Gur

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
5 A
2
13-13-C 30

emptus Senenę g. 12.

~~C. 62. e.~~

C. 17. g.

ARII PINELI LVSITANI,

Iureconſulti ad Conſtitutiones Cod. de Bonis maternis doctiſſimi ampliſſimiq; Commentarij, quibus maternæ ſucceſſionis iura fęliciter explicantur.

Adiectus eſt rerum omnium ditiſſimus Index.

Nunc recèns impreſſus, recognitus, & repurgatus.

S. Mariæ de scala

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Venetijs, Apud Iacobum Cornettū.

M D LXXXVI.

DOM. SEBASTIANO

HVIVS NOMINIS PRIMO
Luſitanorum regi potentiſſimo,
Afric. Aethiop. Indico:

Arius Pinelus perpetuam fęlicitatem.

ETSI vetuſtiſſima conſuetudine, multis ſeculis obſeruata, omniumque ferè gẽtium moribus recepta, Auguſtiſs. princeps, licuerit ſemper rei literariæ profeſſoribus lucubrationes ſuas, etiam de humilioribus argumentis, magnis Regibus et Monarchis conſecrare: non potuit tamen nõ ualde timere, quum pręſentem iuriſprudentię librum Celſitudini tuę ratio ipſa nuncupandum cogere uideretur: occurrebat enim quanta regij nominis ſit maieſtas, quantus ſplendor cui rectè nihil offerri dicariue poſſit, niſi vndique ac expolitum ac omnibus numeris abſolutum Nec ignorabam qui ſit multorum liuor, quam rarus candor, ut etiam primæ ſententiæ uiri, calumniãtium morſus euadere nequeãt. Agnoſcebã quã egregia inſcribẽte requiratur

 erudi-

*eruditio, quàm non uulgaris authoritas: erudi-
tionis aūt licet ex longo tēpore, aſſiduo ſtudio,
aliquali ingenio, nō nihil mihi uendicare poſſē
authoritatem uerò (in id fortaſſe magis neceſſa-
riam) ſciebā nō ſemper meritis parari, ſed ab in
dulgētia fortunę, Principū fauore, alijſque ex
ternis ſæpius pendere. Nec timorē pellebat ubi
quæ ſcripturientiū audacia: cogitabā enim plu-
res eā aleā magno ſuo diſpēdio expertos, qui cū
docti haberi, alijſque excellere molirentur, uix
pro ſanis habiti ſunt. Nec animū ſatis erigebat
amicorum hortatus & efflagitatio; qui ſcirem
eos abdicatis iuris ſolennibus ſæpius iudicare,
nec ſatis integros cenſores eſſe, uidebamq. tutius
fore cum Catone culpa carere, quam cum Al
bino culpam deprecari. Poteram tamen bona
fide aſſerere, traxiſſe me ad ſcribendum, atque
ex nonnullis quæ domi habeo, uulgandum prę
ſens opus, honeſtum quoddam uotum commu
nicandi iuris ſtudioſis aliqua, quæ non omni-
bus nota exiſtimauerit. Illud dixiſſe liceat ſi
adhuc in iure ſcribendi facultas datur, negan
dam non uideri ei qui maturiori ætate poſt lon*

gam

gam legendi functionẽ, frequentiſſimo ſemper auditorio ornatam; poſt cauſarum experientiã & fori digeſtionem ſufficienti librorum copia, iudicio non illaudato, in eam prouinciam ani mũ intendit. Periculo autem non declinato, ui debatur præſens opus non niſi ſub Regiæ maie ſtatis præſidio in publicum mitti poſſe. Catholi ci enim Regis, patrieque patris Ioannis tertij, Celſitudinis tuæ aui, ac domini noſtri clemẽ- tiſſimi iuſſu, ſtipẽdijs, beneficijs, in hac inſigni Academia Conimbricen. publico legendi mu nere, ultra cõtinuum decennium functus fue- rã qua functiones demiſſa, aliaq; uitæ ratione nõ infœliciter ſuſceptã, idem magnanimus ac præſtantiſſ. Rex, me honorificis codicillis inſi gnitum, ad ius ciuile interpretãdũ remiſit. Iu- re igitur ſub eius principis nomine (ſi ſuperſtes fuiſſet,) primæ lucubrationes noſtræ uulgãdæ erãt, eo autẽ ad cœleſtẽ gloriã euecto; eodem iu re ſub tuis auſpicijs in lucẽ prodeũt, cũ Celſitu do tua eidẽ in regium nomẽ, ampliſſimumque imperiũ, ſolus legitimuſque ſucceſſor extiterit; Luſitanis autem in tanti Regis obitu, commu

ni luctu ac mœrore obrutis, magnum præſtat ſolatiũ excellẽtiſſima Regina D. Catharina auia tua, domina noſtra, nũquã ſatis laudata, tibi iure ipſo legitima tutrix, iniq; minus ab auo tuo prudẽtiſſimè deſtinata, cuius uirile pectus in deũ pietas ſingularis, in cõmunẽ utilitatem Vigilãtia, omni eã imperio dignã faciũt. Nec minus ſubditos tuos recreat fouetq; rariſſima uirtus, eximia prudentia, D. Henrici magni patrui tui, in quo inuictiſſimi Regis patris, atauorũque regia ſtemmata, ampliſſimã Cardinalatus dignitatem, aliaque mortaliũ iudicio maxima, eius internis bonis atq; animi dotibus lõgè inferiora ſemper cenſebunt recte ſentiẽtes. Quid enim non plebeiũ atq; infirmum manebit, ſi eius principis ſaluberrimo iudicio, fidei Zelo, morũq; ſynceritati conferatur. Inclytam Celſitudinẽ tuã, auiæq; auguſtæ, ac ſereniſſimi patrui (quorũ cõſilio imbecillã ætatẽ tuã ſupplẽte, regnum feliciter gubernatũ iri ſperamus) diu incolumnes reddat, atq; in longos annos oſpitet Deus opt. max.

HENRICVS FERNANDVS OLYSYPPONENSIS DIſcipulorum minimus ad candidum Lectorem.

SEmper in ea fui ſententia, Lector candide, ut exiſtimauerim in operibus doctiſſimorũ uirorum (quantumuis ſint ingenio excogitata, induſtria elaborata, iudicio perfecta, omnibus denique numeris abſoluta) nonnulla deſideranda eſſe, ab eis præſertim, qui Zoilorum ſectam animo profitentur, & opere ſequuntur. Quod ipſum docet experimentum, ſuadet uetuſtas, & quiuis mediocri lectione inſtructus ex multorum exemplis facilè comperiet. Nam in dialogis diuini Platonis ordó deſideratur: Ariſtoteles totius peripaticæ doctrinę facile princeps (qui ipſius Platonis, Empedoclis, Anaxagoręs, Pythagoræ, & cæterorũ huiuſce generis durum fuit flagellum) obſcuritatis notatur, & a Galeno in multis reprehẽditur, Vergilius a nõnullis ingenio imbecillus, ab aliis homerici laboris cõpilator habetur. Homerum aliquandó dormitaſſe Horatius teſtatur, Demoſtenes M. Tullio non in omnibus placuit, hic uero a Græcis in ius uocatus, ut aliena reſtitueret frigiditatis in ſalibus, & copiæ puerilis fuit damnatus, T. Liuij conciones Trogus Pompeius fictionis arguit, non deſunt cui Plinium turbido flumini aſſimilet, quippe qui multa deguſtauerit, pauca autẽ digeſſerit, excoxeritve: C. Saluſtius affectationis etiã in uerbis abſoletis ab Aſinio Pollione carpitur: Senecã calcem ſine arena, M. Varronem literarũ porcũ compellãt, eloquentiſſimus Hieronymus in epiſtolis magni Aurelii Auguſtini nõ nihil notat. Sic etiam (ne interim profeſſionis noſtræ obliuiſcamur) Accurſio nonnulli iudicium iniquè negãt Bartoli diſtinctionum longitudinem, Alberici breuitatem, Baldi inconſtantiam, Alexandri perplexam metho-

dum, utriuſque Raphaelis nimiam ſubtilitatem culpant. In aliis politioris literaturæ incuriam, in aliis negligentiam in allegandis doctoribus uitio dant, & ut uno uerbo dicam, ne ipſi quidem Iureconſulti huius notæ immunes fuere. Quod ſi is priſcis, uiris ſapientiſſimis, & fama clariſſimis inuidia non pepercit, quanto uehementius in uiuos inuehetur: Maledicorum enim inuidia nomina eorum, qui eadem tempeſtate florent, funditus extirpare conatur. Plato & Xenocrates de eadem re ſcripſere, uterque Socratem citat, alter uero alterius mentionem non facit. M. Cicero ad Brutum multos oratores inſignes recenſet, ſuæ ætatis uix unum, aut alterum nominat. F. Quint. contemporaneos oratores ſilentio præterit, & unius, quem ingenuè fatetur illud ſeculum gloria exornaſſe, nomen ſupprimit. Cum itaque maior pars mortalium huiuſmodi tenebris obcæcata ſit, nouum non erit ſi aduerſus inſignem præceptorem Pinelum, Iureconſultum clariſſimum, & huius florentiſsimæ academiæ tutiſſimum præſidium, uitiligatores inſurgant, atque illo canonico dente, quo reliqua omnia, diſcerpant. Hi enim (ut D. Hieronymus ait) Nimicis calumniis publice impetunt, quod priuatim libenter legunt, & quod tentare nō audent, aſſequi autem diſperant, liuidis morſibus dilacerare non ceſſant. Quorum orationes libenter ſinimus præter fluere, modo illud apud omnes interim conſtet authorem obiurgari non poſſe de furto alieni laboris, cum ſingulis debitam laudis portionem ſemper reddat, licet ætate, ſtudio, & eruditionem inferiores ſint, ſecutus ſolennem illam Plinii ſententiam, Benignum & plenum ingenui pudoris eſſe, fateri per quos profeceris, ſicut econtrario obnoxii animi, & infelicis ingenii, depræhendi in furto malle, quam mutuum reddere, cum præſertim ſors fiat ex uſura, quem animi candorem in paucis reperies. Nec malè audiendum eſt, ſtudioſe lector, ſi aliquando omnes ex antiquioribus, & receptioribus opiniones ordinatim referat, & pleraſq; refutet cum in fecerit animo beneuolo, (quo ueritatem inueſtigare indefeſſa diligentia ab ineunte ætate capit) ut multorum opinionibus ob oculos

poſitis

poſitis (aduerſus quas neruosè,& modeſtè agit) facimus veritas illuceſcat, atque æquiora ſemper,& uero ſimiliora probentur: ne illa peruulgata Phil. Decij uox in prouerbiũ ab eat, iuris interpretes, quaſi aues, eo uolare omnes, quo vnus volauerit. Quapropter non miretur quis, ſi eum ab omnium, uel plurium opinione diſcedere nõnunquã uideat, nec ipſe mirabitur, ſi quis ab eius ſententia deuiabit. Nulli enim mortalium inuidia fortuna ita proſpere hactenus flauit, ita affluẽter indulſit, ut ab eius opinione nulla diſſenſerit. Quod ſi aliter eueniret, qui fieri poſſet, ut tot uariæ hominum factiones in ſingulis diſciplinis effluxiſſent; Hoc unum conſtanter affirmare, audeo, opus hoc non eſſe connumerandum inter ea, quæ plus in fronte promittunt, quam in receſſum habeant, nec eius authorinter eos collocandus eſt, quorum ingenium, quia continuo ſtudio non excolitur, infœlici lolio, ſterilique auena præmitur, atque hebeſcit. Nec cum iis accuſandus eſt, qui adeo tenaciter aliorum veſtigiis inhærent, ut ſi aliena ab eorum operibus ſeparentur, charta alba,& abſq; literis remaneat,& Aeſopicæ cornici ſimillima, nec ex aduerſo cum his increpandus, qui tantum deſtruere inſtituunt, quæ ab aliis conſtructa ſunt, nec iis ſimilis eſt, qui omnia ad humanitatis ſtudia deflectunt, Iureconſul is uero non æque magno adiumento ſunt: ut potè qui etiam ab adoleſcentia, iudicij maturitate, ingenij dexteritate, memoriæ tenacitate præditus circiter triginta annos Iuri cæſareo aſſidua lectione tutus inſudauerit, quorum decem honeſto, honorario, iuſſu inuictiſſimi, atque clementiſſimi regis Ioannis 3. (cuius anima perpetua gloria iura fruitur) ius ciuile non diſertè minus, ac loculenter in hac inclyta academia mirabili auditorũ applauſu,& frequentia interpretatus eſt: cuius ſingulari doctrina (tanquam ex equo Troiano plures euaſere perdocti, qui legali ſcholæ nõ paruo adiumento fuerunt, quo tranſacto decennio aduocationis munere apud ſummum regni prętorium, voluit enim & hanc literatum aleam experiri) tam fęliciter functus eſt, ut ueteres togatos inſignes uel æquaret, uel uinceret: ea illi erat in conſulendos maturitas, in

ſuſcipiendis cauſis alacritas, in pertractādis ſynceritas in ipſa ueritate tutanda grauitas, & conſtantia: quæ omnia cùm comperta haberet Prudentiſſimus Rex huius academiæ inſtitutor, & protector, ſummumque deſiderium totius ſcholæ de reditu inſignis Pineli in dies auribus acciperet, eum huc reuocandum ſtatuit: quòd factu facile nō erat, ſed Rex præſtantiſſimus merita Pineli, uotaque academię expendens, eum in collegium ſenatorum ſupremi prætorij digne cooptatū honorifico ſtipēdio redire coegit: vt iuris Cęſarei facultati plenè conſultum eſſet. In academiam vero reuerſus biennio iam difficillima iuriſconſultorum reſponſa profunda eruditione illuſtrat: legum vim ac poteſtatem mirabiliter enucleat. Ad ſunt in eius frequentiſſimo auditorio multi docti ac ingenioſi iuuenes, qui diligenti cura, ingenti ſilentio, debita reuerentia pendent ab ore viri. quorum vtilitati vt magis cōſuleret, poſteritatemq; demereretur, tum ne diutius crebras amicorum flagitationes procraſtinaretur, opus hoc ſubtilitate, & vtilitate cumulatiſſimum typis mādauit, quod nunc in grauiori ætate ſenectuti proxima, poſt diuturnum iuris ſtudium, longumque cauſarum exercitium commodius præſtare exiſtimauit. Quæ partes ſi in multis ſcriptoribus noſtræ ætatis non deſiderarentur, communis quęrimonia ceſſaret, nec amplius quæreremus cur hodie paucisſimis datur, quæ antiquis fuit ſcribēdi fœlicitas, modo naturæ auaritiam, modo plantarum inuidiā, modo Mœcenatū penuriam cauſantes cum tamen hęc omnia a priſtino ſtatu non defecerint. eadem enim eſt naturæ vis, & fortaſſe perfectior, iidem planetarum influxus, eadē fermè principum erga doctos munificētia. Culpa igitur ſcriptorū eſt, partim quia volūt, vna die, vna hora ſibi & aliis eſſe, & videri poetæ, oratores, philoſophi, theologi, ac iuris vtriuſq; conſulti: cum tamen natura noſtra quaſi vas quoddam ſit anguſtioris orificij. in quod ſi aliquid infuſum uelis, guttatim illud, & per interualla diſtillari oporteat. Quo fit ut apud veteres ſinguli dij ſingulatum rerum uirtute contenti aliorum uſui ſe non immiſcuerint. Partim verò quis a principio proprium defraudantes genium,

nium,

nium, uires ſuas æqua lance non examinant, nec inſitam a natura aptitudinem circa ſcientiarum electionẽ ſequũtur: quod ſi fieret, quæ Platonis opinio eſt, in ſua arte ſcientisſimus quiſq; euaderet. Si igitur doctiſſimè lector, fructuoſum hoc opus accuratè euolueris, plurimos, difficilesque legum ſenſus uerisſimè enucleatos percipias, ſcribentium nodos ſolues, eorum lapſus emendabis, tam rara eſt in hoc libro eruditio, tantaq; perſpicuitas, quãplurima hic noua, ſcholaſticæ, & forenſi utilitati coniunctiſſima tibi occurrent, quæ decies repetita placebunt. Tractãtur uero omnia arguta inuentione, ſententiarũ grauitate, argumentorũ abundantia, mira facilitate, ſtilo mediocri, ut magis ob fidem opus cõmendetur. Norunt.n. periti quanti interſit propriis, atq; conſuetis artis uerbis res tractari. Lectores autem admoneo, in parte libri nonnulla eſſe mendoſa loca Typographorum inſcitia: quæ tamen doctos circa rerum ſubſtantiam parum remorabuntur. Illud uerò iuris ſtudioſis polliceor, ſi opus hoc beneuole exceperint, multo altiora penes autorem manere, quæ propediem edi poterunt. Diutius fortaſſe quam decebat immorati ſumus, ſed quãdo is, qui primum aliquid in publicum mittit, multorum cenſuram ſubire cogitur, longiori epiſtola nobis utendum fuit: præſertim cum ea cura ab eximio præceptore mihi mandata fuerit, cuius ſuaui familiaritate, conſiliorum ſanitate, morum honeſtate, uariarumq; cognitione utinã diutius frui liceret, abeſſe enim nos non ſine mœrore cogit uitæ ratio. Quod ſi excuſationẽ non acceperis in tedii compenſationem duplicem indicem accipe: alterum elementarium de rebus inſignioribus; alterum de uariis iuris locis, quę in libro explicantur. Quod in tuam gratiam candide Lector diligenter perfecimus. Vale & fruere.

INDEX

INDEX LOCORVM IVRIS COMMVNIS

Et regij, Quæ in hoc libro explicantur, in quibus peritus & candidus Lector ſemper aliquid nouum, uel negligendum reperiet.

Ex ff. ueteri, ſeu primo uolumine Pandectarum.

L. 3. & 4. ff. de his, qui ſunt ſui. fo. 49. nume. 9 & ſequen.
L. in orbe. ff. de ſtatu homi. fol. 42. numer. 11. & ſequen.
L. ingenium. ff. de ſtatu homi. nu. 50. fol. 277. & ſequen.
L. qui in utero. de ſtatu homi. fo. 59
L. cum 2 §. eam cum glo. ff. de tranſact. fol. 238. nu. 31.
L. filiusfa. ff. qui ſatiſd. cog. fo. 174. nu. 67
L. non quemadmodum ff. de iudic. fo. 364. & ſeq.
L. ſed & ſi lege. §. conſuluit. ff. de petit. hæredi. fo. 313.
L. Iulianus ff. de petit. hered. fo. 145. ante. nu. 43.
L. filius non impeditur ff. de inoffi. teſta. nu. 21. latiſſimè & belliſſimè. fol. 85
L. Papinianus §. meminiſſe ff. de inoffi. teſtam. fo. 10.
L. j. § per hanc ff. de rei uend. fol. 38. nume. 5. & fol. 58. & folio. 37.
L. ſuperficiario ff. de uend. fol. 338
L. j. §. qui in perpertuum, & l. 3. ff. ſi ager. uecti. fol. 341. & ſequen. nu 67
L. 3. ff. de ſeruit. fol. 94. col j.
L. fi. ff. de his, qui deiecer fo 75. nu. 9.
L. 4 ff. de uſufruc. fo. 218. & nu. 1.
L. Proculus ff. de uſufruc. fo. 254. nume. 41. & ſequen. elegantiſſimè.
L. defuncta §. Sempronio, eod. titu. fo. 130. nu. 13.
L. defunctuarius. 51. & l. uſusfructuarius. 68. eo. titul. fol. 153. nu. 53. 54. & 55
L. ex ſylua, cum l. ſeq. eod. tit. fo. 157. nu. 59. & ſeq.
L. hactenus. ff. eodem fol. 183. latiſſimè, & utiliſſimè.

L. j.

L.j.§.j.ff.de uſufru.ear.rer.fo.206.

L.tribus.ff.de uſufruc.ear.rer.fo.202.nu.76.

L. ſi tibi ff.quibus modis,uſufr. ait.fo.126.nu.7.

L.dinus ff.de uſu & habit.fol.156.nu.57.& 58.

L.j.ff.uſufruç.quemad.caue.fo.132 & 197.

L.in lege Aquilia,ſi deletum ff,ad l.Aquil.fol.365.uerſi.nec obſtat.

L.ſi ut certo.§.ſi duobus ff.commod.fol.223.num.10.cum ſequent.

L.tutor.§.fin.ff.de pignor.actio.fo.338.

L.rem alienam.uerſic.non eſt idem.ff.de pignor. actio. fol. 381.uerſic,limit.3.

L.filium ff.ad Macedon.fo.117.nu.72.

L.ſi uero non remunerandi, & l.idemque §.fin.ff. mandato fol.314.

L.3.§.de illo ff.pro ſocio fo.131.belliſſime.

L.qui tabernas ff.de contrahen.emp.fol.321.

L.Iulianus §. ſi quis colludente ff.de actio. empt.& §. ſeq.fo. 240.nu.34.cum multis ſequen.

L.neceſſario § fin.ff.de peric. & commod.rei uend.fol. 239. & ſeq.nume.40.

L.ſi Titio ff.de pigno.fo.381.

L.obligatione generali.ff.de pigno.nu.47.fo.34.

L.cum tabernam ff.de pignor.fo.30.nume.46.cum multis ſequen.

L. lex uectigali.ff.de pignor.fo 348.ex nu.70.

L.ſi fundus ff.de euictıon.fol.21.nu.37.

L.uendicantem ff.de euictio.fol.354 nume.73.& nume.82. fol.377.

L.Seia.ff de euiction.fo.378.

L.ſi uſusfructus ff.de iure dot.fo. 248. cum multis ſequent.

L.Profectitia.ff.de iur.dot.nu. 15.fo.80.

L.cum poſt § patrona.ff.de iure dot.uerſi.infertur.xxxii. fol. 329.

L.quod autem §.ſi uir.ff.de donat. inter uir.& uxor.fo.315. uerſi.minus obſtat.

L.quod ſi uir.ff.de donat.inter uir. & uxor.fol.339. uerſ. ex quibus eleganter intelligi poteſt,

Ex infortiato, ſeu ſecunda parte Pandectarum.

L.ſi conſtante ff.ſol.matri.nu.14 fo.457.
L.Lucius,ff.ſol.matri,fo.382.& 421.
L.j §.denuntiari ff.de uen tre inſpi.fo.269.
L.ſi ſine §. Lucius ff.de admit tut.fo.60.
L.j.§ ſufficit ff.de admini.tut. fo. 175
L.cum plures §. fi.& l.tutor §.in ſoluendis ff.de admin.tuto, fo. 298.nu.56.
L.ſi tutelæ ff de admin.tutor.fol.331.
L.j § fi.& l.2. ff.de reb. eor.fo.281.nu. 52.latiſſimè.
L.& mulieri ff. de curat. furio.fol 527.
L.ait prætor.ff.de iure de liber.266.exactiſſime.numero 47. & 48.
L.Iulianus ff.ſi quis omiſſ.cauſ. teſta.nu.6.fo.77.
L.iij.§. hoc autem ff.de lega. pr ſtand.nu.14.fo.80.
L.qui in aliena in fin. princip.ff.de acquiren.hæred.nu. 25. fol. 90.
L.Ariſto.ff.de jure delibe.fo.235.
L.placet,ff.de acquir.hæred.fo.78.nu.10.
L. Cum hæres. ff.de acquiren, hæred. fol. 112.nume. 65.& ſequen.
L. Antiſtius § fi. ff.de acquir. hæred.fo.111.
L.filiusfam.§.ſecundum uulgarem ff.de lega.j.fo.74.nume. 3.& 7.& 8 & ſeq.
L.Caius ff.de leg.ij.fo.7.
L.ſeruos ff.de leg.iij.nu.40 fol.24. & ſeq.
L.ſi chorus §.j.ff.de leg.iij.fo.149.nu.48.& 49.
L.uxorem §.legauerit ff.de leg. iij.fo.148.
L.quæſitum §.j.de leg.iij.fo.149.
L.ſi mihi Mæuia §.j.de leg.iij.fo.147.nu. 46.
L.qui concubinam §.qui hortos.de lega.iij.fol. 193. uerſ. li mita. ſeptimo.
L.j.ff.de uſufruc.lega.fo.220.nu.6.cum ſequen.
L. quæro ff.de vſufr.lega.fol.188.
L.generali.§. vxori.ff.de uſufr.lega.fo.22.nu.39.
L.Sticho.ff.de uſufruc.lega.fo.439

L.pediculis §.item cum quæreretur. ff. de auro & arg.leg.nu nu.40.& 41.fo.24.& ſeq.
L.poſt legatum §.ſi pater & §. ſi filius ff. de his quibus vt indig.fol.92.nu.28
L.fi.ff de colla.honor.& l.fi.ff.de aſſign.lib. fo.59.num.37.
L.j.ff.ſi quis a paren. fuer.manum.fo.78.ex nu.11.
L.filius ff.de ſuis & legit.hæred.nu.17.fo.501.
L.j & ad plures eius.§ ff. ſi quid in fraud. patron. folio.360.
L.fi.ff.ſi quid in fraud.patron.fol.361
L.fi.§.quæri poteſt.ff.quis ord.in bon.poſſeſſ. ſeruit. nu.66. fol.113
L.pen.ff.ad Tertul.fol.94.num.29

Ex ff.de nouo, ſeu tertia parte Pandectarum.

L. in prouinciali §. ſi ego ff. de noui oper.nunci.fol.338.ex numero 66
L.hoc amplius §. ff. de damno.infecto.fo. 164.num.60.
L.Aquilius ff.de donat.fol.254. Et fol.310
L.ſi pater.§.fi.ff.de dona.fol.84.cum ſequen.
L.filiusfa.ff.de dona.fol.298.& ſequen.nu.56.cum ſeq.
L.pen.ff.de fideicom.libe.fol.39.nu.6
L.ſi ſeruo.ff.qui & a quib.fo.380.uerſ.limitatur 2.
L.filium ff.de libe.cauſa,fol.126.ibid.
L.ſi procuratorem ff.de acquiren.rer.dom.fol.35.uerſic. ad hanc,
L.ubi lex. ff.de uſucap.fol.440.nu.28
L.pen.ff.de uſucap.pro empt.fol.431.nu.15,
L.generaliter §.fi.ff. de fideico. libertatib.n.3.fol. 3.fo.125.
L.2.§.filium ff.de uſucap.pro hæred.fo.64.& 65,ſeq. nume. 41.& ſequen.
L.ex contractu.ff.de re iud.fol.270.nu.49
L.in uendicatione.ff.de bon.author,iudi.poſſid.fo.232. cū ſequen,nume,37.cum ſeq,
L.fi.§.ſi a ſocero.ff.quæ in fraud.cred.fo.328.
L.j.ff.de loco pub.fruen.fol.343
L.j.§.quod autem ff.de ſuperfic.fo.338.& ſeq.ex nu.66.

L.j.

L.1.uerſ.pietas ff.de liber.hom.exhib.fo.39.nu.7
L.3.§.pen. ff. de liberis exhib.fol.108.nu.57.
L.ſi cum teſtamento §. ſi fundum ff. de except. rei iudi.fol. 128.& 129
L.ſi ita quis §.ea lege ff.de uerbo.oblig.fol.384. ante verſic. limit. 13
L.ſi ita ſtipulatus § i.ff.de uerb.oblig.fo.124.nu 4
L.ſi pignore.ff.de furt.fo.325.uerſ.infertur.fol.420.
L.ſed & ſi unius §. filioſa.ff.de iniur.fol.420.
L.2.ad l.Corne.de ſicar.fol.46.nu.18
L.imperatores ff. de iure fiſci.fol.443.nu.32
L.Milites agrum.§.deſertorem.ff.de re milit.fol.54. numer. 32.cum ſequen.
L.filii § idem reſpondet ff.ad municip.fol.191.uerſic,limit. 3.& ſequen,
L.filij § Senatores ff ad municipa.fol.519
L.vicario ff.ad municipa fo.519
L 1.ff.de iure im munit. fol.1.ibid.
L fin ff. de decur.fol.643
L.1.§.in honorarus,& §.licita.ff.de uarijs & extraord. cognit.fo 326.
L.alienatum ff de uerb.ſign.fol.229.cum ſequen.
L.rectè dicimus ff.de uerb.ſignifi.fol.220.nu.5
L.alienationis uerbum,ff.de uerbo.ſignic.fol.441. numero 29.& ſequen.
L.lege obuenire ff de uerb ſign.fo.487.& ſeq.
L.nemo prædo.§.1.ff de reg.iur.fol.75.nu.6.

Ex Cod.

Auth.quas actiones C.de ſacroſ.eccleſ.fol.473.uerſic. infertur 6.
L.fi.C de ſacroſ.eccleſ.fol.473
L.cum oportet.C. de bon. quæ liber. fol.95.num.31.& ſeq. & §.cum autem, eiuſdem l. fol.106. num.51.& fol. 117. & §.non autem.fol.62
L.cum oportet §.ubi autem C.de bon.quæ liber.fol.163.n. 66.exactiſſime.
L.2.C.de uſucap.pro empt.fol.440.nu.27.
L.nihil C. de uſucap. pro hæred.fol.63. cum ſequen. plene & uti-

& utiliter.nume.90.91. & ſequen.
L.binos.C.de aduoc. diuerſ.iudi.fo.355. unic.nu.74.
L.cum a matre.C.de rei uend.fo.374.nu. 81. & ſequen. latiſsimè & utiliſsimè.
L.doce ancillam C.de rei uend.fo.225.nu.13.
L.i.C.ſi aduerſ.creditor.nu.47.fol.460.
L.ſi fundum C.de rei uend nu.17.fo.434.
L.i.C.de uſufr.200.nu.7.cum ſequen.
L.ix.C.de uſufruct.fol.234.
L.iiij.C.de probat.fo.126.nu.6.& 7.
L.ii.C.de patrib. qui filij. diſtrax. num. 20. cum ſequen. elegantiſſime & latiſſime fo. 47
L.fin.C.de reb.alien.fol.229.
L.emptorem C.locati.fol.344.
L.fœminæ C.de ſecund.nupt.fo.123.nu.3.
Auth.hæres C.de ſecund.nup.fol. 100.nu.38.
L.in rebus C.de iure dot. & l. ſi prædium. eod. tit. fol. 224. nume.12.
L.ſi dotem C.de iure dot.fo. 328.
L.fin.C.de iure dot.fol.13.& 14.ibid.
L.i.C.de fundo dotal fo.229.nu.18.& 19.
L.fi.C.de natur.lib.fo.503. ex nu.20.
L.non ſolum.C.de præd.minor.fol.262.
L.ſi ad reſoluendam C.de præd.minor.fo.294.nu. 54.
L.i.C.qui admitti.fo.69 nu.43.
L.i.C de uerb.ſignifi.fo.27. nu.44.
L.ex repudiatione C.de fideicom.fol.419.
L.fi.§.ſed quia. C. communia. de lega.nu. 9.& 10.fo.428.
Auth.res.quæ C.communia.de lega.fol.417.
L. i.C.de cond.inſer. ornatur & ampliatur contra ſcriben. folio 514.
L.i.in fine C.de annal.except.fo.457.nu.45.
Auth.malæ fidei.C de long.temp.præſcrip.nu.8.fo.427.
L.fi.C.de euiction.fo.385.
L.iii.C.de patr.poteſ.53.nu.30.& ſequen.
L.ſi unquam C.de reuoc.donat.fo.12. nume. 20.& fol. 13. numero.23.
L.i.de infirm.pæn.cælib.44.

L.j.C. de iure libero. nu. 13 cum ſeq. fo. 43.& ſeq.
L.fin.C.ad l.Iul.maieſt.fol.442.nu.32.

Ex tribus poſterioribus libris Cod.

L.defenſionis.C.de.iure fiſci.fol.136.nu.23.
L.Vnica.C. de impon.lucrat.deſcrip. 327. uerſicu. infertur. xxix. & melius fol. 515. uerſic. infertur xi. ex communi.
L.cognouimus C.de mancip.& colo.fol.346.uerſicu infertur decimo.

Ex Authenticis ſeu Nouellis.

§.habeat, in auhen. ut eccleſ.Roma.fol.448. elegantiſsimè.
Auth.ut eccleſia Roma.fo.470.
Auth.hæc conſtitutio collat. viii.fo.471.
§.ſed quod ſancitum,iu auth.ff.de nupt.fo.457.nu.45.
Auth.cui relictum.& origi.fo.461.nu.17.

Ex libro feudorum.

C.§.quod ergo,de inueſti.de re.alle.fo.348.nu.70.
C.j.an agna.uel fil.fol.387.& fo.402.
C.j.de capi.Conra.fo.349.& fo.435.nu. 19.
C.j.§.Titius ſi:de feud.fuer.contro.inter domi.& agn. fol.402.nume.95.

Ex inſtitutionibus.

§ j. Inſt.de patr.poteſta.cum gl.fol.41.nu.10.
§.finitur.Inſtit.de uſufr.nu.38.fol.244.
§.poſthumi.Inſt.de hered. quæ ab inteſt.fo. 59.nu. 37.
§.ſed neque hæres.Inſtit.teſtam.nu.6.fo.81.

Ex Decretalibus.

C.conſtitutus,de in integ.reſtit.fol.415.
C.ult.pignor.fol.145.

C.per

C per tuas,de donat.fol.317.uerſi.nec obſtat.
C. quia diuerſitatem, de conceſ. præb.fol. 458. & ſeq.num. 46.& ſequen.
C.nuper,de donat. inter uir.& uxor.fol.240.

Leges Regiæ ſeu ordinationes.

Lib.i.tit.lxxvi. fol.323.
Lib.ii.tit.xvii.§.iii.fol.228.
Lib.iii.tit.xxx.§.v.fol.275.
Lib.iiii,tit.v.fol.229.nume.19.
Lib.iiii.tit.vi.fol.298.
Lib.iiii.titu,vii.§.iii.& titu.lxxvii. §. xxx. iii. fo. 183.nu. 71.
Lib.iiii.tit.lxii.fol.133.nu.11.& §.iii.fol.115.nu.69.
Lex Caſtellæ xiiii.Tauri.fol.445.
Lex Caſtellæ.xlvi.Tauri fo.353.nu.71.uerſ.ex quibus

FINIS.

ACtiones inter bona connumerantur, in prima parte rub. nu. 3. & ſeq. fol. 4

Actiones conſtituuntur tertiã ſpeciem bonorum, in prima part. rub. nu. 24. fo. 13. num. 33. & ſequen. fo. 18. & ſeq.

Accuſatus de crimine, propter quod bona fiſco ſunt applicanda, an ſit cogendus inuentarium conficere l. i. in 2. parte. nu. 24. 136

Aduentitia bona an prorſus acquirentur patri ante Iuſtiniã. conſtitutionem l i. in i. parte. nu. 27 cum ſeq. 92

Aduocatorum ſalarium an maius eſſe debeat in cauſis criminalibus in l i. in 3. part. num. 62. verſ. infertur. xxvij. 326

Agens actiones reali, ac nominãs ſe proprietarium an obtinebit ſi probet utile dominium, in l. i, in 2. part. nu 8. fol. 126 & quid ſi probet uſumfructum, n. 18. in d. ij. part. 132

Alienationis uerbũ quæ contineat in l. 1. in 3. parte numero 18. 226

Alienatione prohibita, an prohibeatur uſucapio, in authẽ. niſi triennale. nu. 25 439

Alienatio rei eccleſiæ uel minoris abſq; ſolennitate, an ualeat. in l. i in 3. par. num. 31. cum ſeq. 238 & 239

Arbitrator, cui cauſa commmittitur dirimenda ex æ quitate, citra iuris rigorem, an poſſit reijcere exceptionem præſcriptionis, fo. 457. verſi. infertur.

B

BOnorum ſignificatio, in rub. in prima part. nume. 2. cum multis ſequen.

Bonis publicatis an ueniant iura et actiones in prima part. ru. nu. 3 fol. 4. & nu. 26 14

Bona cum pronomine, mea, aut adiectiuo, omnia, comprehendunt iura & actionem. in prima parte rubr. nu. 7 5

Bonorum appellatione cum adiectione loci, an contineantur iura & actiones, ibidem. nu. 10 7

Bonorum appellatione an contineantur bona Emphyteotica, ibid num. 19 uſque ad nu. 24. 12. num ſeq.

Bonorum mobilium. & immobilium appellatione non cõprehẽdendi iura & actiones, ibid. numero. 25. uerſicu. hinc infertur. 14

Bonorum relictum, an comprahendat uænalia, ibidem num. 38. 21

Bona materna an ante Iuſtinianum acquirentur filiis, in l. i. in prima parte. n 19. cum mul tis ſeq. 83. & ſeq.

Bona immobilia inundationi ſubiecta an poſſint uendi a patre

tre legitimo adminiſtratore, et quid in tutore & curatore mi noris, in l prima in tertia par te numero 27. & ſequenti.fo lio. 336
Bona relicta familiæ an poſſint, locari ad longum tempus, uel in Emphyteoſim concedi, ibid. nume.65 336

C

CAutio an dicatur de ſubſtã tia uſusfructus earum rerum quæ uſu conſumuntur, in l,i.in 2.part.nume.28.uerſic. qua doctrina, uſque ad finem dictæ ſecundæ partis fol. 206 *cum ſeq.*
Colonus ad quæ onera teneatur, in l.i.in 2. parte numero 72. per totum, maxime ex uerſ.10. ampliat. folio 183. *cum ſeq. uſque ad fol.* 196
Collectæ quid differat a tributis ſeu oneribus realibus, in l.i. nume.72.in 2.part.uerſi. ideo non eſt. 187
Colonus fiſci. uel reipub. an poſ ſit expelli a ſucceſſore particu lari, in l.i num.68. in 3. par. uerſicu. infertur decimò, & ſe quen. 345
Conditio impediens nuptias an ho die tollatur in maſculis uiduis in l. 4.nu.17 525
Conditio, ſi ſine liberis, de quibus intelligatur. 513
Conducens ad longum tempus an acquirat dominium, in l. i. in 3.part. nu.66 338
Confeſſio facta a poſſeſſore maiora tus an præiudicet ſucceſſori, in l.i.in 3.part.nu.50.uerſ.nona limitatio 279

D

DEcretum an ſit neceſſarium in alienanda pecunia mino ris, & in l.i.in 2.parte nu.56. 155
Denuntiatio extraiudicialis an in ducat malam fidem, in authen. niſi tricennale. numero. 14. 431
Detinenti ex iuſta cauſa, an detur remedium poſſeſſorium in l.i in tertia parte, uerſi tandẽ numero. 40.ad finem.fol. 254
Dignitates non diuidi inter plu res ſatius eſſe in l.prima in 3. parte.nu.17 228
Dominium ex preſcriptione & u ſucapione, quale acquiratur. 446
Dominium quid ſit, & unde dica tur, in l.i.in 3.parte num. 2. fol. 122
Dominium & proprietas quomo do differunt, ibidem numero.6.fo lio. 225
Dominium alicuius rei an poſſit eſſe apud duos, in l.i in tertia parte, numero 10. cum multis ſe-

ſequen. 222
Donationem factam à Rege de bonis Coronæ, uni tantum proximiori deſcendenti competere, in l. i. in 3. part. numero 17 228
Donatio remuneratoria an poſſit fieri, & quomodo, in l.i.in 3. parte num.59.cum multis ſeq. 304.305.& ſeq.
Donatio facta negotiorum geſtori pro ipſis negocijs geſtis, magis compenſatio dicenda eſt, ibid.nu.62. 318
Donatio facta ab Epiſcopo uel monaſterio pro ſeruitiis & operis ſibi factis, magis compenſatio dicenda eſt, ibi.nu uerſi. infertur tertio. 318
Donatio remuneratoria non ualet inter coniuges,ibid.uerſic. infertur nono folio 319. Nec ualebit inter patrem & filiũ, ibidem uerſicul. infertur 11. & multa ſimilia reperies. 320
Donatio principis ob benè merita. an reuocari poſſit ex cauſa ibidem uerſic.infertur decimo ſexto. 322
Donationem factam à filio tempore emancipationis eſſe inſinuandam ibid. uerſicu. infertur decimo nonò. 323
Dos an ſit cenſenda cauſa lucratiua, in l.i in 3.parte verſ. infertur.xxxi. 328
Dos ob ingratitudinem ſecutam an reuocari poſſit, ibidem uerſic. infertur.32. 329

E.

Ecclefiaſtica res alienata ſinè iuris ſolennitate,an poſſit uſucapi in authen. niſi tricenale.nume.24. uerſic. ex quibus. 437
Emphyteota an expelli poſſit ob deteriorationem rerum, in l.i. in ſecunda parte numero 61. uerſicu.idem in emphyteota.folio. 165
Emphyteota an poſſit cædere arbores frugiferas,ibi.uerſ.idem in Emphyt.nu.61. 165
Emphyteoticę rei tributa quis ſoluere teneatur, ibidem numero 71. 181
Emphyteota non nominante, de iure regni uenit emphyteoſis ad hæredes uenientes ab inteſtato.in l.ſecundà.numero. 11. folio 492
Emphyteoſis pro ſe & filijs, an filias comprehendat. 522
Emphyteoſis pro ſe & legitimis hæredibus. 490
Emphyteoſis pro ſe & ſuis hæredibus. 492
Emphyteoſis pro ſe & poſteris,an comprehendat uenientes ex fœminis. 492
Emphyteoſis pro ſucceſſoribus ſuſcepta,an ad particulares ſucceſſores pertineat folio. 493 num.

numero 12.
Expenſæ factæ exigenda dote, quæ data eſt in nominibus debitorum, an minuant dotem, uel marito ſint ſatisfaciendæ, in l.i. in 2. parte. numer. 70.folio. 179

F

FEudum conceſſum pro ſe, & hæredibus an dicatur hæreditarium, in l.i. in 3.parte. num.85.uerſi. maior ſcribentium uarietas 390
Feudum conceſſum pro ſe & hæredibus maſculis, uel ex corpore ſuo deſcendentibus, an ſit hæreditarium, ibidem numero 88.folio 392. & an in talibus hæredibus requiratur ſuitas ibidem nume. 90 ubi multæ illationes notabiles ponuntur. 393
Feudi antiqui conceſſio, in qua uocantur deſcendentes & agnati, adiecto uerbo, hæredibus, an requirat, quod ſucceſſor ſit immediatè hæres ultimi poſſeſſoris, ibid.num.91. uerſ. ad prædicta, & num. ſequen.ubi latiſſime. 397
Feudi alienatio facta cum conſenſu domini, an poſſit reuocari a ſucceſſore, ibidem nu. 97. & ſequen. 407
Feuditarius, qui impetrauit a domino ſolam alienandi facultatem, an poſſit ius hyppotecę, uel pactum reuenditionis aliunde ſimili feudi alienationi adijcere, in l. 1.in 3. part.uerſ. infertur decimo ſeptimo.nu.52 290
Feudatarius an poſſit conſtituere ſeruitutem, ibidem numero 71 350
Feudum hæreditarium, quid differat a feudo ex pacto & prouidentia, in l.i.in 3. part. numero 84. per totum,& ſequē. ubi latè & eleganter inuenies, quibus formalis utrumq; concipiatur 386
Fœmina excluſa, excludi deſcendentes ex ea.nu.29 509
Filius an poſſit repudiata hæreditate retinere emphyteoſim, & feudum ex pacto & prouidentiæ, in l.i.in 3. parte numer.85 388
Filiū eſſe in ſacris paternis quia ſit, & cur ita dicatur remiſſiue, in ij part.rub.nu.4 38
Filium illegitimum melioris eſſe cōditionis in acquirēdo quàm legitimum, in 2. parte rubric. num.8 40
Filij Gallorum in poteſtate conſtituti non acquirunt parentibus, remiſſiue, ibidem numer. 9.& 10 41
Filijs an poſſint Galli ſubſtituere, ibid.nu.10. ibid.
Filius acquirit patri: quæ regula ponitur in l i.in 1.part.nu-

mero 9.& 22.ampliationibus ornatur per totam 1.partem. folio 78
Filius legitimatus an acquirat patri,in l.1. in ij parte numero 56 fol. 109
Filius adminiſtrator bonorũ patris, tenetur rationem reddere adminiſtrationis, in l.1. in ij. part.nu.39 142
Filius an teneatur ſtare locationi a patre factæ de rebus aduentitijs,in l.1.in iij. par t.nume.63 330
Filius admittatur ad irritandam alienationem aduentitiorum a patre factam, ibid. numero 74 356
Filius an poſſit cogere patrem diſſipatorem ut aliquabona ſeparet pro ipſius alimentis & legitima, ibidem. numero 75. folio 227.& ſequen.
Filius an uiuo patre agere poſſit ut declaretur ad ſe ſpectare ceſſionem maioratus, ibid.nu. 78 364
Filius hæres patris an poſſit reſcindere alienationem factam ab eodem patre, ibid num.79 ubi multa habet notabilia, in unaqueq; facti ſpecie tam maioratus, quam feudi & cæt. 360.& ſequen.
Filia an ſit præferenda nepoti in emphyteoſi,in l.i.in 1.part.nu. 96 403

H

HAeres non admittitur contra factum defuncti,in l. i in 3. parte ubi ponuntur 7. ampliation. huius reg. & 14. limitation. & nonnullæ illationes. 374.& ſeq.
Hæres alienantis rem feudalem an poſſit contrauenire, ibid. nu.91. cum ſequen fol. 398. & in ſucceſſore maioratus fol. 410.ex nu.99
Hæreditas iuſta, & legitima qualiter intelligatur in omni diſpoſitione, in l.2.nu.6 486
Hæreeditas teſtamẽtaria quo modo dicatur, 489
Hæredes ſui aliquando pro quibuſcunque etiam extraneis accipiuntur. 493

I

IVra conſtituunt tertiam ſpeciem bonorum,in 1.par.rubr. num. 24.& 33 13.& 18
Ius librorum, quid ſignificet, nume.12 43
Ius Digeſtorum an omnino ſit antiquius iure Codicis in l. 1. in i.part.nu.33 93
Ius canonicum circa præſcriptionem cum mala fide, obſeruandum in foro ſeculari, authen. niſi tricennale.num.11.& 12. folio 421

Impube

Impubes an ſit citandus, in l. 1. 2. part. uerſi. cauendum etiam nume. 67 174
Imperia per unum tantùm gubernari, commodius eſſe, in l. 1. in ij par. nu. 16. 227
Inuentarium ad quid proſit, in l. i. in 3. parte. uerſicu. ampliat. ſeptimo 375
Inuentarium facere an compellatur uſufructuarius, in l. 1. in 2. part. nu. 22. 134
Inuentarium an compellatur facere pater legitimus adminiſtrator, ibid. nu. 21. et ſequen. folio 134
Inuentarium aut deſcriptio bonorum an fiat contra accuſatũ, ibid. nume. 24. 137

L

Legatum uſusfructus quid differat a legato fructuum, in l. i. in 2. parte num. 11. & 12. folio 129
Liberi & poſteri æquiparantur, folio. 522
Locatio ad longum tempus quæ dicatur, in l. i. in 3. par. nu. 63 uerſi. ante aliam. 330
Locatio ultra legitimum tempus facta, an ſaltem intra tempus licitum ſuſtineatur, ibidem. nu. 65. uerſ. qua in re. 335
Locatio ad longum tempus quid differat a locatione ad modicum tempus, ibidem. numero 66. folio 337. & 338
Lucrum a lege uel conſuetudine delatum parenti, an ſit reſeruandum liberis prioris matrimonij. 525

M

Maioratus expẽſas quis ſoluere teneatur, in l. i. in ij. par. nu. 71 181
Maioratus poſſeſſores an dicantur domini, ibi. nu. 5 125
Maioratus poſſeſſor an poſſit conſtituere uſumfructum ad ſuã uitam, in l. 1. in 3. parte num. 71. in fin. 353
Maioratus poſſeſſor an poſſit eius bona alienare cauſa dotandi filiam, ibid. nu. 102 516
Maioratus bona an poſſint uſucapi, in authen. niſi tricennale. nu. 23. & 29
Maioratus poſſeſſor an in lõgum tempus locare, uel in emphyteoſim dare in l. i. in 3. parte nu. 95 335. & ſeq.
Maioratus poſſeſſor an poſſit trãſigere ibid. nu. 51 280
Maioratus ſucceſſor, & hæres præcedentis poſſeſſoris, an reuocare poſſit quæ alienata fuerunt, ibidem nu 99 410
Maioratum ſperãs an agere poſſit ut ſaltim uiuo poſſeſſore ſuã declaretur ſpes ibid. numero 78. fo. 364
Maioratus re aliqua uſucapta contra

contra unum, an uſucapi noceat ſucceſſori. 444

Maioratus ſecundum uſum hiſpaniæ differt in multis a relicto familiæ de quo loquuntur Iureconſulti; in l.i.in iii. parte nume. 100. *Reliqua uide in uerb. feudum & uer.filius.* 127

*Mala fides quomodo probari poſſit, in authen. niſi tricennale. nume.*14 431

*Maritus an dicatur dominus bonorum dotalium. in l.*1. *in iij. part.nu.*12.*per totum* 214

Mater non poteſt uendicare filiũ in ſecunda parte rubr. in prin. 38

Mater non poteſt uendere filium ibid.nu 20 47

Mater tutrix filiorum non releuatur ab oneribus tutorum. in l.i.in 2 *part nu.*28 138

Minor an poſſit donare tutoris, curatoriſue authoritate, in l. i.in 3.*part.nu.*56 298

*Mulieri impudicæ an poſſit curator dari, & an impediatur teſtari, in l.*4.*nume.*20.*& ſequen.* 527

Mulieri nuptæ libidinis cauſa nõ dandus curator eſt. ibidem. folio 528

N

*Nepos an ueniat appellatione filiorum,in l.i.in l. parte num.*69 115

Nepoti ex filio illegitimo an relinqui poſſit. 512

O

*Obligatio generalis, & uniuerſalis an differãt, contra plures in i.part.rub.n.*47 34

*Obligatione generali an compræhendantur uenalia, ibidem nume.*46 30

Obligatio an dicatur alienatio, in l.i in 3.*part.nu.*19 229

Obligatio in criminalibus a lege eſt, non ex conſenſu, delinquentis.in authen. niſi nu. 28. *folio.* 440

*Obligatio authidoralis quanti ſit effectus in l.i. in tertia parte nume.*60 306

P

Pactum reuendendo appoſitum a patre in emptione rei ipſius filii, quod operetur, in l. i in 3.*par.nu.*51 280

Pactum reſolutorium poteſt apponi a tutore, curatore, uel legitimo adminiſtratore; in l.i. in 3.*parte. nume.*52.*uerſicu. infertur ſexto.* 281

*Pactum reemendi uel reuendendi an poſſit apponi ab eccleſia uel minore.ibid.nu.*53 291

Patria poteſtas an competat Romanis, in ſecunda parte rubr. nume.

numero 9. 40
Patris poteſtas in filium quãta. ibid. num.17 46
Pater poteſt occidere filiam adulteram, ibid nu.19 47
Pater poteſt uendere filium, ibid. num.20. cum ſeq. 47
Pater poteſt permutare filium. ib. nu.25. 50
Pater poteſt caſtigare filium, & qualiter ibid. nu.30 53
Pater an amittat uſumfructum ſi filius ingrediatur monaſterium, in l i. in i parte numer. 45. folio 103. & quid ſi pater ingrediatur monaſterium. ibi. num.48 105
Pater an poſſit cogere filium, ut cum eo habitet, ibidem nume. 53. cum ſeq. 106
Patri furioſo an acquirat filius, ibid. nu.60. cum ſeq. 110
Pater benè à Doctor. dicitur legitimus adminiſtrator, in l i in 2 part. nu.15. 131
Pater uſufructuarius in quo differat ab aliis fructrarijs, ibid. nu.16. 131
Pater uſufructuarius an teneatur ſatiſdare, ibidem numero 20. 134
Pater uſufructuarius an teneatur inuentarium conficere ibidem nu.25 137
Pater tutor filiorum emancipatorum tenetur ad omnia, quæ extraneis, in l.i. in 2. parte numero 27. 138
Pater doloſe adminiſtrans bona filij tenetur rationem reddere ibid nu.33. & ſeq. 139
Pater quomodo poſſit agere pro aduentiijs, ibid. num.64. cum ſequen. 168. & 169. & an ei ſit neceſſarius filij conſenſus, nume.66 170
Pater an ex fructibus aduentitiorum filij, litis expenſas ſit facturus, num 68. 176
Pater poteſt filio ſtipulari, & acquirere, ibid. nu.73. 196
Patrem legitimum adminiſtratorem non poſſe alienare aduẽtitia filiorum, in l.i. num.18. in 3. part. 229
Patre alienante bona aduentitia, an cenſeatur alienaſſe uſumfructum, quem in eis habet; ibid. nu.37 242
Pater an poſſit compromittere uel tranſigere de aduentiijs, nume.44 262. cum ſeq.
Pater an poſſit exercere actiones in iudicio nomine filij, non ſuo, ibi. num.47. 266
Pater an poſſit tradere rem filij emptam cum pacto reuendendi, ibid. nu.51 280
Pater legitimus adminiſtrator ſi nobilis ſit; an poſſit donare de rebus minoris, nume.56. 298 cum ſequen.
Pater legitimus adminiſtrator an poſſit alienare in eis an quo filius eam habuerit, nume.58. folio 502

Pater

Pater an poſſit donare de bonis aduentitiis cauſa remunerandi, numero. 59. cum ſeq. 304. cum ſeq.

Pater an poſſit locare bona aduẽtitia filiis nume. 63. cum ſeq. 331

Pater an poſſit conſtituere ſeruitutem in bonis filij aduentitijs, in l. 1. in 3. parte, nu. 69. folio 348

Pater an poſſit uendicare rem ab eo, in quem filius alienauit, ibi. nu. 73. cum ſeq. 354

Pater diſſipator bonorum an poſſit cogi, ut ex eius bonis aliqua ſeparentur pro alimentis & legitima filii, ibidem num. 74. fo. 357

Pater non poteſt dotare filiam ex bonis aduentitijs, ibidem. n. 101 416

Pater an poſſit repudiare hæreditatem filio delatam, legatumue relictum, ibid. uerſic. alia ampli. 418

Pater an poſſit remittere iniuriã factam filio nu. 105. 420

Patria poteſtas cur ineſtimabilis dicitur, in l. i. in prima parte, num. 3 74

Patronus an poſſit reuocare alienata per libertum ex cauſa onéroſa, in l. i. in iij. parte, num. 76. 358. *& ſeq.*

Pecunia an ſit de rebus, quę ſeruando ſeruari non poßunt, in l. i. in 2. part. nu. 42 144

Pecunia cambiis deſtinata, nihilominus res innobilis dicitur, ibid. nu. 44 146

Pecunia continetur appellatione mobilium rerum, uel immobilium, ibid. nu. 4 147

Præſcriptio. xxx. annorum ante Iuſtin. fuit introducta, in authen. niſi tricennale. numer. 3. folio 425

Præſcriptio cum mala fide quomodo noceat etiam in foro ſeculari, ibidem num. 11. cum ſequen. 428

Præſcriptio longiſſimi temporis an admittatur, obſtante clauſula decreti irritantis, in authen. niſi tricennale. num. 18. & ſequ. 435

Præſcriptio temporis lõgiſſimi an locum habeat in rebus ſubiectis reſtitutioni, ibid. nu. 22. fo. 609. nume. 26. fo. 411. & nume. 35 445

Pręſcriptio an habeat locum in bonis maioratus, ibidem num. 23. 437

Præſcriptio ordinaria an ſufficiat contra filium, poſtquam exierit a patria poteſtate, ibi. nume. 34. 444

Præſcriptio. xl. annorum de iure ciuili ſufficiebat etiam contra eccleſiam Romanam, in authẽ. niſi tricennale nu. 57. fol. 469 & ſeq.

Præſcriptio non currit non ualẽti agere fo. 453. nume. 42. & ſeq.

ſequentib. per multas ampliationes.

Prȩſcriptio longiſſima cur requiratur in authen. niſi tricennale nume. 4 425

Priuilegium alicui & liberis, uel poſteris uel generi conceſſum an comprӕhendat fȩminas & deſcendẽtes ex fœminis latiſſime l. 3. nume 31. fol. 51

Pontificatum uel papatum apud unum eſſe debere, in l. i. in 3. part. nume. 18 229

Poſthumus an et quando dicatur ſuus hȩres, in 2. par. rubr. nu. 36 59. & 60.

R

REi appellatione quid cõprӕhendatur, in prima parte rub. nu. 1 & ſequen. 5

Rerum appellatione cum relatione ad locum, an ueniant iura & actiones, ibid. nume. 10. 7

Regna per unum tantum gubernari utilius eſſe in l. i in 3. par. nu. 16. & 17. 227. & 228

Reſtitutio an detur contra uſucapionem uel prȩſcriptionem, latiſſime in auth. niſi tricennale. nu. 58 475. & ſeq.

S

SAcra paterna cur ſic dicta pro patria poteſtate, in 2. parte rub. num. 4. 38

Sententia lata contra poſſeſſorem maioratus uel aliorum bonorum, quȩ reſtitutioni ſunt ſubiecta, an noceat ſucceſſori, l. i. in 3. parte nume. 48. 268 cum ſeq.

Suitas non datur ſine patria poteſtate, in ſecunda parte rub. num. 36. 57

Suus hȩres an uſucapere poſſit pro hȩrede, ibidem num. 38. 91. cum ſequenti.

Succeſſor particularis fiſci uel eccleſiȩ non poteſt expellere colonum etiam modici temporis, cuius rei rationem habes in l. i. in 3. parte, num. 68. uerſic. infertur decimo. 345

Statuto uel lege, ut acquiſita ex cauſa oneroſa communia fiat inter coniuges, an ſit communicanda donatio remuneratoria, in l i. in 3. parte numero 62. uer. infertur uigeſimo tertio ad quȩſtionem. 324

T

TRanſactio facta a poſſeſſore maioratus an noceat ſuccedenti, in l i. in tertia parte. num. 50. uerſic. octaua. limitatio. 278

Teſtes ad perpetuam rei memoriam, in l. i. in 3. par. num. 68. uerſi. nec obſtant quȩ adducebat. 365

Tutor ex uigore ſtatuti an poſ-

ſit compromittere de re minoris,in l.i.in iij parte num.45. uerſicu. antequam uero agamus. 263

Tutor an ſine decreto poſſit diſtrahere immobilia minoris periculo ſubiecta in l.i. in 3.par.nu. 28. 236.& 237

V.

Vidua potitur priuilegio, quo fruebatur uiuo marito 482

Vidua ex ſtupro an amittat dotem. 528

Vidua an ſit alenda ab hęredibus uiri, 527

Viro libidinoſo curatorem ea de cauſa non dari. 528.& ſeq.

Vir aliquando ſuccedit uxori iure ciuili ſtantibus liberis, fol. 504.& ſequent.

Vſucapio an prohibeatur prohibita alienatione in authen. niſi tricennale.nu.25. 439

Vſucapio quo iure fuerit introducta fo.448 39

Vſucapio an dicatur iniquum remedium & odioſum, ibidem nume.40.& 41.

Vſucapio tam ad mobilia, quam immobilia refertur. 447

Vſus ſyluæ legatus, aliquando conuertitur in uſumfructum in l i.in 2.parte nu.59 uerſ. ſed ultra gloſſ.& doctor. 156

Vſusfructus an ſit pars dominij, in l.i.in iij parte num.1.cum ſequen. 218

Vſusfructus an dicatur de bonis, nume.6. 220

Vſusfructus quotuplex, in l. i. in 2.part.nu.9.& 10 128

Vſusfructu. dominus legato, cum onere, ne altius tollat, an cenſeatur relicta proprietas, in l. i.in ij parte num 41 fol. 254 *& quid ſi adiectum foret, ut alienare poſſit,ibid.nume.43. uerſ ego aduerto.* 259

Vſusfructus patris plenior eſt quā uſusfructus aliorum & in quo differant,in l.i in ij. parte nu. 16.cum ſeq. 131

Vſufructuarius an amittat uſum fructum per ingreſſum religionis,in l.i.in i.parte nume. 47. cum ſequen. 104

Vſufructruarius an plene teneatur inuentarium conficere,numero.22. 134

Vſufructuarius an poßit perficere ædificium inchoatum.in l.i. in 2.par.nu.52 152

Vſufructuarius an poſſit cędere arbores.ibid.nu.59. 157

Vſufructuarius an audiatur in quæſtione tangente proprietatem,ibid nu.68.uerſ. ſimiliter eſt differentia. 177

Vſufructuarius an teneatur facere litis expenſas in rebus quarum habet uſumfructum in l. prima. in ij.parte num.68.folio 176

Vſufru-

Vſufructuarius ad quę onera teneatur. ibidem numer.72. fol. 183.cum ſequen.

Vſufructuarius an ſatiſdare teneatur,ibid.nu 75 198

Vſufructuarius an faciat fructus ſuos an ſatiſdationem, ibidem nu.77.cum ſequen. 203

Vſufructuarij mora in ſatiſdando an ei noceat quoad fructus, ibid.nu.79 207

Vſufructuarius an poſſit diſtrahere ſuum uſumfructum, in l. 1.in iij part.nume.38.cum ſequen. 244

Vſufructuarius an poſſit conſtituere ſeruitutem,ibidem num. 70 folio 348

Vxor ob culpam uiri ab eo ſeparata, nihil eidem acquirit aut communicat, in l. 1.in 1 parte nume.58 109

Vxor an dicatur domina rerum dotalium,in l.i.in 3.parte nume.12.cum ſequen. 224

Optare meliora, cogitare difficillima, ferre quęcunque euenerint.

In diſcurſu libri hæ literæ, I.C.ſignificant Iuris conſultum, quod exprimo, pro minus expertis.

In his & alijs prudens lector facile percipies ueram lectionem.

COMMENTARIA D. ARII PINELLI LVSITANI, I. V. D. AD CONSTITVTIONES C. DE BONIS MATERNIS.

SVMMARIVM.

1 *DVO præludia neceßaria huic titulo & ſequenti.*
2 *Appellatione bonorum quæ cõtineatur, quod multipliciter & utiliter explicatur.*
3 *Examinatur glo. non ad ea. ff. de condi. & demõſ.*
4 *Oſtenditur aliquos interpretes contra iura expreſſa in hac materia locutos.*
5 *Nomen rerum & bonorum in propoſito æquiparari.*
6 *Non referre an nomen, bona exprimatur indefinitè, uel uniuerſaliter.*
7 *Pronomen, mea, adiectum nomini, bona, non impedire quin ueniant iura & actiones.*
8 *Multo clarius ſupradicta procedere in hyppotheca & obligatione bonorum.*
9 *Contra Ludouicum Gometium oſtenditur in propoſito non eſſe differentiam inter diſpoſitionem legis & hominiss.*
10 *Nomen bona, cum relatione ad certum locum non compræhendere nomina debitorum.*
11 *Oſtenditur non recte ſtare ſummarium Bar. ad leg. Caius. ff. de lega. ſecundo.*
12 *Examinatur doctrina Lappi. ad d. l. Caius.*
13 *Probatur multis iuribus regulam prędentem. d. l. Caius procedere etiam ſi adijciantur uerba uniuerſalia, & generaliſſima, & nume. 14.*
15 *Examinatur controuerſia Tiraq. & Benedicti oſtenditurque differentia inter inſtitutionemem hęredis & alias diſpoſitiones.*
16 *Ampliatur d. l. Caius. & regula, quę ex ea deducitur, ut proce-*

dat non obſtante fauore,ſeu ratione ſanguinis & nu. 1.

18 *Appellatione bonorum,contineri emphyteutica & ſimilia,& nu. 9.& nu.22.*

20 *Oſtenditur in hoc pluries iuris interpretes magni nominis ſæpe lapſos.*

21 *Probatur naturam uerborum aliqua importare, quę in diſpoſitione non comprehenduntur.*

23 *Deciditur quæſtio utilis ad leg ſi unquam quam indeciſam reliquit Tiraq. in repetitione illius legis.*

24 *Probatur recepta opinio ut iura, & actiones conſtituant ſpeciem bonorum diſtinctam a mobilibus & immobilibus.*

25 *Inferuntur aliqua in diuerſis materijs.*

26 *Diſcutitur quæſtio circa publicationem bonorum mobilium & immobilium.*

27 *Oſtenditur error Chaſſ in propoſito.*

28 *Tractatur limitatio ad præcedentem concluſionem.*

29 *Tentatur noua opinio in hypotheca contra doct ut comprahendat iura & actiones, non obſtante adiectione mobilium & immobilium.*

30 *Explicatur quæſtio Fulgo. oſtenditurque eum non bene citatum a Corn.& Soci.iuniore.*

31 *Adiectionem mobilium & immobilium reſtringere nomen bona, non obſtante ſigno uniuerſali.*

32 *Oſtenditur in hoc contra iura & receptas ſententias locutos Alcia.& Molin.*

33 *Tractatur diſtinctio. gloſſ. circa actiones habito reſpectu rei, ad quam competunt.*

34 *Ponitur difficultas receptæ traditionis,quæ a doct.non ſoluitur.*

35 *Adhibetur notabilis conſideratio ad aliqua negotia occurrentia in hoc propoſito.*

36 *Donatio rerum uel bonorum non reſtringitur,ad bona loci,in quo fit donatio contra Gomet.*

37 *Explicatur.l ſi fundus.ff.de euictio n.*

38 *Quæſtio An in legato generali ueniant. uenalia exactiſſimè diſcutitur.*

39 *Explicatur.l.generali.§.uxori ff.de uſufru.lega.& l.j.C.de uerb. ſignif.*

40 *Intelligitur.l.ſeruos.§.fin.ff. de legat,3.& l.pediculis. §.item*

cum

cum quæreretur.ff. de auro & arg leg. & nu. 41.
42 *Ex d §.item cum quæreretur oſtenditur erraſſe Dec. Roma. Benedict. & alios in duobus articulis.*
43 *Explicatur Bar.in d §.uxori.& proponitur noua difficultas,quæ reſoluitur cum differentia inter uænalia,& nomina debitorum.*
44 *Tractatur an ſit differentia inter uenalia ex redditibus bonorum & venalia negociatorum.*
45 *Agitur circa hoc, quid in conuentionibus & hypotheca & de intellectu cum tabernam.ff.de pignor.*
46 *Agitur de intellectu tex.in l.obligatione generali.ff. de pigno.contra Dec.& alios cum ſequentes.*

RVBR. C. DE BONIS MATERNIS.

PRIMA PARS.

1 TRACTATVRI (Deo duce) in hoc titu. & ſeq. de bonis,quo cunque modo quæſitis filijsfamil.& per eos Parentibus,ſub quorũ poteſtate ſunt, operæ precium duximus, duo in primis neceſſaria prçludia examinare. Primũ de nomine, bona,quo uterque titulus inſcribitur. Secundum de ipſa patria poteſtate, cuius ui filij patribus acquirunt.Hæc enim duo in his tractatibus ubique eſſe offerunt, & in hoc ſequitur conſilium Vlpia. in in l.j. ff.ſi cert.pe.& alibi ſæpe.

2 AD primum, uulgare eſt apud iureconſultos nomen, bona,late patere,ut in l bonorũ.xlix.in ordine ff.de uer. ſigni.& ibi Accurſ. & Alci. & in l. princeps. bona.xxi.co. tit. & ibi Accurſ. Bart. & Alcia. & copioſè Benedict. in c. Raynucius,uerbo cætera bona, & Tiraq. in l. ſi unquam, uerbo bona;& Ang. in trac.maleficior. uerb.& eius bona. Sed omiſſis multis quæ illi tradunt, & facile inuenient,ex pediemus aliqua utiliora, in quibus ẽt non pauci ſcriben-
2 tium haud raro lapſi ſunt. Eſt autẽ cõcluſio illorũ iuriũ,ut appellatione bonorũ, non ſolũ contineantur corporalia,

mobilia, & immobilia, ſed etiam iura & actiones, quod multis alijs iurib. cōprobat gl. in dicta l. princeps bona, & curioſe Tiraque. in d. loco, ſed ad hoc ſufficit tex. in l. ſi legatus. xxx. §. j. ff. ad Trebel. Idque etiā in pœnalibus locū habet, ut in l. ſi ademptis. C. de ſent. paſſ. quæ id ſtatuit in publicatione bonorū, quod tamen limitari poteſt, niſi publicatio fiat de mobilibus & immobilibus, tunc etiā dicūt plures non compræhendi iura & actiones, quod nos paulo mox inferius tractabimus. Eandē cōcluſionem limitat etiam Iaſ. in l. ſi ſtipulatus fuerim. §. cū ſtipulamur. nu. 9. ff.
3 de uerb. obl. Limitatur etiam dicta l. ſi ademptis. per gl. in l. non ad ea. ff. de conditio. & demonſtra. ubi Bart. & Docto. notant, & Roma. in notab. clxx. Alex. notabiliter in l. ſi marito. nu. 2. ſolu. matri. Deci. in conſi. ccxxxv. nu. 5. Iaſ. in d. § cum ſtipulamur, ex qua gl. cōmendata & recepta habetur, in publicatione bonorū non uenire futura nec conditionalia Barto. Alex. Deci. in l. iij. §. fin. ff. quod quiſque iur. Bald. in l. iii. nu. 4. C. ad legem Falcid. & bonus tex. in l. ſi mandauero: xxii. §. is cuius. ff. manda. ibi quicquid poſt ea acquiritur fiſcum, & illum extollit Bal. in l. fi. in fine. C. quæ res pign. oblig. poſ. In quo cauendum eſt ab Ang. de malefi. ubi ſupra nu. 12. qui ex generaliter gl uidetur id extendere ad conditionalia ex contractu, quod tamen communiter reprobatnr, tunc enim conditionalia ex cōtractu pendentia, quæ poſtea implentur ueniunt in confiſcatione, ut reſoluit Alex. ad Barto. in d. l. Non ad ea, & in d. l. marito, & Roma. in d. ſing. & Chaſſen. in conſuetud. Burg. rub. ii. §. ii. fol. 96. col. j. nu. 24. ſi uero publicatio bonorum fuerit cum deportatio intellige d. gl. & uerba d. §. is cuius, ut uiuens deportatus fruatur quęſitis poſt ſententiam, eo autē mortuo occupat fiſcus omnia ab eo relicta, quia deportatus non habet alium hæredē, l. ii. C. de bon. proſcrip. & ibi Doct. gl. d. §. is cuius; ubi uide Fulg. notant Bal. & Imol. in l. eius qui. § j. ff. de teſt. facit tex. magiſtralis in l. quidā ſunt. ff. de pœn. reſoluit Alex in l. j. col. iii. C. de hæred. inſtit. Contra hoc autem tam uulgare, totque iurib. probatum, uidelicet appellatione bonorum conti-
4 neri iura & actiones, ſæpiſſime ſcripſit Guid. Pap. ut aduertit

uertit Tiraq. in d. uerbo,bona, nume.7.ubi etiam in eodem errore oſtendit aliquando fuiſſe Dominic.à ſancto Gemin. & in eo cauendum eſt etiam a Pano.in c.ii.num. 3.de religio.dom.& a Barbat.ad Bald.in l.j.litera.b.C.de uſufr. ubi contra hęc iura loquitur.Ex his etiam patet errare eos qui ſcripſerunt non ſufficere nomen hoc bona, ſimpliciter prolatum, ut compræhendãtur iura & actiones,ideoq; exigunt ſignũ uniuerſale, omnia,aut ſimile:in quo errore fuit Cõſt.Roger.in l.ult.nu.3.de dona.colligit ergo ex ſupradictis certisſima regula,ut appellatione bonorum in materia fauorabili & pęnali ueniant iura & actiones,& hæc ſit prima concluſio in hocartic.

5 Secunda concluſio quod in propoſito idem ſit in hoc nomine,Res, iuxta tex.in l. rei appellat.xxiii. ff. de uerb. ſignifi. & colligitur.ex l.Rei appellatio.5.ff.eod.tit.latiſſimè ſcribentes in l.1.ff.ſi cert.pet. regulariter autẽ in diſpoſitionibus legis & hominis harum uocum,res, & bona partiũ eſt,ut colligitur ex Bartol.in l.quintus.§. argento. ff.de aur. & arg.lega.Bar.Alberi.Bald.in l.j.ff.de ſtat.homi.& eandem ęquiparatione probat Bal.in l. 1. in princ. C.de uſufr. Felin.in annot.Decret.§. omnes leges.colum.

6 antepe.& Dec. in l.1.lectu.15.num.7.ff.ſi cert.pet Et hoc procedit ſine dubio,ẽt ſi nomẽ,rei uel bonorum,exprimatur ſimpliciter,ſine aliquo ſigno uniuerſali,ut in allegatis iurib.maximè in d.l.ſi legatus.ff.ad Treb.tex.in l. nam quod xiiii.§.ulti.cum duab.ll.ſequent.ff.eo tit.colligitur prætera ex tex.l.quoties.xl.§.ult.ibi.uniuerſorum, & ibi bonorum.ff.de uſufr.notat Bar.in d.l.ſi legatus.§.j.& in d.l.nã quod.§.nõ omnis,ibi,omnia uel ſimpliciter. Addo tex.in l.uxori meæ.ff.de uſufr.lega.ibi bonorum meorum,& ibi

7 omnia ubi hæc æquiparantur.Tertia concluſio ſit, quòd ubi quis in diſpoſitione rerum uel bonorum addit pronomen,mea, adhuc ueniunt iura & actiones,cõtra ueteres, quos ſequebatur Bart. in l.1.num.3.ff. de ſtat.homi. & ibi Bal.in princ. & Ang. de malefic.d.uerb.& eius bona.nu. 3.& in § fina.num.2 inſtit.de iur.natur.idem etiam ſequi uidebatur Guid. deciſ.ccccxlii.nu.2 & alij quos refert Tiraq. d.loco nu.8.Verius enim eſt quod aduertit Barto.in

d.l.quintus §.argento nu.3. ubi reprobat opinio.antiquorum per multa iura quibus.probatur adiectionem pronominis,mea,nõ minuere ſignificationem huius dictionis, bona:nec referri tantum ad ea quæ poſſidentur. l. Idque probatur maxime ex d.l.ſi legatus.§.j.& d.l. Nam quod. §.fi.cum duab.ll. ſeq. & hanc opinionem probat tex. in l. meorum. xcj.ubi Alci.nu.1.eam dicit communem.ff. de uerborum ſignifica. & Feli.in dicto. §. omnes leges. Gomeſ. in §. omnium. nu.22. inſtitu.de actio. Hiſpanus Fernandus arias.l.xxj.Tauri.nu.15.Rip.in l.j.col.fi.nu. 104. ff.ſi cer.per.Segur.Hiſpan.in l.quemadmodũ.fol 91.ff.de acq. poſ & idẽ eſt ſi dicatur omnia mea,uel mea, ſine ſubſtantiuo,bona,ex d.l.ſi legatus.§.j.per quem ita not Bart. d.§.argento.nu.4.uerſ. hoc præmiſſo,quẽ ſomniculoſe reprehendit Gomeſ.d.§.omniũ.nu.22.putans Bar. contrariũ dixiſſe.Et hinc cauendum eſt ab Alc.in l.fi. nu. 79. C. de pactis.qui loquitur contra hanc receptã ſententiam: & minus bene citat Barto.in d.§.argento.& ita etiam in confiſcatione.& pęnalib. reſoluit Roma.in l.ſi conſtante
8 §.fi.nu.8.ff.ſol.ma. Quarta concluſio ſit, ꝙ cum relictis & donationibus appellatione bonorum ueniant iura & actione,ex iurib. ſupra citatis. multo fortius idem dicendum eſt in hypotheca ſeu obligatione bonorum, & ita communiter intelligitur tex.in l.nomen.C.quæ res pign. oblig.poſſ. facilius enim extẽditur obligatio, quã donatio ex l.fi.eiuſd.ti.iuncta l.ſi ita.ff.de aur.& arg.lega.& ibi Bar.explicat; idque non tantum procedit in obligatione expreſſa,ſed etiam tacita contra Azo:ad Accurſ.relatum, & contra eundẽ Accurſ.uariantem in l.3.C.de hæreditar. action.ubi cõtra Bal. ita communiter Doct. reſoluunt, & Paul.Caſtren. in l. ſi conuenerit.2.ff.de pign.actio.idem Paul. in l.ſi conſtante.§.fi. ff.ſol.mat.aſſerit receptũ Dec. cõſi.349.ad fi.n.10.& Neguſ.de pign.4.mẽb.2.art.n.165. ex quo cauendũ eſt a Iaſ.errante.in cõcluſione & in allegatione illius gl.in §.item ſeruiana.n.43.Inſti.de action.
9 Quinta concl.eſt neceſſarioq; infertur ex pcedẽtibus, ut hæc regula nõ ſolũ procedat in diſpoſitione legis, ſed ẽt in diſpoſitione hominis,ut patet ex allegata l.uxori meę,
37.ff.

37.ff.de uſufr. lega. & l. ſi legatur.§ j.ff.ad Treb. cũ multis alijs. Ideoq; uana eſt differentia, quam in hoc conſtituebat Gomeſ.in d.§.omniũ.nu.23.ad fi.male citãs Arg.
10 Aret.& Alex. Sexta concl. limitat præcedentes, ut. ſ. appellatione rerũ uel bonorum facta relatione ad locum, non cõtineantur iura & actiones, eo quod certo loco nõ circũſcribuntur. l Caius ff. de lega. 2 & in l. ſi fideicõmiſſum.§.tractatum. ff. de iudic. & ad hoc d. l. Caius; ex ollunt Doct.ut tradit Tiraq.d.uerbo bona, nu.9 dicit rota. Iaſ.in §. Item ſeruiana.nu 42.inſtitu de action & ita illã l.intelligit. Io.Imo. ibi. Bal.in l. j ff de ſtat.homi.& eſt recepta interpretatio, ut collgitur ex.Iaſ. in l. Cunctos populos.ii.lectu.ad fi. C de ſum.Tri. & in l. A diuo Pio.§. in uẽditione.nu.6.ff de re iud.& in d.§.Itẽ ſeruiana nu. 42. Inſtit de actio.idẽ in cõſ v.col.3.li.3 & Alc. in l. fi. num. 80.C.de pact.Alex.conſi.xxxi.nu.vii.li.i.Alc.l. nominis, & rei, ff. de uerb.ſign. Io.Cerier de primo genit.li.ii. q.ix. cõtra ꝙ miſerè agit Gomeſ d.§.omni.col.6 uerſ. 3. num. 23. In quo aduerte non rectè ſenſiſſe Bart. in d l. Caius in ſummario; dũ indiſtinctè dicit in legato generali non cõprehẽdi iura & actiones, per tex.ibi, ꝙ eſt contra iura recepta ſententias, tex.autẽ in d.l Caius ſuã habet ſpecialẽ rationẽ, ut uides. Similiter circa eandem l. labuntur aliàs Io.Imo.& Rom. in l. fi. ff de donatio.cõſtituentes differẽtiam inter uerba generalia, & magis generalia, utrobique enim ſi relationẽ facias ad locum, eadẽ eſt ratio. Sed d l. Caius eleganter & limitabat & declarabat Lapus allega. 91.nu.8.ad fi.ut nomina debitorũ circũſcripte nõ dicãtur eſſe in loco: ſed aliquando per effectũ exactionis quæ fieri põt, loco certo dicantur eſſe bona eiuſdem loci uel prouinciæ, & ideo contineantur ſub legato uel diſpoſitione loquẽte de bonis, ut ſi quis leget uel donet bona Italica, uel Hiſpanica contineatur ea quæ in illis prouincijs ſoluẽda erãt: ꝙ ſequitur Al.conſ.16.a 1 fi.li. j.& Soci.conſ. cj. nu.2 li.j.& Cerier de primo ge.li.2.q.ix.nu.7. Sed aduertendum ꝙ limitatio hæc Lapi ex uerbis eiuſdem in prin. dum loquitur de pecunijs procedit planè cum expreſſim in diſpoſitione ſit mentio de nominibus debitorum

cum relatione ad locum, tunc enim ea locutio intelligitur de ijs quæ in eo loco exigi poſſunt, nō autē intelligitur de inſtrumentis, uel chirographis exiſtentibus in alio loco, in quo debita exigi non poſſunt, ut colligit Alex. d. cōſi. ad finem, & ex Soci. d. conſi. & hoc modo limitatio Lapi uera eſt, & nō tanti momenti, ut forſan ſonare uidet' alia. ſi indiſtincte Lapus loqueretur obſtaret deciſio illius l. Caius, cum ſimil. niſi forſan agatur de relicto, uel donatione mercatoris qui nomina tantum haberet in illis locis. Tunc enim de ipſis nominibus debitorū intelligetur: attenta qualitate diſponentis, & ne diſpoſitio irrita ſit, ut dicemus in rub. ſequenti circa uænalia, & ita de mercatoribus loquitur Lappus d. loco crediderim, etiam ꝙ in inſtitutione, & fideicōmiſſo, ubi teſtator diuideret bona inter hęredes, tunc appellatione bonorū unius prouinciæ comprehenderētur nomina dēbitorū, quia tunc nō ſit relatio ad locum tā limitatū, nec animo reſtringendi inſtit. uel ſideic. arg. te. in l. Si certarū. §. j. ff. de mili. teſt. tex. in l. cogi. §. ſed & ſi miles ibi res Italicas. ff. ad Treb. nec cōtradicit Soci. d. conſ. cj. in j. vol. imo uidetur hoc cōprobare, ſi maturè inſpiciatur. Septima concl. præcedentē ampliat ? ut
13 quando bona nominātur cū relatione ad locū, nō ueniāt iura & actiones. licet adijciatur ſignum uniuerſale cū uerbis generaliſſimis, puta omnia, uel quæcumque bona, uel omnia ubicunque ſint, ut tradit Iaſ. in d. l. A diuo Pio. §. in uēditione nu. 7. in q̄ſtione in qua refert ſe cōſuluiſſe uti cōſuluit d. conſi. 5. li. 3. ꝙ refert idē Iaſ. in l. ſtipulatio hoc modo cōcepta. nu. 22. ff. de uerb. obl. quibus in locis refert Bal. ita conſulentē, quod probat Dec. conſ. ccxxxvii. ubi in ſpecie Iaſ. citat, idē Dec. conſi. ccccxiiii. nu 11. quæ declaratio iuuatur ex tex. d. l. Caius. quam notat Bal. in d. l. j. ff. de ſtat. homi. ubi erat, uerbū omnia; Iuuatur etiā ex tex. in l. generali. §. uxori. ff. de uſufru. lega. ibi omnium rerū quæ in his domibus erant: militat etiā ratio d. l. ſi fideicōmiſſum. §. tractatū. ff. de iudic. ibi cum nō loci ſit æs alienum facit tex. in d. l. pediculis. §. itē cum quęreretur. ff. de aur. & arg. lega. ibi omne & ibi non uideri legatum. Ad idem facit tex. in l. quęſitum. §. pen. uerſ. Papinianus. ff. de fund. inſtruc.

inſtruc.ibi omnia quæ in domo erant,& ibi cautiones debitorum legatas non uideri:ad idem facit tex.in l.quæſitum.lxxvi.§.1.ff.de leg.3. ibi omne:& ibi quodcunq;, & ibi quicquid,ubi ſunt uerba uniuerſalia,ſed non comprehenditur,quod ex regula & ratione iuris non ſolet comprehēdi.Et eſt eadem ferè ratio ad noſtrum articulum.facit etiam ad idem text.in l.Vxorē.xxxix.§. legauerit. ff.de leg.iii.ibi,quicquid,& ibi nō deberi.Sed in propoſito melior tex.in l.ſi mihi mænia,ibi cū cæteris uniuerſis,quæ in eiſdem fundis erunt,& ibi uti optimi maximiq. ſunt,iuncta deciſione ibi nomina debitorū legato nō cōtineri. Quam text.in propoſito dicit ſingularem Paul.in d.l. Caius.nu.1.Vides igitur iura clara,ut hæc cōcluſio procedat etiam ſi concurrant uerba geminata & generaliſſima, ut aliquando conſuluit Corn.& ſimiliter Bertrand.quos re-
14 fert Tiraq. de retract.ligna.§.1.gl.7. na.28.Ex quibus iurib.infertur,in his terminis erraſſe Imol.& Roma. in d.l. Caius.niſi adijcerētur uerba generaliſſima.uides enim ea uerba ita generaliſſima & geminata in d.l. Si mihi Mænia,non tamē cōprehendi nomina debitorū. Quæcunq; enim uerba fingas in relatione ad certū locum nunquā uidebis poſſe eam congruere nominibus debitorum,cum nullo modo ſint in loco.Inde etiā infertur nō ſemp uerba geminata & uniuerſalia augere, uel mutare naturam rei, ut alias dicit Iureconſ. in d.l pediculis.§. labeo. ff. de aur.& arg.lega.licet etiā uerba geminata & generalia ſæpe augeat & magis operētur,ut tradit Alcia.li.iii. de uerb. ſigni.poſt princ.Moline.ad Alex.Conſi.30.li.1.Ripa.in l. Ex facto.§.ſi nu.16.ff.ad Trebel. tradit multa pro & contra copioſe Tiraq.d.§.7.nu.21.& 27. Ex eiſdē iuri infert Tiraquel.in d.§.7.nu.26.& 27. contra Benedict. in d.c. Raynutius.uerb.Cætera bona nu.8.ubi dixit, quod ſi teſtator,de quo ibi relinqueret omnia mobilia & immobilia,quæ haberet in loco certo, uenirent nomina debitorum: Et ideo Tiraq. d.loco.nu.28.putat Benedict. loqui contra iura, & contra eum citat Docto. in uarijs locis: ſed licet Benedict. non utatur aptis terminis, uerum tamen dixit,& Tiraquel. decipitur,nam Benedict.loquitur

in inſtitutione uniuerſali,per uerbum relinquo, cum uniuerſitate bonorũ l.His uerbis,ubi gl. & Bart.ff.de hæred. inſti.Alex.in l.nam quod.§.non omnis.ff.ad Trebel. igitur ſuccedit regula l.1.§.ſi ex fundo. ff.de hæred.inſtit. ut non dato cohærede,inſtitutus in certa parte bonorum,cętera omnia conſequatur, & ita congrue Benedict.ex illa regula argumentatur, nec loquitur de donatione quod non aduertit Tiraquel.Iura autẽ & Doct.quib. Tiraquel. nititur loquuntur in donatione uel legato, aliave diſpoſitione particulari, in qua non datur illud neceſſarium ius accreſcendi & conſolidandi omnia bona ad perſonam illius,in quē ipſa diſpoſitio dirigitur. Facit quod in ſimili reſoluit Alex. conſi xlv.nu.ix.ibi niſi generaliter, libr. 1.
16 Octaua concluſ.ad ampliationem præcedentis, & maximè ad ampliationẽ d.l.Caius eſt quod ubi ex relatione ad locũ uel ſimili cauſa,bonorũ appellatione non cõprehenduntur iura & actiones, id procedat quamuis relictũ uel donatio cõferatur in perſonam dilectiſſimã, etiã ſi in filiũ:ut colligitur ex Bart.conſi.l.relato a Benedict. in d. uerb.nu.25.ad fi.a.Iaſ.in d.l A diuo Pio.d.§.in uẽditione. nu.7.& alibi ſæpe pro quo in terminis eſt tex.in d.l. quæſitum § 1.ff.de lega.3.ubi erat relictũ filio,& ita tex. in d. l.quæſitum §.pen.uerſi.Papinianus,ff.de fund.inſtruc.Sic & de filia loquitur in ſimili tex. in d.l.Pediculis § Itẽ cũ quæreretur.ff.de aur & arg. lega.& d.l.Caius,agit de relicto Nepoti,quod fuit ſpecialiter notandũ,ne quis deciperetur ex ijs,quæ in iure ſæpius traduntur de fauore ſanguinis,& ſpecialibus ratione conſanguinitatis,ut l. Aurelius.§.titius.ff.de lib.leg.Alc.Regul.j.preſump.vj & pluribus probat Iaſ.in l.j.ff.ius uoca.ut eant.& Fel.in c.cũ quidã,nu 11.de iur. iuran.Hippol.in l.una,nu 194.C.de rap. Virg. Math.de Affl.in tract.de iure protom. ex nu. 14. & latius in c.j.§.Si clientulus.de aliena.feud. late Tiraq. de retrac.in præfatione,ex nu.52.quibus adde tex. in l. ueſtẽ.ff. de iniur.& tex.in l.Si pater.§.fi.ibi coniunctam. ff. de adoptio.& quæ tradit Clement.in rep.l.2.col lxj.C de
17 reſcin.uend.Magis etiam fuit neceſſarium de hoc admonere lectorem, quia non ſolum poſſet quis decipi ex il-
lis

lis generalibus, quæ modo retulimus fauore conſangui nitatis & dilectionis: Sed in ſpecie cõtrariũ ſcripſit Rom. notab. ccccccxliii. dicens ob amorem filialem contineri iura & actiones,& etiam uænalia quæ alias non continerẽtur:nec meminit illorũ iurium contra quæ loquitur,deceptus per tex.in d.l.quæſitũ,§.ſed ipſe Papinianus. ff. de fund.inſtru.ꝙ aliud lõge diuerſum,probat, ut declarat Socin. in l.Si ita legatũ ff. de cõdit.& demonſtr.Deci.cõſ.lix.

18 Nona concl. eſt ex l. bonorũ. ff.de uerb.ſigni.ut ſine dubio appellatione bonorũ contineantur mobilia & immobilia,ſubditque tex.contineri ſuperficiaria,de quib.in tit. ff.de ſuperfi. id que patet ad ſenſum: & colligitur ex l.tutor.xvi.§.fi.ff de pig. actio & l.lex uectigali. 31. ff. de pigno. uere enim inter bona noſtra connumeratur emphyteuſis.per illa iura. & colligitur ex l.j.cũ ſeq. ff. ſi ager ue-

19 ctig. uel emphyt.pet. Ideoque & in bonis emphyteuticis minoris requiritur ſolennitas decreti: ut in l. 3. §. ſi ius emphyteuticarium.ff.de Rebus cor.l.etiã.C.de pręd.min. de qua uoce emphyteuſis agit Alci.lib.j. parerg. capi.36. indeque infertur neceſſario ad Res eccleſiæ,quod ſcripſit (non citans illa iura) Rebuf.in ſuo cõpendio circa alienationes rerum eccleſiæ,facit quod ſcripſit Ripa in Rubr.ff. de pign.n.10. quod in generali obligatione ueniũt bona emphyteutica:per illa iura quæ citat:ſed minus bene:nanque illa iura loquuntur magis de obligatione expreſſa,uerũ tamẽ eſt quod Rip. dicit ut trademus in l.j. infra eodẽ

20 uel in rub.tit.ſequẽtis. Hinc ſequitur quod ſi uim & ſignificationẽ huius uerbi attendas,neceſſario dicendũ ſit lapſos fuiſſe ſæpiſſimè,plures maximoſq; iuris Interprættes ꝙ dubitarunt aliquando,an appellatione bonorum contineantur Emphyteutica, uel ſimilia, in quibus quis habet utile dominiũ tantũ aliquando etiã ſcripſerunt non cõtineri,nec ſibi ſatis conſtant,ut colliges ex Iaſ. uariante. in l.gallus.§.quidã recte j. lectu.nu.43. & ſeq.ibi caue tamẽ: & colligitur ex relatis ab Alex.in l. ſi patroni,ff. ad Trebel. huiuſmodi etiã uarietas & negligẽtia Doct. adhuc magis colligit ex relatis a Dec.in l.j.in ij.lect.nu.9 ff.ſi cer.pet. & tradit Math.de Afflic.in Deciſ.14.nu.9.ſed & alibi di-

ſtin-

ſtinguunt an dicãtur bona, indefinitè. an omnia bona uniuerſaliter, ut ſentit idem Mathæ. de Afflic. lib. j. conſtitu. Rubr. vj. nu. 48. & Iaſ. Cõſi. cxxiiii. col. peñ. libr. 4. Ac. in ſuper alibi diſtinguũt inter hæreditatẽ & bona, ut per Iaſ. in authen. Vnde ſi parens. nu. 8. C. de inoffi. teſta. & in d. §. qdam. recte in utraq; lectu. Et in ſuo cõpendio feudor. n. 45. Et Mathæ. de Afflic. in c. In generali. nu. 27. ſi de feud. fuer. cõtrou. inter domi. & agnat. in li. 3. feud. fol. 37. col. 4. In quibus locis uidebis eam quã diximus uarietatem, tam circa bona Emphÿteutica, quam feudalia, præſertim apud Matt. de Afflic. in d. loco poſt alios. Et uſque adeò in hoc uariant dubitantque Doct. ut Tiraq. plures referẽs in l. Si unquam uerb. bona. nu. 10. in fin. non reſoluerit an deciſio illius. l. locum habeat in donatione bonorũ feud. uel emphyteuticor. quæ utiliſſima quæſtio non erat relinquenda indeciſa. maximè repetenti l. illam.

21 Verùm ego non dubito (ut dixi) Si uerbi ſignificatio reſpiciatur. Emphyteutica & feudalia propriè bona appellari; quod rectè Dec. ſenſiſſe uidetur d. l. 1. in ij. lect. nu. 9. ff. ſi cert. pet. Idem probatur ex tex. in l. Item prædia. ff. famil. erciſcun. ubi dicit hæc bona uenire in iudiciũ fam. erciſ. & ſimiliter in iudicium cõmune diuidũ. vt l. 7. ff. cõmu. diuid. quæ iura ſępiſſimè citantur a noſtris indiſtinctè aſſerentibus, ꝙ bona emphyteutica & ſimilia poſſunt diuidi inter hęredes, quod quidem longè aliter intelligẽdum eſt, quam interprætes putarũt, ut latè atq. utiliter de-

22 ducemus in l. j. in 2. par. infr. eod. Aliquãdo tamen nõ obſtante ſignificatione uocabubli, nõ cõtinebũtur feudalia, uel emphyteutica ſub nomine hæreditatis uel bonorũ, ex aliqua ratione particulari quæ ita ſuadeat, ut tradit Bart. in l. itẽ uidedũ, §. fi. ff. de petit. hæredi. Alex. in d. l. Si patroni. & ita procedi. tex. in d. c. in generali, & quæ ibi tradit Mat. de Afflic. ita etiã eleganter cõprobabis quod ſcribit Io. Cro. in l. Si conſtante nu. 26. ff. ſolu. matr. qui hæc non aduertit; & non eſt nouum. aliqua ex defectu intentionis non cõpræhendi in diſpoſitione generali, quæ tamẽ quo ad uerba ſunt eorũ, de qbus loquitur ipſa diſpoſitio, ut in l. obligatione generali. ff. de pignor. & alibi ſæpe, facit l.

item

itē apud Labeonem.§.ait prætor. ff.de iniur.ibi, quæ nota bilia ſpecialiter, Optimus tex. in l. Siquis ita.xvj.§. ſi quis cũ ignoraret, ff.de teſtam.tutel.ibi licet nomē, & ibi quia
23 nō ſenſiſſet. In quæſtione autē d.l.Si vnquam.crediderim l. illam procedere etiã in bonis feudalib. uel emphyteuticis, ſi fuit uera donatio ex parte eius qui liberos poſteà ſuſcepit, ita ut nouus poſſeſſor principaliter ab eo habere dicatur, tunc enim militat ratio legis, militant etiã uerba cũ & hic propriè de bonis agat, ut probaui. Vbi autē in caſu d.l. Si vnquã, bona illa alteri obuenerint magis ob nouã conceſſionē domini directi, uel alia cauſa, quę maioris pōderis ſit quã renũciatio & uoluntas illius qui liberos ſuſcepit: aliud dicēdũ erit, quia tunc poſſidens nō dicetur habere ab eo ex ijs quæ trademus in l.cum multa. infra tit.ſeq.
24 Decima concluſio in hac materia ſit, quod iura & actiones, licet propriè dicantur bona, conſtituunt tamen bonorũ ſpeciē diuerſam à mobilibus, & immobilibus, nec propriè dicuntur mobilia uel immobilia, at colligitur ex Iure conſ. in d.l.à diuo Pio.§. in uenditione. ff.de re iudicata ex text.ad hoc celebri apud Doct. in l.quam tuberonis. §.in peculio.ff.de pecul.ibi, res mobiles & ſoli, & ibi hoc amplius nomina debitorum, & ita antiqui Doc. tradebãt, ut refert Bartol. in l.poteſt.ff.de author.tutor.Bartol.in l. mouentiũ.ff. de uerb.ſignifi.& ibi notanter late qui Albe ric.Et hæc eſt recepta therorica, ut tradit Alex. in d. §. in uenditione, in j.nota.idē Alex. in l.j.nu.9. ff. de uulga.& pup.& in multis conſilijs, quæ citat Aymon.cōſi.ccxiii.ad fi.Alex.conſi.xlv.nu.8.lib.j. & idem in conſi. xxiiii.lib.vj. Guid.pap.q.ccxcj.Deci.in d.l.in ii.lect.nu.8. ff. ſi cert.peta.idē Deci.in conſi.ccccxiiii.nu. 11.Panor.in c.nulli,nu. 6.de reb.eccleſ. Neguzan.de pignorib.in ii.par. ii. memb. nu.9.& latiſſimè more ſuo Tiraq. de retract.ligna.§.j. gl. vii.nu.9.ubi refert Iaſ.in uarijs locis hoc extollentem, aliosq; numeros Doct. Et licet eos dicat in hoc uariare, tamen hæc eſt recepta ſententia, & quidem uera ex illis iurib.maxme.d.§. in peculio, & ſuadetur ex eo, quod iura & actiones naturaliter & ex uſu loquendi manifeſtè ſeparantur à rebus mobilibus & immobilib. ut ex Oldr.

tradit

tradit Alberic.in d.l. mouentium : Et in his præcipue attenditur uſus loquendi, & mens diſponentium, l. quintus §.primo ibi, non facile quis computat, ff de aur & arg.le-
25 ga. Ex qua doctrina infertur nõ recte loqui fuiſſe gl. in l. fin. C. in quib cauſ. in integ. reſtit. non eſt neceſ. in uerb. quærere, ubi indiſtincte numerabat actiones inter immobilia, per text. quem male adducit in l. ait prætor §. j ff. de iur. deliber. & contra gl. in hoc eſt tex. in l. poteſt. ff. de au tor. tuto. dum ſine prætore permittit diſtractionem actionum minoris. Inde etiam infertur errare Notarios, & alios putantes plus contineri ſub uerbis, mobilium & immobilium ſimul, quam ſum uerbo bonorum, & ita ex inani uerborum ſuperfluitate ſæpe nocent Cauebis ex inde etiam à uariatione gloſſ. & Alexand. ad Barb. in d.l. mouentium. Sic & ab alijs aliter uariantibus, ut refert Tiraquel. d.§ j. gl. vii. nu 67. & 8. Hinc infertur quod in donatione uel relicto bonorum mobilium & immobilium non continebuntur iura & actiones: ex Bart. & Doctor. in locis ſup. citatis, Bart. expreſſim, conſil. l. idem Bart. in l. fin. num. 4. uerſi. quæro. ff. de uſufr. lega. & Iaſ. in d.§. in uenditione num. 7. & in conſil. v. lib. iii. & Guid. Pap. d. q. cclxj. Dec. conſi. ccxxxvii. col. j & in d.l. j. in ii. lectu. num. 8. ff. ſi cert. peta. & Benedict. in d. uerb. cætera bona, numero 25. Gomeſ. in d.§ omnium, num. 22. & in ſtatuto in caſu notabili latè tradit Corn. conſ. ciiii. ex num. 19. lib. ii.
26. Marian. Socin. iunior conſi. cxv. col. j. lib. j Capel. Toloſ. ibi Aufrer. q. cccxv. Inde infertur ad quæſtionẽ ſuperius tactam, quando publicantur, ſeu confiſcantur mobilia & immobilia. dicunt enim plures nõ publicari iura & actiones: ut ex Bal. Angel. Imol. tradit Alex. in l. ſi conſtante, §. fi. nu. 9 ff. ſolut. matr. Idẽ dixerunt Guadin. & antiqui, quos refert. Tiraq. d. nu. 9. poſt princ. ubi hoc cõmiſcet alijs materijs, & uidetur ut receptum tradere; ita etiam Neguzan. de pign. ii. par. ii. memb. nu. 10. Cerier de primo geni. lib. ii. q. 9. nu. 3. Alex. in terminis in publicatione bonorum cõſi. ccxliiii. lib. vj. ubi addidit idem eſſe quãuis publicatio fiat cũ ſigno uniuerſali omnia bona, ut ſi adijciatur mobilia & immobilia, non ueniant nomina debitorum. Idemque

eſt

eſt de mente aliorũ, quos Tiraquel. citat & hic allegamus. & comprobatur ex Barto. & alijs citatis numero proximo & ex inferius adducẽdis, qui in propoſitò aſſerunt idẽ eſſe in diſpoſitione indefinita quod in uniuerſali: & probatur ex iurib. quæ adduximus ſuper in l. vii. conclu. circa. l. Caius ff. de legatio. ii. Et hæc opinio uidetur plane tenenda in publicatione, & ſic in materia pœnali reſtringenda cũ idẽ cõmuniter à Doctor. tradatur in donatione & legato, & ſic in materia fauorabili: ut uideatur procedere argum. à fortiori. Et tenendo hanc opin. in confiſcatione, ſine dubio dicas nihil referre an ſententiam loquatur ſimpliciter de bonis, an generaliter de omnibus bonis. ut Alex. tradit in d. conſil. & eſt de mente aliorũ, in quo minus bene contrariũ ſcribit Moline. ad Alex. d. conſi. in ulti. additio. adducens malè Tiraq. qui id nõ ſcribit & debet Alexan. in d. conſi. citare Alberic. in iii par. ſtatu. q. xiii. ubi. idẽ cõcludit in publicatione & ſtatuto pœnali, ne ueniant iura, & actiones cũ agitur de bonis mobilibus & immobilibus,
27 & ita Neguzan. de pignor. in ii. par. ii. memb. nu. 10. Vnde infertur erraſſe grauiter. Chanaſſe, à quo cauendũ eſt in cõſuetud. Burgun. in Rubri. ii. §. j. nu. 14. fol. 94. col. iii. qui dicit ꝙ in cõfiſcatione bonorũ mobiliũ: ueniunt iura & actiones, quæ mobilibus dicit æquiparari, & aſſerit id a Docto. tradi. quod poſſet lectorẽ fallere. Doctor. enim cõmuniter contrariũ ſcripſerunt, ut uides, cũ iura & actiones ſeparant à mobilib. & immobilib. & in confiſcatione etiã omnium bonorũ mobilium & immobilium, nõ accedant alteri ex illis ſpeciebus ſecundũ Alexand. & commu nem, & ita in legato mobiliũ conſuluit Alexand. quẽ ſequitur Deci. Conſi. ccclxxxj. numero, c. & conſi. ccxxvii.
28 & Oldrad, conſil. ccxix. Sed aduertendum eſt, quod in publicatione bonorum, ſi ſententia loquatur, de mobilib. in caſu quo de iure omnia bona confiſcantur. uidetur ſententia intelligenda ſecundũ iuris deciſionem, ut tunc ueniant iura & actiones, quia militat regula. d. l. ſi adẽptis. C. de ſenten. paſſ. quod uoluit Moline. ad Alexand. d. conſilio ccxliiii. libro vj. & tunc. poteſt dici quod pars bonorum trahit totum ex deciſione legis, nec eſt

cur

eur relinquantur nomina debitorum ei cuius bona mobi lia,& immobilia publicantur, ſed etiam in ſtatuto loquẽte de pœna mobilium & immobilium loquitur Alberic. d. q. xiii. arguens ab odio pœna per l. ſanctio legum. ff. de pœn.& ſic non eſt tuta declaratio Moline. niſi in caſu aperte deciſio aliqua lege confiſcante omnia bona delinquentis, ad quam legem referatur ſententia, ideoque ſecundũ illam debeat intelligi, iuxta l. quint. §. ſi iudex. ff. de re iudicata cum ſimilibus. Hinc etiam ex hac decima cõcluſ. infertur ad obligationem & hypothecam, in qua quotidie errant Notarij adijcientes uerba illa mobilia & immobilia, quia tunc ex proxime adductis non uenient nomina debitorum, ut in ſpecie dicit Angel. Aret. in. §. j. inſti tu. de mutil. ſtipula. & alij quos citat Tiraq. d. §. j. gl. vii. nu. 9. Neguzan. de pignor. in ij. par. ii. memb. nu. 9. limitando id notanter in caſu quem tradit Nouell. de doc. vi. par.
29 priuil. lxviii. & Neguzan. iiii. memb. ii. par. nu. 84. Sex in hypotheca poſſent teneri cõtra Doc. ut in obligatione bonorum mobilium & immobilium ueniant iura & actiones, quia eſt minus præiudicium, & quia mens contrahentium de omnibus bonis eſt, & illa adiectio Notariorum fit ex ſtylo, ideoque non debet reſtringere quod contrahentes uolunt, argu. doctrinæ Bartol. in l. j. num. 10. in fi. ff. de iur. codicil. & quia in conuentionibus non tam proprietas uerborum, quam mens contrahentium attendi debet, v. in materia dicit l. fin. C. quæ res pigno. obliga. poſſ. & in propoſito notat Deci. conſi. cccclxxj. nu. 10. pulchre Iurecõnſ. in l. in conuentionibus. ccxix. ff. de uerb. ſignifi. ubi ponit exemplum, ad quod non ſolent aduertere Docto. qui alibi indiſtinctè excludunt ſucceſſorem particularem, quem Iureconſul. ibi mittit, quod alio loco explicabimus. Pro hac noua opinione facit regula illa iuris, quod inducta ad augendum non debent afferre diminutionem & ècontra l. legata inutiliter. ff. de legato primo cum alijs. Facit etiam quod not. Pau. Caſtrẽ. in d. l. quã Tuberionis. §. fi. ff. de pecul ubi refert ſe ita, conſuluiſſe. Nec eſſet nouũ ut uerbũ generale bona, quod præcedit, non, reſtringatur ex illa dictione mobilium & immobilium, ar

gum.

gum.tex.ubi latè Bartol. in l. quæſitum.§. fina. ff. de fundat.inſtruc. de quo notabiliter agit Mathæ. de Afflict. in Deciſio.cvi.& Rip.in l.cum filio, numero 57. ff. de legato
30 primo, & in hoc poſſet adduci, quòd in ſimili ſcribit Fulgoſi.in l.j.ad fi. C. ſi aduerſ. tranſact. ubi agit de quæſtione, quæ erat inter duos filios, quos pater inſtituit: alterũ in mille,alterũ uero in bonis mob. & immob. & cõtendit Fulgoſ. tunc quod id filius obtinebit etiã nomina debitorum,ut ex uerò ſimili mente teſtantis, qui aſſignando certam quantitatem uni, & alteri mobilia & immobilia, videtur ſenſiſſe de omnibus bonis exceptis iuribus, & actionibus. Quaſi omnia bona huic dare uideatur exceptis mille quæ ſpecialiter & limitate alteri relinquit, ꝙ autem à mobilibus & immobilibus ſeparentur iura & actiones eſt reſtrictio, quæ fit ex iuris ſubtilitate, aliudq; uidetur tunc ſuadere mens teſtantis, quæ magis attendi debet ſecundum Fulgoſ. quẽ male refert corne. d. conſi. cciii.nume.21.lib.j. & Socin. Nepos d. conſi. cxv. col.j.li. j.Et i a in ſimili quòd mens diſponentis præferatur ſignificationi mobilium uel immobilium. tradit Deciſio. ccclxxxj.nume.5. quibus adde doctrinam tex. in l. quiſquis. ff de verborum ſignificatione.& d.l. in contentionibus ff.eodem,& ita in obligatione tentamus aliud dicendum, quam in donationibus & legatis, ut etiam in alio fit differentia inter illa per Bart. in l.ſi ita. ff. de aur. & argen. legat & in alijs, ut ex Bald.Gomeſ. Crot. tradit. doctiſſ. Couaſ. Ruu. libro ſecundo reſoluit. capitulo quinto, nu
31 mero ſecundo. Vndecima concluſ ſit ad ampliationem præcedentis, ut illa qualitas uel adiectio mobilium & immobilium reſtringat nomen bona, quamuis exprimatur cum ſigno uniuerali omnia, ut eſt de mente omniũ ſuperius citatorum.& ita in ſpecie tradit Bartol. d. conſi.l.loquens de legato per uerba generalia & uniuerſalia, & geminata,ut etiam tradit Iaſ.in d.§. in uenditione, & fortius tradit Deci. conſi. ccxxxvii. numero 1. & ita cum ſigno uniuerſali loquitur deciſio. Capel. cccxv. Aimon.referens plures in Rubr. ff. de legatio. j. numero. 72. & ita ſentire Doctor. communiter, colliges ex Tiraquel. in d.

tracta. de retract. §. j. gl. 7. numero 26. & ibidem nume. 28. refert. Corne. & Bertrand. ita conſulentes, & in terminis ita colliges ex Iaſ. in l. ſtipulatio hoc modo concepta ad finem, & in uerbis generaliſſimis & geminatis, tradit hoc Deci. in d. conſ. 227 col. j. & in l j. in 2. lect. numero 8. ff. ſi cert. petat. poſt Guidon. Deci. 291. ubi loquitur etiam cum adijcitur, dictio uniuerſalis: ex quibus patet hanc eſſe receptam ſententiam apud ſcribentes, & ita conſulit Deci in caſu in quo erat dictum, omnia bona mobilia & immobilia ubicunque reperiantur, non uenire iura & actiones, niſi de illis fiat ſpecialis mentio, Deci. conſi. 30. numero. 2. uerſic. quarto, iuncto nume-
32 ro 5. Vnde caue bis ab Alcia. qui immemor commun. opinionis, contrarium ſcribit in d. l. mouentium. ff. de uerb. ſigni. putans uerbum, omnia hoc caſu operari, ut cũ mobilibus & immobilibus ueniant iura & actiones: & idẽ repetit Alcia. etiam in l. j. C. de ſacroſan. eccleſ. & eum ſequebatur Moline. ad Alex. conſil. xlv. libr. j. immemor cõmunis ſententiæ, ſic etiam cum Alcia. Hiſpanus Couaſ. in c. relatum. 2. nu. j. in fi. de teſta. hęc autẽ recepta opinio iuuatur ex l. quæſitum. §. pennl uerſi. Papinianus. ff. de fund. inſtruc. fulcitur etiã ex textu in l. quæſitum. §. j. ff. de leg. 3. ubi erat relictum cum ſigno uniuerſali & uerbis geminatis, nec ueniunt iura & actiones, ut latius comprobaui-
33 mus ſupra in 7. concluſione, numer. 13. Duodecima concluſio ſit in propoſito, ut quamuis actiones de ſe faciant diuerſam ſpeciem bonorum, nec propriè dicantur mobilia nec immobilia, tamen aliquando regulantur, & cenſentur ſecundum naturam rei ad quam competunt. ut in minore & Eccleſia actio competens ad rem immobilem reguletur, ut res immobilis, & non poſſit diſtrahi ſine ſolennitate requiſita immobilibus, ſecundum gloſſ. l. j. C. ſi aduer. tranſact. gloſ. in Authen. de non alienan. aut permutand. reb. eccleſ. §. j. in uerbo numeranda: commendat Iaſ. in l. fin. num. 22. C. de iur. emphyte. notat. Paul. in d. l. quam tuberonis. §. fin. ff. de pecul. ubi pulchrum uerbum ſcribit, & circa hoc mirè uariant ſcribentes, ut copioſè & utiliter tradit Tiraquel. dicto loco. nume. 14. 1.

&

& ſequent. tandem uerò numero 17. probat hanc reſolutionem, quam dicit receptiorem, & aliquib. modis eam declarat, & nouiſſimę Hiſpanus Antonius Gometius de contract. cati.x. colū.ii. Aduerte tamen quòd ſecundum hanc reſolutionem, ſi eam intelligas ut ſcripta eſt à multis Doctor. deſtrueretur illud recepta ſententia quæ colligitur ex d. §. fina.l. quam tuberonis. ſemper enim actio cōpetet ad rem mobilē uel immobilem, & conſequenter ſemper poſſet connumerari uni uel alteri ſpeciei, maximè attenta regula. l. quia actionem. ff. de regul. iur. & ideò hæc reſolutio periculoſa eſt: in qua etiam ultra relatos à Tiraq. ſe inuoluit Matthæ. de Afflict. l. 2. feudoro. in tit. de feud. cogno. numero. 49 cum ſequen. referens & alios uariantes ſatis: nec etiā ſatis ſe explicat Panormi. in c.
34 nulli. nu. 8. de reb. Eccleſ. Nec ſatisfacit reſolutio Bart. in l. poteſt. ff. de author. tuto. quam doctor. frequentius ſequuntur, ut colligitur ex Panor. & alijs ſupra citatis: & tradit Alex. in d. §. in uenditione, & Guid. Pap. in conſ. lii. Alex. in conſi. 125. nume. 4. libr. j. & Aufre. ad Capel. Toloſan. in quæſtione 315. ad fi. Hiſpa. Sua res allega. 2. pag. 3. Alcia. in d. l. mouentium: ſi enim bene inſpexeris diſtinctionem Bart. non ceſſat difficultas proximè tacta, nec conſtat quando uerificetur conſideratio Bart. dicentis hanc reſolutionem procedere quando neceſſe eſt iura & actiones accedere alteri ex his ſpeciebus bonorum: hoc eſt ignotum per ignotus. Niſi quoquomodo intelligas Barto. ut neceſſum ſit iura & actiones alteri ſpeciei bonorum accedere. Quando agitur de bonis conſiderandis in perſona, in qua ius cōſtituit differentiam inter eius mobilia & immobilia, ꝙ regulariter ceſſat in illis perſonis, quæ liberè poſſunt bona ſua alienare. Sed nec id ſatiſfacit. Et in caſu Pau. Caſt. in d. §. fi. l. quā tuberōis, nō erat neceſſariū, ut nomina debitorū applicarētur alteri ex his ſpeciebus bonorum, & ſic uides Paul. & alios ſibi non conſtare. Vnde poſſet dici nō eſſe generale, ſed particulare, ꝙ colligitur ex gloſſ. in dictis locis, ut ſcilicet ea conſideratio tantū procedat circa ſolennia adhibenda in actionibus diſtrahendis: quæ doctrina in illis terminis proba-

tur ex tex.cũ gl.in l. ſi ad reſoluendam. C. de pręd. mino. ut notat. Cagno. in l. qui actionem, nu.3.ff.de reg.iur. & alij ex ſupra relatis. Non autem tam generalis concluſio uidetur deducenda ex illis gloſſ. ne deſtruatur doctrina
35 principalis. Item ex dictis Oldrad. in d. conſi. ccxix. & Alberi.in d. l. mouẽtium in negocijs occurrentibus, non tam ſequerer hanc periculoſam diſtinctionem Bart. & aliorum, quam rationem rei & mentẽ diſponentium: quia aliquando ratio vrgebit, iura & actiones ſeparentur à reliquis bonis: interdum ratio ſuadebit, ut inter mobilia & immobilia numerentur, ut in quæſtione Fulgoſ. (de qua ſup.) num.30. & opinione Moline.nu.28. in caſu autem d.§.in uenditione, l.à diuo Pio, ex Bart. ibi.ii. oppoſit. iuſtiſſimum fuit ut nomina ſepararentur à cęteris bonis, ne lites ex litibus orirentur, ſi cogeretur creditor ſeu victor exigere ab alijs, qui debitori ſuo deberent. Et ultra alios circa illas gl. & receptam reſolutionem, uide unum quod ſcribit Bart. in l. ſi ſic legatum. §. fin. ff. de lega.
1. Præmiſſis itaque his concluſionib. circa effectum nominis, bona, de quo fit mentio in omnibus legib. huius tit. & ſequẽtis, nunc ex d.l. bonorum, & ſup. traditis inferri poſſet ad plurima, ſed ex multis pauca, atque utiliora ſeligemus.
36 Primo igitur in propoſito infero, longè aberraſſe Hiſpa.Gomet.in d.§. omnium col.vi. in fin. Inſtitu.de Actionib. numero 23. uerſic. tertio limitatur, qui ſecurè ſcribit, quòd in omni donatione rerum uel bonorum, ſubaudiatur, ut ueniant res uel bona loci, in quo fit donatio, per textus in l. ſi fundus? ff.de euiction.& l.Medico.ff. de aur. & arg.legationi. Sed miſere labitur, nec aliquid faciunt illa iura quæ citat. Verum enim eſt quod donans, bona, ſentit de omnibus illis, quæ ubicunque habet, non autem ſolum in loco donationis, cum omnia ſua ſint, & ſic uerba & ratio pariter militant in omnibus. facit l.in hac.C.de donationi. & de alibi ſatis facit l. ii. C.de excuſſionib. tuto. probatur euidenter, quia dominium bonorum non limitatur ad certum locum, ſicut de actionibus dicit textus, & ibi notant ad confiſcationem bonorum Alberic.& Iacobin.in l.ſi fideicommiſſum. §. tractatum

tum. ff.de iudic. & in confiſcatione etiam Bartol. in l.re legatorum.§.interdicere.ff.de interdict. & relega. & quæ tradit Dec. in conſilio ccvii.Rubeus conſilio xlv.poſt Iaſ. & repetentes latè in l.prima.C. de ſumma Trinit.probatur hoc, quia ſecundum illud dictum Gome. nunquam donatio improbaretur, quaſi omnium bonorum præſentium & futurorum, contra Bart. & communem in l. fin. C.de pact. & in l. ſtipulatio hoc modo. ff.de uerborum obligationibus. Nec ullo modo obſtat d. l. ſi fundus ff.de euiction. ibi enim diſponitur aliud omnino diuerſum,nempe quod ubi cauendum eſt uel ſatis dandum,intelligatur ſecundum conſuetudinem loci, in quo contrahitur. quia ad eam tanquam proximiorem & magis de mente cōtrahentium cenſetur habita ratione,& ita Doct. quos citat Felin. in c.1.nu.23.de ſponſ. in quo adhibētur diſtinctiones,ut per Alber. in d.l.ſi fundus & Roch. in c. fina.q.xii.de cōſuet.repetentes in l. j.C.de ſum. Trinit. & fid.cathol.refert Andre. ab Exea in libr.de pact.nu.498. Hiſpan.Anto.Gomet.in l.iii.Tauri,nu.20. & procedit.d. l.etiam ſi res de qua agitur ſit extra illū locū,ut tradit Iacobin. de ſanct.Georg.in l.nō ſolum.ff.de iur.dot. minus obſtat.d.l.fina.ff.de aur. & arg.lega enim unicū gen[ti] ar genti legabatur,intelligit tex.de argēto quod erat tempore teſtamēti,ex regula l.ſi ita, eo. ti. nec ibi ſit reſtrictio, ſed declaratio,hic autem fieret reſtrictio contra uerba & contra mentē diſponētis.Ex eadem generalitate & ſignificatione huius nominis,bona,utilius infertur ad relictum bonorum,an comprehendat uænalia:in quo plures uidi docere,ꝙ ſub nomine bonorum in relictis,nō ueniāt uænalia; idq́; incautè ſcribit.Bal.in Rub. C. de uerbo. ſign. nu.4.Deci.conſil.381.nu.5.idē Dec.in l. 1.num. 24. ff. de regul. iur. & Bellon.in cōſi.9.nu.7.& Carol. Ruyn. conſil.clv.nu.6.lib.iii.Deci conſil.lxxvi.numer.2. idem Dec. in authen.præterea nu.7.C.unde uir & uxor.& in l. omnia, nume.1.ff. ſi cert. petat. idem in conſil.389.col.fina. num.11.& Hyppol. in Rubr.ff.de fideiuſſo.numero.195. ſentit Soc.in l. qui Romæ, §.Callimachus,colum.j. ff. de uerb. obligatione,ubi Iaſon tangit,ſed non ſatis reſoluit

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

numero 5. uariat idem Iaſon. in §. Item ſeruiana, num. 49. cum ſequenti. Inſtitutio. de Action. Sed ibi Gomeſ. numero 19. aperte dixit in legato generali non comprehendi uęnalia, & ibi etiam, numero 22. ſic etiam Romana in Notab. 437. ita etiam Iaſ. in l. 1. C. de uerborum ſignifi. numero 1. dum ſequitur Bal. in Rubric. eo. titulo. quem retulit; & idem repetit Iaſ. ibi uerſi. ex his habes, ubi citat Bartol. in l. diuus. ff. de bon. damnator. qui id uidetur dicere, numero 4. & hoc tandem probat Crot. in l. ſi conſtante, in 2. lectu. numero. 139. uerſi. ſecundo. ubi ſequitur Bald. in dicta Rubric. & idem Crot. in 1. lectu. numero 96. uerſicul. idem etiam dicendum, ubi melius incepit ſentire; ſed tandem ita concludit cum Bal. In hoc uariauit doctiſ. Alex. in d. l. ſi conſtante, n. 27. ubi prius bene reſoluit, ſed ſtatim ſibi repugnans ſubdit in uerſ. ſed reſponde, quod in legato generali non uenient uęnalia, nec etiam in hoc manet, uariauit etiam Neguzan. de pignor. in 2. parte 2. memb. nu. 15. cum ſequen. quibus addo, quod Alberic. in d. §. uxori, in ſummario uariat, & idem Alberic. in l. ubi adhuc, num. 10. de iur. dot. uidetur cum his ſentire, ut non ueniant uænalia; & apertè Bal. ibi nu. 19. uerſ. ſicut. Fatetur autem Bal. in d. Rub. & ſequuntur allj ſup. relati, magis cõmuniter quod in hypotheca generali ueniens uænalia, licet nõ in legato; quod colorant Crot. & Gomeſ. ubi ſup. ratio minoris preiudicij. Sed hi non aduertunt quòd Bal. quem ſequuntur, loquitur generaliter de omni contrac. dicẽs plus cõprehendere contract. quã relictũ, de quo miratur Iaſ. d. §. itẽ ſer. nu. 50. maximè attenta reg. l. in teſtamentis. ff. de reg. iur. ſecundum cõmunem allegationem eandem differentiã inter legata & donationem, facit Bal. in l. j. ff. de ſta hom. Ad hanc autẽ opinionẽ circa legatum citauit Bal. tex. in l. generali. §. vxori. ff. uſufr. lega. Quo etiã mouentur Dec. & alij; qui etiam in hanc partem adducuntur tex. in l. pediculis. § itẽ cum quæreretur. ff. aut. & arg. lega. Sed melius citarent text. in l. ſeruos. 73. in fina. ff. de lega. 3. Qui magis urgere uidetur, ad ſecundum uerò. Quod Bal. & alij dicũtur de hypotheca & contractibus allegant.

l. cum

l. cum tabernam. ff de pign. uides igitur Bal. Dec. & alios magni nominis uoluiſſe in legato generali non comprehendi uænalia. Quia concluſione retenta, ipſe Dec. etiam limitat, ut procedat in legato indefinitè prolato. puta cũ legantur res uel bona: ſecus ſi addatur ſignum uniuerſale, omnẽs uel omnia, quia tunc dicit cõtineri uænalia. & ita in tot locis ſupra citatis sẽper hoc ſcripſit, adducens Bart. in d. § uxori; & hoc appellat ipſe Dec. differentiam inter diſpoſitionem generalem & uniuerſalem: & ita cum Dec. Bellonus d. conſ. & ante eos Iaſ. d. l. 1. nu. 2. C. de uerb. ſig. ꝙ ẽt repetit. Dec. eodẽ modo ad caſum. l. obligatione generali, ut ſtatim trademus. & cum Dec. plures, quos eius authoritas traxit, qui idem ſcribit conſ. 472. num. 2. Sed Bal. in d. rub. lapſus fuit magiſq; errauit. Dec. ubi ſupra, tã in concluſione, quã in allegatione tex. & Bar. in d. §. vxori: ueraque concluſio eſt, ut regulariter in legato generali rerum uel bonorum comprehendantur uænalia ſecundum uerbi ſignificationem, maximè cum in legato non fiat præiudicium teſtatori, qui dum uixerit omnia ſua integrè habebit, & de eis liberè diſponet, & hoc probat text. in d. §. uxori. & ita uult gl. ibi & glo. in l. pediculis. §. item cùm quæreretur, dum in illis iuribus ex particularis ratione inquit gloſſ. non cõprehendit uænalia, ſentiens regulam eſſe ut comprehendantur. Ideo autem in
39 d. § uxori non comprehenduntur uænalia, quia non fuit legatum ſimplex, ſed cum relatione ad locum, ut patet ex litera. Vnde talis relatio reſtringit ut gl. ibi rectè ſentit citans l. Caius ff. de lega. 2. de qua latè egimus ſuperius in ſepti. & octa. concluſ. Quæ reſtrictio etiam tunc fit ex regula iuris, qua habetur non cenſeri eſſe in loco ea, quæ ibi extant, ut quam citò inde amoueantur. ex l. quæſitum. §. prædia. ff. de leg. 3. & l. ex facto. 35. ff hæred. inſti. ita ẽt intelligunt Bald. & Cuma. in d. §. uxori: & ex Bart. benè colligit Alex. in d. l. ſi cõſtãte. nu. 27. idẽ uolunt Pau. & Cor. in l. j. C. de uerb. ſig. tradit notãter Hiſp. Couas Ru. a leiua, uir eruditione & uirtute inſignis lib. 2. reſol. c. 5. cuius relatione dicas hãc cõem eſſe ſententiam. & ita uerè sẽtit Bened. in c. Rainucius, uerb. cætera bona

numero 15.& Negu. in d.loco,num. 37. bene explicans uerba Bar.& eum in hoc ſequitur Cagno. in l.prima, nu. 21.ff.de regu.iur.& in l.fin.nu.258.C.de pact.& Molinæ. ad Dec.d.l.prima.& Paul. Picus. in §. Titia cum nuberet. numero 111.ff.delega.ij.& Aymon in l.j.nu.73.ff.de le. j.& ita bene ſenſit Alexã. cõſ. 98. li.5.nu.5.bene etiam ſẽſit Afflict. deciſ. cv.nu.6.uer.an autem. & Alci.in l.is qui natus.ccx.in fi.ff.de uerb.ſign.& Ioan.dilectus de atte teſtandi cap. de lega.caute.xix. & nouiſſimè Anconitanus ſtracha.in trac.de merc. titulo mandati,pag.clxx.Ex quibus (ſi numerum attendis) patet hanc eſſe receptiorẽ ſententiam.Eodem modo reſpondetur ad l.j.C.de uerb. ſig. legat enim prædijs non poterant comprehendi uænalia, ut text.inquit nec alia,quę non erant naturalia prædiorum de ſe,uel ex uſu domini. Quod ultrà Docto. melius explicatur attento. Quod nomen prædiorum non comprehendit res diuerſas ibi exiſtentes : qualitas autem adiecta.de prædijs inſtructis non refertur ad accidentalia, ut probat tex.in l.cũ de Lanionis.§.ſabinus ff. de fun. inſtr.quẽ ibi notat Bart.& Boer.deciſ.clx.ad idem tex. optimus in l. fundi,uerſ.labeo.ff de actio.empt.quam extolit Iaſ.l.fi.num.12.ff.de conſt.princi.& ſic patet.d.l.prima,& d.§.uxori probare magis hanc ueram & receptionem ſententiam contra Bal.Dec.& alios,ut in legato generali ue-
40 niant uænalia. Oſtare tamen uidentur duo illa iura. ſ.d. §.item cum quæreretur.l.pedicus.ff.aur.& arg. le.& d.l ſeruos in fine.ff.de lega.iij.nam in d.§.item cum quæreretur legauit mulier omne ſuum ornamentum muliebre,& tex.inquit, ſi mulier negociatrix erat non cõprehendi ornamentum uænale,ſed id quod teſtatrix ad ſuum uſũ paratum habebat:eodẽ modo in d.l.ſeruos.legauit quis ſeruos ſuos & text. inquit ꝙ ſi teſtator uęnaliciariam uitam exercebat in dubio nõ contineri eos quos comparauerat, ut illico diſtraheret quaſi eos magis mercis loco quàm ſuorum habuiſſe credendus ſit. Nec ſatisfacit ſalutio quã ſentit glo.in d.§.item cum quæreretur uerbo non uideri. Quæ notat ibi pronomen mea,reſtringere legatũ ne comprehẽdat uænalia.quaſi mea uel ſua non dicãtur,niſi quæ

ad proprios uſus parata ſũt. Quam interpretationẽ probat Bar. in illo §. & Pau. in d.l.j.C. de uerb. ſign. & Iaſ. in l. qui Romę. § duo fratres. nu. 62. ff. de uerb. obl. & Hiſpa. ubi ſupra nu. 1. uer. ij. & nu. 3. uerſ. iiij. concluſ. & uidetur probare Iaſ. in l. grege legato, nu. 3. ff. de leg. j. dum citat d. l. ſeruos. Obſtat enim manifeſta ratio: quia regulariter ſecundũ communem ſenſum non poteſt fingi exemplum legati ſine illo pro nomine: non. n. aliter teſtatores legant uel relinquunt niſi cũ adiectione illa, bona mea, ſeruos meos ornamẽtũ meũ, & ſimilia. obſtat ẽt recepta doctrina quæ in alijs articulis habet pronomẽ meũ, non reſtringere, ut ex Bar. & multis adduximus ſupra in iij. concluſ. Vnde aliter ſuccurrendum uidetur huic nõ leui difficultati, ut hæc duo iura intelligantur procedere in diuerſo caſu. Nos enim in principali quæſt. agimus de legato generali rerũ, uel bonorum, & tunc aſſerimus comprehendi uænalia: at in illis iuribus nõ fuit legatum generale, ſed potius certa ſpecies bonorum expreſſa fuit inter quæ longa eſt differentia; quam ut receptam tradit Alex. in d. l. ſi conſtãte nu. 24. uerſ. præterea, & ante eum Romam. §. fi. eiuſdem l. nu. 8. licet id non adducant ad intellectum horum iuriũ. Nec mirum ſi plus cõprehendat legatum generale quam legatum certæ bonorum ſpeciei; ex adductis a Roma. & Alex. & ex eo quod ratio ſuadet uerba magis generalia latius extendenda. argu. tex. in l. ſi ita ſtipulatus. lvj. ff. de fideiuſſo. & l. j. & generaliter. ff. de leg. præſ. in l. fraudem. §. fi. ff. de mil. teſta. quo argumento utuntur. Docto. in uarijs articulis, ut per Tiraq; in l. boues. §. hoc ſermone. 26. limita, quæ dñia etiam iuuatur ex mente diſponentis, facilius enim & proprius inter bona ſua numerabit. qs venalia, quam ubi diſcendit ad certam bonorũ ſpeciem in qua habet uænalia & non venalia, & ita illa duo iura accipienda uidentur, ut ſuſtineatur receptior ſententia: aliter enim difficultas a Doct. non reſoluitur. Negari autem non poteſt quod illa iura non loquuntur de legato generali rerum uel bonorum ſimpliciter, & ita intelligo Bartol. qui contra adducebatur in d. l. diuus, numero. 4. ff. de bon. dam. loquitur enim de relicto panorum, nõ de

legato

legato rerum uel bonorum ſimpliciter. Quod ex Alexan. uidetur reſoluere. Picus in § Titia cum nuberer, nu. 112. licet obſcurè tractet, & Neguz. d. 1. membr. nu. 16. & ita poteſt intelligi. Angel. non ſolitus referri in l. cum taber nam. ff. de pig. in exemplo mercatoris legatis pannos cũ ijs quæ domi erant. Apertè autem inuit. tex. in d. §. item cum quæreretur. Quòd vbi excluduntur vænalia non excludentur quando relictum non poſſet ad alia referri, ut patet ex text. ibi ſi habuit proprium ad uſum ſuum paratum, idemq; ſigniſcat d. l. ſeruos ibi ſi habuerit proprios, quorum operas. Quod ſuadet iuris ratio, ne diſpoſi io irrita maneat; & ita in illis iuribus declarat Alber. & Cuma. in d. l. ſeruos; prius gloſſ. recepta in d. §. item cũ quære retur. Pau. & Iaſ. in d. l. 1. C. de uerb. ſig. Iaſ. d. l. qui Romæ §. duo fratres num. 62. faciunt congeſta a Feli. in c. 1. col. 1. numero. 8. de reſcript. ab Hippol. de fideiuſſo. nu. 194. ſic alias fit interpretatio legati, ne ſit ſine effectu. in l. Mæuius, ubi glo. & Pau. notant. ff de lega. 2. Ex dicto autem
42 §. vxori. & d. §. item cum quæreretur, uidebis ibi relictum fuiſſe cum ſigno uniuerſali, omnes, uel omnia, non tamẽ uenire uænalia illis caſibus, ob rationes particulares, de quibus proximè diximus. Ex quo ſequitur lapſum in hoc fuiſſe ſæpiſſimè Deci. qui in dictis locis ſcripſit adiecto ſigno uniuerſali ſemper uenire uænalia, ut ſuperiùs retuli. Cum illa iura apertè contra dicant; ad quod etiam facit tex. in l. debitor. ff de pigno. inſpiciendo conuentionem, quam tex. ibi refert, & deciſionem, quæ non diſtinguit inter uerba uniuerſalia, uel ſimplicia. faciunt quæ ſuperiùs dixit in 7. conclu nu. 13. & conclu. 11. num. 31. In ſpecta item literã d § item cum quæreretur, conſtat ibi legatum fuiſſe relictum filiæ dulciſſimæ; & tamen non cõprehendi uænalia; & ſic probat tex. Quod ubi in relicto non ueniũnt uęnalia, non mutetur id ius, quamuis relictum fiat liberis: nec ibi operatur ratio ſanguinis, uel dilectionis, & conſequenter patet contra illum tex. loqui Roma. notab. 643. Benedictione d. uerbo & cætera bona. n. 15. uerſ. niſi eſſet Quod in ſimili admonuimus ſuperius
43 circa l. Caius. ff. de leg. 11. Bar. autẽ in d. §. vxori, quẽ Dec.
malè

malè citauit, non dicit quòd dictio uniuerſalis adiecta rebus legatis, facit comprehendi uænalia, quando alias non comprehenderentur; nec diſtinguit inter legatum uniuerſale, uel ſimplex, utroque enim caſu idem ius eſt; ſed diſtinguit Bar. in caſu illius tex. an relatio ad locum fiat ſimpliciter, an cum ſigno uniuerſali, ut quanquam priori caſu non ueniant uænalia, ueniant tamen in poſteriori, pro ut ſi dicat teſtator lego, quæ habeo in tali loco quocunq; modo ibi ſint, uel quolibet modo ibi ea habuero. Hæc eſt mens Bar. ut uere intellexit Alexand. in d. l. ſi conſtante. Negu. d. 2. memb. 2. par. num. 37. & Couat Rub. ubi ſup. & Afflict. d. deciſ. 106. & Aimon. d. l. 1. ff. de leg. 1. ut ſic eo caſu magis operetur dictio uniuerſalis in relatione ad locũ, quam in nomine rerũ, quę relinquũtur, quaſi ea geminatio uerborũ in relatione loci, oſtendat mentem diſponẽtis uelle comprehendere uænalia, & quæ ibi quoquo modo reperiantur; & doctr. Bar. ab omnis recepta eſt, ut colligitur ex ſupra re latis, & firma Hippol. in l. unius. §. cogniturum num. 28. ff. de Quæſtio idque uidetur Probare Imol. in l. fi. ff. de donat. Sed contra Bartol. inſtabit quis forſan ex dicta l. Caius. ff. de lega 2. & fortius ex l. ſi mihi Mæuia. 90. §. primo, ff. de legatio tertio. ubi etiam in relatione ad locum fuit adiectum ſignum uniuerſale, & tamen non ueniunt ea, quæ alias non uenirent. Quod patet ex d. § primo ibi cum his omnibus agris. & ibi cum cæteris uniuerſis ſpeciebus, quæ in eiſdẽ fundis erunt, & ibi uti optimi maximique ſunt, & ut plenius dicam ita ut clauduntur: tamẽ reſpõdet tex. nõ uenire inſtrumenta emptionum, nec nomina debitorum, quorum ſcripturæ ibi reperiuntur. uidet igitur ille textus deſtruere ſolutionem Bart. quæ tñ amplectenda eſt; & huic difficultati reſpondendũ eſt diſtinguendo inter incorporalia, & corporalia Bart n. in d. §. uxori loquitur de rebus corporalibus exiſtentibus in loco quę cõprehendi poſſunt ob illam geminationem, & uniuerſalitatem adiectã relationi loci. Quia cum ſint corporalia, non abſurde in loco eſſe dicuntur, at nomina debitorum, aliaque iura incorporalia nunquam dicuntur eſſe in loco, licet fingas uerba gemina-

ta,

ta, & uniuerſalia etiam in ipſa relatione loci: ex ratione dict.l.Caius. & l.ſi fideicommiſſum. §.tractatum,ff.de iudic. quod in propoſito comprobari poteſt ex doctri. Bartol.in l. cum pater, §.menſæ,numero 9. uerſ.quæro,ff. de
44 legato ſecundo. Nec omittendum eſt quod ſcripſit Dec. conſ. cccclxxii. ad fi. ubi uidetur limitare iura, quæ dicũt in legato non cõprehendi uænalia,ut intelligãtur de uænalibus mercatorum,uel eorũ qui emerunt ad reuenden dũ:non uerò de uænalibus ex redditibus bonorũ, & poſſeſſionum teſtatoris. Quod ſequitur Hiſpanus ubi ſupra, nec colore caret. poteſtq; congruentius applicari ad d. l. ſeruos. ff. de legatis tertia ad d. §. item cum quæreretur: quæ iura loquuntur apertè de negociatoribus, & exercentib. uitam uænalitiatiã. Sed aduertendum eſt, ꝙ Bart. in d l. Diuus,nu.4.ff. de bon.damn. & Docto. cõmuniter in d.l.j.C.de uerb.ſign.circa textum.ibi; indiſtincte intelligunt, & ponunt exempla tam de vænalibus cauſa negotiationis,quam de ijs,quæ teſtator ad uendendũ habebat ex fructibus bonorum ſuorum.& ad hoc eſt textus in d. §.uxori,dum loquitur de uſufr. ſalinarum & fundorũ, & excipit ea,quæ ibi erant mercis cauſa eaque appellat vænalia:licet ſint ex Salinis teſtatotis, ꝙ non aduertit occulatiſſimus Hiſp.in d.c.v.uerſ. tertio apparet,idq́ue procedere uidetur ubi ſit legatũ cũ relatione ad locũ, ut tũc uænalia cuiuſcunque generis non comprehendantur, ex ratione d.l. ex facto.ff.de hęred.inſtituit. cum ſupra adductis. Sed uere opinio Dec.æquitatem habet, ut teneri poſſit extra terminos d.§.uxori attenta origine iure, quæ nõ ex negotiatione,ſed ex fructib. poſſeſſionũ emanuit; cauſa.n.originalis attẽdi debet,ut in l.qui habet, ff. de tu
45 te.l.qui id quod,ff.de dona.cũ alijs. Ex prædictis infertur ad cõtractus,& primũ,ut in donatione rerum uel bonorum comprehendantur uænalia, ubi non fieret relatio ad locum,nec eſſet alia ratio particularis, quæ reſtringeret donatione. Quod uoluit Baldus in d. Rubrica. C. de uerborum ſignificatione,& in d.l. prima ante numero 1. uerſ. ſed pone,ff. de ſtatu homi. non enim loquitur tantum in hypotheca,ſed in donatione & omni contractu,

ut

ut refert. Alex. in d.l.ſi conſtanti, numero 27. uerſic. ſed reſponde: & Iaſ.in d. §. item Seruiana, numero 49. & Neguzan.dict.ſecun. membr. ſecund.part. numero. 15. militant enim ratione ſuprà adductæ circa legata. & ſic ceſſat illa anxietas Iaſ. in dicto §. item ſeruiana, qui mirabilem putabat differentiam Bald. inter legata, & contractus. Ceſſat etiam confuſio Alexand. circa hoc in dicta l. ſi conſtante, & Neguzan.d.ii.memb. dum non ſatis explicant an ſit idem ius in relictis, & donationibus, cæteriſque contractibus. Quod nota ad ea quæ congerit. Iaſ. in lege quæ de legato.ff. de leg.j. Alibi autem inuenio Doct. ſibi contrarios uelle ut plus comprehendatur in legatis, quam in contractibus eſſet in hac materia, ut colligeretur ex Ang. & Pau. nume.2. in l.certo. ff. de ſeru.ruſt. Ex quo infertur quod donationes & contractus non debent ſeparari ab hypotheca, neceſſe ſpeciale in obligatione generali: ut ex Bal. malè colligebat Crotus in d. l. ſi conſtante.j.lectu.num.39. uerſ. nam confirmo: & in ii. lectu. num.139.uerſ. Secundo. Et Gome. dict. §. item ſeruiana, numero.22.uerſic.& ratione: dum ponderabant ſpecialiter in hypotheca minus præiudicium: quia ſi diuerſum eſſet in donationibus, aliiſque contractibus. In quo etiam cauendum eſt ab Hiſpan.dict.capit.v. numero.2. ad finem. Inde etiam reſultat, ſecundum Bald. Alex. in dictis locis, & magis communiter Doctores, ut in generali obligatione bonorum ueniant merces & uænalia: quod uidentur probare quaſi argumento a fortiori Crotus, Gomeſ. & Hiſpan. ubi ſupra: ſed argumentum à fortiori hoc caſu periculoſum, eſt cum aliquis Doct. dubitent an in obligatione uænalia compræhendantur, ut inuoluunt Angel. & Iaſ.in dicto. §.item Seruiana, & contrarium tentauerit Socin.in lege. qui Romæ. §. Callimachus, numero 2. ff. de uerb. obligatio. & ante Soc. ita dicebat negatiuè Iacob. de Aren. Quem Bart. refert in dicto §. uxori in princ.ita etiam dicebat Paul. in d. l. j. C. de uerbo. ſignif. numero 2.uerſi.idem, ſi aliquis. Roma. & alij relati à Negu.d.loco, numero 14.qui tamen concludit communem eſſe ſententiam ut compræhendantur: & ita Iaſ.d.§. Callimachus

limachus numero. 5. & Ripa.l. j. nu. 8. ff. de pigno. & hanc partem magis probat. Bart. in d. §. uxori, dum reprobat argumen. Iacob. Aren. Quem ita uidetur intelligere Bal. hoc tenens. in l. cum tabernam. ff. de pigno. uerſi. ſed quęro & Cuma. in d. §. uxori. Ex his infertur ad intellectum.
49 l. cum tabernam. ff de pigno. uariant enim Doct. ubique, Bal. enim in d. Rub. C. de uerb. ſigni. eam citat ut in obligatione, & contractu ueniant uænalia, & ita frequentius Doct. & tamen Paul. in d. l. j. C. de uerb. ſign. ad contrariũ eam allegat, ſed malè, & longe aliter eam citat idem Paul. in l. certo generi. ff de ſeru. ruſt. præd. aliter etiam uariant Docto. nã idẽ. Bal. in l. certi iuris vi. q. loca intelligit. d. l. ut ubi ueniãt merces, quia expreſsè obligatę fuerũt, quaſi dicat ꝙ ſub generali, uel tacita obligatione non comprehenduntur: ſed tñ in tacita idem iuris eſt ſecundũ uerã, & receptã ſententiam ut ueniant merces, & uænalia Hiſpa. d. c. v. nu. 2. & Negu. d. memb. Ripa. d. l. j. nu. 8. ff. de pigno. & ita ſine dubio tenendũ aſſerit Zaſ. in d. §. item Ser. n. 20. & ibi Ioach. colligitur tex. Bar. recepto. in d. l. ſi conſtante nu. 73. uerſi. iii. quæro & ibi Alex. d. nu. 27. contra Roma. & ita contra Soc. reſoluit Iaſ. dicto. §. Callimachus. nume. 5. in quo mirę fluctuat Gome. in d. §. item Seruiana. num. 22. & 23. qui tandem communem probat. Circa quam l. cum tabernam aliqua ſunt à Doct. malè explicata. Aduertor igitur quod ibi obligatio fuit expreſſa quoad tabernam, & ſic licet poſsit iure extendi ad hypothecam tacitam, non tamen loquitur de tacita omnino. Quod cõfundunt plures ex ſupra citatis: maximę in d. l. ſi conſtante. Similiter non fuerunt ſpecialiter, uel expreſsim obligatę merces, ſed taberna, ideoque dubitatio erat apud iureconſ. an merces obligarentur, ꝙ non aduertit Bal. in d. certi iuris, & plures ex allegatis: maximè in d. §. item Seruiana. Variauit item circa illã l. Bar. in l cũ pater. §. mẽſæ. n. 7. ff. de le. ii. primò enim intelligit ibi eſſe ſpeciale in hypotheca, ut obligata taberna ueniant merces, ut tex. inquit, diuerſumq; uult in donationibus, & uenditionibus: cũ ita reſpõdeãt ad l. qui tabernas. ff. de contrah. emp. & adducit illã ratiõnẽ in hypotheca, quia eſt minoris præ-

iuditij

iudicij. & ita Alc.in l.inſtructa. 155. ff. de uer.ſig. quam differentiam et uidetur probare Crotus. Gome. & Couaſ. ubi ſupra: dū cōſiderant eandē rationē ſpecialē hypothecæ,ita etiā uidetur reſoluere Bar.in d.l. cū tabernam,uerſ. & ratio.& ibi Cuma.quā differentiam improbat ibi Salic. uerſi. cum non appareat urgens ratio,& Bart. in d.§ menſæ,non ſibi conſtans ſubdit ſecundò quod in d.l. ſub obligatione tabernæ ueniunt merces, quia debitor non habebat ius aliquod in loco: ſeu taberna, ideoq; ne obligatio irritata ſit ueniunt merces,& hoc ut nouum ſcribebat Comeſ. d. §. item ſeruiana.nu.22.ad fin.uerſ.& ideo ego puto; poteſtque fulciri ex d.l. ibi, quæſitum eſt utrum facto nihil egerit;& non citato.Bart. ita ſcribit Floria.in l.certo generi.nume.3. ff. de ſeruit.ruſt. præd. Sed uerius credo, quòd ubi obligatio expreſſa uel tacita eſſet generalis omnium bonorum, indiſtinctè ueniret taberna cum ijs quæ in ea haberet debitor, & cum uenalibus ibi repertis ſecundum receptiorē ſententiam;cui non oberit uarietas Bar.& confuſio aliorum;eos enim excuſare poteris,ut intelligantur uariare tantum in terminis. d.l.cum tabernā quando obligatur taberna,non uerò, generaliter obligantur omnia bona. Adhuc etiam in obligatione tabernæ iuxta terminos ipſius.l. placet differentia Bart.ut facilius admittamus obligari merces: non tantum ipſam tabernam. non autem ita indiſtinctè donationibus,uel alijs contractibus, quia in his agitur de maiori præiuditio. declarando tamē ex Bart.& Cuma.ut in uēditione attendatur quātitas prætij,ut ſciatur an ſola taberna, an etiā merces ueniant,argumento gl.in l.j. ff. de ſuperficieb.uerb.agēdo, declarādo etiā ut donatio tabernæ cōprehendat merces, quādo alias donatio eſſet ſine effectu. puta ſi dōnas nō haberet dominiū tabernæ,ſed eā conduxerat, haberetque in ea merces ob quas appellat tabernam ſuā.l. tabernæ. ff. de fun.inſt.facit.l.an quod ibi, niſi nullum domi.fuerit.ff.de fu. inſt.& ſupra diximus ad gl §.ite cū quæreretur,& ita in terminis dicūt Ang. & Pau.n.2. in l.certo generi.ff.de ſerui.ruſt.præ. Qua ratione ſi dominus tabernæ eā obligaret non ſub nomine tabernæ, ſed nomine domus, credide-

rim

ſim cum Alb. Sali. & Cum. in d.l.cum tabernā, non com præhendi merces,cum uerba id nō ferant:nec enim qs no mine domus ſimpliciter computat merces, quas ibi habet arg.tex.l.quintus.§.j.ibi,non facile.ff.de auro & arg.lega. & tunc cum obligans domum ſit dominus,iam patet actū non manere ſine effectu. Vbi uero obligaretur taberna à domino,ſoli,& ædificij & mercium, crediderim uetius ex Salic.ibi, ut compræhendantur merces ob ſpecialem ratio nē minoris præiudicij:quicquid inuoluant Bar. Alb.Ang. & Cuma. ibi dum opponunt de l. qui tabernas.ff. de con trah. emp. nec æquum eſt, ut maligna fiat interpretatio contra creditorem.cum debitor non oneretur;& ſic nō di ſtinguo an taberna ſit obligantis, an reipu. an alterius: cōtra plures Doct.quicquid etiam uideatur ſentire gl.j.ibi dē.Quod iuuetur,quia in obligatione non cadit illa reſtri ctio & comparatio pretij,ad res obligatas:cū pro minimo multa bona obligari ſolebat ab homine & à lege,ut docet experiētia,& leges.C.& ff.in quibus cauſ.pig. tac.contrah. Ex quo in ea ſum ſententia, quòd licet obligatio fiat cum relatione ad locum, adhuc tñ cōprehēdātur uænalia, ſi in eo loco obligans ſolebat ea habere, uel habere ſperabat, qa nec facile de alijs rebus conuētio ſortiretur effectu, li- cet poſſet controuerti ex uerbis Bar.in d.§. uxori. & Bal. cum citantis in d.l.cum tabernā Alex.d.l.ſi conſtante. Ne gu.& Hiſpan.ubi ſupra, dum etiam in hypotheca admit- tunt reſtrictionem ex relationen ad locū,ſed loquūtur ge neraliter, nos uero attentis circunſtantijs negocij, quod cōbrobatur ex Ripa.in d.l.j.num.9.ff.de pigno. Hinc in- fertur quod ſi ageretur de hypotheca tacita, quę ſit ex in ductis & illatis, diſtinguatur utiliter quod Doct.inuoluūt. Nam ſi creditor erat dominus tabernæ, tunc indiſtinctè obligantur uænalia inducta conductore: cum de ijs, & non de alijs uerificari poſſit obligatio legis, & diſpoſitio intelligi debet ſecundum ſubiectam materiam & quali- tatem rei,de qua agitur.l.ſi uno. ff. loca. l. ſi ſtipulatus.ff. de uſur.cum alijs. Nec tunc poſſet contra induci tex. in l. debitor, ff. de pigno. imo iuuat, ſi mature conſideres ibi enim attenditur natura rei, quod etiam hic ſequimur: fa

cit

cit l.quæſitum. lxxvj.§.j.ff.de lega.iii. & quæ diximus ſuperius ad l.j. C. de uerb. ſign. Et ultra iam dicta intelligi poteſt tex.in d.l.dũ taberna,ibi,utrum eo facto nihil egerit, ut illa uerba intelligantur nõ ſolum quia taberna nõ eſſet debitoris, ſed etiam, quia uero ſimiliter parui ualoris eſſet demptis mercibus: ideoq; dici poſſet nihil agi,ſi merces non obligarentur,licet taberna debitoris eſſet,facit textũ in princip.inſtituit.ad l.facul. ibi, pro nullo uel minimo,cum uulgaribus.Illud etiam ex d.l. utiliter colligendum eſt in reſponſo,ibi, quæ mortis tempore:vt quãuis taberna mercium obligetur expreſſim uel tacite, non impediatur libere facultas alienandi, & emptores ſecuti erunt, effectusque hypothecæ, tunc licet ea tantum, quæ creditor inuenerit quando agere uoluerit: idque probant Bartol.Alberic.Salic.Angel. & Cuma. ibi Crotus & Neguzan.ubi ſupra.Zaſ.dicto §.item Seruiana, num.21.& ibi Gomeſ. nu. 22. ad fi. ante eos ita declarat Cy.in l.ubi adhuc,nu.19.quæſtione xv C. de iur. dot.ubi Bal.nume.19 hoc dicit notatur dignum.ex quibus cõſtat utilitatem creditoris. tunc fore quo ad merces, quas inuenit,quod non præcepit Iaſ.in d.§ item Seruiana nume ro 51.atque erit tunc uerum dicere(ſi cum iudicio attendas) hypotehecam eo caſu cõuẽtionibus: præsẽtes enim quotidie alienabuntur, ut conſtat ad ſenſum, quod non quam extantibus tempore conuentionis;præſentes enim percipiens Soc.miſere labitur.in d.§. Calli.nu. 2. tentans in obligatione mercium non compræhẽdi futuras,quod eſt contra illam.l.& receptas ſententias, ut melius contra Soc aduertit ibi Iaſ.nu 5 & Ripa d l.j.num.8.ff.de pign. pro quo eſt ratio Bart. & Bal.in d.l.cum tabernam.Bal.d. l.vbi adhuc.nu. 19.ſ. quod ubi obligantur merces uidentur contrahentes ſentire,ut alienatio non impediatur cũ uænalia ſint in continua diſtractione, creditori autem ſatisfit futuris mercibus: cum taberna ſit quod uniuerſale, ubi nouæ merces ſubrogantur in locũ diſtractarũ, manẽtes ſemper nomine tabernæ arg.l.proponebatur. ff. de iudi.tex.& ibi Bar.& Alex.in l.ſi grege. ff. de le. j. Reſultat igitur ex ſupra dictis, quod dicta l.proprie nõ loquitur de

C expreſſa

expreſſa obligatione mercium contra Bald.in d.l.certi iuris & contra plures. Nec de obligatione legali tacita contra Iaſ.dict.§ item ſeruiana,num 21. & contra aliquos ex ſupra citatis Nec loquitur de obligatione generali,contra quam plures, ſed procedit in terminis, quos ſuperius
47 uere annotauimus. Tandem ex ſupra dictis infertur ad l obligatione generali.ff.de pigno.ubi a generali obligatione excipiunt aliqua, quę iureconſul. exprimit, & quę in ſpecie uere ſimiliter non erat obligaturus debitor, de quibus agit Mathaſ.nota.cxxxvj. Alex.in l.ſi cõſtante nu. 26. & nu. 28. Pala.in repet. c. § xxxviii. & §.lxx. nu.11.& Calcaneus conſ. xxix.nu.11. & Alci.in l.alienatum. ff. de uerb.ſign.Deci.conſ.xxx.Gerar.ſing.xxxv.Negu. de pign. ii.par.ii.mem.nu.34.cum ſequen. Ex quorum dictis longe utiliter colligi poſſunt plures ampliationes & limitationes ad l.illam, quam hic adduximus quia Dec.in d. l. omnia,nu.1.ff.ſi cert.pet.& d.conſ.xxx.nu.4 & alibi ſæpe intelligebat, ut l.illa non procedat quando bona omnia obligantur, conſtituendo differentiam inter obligationem indefinitam & uniuerſalem, quam ſequitur Purpur. in d.l.omnia.& in l.j.num.47.ff.offic.eius.& Alcia.l.ſi.n. lxxxj. C de pactis.& Riminal. inſtit.quib. alien.licet, nu. clxxix.idemq; contulere Corn. Iaſ. Curt. iun. quos refert doctus & diligens uir Aimon in l.j.nu.27. ff.de leg.j. ubi ipſe melius aduertit & contrarium probat, & ita melius Soc.in l.ſi is qui ducenta,§ utrum.nu. 4.ff. de reb. dub. & alij melius aduerterunt, quos refert & ſequitur Cagn. in l.ſi.nu.255.C.de pact.& Neguz.in d. ii. membr.num.37. & pro hac ueriore ſententia ſtat ratio d.l. licet enim obligatio ſit cum ſigno uniuerſali: omnia bona, adhuc militat ratio æquitatis, qua lex excepit certa bona. militat etiam alia pars rationis ex uero ſimili mente obligantis. Quod probat text.ubi Doct.ita ſentiunt in l.j.C. quæ res pig.oblig.poſ.probatur etiam hæc pars nõ ſolũ à ratione, ſed a uerbis d.l.dũ loquitur de obligatione generali,non enim eſt uerum quod Decius & alijs præſupponebãt: dicens ubi adijcitur particula, omnes, uel omnia, ibi diſpoſitionem appellari uniuerſalem, non generalem, & plus

com-

comprahendere: imo veriùs dicendum eſt, quòd eorum differentia ualere poſſet ad diſtinguendum, inter indefinitam & uniuerſalem, (licet & in hoc regulariter contra eos ſit ueritas in iure) ſed in propoſito d. l. loquentis de obligatione generali, verum & proprium exemplum eſt vbi adijcitur dictio, omnes, uel omnia, idque appellatur generale ut docet Bartol. in l. ſi ita, col. ii. numero 4. ff. de auro & argen. leg. Bartol. in l. generali. §. uxori, ff. de uſuf. lega. quam doctrinam ut receptiſſimam tradit Alexand. in l. Grege legato, numero 2. ff. de lega. prim. & probatur planè ex tex. qui ponderari non ſolet in l. illud. §. fin. ff. de minor. & ex textu in l. quoties. §. fin. ff. de uſufru. ad idem poteſt uerè expendi textus in l. nam quod. §. fina. eum ſecunda ll. ſequen. ff. ad Trebellia. notat Bartol. in §. non omnis eiuſdem. l. ubi omnia uel ſimpliciter. idem probat textus in l. ii. C. de pigno. ibi generaliter uniuerſa bona. notat Bartol. & ibi eſt bonus text. in l. ſi legatus. §. primo. ff. de Trebel. exceptio autem quando ſit a lege ex particulari ratione contra uerba: non debet ceſſare tam leuiter, ut Decius & ſequaces uolebant ob dictionem omnes uel omnia, quod colligitur ex text. in l. ſi mihi meuia. xc. §. j. & fin. de legat. tertia ex text. in l. quintus. §. primo, & l. pediculis, §. item cum quęreretur. ff. de auro. & arg. leg. ex text. in l. quidam hæredem. ff. de uino triti. lega. ex tex. in l. Quæſitum. §. penult. ff. de fund. inſtruct. quæ iura obſeruaui, aliaque expendi poſſent: ut caueant iudices in praxi ab errore Decij totq; inſignium uirorum in re quotidiana, ut etiam aduertant iuris periti non eſſe tantum tribuendum argumento a uerbis generalibus, ut ſuperius retuli, & tradit Zaſius. lib. j. reſpon. ca. j. & ita imponimus finē primæ partis huius Rubricę, in qua beneuolus lector ignoſcet prolixitati, pręſertim multis utilibus coniunctę.

SVMMARIVM.

1 *Agitur de patria poteſtate ex qua liberi patribus acquirunt.*
2 *Idius matribus non conceſſum.*

 3 *Patria*

3 *Patria poteſtas magis a iure ciuili eſt ſecundum Bart. & communem ſententiam.*

4 *Poteſtas patria ſæpe in iure deſignatur ex nomine, ſacris.*

5 *Explicantur uerba. l. C. in § primo. l. prima. ff. de rei uend.*

6 *Ponitur differentia inter patrem & matrem. & Tractatur intellectus l. pen. ff. libr. de fideicommiſſ. liber.*

7 *Agitur de litera & ſenſu. l. 1. § pietas ff. de libere hom. Exhib.*

8 *Oſtenditur aliquando utilius agi cum liberis illegitimis.*

9 *Tractatur de uerbis. Ic. & Iuſtiniani dum tradunt patriam poteſtatem ciuium Romanorum eſſe.*

10 *Saluatur & explicatur gl. a multis commendata, a pluribus reiecta in § j. inſt. de patr. pot.*

11 *Defenditur & explicatur princi. inſt. de patr. pot.*

12 *Proponitur & ſoluitur difficultas circa ius patria poteſtatis in regnis non ſubditis imperio.*

13 *Agitur plene de intellectu l. j. C. de iure liber.*

14 *Examinatur allegatio nobiliſſimi Antonij Auguſtini.*

15 *Proponitur locus Alciati, quem Duarenus repræhendit agiturque de eius ueritate.*

16 *Reijcitur intellectu doctiſſimi Duaren. ad dict. l. primam.*

17 *Agitur de antiquo iure liberos occidendi.*

18 *Explicatur l. ij. ff. ad l. Corn. de ſicar.*

19 *De poteſtate patris occidendi filiam adulteram aliqua explicantur.*

20 *Circa poteſtatem patris uendendi liberos ob neceſſitatem & de intellectu l. ij. C. de patrib. qui fil. diſtra.*

21 *Proponitur difficultas aduerſus quandam communem ſententiam in materia illius l.*

22 *Suſtinetur communis & reſpondetur difficultati.*

23 *D. l. ſecunda continere effectum patriæ poteſtatis ſecundum communem.*

24 *Reijcitur quædam opinio Rebuffi circa illam legem.*

25 *Proponitur communis circa eandem l. ſed probatur contraria ſententia, ut illa lex procedat in permutatione & numero 26. ubi aliqua non uulgaris tractantur.*

27 *Contra Bal & Sal. ampliatur illa l. ab idem citate rationis.*

28 *Agitur de litera illius l. verb ſanguinolentus.*

29 *Oſtenditur magnus effectus, qui reſultaret in materia dicta l. reten-*

l retenta litera ſanguinolentus.

30 *Agitur de alio effectu patriæ poteſtatis.*

31 *Explicatur ſenſus.l.ij.C.de pat.pot.*

32 *Tractatur exactiſsime materia l. milites agrum.§.deſertorum. ff.de re mil.*

33 *Ponuntur ampliationes receptæ ad illum.§.*

34 *Limitatur noua deciſio illius.§.*

35 *Oſtenditur deciſionem illius §.incaute a Docto.ampliatam, nec facile trahendam eſſe ad alia crimina.*

36 *Tractatur alius effectus patriæ poteſtatis circa ſuitatem & ex pendumtur alia iura.*

37 *Circa poſthumos tractantur aliqua non negligenda & intellectu.§.poſthumi inſt.de hære.quæ ab inteſt.*

38 *Aliqua de ſuis hæredibus breuiſſime.*

39 *Contra communem probatur opinio nouiorum quæ Cuma. & Fulg. fuit ut ſuis hæredibus non negatur uſu capiendi ius titul pro hærede.*

40 *Explicatur uerius ſenſus l.ij.§.filium.ff.eod.*

41 *Agitur de intellectu.l.nihil.C.pro hær.*

42 *Proponitur noua difficultas aduerſus opinionem Raph & Virgilij quæ utiliter reſoluitur.*

43 *Ponuntur aliquę ampliationes ad d.l.nihil.C.pro hæred.ſecūdum uerum intellectum.*

44 *Tractatur de duratio Bald.in Rubrica de præſ.probatur quod Iaſ.tentauit contra comūnem.*

SECVNDA PARS.

SECVNDVM præludium neceſſarium his legibus & alijs innumeris, quæ agunt de acquiſitione quæ fit patribus per liberos,eſt patria poteſtas; quæ eſt baſis ac fundamentū huius acquiſitionis,ut in l.prima infra eodē & lege cum oportet infra titulo proxim. & Inſtit. per quas perſon. nob. acquir. idque probat Ureſconſult. in leg. patre furioſo, in fine. ff. de his qui ſun t ſui uel ali.iur. Patria autem poteſtas tantum datur in liberos ex iuſtis nuptijs procreatos, l. tertia ff. eodem titulo.De his qui ſunt ſui uel alie. iur. & §. primò. Inſtitut.

de patr. poteſtat. ut inde conſtet filios ſpurios, uel naturales tantum, uel alios non legitimè natos, non eſſe ſub poteſtate patris: quod omnes Doctores ubique tradunt, & probat textus in l. lex naturæ. ff. de ſtat. hominum cum multis aliis. Itaque id ius Matri non eſt conceſſum, nec expediebat multas ob rationes, quæ paſſim ex ſcribentibus colliguntur; nec eſt nouum in iure, in plurimis articulis, deterioris eſſe conditionis fœmineũ ſexũ l. in multis. ff. de ſtat. hominum, ubi Albe. ample ornat, & Philip. Deci. in l. ſecunda, ff. de reg. iur. prius notabiliter ſpeculat. in titul. de procura. in princip. & poſt eos Cerier. de pri-
3 mo genit. libro ſeptimo, quæſtione 20. Dicitur autem patria poteſtas inuenta iure Ciuili, ſecundum omnes poſt Bart. in l. item in poteſtate, ff. de his qui ſunt ſui uel alien. iur. per textus ibi: fuitque moribus recepta, ut dixit tex. in dicta l. patre furioſo, Bartol. in l. frater a fratre, numero 12. ff. de cõdict. indeb. omnes in d. §. 1. Inſtit. de patr. poteſta. & Nouel. in Rub. ff. de verborum obligatione nume
4 ro 15. Hiſpan. Segura, in l. Imperator, nume. 10. ff ad Trebellia. Filius uero in poteſtate dicitur in ſacris paternis eſſe, & ita multæ leges loquitur, ut l. ſi uiua matre. infr. eod. & l. filiæ ſup. de collatio. & alibi ſæpe, ut curioſe tradit Fráciſ. Duaren. in cõmentarijs ſol. mat. c. de nuptijs in princip. Cur. autem dicerentur ſacra in hoc articulo, explicat Baldum. in Rubr. Inſtitu. de patr. poteſta. & prius Alciar. in lib. primo prætermiſſor. in uerbo ſacra; quem ſequitur Silueſtr. Aldobrand. in § primo numero 33. Inſtit. de par. poteſta. quibus non relatis, aliter uidetur ſentire Forcatul. in ſua Necio man. Dialog. 15. numero 1. & Connan. in commentar. iuris ciuil. libr. ſecundo, cap. 13. ad fin. Effectus autem uarios patriæ poteſtatis congeſſit gloſ. in princip. Inſtitu. de pat. poteſta. ibi Angel. addit, & latius Aldobrandin. & Corraſi. in l. qui liberos, co. ii. & ſeq. ff. de rit. nuptiar. Sed nos omiſſis multis leuibus, quæ illi tradunt de patria poteſtate procedemus inferendo ad aliqua iura, & explicando ea quæ uidebantur utiliora, &
5 difficiliora. Ex his igitur iuris principijs infertur ad textum l. prima §. per hanc, ff. de rei uendica. ubi Vlpian. tradit

dit patrem non poſſe uendicare filium ſimpliciter, & eſt ſenſus, quia ea uendicatio præſupponit dominium. l. in rem.eod.titul. & dominium eſt de iure gentium. l. prima ff.de acquir. rer. domin. patria autem poteſtas non facit patrem dominium, nec ſi faceret, id eſſet iure gentiū,ſed Ciuili ut ſup. unde ſubdit textus in dicto §.ſecundum ſententiam Pompo.recte patrem agere & uendicare filium ſi addat ſe petere ex iure Romano uel lege quiritum: & ita melius textus ille intelligitur quam ex dictis per glo. Bart. & Ang. ibi cum traditis a gl. prima,in §.præiudiciales, Inſtitu. de Actio. ubi tamen ex Ang.nu.6.ex Iaſ. nume.34.colliges textū illum ad alias perſonas trahi. Sed
6 illa uēdicatio Matri non datur.Idem in actione furti quę patri tantum, non Matri datur. l. ſi filius famil. 30. cum ſequen.ff. de furt. idem in interdicto de liberis exhibendis, quod pro liberis in poteſtate tantum datur l. prima. ff.de liber.exhiben.Aliud autem interdictum fauore libertatis,omnibus conceditur, ut exhibeatur perſona libera, iuxta l.prim.ff.de liber. homi.exhiben.Et hinc intelli
¶ getur textus, in quo gl. uariat, & laborat,in lege penultima.ff.de fideicommiſ. liberta. ubi textus dicit Matrem audiendā apud prætorē in cauſa filij,gl.putabat ibi uideri Matri cōcedi uendicationem,de qua in d.l.j. §. per hanc. quod cum uerum eſſe non poſſet,quia illa uendicatio datur iure patriæ poteſtatis, uariat gl. nec reſoluit in dicta l.pen.tu dic iureconſultum ibi non agere de uendicatione,ſed ut Mater audiatur in cauſa libertatis filij, maximè ubi filij ætas uel abſentia eum impediret, pro libertate autem non ſolum Matri, ſed etiam extraneis agere licet, ut in dicta l.j.ff.de libr.homi. exhiben. quod non percepit Alberic. in dicta l. prima §.per hanc.dum citans illam l.pen.dicit ibi ſpecialem limitationem poni ad dic.l.mater cum uerius ſit ibi non agi de actione furti, ſed de aſſerenda libertate filij, eſt autem aduertendum ad textum in dicta l.prima,uerſi.pietas. ff.de liber. exhib. ubi excuſatur parens qui retinet filiū,& ſi nō habeat in eo ius patriæ poteſtatis, & plures libri habent literā, pietas gemi-
¶ na,& gl.exponit nō abſurde,ut in parēte dicatur gemina

pietas: quia altera eſt communis hominum inter ſe, altera peculiaris parentum & liberorum, & ita Alber. ibi: idē Albe. in prohem. digeſtorum §. diſcipuli. numero 23. & pro illa pietate, & affectione communi inter homines, facit textus in l. ſeruus ea lege ad fin ff de ſeru. exportand. ibi, beneficio affici hominem interſit hominis: & gemina pro duplici habetur in l. fin. C. de malefic. & Mathemat. Sed aliter legendum dixit Alciat. ut ſit litera, genuina pietas, pro naturali & peculiari parentum. ita Alcia libro quarto de uerborum ſignificatione, & in tracta. præſumptio. Regula prima. præſumpt. 11. Sed idem Alcia libro decimo parerg. capi. 20. probat literam commu nem cum expoſitione gloſ. retractans id quod prius ſcripſerat. Nunc autem aliqui. C. qui dicūtur emendati iuxta pandec. Florentinas habēt gemina, ut Alc. emendabat. Vtrūque aūt ſtare poteſt & pro expoſitione gl. adde condu cere uerba tex. in l. at ſi quis. § ſed interdum, ff. de religi. & ſumpt. funer. ibi pietatis ubi illa uox etiā ponitur erga extraneos. unde nimirū ſi in parente dicit, poſſit gemina. Ex dictis autē iuribus & recepta ſententia circa patriam poteſtatē, infertur quo aliquādo quo ad lucrum & cōmodum pecuniarium, filius illegitimus eſt melioris conditionis quā ſuſceptus ex iuſtis nuptijs: hic enim ſub poteſtate patris eſt, patrique acquirit: ille autem ſibi, non patri: Et interdum ſuccedit in parte bonorum, ex multis legib. C. de natural. liber. Obſeruat eleganter Alcia. libro. 4. parerg. capit. 5. Sed & apud Luſitanos ex lex, quæ in caſu quodā, filium naturalem omnino æquat legitimè natis, tam ab inteſtato, quam contra teſtamentum: libr 4. titul. lxxj. Ex eiſdem iuribus habetur, patriam poteſtatem proprium eſſe ius Ciuium Romanorum: atq; inde gloſ. infert in d. §. j. inſtitu. de patr. poteſta. Gallos, & alias gentes non habere hoc ius patriæ poteſtatis: idque uidetur colligi ex uerbis Iuſtiniani ibi, cuius uerba deducuntur ex Caio & Vlpiano, in l. iii. & iiii. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur Connan autem d. loco contendit Iuſtinianum non recte tranſcripſiſſe uerba illa Iuriſconſulti in hoc articulo, nam ex l. C. (inquit ipſe) non excluduntur aliæ natio-

nationes a iure patriæ poteſtatis, licet eam propriam dicat Ciuium Romanorum;& ait proprium appellari. ideò quia non acceptum ab aliis: non autem proprium,ut nõ ſit apud alios.Sed non aduertit eundem ſenſum congrue re poſſe uerbis Iuſtiniani, quem aſſignat uerbis.I C Id autem tradit Connan.& ante & poſt eum aliqui ex nouioribus,quia legitur apud Cæſarẽ in Commentarijs,& apud alios priſcos,fuiſſe & alijs nationibus hoc ius patriæ poteſtatis in liberos.Sylueſt.in d. princip.Inſtit.de patr. poteſta Coſtalius in l 3.ff.de his qui ſunt ſui uel alie.iur. Balduin.ad ll.Romuli Sed negari nõ poteſt fuiſſe aliquid in hoc ſpeciale Romanis,quod alijs nationibus ita cõmune non eſſet;idque mihi probat.d.l.j §.per hanc.ff.de rei uẽdica.cuius ſenſus aliter nõ conſtaret: dum pro ſignio peculiari in patria poteſtate ait,de iure Roma.uel l. Quintũ & ita probat tex.in c. ius quiritium.j diſt.in facit quod ex Plinio refert Baldum.in d. princip Inſti.de pat. poteſtate & Iuſtinianus non negat prorſus illud ius alijs gentibus; ſed dicit non talem eſſe apud alios homines patriã poteſtatem,qualem Romani habebant: quod eleganter comprobatur:quia uiri Galli doctiſ. noſtra tempeſtate ſcripſerunt, apud eos ex antiquiſſima conſuetudine filios non acquirere patribus, nec inter eos impedire conuentiones & iudicia : ut frater Gonnan. libro ij. capitulo xiii. in fin.Coſtali.& Eguinari. in d.l.iii. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur. Tiraquel. de Retract §. j. gloſ. ix. numero 10 60. & Chaſ. in conſuetudi.fol.219.col.1 nu.4.Ideoq; in hunc ſenſum ſaluabitur gloſ. d. princip. Inſtitut. de patr. poteſta.dum dicit Gallos & alios non habere hanc patriã poteſtatem,quam gl.plures probat & extollunt,ut Alex. in l.penult.C qui teſtam.face poſſ.Iaſ.in l.2.nu.19. ff. de uulg.& pup.Hiſpa.Segura.in l Imperator.n.97.ff.ad Trebellia ubi alios refert & omnes citant Bal.qui gl.illã probauit.licet Sylueſt. ibi, & alij alibi in diſtincte gl. reprobent,ut facit Galiaul.in Rubr.ff. de uerbor.oblig.nu.187. & Lãcell.Polit. in tract.pupil ſubſtitu.& Ripa in l.2.n.21. ff. de uulga.& pupil. & prius Philip.Dec.in l.qui ſe patris. nu.4.C.unde liberi & ibi Fabius.n.34.;in quo ſæpe nume-

lapſi

lapſi ſunt Alex.& Iaſ.putantes quod apud Gallos & alias nationes,pater non poſſent ſubſtituere pupullariter filijs & filios familias indiſtincte poſſe teſtari, quod melius ad uertunt Deci.Galiaul.Syluestr & alij ex ſup.citatis,& Andr. ab Exea de pact. num. 492. Corasi. in l. ſi teſtamento num. 19. C. de impub. & aliquod examinata ſuperuacaneum iudicauit Zaſi.in tract pupilla, cū tamen in iure & in praxi neceſſarium eſſet,& ita contra illam glo.fuiſſe iudicatum,tradit Chaſſ. in conſuetudi. Burgund. Rubri. vi. §.3. fol. 213.col.j.numero 21. Qua in re male ſe explicat Benedict. in cap.Raynutius,in uer. ſi abſque liberis, in ij. de pupil.ſubſti.numero 38. deceptus ex illa glo.quam ex-
11 tollit;& idem in d.c. in uer. matrem, numero 22. Poſſet etiam dici (& forſam melius) contra Connan. & aliquos ex ſup. citatis,quod Iuſtinianus in d.§.j.Inſtitu.de patr.po teſta.non ponit uerba quæ Gallis uel al ijs nationibus adimant aliquid quod ex uerbis Iureconſulti illis competere poſſet: immo fauorabilius loquatur, quia dum Ciuibus Romanis patriam poteſtatem tribuit, intelligi debet ſenſiſſe de omnibus ſubditis Romano imperio,ut iā erant Galli & Hiſpani:quod generaliter tradit gloſ.in dicta lege tertia.ff.de his qui ſunt ſui,maxime poſt conſtitutionē Antonini,quæ id uoluit,ut in l.in Orbe Roma. 17. ff. de ſtatu.homi. quam non citauit gl. l. 4. quia glo.habuit literam, in urbe,uera autem litera eſt in Orbe, ut admonuit Alb.lib.2.diſpunct.cap. 21. quem in hoc laudat Cagnol. in l.2.numero 128.ff.de orig.iur.refert & ſequitur Coſtali,in d.l.in Orbe. & Sylueſtr. Inſtitu.de patr. poteſt. idem in princ. Inſtitut.de excuſa.tutor. numero 19.in fin. & Fabius d.l.qui ſe patris num. 34.Andr. ab Exea in d.loco.Coraſi. etiam ubi ſupra tacito Alciat.Ripa. etiam.in d. l.2.num.21.& Bart. in d.l.in orbe, & ibi Vaccenſis Idem repetit Alcia.libro. 4.parerg.capit.5. idem Alciat.in l.po teſtatis. ccxv.ff.der ueb.ſignifi. comprobat Anto. Auguſti.in li. ſingul. ad Modeſtinum,poſt emendationes,pag.
12 cccxx. Sed cum hodie non abſint Romanum illud Imperium, nec Orbis ille Romanus.Regesque Galliæ. Hiſpaniæ, Luſitaniæ, & alij,non recognoſcant ſuperiorem, du bitari

bitari poſſet ex ſupra dictis, an his prouincijs detur ius patriæ poteſtatis, quia non ſunt Orbis Romani, nec homines earum poſſunt appellari ciues Romani. Sed dubitandum nō eſt, quia uſu moribusque in his prouincijs recepta eſt patria poteſtas non ſecus ac olim apud Romanos, dicit tex. in d. l. patre furioſo. & in eiſdem prouincijs ex uoluntate Regnum, receptæ ſunt leges noſtræ, atque ius quod profitemur & commune appellamus, non ab authoritatem uel poteſtatem, ſed propter rationem, ut tradit Hiſpaninus à Palac. Ruui. in princip. ſuæ repetit. numero 16. Matthæ. de Afflict. prǽlud. conſtituit. Neapol. in j. q. & in ij. q. nu. 4. uoluit Bal. in C. ſi. col. iiij. nu. 25. de conſuet. Poteſt prǽterea dici, quod cum Reges approbent ius commune, quatenus eorum conſtitutionibus non abrogatur, uideatur ipſum ius commune in Regnis ſeruari, ut Regnum, ob approbatione principum iuxta. l. j. uerſi. omnia enim. C. de ueter. iur. enucle. de qua approbatione apud Luſitanos eſt lex. in libr. ij titul. v. apud Hiſpan. l. j. Tauti. Ex his infertur ad intellectum tex. in l. j. C. de iur. libe. ubi Hono. & Theodoſia ab omnibus cōcedūt ea lege ius liberorum. ut amplius non ſit neceſſarium illud petere. gloſſ. ibi uariat quid ſit ius liberorum; & primo intelligit de patria poteſtate, ſed hoc reiecto, intelligit ſecundo de iure ſuccedendi emancipatis, & hoc ſequitur Bald. ibi, alij nihil ſcribunt. Ad hæc interpretatio non congruit literæ, nec pater erat deſtitutus iure ſuccedendi emancipatis, ut in. l. j. cum ſeruent. ff. ſi quis à parent. fuerit manumiſſio. & parentum ſucceſſio antiqua erat l. nam & ſi parentibus. ff. de inofficio. teſtamen. Prima expoſitio glo. bene congruit uerbis illius legis quam explico ut ſit ſenſus, quod omnes ſubdito Romano non imperio, habeant ius patriæ poteſtatis, id enim non impropriè poteſt dici ius liberorum, quod iuuatur, quia id ius ſolebat à principibus peti, ut ex Plinio tradit Baldum. in dicto princip. de patria poteſtate nec autem præcibus petatur id concedit generaliter omnibus lex illa ab Honorio & Theodoſ. conditas. Sed facit difficultatem quod ſuperius diximus ex Alciat, & nouioribus, ad l. in orbe.

ff. de

ff. de ſtat. homi. uidebatur enim id iam conceſſum generaliter ex lege Antonini, qui longo tempore ante Honor. & Theodoſ. imperauit. Reſponderit tamẽ poteſt huic difficultati, quòd Antonin. non tam clarè locutus fuerat circa ius patriæ poteſtatis, ut patet ex d. l. in orbe. & forſan non erat ita generaliter moribus receptum, nec tam ſine dubio, ut colligi poteſt ex l. j. cum ſuis. §§. ff. de Cenſib. & l. vj. eod. titul. ubi plures ſubditi Roman. Imperij, ſpecialiter donantur iure Italico, & in alijs ſubditis fit differentia: & ex iure conſultor. nominibus in illo titulo colliges id fuiſſe poſt Antoninum: maximè ex l. fina. ff. eodem. ubi refert ipſum Antoninum. Video tamen in illis legibus agi de bonis & priuilegijs circa ea, nos hic de perſonis. Nec nouum eſt ut antiquiores conſtitutiones nouè promulgentur & repetantur, quod non rarò facit Iuſtinianus, ut dicemus in l. j. infr. eod. & l. cum oportet, infr. titu. ſequen. Idque in conſilijs eccleſiaſticis ſæpe inuenitur: li-
14 cet aliter intelligant Alciat. & Duaren. proximè referendi. Anton. autem Auguſtin. uir nobiliſſimus & doctiſſimus in libro ſingulari ad Modeſtin. poſt diligentiſſimas ſuas emendationes, pagina. cccxx. circa hæc dicit Conſtãtinum & Theodoſ. omnibus conceſſiſſe ius liberorum, non autem explicat, quod ſit illud ius. Et refert id ſtatutum a Cõſtantin. & Theodoſ. cum ſit lex Honor. & Theodoſ. Alia autem lex Conſtantin. & Theodoſ. eſt l. j. titul. præceden. C. de infirman. pœn. cœliba. ubi abrogatur durities & pœna, quæ erat circa bona & ſucceſſionem contra cælibes; & l. ii. eiuſdem titul. corrigitur & aboletur dura lex Papia, quæ ſimiliter mulctabat in parte bonorum, & auferebat ius ſuccedendi uel capiendi relicta coniugatis, qui ſobolem non procreaſſent: ad quam alludit Iuuenal. loquens de uxore in uirum, Iura parentis habes propter me ſcriberis hæres legatum omne capis, nec non & dulce caducum: de qua lege tractat Alciat. libr. iii. diſpunct. ca. ii. & in l. ter enixa. ff. de uerb. ſignificationibus. Con-
15 nan. lib. viii. cap. j. ad fin. & Duaren. lib. j. diſput. capit. 40. Alciat. autem in dicta lege ter enixa, uidetur ſcribere, quod per lege illas Theodoſij, Honor. & Iuſtinia. extin-
cta

cta ſint priuilegia conceſſa habentibus liberos, & æquatos eos qui ſobolem non habent, eis qui liberos procrearunt: quod meritò & rectè reprehendit Duaren. in d capit.40.ad fin.oſtendens priuilegia conceſſa habentibus liberos hodie durare, poſt illas leges,ut Inſtituit.de excuſatio.tutor.in princip.ubi Balduin. idem tradit, & Syluest. per l.prim. C.qui nume. liber. ſe excuſ. cum alijs quæ citant. Ille enim leges pœnas tantum abrogarunt, quæ antea erant in cælibes,& non habentes prolem,non uerò abrogant priuilegia habentium liberos, cum interſit Reipub.liberis hominibus eam repleri.l.prima,ff.ſoluto matrimonio.l.cum ratione,ff.de bon.dan.uel portion.quę liber.damna.conced. ubi refert Iureconſ. ſententiam diui Adriani dicentis:ampliari imperium notius hominum adiectione quàm pecuniarũ copia malim. Crediderim verò doctiſſ. Alciat. non ſenſiſſe id in quo repræhenditur à Duareno eſſet namque craſſus error: Verba Alcia. emendari debent, ut ſit ſenſus: hodie per illas leges ſublatas eſſe pœnas eis qui prolẽ non ſuſceperint, æquatoſque prolem habentibus, quo ad habilitatem ſuccedendi & capiendi relicta: non autem adempta priuilegia conceſſa habentibus liberos: & inde inferri poſſet ad uerum ſenſum.l.j.C.de ſacroſanc.Eccleſ. contra uulgarem intellect. omniũ ferè Doctor.tradentiũ, ibi concedi teſtandi facultatẽ abdicatis ſolennibus, fauore piæ cauſæ cũ tantũ lex illa conceſſerit facultatem relinquendi Eccleſijs,quod antea nõ permittebatur,ut ibi melius aduertit Alcia & non latuit Bal. ut tradit Ferret.in l. de ſtatu ff. de teſtamen. in
16 fi. Duaren.in d.c.xl.ad fi.non diſcutiens interpretationẽ glo.ad dict.l.prima,C.de iur.liberor.(nec relata glo.(noue aliter intelligit:ut lex illa ibi ſtatuat eos qui numerum liberorum habuerint ad priuilegia & excuſationes, lege ipſa tutos fore,nec indigere precibus: quod non ſine colore probare nititur.Sed hæc interpretatio mihi non placet,tum quia non ſatis congruit literæ, nulla enim ibi fit mentio de numero liberorum, ut apparet ibi aliud agi.tũ quia in l.ſequent & in titul.ibi præcedente, agitur de nõ habentibus liberos, uel certum numerum liberorum cũ
qui-

quibus durus agebant leges antiquæ;& ſic ubi adeſſet numerus liberorum, ceſſabat rigor illarum legum,& dabatur fauor, ſeu priuilegium antè Theodoſium & Honorium, multis legibus expreſſis, abſque precibus principi oblatis, ut in l.ii.ff.de excuſa. tutor. & in l.ii.ff. de minorib.l.ad rempubl.ff.de muner.& honor.l.ſemper.§.demonſtratur.ff.de iure immunit.Et ſi bene aduertas,comperies magis neceſſarium fuiſſe apud veteres Romanos,& initio imperij fixa certaque eſſe priuilegia,liberos procreantiũ, ut hominũ numero,& adiectione creſceret potentia Reipub.quod ex Tito Liuio in multis locis deprehẽdi poteſt: idcirco placet magis interpretatio, quam ſuperius ex
17 mente gloſ. comprobauimus. Inter effectus uero patriæ poteſtatis erat antiquitus, ut pater poſſet liberos occidere:ut refert Iureconſul.in l.in ſuis ff.de liber.& poſthu. & Imperator in l.fina.C.de patr. poteſta. & lex Romuli habebat:parentum in liberos omne ius eſto,relegandi,vendendi, occidendi. quam ut xvii. in ordine commentatur Balduin.Et conſtat ex hiſtoriis, non ſemel patres uſos fuiſſe ea lege & poteſtate.liberos occidendi,maximè ob diſciplinam militarem, & utilitatem Reipubl. ut refert Bude. in l.ii.ff.ad leg.Cornel.de Sicar. quin etiam circa cauſam Reipub.ob ſolius pudicitiæ reſpectũ: refert Iureconſ.in l. ii.in §.initiũ,ff.de origi.iur. Virginiũ quendã occidiſſe ſiliã inſontem.ſed illa poteſtas antiquata eſt,& ideo illa iura non amplius licere,ſed licuiſſe olim dicunt,ut declarat Bart.in l.diuus, ante nu. 1. ibi uel uerius.ff.ad l.Pompe.de patric. Idq; etiam in dominis erga ſeruus ſancitum:ne occidere,neque ſæuire in eos liceat.l.j.in fi. cũ.l. ſequen.de
18 his qui ſunt ſui uel alie. iur. Ex quo infertur ad intellectum d.l.ii.ff.ad leg. Cornel.de ſicar.ubi gl.Bar.& alij variabant, meliusque ibi explicat Bude. Vltra quos omnes aduerte,quòd ex illa lege a contrario poſſet colligi, ut pater auditum,& ſe defendentem filium poſſet eo tempore occidere quod ibi uidetur concedere Bude.& Ioan. Cor-
¶ raſi.in l.filium quem habẽtem,nu.80.C. famil.erciſcund. Sed non eſt admittendum id argumentũ a ſenſu contrario,in Vlpiano illius legis authore,ſui enim tẽporibus ſecundum

cundũ Bart. ibi non erat iam illã poteſtas patri, occidedi liberos,ut conſtat ex iurib.allegatis & d.l.diuus.ff.ad leg. Pompe.de parricid notat gl.recepta in d.l. in ſuis. Nec pater poterat cognoſcere de cauſis uel criminibus filiorum iuxta regulam. l. qui iuriſdictioni. ff. de iuriſdic. omni. iudic.probat tex.in l.iii.C.de patr.poteſ.Vnde ad d.l.ii.dici poteſt Vlpianum ibi non ſolum occidendi poteſtatem, ſed etiam audiendi & cognoſcendi patri omnino ſublatam ſentire: ideoque apud præſidem uel præfectum accuſationem tantum permittere,ſicut in l.iii.C.de patr.poteſta. Poſteriores enim legis ſemper minuerunt patribus ius poteſtatis, fauẽdo liberis: ut tradit Aemili Ferret. d.l. filius quem habentẽ.nu.120.C.famil. erciſcũ. & latius ibi
19 Corraſi. ex nu. 79. Ex illa tamẽ antiqua patrũ poteſtate occidendi liberos, ueſtigiũ adhuc durat uno caſu, in filia adultera, quam occidere patri permittitur. idque ratione patriæ poteſtatis, quę iure communi manebat etiã in liberos coniugatos, ut probat innumera iura,quæ citat Tiraq.in tracta.de iur.marital.in prin & nos tractabimus in l.cũ oportet.probat.l.j § fin.ff.de liber. exhiben d.l. inter liberos.§.filius familias maritus.ff ad leg.Iuli.de adulteri. Patri igitur tantum habenti filiã in poteſtate,mãſit ius occidendi filiã adulterã.l.patri.xx.ff. ad leg.Iuli.de adulter, Eam autem poteſtatem occidẽdi appellat ibi, ius occidẽdi:& dicta lex Romuli:quod notabis pro Iaſ.in d.l.prima. §.uſufructuarius,num.4.ff.de nou.oper. nũtia. melius etiã id probat text. in l.nec.in ea.xxii.ff.eod. Et ita datur alius effectus patriæ poteſtatis, ultra congeſtos.à gl. Nam.ceſſante patria poteſtate,non poſſet pater occidere filiam adulteram,ut uolunt illa iura,traditque Cagnol.in Rub.ff. de inofficio.teſtamen. nu. 2. & Chaſ. in conſuetu. Burg. rub.iiii.§.j.nu. 20. & illa poteſtate eo caſu, agit notanter Hiſpa.Couas Ruu.in lib.de ſponſal.ii.par.cap.vj.ex nu.2. hũc autem casũ dicit ſpecialẽ Bar. in l ii.ff. ad l.Corn. de
20 ſicar.poteſtas autẽ uendendi liberos abrogata eſt, & uno tantum caſu permiſſa.ab Imperat ob famẽ ſummãque patris neceſſitatẽ,ut l.ii.C.de patr. qui fili.diſtraxe. circa quã aduertas ꝙ licet.l.j.loquat̃ de parẽtibus,& eadẽ lex utatur

uerbo communi, ſi quis: quod poſſet etiam comprehendere Matrem, ut l. j. ff. de uerb. ſignific. Tamen gl. recepta ibi ab omnibus, intelligit illud ius ſoli patri non matri competere ita etiam gl. & communis in d. princip. Inſtitu. de patria poteſta. ubi Sylueſt. id aſſerit receptum. nu. 17 & ita Alberic. Bald. Salyc. & reliqui in d. l. ſecunda, ubi Bal. num. 1. aduertit illud ius forſan emanaſſe ex antiqua occidendi poteſtate, iuncta ratione ſanguis, & incomparabili illa cauſa neceſſitatis: & cum Bal. Coraſ. in l. qui liberos, nu. 14. ff. de rit. nupti. uides igitur ex glo. & Doct. illam l. de Matre nō intelligi: quod etiam aſſeruit Brum. in ſuo copioſo tract. de ſtatut. excluden. fœmin. quem refert & ſequitur in hoc Rebuf. in tracta. de priuilegi. Scho-
21 laſtico. priuileg. clxxvii. nu. 5. eſt in xi. nolu. Sed hęc opin. gl. & omnium Doct. non omnino tuta uidetur, poſſetque contrarium ſuaderi. Primò ex uerbis text. ibi. & l. precedentis, quæ etiam matri cōgruunt, & in dubio omnis effectus & ſenſus ſumendus eſt, qui ex uerbis colligi poteſt. l. Gallus. §. primo. ff. de libe. poſthu. text. & Aretin. in l. cum lege. ff. de teſtam. ad hanc opin. conducere poſſet, quod in illis legibus non ſit mentio patriæ poteſtatis: cauſa autem illa neceſſitatis, & ratio ſanguinis, æque pro matre urgēt, cuius eſt eadem pietas, uel omnino eſſe debet, ut in l. iiii. ff. de curato. furioſ. eademque reuerentia, ut in l. fi. C. de in ius uocan. & l. iiii. uerſic. parentes, ff. eod. & una omnibus parentibus ſeruanda reuerentia, ut dicit textus in l. parentes, vj. ff. eod. tit. facit l. in coniunctione, C. de nupti. quod ſi dilectionem & merita reſpicias, nihil eſt quod liberi Matribus non debeant. c. ſi de conuerſ. in fide, late Gomet. in §. fuerat. Inſt. de actio. col. j. & ſecunda, quod quidē multis ornari poſſet ex noſtris legibus, & ex ſacra pag. aliiſque paſſim ſcript. facit l. propter inſidias ibi, pietas
22 & ratio naturalis, C. qui accuſa. non poſ. Sed his non obſtant, ibi mihi uidetur tenenda opin. glo. & communis ad illam l. ut non procedat in Matre: cum quia ille effectus patriæ poteſtatis uidetur. poteſtas autem patris non Matris eſt in iure, ut patet ex d. l. iiii. ff. de curat. furioſ. cum aliis, tum quia ius illud, non ſolum in amore & ratione

ſangui-

ſanguinis: ſed etiã in conſilio poni debuit, arg.d.l.nec in ea,ff. ad l.Iul.de adult.Conſilium autem maris non fęminę eſt.l.ii. vbi latè Dec.ff. de reg. iur. colligitur ex l.j.ibi virorum,ff. de legib. fœminæ autẽ fragiles ſunt earumq; conſilium parum tutum, & ſæpe contra ſua propria commoda laborant.l.penul. C. de ſponſal. facit l. cum de indebito,verſic.ſi autem,ff. de probat ibi minor vel mulier. Ob imbecilitatem igitur, inconſtantiamque fœminarum iuſta uidetur recepta opinio, ut poteſtas d.l.ij. matribus non detur,ſed patribus tantum. qui maturius expendent negocium,neq; enim facilè mouebuntur uel fallentur:ut poſſent contingere in matribus:& ita de cõſilio & cõſtanti amore patris,ſæpius iura noſtra loquuntur, ut latiſſimè tradit Tiraq.in l.ſi unquam, in princ.ex nu.7.cum multis ſeq.C.de reuoc.dona. Non tamẽ compertũ eſt an maior ſit amor paternus quàm maternus:& dicunt plures vehemẽtius Matres diligere liberos:patres uerò conſtantius,ut latè tradit Io.a Liguano,in libel.de Amicitia.q.quis magis diligat,fol.12.col.iii.& nomine citato. Anto.Vac.in l.
23 iii. ad fi.ff.de his qui ſunt ſui, uel alie.iu. Ex ſup. deductis patet etiã ex mente gl.& omniũ Doct.l. illã non procedere in filiis emancipatis. cum non tantum ratione ſanguinis & amoris,ſed etiã poteſtatis, deciſ.illa procedat: ideò quæ a gl.& Doct. communiter inter effectus patriæ pote
24 ſtatis connumeratur Circa d. l.aliqua ex profeſſ.colligit Hiſpan.a Cou.Ruui.lib.iii.reſol. cxiiii. cuius ſcripta non opus eſt reſcribere,ſed addam aliqua ultra ſuperius deducta.Nõ omittẽdo quod Petr.Rebuff.in j.tomo conſt. Gallica.in prohæ.gl.v.n.62.ſcribit l.illam nõ procedere apud Gallos, eò quod liberi eorũ exempti ſint a patria poteſtate ſecundum gl.in prin.Inſtit.de pat.poteſta. Sed labitur. uir ille,& cõtradicit aliis ſcriptorib. Gallis,qui gl.lacerãt, eò quod illis negauerit ius patriæ poteſta. Nec talis limitatio ſuſtineri poteſt,attenta conſuetudine Europæ, quæ ubiq; recepit patriã poteſtatem,ut ſuperius deduximus:& ita eſt de mente gl.& omniũ Doct. vt l.illa procedat uniuerſaliter in omnibus prouinciis,maximè ubi ius cõe conſtit.Regu.approbatur ſuadeturq; neceſſario,ſi aliquis inſi

ſtat authoritati d.gl.quia reſpondebit eã magis cõiter re-
probatam,ut ſup.diximus: imo dicebat Albe.in d.l.ii.n.2.
quod aliæ nationes præter Romã. uiderẽtur etiã ſine cau
ſa neceſſitatis poſſe uẽdere liberos, quod mihi nõ placet.
nec Alber.probat,quin potius ex ſup. deductis, nõ diſtin-
25 guo inter Romanos & alias nationes. In materia eiuſdẽ.
l.ii. & in illo effectu patriæ poteſtatis, glo.ibi recepta ab
omnibus, intelligit,ut illa deciſio loquens de vẽditione,
ꝓcedat magis in pignore:tradit Hiſpa.d.loco,& alij ſup.
citati:ſed ſpecificè in permutatione,nõ habere locũ dicũt
ibi Bal.n.4.& Salyc.n.3.ſic etiã concludunt Doct.cũ gl.ſe
cundũ Hiſp.l.illã nõ procedere ex aliqua alia cauſa ſimili,
nec ullo modo amplietur,etiã ex identitate rationes, ita
Syluеſ.in d.prin.Inſt.de pat.poteſ. Sed hæ nõ sũt tuta,nec
26 carent dubio,licet cũ ijs ſimpliciter trãſeat Hiſp. ubi ſup.
putoq; l.illã ſine uiolẽtia, & ſine extẽſione, æque intelli-
gendã in permutationem, ut ſcribit Petr.Gama.in tracta.
extẽſion.101.Cuius opinionẽ ꝓbo,quia in ꝑmutationem
eadem eſt ratio , tã erga partem q̃ erga filiũ: ita ſubuenit
patri ꝑmutando ſicut uẽdendo. nõ eſt deterior cõditio fi-
lij cõceſſa ꝑmutatione.Et quod Bal.& alij arguunt, cõtra
eos urget : nam cum ibi agatur de cauſa famis & neceſſi-
tatis, non eſt reſtringendum id ius patris,eum forſan con
tigerit non occurrere emptorem, ſed permutantem : uel
cũ permutare utilius fuerit : alias maligna fieret interpre-
tatio cõtra parentes,quod lex abbhorret,ut l.ſi ita ſtipula
tus §.Chryſogonus, ibi, neq; malignè accipiendum.ff.de
verb.oblig.Sicut enim inter arma leges ſilere dicebat Ma
rius apud Salluſtiũ,ita in illa tremẽda neceſſitate nõ opor
tet ſectari differentiã uenditionis & ꝑmutationis.Hec nõ
cõſiderauit Gamar.quẽ citauimus,cuius opinionem prius
ſcripſit Fulg.uno uerbo.in l.j.C.illo tit.dicens leges ibi lo
quẽtes de vẽditione, ex ui verbi trahi ad quaſcũq; aliena
tiones:ꝑ tex.in l.ſtatu liberi.ff.de ſtatu.libe.Sed peccat ar-
gu.quia tex.ille loquit ſecundũ antiquitatẽ, q̃ nõ diſtin-
xerat nomina cõuẽtionũ:ut melius alias circa illã l. ſtatu
liberi.in tit.Iaſ.in l.iuris gentium col.iii.ff.de pact. quod
alibi latius trado.Igit tutius arguemus ex prædic. conſide
rationi-

rationibus,ſimulq;iuuabit hæc opi.ex tex. in l.ſciēdū.xix. §.pe. ff. de ædili.edict. ibi emptorē accipere debemus qui ꝑcio emit,ſed & ſi quis ꝑmūtauerit, dicēdū eſt utrūq; emptoris & uēditoris loco haberi, de qua ęquiparatione latè Igne.in l.iii.§. ſi cōditioni, ex n.20.ff.ad Syllā.& illū tex. cōmēdabat Crem.in nota.clviii.Anto.à Burg.in c.cū cauſa.n.8.de empti.& uēd.Iaſ.in l.fi.n.3.ff.de cōdict.ob cauſ. Sic in eo quod Bal. & Salyce.ſubijciunt. cū gl.in d.l.ii.&
27 Doc.in alijs locis citatis ab Hiſp. & Sylueſ. magis placet ut ſi det̃ ſimilis cauſa,puta ꝙ pater captus ab hoſtibus, ſit occidēdus, niſi certū præciū dederit,poſſit tūc diſtrahere filiū.ex proxime deductis, & quia militat eadē ratio,quæ magis attendi debet.etiā in materia nō fauorabili, ut colliges ex traditis à Bal. & alijs, per tex.ibi, in c.j.§.porro, quæ ſit prima cau.benef.ammitten.cū relatis à Iaſ.in l.cū quidā,ex nu.20. ff.de lib.& poſthu.& in l.fi.ff.de in ius uocan.Addo ad hoc Pan.in c.fi.n.10. de reſcrip. Feli.in prohe.Grego.col.ii.nu. 9. & quæ tradit inſignis Azpilcueta Nauarius præceptor meus, probitatis & eruditionis rariſſimū exēplum in c.ſacerdos,n.49.de pęni. Diſtinct.vj.ubi etiam in extēſione pœnę,uim rationis agnoſcit.Facit tex. in l.oſſa.§.ſi ff.de relig.& sū pt.fune.in fine.ibi,qa intellectu aliquo prohibitus ipſe uidetur.Vrget tex.in l.his ſolis ibi,ſatis tacite cautū.C.de reuocan.donat.cum traditis ab Alex.in l.cū mulier.ff.ſolut.matr.Probat mihi.tex.notab. in l.libertus,lxiiii.ibi cum ideo prohibuerit.ff. de ritu nuptiar.ubi Iure cōſ.rationē extendit diſpoſitione pœnalē & exorbitantem,ut uidetur notare Iaſ.in l.j.§.hoc autē.n.9. ff.ad Trebellia.Are.in l.j.co.j.n.3.ff.de uulga.Vrge tautē fortiſſime ꝓ hac ſentētia,cōtra oēm,quod habet alias recepta ſentētia, ut quāuis lex expſſerit certas cauſas, ad exhæredandū filiū, poſſit tn̄ exhæradari, etiam alia cauſa ſimili uel maiori:ſecundum Ang.Alex.Iaſ.& quā plures alios,ut tradunt nouiores in Auth.nō licet.C. de lib.præterit.quod probant Ripa Hip.Alci.Bellon.Benedict.Chaſ. Couas Ruui.& fere innumeri,quos alibi refero,& elegantiſſime defendi doctiſ. & acutiſ. Doct. Luſitanus Coſta in §.& quod ſi tantum, l.Gallus,pagi.cxxxj.ut interim

omittamq; deciſio.d.l.ii.licet contineat caſum nõ uulgarem,nec facilè extendendum, non tamen odioſum, nec pœnalem:nec tam cõtrarium naturali rationi, ut Bal.ibi putabat,& in l.Illud,nu.4.uerſ.nec obſtat.C.de ſacroſ.ec-
28 cleſ. Tandem circa d.l.ii.tractat Hiſpa.d.loco,ex Alcia. Tiraq. & alijs, poſt gl. & ordinarios, in d.l.ii. duplicem literã inueniri;Nã aliqui libri habẽt, ſanguinolentus,facta relatione ad patrẽ quæ litera frequentior eſt, eamq; probat gl.ibi, nõ tamen bona ratione alias rationes acutius excogitarunt Albe. & alii ibi, ut latius tradit Couas Ru. eandẽque litera allegat Conã.li.ii.c.xiii.& ita habẽt libri qui emẽdati dicuntur,ad pãdectar.Florẽt.exẽplar: & tunc ſit ſenſus patrẽ diſtrahentẽ filiũ ẽt lege permittẽte, ſanguinolẽtũ dici, quia ipſe ibi ſanguinolẽtus uidebitur: nec enim iuſta cauſa tollet dolorẽ patris, qui utens ea facultate legis ſe ipsũ forsã incuſabit, quaſi naturalẽ rationã,affectionẽq; tranſgreſſus fuerit: argu.l. iſti quidẽ.ff.ꝙ met. cau.in fi.ibi.Cum pro affectu parẽtes magnis in liberis terreãtur.& tex.in §.fi.ibi, pater magis quã filius; Inſt. de noxal.facit l.iuſta.de manumiſ.uindi. Alii.legunt ſanguinolẽtos,facta relatione ad filios,ut per gl.Albe.& Sal. ibi; quã literã probat Alc.in li.ii.de uerb.ſig.nouè intelligẽs tex.illũ loqui, de liberis ſanguinolẽtis ꝓ recẽs natis; quã interpretationẽ probat Tiraq. non relato Alc.li.j.de Retra.§.26. in gl.j.n.14. dicẽs errare doct.in d.l.ii.aliter intelligentes.Vterq; nititur magno argu.ex Rub.C.de infant.expo.ibi ſanguinolẽtos nutriẽdos.Et ex C.Theodoſ. ubi his recẽs nati,ſanguinolẽti dicuntur;ideò forsã,qa ut docet experiẽtia,tũc homines ſanguineis maculis, aliisq; a partu immũdis aſperſi naſcũtur.Eandẽ interpretationẽ,
29 tacitꝙ Alc.tradit Baldui.in l.xvii.Romuli.Quo ſenſu deuiãtes a recepta interpretatione.Alc.Tiraq. Baldui. non obſcurè uolunt, ꝙ ius conceſsũ patri in illa l.nõ procedat indiſtinctè in omnibus liberis, ſed tantũ in infantibus recẽs natis; gl.aũt & cõiter Doct. contrariũ indiſtinctè ſentiũt:nec differẽtia Alc.& Tiraq.ratione carebit,licet Hiſpa.Couas Ruu.in d.loco,dicat eandẽ omnino eſſe rationẽ in omnibus liberis.Conſidero enim ꝙ ſi liberi ſint iam

infanti-

infantilis, uel maioris ętatis, poſſent iuuare patre ad pel
lendum famē, cū de iure infante cōſiderabiles ſint operę
l.cæterū.xxxii.ff.de rei uendica.ibi, Etiā impuberis aliquę
operæ eſſe poſſunt.& l.ſi infantis.lxii.ff.de uſufr. Simili-
ter liberis adultis,& habentibus intellectū, eſſet acerbius
ſeruitutem,uel ſeruitutis ſpeciē ſubire, cum libertatis, dul
cedinē prius ſēſiſſēt. ꝙ in recēs natis ceſſat Maiusq; infor
tuniū eſt aliquando fœlicē fuiſſe, iuxta celebrē Seuerini
ſententiā,& illuc.Ciceronis in familiaribus, ubi nō ſis qs
fueris non eſt cur uelis uiuere. Sic etiā quo ad honorē,&
exiſtimationē in liberis adultis, illa macula, quo ad ſe &
cōſanguineus,non ita occultare poterit. Et ita lectio & in
terpretatio Alc.nouæ comprobatur, (reiecta alia lectione
Rebu.uariantis,in d.loco,qui nihil affert.) Sed ne parētū
fauorē reſtringamus,quia et codices fere omnes habēt li
terā ſanguinolētus,magnis probādū uidetur ꝙ gl.& doct.
cōmuniter uolūt,ut lex illa procedat in filijs cuiuſcūque
30 ætatis. Inter effectus patriæ poteſtatis enumerat deciſio
impera.Alex.in l iii C.de patr.poteſta. quæ lex. in prima
par. plane loquitur de patre & filiofa. quo ad acquiſitio-
nē,nec de Matre uel filio emancipato loqui poterat, ſed
Doc.nō citāt illā in l. j. par.id enim alijs multis iurib. ma
gis ex profeſſo ſtatutū erat. in ſecunda & tertia parte ha-
bet tex.ꝙ pater pōt caſtigare filium inobediētē, & eū pſe
uerante offerre Præſidi ad maiorē pęnā. Bal.ibi intelligit
de filio in poteſtate tantū,& ibi Alb.& ita illā l.adiectum
patrię poteſtatis dicat Ang. Aret.in §. ius auth. n.2. Inſti.
de pat.poteſta.Sed hi Doc. debuerunt aduertere, ꝙ illud
ius caſtigādi, & conſilium, ut durare iniquitate, ducatur
ad Præſidē:concedit ēt ꝓpinquis, nō ſolis parētibus,ut in
l.una.C.de emē. propin.& ſic pater cōtra plures doc.tex.ī
d.l.iii. quo ad hoc nō cōtinere ꝙ ſpeciale patriæ poteſta
,, tis,ꝙ non explicat Alc.Reg.j.præſunt, iii.nec Boer. dec.
,, cclxxv.n. 3. tractātes illa iura. Quib. eſt addēdus tex.in l.
j.§ j.ff.de obſe. ibi, patrē & matrē, & ibi ad publicā pie-
tatē,de quo tex.in uer.educatum,agit Alc.in l. fi.C.de in
ius uocā.Tiraq.in l.ſi unquā,uerb. ſuſceperit.n.43.ſed ali
ter Luſit.Coſta,in rep.l.ſi ex cautione. C. de non nu. pec.

31 pag.56.Meliusq; dicendũ eſt,ut ibi de filio poteſtate agat ob aliud non ob ius caſtigãdi tantũ,eſt igitur ibi ſpeciale, ut patre ducente filium ad præſidem propter irreuerẽtiã uel ſimilẽ culpã in ipſum patrẽ cõmiſſam, debeat Præſes dãnare filium,ut pater ipſe dictauerit, quod nõ conceditur alijs propinquis in d.l.una.Et eſt notandũ ad limitationẽ illius,ꝙ dicit tex.in l.nam quod.ff. ad Trebel.& ita forſan ſenſit Albe.in d.l.una.n.4.ꝙ nõ exacte uidetur aduertiſſe Dec.in l.ut uim.nu.21.ff.de iuſti.& iur.dũ in hoc æquiparat patrẽ & matrẽ.Deciſio autẽ.d.l. iii. cum in hoc ſpecialis ſit, nõ eſt extendẽda ad alios caſus, loquitur enim tantũ ubi pater offert Præſidi filiũ ſibi inobediẽtẽ & contumacẽ,tũc enim in pœna irroganda Iudex ſequetur patris arbitrium, facit tex.in l.nec quidquam.§.de plano. ff.de offic.proconſ.Quod etiã ſuadetur ex tex. celebri. in l.reſpiciendũ.§. furta domeſtica.ff.de pæn.ibi, publice uẽdicãdum nõ ſũt.de quo tex.agit Alex.cõſi.cxxxv. n.2.li.j. & latius Cæpol.eum extollens,in Authen. ſed nouo iure, nu.54.C.de ſeru.fugiti.Aliter etiã debet intelligi d. l. iii. C.de patr.poteſ.ſecundũ Bal.ibi,quod uoluntas patris in filio puniendo debeat moderari,nec uerbum uolueris ibi poſitũ,põt extẽdi ad pœnã exceſſiuam, per tex. & Bart.in l.ſi quis dicat.ff.de manumiſſ.ibi, utique non maiorẽ pœnã conſtitutus & ibi cũ Bar.Plũbinus in fine. & uere text. hic urget,arguẽdo à domino ad patrẽ, ꝙ in propoſito licet,& nihil citans,ita dicit Bonifaci. in tracta. malefic.ti. quib. eſt conceſſa correctio. Ad tex. uero in l. una. C. de emẽda.propinq.uide Deci.in d.l.ut uim.n.22.ff.de iuſt.&
32 iur.poſt.Felin.in c.cum contingat,de for. cõpeten.Hinc infertur ad tex. celebrem in l. milites agrum. §. deſertorem. ff. de re milita. cuius ſunt uerba, Deſertorem qui à patre ſuo fuerit oblatus, in deteriorem militiam Diuus Pius dari iuſſit,ne uideatur,inquit, pater ad ſupplicium filiũ obtuliſſe. Itemque diui Seuerus & Antonin. eum qui poſt quinquenniũ deſertionis, ſe obtulit, deportari iuſſerunt:ꝙ exemplũ ſequi nos debere,& in cæteris Menander ſcripſit. Significet aperte tex. ꝙ cũ pœna capitalis eo caſu poſſet irrogari filio, moderatur & conuertitur in a-

liam

liam mitiorē, ſi pater filium ipſum efferat iudici, idque ex illo tex. generaliter colligunt plures Doct. in uarijs locis intelligētes tex. illum procedere in omni delicto: indeq; inferunt cautelam, ut quando pater uiderit filiū obnoxiū pęnæ mortis ex delicto, offerat eum iudici, & euitabit pęnā mortis. Bar. ibi non ſcribit, Alberi. autē dicit per illum tex. ita tenere cōmuniter Doct. & ꝙ aliquando uidit ita ſeruari: tradit Cæpol. caute. j. ſecure intelligens, idem fore in crimine leſæ maieſtatis, refertque aliquos Doct. non parui nominis: & ita ex illo §. colligit Salice. in l. propter inſidias. n. 3. C. qui accuſ. nō poſ. & in hoc illū tex. extollit Felin. in c j. col. 2. ad fi. de offi. delega. & in c. quærēti, col. 3. n. 6. uer. tertius. eo. ti. & Hip. in l. 2. n. 13. ff. ad leg. Corn. de Sicar. in l. unius, §. ſeruus, ad fi. ff. de quæſtio. & Mathe. de Afflict. in c. j. §. inſuper. n. 18. de prohi. feud. alie. p Federic. li. 3. feud. fol. 151. & ita generaliter per illū tex. tradit Iacob. Boulēc. in repeti. l. capitaliū. § famos. n. 189. ff. de pœn. & ita Ludo. Carrer. in ſuo libro crimina. §. homicidij. n. 136. cum ſeq. & ita indiſtinctè intelligit. Feli. dicens illū tex. ſingu. in c. accuſaſti. n. 4. de Accuſ. & tam ipſe, quā Cæpol. & alii referūt Pau. in d. l. propter inſidias, quē ibi ſcribere non inuenio. ita Al. Re. 1. præſump. 4. & Aug. Ariminē. ad Ang. de malefic. uerbo, & ad quærelam

33 n. 38. Idē ex illo tex. uult Ang. in l. ſi adulteriū cū inceſtu §. liberto, in fi ff. ad leg. Iul. de adulte. ubi ampliat idē eſſe e cōuerſo, ſi filius in ſimili caſu patrē, qui obnoxius eſſet grauiori pœnæ, offerat: & ita Hip. in d. l. 2. n. 13. ff. ad leg. Corne. de Sicar. Alc. d. reg. 1. præſumpt. 4. & Iacob. Boulen. d. loco, & Carrer. d. loco. nu. 137. Idem in matre offerente filiū tradit Salice. in d. l propter inſidias, quē ſequitur Feli. in d. c. 1. col. 3. in fi. cū princ. ſeq. de offic. deleg. & Cæpol. in d. caute. 1. Ex quibus reſultat Doct. intelligere. tex. in d. §. deſertorē, ut nō ꝓcedat ſpecialiter rōne patriæ poteſtatis, ſed ex rōne naturali amoris & ſanguinis, ideoque idē ſit in matre & filio emancipato. idq; ſuadetur ex rōne illius tex. ibi, ne uideatur ad ſuppliciū obtuliſſe. Et ex hiſt. deprædēditur: aliquando in cauſis criminalibus datū patri, ut arbitrio ſuos filios damnaret, ut tradit Connā.

libr.2. c.13. & Balduin. ad leges Romuli. l.17. Dũ autem Doct. cõmuniter extẽdunt illũ tex ad omnia crimina, iuuari poteſt ea ampliatio, expendendo tex. ibi, in uerbo, & in cęteris. Ad principalem uerò concluſ. illius tex. citat. etiã gl. ibi tex. in l. qui cũ uno. §. qui filium, eod. titul. & ita Cæpol. & Mathæ. de Afflict. & alij in d. locis; qui tex. in de ſertore eandẽ ſententiã uidetur probare. Tenendo cõmu nem illã allegationem eſt aduertendũ, quod in crimine filij commiſſo in perſonã patris aliud eſt, quia tunc pœna irrogatur arbitrio patris, idque tantum in filio in poteſta te: per d. l. 3. C. de patr. poteſ. ſecundum Bal. & Alb. ibi, & diximus ſup. proximè: & ſic eſt limitatio ad d. §. deſerto
34 rem. Similiter cõmunis illa allegatio uidetur nouè intel ligenda, quãdo parens offerret filiũ, quẽ iudex facile cape re non poſſet, ſecus ubi Iudex eũ quærebat, & non pote- rat euadere, tunc enim pater non diceretur eũ offerre: ut eleganter colligi poteſt, ex tex. in l. edicto xiii. uerſ. id au- tẽ. ff. de iure fiſ. ibi, id quod latet, non quod fiſci eſt quic- quid uideat᷑ ſẽtire Al. d. prẹſump. 4. q. vere nõ tãgis hos ter
35 minos. Sed quãuis tot Doct. ita indiſtinctè ſcripſerint, & mitẽ illã cautellã tradãt, non eis accedo: ueriusque credo tex. illũ in uerb. & in cæteris, nõ ſentire de cæteris crimi- nibus, ſed cũ dixerit in quodã deſertore offerre ſe, ita Im- peratorẽ iudicaſſe, ſubdit, idẽ in cæteris dicendũ fore: id- eſt in alijs perſonis, in qbus occurrerit eadem cauſa nõ di uerſa ſecũdũ doctrinã gl. l. nõ ſolũ. §. q̃ritur, ff. de procura. & in l. ſi fugitiui. C. de ſeru. fugit. Eſt enim lõge diuerſa ra tio de illo crimine ad alia, cũ deſertor grauiter puniat᷑ ob culpã in omittẽdo cõtra regulã iur. de qua in l. 2. C. ſi ad- uer. delict. gl. in l. ſi mora. ff. ſolu. matr. unde pœna deſerto ris cũ ſit ex maximo rigore, facilius potuit moderari. Ex multis enim legibus illius tituli depræhẽditur ibi procedi nimio rigore, ut in l. 6. uerſ. q in acie. ff. eo ſic nec felix e- uentus aliqd ibi excuſat. l. 3. §. in bello. ff eo. quẽ extollit Cremen. nota. cl j. Florianus ĩ l. ſed & loci. §. ſed & ſi qs. ff. ſi. regun. quod nõ eſt trahendũ ita ad reliqua, ut ſcribit Fe li. in c. cauſam nu. 8. ad finẽ, de iudi probat Cagnolus in l. 2. n. 140. de orig. iur. de quo etiã Feli. in c. illud, de maior.

&

& obed. Bened. in c. Rainutius, uerbo in eodẽ teſta. j. nu. 71. Coraſ. libr. 1. Miſcel. cap. 24. ad finem & legitur apud Gelliũ lib. j. c. 13. Similiter non fuit bona extenſio quam Doct. indiſtinctè faciũt ad alia crimina, quia in deſertore potuit eſſe culpa expuſillanimitate: nec eſt directa ad incõmodũ uel offenſam certæ perſonæ, ideo potuit facilius remitti & moderari: argu. l. ii. C. de in ius uocan. & quod notat. gl. magna ad mediũ, in l. aſſiduis. C. q. potior in pig. habet ibi, lex enim ſuum beneficium. Nec erat iuridicum indiſtinctè admittere, ut parens uel filius poſſet eludere pœnã a iure ſtatutam, offerendo filium uel parentem: facit tex. notabilis in l. ſi quis forte 6. ibi, eludendæ pœnæ cauſa. ff. de pœn. & quotidie legi fraus fieret, contra publ. utilitatẽ quæ uerſatur in maleficijs puniendis. l. congruit ff. de offic. præſ. l. ita uulneratus. ff. ad l. Aquil. contra id quod eleganter dicit tex. in l. ſi a reo §. illud, quod uulg. ff. de fideiuſ. ibi, pœnas ob maleficia ſolui magna ratio ſuadet: faciunt quæ cõgerit Feli. in c. Rodulphus, col. 3. de reſcrip. Iaſ. in l. 1. in 2. lec. ad finem. ff. ſolu. matr. Crotus in l. omnes populi nu. 177. Concludo igitur contra docto. in dict. locis, ut ex d. §. deſertorem, non fiat regula generalis, nec extendatur ad alia crimina, in quib. ſit diuerſa ratio. Inde credo ꝙ in uero crimine læſæ maieſtatis non ſeruabitur illa deciſio contra Saly. Cæpol. & alios. Vnde ſequitur melius aliqualiter aduertiſſe Mathæ. de Afflict. dicto loco, dũ uidetur reſoluere, ꝙ ille tex. non trahatur ad caſum, in quo perſona offenſa, cauſam ſuã proſequatur: facilius enim diſpenſat lex & princeps cũ ſolennitate publica quam cum præiudicio tertij. vt probat tex. in l. ſi quando.
36 C. de inoffi. teſta. ſecundũ uerã reſolutiolẽ. Non fuit omittendus alius effectus patriæ poteſtatis a gl. omiſſus, cæteris autẽ ſubtilitate ſuperior, & apud Iureconſ. frequentior, q. huic titu. & ſequenti non impropriè applicatur: is eſt circa ius & nomen ſui hæredis, unde interpretes ſuitatis nomẽ nõ abſurde deduxere. Nam apud Iureconſ. ut nomen ſui hæredis frequentiſſimum eſt, ita ſuitatis nomen non inuenitur: id tamen recte deductum defendit Vigli. in §. ſui autẽ. Inſtitut. de hæred. qualit. & differ. Alci. li. 5.
pareg.

parerg.c.19.& his tacitis Coraſ. lib. 3. Miſcellan.ca. xvj. Suitatem uero definierat Angel. de peri. gl. in Repe.l.in ſuis.ff.de liber.& poſthu.cuius diffinitionem defendit Deci. in l. qui ſe patris,numero 2. C. unde libe. ubi nouiſſimus Fabius aliter deſcribit, alijs etiam uerbis Alcia. ubi ſup. aliter item Loriot.de Conſag.Axion. 15.quorum dicta hoc loco examinare opus non eſt. Præcipuum autem requiſitum ſuitatis eſt patria poteſtas, regulariter enim de iure abſque patria poteſtate non dicitur quis ſuus hæres: quam regulam inepte nonnulli conantur euertere, cum tamen eam perſpicuè ſcribat Iureconſ. in l. lege Cornelia, in fin.ff. de teſtam.ibi, quanuis ſuus hæres eſſe non poſſit,qui in poteſtate morientis non fuit.Idem probat textus in §. ſui autem,& melius in §. cæteri, Inſtituti. de hæred.qual. & differ.& in §.ſui autem,Inſtitu.ne hæredit.quæ ab inteſta.defer.Ex quo infert Iuſtin. in dicto §. cæteri,uerſ. qua de cauſa,neminem ſuum hæredē eſſe Matri:& inde colligitur regula.l.nulla fœmina.ff.de ſuis & legit.hæred.& l.illud.§.ad teſtamēta.ff.de bonor.poſ. cont. tab. quibus iurib. conſtat hanc eſſe ueram regulam,cui tamen(ut fere omnibus alijs)nō poſſunt deeſſe obiectiones quibus ſatisfacit Deci.in dicta l. qui ſe patris,& ibi Coza. d.in numero 12.& prius limitando ſatisfacit Alexand. in l. ſi filius qui patri,vj.col ff. de uulga.& pup. & nouiſſimè tradit Hiſpan.Antonius Gom. primo tomo cap.9. ex nu. 9 hinc puto explicanda eſſe uerba textus.ad quæ gloſſ. & Docto. non aduerterunt, in l. prima.§. per hanc, ff.de rei uendic. ibi,ſuū uel in poteſtate petat. Significat enim Iureconſ. in filio paria eſſe ſuum dicere uel in poteſtate eo quod ex poteſtate patria ſui hæridis nomen reſultet ſemper in filio,non ſemper in nepote, ſecundum iuris principia.l.ſi quis filio.ff.de iniuſt.rup l prima,§.ſciendum.ff.de ſuis & legit. hæred. Aduerſus hanc regul.quaſi Iuriſconſ. non eſſet,non ſatis caute argumentatur Corn. in l. ſi fratris. col.18. nu.14. uerſ. ſed in contrarium.C.de iur.deliber. adducēs exemplum filij.Epiſcopi uel Patricij,quibus dignitatibus liberatur a patria poteſtate,& tamen dicitur ſuus hæres: quod nihil eſt, cum lex iuſtis ex cauſis, tunc

eſſe-

effectum emancipationis induxerit, ac præcedenti poteſtatis uel ſuitatis ius conſeruauerit. Alia obiectio ſit à Corn. ubi ſup. quo tacito idem ſcribit Marius Salamo. in l. Gallus. §. ſi eius nu. 14. ea eſt de poſthumo, poteſtque dupliciter formari, tam de poſthumo nato, quam de poſthumo dum in uentre eſt, argumẽtatio autem Cornel. tractat. de poſthumo nato mortuo patre, & ſic cum patria poteſtas dari non poſſit, & tamen is poſthumus in iure dicitur ſuus hæres, in l. ſi quis filio, §. primo, ff. de iniuſto & rupto teſtam. in l. prima, §. ſciendum, ibi, uel ſaltem concepti. ff. de ſuis ex legit. hæred. Cui dfficultati reſpondens Decius in dicta l. qui ſe patris, præpoſtere eam accipit, ideoque minus apte reſpondet, dicens, quod poſthumus ficte & in ſpe dicitur ſuus, per l. qui in utero ff. de ſtatu hominum quod reſpicit aliam conſiderationem, dum poſthumus in utero eſt, de qua ſtatim agemus. Itaque patet ad iura a Cornelio adducta, non facere ſpem natiuitatis poſthumi, nec tunc recte applicari. d. l. qui in utero, quod ante Deci. non ſatis expendit Alex. in d. l. ſi filium qui patri, numero 13. nec Soc. in l. prima numero, 24 col. xxiiii. in fin. ff. de uulga. Vnde melius huic obiectioni occurrendum eſt ex fictione ſeu prouidẽtia, de qua in l. intelligendus. cliii. ff. de uerb. ſign. qua habetur generalius poſthumum cenſeri natum cum pater moreretur, & ſic retro trahitur tempus natiuitatis ad tempus, quo pater adhuc uiuebat, ſic alibi dicitur quod ad tempus natiuitatis iura ſua ei cõſeruantur, ut in l. antiqui. ff. ſi pars hæred. peta. de tex. autem d. l. qui in utero docte & ingenioſe olim ſcripſit Bartolomeus Philippus Luſitanus, in tract. fi-

37 ctio. iii. par. c. ix. Ex prædicta regula infertur ad uerã & receptã ſententiã, quæ habet poſthumum non dici ſuum hęredẽ antequã naſcatur. l. ſi. ff. de collatio. bono. l. ſi. ff. de aſſign. lib. ideoque ſpes tantum non exiſtentia ſui hæredis tũc cõſiderari poteſt, ut in l. j. §. totiens. ff. de uent. in poſſ. mitten. late Iaſ. in l. ſi à primo, nu. 18. ff. de libe. & poſth. latius Tiraq. in. l. ſi unquam. uerb. ſuſceperit liberos, num. 124. ubi multis hoc ornat, quibus addo tex. in l. Po-

„ ſthumus in princip. ff. de inoffic. teſta. ſecundum com-

munem

„ munem literam ibi,quibus ſuus potuiſſet fieri,ſi in utero,
„ mortis eorum tempore, nõ fuiſſet, quod probat textus.il
„ le etiam ſi legatur ad exemplar florentinum, cuius memi nit Anto.Auguſt. libro qnarto emendat.pag.cclxx.Huic autem ueræ & receptæ ſententiæ non obſtat textus. in §. ſui.Iuſtitu.de hæred.quæ ab inteſ.defer.quo Iaſ. maxime torquetur in dicta l.ſi à primo,& in l.poſthumo nato,& ĩ
„ l.qui ſe patris, ubi dixit nõ poſſe ei ſine uiolentia reſpon
„ deri,cuius uerba ſunt, poſthumi quoq; qui ſi uiuo paren
„ te nati eſſent,in poteſtate eius forent, ſui hæredes sũt.Pu tauit enim Iaſ. in dict.locis textus illud loqui de poſthumo dum in uentre eſt,ideoque reſpondet ficte dici ſuum ob ſpem natiuitatis, & ita ſemper Deci. in dict. l.poſthumo nato, & in dicta l.qui ſe patr.& in l.poſthumo. C. de collatio. & nouiſſime Duar. libro ſecundo diſputa. capit. xxxviij. Sed melius eſt intelligere ut olim ego intelligebam,poſteaque idem legi apud Curt.dicta l.poſthumo, à quo tranſcripſit Gozad.dicta l.qui ſe patris, & refert nouiſſimus Huberti.dicta l.poſthumo, in ſecunda parte numero 4.ut ſcilicet text. ille loquatur de poſthumo nato. (nam ante natiuitatẽ ex dictis iuribus ſuus hæres nõ dici tur) quod primo ſuadetur ex ſui nominis idem enim eſt dicere poſthumum, ac ſi dicas natum poſthumationem, ſeu mortem patris l.tertia uerſ.primo.ff.de iniuſt.rup. Au lus Gelli.libro ſecundo cap.xvj.probat textus in l.nomen filiarum.clxiiij.ff.de uerb.ſign. & ita habet communis re ſolutio; ut poſt. alios tradit Galiaul. in l. Gallus in princ. numero. 28. Idem ſenſus colligitur magis ex ſerie illius textus quia prius loquitur,quod iudicaretur,ſi uiuo patre natus eſſet,& utitur uerbis conditionalibus ibi ſi uiuo pa tre,& ſic loquitur de nato,non de eo qui in uentre eſt.igi tur idem referri debet ad casũ mortui patris. Si enim eo uiuo requiritur natiuitas ut filius ſuus hæres dicatur, mul to magis id exigi debet in ſecundo caſu, cum iam parens deeſt,& ſic textus ille ſemper loquitur de poſthumo nato facti autem differentia non iuris ibi eſt,an uiuo,an mortuo patre naſcatur, atque ita textus ille magis probat communem ſententiam, Quæ interpretatio etiam iuuatur.

tur eò quod frequẽtius in iure poſthumus nõ dicitur qui in utero eſt,ſed natus,ut in dicta l.tertia ff.de iniuſ.rup.ante natiuitatem enim magis appellatur uenter, uel in utero eſſe dicitur,ut in dicta l.qui in utero,& l. ventre.ff.de acquiren. hæred.l.cum quidam.§.primo.ff.eod.l.ventri.ff de tutor. & curato.da l. prima & per totum tit.ff.de uentr.in poſſeſ.mit.Non tamen negãdum eſt aliquando poſthumum dici ante natiuitatem, pro eo ſcilicet qui adhuc in vtero eſt l.cum pater.xxx.ff. de nego.geſt.l.ſi nemo.§.

37 fin.ff.de teſtament.tute. Ad nomen hæredis & effectum ſuitatis ex patria poteſtate, citatur quotidie textus in dicta l.in ſuis,& in dicto §.ſui autem,& in l.cum ratio ff. de bon.damnat.vel ſecũdum aliam literam de portio. liber. de quibus agit Coraſ. libro tertio miſcellan. capit.xvj. cuius verba ferunt Viglij in dicto.§.ſui autem & Alcia.in fi.libri quarti de uerborũ ſignificatione, & dicto libro quinto par erg.capitulo xix.Ex quo, & alijs quæ legendo aduerti, conijcio Duaren. ad Balduin. in hoc uitio tranſcribendi uoluiſſe notare eundem Coraſ. cuius tamen diligentia & iudicium in multis laudari poteſt.Ex illis autem iuribus plures ſuitatis effectus colliguntur a Docto, quos facilè colliget qui legit ſcripta ab ordinarijs & repet.in dicta l.in ſuis, & in dicta.l. qui ſe patris, & in dicta l.ſi filius qui patri: & quæ repetit Cornel. in d.l.ſi fratris,& quæ tranſcribit Benedict. in cap. Raynucius. verb. mortuo itaque, in ſecunda ex numero 50. & latiſſimè Igne.in l.prima §.ſi pater ab hoſtibus.ff.ad Syllan. & poſt eos Loriot.de Conſangu.Axiom.xv.cum ſequen.& Tiraquel.in dicta l.ſi unquam in princ.ex nume.xix.Idem de primo genito quæſt.xxxij. & xxxix. & quæ in praxim deduxit Deci.Conſil.xxxj. Quibus addendum eſt ex dict.in lib.quod cum regulariter uiuentis nemo dicatur hæres,ſi in aliqua diſpoſitione fiat mentio de hęredibus uiuentis, intelligendum ſit de ſuis hæredibus,ut aduertit Alcia. in l.hæredis lxxv.numero 4. ff. de uerborum ſignificatione. cui addo textum ſecundum communem literam,in l. tertia in fin. princip.ff.de iniuſto rupto.ibi, ſiue poſt mortẽ, ſiue uiuo tęſtatore naſcatur hęres; ad quæ uerba nec gl.

nec

" nec Doct. aduertiſſe uidentur. Sed omiſſis cæteris effecti
" bus ſuitatis, illum examinãdum ſuſcipio, qui difficultate & utilitate maior uidetur: ex illis enim iurib. inferenda dixit gl. in l. nihil. C. pro hæred. & in l. 2. §. filium. ff. eo. ꝙ filij ſui hæredes, non habeant ius uſu capiendi illo titulo pro hærede. & ita Bart. quẽ ſequuntur Paul. Alex. & alij, in d. l. in ſuis, ubi idẽ probat nouiſſimè Alc. poſt Ang. de perigl. ibi num. 117. & eſt receptiſſima opinio. ut tradunt omnes ibi, & Iacob. de S. Georg. in l. pater filiũ num. 26. ff. de inoffic. teſtam. Hiſpa. a Couas Ruu. in c. poſſeſſor. 2. par. § v. Bal. Soc. Benedic. & alij infra referẽdi circa decla rationem Bal. in Rubr. tex de præſcript. Alb. in d. l. 2. § fi lium fundamentũ gl. & Doct. eſt ex d. l. ſuis cũ ſimilibus. cum enim Iureconſ. ibi & alibi dicat ſuũ hæredẽ uiuente patre dominũ cẽſeri, & eo mortuo, magis cõtinuare priſtinũ ius, quã nouũ acquirere, putãt ipſi inde negari filio nomẽ & poſſeſſionem hęredis, & cõſequenter nõ cõcurre re ius uſu capiendi ex nono titulo pro hærede, ꝙ probari exiſtimant in dicta l. nihil, & in dicto §. filium. Sed contra præſcriptam illam opinionem, ſeu potius inueteratũ errorẽ, elegãter aduertit Vigli. in dicto §. ſui autem, Inſtitut. de hæred. quali. & differ. qui utinam pergeret enucleare ius Ciuile ut cepit, & potuiſſet, quẽ merito dũ incſſet magnæ ſpei appellarunt inſignes uiri Eraſ. & Alcia. quo in loco Vigli. reſpondet illis iurib. quib gloſ. & Docto. nituntur, eaque melius explicat, non autem curauit probare ſententiã cõmuni cõtrariã, & eo tacito idem ſcri bit Forcatul. in ſua Neciomãtia, dialogo. xxxvi. cuius tantum meminit Hiſpa. ubi ſupra. uult igitur Vigli. competere ſuis uſucapionẽ pro hærede. idemque nouiſſimè probat Connan. libro decimo capitulo quinto nemine citato, more ſuo. Sed ante hos omnes eandẽ ſententiã contra gl. & communem tentauit Cuma. in dicta l. ſecunda, §. filium, & Fulgo. in l. prima. C. pro hæred. Et antequam illis

¶ iurib. reſpondeamus, hanc ueram ſententiãm probo ultra eos, ex ſequentibus primo ex dicta l. in ſuis cũ ſimilibus a quibus Docto. præpoſtere inferunt: nam dum ſui uacantur tanquam priſtini domini, & per illam iuris continuatio-

tionem, id planè eſt eos magis hæredes facere, non autẽ eis admittere aliquid quod extraneis hæredibus conce-datur:ſuitas enim prodeſſe, non nocere ſolet ut fatentur Doct. parum hoc ſibi conſtantes, ut colligitur ex Perigl. numero 112.& numero 116. ex Bartol. & aliis in dicta l. ſi filius qui patri.ff. de uulg. & ita ſuccedit regula vulgaris, l. ꝙ fauore.C. de legibus facit ad hoc tex. notab. l. tertiæ, §. ſi emancipatus. ff. de bono. poſ. cont. tabul. ibi, non
„ enim qui filius iuſtus eſt efficietur non filius cum reciſ-
„ ſio quo magis addmittatur nõ quo minus adhibeatur, &c.
Iuuatur hoc ſecũdo, quia filiis ſuis quæ hæredibus planè cõuenit uſucapio pro hęrede ex ui uerborũ, ipſi enim uerè, & propriè hæredes ſunt, & magis hæredes dicũtur quã extranei, ut ſuperius probaui, & colligiť ex l. j. §. qui ſunt in poteſtate. ff. ſi quis omiſ. cauſ. teſt. Nõ eſt igitur cur eis negetur ius hæredib. conceſſũ. Faciunt tertiò pulchra uerba tex. in l. falſa demoſtratio. xxxiii. §. primo. ff. de conditio. & demõ. ibi, honor eius auctus eſt, nõ cõditio mutata: ita in ſuis nomen & cõditio hęredũ manet, licet, effectus maior ſit. Probatur quarto hęc ueritas, quia ſuis hæredibus non negantur actiones & remedia hæredum, ut petitio hæreditatis, iudiciũq; familiæ erciſcun. ut colligi poteſt ex l. tertia, ff. de petit. hæredit. & l. ii. in princ. famil. erciſcun. cum traditis notabiliter per Aret. in l. planè. §. duobus col. iii. ff. de legatis primo. Probatur & v. idẽ efficaciter ex l. pe. §. ſi pater. ff. pro ſuo. ubi gl. retinens ſuum errorem mirè uariat, nulla enim ratio differentiæ aſſignari poteſt. cur ex diuiſione bonorũ a patre uiuo facta, filij ibi uſucapiant pro ſuo: ſuccedendo aũt patri defuncto nõ uſucapiant pro hærede: maxime cũ diuiſio illa facta a patre uiuente inter liberos, & ſucceſſio quodam modo æquiparentur, ex gl. & Doct. in l. quoties. C. famil. erciſcun. & ideò illa diuiſio nõ ſumit effectũ niſi poſt mortẽ, ſicut ſucceſſio, ſecundum gloſ. & Doct. & notat Salic. in d. l. nihil, numero 2. in fin. Contra communem etiam & 6. ſtat manifeſta ratio: gloſ. enim & Docto. argumentantur a continuatione dominij, de qua agit Iureconſul. & ob id negant ſuis uſucapionem pro hærede: ſed debuerunt

aduerte-

aduertere hic agi de uſucapiẽdo,& ſic de re aliena,in qua
non poteſt dari continuatio illa dominii, & cõſeqnenter
40 corruit illa argumentatio glo. & Docto. Fortius autem
& euidentius fundamentum aduerſus communem erro-
rem colligitur ex d.§.filium d.l.ij.vbi hæc ſententia mani
feſtè probatur, verba text. ſunt; filium quoque donatam
„ rem a patre, pro hærede negauit uſucapere Seruius ſcili-
„ cet,quia exiſtimabat naturalem poſſeſſionem penes eum
„ fuiſſe viuente patre. Ex quibus uerbis glo.& Doctor. col-
„ ligunt ſuis negari uſucapionem pro hærede; ſed uerius
„ collegiſſent contratium,ut pungit Cuma. ibi, licet nõ ſi-
„ bi conſtet:firmius autem explicat Vigli. vbi ſuprà, & for-
ſan melius nunc deducemus. Nã in d.§.deſcribitur in quo
ſpeciali ratione ſuis negatur uſucapio pro hærede: ſi autẽ
regulariter ſuus uſucapere non poſſet, inepta eſſet dubita
tio Iureconſ. vanoque labore tot uerbis oſtendere cona-
naretur, in ea ſpecie ceſſare uſucapionem pro hærede: a
quo enim remouetur genus, certum eſſet remoueri ſpe-
ciem,iuxta glo.in l.ſi cauſa cognita.C.de tranſactio.quod
apertè deducitur ex eod. text. attento quòd ibi ſpecialis
ratio traditur ad negandam tunc uſucapionem pro hære
de:Vnde per locum ab ſpeciali, patet Iureconſ. ſignifica-
re regulam eſſe in contrarium, ut ſuprà ſuus pro hærede
uſucapiat; ex qua regula ibi reſultabat ratio dubitandi,
qua non obſtante,deciditur eo caſu ceſſare uſucapionem
pro hærede: quia filius uiuo patre, rem poſſidebat a patre
ſibi donatam, & ideo poſtea parente mortuo,non potuit
filius ſibi mutare cauſam poſſidendi, ex regula.§. præced.
& l.tertia §.& illud ff.de acquiren.poſſeſſ.Et ut magis enu
cleetur mens illius textus aduerto Iureconſ. ibi aduerſus
hanc rationem decidendi,ſentire ſubtilem rationem du-
bitandi,videtur enim ibi nõ mutari cauſam poſſeſſionis,
eò quòd prima donatio inter patrem & filium nõ ualuit,
& conſequenter cauſa pro non cauſa erat habenda, iuxta
vulgarem regulam l.non putauit §.non quæuis.ff. de bo-
no.poſſeſſ.contr. tab. & ita uidebatur poſſe induci uſuca
pio pro hærede, nec mutari in filio cauſam poſſeſſionis
cui tacitæ obiectioni ſatisfacit Iureconſ.coſiderans, do-

nationem

nationem illam licet inualidam, tranſtuliſſe naturalem poſſeſſionem in filium, ſicuti alias inter uirum & uxorē, l.j §.ſi uir.uxori.ff.de acquir. poſſeſ. Atque ita concluditur ſtare regulam illa prohibentem, ne quis ſibi cauſam poſſeſsionis mutet, ideoque non poſſe ibi dari uſucapionem pro hærede, quia mutaretur cauſa poſſeſsionis cōtra iuris regulam, hæc ſunt quæ uerè & ſubtiliter colliguntur ex Iureconſ. in d. §. à doctoribus malè explicato. Ex iam patet ibi non agi de poſſeſsione bonorum, quatenus prius erant penes patrem, ſed de poſſeſsione rei donatæ, quę uiuo patre erat penes filium, quod contra gl. & Bar. bene aduertit Iaſ.in d l.in ſuis, numero 31. & ſic oſtenditur ibi eſſ tex. expreſſus pro hac ſententia contra com-

41 munem. Nec aliquid obſtat d.l.nihil.C.pro hære.uere enim reſpondet Vigli.& ante eum Fulgo.non relatus l.illam aliud longe diuerſum continere, cum dicit, nihil pro „ hærede uſucapi poſſe ſuis hęredibus exiſtentibus magis „ obtinuit, quæ uerba præpoſtere à gl. & Doc.accipiuntur, quaſi ibi negetur ſuis hęredibus uſucapio pro hærede: tex. autem uult quod ubi ſui hæredes exiſtunt non poſsit aliquis hęres dici, nec pro hęrede uſucapere, quod iidem Cæſares reſcripſerant in l.ii. C.unde libe. cuius ratio eſt, quia ſuus ipſe iure fit dominus etiam ignorans, & conſequitur dominus totius hæreditatis, unde nemo alius hæres dici poteſt, quod propriè congruit in ſucceſione ab inteſtato, ut loquitur d.§.ſui autem, uerſi.idem etiam cōuenit ubi ſuo præterito, aliquis inſtituitur, ſuccedit enim ipſo iure cauſa inteſtati.l.prima ff. ſi tab. tęſtamenti nullæ exta.l.inter cætera.ff de libe. & poſthu.l.j.ff de iniuſ. rup. cum multis alijs. Neceſſario autē ex iuris principijs, d.l.nihil procedere nō poteſt, ubi daretur teſtamentū ualidum, in quo cū filio inſtitueretur extraneus, tunc enim extraneo negari non poteſt nomen hæredis, ex inſtitutione, & conſequenter uſucapio pro hærede, quod Doct. non ita explicant. Hæc autem interpretatio ad dicta l. nihil, difficultatem habere poſſet, quam Vigli non attigit, ſi fingas quod aliquis ex iuſto errore poſſet credere ſe hæredem, ut in exemplis Bar. in l.Celſus, colū.prima,

ff.de uſucap.ſimiliter etiam in exemplo.l.fin. ff. de hære. inſtitutionibus,ubi Bar.& Imol.notant de rumore,quòd filius ante patrem deceſſerat, eſſetque aliud exemplum iuſti erroris ex l. uxorem ff. de manu. teſta. Similiter ex errore facti datur bona fines,& nomen hæredis, & ſi ſuus exiſtat qui ignorabatur,ut l. militis codicillis. §. miles in ſupremis, ff. de militari teſtamento. Nam ſi ex iuſto errore aliquis ſe hæredem credat, etiam ſuo exiſtente, poterit pro hærede uſucapere.ex gloſ. in uerb. exiſtimauerit, & ibi Docto.in l.j.ff.pro hære.& gloſſ.l.fin.uerb. non poteſt.C.eod. Ex iuſto enim errore titu.putatiuus ſufficit ad uſucapiendũ l. non ſolum § j ff. de uſucapio.l quod uulgo ff.pro empto.l.pro legato.ff pro lega.gloſ.l.interdum, i princ.ff de acquiren.poſſeſſ.Barto.& alij in d.l.Celſus. Hæc autem reſtrictio ad illam l tutius procedet in tertijs poſſeſſoribus,qui cauſam habuiſſent ab inſtituto uel alio qui iuſto errore ſe hæredem putaret, talis enim poſſeſſor bene ſe tueretur aduerſus ſuum hæredem ex poſſeſſione cum titulo,quod comprobatur. Nam iura dicũt ius adeũdi & immiſcendi non perimi ullo tempore,quod cõmunis ſententia intelligit uſque, ad triginta annos,gl.recepta in l.iii.ff de acquir.hęred.& l licet. C. de iur. deliber. Bar.in l.j.nume.4.ff.de condic.ex lege:quod tenuit Paul. in l.ſi quis ſuus ff.de iur.delibe. & l.ſi.C. de repud. hæred. quamuis Iaſ in d.l. iij. & in dicta licet male eum citet,tradit notanter Curti.in l.una C.quand.non peten. par.nu. 25.& ibi Deci.numero.8.Felin.in cap.de quarta,numero 22.de præſcrip. Sed quamuis filius uel alius hæres habeat ſpacium illud xxx.annorum,ſi quis tamen rem poſſideat, uſucapiet aduerſus filium, tempore ordinario,ſi titulum & bonam fidem habeat, ſine titulo autem ceſſante mala fide,uſucapiet tempore lõgiſſimo, ut tradit notãter Alex. d.l.una,nume.7.C.quand.non peten.part.Bald.de pręſcr. part.iiij.quæſt.xix. Gozad.conſ.lvj.nu. 4. qui citant Bal. in l.fin.C.fini.regundo.ubi hoc non dixit,ego addo ita in terminis ſcripſiſſe Pau. in l.filio præterito, colum.ſecunda.ff.de iniuſ.rup.quem non percipiens inaduertentur reprehendebat Benedic.in cap.Raynutius, uerbo,mortuo.

in ſe-

in ſecundo numero 62. & ſic uides aduerſus ſuum hæredem uſucapi poſſe res hæreditarias, pro quo adduco tex. notab qui hoc manifeſtè ꝓbat in l.captũ.ix C.de poſtlimit.reuer.ſ.ibi, ſuum hæredem, & ibi, ſi non tantum tem pus effluxit. Ex quo tex. & iuris principijs eſt hoc intelligendum,data,habilitate terminorum, puta poſt legitimã ætatem filij non antea,& cum reſtitutione ex iuſta cauſa, ne uſucapio nocet filio,quando ei non poſſit culpa imputari & ita temperandum eſt,quod indiſtinctè ſcribit gl.& Bal.in d.l.una nu.9. & quod tradit Bal. de Præſer.j.parte vj.nu.1.q.xxvij.dum ſcribunt cõtra exiſtentiam ſui hæredis nullo tempore uſucapi poſſe, melius dicerent exiſten tiam ipſam ſui hæredis uſucapi non poſſe,quia nullo tempore poteſt quis effici filius uel ſuus, ſi non erat:dominus autẽ rerum effici poteſt, & ita contra ſuum hæredem uſucapione ſe tueri,quod poteſt colligi ex Pau.in d l.licet C. de iur.delib.& ex Corn.ibi col.iij.uer. ſed adu rte, & iſta
43 conueniunt quæ Bald.adducit in d.loco.Intellige etiam dictam l.nihil, ſecundum prędictum uerum ſenſum,ut ſecurius procedat,qñ alius ſciret filium extare,ſtatim.n.ſcit uel ſcire debet ſe ius non habere, nec poſſe aliquem ſuo præterito, hæredem eſſe ex teſtamento, quia uerius tunc eſt cauſa inteſtati.l j.in fi.ff.ſi tab.teſta.null.extab. ſecundum ueram & receptam ſententiam. Idem facilius procederet ubi prorſus teſtamentum nõ eſſet factum, nemo.n. ſuccedere poteſt, ſtãte ſuo,ut ſupra in quibus terminis nõ poſſet uſucapio procedere quamuis poſſeſſor errore iuris putaret ſe habere iuſtũ titulum, obſtat.n.regula in materia,ut iuris error nõ iuuet ad uſucapiendum l.nunquam. ff.de uſucapio.l fi.C.de uſucap. pro dona. Quod utiliter amplio ultra Doct. ut procedat etiam lapſis xxx.annis.licet id tempus etiam ſine titulo ex errore iuris,uel alio colore,quo ceſſet mala fides,ſufficiat ad uſucapiendum,etiã de iure Canonico,ſecundum Pau.in d l.Cælius.nu 4.ff.de uſucap.ubi late Bal.nu.15.& facit tex.in c.peruenit, ubi no tanter Burg.de emp.& uendit.notat.Affli.Dec.xl.nu.21. ubi merito extollit reſolutionẽ Pau.& ita Rube.cõſ.lxxv. quod iuuãt ex effectu lõgiſſimi tẽporis, in re prohibita a

lienari: ſecundũ traditionem Paul. videndam in l.fi.§.ſed quia col.iii.C. commun. de lega. Iaſ in l. filiusfam.§. ſed in j.lectu.nu 114.in fi. Dico enim quòd in his terminis nõ procedit illa reſolutio Paul quia ubi poſſidens bona; ſcit extare filium defuncti, magis eſt in mala fide, q̃ in errore iuris, ea retinendo: id enim ſuadet non ſolũ ius ciuile, ſed ratio naturalis omnibus nota d.l. cũ ratio.ff.de bon. damnat. Et in his quæ natura ipſa docet nemo excuſari poteſt l.ii.& ibi Doct.C.de in ius uocan. Iaſ.in l. ſi quis id quod.n.32.ff.de iuriſd.omni. iudic. quod maximè iuuari poteſt ex traditis a Feli.in d.c.de quarta.n.26.de præſcrip. & ab his q̃ reſoluit Bal. vbi ſub ſup. Nec in doctrina Paul. prorſus tuta eſt, poſſetq; multis controuerti; uariãt enim Docto. ut latè tradit Hiſpan. à Leuia in d.c. poſſeſſor. ii. par.§.vii.nu.5.char.lii.uerſis ſecunda cõcluſio. Et hæc noſtra ampliatio iuuatur ſatis ex notabili deciſio. Afflict.cclxxiiii. ubi loquitur de poſsidente longisſimo tẽpore ex teſtamento irrito. Poſſet etiã exemplũ & ampliatio aſsignari ad d.l.nihil in ſpurio, q nullo tẽpore uſucapere poſſet, in relictis a patre, quatenus ius reſiſtit, etiã ſi ex errore facti putaret ſe legitimũ: ut tradit Salv.in d.l.nihil, poſt antiquos, & voluit gl. memorabilis in l.nemo.ff.de vſuca. pro leg. Bald.in l.nullo C.de rei uendic.notabiliter Alex. Conſi.lxxiiii.lib.iii.latè Bal.iiii.par.q.xviii. & Ripa in l.j. nu.8 ff.quor.bono.qui uidendi ſunt, quia non eſt omnino ſine dubio. Et ex illa l.nemo, cum gl.ff.pro lega.vtiliter infertur ad perſonas numeratas a gl.in §.legari, inſtitu.de legat. Sunt hæc utilia, pendentq; neceſſario ab intellectu d.l.nihil, ideò exceſſus hic nõ culpabitur: ut alias inquit I. C. Marcellus, in l.iã dubitari, ff.de hæred.inſtit. Patet igitur ex ſu.deductis, non eſſe negandũ ius uſucapiendi pro hærede, ſuis hæredib. & conſequentur non eſſe differentiam inter filios in poteſtate & emancipatos; contra gl.& Docto. Hinc etiam ceſſabit anxietas Paul. in d.l.ſecunda. § filium.ff.de uſucap.pro hæred.dum tractabat quo remedio ſuccurreretur ſuis hæredibus. Vtilitas autem & uerificatio huius articuli ad praxim eſt quando in bonis patris aliqua extarent, quæ patris non eſſent: ſicut enim extraneis,

neis,tunc datur titulus & ius uſucapiendi pro hærede: ita & fortius dicendum eſt in ſuis, ex ſupra deductis. Quam ſententiam libentius amplector,quia eam probauit olim
¶ conſummatiſſimus Iurecon.inſignis Doct.Antonius Soarius,ſupremi Regij prætorij Senator dignisſimus, quem Galmanticæ docentem, audiſſe nunquam pęnitebit. Ex his infertur ad opinionem Bald. in Rubr. de præſcript.n. 15.qui retinens cōem errorē,quem ſup.confutauimus,ex cogitauit pro ingenij uelocitate,poſſe filium non obſtante ſuitate uſu capere pro hærede, non ut filium, ſed tanquam agnatum uel cognatum: Filijs enim ſucceſſio defertur ex tribus capitibus.l.primæ.§.ſed uidendum ff.de ſucceſſo.edic.& ſic uult.Bal.quod filius licet ex primo capite non posſit uſucapere pro hærede,poterit ex ſequentibus; quod ſequitur Alexan.dicta l.in ſuis,numero 7. idem Alexand.in l.prima,numero 17.C.qui admit.Alexand.in l. licet,C.de iure deliber.Alexand.in d l.ſi emancipati C.de collatio.Deci.in d.l.j.in utraq; lectu.Bald. in dict.l. Celſus prima parte num.49.ff.de uſucap.Soc.in l. ſi filius qui patri,nume.16.ff. de uulga. Benedict.in c. Raynutius, in uerb.mortuo c.2.nu.185.Hiſpa.Couas Ru.dic.poſſeſſor, nouiſmē Alcia. dicta l.in ſuis: quæ opinio inutilis ſi attendatur uerior ſentētia quam ſup. probauimus; cū enim posſit filius uſucapere pro herede ex primo capite, non oportet confugere a iura agnatorum uel cognatorum. Sed retenta communi opinione, non uidetur probabile hæc inuentio Bar.l ex fundamento Iaſ in dic.l.in ſuis,nu. 8.& eiuſdem in dic.l.j.nume.25. quod prius tetigit Alex. d.l ſi emancipati. 2.col.uerſi.ſed poſſet;ex text.quem cōmendant in l.de bonis.§.j.ff de Carbon.edic. ibi, tametſi ex inferioribus partibus petant, qua legitimi uocantur, quoniā ſui ſunt,uel ex illa quæ cognatis datur Et ſic uult textus quod ex quocunque capite ſuccedat filius, ſemper ei ineſt qualitas ſui hæredis: & conſequenter ſi ſuitas eſſet cauſa tollendæ uſucap. pro hærede,nō poſſet filius uſu capere ex capite agnatorum uel cognatorum. Sed tandē Alexand.dic.l.ſi emancipati,Iaſ.d.l.prima numero 25.& ibi Deci.numero 89.lectu, ſecunda & Alcia. d. l. in ſuis,

& Soci.d.l.ſi filius qui patri, numero 16.reſpondent quod in alijs capitibus filius dicitur ſuus, quo ad ea quæ utilitatem ei adferũt cum glo.d.l.j. per l.penu.§.fin.ff. quis ord. in bono.poſ.ſeru.& ita intelligatur d.l.de bonis: quæ ſolutio periculoſa eſt, ex his quæ in ſimili tradit idem Deci.in l.una, nu.9. C.quando nõ pete. part. a quo tranſcribit Gozad.conſi.lvj.nu.3.Item ſecundum eam Bal ſubtilitatem deſtrueretur commmunis opinio, & redderetur prorſus inanis regula, quam fingunt glo.& Docto.cum ad manũ & nutum filii abſque ullo labore eſſet uſucapere pro hęrede: quod dubitãs aduertit Cotta in memorab.uerb. filius, & lex tunc diceretur impoſita uerbis non rebus, contra id quod in hac materia dicit glo.in l.pen.§.ſi pater. ff.pro ſuo. Ex hac etiam ſolutione Doctorum colligitur quam parum ſibi cõſtet in hoc articulo; ſi enim ſuitas ſecũdum eos non attenditur in filio, niſi quo ad utilia, iã ſequitur eam non tollere ius uſucapiendi pro hæredе,& conſequẽter eſſet hoc non contemnendum fundamentũ pro uera ſententia quam ſup. probauimus, contra gl.& Doct.quicquid pro cõi ſcribat Huberti.in d.l.i.C.qui admit. ex nu. 114. Hinc etiam ceſſant quę tradit nouiſſimè Ant.Gometius egregius Doct. Salmanticenſ.j. romo c 9.n.9.Sed lõgius quã uellem me progreſſum uideo: nec dubito coricæis & detractoribus anſam oblatam, ut ſaltem tanquã prolixa præludia hæc mordere poſſint qui non reſpiciant quot hic non uulgaria tradunt: nec morẽ noſtrorum in rubricis prolixius ſcribentium.ac multa extranea adducẽtium.Omnia aũt quæ hic ſcribimus, pertinebãt ad tractatũ horum uerborũ(Bona eſt patria poteſtas:) ſine quibus nulla inuenitur lex in his duobus titulis. Sed doctis & cãdidis laborem noſtrum non ingratum fore ſperamus.

SVMMARIVM.

1 *Diuiditur hæc lex in tres partes ſeparatim tractandas.*
2 *Emendatur traditio quędam Pauli Caſtr.*
3 *Explicatur tex.in §.ſecundum uulgarem l.filiusfa.ff.de lega.i.in uerbo ineſtimabilis.*

Circa

4 *Circa idem uerbum explicatur l.fin ff.de ijs qui de iece. uel effude. contra Alber.*
5 *Infertur ad ius patroni quatenus ineſtimabile appellatur.*
6 *Tractatur intellectus l. nemo prædo.§ i ff.de reg.iur.*
7 *Conſecutiuè explicatur l.Iulianus ff. ſi quis omiſſa cauſa teſta. contra communem allegationem.*
8 *Agitur de uera litera d.§. ſecundum uulgarem.*
9 *Tractatur an Conſtantinus in bonis maternis, & Iuſtinianus generalius in aduentitijs nouum ius induxerint.*
10 *Reijcitur communis allegatio.l.placet.ff.de acq. hæred.*
11 *Suſtinetur contra Politum communis allegatio l.i.ff.ſi quis a par. ſuer. ma.*
12 *Probatur multis iuribus communis opinio,quę habet ante Iuſtin. aduenditia prorſus acquiri patribus.*
13 *Ponderantur ad hoc iura tractantia de collatione bonorum inter liberos, & alia iura.*
14 *Expenditur l.3. §.hoc autem ff.de lega.pręſtan.*
15 *Tollitur obiectio profectitia ff.de iur.dot.*
16 *Agitur obiter de tex.in § ſed neque hæres* Inſt. *de teſta. contra* gl. *&* Ang. *ibi & contra aliquos alibi.*
17 *Ponitur, & impugnatur communis ſententia quæ habet dari hodie efficacem conuentionem inter patrem & filiumfamil. in aduentitijs.*
18 *Agitur de patris ſcribentis legatum filio ſuo relictum.*
19 *Proponitur communis opinio, quod ante Conſtantinum bona materna omnino acquirebantur patri.*
20 *Probatur eodem communis opinio iuribus, & ration. ultra Docto.contra Ricar. Polit. Alex.*
21 *Exactiſſimè & pleniſſimè examinatur ſenſus l.filius. ff.de inoffic. teſta.*
22 *Reiectis pluribus interpretationibus reijcitur etiam interpretatio Aret. &* Dec. *quæ fuit Cyni,& Albe.*
23 *Reijciuntur aliquæ interpretationes ad d.l filius.*
24 *Probatur cum Maria. Soc.l illam non obſtare communi ſententię & extenditur ibi uerborum alij, non poſſe intelligi de filio.*
25 *Adducitur & explicatur l. qui in aliena in fine princ. ff.de acquir. hæred.*
26 *Agitur ultra omnes de uerbis.d.l.filius,uerſ.quoniam.*

27 *Probatur ultra omnes ex prima parte illius l. communis ſententia, contra quam omnes adducunt ſecundam partem eiuſdem l.*

28 *Ex eadem l. aliqua nouè & utiliter deducuntur.*

29 *Agitur de intellectu l. pen. ff. ad Senatuſ. Tertul.*

30 *Explicatur litera l. i. C. qui admi. pro communi contra aliquos.*

31 *Tollitur obiectio Alc. contra communem, & nouè intelligitur l. cum oportet in princ. C. de bon. quæ libe.*

32 *Explicatur litera d. l. cum oportet dum refert ius antiquum.*

33 *Admonentur lectores ut caueant ab errore eorum qui indiſtincte putant ius digeſtorum antiquius eſſe iure codicis.*

34 *Multipliciter ampliatur hæc l. & infra, quæ tractant acquiſitionem quæ fit patri per filiumfa.*

35 *Oſtenditur in hac materia ingens error Anton. Corſe.*

36 *Lucrum à lege delatum ſine additione, uel agnitione tranſmitti, & oſtenditur error Hiſpa. Segu.*

37 *Explicatur lex & conſuetudo communicans bona inter coniuges.*

38 *Explicatur tex. in auth. hæ res. C. de ſecund. nupt.*

39 *Adducuntur aliqua notabilia pro effectu acquiſitionis duraturę penes patrem quam diu uixerit.*

40 *Impugnatur limitatio quædam Pauli & Corn.*

41 *Probatur alia limitatio Pau. ad hanc legem & ſimiles.*

42 *Ponitur alia ampliatio, quando filius ex dignitate exiret a potestate patris.*

43 *Ponitur alia de filiofam. clerico teſtante, contra Panor. & Benedictum.*

44 *Ponitur alia ampliatio de filio teſtante permittente ſtatuto.*

45 *Ampliatio de filio ingrediente religionem.*

46 *Ingreſſu religionis ceſſare patriam poteſtatem.*

47 *Proponitur, & exactiſſimè diſcutitur quæſtio patris ingredientis religionem.*

48 *Relatis uarijs opinionibus ſcribentium, emendantur aliquæ allegationes eorum.*

49 *Oſtenditur contra aliquos in hoc receptiorem eſſe gloſſ. opinionem, ut tunc uſuſfructus maneat penes monaſterium uiuente patre.*

50 *Eadem opinio ultra ſcrib. eleganter probatur.*

51 *Reſpondetur cuidam argum. Bar. & explicatur. §. cum autem l*

cum

cum oportet, infra titu. ſequen.

52 *Ponitur alia ampliatio ad tex.*

35 *Ampliando tractatur quomodo pater & filius cohabitare debeant.*

54 *Id tutiſſimum eſſe, ubi pater a filio, uel filius a patre uelit alimenta.*

55 *Tentatus contra plures filium non eſſe indiſtincte retinendum à patre.*

56 *Nouè ampliatur hæc l. & iura ſimilia ad patrem cuius nequitia filius ab eo ſeparatur.*

57 *Expenditur, & limitatur l. 3. § pen. ff. de liber. exhib.*

58 *Ponitur differentia inter acquiſitionem coniugum & filij.*

59 *Ponitur alia ampliatio in liberis legitimatis.*

60 *Ampliatur hæc lex & ſimiles de acquiſitione per filium patri furioſo.*

61 *Ponitur commu. limit. in hæreditate delata filio furioſi.*

62 *Ponitur difficultas ad eandem communem opinionem.*

63 *Validiſſime impugnatur communis illa limitatio.*

64 *Explicatur, l. Antiſt. § fi. ff. de acq. hær. contra communem.*

65 *Retorquetur l. cum hæres ff. de acq. hær. contra communem.*

66 *Explicatur l. fi. §. quæri poteſt. ff. quis ord. in bon. poſſe. ſer.*

67 *Iterum explicantur alia ad d. l. cum hęres.*

68 *Ampliatur hæc lex i. per l. ſequentem, & tractatur an illa fuerint neceſſaria.*

69 *Ex illa l. infertur ad l. iuſta. interpretat. ff. de uerb. ſig.*

70 *Ponuntur aliquam in quibus appellatione filiorum non ueniunt nepotes.*

71 *Ponitur utilis declaratio in eodem articulo.*

72 *Explicatur. l. filium habet. ff. ad Macedo. contra plures.*

73 *Ex eadem l. 2. infr. eod. colliguntur & explicantur aliqua non uulgaria.*

PRIMA PARS.

TOta materia huius tituli & ſequentis utiliſſima eſt, quia nihil frequentius habetur in praxi. Hæc autem l. prima ſecundum Cin. Bartol. Alberic. Salice. Fulgo. tria continet, & ego eorum diuiſionem ſequor: quia licet

cet textus alia etiam contineat, illa tria ſunt principalia. Primum eſt quid acquirāt filijfa. patribus, in bonis maternis. Secundum quod pater debeat ea bona adminiſtrare. Tertium quod pater non poſſit alienare talia bona: & hoc ordine legem hanc tractabimus tribus capitibus. Cōſtantinus I. hanc condidit, cuius uerba in hac prima parte ſunt. *Res quæ ex matris ſucceſſione ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato fuerint ad filios deuolutæ: ita ſint in parentum poteſtate, ut utendi fruendi duntaxat in diem uitæ facultatem domino uidelicet earum ad liberos pertinente.* Deciditur ergo ut in his bonis filius dominum, pater uſumfructum habeat; fit autem hæc acquiſitio uigore patriæ poteſtatis, ut in legibus ſequentib. & l. cum oportet: inf. titu. j. & in §. j. Inſti
2 tu. per quas perſon. nob. acquir. Ex quo ſcriptum reliquit inſignis Doctor. Paul. Caſtren. in l. fin. §. primo, nume. 2. ff. de uerborum obligationibus, quod patria poteſtas inuenta fuit, ut filij patribus acquirerent, quod mihi nō omnino congruere uidetur iudicio tanti iuris: licet enim acquiſitio ſit ex effectibus patriæ poteſtatis, non tamen dicendum eſt ob id tantum uel principaliter ob id fuiſſe inuētam patriam poteſtatem, ut colligitur ex quo. §. primo, Inſtitu. de patr. poteſ. Colligitur etiam ex eo quod ipſa patria poteſtas aliquando magis conſideratur ad utilitatem filij. l. cum ratio, ff. de bon. dāna. l. in ſuis. ff. de libe. & poſthu. Colligitur etiam ex alijs effectibus magni momenti ultra acquiſitionē, ut latè deduxi ſuperius in 2. parte Ru-
3 br. Hinc infero ad text. uulgarem in l. filiusfa. §. ſecundum uulgarem. ff. de legib. leg. j. ibi, *poteſtas enim patria ineſtimabilis eſt*; ſolet enim intelligi in ſcholis, ob effectum acquiſitionis, quæ patri fit per filios uel nepotes in poteſtate, tradit Riminal. in §. hoc quoque, nu. 3. Inſtitu. per quas perſon. notab. acquir. Sed ego melius intelligo ex Alberi. ibi. ut non ſolum, nec principaliter, effectus acquiſitionis faciat patriam poteſtatem appellari ineſtimabilem: ſed potius alia quæ in iure habentur de patria poteſtate, ut diximus ſup. in Rub. quale eſt illud. l. 3. C. de patr. pot. & illud de iure occidendi & illud de iure uendēdi; & alia quæ honorem & uitā reſpiciunt, quæ licet rarò cōtingāt, poſſunt

tamen

tamen aliquando cōtingere,& tūc pretio eſtimari nō poſſent,arg.tex.notab.in l.ſi pater.35.§.1.in fi.ff.de dona.ibi *contemplatione ſalutis certo modo æſtimari non placuit*,facit l.ita ſta ff.de manu.uindi.ibi,*uitæ uel infamiæ*,& l.etiam.eo titu. ibi *in prelio*,& ibi *cōtra latrones*,& ibi *ſananerit*,& ibi,*inſidias*
4 *detexerit*. Sic etiam accipitur ineſtimabile, in.l ſi ff.de ijs qui diece.uel effud.ibi, *cicatricum autem,aut deformitatis nul la fit æſtimatio; quia liberum corpus non recipit eſtimationem*: tradit Cagnol.in l.libertas.ff.de reg iur.& illo tex.melius Rebuf.de ſenten prouiſ. arti.i.gl. 4. & quæ ſcribit Angel. de malefic.uerb.in facie.& Felin.in c.cum non liceat col. j.de præſcrip.Quibus addendū ꝙ Alberic. poſt antiquiores,in l.ex hac.ff ſi quadru.pau.feciſ.dica limitabat d.l.fi. ne procedat in fœminis,in illis enim dicebat eſtimationē cicatricis eſſe admittenda. Sed debuiſſet aduertere,ꝙ d. l.fin.contrarium. probat in principio,ibi, *liberi hominis*, & in fine, ibi *liberum corpus*, quæ uerba planè compræhendunt fœminas, ut maſculos, nec poteſt hoc negari. Sic alias extra eſtimationem & diuerſum à precio cenſetur, quod reſcidit honorē uel dignitatē.l. quod adipiſcendæ.
5 ff.de dona.int.uir.& uxor.Sic dicitur ineſtimabile ius patronatus, & cenſetur remotum à commodo pecuniario, ut is cui ſeruus legatur & rogatur manumittere, non poſſit granari in aliquo dando, ob ius patronatus,quod conſequitur in liberto.tex.ubi uide Cuma. in l.plane.ii.§.fin. eſt.lex lxxxvii ff.de leg.j. de quo tex.agit. Bartolus poſt glo.in l.naturalis.§.finali.ff.de præſcrip. uerb.Paulus in l. Titius ff.de actio.emp.Rip. in l.cum filio,nume.15. ff.de lega.j.Fortuni.in l.iuriſgentium.§.j. col. ix.nume. xxj.ff. de pact.non ergo dicitur quid ineſtimabile,tātum ob nimium pretium pecuniarium. Sed ob alios effectus. Ex
6 d.l.plane.§.finalis,& ex his infertur ad intellectum tex.in l.nemo prædo.clxix.§.j.ff de reg.iur. dum ubi Vlpian.inquit, *locupletiorem non cenſeri,qui liberum acquirit*: glo. dicit poſſe legi dupliciter primo libertum, ut non dicatur quis locupletior eo quod conſecutus filius patronatus liberti, & ita intelligit gloſſ.in dict.l.plane § finali & ibi Barto.gloſſ.& Doctor.in l.maritus.C.de donat.inter uir.

& uxo.

& uxo.gl. etiam in d.l.naturalis.§.fi.cum qua trãſeunt Doctores,& Fortuni.in d.l.iuriſgentium.§.j.n.22.ff. de pact. & Deci.in l.j.nu.j.C.de bono.poſſeſ.cont.tab.lib. Et hæc interpretatio uidetur receptior,quod non aduertunt nouiores ſtatim citandi. Secundo legit gl. ut tex.habeat liberum;& intelligit pro filio, ut non dicatur locupletior qui filium ſuſcepit: quo ſenſu accipit Alcia. in l.non eſt ſine liberis.ff.de uerbo.ſigni. & Spiegel.in Lexico, uerbo liberi: quæ interpretatio mihi non placet, quia rariſſimum eſt,ut nomen liberi,in ſingulari ponatur pro filio; nec legitur apud Iureconſultos niſi in l.ius agnationis.xxxv.ff. de pact. ubi Iaſ notat: nec erat tam apta ratio dubitandi ad illum tex.an quis diceretur locupletior ſuſcepto filio: ſi autem de filio intelligatur, uidetur aptius intelligendum eſſe de arrogato, ob uerbum acquirere, quod non congruit naturali:& quia ex arrogato, uideri poſſet pater locupletior, ut Inſtit.de acquiſitionibus per arrogationẽ. Aliter & tertio intelligunt Cagnol.& Ferrar.ibi:quos uidetur ſequi Riminal.in d.§.hoc quoque,nu.7. Inſtitutionum,per quas perſo. ut litera habeat liberum, & intelligatur de libero homine:quod ante eos ita ſcripſit Tiraq; l.ſi unquam,uerb.ſuſceperit liberos,numer.201.Sed hæc interpretatio minus placet,tum quia ſine ſubſtantiuo hominem,nõ cõgruit intelligere de libero homine. nec eſt in uſu ea locutio:tum quia tex ibi agit de re, quæ oſtendi poſſit,nõ quæ occultari debeat:liber autem homo nõ poteſt retineri de iure,ne quis fateretur in iudicio ſe habere liberum hominem pro ſeruo,de occultis autẽ non iudicatur,cũ potius merita cauſarũ,partium aſſertione pandãtur:ut dicit tex.in l.fi.C ſi per uim uel alio mo.& uerbũ illud,*acquirat*, magis cõgruit priæ interpretationi. Nec uidetur poſſe dici acquirere liberũ.ut accipitur in alijs interpretationibus:fateor tñ ꝙ nec uſitatũ eſt liberum pro liberto poni:ideoq; crediderim literã eſſe emendandam,ut legatur libertum,addita litera t,tunc enim erat elegans ratio dubitandi & decidẽdi. Sic ad propoſitum dictæ interpretationis.§.ſecundũ uulgarem,ut ibi nõ tam conſideret acquiſitio,quã honor,alijque effectus patriæ poteſtatis: facit

facit quod dicũt ſcribentes per tex in l.Iulianus.ff.ſi quis omiſ.cauſ.teſta. quòd honor præferri debet lucro; & ita colligit Alberi.ibi: & ad hoc illum tex. dicebat meliorem de iure Ang.in l.repræhendenda.C.de inſtit.& ſubſti.Soci.in l.iii.n. 4.ff de lib.& poſth.ſed hi patres nõ aduerterũt bene, ꝙ tex.in d.l.Iulianus, nõ loquit̃ de honore ad differentiã lucri, nec de differẽtia honeſti & utilis, de qua alias agit Gicero de officiis.ſed potius loquitur de honore ꝓ cõmodo, ut ibi exponit gl. quod euidenť cõperiet q bene legeris illũ tex.Nec eſt nouũ ut honor ꝓ cõmodo ponatur in iure l.ab eo.C.de fideic.tex.cũ gl j in l.vi.ſi remunerãdi.ff.manda. quod melius uidetur aduertiſſe Ferret.in l.ſi diuortio.ff.de uerbo.oblig. Et ideò tex. ibi appellauit honorem inſtitutionem propriã, cui poſtea opponit inſtitutionem alienam:& ſic agit de differẽtia unius cõmodi ad aliud, nõ aũt de honore ad differentiã lucri, prout Doct. minus benè citare ſolent.facit.l.iii.§ hoc autem.ff. de legat. præſtan.ibi, *non cui acquiratur, ſed cui honor habeatur ſit.*

8 Tandẽ ad d.§.ſecundũ uulgarem, aduertendũ eſt ꝙ gloſ. & ueteres, & ferè omnes libri hucuſque habuerũt literã illius tex.ut §. incipere ab illis uerbis, *ſecundum uulgarem*: uera autem litera incipit ab illis uerbis, *ſi liberos ſuos*, prima autem uerba, ſecũdum uulgarem, ſunt.§ præcedentis, qui in illis finiri debet, ut tunc legitur in libris emendatis ex pandectis Florentinis; admonuitque Anton. Auguſti.lib.j.emenda.pag.70.ubi eleganter confutat expoſitionem gl.ad illa uerba, ſecundum uulgarem:& probat ea cõgruere.§.pręcedenti, in quo ponitur caſus qui poteſt decidi ex regula uulgari; in caſu uero.d §. ſi liberos, potius agitur de caſu ſubtili & minimè uulgari, ut colligi poteſt ex l.ſi cui legatũ.ff. de cõditio.& demonſ. quam notat & ampliat. Alex.in l. utrum turpem.ff. de uerb. obligat. ex tollit Iaſ.in l.cũ filio, nu.132.ff.de lega.i. & ſecundũ ueram literam uel emendationem ab Anto.Auguſti ſcriptã, rectè illum.§. citat Ferret.in l.i.nu.36.ff. de leg.i.& de caſu illius.§.agit Maria.Soci.in l.cum filio.n.46.ff.de leg.i.

9 Sed omiſsis his & aliis, quæ & obiter ſe offerebant, uenio ad ea quæ propria ſunt huius l. & materiæ, an Con-

ſtantinus

ſtantinus nouum ius introduxerit: qui articulus duplicē habet inſpectionem prima eſt quo ad bona aduentitia genere:ſecunda quo ad materna in ſpecie. Ad primum, receptiſſima Doct.ſententia habet,quod ante Iuſtinianum in l.cum oportet,inf.tit.j.aduentitia prorſus acquirebantur patri,tā quo ad dominium,quàm ad uſumfructum: & Iuſtinianus nouè ſtatuit in alijs aduentitijs,quod hic ſtatuerat Conſtantinus in maternis, idque colligitur plane ex litera illius l. & ex §.j.Inſtitutionum ꝑ quas perſo.nob. acquir. & ita ſcripſerunt omnes in his titulis, & in l. placet.ff.de acquir.hære. & in l.1.C.qui admit. idque ut receptiſſimum & ſine ullo ſcrupulo tradit Coraſ. poſt alios in l.frater a fratre.§.1,12.de cōdi.indeb.Cōmunis tamē omnium cōſenſus non deterruit Lancel.Polit.qui in contrarium nō tētaret, ſed audacter aſſereret: is enim in tracta. de uulgari ſubſtitu.nu.43.cōtendit non eſſe uerum, quod omnes indiferenter aſſerunt, de iure Digeſtorum omnia aduentitia inſolidum patri acquiri. Ipſe autem Polit.non adducit iura quibus probet opinionem communi contrariam: ſed oſtendit communem non probari iuribus quæ
10 Doct.citant:ſolēt enim Doct.citare ad id.d.l.placet.ff de acquirenda hæred.ut patet in innumeris locis, & colligitur ex Bartolo, ſæpius, & alijs in d.l. frater a fratre: & ita illam l.citāt Bart.Paulus, & omnes in d.l.1.C. qui admit. Bart. Imola,Alex. & alij in l. legatum.ff.de lega.j. Alex. in l. a filio.ff.eo.tit.Bart.in hac l.Alex.in l. ſtipulatio ita. §.ſicut, nu.7.ff de uerbo.obli. & ubique Doctores. Fateor autem uerum dicere Politum contra communem allegationem,quod illa l.non probat regulā ad quā citatur; nec enim dicit omnia patri per filium acquiri, ſed potius ꝙ ubi fit ea acquiſitio,fit ſine ullo interuallo: ut nec momento ius ſit penes filium: & ita ante Poli. melius ibi ad
11 uertunt Bartol.Albericus,& Cuman. Solet etiam a Doct. pro cōmuni ſententia adduci.l.j.ff.ſi quis a parent.vi fuerit manum.quam audacter Polit.retorquet contra cōmunem,ex eo quod tex. inquit filios acquirere emolumentum patribus: ipſe enim intelligit appellatione emolumēti,nō totā rem,uel totum ius rei cōtineri. Sed fallitur

quia

quia commodi & emolumenti appellatione,comprehen
di poteſt tota res,ut in l. patre furioſo ad fin.ff.de ijs,qui
ſunt ſui,tex.in l.pater.lxxxiiii.§.j. ff. de acquirẽda hære.
tex.in l.Papinianus.§.meminiſſe.ff.de inoffi. teſt.tex.qui
id probat neceſſario in l. Antiſtius.lxii.§. finali. ff.de ac-
quir.hęr.Sed alia iura adducunt ſcribentes, quibus Poli-
tus reſpondet d. loco, quæ proprius congruunt articulo
10 ſpeciali, circa bona materna ſtatim diſcutiendo. Cõmu-
nis tamen ſententia, quæ uera eſt,probatur ex Iuſtiniano
in d.l.cũ oportet,& Inſtit. per quas perſonas nobis acqui
ritur,quibus uiolenter reſpondere nititur Politus probari
etiam poteſt ultra omnes multis iuribus, ut ex l.ij. C. de
patr.poteſtate aduertendo ꝙ illa lex eſt Antonini longè
ante Iuſtinianum, & dicit generaliter dominium ad pa-
trẽ ſpectare omnium quæ filius acquirit, ſolumque exci-
pit ea quæ non acquiruntur, id eſt quæ in nihilo ei acqui
runtur,quod reſpicit caſtrẽſia uel quaſi,ſecundum gl.ibi,
nec poſſet intelligi de aduentitijs etiam poſt ius nouum,
cum in eis non parum patri acquiratur,qui etiã dominus
13 cenſetur, ut in ſecunda parte huius d. legis. Hanc rece-
ptam ſententiam probo etiam ultra doctores ex lege fi-
liæ licet.C. de collationibus.in ii. parte:ubi ante Iuſtinia
num nulla fit differentia inter profectitia & aduentitia,
tantumq; excipiuntur caſtenſia: quod magis corrobora-
tur ex l.fi.eod.titulo, ubi nouè Iuſti.decidit, ut aduenti-
tia nõ conferantur:ergo ante eum non erat talis differen
tia. Quod etiam euidenter probatur ex l.j.per totã. ff de
coll.bon.ubi Prætor uocans emãcipatos ad ſucceſſionem
cum ſuis,iubebat ut emãcipati conferrent ea quæ poſt e-
mãcipationẽ quocunque modo acquiſita haberent,quia
ſi in poteſtate patris fuiſſent,omnia patri acquirerent,ſo
lumque excipitur caſtrenſe peculium,ut in.§. nec caſtren
ſe,eiuſdẽ.l.Ad idem facit.l.j.§.fi.cum l. ſeq.ff.ad Maced.
ſola caſtrẽſia excipiuntur, ita etiam tex.in l.ſi quis uxori.
13.§ 1.ff.de furt.& ſic nulla fiebat differẽtia inter profe
ctitia & aduentitia.Eadẽ communis ſententia probat iu-
dicio meo in l.quæritur xxxviii.ff.de bo.liber.ibi,*donec in
poteſtate*: & ibi, *ne per alios*, ubi. I. C. æquiparat patrem

per

per ſe, uel per filium ſuccedere, & utroque caſu pariter dicit patri acquiri. Ergo in totũ patri acquirebatur quicquid filio obueniret,& ideo ibi deciditur, ut quãdo pater excluditur à ſucceſſione, excludatur etiam filiusfam.ne per filium pater acquirat quid per ſe nõ poſſet probat etiam tex.in l poſt legatũ.§.ſi pater. ff. de ijs qui,ut indig.
14 de quo dicemus in titulo ſeq. Probatur eadem ſententia in l.iii.§.hoc autem. ff de lega. præſtan. ibi uel ſubiectæ perſonæ ubi quo ad effectum acquirendi I. C.æquiparat ꝙ quis per ſe uel filium famil. acquirit. Secundo ęquiparat acquiſitionem per ſeruum uel filium, ergo in totum acquirebat filius aduẽtitia ante Iuſtinianum, ꝙ etiã probatur in l.qui liberis.§.hæc uerba.ff. de uulg.ibi, *neque pater per filium:neque dominus per ſeruum*, & ibi, *hæres extiterit*. Sicut igitur ſeruus totum, ita filius acquirebat, & pater ꝑ filium hæres dicebatur,ꝙ denotat dominium, ut in §. ſi. Inſtit.de hæred.quali. & differen. Hæc iura ultra ſcribentes uoluimus ponderare pro defenſione cõis opinionis, quæ tutior manebit, cum inferius tractabimus de bonis maternis in ſpecie, in quibus etiã oſtẽditur ante Conſtãtin.& Iuſtinian.ea prorſus patribus acquiri. Nec obſtabit
15 ſi quis argumẽtetur ex l. profectitia,& l. Anus. ff de iur. dot.ubi Iurecõſul. diſtinguebãt inter dotẽ profectitiã, & aduentitiã: id enim alios effectus reſpiciebat, ac ſpeciale erat in dote,ut in l.ii §. ꝙ ſi in patris, & ibi gl.notat, & l. quoties.ff.ſol. matr. ideoque in illa ſpecie non diſtinguebatur inter filiã in poteſtate uel emancipatã, quo ad effectum dotis profectitię uel aduẽtitię,ut in d.l.profectitia. §.penul. ff. de iur.dot. & ſic patet ibi non offendi regulã. & commun.ſententiam quæ procedit ratione patriæ poteſtatis. Inde etiam inferri poſſet ad text. difficilem in l. viii. ff.de action.& obliga. cuius rationem Bart. ibi ingenuè fatetur ignorare. de quo exactè arctabimus, Deo duce, in l.fi.§.neceſſitate, infra titul. ſeq. ubi eſt locus aptior.Hinc infertur ratio uera ad iura quæ dicebãt patria eſſe regulariter patrẽ ſibi ſtipulari uel filiofa.ut in l. dominus.xxxix.& l.quod dicitur. cxxx.ff. de uerb. obliga.ſignificant enim quòd quocunque modo aliquid filio obueniret

6 ueniret, totum patri acquirebatur in effectu. Ex hac differentia iuris noui & antiqui dubitabat Angel. Areti. in §. ſed nec hæres, Inſtitu. de teſtament. an hodie procederet text. ibi, dum dicit patrem uel filium famil. uel fratrē inſtituti, exiſtentem ſub eiuſdē patris poteſtate, non poſſe eſſe teſtis in teſtamento. & gl. ibi, uerbo adhiberi, aſſignat rationem acquiſitionis, quia ſcilicet totum patri acquirebatur. Vnde poſſet dubitari ſecundum Ang. an hodie diuerſum ſit, cum filius inſtitutus ſibi acquirat dominium, concludit tamen adhuc hodie idem iuris eſſe eo caſu: & ita Bauerius & nouiores ibi, quod uerum eſt: ſed gloſ & Angel. alijque debuerunt aduertere librum illū eſſe Iuſtiniani, qui ſcriptum proxime relinquebat hoc nouum ius, ut filius ſi i dominium quærat in aduentitijs: & ſic textus ille non poterat cēſeri iuxta antiqua iura, ideoque nec ratio gl. apta erat, nec dubitatio Angel. attento nouo iure, cum ibi nouum ius non antiquum habeatur. Angel. autem non ſatis ibi aduertit ad literam text. dum dicit in fratre indiſtinctè locum habere regulam prohibitiuam. l. parentes. C. de teſtib. nam contrarium ſuadetur ex illo. §. dum non repellit fratrem, niſi quando ipſe & inſtitutus, ſunt ſub eiuſdem patris poteſtate: & ita aduertit gloſſ dicta l. parentes, quæ l. non loquitur de fratribus, ut Angelus male citabat. Item ex dicto § repellente fratrem a teſtimonio teſtamenti, eo caſu cauendum eſt a generalibus uerbis Baldi. in dicta l. parentes, columna prima, uerſicul. aut teſtamentarius, uel ut alij habent, inſtrumentarius: ubi indiſtinctè dicebat fratrem admittendum in teſtem inſtrumēti, uel teſtamenti. licet ſimpliciter eum ſequatur Felinus in capitu. literas, numer. 12. de præſumptio. & in capitu. cum oporteat, colum. 3. nu. 3. uerſi. ſecundo, limita de accuſatio. quibus in locis Felinus notabiliter agit, quando frater admittatur uel repellatur a teſtimonio, quo tranſcribit Bauer. in §. pater. nu 23. Inſtitutio. de teſtamen. & reſolutionibus a Felino ſcriptis conſonat apud Luſitanos lex Regia, libro tertio. titulo xlii. §. xv. Ex eadem differentia iuris noui & antiqui infertur ad opinio. gl. dicētis quod hodie aduentitijs da

bitur cōuentio & obligatio inter patrem & filium,& inter fratres exiſtentem ſub poteſtate eiuſdē patris, quod olim non erat:gl. l.frater a fratre in principio.ff.de cōd.in debit ubi Iaſ. in prima lectu nume.37. cum Bart.hunc dicit commun.ſententiā, & ultra enim ita tradit Paulus in l.dominus ff.de uerborum obligationibus,& ita intelligitur tex.in l.iubemus.§. in ſupradictis.C.ad Trebel ſecundum Bal. Saly Pau. Cor. ibi, & ad hoc eum extollit Cazial.in d l frater à fratre,nu.30.tradit Alex. conſi. 285.n. 9.in vj uolu.& ita ſecure ſcribit Crotus referens alios,in l.ſi conſtante ii.repet.numero.120.Dicit tamen Iaſ.in dicto loco,quod contrarium ſentit Bald.in l.à filio.ff.de legatis j & ibi Ioan. Imol.& opinionē Bal.dicit probabilē Coroſ.in d l.frater à fratre.§. j nu.6. ubi cum Iaſ.reſpondet ad d.lege iubemus,Bal.autem,in d l.à filio,ſuper glo. ibi,uult quod etiam hodie in aduentitijs non obligetur pater filio ciuiliter,per regulam d. l. frater à fratre.abſq; alio fundamēto. Vltra quos poſſet hæc opinio Bal.probari ex ii.par.huius legis,& ex l. cum oportet cum ſuis §§.dominiū enim filijs eſt in aduētitiis, uſusfructus pleniſſimè patris eſt:nihil ergo manet de quo inter eos contrahi poſſit.Nec filius poteſt donare patri ſuū dominium, q̃a hæc lex nullā poteſtatem alienandi filio concedit, dū pater uſumfructū habet & bona ipſa adminiſtrat.Nec pater indiget aliqua donatione filij,quoad fructus quos iure capit. Econuerſo autem nec pater donare, uel ſe obligare poteſt filio,obſtante regula.l.ii.C. de inoffic.donat. quo ad fructus uero aduentitiorum,an eos remittere filio poſſit, non oportet citare gl. uel Bal. quia id deciditur in l.cū oportet.§.fin autem,ubi plene examinamus Si qua autem obligatio tunc datur,ea eſt legis obligantis patrē, nè alienet, nec diſſipet bona aduentitia, ut patet ex hac l.cum ſimilibus.Et ſic non uidetur inter patrem & filiū poſſe dari efficacem contractū, ſeu obligationem, facit tex.cum etiā in aduentitijs,cōtra gl.& communem facit tex.cum glo.l.j.§.quæ onerande.ff.quar.rer.actio non det.dare ur enim occaſio ut pater facilè poſſet filius nocere in his bonis, quod abborret, ut in l.ii. C. ſi aduerſ.don. & ſi ad re

ſoluenda

18 ſoluenda. C. de prædi. min. Ex eadem differentia iuris antiqui & noui, infertur ad quæſtionem patris ſcribentis legatum filio ſuo in teſtamento alicuius; cum enim dominium filio acquiratur, uideretur relictum ualere & patrē ſcribentem a pœna excuſari, licet olim contrarium eſſet. Sed adhuc idem iuris eſt ſecundum glo. & Bar. in l. impuberem. §. primo. ff ad leg. Cor. de falſ. ubi Alexand. ad Barto. eam extollit, prius autem idem ſcripſit Azo. in Summa. C. de his qui ſibi aſcribunt, nume. 3. & ita tenendum eſt per l. noſtram, cum pater ſibi acquirat uſumfructum quandiu uixerit, & cenſeatur dominus, ergo non poterit filio ſcribere in alieno teſtamento. Hinc etiam aliud infert Alexan. in l. ſtipulatio. §. ſicut. nume. 4 in fine, & n. 7. ff. de uerbo. obligationib. hinc infertur aliud per glo. & melius Bald. nu. 4. ad finem in l. ſi puras. C. de peti. hæred. infertur aliud quod tradit Alexand. in l. cum filio, nume.
19 17. ff. de lega. 1. Erat ſecundus articulus ſpecialis & magis proprius huic l. circa bona materna, in quo cōmunis etiam ſententia eſt, quod ante Conſtantinum patri acquirebantur omnino nō ſolum quo ad uſumfructū, ſed quo ad proprietatem, & ſic quod hæc lex induxerit nouum ius: ita Bart. Paul. & alii hic. Cynus in l. 1. ſup. qui admit. ita prius gl. 1. in hac l. & vbique uoluit generaliter gl. tam in maternis, quam in aliis aduentitiis, ut hæc l. & ſequentes nouum ius induxerint. ita gl. l. ſi filius, ſup. de petitio. hæred. & glo. in dicta l. 1 ſup. qui admi. glo. in l. is qui hæres. §. fin. ff. de acquiren. hæredita. glo. in l. fin. ff quis ordo in bon. poſſ. ſeru. gl. in l. cogi. § ſi pater. ff. ad Trebellia. Ex quo patet minus recte Iaſ. in dicta l. 1. col. 2. ad ſi ſup. qui admi. in contrarium allegare gloſ. dicta. l. is qui hæres Fatentur omnes hanc eſſe receptiſſimam ſententiam. ut ius rediges, & ante Conſtantinum bona materna per filios omnino patri acquirerentur. Contrarium tamen ex antiquis tenuit Ricar. Malum. & prius aliqui relati a gl. in dicta l. is qui hęres § fin ut aduertit Bar. in l. 1. C. qui admit. & ex recentioribus Polit. d. loco, & Alci. libro. 4. parado capitulo 3. Horum fundamentum fuit l. filius. xxii. ff. de inofficio. teſtamen. qua nimis torquētur omnes ſcri

bentes,uarieq; illam interpretantur Contra communem etiam citat Alci.text. in l.penult. ff. ad Tertul.& d.l.j. C. qui admit.quam alij ponderant:nos communem ut ueriſ
20 ſimam amplectimur. Quæ probatur melius quam putauerit Polit.in dicto tract.de uulga.numero 43.qui reſpondet non nullis iuribus & omittit alia principaliora.probatur igitur ſecundum gl. in d.l.is qui hęres.§. fina. ex text. ibi,& melius ex l.ſeq.ubi I.C. conſiderat perſonam patris in omni hęreditate delata filio,ſine diſtinctione an ſit ꝓfectitia uel aduentitia: & expreſſim d.l.ſequens ibi de hæreditate legitima filio delata, quæ proprie intelligitur de materna: & ita aperte tex. in l.qui in aliena,poſt princ.eodem tit. Nec obſtat uana replicatio Politi. & aliquorum dicentium quòd imo in illis iuribus etiam exigitur factũ filij in adeundo,nec ſolus pater poteſt repudiare uel adire;reſpondetur enim ꝙ id nõ tangit effectum acquiſitionis poſt hæreditatem aditam. Sic enim & in ſeruo inſtituto, eius factum in adeundo requiritur,ut in l.3.ſup.de hæredi. inſtit. non tamen ideo aliquid ſeruo acquiritur. Itẽ illa iura loquuntur tam ubi filius ſui contemplatione inſtituitur,quam ſi patris;& ſic etiam ubi ſit hęreditas profectitia, & tamen requiritur factum filij in adeundo; ſed in profectitia omnes fatentur,nihil acquiri filio. Ergo factum filij circa aditionẽ,non minuit omnimodam acquiſitionẽ patri. Probatur eadẽ opinio cõis,noua ratione eaque urgentiſſima:Ric.n.& Alci.fatentur ꝙ alia aduẽtitia omnino acquirebantur patri:diuerſũ autem putabant in maternis;Sed in his magis erat idem dicendum, pluſquã in eis patri tribuendũ,quã in alijs aduentitijs;quia prouenerunt ab uxore ipſius patris,& pater conſtante matrimonio dñs dicebatur l.doce ancillã C.de rei uen.& vnica fuerat fami.l.j §.ſi uir.ff.ad Silla.& in terminis probatur hęc cõſideratio ex tex.in l.ſi uiua matre,infr.hoc tit.ubi in bonis maternis plus conceditur patri quã in alijs aduẽtitijs; adeo ut etiam poſt emãcipationẽ aliquid patri tribuatur in ſucceſſione maternorum.Pro cõi etiam facit text.non adductus a Doctoribus in d.locis, in l. iij. §. uerbum poteſtatis,ff.de dona.inter uir.& uxor.ibi, *Si mater fi*[illegible] *aut in*

[illegible]

poteſtate patris eſt donec, nullius momenti erit donatio, quia patri quęritur. Aperte ergo in bonis maternis ibi deciditur, inſolidum ea patri acquiri eo tempore:quod ibi aduertit Bald.& aliud agens,citat Tiraq de retrac.ligna.§.j. gl.ix. num.72.Si autem patri ſolus uſuſfructus quæreretur, non diceret tex.donationem omnino nullã,ſed pro parte quę patris acquiri poſſet, arg.l. ſancimus. C. de don.Iuuatur cõmunis opinio ex leg.quę aliquãdo agũt de matre inſti tuente filium, ſolicita ne bona ad maritum peruenirent, ut in l.mulier. ff. ad Trebelia.in l tertia C. de inſtitutionibus & ſubſtitutionibus,ſignificant enim quod plene patri acquirebãtur per filium bona materna.l. filijs matrem
21 C. de inofficio. teſtamẽ.Retenta itaq; communi ac uera ſententia,nõ obſtat tex.in dicta l.filium ff.de inofficio.teſtamento, cuius uerba ſunt. *filius non impeditur quo minus inofficioſum teſtamentum matris accuſaret. Si pater eius legatum ex teſtamento matris accepiſſet, uel adiſſet hæreditatem:quamuis in eius eſſet poteſtate. Nec prohiberi patrem dixi iure filij accuſare: nam indignatio filij eſt. Et quærebatur, ſi non obtinuiſſe in accuſando an quod patri datum eſt,publicaretur? quoniam alij commodum uictoriæ parat. Et in hac cauſa nihil ex officioſo patris, ſed totum de meritis filij agitur: & iudicandum eſt non perdere patrem ſibi datum, ſi ſecundum teſtamentum pronuntiatum fuiſſet.* Gloſſ.ibi & omnes fere Doctor. intelligebant uerba illa, *alij commodum uictoriæ parat*: ſignificare quod pater agebat & cõmodum uictoriæ parari filio:& ſic eſſet caſus in quo filius patri non acquireret,etiam illo tempore ante Conſtantinum & Iuſtinianum,& ita ibi tranſit glo. Bar.in d l. j.C.qui admit.& in d.l. is qui hæres. §. fina. reſpondebat, quod in illa.l.querela, ut actio iniuriarũ dicitur filij, ſed rupto teſtamento & deuoluta ſucceſſione ab inteſtato,cõmodum patris eſt.Quam ſolutionem impugnat bene Deci.in d. l. j.lect.ad fi. & in ij. lectu. nu.71. prius Are in l. filiusfa.ff. de acq. hære.quia ſi concedimus ibi, uerbũ,*alij* intelligi de filio,non poteſt ſtare ſolutio Bar. tenent Iac. de ipſo commodo loquatur:& ita cõtra Bar. tenent Iaco. de Nigr.& nouiores,in d.l.j.licet ibi Curti.ex n.53.inuolutè conetur ſuſtinere interpretationem Barto. quæ non

congruit uerbis illius.l. Aliter ſecundo, reſpondebat Iaſ. in d.l.j.numero 5.ut in illa l.dicatur commodum filio parari reſpectu iuris adeundi ab inteſtato, poſt teſtamentũ ruptum,quia ius adeundi non datur patri;quam interpretationem probat Soci.Nepos,in lege cum filio.ff.de lega. j. nume.2.Quæ tamen nullo modo congruit literæ, nec menti illius legis, meritoque Deci.& nouiores hanc ſolutionem deijciũt,quia ibi agitur de commodo,& ſic de effectu acquiſitionis: non de iure adeundi, quod diuerſum eſt ut lege pretia rerum.ff.ad leg.falcid. licet pro & cõtra Iaſ.multa effundat.nouiſ.Hubert.ibi ex nu 77. Eadem ratione probari non põt tertia ſolutio & interpretatio Bal. in d.lege j.oppoſ.xxvj.dum dicit quod primaria acquiſitio dicatur filij, quia incipit à perſona eius, ſed effectum poſtea ad patrem ſpectare,& ita Fulgoſ. non relatus,in d. l.filius,ſed obſtat manifeſte uerba illud, *commodum*, quod non poteſt accipi, niſi pro effectu, nec enim diceretur cõmodum ſi ad illum peruenire deberet, ut in lege qui ſic. ff.de ſolutio & fere in terminis probat lex Papinianus. §. meminiſſe.ff. de inoffic. teſta.ibi, *cuius emolumentum*, ibi *cæterum ſi rogatus*: maxime quod commodo, nec momento in filio reſidebat,in his quæ patri quærenda erant d.lege placet. ff.de acquiren.hæred.licet reſpondere conetur Curti.in l.j.nume.17.ſequens Bal.in alio articulo.Similiter: iiij. non poteſt probari alia interpretatio uel ſolutio. Pau.Caſtren.in d.l.filius, intelligẽtis commodum filij eſſe,quia non compellitur adire, & poterat differre quouſque eſſet ſui iuris,ut ſic non patri,ſed ſibi acquirat Quod eſt extraneum literæ illius l. tum quia l. ibi conſiderat cõmodum præſens: tum de iure ſpes illæ remotæ & caſus aduentitij regulariter non cõſiderantur.l.Iulianus.ff. qui & à quib.Et ita reijcitur interpretatio. Paul. licet eandem probare uideatur Curti.num.55.in d.l.j.inuoluit ibi Sebaſtian.Sapia ex.nu.48 qui non referunt Paul. in d.l.filius,maxime quia periculoſum eſt dicere.quod filius non poſſet cogi adire, cuius contrarium dicit receptũ Sapia ubi ſupra ex eodem Pau.in l.is qui hæres.§.fi. numero 2. uerſic.in princ.ff.de acq. hæred. Aliter & ut intelligebat.
non

non nulli,quos refert Deci.in d.l. prima,in ſecunda lectu. nu.72.ut uerba illa, *alij parere,commodum,*intelligantur pro aduerſario ſupra inſtituto, cõtra quem pater nomine filij egerat querela:quia textus dicit pro teſtamento fuiſſe iudicatum. Quem intellectum ut ſuum ſcribit Iac.de nigr. in d l. j.num.45. ubi audacter dicit erraſſe omnes qui hoc non aduerterunt: & forſan eum uoluit referre.Deci. quia potuit ſcribere ante ſecundam lecturam Decij:quæ tamen interpretatio a Decio reijcitur: & ita nouiſſimè reijcit ibi Huberti. num.77. Verè enim non congruit literæ. Nec I.C.potuit dicere,quod pater agens querela,parabat commodum inſtituto:cum alia eſſet mens patris eo caſu, dubiuſq; litis euetus non patitur,,ut ex initio litis dicatur parari certus effectus. Item cum ibi agatur an pater admittat relictum, non congruebant ullo modo uerba illa, *alij commodum uictoriæ parat*: intelligẽdo pro aduerſario, quia nõ facerent ad excuſandum uel puniendum ipſum patrẽ, ut patet ad ſenſum. At I.C. illis uerbis ſentit dari cauſam
22 excuſandi uel puniendi patris, ut inferius. Aliter & ſexto intelligebat Are.in l.filiusfa.ff.de acq. hære. quem ſequitur Dec.in d l.j.in utraq; lectura.in j nu.13.& in ii.nu.72. dicit enim Aret.illam l.cõtinere caſum ſpecialem in querela inofficioſi teſtamenti & commodi quod ex ea reſultat: ut etiam ante ius nouum eſſet filij non patris:quia iniuria tãtum filij eſt,& eiuſdem indignatio ut tex.ibi dicit: & l.Papinianus,eo.titul. & poſſet comprobari ex eo quod notat glo.recepta,in l.fin.in princip. uerbo recuſante, in fi.infrà tit.primo. Sed hæc interpretatio reiicitur a Curt. in d.l.i.num.55 & a Iacob. de nigr. ex numero 44.bonis argumentis:& ita contra Areti.concludit Huberti. ibi, d. nu.77.& Soc.d.l.cum filio,col.i.Nec mihi placere poteſt, quia longè diuerſum eſt commodum pecuniarum ab ipſa iniuria,ut Bartol.bene ſcripſit in d.l.i.& in l.is qui hæres, §.fin.& in l.filius primus.ff de act.& obli.licet igitur iniuria filii ſit,effectus tñ actionis, quo ad acquiſitionem patris eſt:ut probat tex.in l.ſi longius §.ſi filiusfa.ff.de iudic. ibi, *furtum uel iniuriam*: & ibi *nedum pater expectatur*: Diſplicet etiam hæc interpretatio Areti. quia non eſt lex

quæ declaret tunc nõ acquiri bona patri per filium: & regula multarum legum ſuadet contrarium, a quibus facilè recedendum non erat: argumentum textus in l. item apud Labeonem §. ait Prætor, ibi, *ea enim quæ notabilia ſunt*. ff. de iniuri. Eſt etiam vrgens ratio contra Areti. quia ſiue per querelam ſiue alio modo bona ad filium uenirent, ſemper materna erant, in quibus pater totum habebat ante ius nouum: hodie vſum fructũ: & in legitima ẽt inuita matre, vt uidebimus in Authen. excipitur, infrà tit. primo, ergo non erat minus dandum patri ante ius nouum, cum plus, habeat iure antiquo, eo caſu: quod ipſi non aduertũt, nec alij nouiores. Item illa interpretatio Areti, offendit hanc l. & l. ſeq. quæ indiſtinctè æquiparant omnes modo & caſus, quibus qualibet uia ad filium venirent bona materna: per querelam autem reſciſſo teſtamento manebat ſucceſſio ab inteſtato: & conſequenter patri erant acquirẽda bona; ſecundũ leges ſuperius adductas. Non tñ omitto quod illa interpretatio Are. fuit Cyni in d. l. j. col. ij. nu. 7. in vlt. oppoſ. & Alb. ibi, col. iii. uerſ. Ego teneo; quos nec Are. nec Dec. nec repetent in d. l. j. referũt: meminit autem Cynus Soci. d. loco, & ita contra Cyn. Alber. Areti. Decium, reſoluto. Septimo aliter nouiſſimè interpretatur Bellon. lib. iiii. ſuppura. c. iiii. non citans Soci. qui idem prius ſcripſit. concordat cum cæteris. ut in d. l. uerba illa, *alij commodum parat*. in telligantur de filio; Dicit tamẽ non eſſe negandũ effectum acquiſitionis patri: ſed ibi appellari commodum filij reſpectu honoris & exiſtimationis: quia exhæredatio erat nota, quam diluit querela: adducitq; aliqua ad colorandam ſuam interpretationem, quę ſuſtineri non poteſt, ſi literam illius l. reſpicias. Nihil enim magis alienum eſt a mente I. C. in illis uerbis, *commodum parat*: quàm hæc cura honoris & exiſtimationis: totaq; quęſtio erat de bonis: in totum quo ad hæreditatem in filio: vel particulariter quo ad legatum patri relictum: & repugnat ſignificatio cõmodi, ſecundum ea quę adduxi ſuprà in princ. huius l. facilius enim honor pro commodo accipitur quàm cõmodũ pro
23 honore. Aliter & uariè octauo interpretatur doctiſſimus Marian. Socin. in d. l. cum filio, numero 2. ubi tripliciter

inquit

inquit poſſe intelligi. Primoq; explicat commodum filio parari eo modo, ut poſtea ſcripſit Bellon. & ita reijcienda eſt ſua prima interpretatio, ut proximè oſtendimus, nec opus eſt repetere. Explicat & aliter cum Iaſ. in d.l.j. quæ interpretatio in effectu eſt Bar. & utranque ſuperius reiecimus, quia uerè non congruunt uerbis illius l. Aliter etiã interpretatur, ut l. illa intelligatur ſcripta ex intentione noui iuris: quod planè reiiciendum eſt, ut diuinatorium: & contra literam illius l. quæ tota eſt Tryphonij, vel Pauli ſecundum alios libros: nec lex antiqua potuit diuinare po
24 ſteriorem, ut in l. iubemus C. de teſtam. Tandem. ix. aliter intelligit Soci. d. loco ibi, uel etiam for è, ut textus d.l. filius, magis probet communem ſententiã, & nouè declarat contra gl. & omnes, ut illa uerba *alij commodum parat*: non intelligatur de filio, ſed potius de patre: quod breuiſſimè comprobat ex litera illius l. Eãdemq; interpretationem latius probat Hubertin. in d.l.j. nu. 78. ipſe tamẽ nõ refert Soci. nec Socinus eum; neſcio quis eorum prius ſcripſerit. Ego autem cum anno. 1543. articulum hunc tractarem, mirabar gl. & tot Doct. eximios, ſemper exiſtimaſſe, quod in illa l. verbum, *alij* referebatur ad filium, quaſi ei commodum acquiſitionis pararetur, exiſtente patre: repugnant enim omnia iura, nec uerba dictæ l. vrgent ut commodum ad filium referatur. Aduertebamque uerbum illud, *alij*, de filio non poſſe intelligi: quod poſtea uidi a Socino & Huberto ſcriptũ. Patet hæc uera interpretatio, quia glo. & Doctis. intelligebant illa uerba, cum pater agebat pro filio, & ideò exponebant, *alij parat*: ſcilicet ipſi filio, vnde reſultabat difficultas. Sed litera in eo uerſ. manifeſtè loquitur quãdo filius agit petito principio l. quod magis oſtenditur ex uerbis proximis ibi, *an quod patri datum eſt, publicaretur?* ſi enim textus in eo uerſ. loqueretur de caſu. in quo pater ageret querela, non congruebat dicere, *an quod patri datum*; ſed diceret, quod ei datum. Similiter ex hoc patet, uerbum *obtinuiſſet* ibi præcedens, debere neceſſario referri ad filium agentem non ad patrem: eſt enim continua clauſula.

Nec obſtat quod l. illa etiam tractat de patre agente.

nomen

nomine filij, in uerſicu. *nec prohiberi*. id enim fuit, obiter dictum: principiũ uerò & principalis pars loquitur de filio agente. Et ſemper attendi debet quod principalius eſt, ſecundum vulgaria iura. Quod etiam nouè comprobo, ex l. qui in aliena, in princ. ff. de acquiren. hæred. vbi primo ponitur unum dictum in hæreditate; deinde ponitur aliud diuerſum, in bonorum poſſeſſione; poſtremo ponitur aliud in hæreditate delata ex ſenatuſconſulto Orficiano; & dicit textus *idem erit probandum*; & ex uerbis poſſet fieri relatio ad magis proximum, ſcilicet ad bonorum poſſeſſionẽ; tamen uere non fit relatio niſi ad primum caſum hereditatis, ſecundum gloſſ. & omnes ibi. nec aliud poſſet teneri ex iuris regulis. Sic dicta l. filius, prius loquitur de filio agente, deinde in uerſicu. *nec prohiberi*: obiter dicit patrem agere poſſe nomine filij. tertio in uerſi. *& quærebatur*: redit ad primum caſum de filio agente. ideoque ſubdit, *an quod* patri datum eſſet, & ſic apertè reſultant, quòd ibi uerbum, alij, non poteſt intelligi de filio, cùm textus loquatur de filio agente, aliquod commodum victoriæ parante. Probatur ergo ex uerbis illius l. commodum uictoriæ ibi filio non parari contra id quod gloſ. & Docto. putabant: & conſequenter ceſſat difficultas, qua Docto. tam anxiè torquebantur; ob quam tot interpretationis excogitarunt: & plures, difficultati ſuccumbentes, a communi ueraque ſententia receſſerunt, ut conſtat ex ſup. deductis. Licèt autem neceſſariò ex litera illius l. v. uerè colligatur, ibi uerbum, alij, non intelligi de filio, non ita neceſſario intelligitur de patre: aptè tamen de eo intelligi poteſt, ut Socynus & Hubertus intelligunt. Sed ad tollendam difficultatem, ſatis eſt oſtendere quod commodum ibi, & verbum, alij, non referuntur ad filium. Pro maiori autem elucidatione illius textus, eſt aduertendum, quòd illa uerba *quoniam alij commodum uictoriæ parat*: ſcripta ſunt in uim rationis: ſed adhuc nemo explicauit an ſit ratio dubitandi uel decidendi: ſeu ratio excuſandi patris. Ad unum enim uel alterum effectum ibi ponuntur ea uerba: & ſine hoc non poteſt perfectè intelligi litera illius leg. Ego aduerto quòd ſecundum interpretationem

nem glo. & omnium qui intellgebant ibi patrem agere, & alij commodum parari: non poterant ſtare uerba illa: *quoniam alij*, in uim rationis dubitandi contra patrem, ut Doctor. non ſat mature ſentiebant. Si enim pater alij parabat commodum, non ſibi: id iuuaret patrem ne legatum amitteret, iuxta tex. in l. tutorem. ff. de ijs qui. ut indig. ibi *cum non ſuæ perſonæ iure, ſed pupilli accuſauerit, propriam pœnam mereri non debet.* Et ex in l. aduerſus. xxx. §. j. ff. de inoffi. teſta. quod etiam urget, ut reijciatur communis intelligendi modus ad uerba illius. l. utq; conſtet, in eo uerſic. nõ patrem, ſed filium agere querela. Melius ſtant illa uerba pro ratione dubitãdi (ſuppoſita uera interpretatione, ꝙ in eo uerſi. filius agebat) & tũc quærebatur an patri auferatur relictum, quoniam filius agens non ſibi, ſed alij. ſ. patri parabat commodum: & ſic erat ratio dubitandi, qua uideretur legatum patri auferendum, quia ceſſabat excuſandi ratio. d. l. tutorem. Et uere rectius ſtaret litera ſi pro alij legeretur. illi, ut pungebant aliqui, ſecundum quod refert Alcia. d. c. iii. in fine. Cum autem ibi ſit quæſtio an pater legatum amittat, nullo modo illa uerba poſsũt intelligi in uim rationis decidẽdi: quia deciſio eſt, ne patri relictum auferatur: cui non congruit talis ratio, maxime cũ deciſio inferius ponatur à Iurecõſul. unde cum adhuc non eſſet ſcripta, non potuit ratio præcedere. Aduerto etiam ꝙ primæ deciſioni illius l. ſentit. I. C. rationẽ dubitandi fuiſſe, quia filius erat in poteſtate patris, & pater acceperat relictum inteſtamento, unde uidebatur filium non poſſe agere querela, ac ſi filius ſibi relictũ accipiens, approbaſſet teſtamentũ, iuxta regulã l. poſt legatũ in princip. ff. de ijs q. ut indig. l. nihil ĩtereſt. xii. ff. de inofficio. teſtamen. l. ſi proponas. xxiii. §. j ff. eodem. Quo non obſtante decidit I. C. filium agere poſſe querela, licet pater legatum, accepiſſet. Sicut igitur factum patris accipientis relictum adducitur pro ratione dubitandi contra filium, in j. par. illius l. ita factum filij agentis querela præſtabat cauſam dubitandi contra patrẽ in ii. parte tex. quod uidetur ex mente I. C. licet nullibi ita explicetur.
27 Ex qua uera interpretatione iudicio meo noue colligi poteſt,

poteſt, ibi eſſe tex. in prima parte, pro communi ſententia quam defendimus, quòd ante ius nouum bona materna per filium omnium patri acquirebantur, nam quia l. D. d. præſupponebat, ideo dubitabamur an filiū in poteſtate agere poſſet, contra teſtamentum ex quo pater relictum acceperat. nec uideatur curandum de perſona filij. Sic enim in multis habetur in iure non attendi perſonā mediā, per quā res alij acquiritur, ſed eam tantum cui ultimo acquiritur, ut in l. cum ei. ff. de lega. ii. l. cogi §. ii. qui ſolidum. ff ad Trebell. l. cum pater. § donationis. ff. de leg. ii. unde quia pater legatum acceperat, quo iudicium teſtātis agnouerat, & patri erant acquirenda bona rupto teſtamēto, uidebatur impediendus filius, ne querela ageret aduerſus teſtamētum à patre approbatū ex acceptione relicti: quod cōprobari poſſet ex uerbis tex. in l. ſi poſt mortē decimo, §. liberi. ff. de bonorum poſſeſſione contra tabul. ibi *quid enim bonum eſt eis fauere, ut partem faciant nihil habituri?* Tacite ergo in ratione dubitādi ſignificat Iureconſul. in prima parte illius. l. bona illa materna acquiri patri, alias enim non eſſet dubitandi ratio I C. digna, quod dici non debet, iuxta l. quod Labeo. ff. de Carbo edict. quia ſi bona acquirēda patri non fuiſſent, nullo colore dubitari poſſet, an patris factum accipiētis relictum, impediret filium in querela, cuius effectus ad patrem non ſpectaret. Quod ſuadetur ex regula d. l. qui poteſt inuitis. ff. de regulis iuris. Et quia audiri non debet perſona cuius non intereſt. ut in l. ille à quo. § primo. ubi Barto. & late Alex. ff ad Trebelia. & ita pro communi ſententia damus ibi textum, quo in præſentem diem omnium Doctor. ingenia mire torquebantur.

28 Ex cōmuni tamen ſententia quæ concludit, etiā in caſu illius. l. acquiſitionem bonorum patri cedere, infertur neceſſario (quod ſcribentes non aduertunt) ibi eſſe aliquid ſpeciale in querela inofficioſi teſtamenti, ut ſcilicet pater agens nomine filij, uel permittēs filium agere, non amittat ſibi relictum, & ita elegāter limitatur textus in l. poſt legatum, §. ſi pater, & § ſi filius fam. ibi *ſi inuito patre.* ff. de ijs quibus, ut indig. quibus habetur patri auferri relictū,

ſi eo

ſi eo permittẽte filius accuſet teſtamẽtum. Inde etiam ſecundum Pau. notabiliter limitatur. §. meminiſſe, l. Papinianus. ff. de inofficio. teſtam, ubi filius agens querela cõtra teſtamentum, ſi non obtineat, amittit relictum ſibi in eodem teſtamento; ut ſic mitius agatur cum patre agente pro filio, uel permittẽte filium agere, quam ageretur cum ipſo filio; quod notatu dignũ eſt. Neceſſariò etiam ſequitur uerum dixiſſe Barto. in dicta l. prima C. qui admi. & l. is qui hæres. §. fin. ut pater non amittat relictum eo caſu ob querelam filij, licet commodum acquiſitionis ad patrem ſpectaret; & idem ſentiunt communiter ſcribentes, ꝙ non percepit Deci. cõtrarium incaute dicens, in d. l. 1. in 1. lectu. num. 13. & in 2. lectur. numer. 72. ubi Curtius inuoluit, numero 53. in fi. & numero 54. cum ſeq. & Hubert. n. 76. ad fi. Cum autem ſpecialitas neceſſariò colligatur ex dictis iuribus, & communi ſententia, ratio forſan eius ſpecialitatis fuit, quia in caſu. l. filius, concurrebat, legatum fuiſſe relictum ab uxore uiro; qui aliquid plus debetur, ob tranſactum matrimonium. l. unum ex familia. §. fina. ff. de legat. ſecundo & infra dicemus circa l. 3. infr. eod. Concurrebat etiam quod filius agebat uel pater eum agere permittebat ad uitandam notam exhæredationis. Atque ad obtinenda bona matris, quæ naturaliter filio debebãtur l. nam & ſi parentibus. ff. de inoffi. teſtam. l. ſcripto. §. fi. unde liber. ideò alias datur minori. reſtitutio in querela inofficioſi teſta. l. j C. de in inte. reſt. nõ in alia accuſatione. l. auxilium. ff. de min. Vnde magis excuſandus erat pater, magiſque ei fauendum hoc caſu, ut illa limitetur regula illorum iurium. Ex regula autem dicti §. ſi pater & §. ſi filius l. poſt legatum, & dicto §. meminiſſe. l. Papinianus, magna ratio dubitandi reſultabat ad deciſionẽ d. l. filius, quatenus patri relictum conſeruat.

29 Hæc ſunt quæ ad l. illã afferre potuimus. cõtra cõem, citabat Alc. d. loco, l. pen. ff. ad ſenatuſconſ. Tertulli. quam dicit ab alio nõ adduci. eamq; ſufficere ad confutandam communẽ ſententiam; Verba legis ſunt hæc. *Sacratiſſimi principis noſtri oratione cauetur, ut matris inteſtatæ hæreditas ad liberos, tametſi in aliena poteſtate ſint, pertineat.*

Quæ

Quæ uerba Alc. uariæ ponderat,ſed ei ſatisfacit Socin.in d.l.cum filio: & melius Huberti.in d.l.j.C.qui admit. nu. 79.ex quibus precipua reſponſio colligitur, ut l. illa intelligatur de iure ſuccedendi,non de effectu acquiſitionis: nec enim ibi agitur cui ueniat acquirenda hæreditas poſt ſucceſſionem filij.Quod colligitur ex l.qui in aliena in fin. principij.ff.de acquir. hęredita. & l.filiusfa. xcj.ff. eodem.Quod ultra eos uidemus alibi,ut res dicatur ad aliquē pertinere,quæ tamen poſtea eſt alij reſtituenda,ut in fructibus, quos lex dicit indiſtincte pertinere ad bonefidei poſſeſſorē l.bonefidei.ff.de acquir.rer. domi.& tamē aliquando tenentur reſtituere uel ſoluere quatenus fit locupletior: ex gl.l.qui ſcit.ff.de uſur.Bart. in l ſi eius, ff. de rei uendic.ꝙ alibi plenè tradimus.Sic in l.codicillis §.matre,ff.de leg.2.hęreditas ſororis inteſtatæ dicitur peruenire ad fratrē qui filiū ſororis occiderat,& tñ id nō poteſt intelligi cū affectu,quia fiſcus aufert,ſecūdū Bar. & Imo. per l. Lucius, ff.de iure fiſc.Hæc interpretatio ad illam l. magis cōprobatur ex uerbis eiuſdem l. ibi, *tametſi in aliena poteſtate,* oſtendit enim tex. eam ſucceſſionē filio iuris plane cōpetere:magiſque potuiſſe dubitari an ei negetur ſi ſub poteſtate alterius fuiſſet,idq;tātum ibi tollit admittendo filiū:nō autem ut tollat acquiſitionē patri,ſicut nec eam tollit Iuſtinianus in principi Inſtituit.ad Orficiā. Sic e cōuerſo,mater exiſtens ſub poteſtate alterius admittebatur ex Senatuſconſulto,ad hæreditatē filij l.vi. eo.ti ff. ad Tertul.Quæ dubitationes ibi tollūtur,quia eo tempore non erat omnino expedita ſucceſſio adinuicem matris & liberorum, ut patet ex illis iuribus . Et ſecundum hanc ſolutionem ceſſat obiecto quam Alcia.inſolubilem putabat contra communem. Nec difficultati ſatisfaciebat Sebaſtia.Sapia.dicta l. 1.nume.54.in fin.C.qui admit. ubi neſcio quid comminiſcitur.Aliter nouiſſime reſpondebat & intelligebat Bellon.libr. 4. ſupputa c.v.qui conſtanter hanc receptam opinionem defendit.Non obſtat

30 aliud argumentum Alci.ex dicta l.prima.C.qui admit. in uerbo, etiam: quod Richardus ponderabat, ut ibi refert B.l.l.xxviii.oppoſi. colligitque ex Cyn. Alber.& Barto

ibi.

ibi. Quod uerbum innuere uidetur, ut non ſoli patri commodum acquireretur, & ſic quod pars filii eſſet, ſed Bal. & communiter Doct. reſpondent, ut uerbum, etiam implicet facta, non perſonas: ſitque ſenſus l. vt non ſolum filius patre ignorante poſſet agnoſcere bonorum poſſeſſionẽ, ſed etiam ita agnita commodum patri afferet: & poteſt ſufficere hæc communis ſolutio, ut per Alex. ibi in quarto notabi. & Curt. numero. 17. licet aliter & ingenioſè explicet. Bellon. quem uide libro tertio, ſupputa. cap. primo. Nec ualet quicquam argumentatio Politi a uerbo emolumentum uel commodũ, quod ipſe dicit ſignificare uſumfructum, non plenum dominium: quia ſupra oſtendi contrarium ex text. in l. Papinianus § meminiſſe. ff. de inofficio. teſtam. & alijs iuribus. Probat enim tex. in l ſi
31 putas. C. de petitione hæreditatis. Minus obſtat argu. Alc. dicta. cum oporter, infra titulo ſeq. inducendo illa uerba *in ueteris iuris conſeruatione:* iunctis uerbis ſequentibus *quemadmodum in maternis:* Videtur enim ibi ſignificare Iuſtinia. ꝙ iure antiquo bona materna nõ omnino patri acquirebantur, ſed tantum uſufructus: & conſequenter quod Conſtantinus hic non induxerit nouum ius Et licet poſſemus reſeruare reſpõſionem ad tractatũ illius l. ubi late alia ſcribimus, oportunum fuit hoc loco reſpondere ſtatim, ne ſcindantur hic articulus proprius huius l. qui continentur tractatus, melius intelligetur. Ad argumen. Alci. uidetur quod gl. in dicta l. cum oportet, uerbo, in ueteris, illud ſenſerit. reſpõdet. n. exponẽdo ibi ius antiquum dici pro eo quod erat ante Iuſti. non pro eo ꝙ erat iure pandecta. & ita Hube. in d. l. i. n. 80. in fi. melius Bellon. d. l. iii. c. v. ad fin. Poſt iura autẽ digeſto. aliqui Imperatores ſtatuerunt ea quæ Iuſtinia. ibi refert, ut patet ex hac. l. & l prima. C. illo titulo. Sed hæc ſolutio mihi non placet, poſſetque Alc. merito replicare contra talẽ interpretationem, quia improprium uidetur intelligere ius uetus pro deciſione huius l. & l. primæ. l. infra titulo primo, quas ſępiſſime ſcribentes appellant nouum ius, ut ſupra deduximus; & manifeſtè repugnãt uerba illa, *ueteris iuris*, quæ magis ꝓprie ad antiquius ius, quã huius l. referri debent.

debent. Vnde aliter explico, ut in d.l.cum oportet, ita tenent Bart. Bal.& Salic, quorum opinionem ſequitur Iaſ. & poſt eum Alex de Imol. & uoles Iuſtini, ſtatuere, quod generaliter ſtatuit in aduentitijs: Vt non omnino patri acquirantur, incipit a rebus incertis, quæ iure ueteri obſeruabãtur, in quibus filius nõ acquirebat patri: deinde refert caſus certos deciſos a præcedentibus Imperato. ut erat caſus huius l. & d l.j.infr.tit.j.& ita ſit ſenſus, ꝙ ſicut iure antiquo aliqui erãt caſus, in quib filius patri non acquirebat. Et poſtea aliqui Imperatores alios caſus deciderunt, in quibus dominium patri non quæreretur, ita Iuſtinianus ibi iuſtũ putauit, idẽ generaliter ſtatuere in omnibus aduentitijs,& uerbũ, *quemadmodum*, ibi non refertur, ad præcedentia(iuris ueteris) ut glo. Alcia. alijq; accipiebant, ſed potius refertur ad ſequentia, quod neceſſario euincitur ex illa l.quia in ullo uerſi. *quemadmodum*: ſimul ponit caſum huius l de boniš maternis,& caſum lucri dotalis uel nuptialis: ſicut igitur ſecundus ille caſus, ſecundum omnes, fuit nouè deciſus ab imperatorib. & cõtrariũ erat iure antiquo: ita dicendũ eſt in caſu noſtro, qui ibi ponitẽ ſub eadẽ determinatione, iuxta regulã l. iam hoc iure. ff. de uulgar.l.fi.C.de ſententijs & inter locutio. Et hoc modo ex dicta l.cum oportet, cõprobatur cõis opinio, ut hæc l.nouũ ius induxerit in bonis maternis Hinc patet rectè Doctor cõiter intelligere tex.in §. j.Inſtit.per quas perſonas.nob.acquiritur, ut ibi uerbum *olim* intelligatur pro iure digeſtorum, quod Iuſtinia. nouè emendat, ſtatuens ut dominiũ aduẽtitiorum filio acquiratur: ut merito reijciatur uiolenta interpretatio Politi, contra communem di-
32 cto tracta. de uulga.numero 43. Sed poſſet lector inſtare, quid ſignificet Iuſtinia.in d.l.cum oportet, dum refert jus antiquum, ſecundum interpretationem noſtram: uidetur enim, cum de iure antiquo filius omnia patri acquireret, non poſſe uerificari illam obſeruationem rerum, quæ iure ueteri non quęrerentur patri. Sed huic obiectioni ſeu inueſtigationi ſatisfacio dupliciter. Primò, quia etiam iure antiquo caſtrenſia, & quaſi caſtrenſia patri non quærebantur lege ſecunda. ff. ad Macedoni.

cum

cum multis alijs.ſecundo & melius reſpondeo,quòd apud Iureconſultos diligens lector inueniet in aliquibus rebus conceſſam acquiſitionem filio,non obſtante patria poteſtate, ut in exercitio querelæ d.l.filius,& d. l. Papinianus ff de inofficio.teſtamen.ut etiam in l. tertia.§.quid minori, ff de mino.facit quod notat Soci. in l.filio,ff.de cōdit. & demon.facit ad idem caſus l.cum hęres,ff.de acquiren. hæred. ibi, *quaſi paterfamilias*; & caſus l Imperator, ff. ad Treb.ut etiam de iure digeſt.aduertit Bart in l.placet,ult: oppoſ.ff de acqui.hære.Manet itaque defenſata communis ſententia,contra Richard. Polit. & Alci.ut lex hæc nouum ius induxerit,nec immeritò,quia Conſtanti. in aliis etiam nouas conſtitutiones edidit: ut in l.fin.C.famil. erciſc.l.his ſolis.C.de reuoc. dona. & in l.cum uir.C.ad leg. Iuli.de adulr.& in l.1 C.de natur.liber.obſeruat Alcia. libro quarto parerg. capitulo quinto,col 2.Facit pro communi,nam in hac materia Iuſtinian refert l. Cōſtantiniana m.ut in d.l. cum oporter,§. cum autem. & ſic inuit, ꝙ Conſtantin. nouè aliqua induxerit,quę ob id appellantur Conſtantiniana: iuuatur hoc,quia ſucceſſiuè ex hac l. uſque ad l. cum oportet,& ſequentes,ſemper aliqnid pro filijs ſtatuitur,minuendo antiquam acquiſitionem, quæ in totum patri dabatur, ſicq; uidetur nouum ius his legibus induci.Cauendum tamen eſt ab errore imperitorum, qui indiſtinctè putāt reſponſa Iureconſultor. eſſe antiquiora legibus.Imperator.& conſequenter dicunt ius digeſtor. eſſe antiquius iure.C. quod uerum non eſt:quia plures Iureconſulti,quorum reſponſa habemus in pandectis,uixerunt ſub Imperatoribus, quorum ſunt conſtitutiones in hoc libro. C. ut patet ex l.quarta, C.de contrahen. ſtipula. patet ex l. prima.C.de lega. iuncta l. Caio, §. Imperator. ff. de alimen. lega. & ex l. Antoninus. ff. de fideicommiſ. libert. quod colligi poteſt ex innumeris alijs iuribus,tradit Alcia. libro ſexto Parerg. capit .xiiii. & ante eum admonuit Fulgoſ. in l.fructus,col.3. nu.8.de rei uen dicat.patet etiam ex tit.ff.de conſtitut.princip.Ex quo cū iudicio legendus cum Bart. in l.finali.in fin.ff.de reg.Caton.Ex his datur lumen & fundamentum legibus præſē

tis tituli,& ſequentis. Quibus ſic expeditis, ampliatur deciſio hæc Conſtantini,& illa Iuſtiniani in dicta l. cum oportet,ut cum hæc acquiſitio patris fiat ex patria poteſtate,neceſſario procedat etiam ſi filius longe a patre degat; diſtantia enim locorum non tollit ius patriæ poteſtatis. l. Pomponius xl. ff. de procurato. in prin. & l. cum filius. ff. ſi cert. petat. l. ſi longius §. ſi filius ff. de iudicijs. quod alias inuoluit Hiſpa. Segura, in repetitio. l unum ex familia. §. ſed ſi fundum, col. 7. probatur hoc etiam ex l. ſi pater. C. de inſtitu. & ex l. fin. ff. de cond. inſtit. ubi diſtãtia & abſẽtia nõ tollit effectus poteſtatis, etiam contra patrem. Ampliatur ſecũdò in patre arrogatore ſecundum Albericum in dicta l. cum oportet, per textus in princ. Inſtitu. de acq. per arroga. facit l. arrogator. ff. de adoptio. l. ſed. ſi plures. §. in arrogato. ff. de uulga. intelligẽdo per textum. in l. nõ enim, cum l. ſequen. ff. de adop. & ita ampliat Bar. in l. cũ filio numero 10. ff. de legatis primo. Ampliatur tertio etiam ſi filius ſenex ſit, durat enim ſemper ius patriæ poteſtatis, ſecundum gl. receptam in l. fi. §. pupillus. ff. de uerbo. oblig. quam ibi extollunt Angel. & Imol. & Baueri. in princ. Inſtitu. quibus non eſt permiſ. facere teſtamentum num. 19. Ex qua glo. confirmabis quod inquit Bal. in l. fi. §. filius autem, infra titulum primum ampliando, & textũ, ibi ſequuntur Pau. & Corn. ibi. Ampliatur quarto, hæc acquiſitio ſecũdum ius commune, etiam ſi filius uel filia ſit coniugatus uel cõiugata, durat enim patria poteſtas & effectus acquirendi patri, ut in l. 1. & 2. infra titulo ſequen. & l. ſi uxor. C. de conditio. inſert. latè Boer. deciſio. cxlvij. & probatur ex innumeris iuribus ut tradit Tiraq. de iure mari. in prin. quod ut memorabile commẽdat Ioã. Croc. in l. frater a fratre, quæſtio. xvj. nu. 53. Hodie autem in Luſitania & Hiſpania aliud eſt dicendum ex legibus Regijs eximẽtibus liberos a poteſtate patris per matrimonium,
35 de quo pleniſſimè agemus in tit. ſeq. Ex hoc autem infertur, quod cum patria poteſtas de iure durabat etiam poſt nuptias liberorum: ſi pater donaret filiæ coniugatæ, non ualeret donatio indiſtinctè, ſiue filia eſſet in domo patris, ſiue in domo uiri ſeorſum a patre: militat enim uinculũ

patriæ

patriæ poteſtatis,quæ donationem irritat,iuxta l.ſecundã in C.de inoffi. donatio. & conſequenter patet contrariũ ſine iudicio ſcriptum a Corſet.in notabil.uerbo,donatio, qui malè ad id citat Bald. in c.iurauit,de probatio.ubi nu me.12.aliud diuerſum dicit,quod non tangit effectum ac quiſitionis,nec reſpicit hunc articulum:& contra ſe citat Corſet.inaduertenter textus in l.nec inter 4. C. de dona tio. int. uir. & uxor. Quinto ampliatur, etiam ſi pater ex crimine relegetur, quia adhuc durat patria poteſtas, quæ ex deportatione ceſſaret.§. cum autem,Inſtitutionũ quibus modis ius patriæ poteſtat.ſoluit.primo & l. relega ti.ff.de interdictis & relegatis facit l.quidam ff.de pœnis. Sexto ampliatur ut eadem patria poteſtas & eius effectus procedat inter libertos,his enim non negatur hoc ius ci uium Romanorum l.libertos.C. de patr. poteſta.Septimo ampliatur etiam in patre qui ignorabat ſe habere filium, uel illum mortuũ putabat.l.uxorem.ff.de manumiſ.teſta. ibi,*in poteſtate ignoran.is.* effectus enim & acquiſitio legis, abſentibus & ignorantibus non negatur, ut colligitur ex l.2. & ibi Docto.C.de pactis. conſuluerunt Ang.& Anch.
36 quos citat Aymon.in rubri.ff.de legatis primo nume.77. Sic lucrum a lege delatum,tranſmittitur ſine agnitione: ut contra Ang.reſoluit Alex.in l.ſi uir.ff.ad leg. falci.notat Bal.in l.hac edicta li.C.de ſecun.nup.Socin.conſ.cxvj. nume.19. libro primo latè & utiliter Iaſ. in l. ſi arrogator.nume.1.ff.eodem titulo ad leg. falc.ex quorum dictis hoc uidetur receptum in omni lucro uel cõmodum de la to a lege,extra nomen hæreditatis: & ita Chaſ. in cõſuetu. Burg in rubr.iiij.§.xiiij.ad fi.folio mihi 179.col. 4.& in ſpecie ad caſum authenticæ bona damnatorum, tradit Iaſ.d.loco,referens plures:ut reſeruatio quam textus ibi tribuit deſcendentibus & aſcendentibus in bonis damna torum,tranſmittatur ſine agnitione,quod plenètradit do ctus Hiſpa.Xuarez,in l.quoniã in prioribus,fol. mihi.77. C.de inoff. teſt.& in praxi iudicauit in caſu pulchro,Cõſi lium Neapol. ut tradit Matthæ.de Affl.deciſ.cccxiiij. Sed in hoc cauendum eſt ab Hiſpan.Segura, in l. unum ex fa milia.§.ſed ſi fundum,ff.ad leg.facid. folio mihi 56.colu.

tuſcóſ.Tertul.& ibi extollũt Bart. Bald.Paul. & reliqui & Palac.rnu.in repe. rubr. §.xlii.ad fi.& idem notant gloſſ. Cyn.Bart. in l.iii. ſupra de uſufr. gloſ. recepta contra Palac.in l.ui.infra eo.probatur etiã in l.ſancimus, ad fi. ſup. titulo primo, & eſt omnino communis ſententia.Ex qua ueriſſima ſententia deciditur caſus, de quo agit Chaſſã. in conſuetud.Burg. rub.vi.§.v. fol. 216. col.iii. cum ſeq. Infertur etiam utiliter ad multa,quæ non ſolent aduerti & ſunt magni momenti, maxime ubi ius commune non eſt correctum, ut copioſè & utiliter tradit Hiſpa. Anton. Gomet.omnibus uidendus l.vi.Tauri.nu.11. & num.12. Nam ſi fingas filium defunctum,qui habebat bona aduẽtitia,ſuperſtite patre & matre, tunc licet mater in ſucceſſione æquetur, patri non tamen minuetur uſufructus patris,quod utiliſſimum eſt in regnis & prouinciis, in quibus bona non communicantur inter coniuges. Imo etiã utile eſt in noſtra Luſitania, quãdo ex forma contractus dotalis,receditur à cõſuetudine Regni, & manent ſub diſpoſitione iuris cõis,quod raro contingit;facit d. l.fi.& d. l.ſancimus, iuncta regula l. commodiſſimè,ff. de liber.& poſthu l.ſi cũ dotem, ff.ſol.mat. Sed ubi filius decederet cum filio & patre, licet de iure pater adhuc debere habere uſumfructum, per dicta iura, tamen hodie apud Hiſpanos & Luſitanos, contrariũ eſt dicendo, quia agimus de filio cõiugato, qui per matrimonium exit à poteſtate ſecũdum legem Regiam Tauri. xlvii.& ſecundum legem Luſitaniæ,ut dicemus in tit.ſequẽ.Vnde ceſſat patria poteſtas & uſufructus, quia leges regni ſtatim iubẽt omnia bona filiis coniugatis tradi, ut l. xlviii.Tauri, atque apud nos libr.iiii.tit.lxxviii.dicemus latius in l. cum oportet.§. cum autem infra tit.i. Nec in hoc pacta,uel cõuentiones poſſunt mutare leges regias,quod ad ius publicum patriç poteſtatis, nec coniuges auferre ius filiis à lege delatum ; argum.l. ſi arrogator ibi, *principali prouidentia.* ff. de adoptio.facit regula, quod l. dat non aufert. textus & Bal.in authen.homo locum.C.de ſecund. nupt. facit l. iura ſan-
40 guinis, ff.de reg.iur. Hãc cõcluſionem limitat Paul.in d. l.ſi. ſup. ad Tertul.ut non procedat quãdo filius defuncti

ſuccedens non eſſet ſub poteſtate Aui,ſed alterius:ut ſi dece-
cedat filia habens aduentitia, in quibus pater habebat u-
ſumfructum: tunc enim filius illius filiæ, excludet Auum
ab uſufructu: quod ſequitur Cornelius ibi, citant l.tertiā.
§ fin.ſecundum unam lectu.infra titulo primo, quæ non
probat.Sed hæc limitatio mihi non uidetur tuta,quia re-
fragatur dic.l. fi. ſupra ad Tertullianum & dicta l. ſanci-
mus,ſupra tit.j.ſemper enim militant uerba illarum legū
& earum ratio, ut patri uiuo non auferatur uſusfructus
§ ſemel ei quæſitus, militant etiam uerba huius.l. indiſtin
ctè dicentis, ut in diem uitæ patri uſusfructus ei maneat:
ſtat ēt ratio iuris, ut effectus acquiſitionis conſumatæ nō
ceſſet, licet res ueniat ad caſum a quo incipere nō poſſet:
Bar.in l.plurib.§. & ſi placeat.ad fi.ff.de uerb. obli.melius
in l.Titia.§ Imperator,nu.10.uerſ.*in contrarium*.ff.de leg.
ii.tex.in l.fi.ff.unde libe. latè Tiraq.in ſuo tract.de cauſa
pro hoc ſtat etiam regula text.in l.iii. ſupra de uſufruct.
41 Hanc cōcluſionem eleganter limitat Pau.in l.fi.ad fi.per
illū.tex.ſup.de uſufr.ut non procedat qn̄ uſufructus con-
ſiſtebat in perſona filij,licet pater haberet commoditatē:
tūc enim mortuo filio ceſſat illa cōmoditas patris, quod
prius ſcripſit utiliter Bal.in l.cū oportet, ad fi.princ.infr.
tit.j.uerſ.& ſi diceres: quod eſt notādū ad caſus in quibus
pater non habet uſumfructum, quamuis habet commo-
ditatem:dicemus in Authen.idem eſt,infra tit.j.facit l.ne
ceſſario.§.fi.ff.de peric & commo.rei uēd.& Bal ſequitur
Hiſpa.Fernan.Arias.l.xlvj.nu.5.ad fi. Anto.l.xlviii.nu 4.
41 in fine. Nono ampliatur, & infertur ex præcedente am-
platione,ut quamuis filius efficiatur ſui iuris ob aliquam
qualitatem,non ceſſet uſufructus quem pater habebat in
maternis & aduentitiis,ut ſi filius efficiatur Epiſcopus.Au
then.ſed epiſcopalis. C. de epiſcop. audien. uel Patricius.
§.filiusfam. Inſti.quib.mod.ius patr.poteſt ſol.quod ulti-
mum hodie nullibi eſt in uſu: ita inferendo neminē ci-
tans,dicit Hiſpan.Anton.Gomet.l.xlvili.Tauri, nume.6.
ad fi.Hoc uoluiſſe uidetur Palaci.in repeti.Rubr.§.xlii.ex
num.13.cum ſequen.licet non omnino explicet.id autē
exprimit Pala.in filio facto Clerico.Et latè Hiſpan. Soa-
res,

res,in q.maioratus,folio ulti. Faciunt quæ tradit Deci.in capitu.in præſentia, ex nume.62. de probatio. facit ratio ſuperius adducta ad l.fin.ſupra ad Tertul. nec tūc militat diſpoſitio.l.cum oportet autē, infra titulo primo, ubi de
43 hoc latius agetur. Decimo ex eadem concluſione & uerbis huius l.ampliatur hæc acquiſitio.licet filiusfa.effectus Clericus,teſtetur, (ut poteſt ſecundum cōmunem ſententiam)& cum teſtamento decedat:non tamē poteſt aliquo modo diſponere de uſufructu, quem pater habebat ante clericatum filij,ut colligitur ex Docto. in l.ſacroſanctæ, ſup. de Epiſcop.& cler. & probatur ex litera illius l.ibi, *in eodem gradu clericatus uiuētes:* & hoc uti receptius & uerius tradit Hiſpa.Ant.Gome.d.l.xlviii.nu.7.ubi plures refert, & hoc uoluit.Hiſpan.Soares.d.q.de maioratu,fol. ulti. & ita reſoluit Deci.ab eis non relatus in d.ca. in præſentia, numer. 64. de probat. & ex Fabro & aliis reſoluit Couas. Ruu.in cap.quia nos,num.1.de teſtamen. Vnde cauendū eſt a Panor.contrarium malè ſentiente,in dicto capitu.in præſentia,num.56.quod alibi nō deciderat, idem Panor. in capitu.conſtitutus, numer.7.de integ.reſtitut. Magis cauendum a Bened.errante in c.Raynutius,uerbo matrē. nume.20. repugnat enim iuris ratio, ut priuilegium filij clerici,auferat patri uſumfructum quem ante clericatum habebat. Nec contrarium uoluit Paul. Caſtren.in dicta l. ſacroſanctę:nec Iaſ.in l. filiæ licet C.de collatio. licet minus bene eos referre uideatur Ant. Gomet. ubi ſupra qui etiam minus diligenter ibi citat Barto.in nonnullis locis ad hanc concluſionem:ſic pro contraria aliquos malè ci-
44 tat Benedict.d.loco.Hinc infertur undecima ampliatio, ut ſi ſtatutum permittat filiumfami. teſtari, intelligatur ſine præiudicio uſusfructus, quem pater habet in aduentitiis,ſecundum Bal. in l.ſi quæramus in finalibus uerbis. ff. de teſtamen. tradit Angel. Aret. in tracta de teſta. folio ii.colum.iiii.& latè Anton.Gomet.l.vi. Tauri,numer. 13.quorum ſententia probatur ex doctrina.l. ſi quādo.C. de inofficio teſtam.Duodecimò ampliatur & ita infertur
45 ex proximè dictis, ut pater non amittat uſumfructum quē habebat,licet filius efficiatur monachus,& ex religio

ne ceſſet patria poteſtas;quia adhuc militant uerba huius l.& iurium,quæ ſupra adduximus, & militat regula dicta l.tertia, ſupra de uſufruct. tradit Palac. in rubri. d.c.§.xlii. in fine: & receptũ eſt, ut tradit Deci. in d.c. in præſentia nume.62.& ex Salyc. & Anton. tradit Soares.d.q. maior. col.pen.Nec enim patitur iuris ratio, ut factum filij,licet laudabile,auferat patri ſuũ, ſecundum regulã, l. id quod noſtrũ,ff.de rege.iur.facit tex.notab.in l.impuberi.xli.ff. de admi.tuto. ibi, *nam ad alienam iniuriam priuilegium militum prorogare non oportet*, quem tex.alias notabat Polit. de uul-
46 ga.nume.89. Volunt autem Docto.in his locis & alijs citandi, in ſeq. ampliatione, ut ingreſſus religionis tollat patriã poteſtatem: & Bald.in l. patre furioſo.ff. de ijs qui ſunt ſui.notat.gl.l.ſi ex cauſa.§. Papinianus.ff. de minoribus notabilis & recepta.ut per Iaſ.in l.ii.nu.22.ff. de uulgat.Areti.in l.is poteſt,colum.iiii.ad fin.ff.de acquir.hæredi.Boeri.deciſi.cxxi. ad fin.ultra quos id pulchrè declarat Bal.in l.ii.C.de liber. exhibend. ſed contra illam glo. & cõmunem,quod religionis ingreſſus tã patris,quã filij,non tollat patriam poteſtatẽ.contendit Matheſi. de ſucceſſ.ab
47 inteſt. in princi.nu.7. Decimo tertio ampliatur hæc acquiſitio, inferturque ex prædictis ad quæſtionem, in qua ſcribentes mirè uariant,quando pater ingreditur religionem.gl.enim in Authen.idẽ eſt,infra titulo j. indiſtinctè inquit uſumfructum manere, ſcilicet penes monaſterium uiuente patre; & in omni uſufructuario ingrediente religionẽ,idem dixit gl.ad fin. in Authenti.ingreſſi.C. de ſacroſanct.eccl.hancq; opinionem ſequuntur quã plures ut infra.Contrarium tenere prorſus uoluit antiquus Doctor Martin.Sil.quẽ refert Cyn.in d. Authenti. aſſerens quod totus uſusfructus redit ad proprietatẽ, & ſic manet inſolidũ penes filium: & hanc opinionem ſequitur Salic.in d. Authen.ingreſſi,nu.10.ad fin.& in dicta Authenti.idem eſt: ubi ſubdit ita tenere communiter Doctor. & hanc uidetur ſequi Iaſ.in d.Authen.ingreſſi,nume.48.Et nouiſſimè eam probat Riminald.§. j.uu.18.Inſti.per quas perſon. & Couas ruu.in ca.ii.numero 8. de teſtam. ubi cum Salice. eam dicit communem, cui addit nouum fundamentum

ex ma-

ex materia.capit.cum ſcimus,de regu.& refert Hipp.ſingu. cccccclxviii.ubi hanc ſequitur. Tertiam opinionẽ eamq; mediam uult Bart.in d. Authenti.idem eſt,& ibi Ange.ut dimidia maneat penes monaſterium,alterã ad filium ſpectet ſicut quando pater eum emancipat, iuxta d.l.cum oportet,§.cum autẽ, & ita Panor.in dicto capitulo in præſentia.nu.57.& in d.c.cum ſimus de reg. Et cum Bar. trãſit Hipſa.Alias.l.xlvi.colum.ii. & Silueſt. in ſumma, uerbo religio.vi.& nouiſſimus Riminal.ſibi contrarius in §.
48 ii. numero 19. inſtit.per quas perſo. Aduerto quòd Cyn. in d.Authenti.idem eſt, remittit ſe ad ea quæ dixerat in Authenti.ingreſſi:& idem facit Alberi.& ambo in d. Authen.ingreſſi,ſequuntur gl.ibi,ut patet ex Cyn. nu. 12. ex Albe.nu.22.cùm ſeq.& ſic malè citantur contra gl. a Iaſ. ibi a Couas Ruu.d.c.a Riminal.d. loco:a quibus hac allegatione cauendum eſt. Sic etiam Hiſpa. Anton.Come.l. Tauri.xlviii.nu.8. ad fin.non bene citat Salic. & Martin. Sil.Alberi.Iaſ.ad prædictam opinionem Barto. diuidentis uſumfructum inter filium & monaſteriũ; cum hi Doctores longè aliud ſcripſerint,ut fidelius retuli; labitur etiam Hipp.d.ſingu.confundens allegationem Bart.& aliorum
49 Hanc quæſtionem tangit,ſed non reſoluit Boerius deciſio.cxcvii.in fi. Ego curioſius aduertendo dico, ꝙ opinio gloſſ.receptior eſt:quia eam probarur Cyn.Alberi.in dic. Authen.ingresſi, & ibi expresſim Bart. nu.42. & nu.49.& Roſellus num.18. & ita Bal.Pau. Rapha. Corn. in d. Authẽ.idem eſt:& Guido Pap.deciſi. cccclxxvii.nu.4. & expresſius deciſi.cccexcv.ubi dicit ita fuiſſe iudicatum. Et idem tenuit Specu. quem Guido & alii referunt. & ita Deci.id dicto cap. in præſentia,nume.66. ubi etiam citat Imol.in l.cùm filio.ff.de lega.j & ita Cæpol.cõſilio xxii. nu.4.colligitur ex Innocẽ.in dicto capit.in præſentia, &, alijs,quos citat Soci.conſilio x.num.20. lib.j.ubi hanc dicit communem ſententiam: & eandem probat Alexand. conſilio.cxxxix.nume.5. libro 2.ubi eam uidetur dicere communem, nec aliquam contra citat: & hanc ſequitur Hiſpan.Anton.Gome.dicta l.xlviii.numero 8.ad fin. hãc dicit communem Crot. in l. Gallus §.& quid ſi tantum,

nu-

50 num.30. Probatur hæc opinio gl. ex regula huius l.& ex iuribus ſup.citatis: pater enim licet monachus, naturaliter uiuit & ſic durat uſusfructus: monaſterio autem, quatenus capax eſt, omnia deferuntur quæ monachus habebat. dicta authen.ingreſſi.Nec obſtat argumen. Martin. Sil. relatum a Cyno & Alber.in dicta Authen. idem eſt, dũ arguit a ceſſante ratione,ꝙ uſusfructus datur patri ob cuſtodiam & adminiſtrationem, quę ceſſat in monacho. Reſpõdeo enim ꝙ non ceſſat in monaſterio habente miniſtros & officiales qui ſua gubernant,ut docet experientia: & forſan diligentius ſua tuentur quam laici, ut alibi dicit Pratic.Papien.ſeu.Ferrarien. Nec obſtat argu. quod pungit Couas Ruu.ex materia c.cum ſimus,de regu. quia non eſt tutum,ut patre ingreſſo religionem,ſtatim legitima debeatur filio,quod alibi examinamus:nec ſi eſſet ue-
51 rũ,ualebat cõſequẽtia ad uſum,de quo agemus: Non obſtat etiam argumentatio Bart & ex d.§.cum autem,l.cum oportet.omiſſa enim friuola reſponſione Bal.& aliorum, dico quòd in d.§.agitur de emãcipatione facto patris,immediatè id agentis:ſed pater ingrediens religionem longè aliud intendit.licet igitur acceſſoriè reſultet filium exire a patria poteſtate,non poteſt dici emancipatio ex facto uoluntario patris quod nõ dirigebatur ad talem effectũ,ſecundum regulam l.ſi quis nec cauſam.ff.ſi cer.pe.& quod probat text.& Barto. ibi, in l. ſocium qui in eo.xvi. j.ff.pro ſocio,cũ aliis quę omitto.Ex his ergo reſoluo opinionẽ gl.ueriorẽ eſſe, & magis cõem, quicquid cõtra di-
52 xerint Saly.& reliqui ſup.relati. Ampliatur xiiii. hæc acquiſitio ex reſolutione Iaſ.cõſ. cxcviii.li ii. ubi cõcludit, ꝙ ſi ex ſtatuto acquiritur uiro quicquid vxori obuenit, uel defertur conſtãte matrimonio.idẽ erit in uiro filiofa. ut ſibi proprietas, patri uſusfructus quæratur,interpretando ſtatutũ ſecundũ ius cõmune,quod ſequitur Boeri. deciſi.cxcix.in fine: ſed non ſeruit in iis prouinciis, in quibus lege uel conſuetudine filius per nuptias exit de po-
53 teſtate patris. Ampliatur. xvi. ut ultra acquiſitionem poſſit pater,ratione patriæ poteſtatis, compellere filium ne uiuat extra domum & familiam patris, ſecundum An-
gel.

gel conſilio lxxxv. numero 3. quem corruptè ſequitur Boeri. deciſio. cxcv. num. 5. ubi non rectè citat numerum conſilij: & ita aſſerit Bal. Nouel. de dote. vii. parte. priui. leg. xxxiiii. nu. 5. uerſic. & ſicut: vbi concludit ita teneri filium ſimul cum patre habitare, ſicút vxor cum uiro: citat Bal. in Authen. ex teſtamento. C. de collatio. ubi hoc non inuenio. Ego aduerto quod doctor. omnes hoc tradunt, quando agitur de retinenda dote aduentitia filij coniugati, de iure enim debebat eſſe penes patrem, & pater debebat alere ex ea filium & nurum, & fructus dotis percipere: ut reſoluunt communiter doctor. ſecundũ Crotum. in ii. repeti. l. ſi conſtante, nu. 7. in fine: Ang. Imol. Pau. in l. ſi cũ dotem §. tranſgrediamus, ubi Alex. n. 9. ita reſoluit. Ita etiã loquuntur Doc. citati à Nouel. & Boer.
54 Similiter hoc procedit quãdo filius uellet alimenta à patre, debet enim cum eo habitare, nec alias pater tenetur eũ alere extra domum. facit gl. c. ſignificaſti, de diuor. cõis ut tradit Palac. in rub. §. lxiiii nu. 6. & nu. 10. Et idem econuerſo ſi parens uelit alimenta à filio: nec etiam pater poſſet filium domo eijecere, licet ei extra domũ alimẽta præſtare uellet, ſecundũ Bart. & Doct. cõiter: ut reſoluũt Paul. & Iaſ. nu. 6. in l. quidam cum filium, ff. de uerborum obl. per tex. ibi poſt princip. in illis uerbis *domo eum propulerit.* Ex quibus cauendum à generalibus uerbis Bartol. in tracta. de alimen. nu. 25. ſed limitatur, niſi ex iuſta cauſa, puta ob ſæuitiam uel malos mores, quia tunc poteſt filius, uel pater alendus recedere à domo alere debentis, ſecundũ Bart. Paul. Imo. Alex. Boer. & Noue. & alios ubi
55 ſup. & Iaſ. in l. j. n. 1. cũ ſeq. C. de leg. Sed nõ placet ꝙ indiſtinctè aſſerũt Noue. & Boer. dũ dicunt ꝙ filius præciſè teneatur habitare cum patre, ſicut uxor cũ uiro, imo crediderim ꝙ ſi filius nolit à patre alimenta, uelitque quærere honeſtum uitæ genus, nõ poſſit impediri à patre quia filii opera non egeret, contrarium enim eſſet hominẽ liberum ſeruilis conditionis reddere, contra l. ſecundã, ff. ſi quis à paren. fuer. manu. Quod iuuatur, quia uidemus filiumfamil. ex promiſſione regulariter ſine patre obligari. l. filiusfamil. ii. ff. de actioni. & obliga. l. tam ex contracti-

tractibus.ff.de iudic.Videmus præterea filiuſfam. inuito etiam patre eoque ad expenſas obligato, poſſe dare operam literis,gl. recepta l.ſed Iulianus §.proinde.ff ad Macedon.Bal.in l.Macedoniani.C.ad Macedon. Fely.in ca. ij.de magiſt.Nouel.de dote.vj.part.priuileg.xlvj.in prin. notanter Rebuſus de priuileg. Schol.ptiuileg.liij.Sic temperarē illam uēdicationem quæ iure datur patri pro filijs in poteſtate l.j.§.per hāc ff.de rei uendica.de qua late egimus ſup.in ij.parte Rubr.Filio enim in hoc datur uoluntas & libertas, ut probat l.fi.ff. de liber. exhib. quod in ſupradictis terminis utile eſſe in filio qui uellet Africā vel Indiam petere, ne à patre abſq; cauſa retrahi poſſit. facit tex.in c.cū ſimus,de regu.ibi *liberum ſibi,* quē notat pla.in l.ne diutius C.de agric.& cenſ. ſpeciale enim eſt cā correctionis ut pater eū poſſit certo loco retinere Bart.in l. ex facto,in fine.ff.de hæred.inſtit.Fely.in c.cū contingat,ad
56 finem de for.cōp.Alci. reg.j. præſum.iij. Ampliatur xvj. hæc omnia iura loquentia de acquiſitio, quæ fit patri, ut procedāt etiam ſi ob ſæuitiam uel nequitiam patris filius degat extra eius domū: durat enim adhuc effectus patriæ poteſtatis,ut habet textus notab. qui ad hoc expendi non ſolet,in l.iii.§. pen.incip.etiam ff.de liber. exhib. ibi, *obtinuit mater ob nequitiā patris, ut ſine diminutione patriæ poteſtatis apud eam filius moraretur.* quem textum ad aliud commēdat Angel.Areti.in §.ſumma,ad.fin.Inſtitu.de inter d. ponderanda ſunt illa uerba *ſine diminutione patriæ poteſtatis,* ſignificant enim quod nec patre excuſabitur ab ijs ad quæ aliās tenetur, nec amittit id quod habet ratione patriæ poteſtatis.Facit quod alibi dicit Iuſtinia. in Authen. de inceſt.nupt.§.primo uerſic.ſi uero,ibi.*licet impius & legum contemptor pater eſt.* Sed hoc intelligi debet, quando ſolum agitur contra patrem, ut filius apud eum nō moretur ſecus ſi tanta ſit patris nequitia,ut etiam cogatur filiū emancipare,quod fieri poteſt, per l.fin. ff.ſi quis à paren. fuer.manu.ſic in.l.ſi lenones.C.de Epiſ. audi en.in fin. C. de ſpecta.libro xj. declaratur etiam ut aliquādo ex maxima patris culpa, filii ipſo iure liberentur à patria poteſtate l.ii.C.de infant. expo. Limitatur etiā niſi pater inique

negauerit

negauerit filio alimenta, quia amittit hos effectus patriæ poteſtatis gl. l.penult.uerbo pœna,ad fin. C. de patr. poteſtat.quam extollitPanorm.in c.fin.nume.5.de conuerſ. infidel. Bruuus de ſtatutis excludent.fœmi.artic 1.nu.26. facit l.prima,§.ſed ſcimus,C. de lati.liber.toll.uerſ. quem enim,ibi,*quem a domo repulit,maneat ab eo eiuſque ſubſtantia, penitus ſegregatus*. & uulgaris l. necare uidetur. ff. de liber. agnoſcen.Limitatur etiam ille tex.& minuitur ius patriæ poteſtatis eo caſu in filio coniugato habente dotē,ut patri auferatur & priuetur eius fructibus, filioque tradatur pro oneribus matrimonij extra domū patris,ut reſoluunt Doct.communiter,in l.ſi cum dotē.§.tranſgrediamur,ubi Alex.num.9.ff.ſolut.matr.Pau. in l.2.ad fi.C.famil. erciſ. Boeri.d.deciſ.cxcv.Crot.in l. frater a fratre,nu.56.Nouel.
58 de dote.7. parte.priuileg. xxxiiij. Declaratur etiam ille tex. ut quod ibi dicit de filio erga patrem,nō procedat inter coniuges: quia ſi uxor ob culpam uiri ab eo ſeparetur, uel eius cohabitationem uitauerit, nihil ei acquirit, nec cōicat.Bal.in l.ſi uxor,nu 6.in fi.C.de conditio.infert.idē Bal.in l.non ſine.C.de bon.quæ liber. & Palac.in rubri.§. lxiiii.nu.11.Deci.l.1.nu.10.C.unde uir. & ux. tradit Couas Ruu.de ſpōſa.2.par.c.7.§.1.n.6.Nec mirum ſi maioris potentiæ ſit cauſa naturalis inter patrem & filium, quam cauſa coniugum ſecundum Pan.in c.literas,nu.27. de reſtit.ſpolia.facit tex.qui notari nō ſolet,in l.non ut a patre
59 8. ff de capitu. Ampliatur.17. hæc lex & ſimiles,dum loquuntur de acquiſitione & patria poteſtate, ut procedat non ſolum in liberis procreatis ex iuſtis nuptijs: ſed etiā in ijs qui illegitimè nati, poſtea legitimantur: Hi enim incidunt in poteſtatem,& efficiuntur legitimi,tex.in §.fi. Inſti.de nupti.facit textus in l. ſed ſi hac §.2.ibi, *princeps ingenuum fecit*. ff.de in ius uocan.facit textus in l.quæris & fin.ff.de nata reſtitu.ibi, *omnem ingenuitatis ſtatum*: & ibi, *perinde habetur*: tradunt latè Bart. & Iaſ. ex nu.226.in l.ſi. is qui pro emptore,& ibi nouiores: tradit Deci. in l. liberos.C.de colla. & conſi.clv.Tiraq. in l. ſi unquam,uerbo ſuſceperit liberos,ex nu.63.Quibus omnibus addo tex.nō ſolitum notari,in l.ſi ſenatori, ibi,*iuſtam uxorem*.ff.de ritu

nupt.

nupt. Ampliatur xviii. hæc lex & ſimiles, etiam ſi pater furioſus extet, uel mēte captus: adhuc enim durat patria poteſtas, & effectus acquiſitionis, ut eſt text. apertus in l. patre furioſo, in fi. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur. ubi ponitur regula ſecundum oēs eam limitātes ſpecialiter per l. cum hæres, ff. de acq. hæred. & ideo cauendū eſt à Chaſſ. qui regulā in contrarium citat, in cōſuet. Burg. rub. vi. §. v. fol. 219. col. i. nu. 3. & in quo etiam grauiter errat Boer. in conſuet. Bitur. tit. j. §. iii. poſt princip. ubi facit regulam, ut filius nihil patri acquirat furioſo. & male citat iura & Docto. Sed hæc ampliatio reſtringitur cōiter à ſcribētibus, per textū in d. l. cum hæres, ff. de acquir. hæred. cuius ſunt uerba: *Cum hæres inſtitutus erat filius, & habebat patrem furioſum, in cuius erat poteſtate: interponere ſe ſuam beneuolentiam diuus Pius reſcripſit: ut ſi filiusfam. adierit, perinde habeatur ac ſi paterfam. adiſſet: permiſit itaque ei & ſeruos hæreditatis manumittere*. Et quo textu. Bart. ibi, & in l. placet, ulti. oppoſ. tit. concludit eſſe ſpeciale in hæreditate delata filio furioſi, ut filius ipſe adire poſſit, & ſibi non patri acquirat. Idē uult Bartol. in d. l. cum hæres, & ibi Paul. Caſtrē. dicēs rationē ſpecialitatis eſſe, quia in hęreditate datur lucrū & damnum ob onere hæreditaria: & ita prius Alberic. ibi, & in dict. l patre furioſo, in fi. Et idē probāt Angel. in d l. cum hæres, & Imol. & Ro. ibi, & Areti. dicentes textus ſingularē idē Areti. in l. cū ex filio, in fi. ff. de uulg. & Iaſ. dicens illū tex. ſolennē, in l. qui in aliena. §. interdū num. 13. ff. de acqui. hæred. Idem nudè uidetur ſequi Mātua. lib. tertio locorum, c. lj. & hoc probat per illum text. Aimon. Crauet. in l. cum filio, ſecunda parte, n. 13. ff. de lega. j. Et ſic patet hanc eſſe cōmunem ſententiam. in hoc autē uariauit gl. in d. l. cum hæres: ubi Roma. & Areti. referūt Petrum de Bexuci, qui a communi opinione receſſit. Et mirū eſt Arer. Iaſ. & nouiores nō aduertiſſe, ꝙ ſubtilis Cuman. in d. l. cum hæres, ad fi cōtrarium magis probare uidetur, dicens ſe non uidere cur filius fam. nō acquirat patri furioſo etiam in caſu illius l. Et eo tacito, idem uno uerbo dicit uariādo, Soc. in l. cū filio, nu. 14. uerſi. uel forte melius. ff. de lega. j. quod ego noue multipliciter

62 probabo. Sed contra hanc communem adducunt glo.& Doctor.textum in l.Antiſtius.lxii.§.fin. ff. de acquir. hæred. & ita habent fere omnes libri antiqui: hodie autem legitur ad exemplar Florentinum.l.lxiii. incipit furioſus, & ſunt uerba: *furioſus acquirere ſibi commodum hæreditatis ex teſtamento non poteſt; niſi neceſſarius patri aut domino hæres exiſtat: per alium autem acquiri ei poteſt ueluti per ſeruum, uel eum quem in poteſtate habet*. Bartol. poſt antiquos reſpondet, tam in dicta l. cum hæres,quam in l.Antiſtius:ꝙ eſt differentia an filius adeat ſponte & tunc ſibi acquirat, atq; ita procedat dicta l.cum hæres.aut iuſſu curatoris patris furioſi, & tunc patri acquirat,& ita procedat.d.l. Antiſtius. Quod etiã reſoluunt Alberi.Bal.Imo. Paul.& alij cõmuniter ibi.& Alber. in dicta l.patre furioſo, in fi.& Crauet. dicto loco:ſubdit Paul.in d. l. cum hęres,nume.2.quod ſi poſtea pater redierit ad ſanam mentem, & ratam habue-
63 rit aditionem filij,acquireretur ſibi hæreditas. Ego non uiſo Cumano,nec Socino(qui nihil adducunt)contra cõmunem tenendum putabã,atque ita teneo primo per textum in dicta l. patre furioſo:dum indiſtinctè infert, ꝙ cũ duret patria poteſtas in patre furioſo,durabit etiam effectus acquiſitionis.Et ratio illationis.l.C. ita militat in hæreditatibus ſicut in aliis acquiſitionibus, maximè hodie ſtante remedio inuentarij.l.fi.C.de iur.delib. ideoq; textus in dicta l.patre,nõ admittit reſtrictionẽ Docto.Quod magis aſtringit,attenta regula.l.de prætio. ff. de publica. l.j.§.& generaliter.ff.de legatis præſtan. Secundo contra cõem facit textus in l.penul.ff.de curat. furio. ubi ſi pater prodigus ſit,curatorẽq; habeat.adhuc in hæreditate filius in poteſtate ei acquirit:ideoq; oportet emancipari filium ne ei acquirat.Igiť idẽ dicẽdum in patre furioſo, maiori, ratione qa mitius agẽdũ erať cũ patre habẽte curatorem ex caſu & fato infęlici,quam ex culpa & prodigalitate:ſecundũ gl. dictæ l.Antiſtius,quã Bal ibi dicit aureã;facit l. diuus. ff.de offic. pręſi d.& facit l.prima,ff.de cura.furioſi
64 ibi, *ad exemplum*. Tertio contra communem ſtat textus in d.l.Antiſtius,§.fin.ſeu. in l. furioſus, ſecundum aliam literam quam ſuperius retuli: apertè enim inquit textus

patri

patri furioſo acquiri hæreditatem per filium, quem in poteſtate habet: nec ibi fit mētio de curatore iubente, ideoque talis diuinatio admittenda non eſt; immò ſi cum iudicio attendatur, conſtabit nullo colore ſuſtineri poſſe illā communē reſolutionem & differentiam inter illa duo iura. Si enim filius non patri furioſo, ſed ſibi poterat acquirere, id nō erat mutandū ex eo ꝙ pater haberet curatorē; nec faciebat ad rem curator patris, cum Bartolus & Doctores dicebant, ꝙ filius per ſe poterat adire, nec erat iuridicum hanc acquiſitionem tam incertam reddere, maximè quod filius regulariter eſt ipſe curator parentis furioſi, uel prodigi. l. j. in fi. & l. quart. ff. de curat. furio. Nec obſtat alia ſolutio Areti. in d. l. cum hæres, diſtinguentis an hæreditas deferatur ipſi filio, & tunc procedat ea lex, aut deferatur patri, & tunc procedat. l. Antiſtius. Replicatur enim quod Barto. & Docto. communiter contra ſentiunt intelligentes l. Antiſtius, quocunque modo hæreditas filio deferatur: itē dicta l. Antiſtius, generaliter loquitur, & planè cōpræhendit caſum, quo filius eſſet inſtitutus, & ei principaliter delata hæreditas: quia concludit tex. ut patri furioſo acquiratur, quemadmodū alias de iure acquiri ei ſolet. Et cōtra Areti. facit. in hoc quod ad illum textus tradit Iaſ. alios referēs in l. ex facto, n. 36. ff. de uulga. & manifeſtè contra Areti. facit ille textus in exemplo ſerui, quo oſtēditur, ipſum filium uel ſeruum fuiſſe inſtitutum.

65 Quarto contra communē urget litera d. l. cum hæres, ibi *permiſitque ei ſeruos hæreditatis manumittere*: ſi enim filius omnino ſibi acquireret hæreditatem ob furorem patris, fieretque dominus, ut Doct. dicunt, nō congruebat uerbū illud, *permiſit*: quia dominus non egebat permiſſione, nec oportebat exprimi ſpecialiter illū caſum manumisſionis immò poſſet decipere ea ſpecificatio, cū manumisſio facilius eſſet admittenda, & ſic expresſio deberet fieri de aliis minus fauorabilibus; item ſi filius ibi eſſet dominus, ſatis fuiſſet id ſignificare, ut omnia ſibi licere conſtare, ineptūque foret unum ſpecialiter exprimere, iuxta l. in re mandata. C. manda. Quinto contra cōmunem, facit, quod ſuperius tradidimus, ſecundum iura & Docto. acquiſitionē le-

galem

galé fieri ignoranti & abſenti:nec exigere acceptationē. Cum igitur hæc acquiſitio ſit legalis,ut d.l.placet,cum ſimilibus.negari nō debet patri furioſo,qui abſenti & ignoranti æquiparatur.l.ij.§.furioſus.ff. de iur. codic. præſuppoſito ꝙ hic non requiritur iuſſus,ſed tantum agimus de commodo acquiſitionis ex aditione.ſtringit magis argumentum,quia ubi non requiritur conſenſus,& ignoranti acquiri poteſt,ibi furioſo acquiritur l.ſi a furioſo. xxiii.ff.
66 de act.& obl.Sexto, contra communem ſtat tex.in l. fi.§. quæri poteſt ff. quis ordo in bono. poſſ. ſerue. ubi textus apertè dicit quod patre furente,nihil poteſt filius obtinere ex bonorū poſſeſſione: ideoq; eū nō agnoſcentem excuſat: nec aliquid ualet reſpōſio Aretin.in d.l.cùm hæres ad fi.dicentis,ꝙ eſt differētia inter hęreditatem & bonorum poſſeſſionem, quia cum patria poteſtas ſit de iure Ciuil.ſecundum quod patri erat acquirendum, non potuit Prætor bonorum poſſeſſione tollere acquiſitionem patri.Aliud agens Curt.in l.i.nume.14.C.qui admit. reiicit
¶ hoc dictum Areti.ego aduerto ingenium Are.in hoc contra ſe loqui:nam ſi qua eſſet differentia inter Prętorem & ius ciuile, ea magis deberet prodeſſe filio, ut facilius ſibi acquireret commodum bonor.poſſ.quàm hæreditatis,cū Prætor minus curet patriam poteſtatem, & filiis magis faueat,ut in §.emancipatos,Inſtit.de exhæred.lib.& §.emācipati,Inſtit.de hære.quæ ab inteſ.defer.Itē fallitur Aret. quia cum ipſe & Doct.communiter aſſerunt de iure ciuili eo caſu filium non acquirere patri,per d.l.cum hæres.igitur Prætor planè idem dicere potuit, immò debuit, quia non poterat tollere ius filio a lege conceſſum §.quos aūt, Inſtitu.de bono. poſſ. Et regulariter hæreditas & bonorū poſſeſſio, ſeu hæres & bonorum poſſeſſor ęquiparantur l. ii.ff.de bono.poſſ.& in hac materia l.fi.§.ii.C. de cura.fu
67 rio.ibi, *hæreditatem uel bonorum poſſeſſ.* Ex quibus iuribus & rationibus neceſſario tenenda uidetur hęc opinio contra communem,nec obſtabit tex.in d.l.cū hæres,quia ſpecialiter exprimit caſum manumiſſionis,cui ſępiſsimè iura fauent, & poteſt intelligi ꝙ manumittebat ſeruum patris ob iuſtā cauſam magiſq; arguitur inde, quod in aliis re-
H bus

bus nihil poterat filius diſponere:nec erat mirum,ut cum filius hæreditatē acquireret, & patre furente bona adminiſtraret,permitteretur ei ſeruum manumittere licet alijs curatoribus non permittatur,ut in patre legitimo adminiſtratore dicunt Doct.ut uidebitur in 3. parte huius l. Nec obſtat uerbum d.l cum hæres,ibi, *perinde ac ſi. ſi paterfam. adijſſet:* id enim eſt quo ad facultatem adeundi, ſed nō cō
¶ cludit ad tollēdum cōmodum patri,poſt hæreditatem adi tam:ut aliqñ Bar.in alijs arti. conſiderabat, in l.is qui hæres.§.ſi ff.de acq. hæred.Notabilis autē eſt d.l. Antiſtius. §.fi.dum habet,ꝙ poteſt quis per alium acquirere, quod per ſe nō poſſet:extollit ad hoc Iaſ.in l.ex facto nu.36.ff. de uulg.Iaſ.in l. 3.ad fi.C.qui admit. Sic aliàs inquit tex. in l. Ariſto. in fi.ff.quæ res pign.obl.poſſ.latè Iaſ.in l.ſi e mancipati,ex nu.5 C.de collat. Fely.in c.j. de præſcr. De hęreditate autem delata furioſo quid agendum habetur in l.fi.§.tali itaq;.C de cura. furio.per Alex. in l.cum hæres.1.ff ad Treb.Areti.in d l.Antiſtius §.fi.gl. & Docto.in l. 3.C.qui admit. tex.& Doct.in l.ſancimus C.ad Trebel.
68 Ampliatur xix.hæc lex per l.2.infra eodem ubi diſpoſitio huius l. loquentis de bonis maternis extenditur ad bona auita;ut idem iuris ſit,quando bona procedūt ab auo uel auia maternis,ſicut qñ a matre:& illa l. non fuit ſuperflua,imo erat neceſſaria ſecundum Bal.Salyc. Fulg. Paul. Corne.ibi,& Corn. in l.3.infra eod.nu 4.qui reſoluunt ꝙ ante illam l.non permitteretur extenſio in hac materia, de bonis maternis ad auita.Idem tradit ut receptum Mātua.lib.j.locor.c.xviii.ita Curt.iunior conſi.xxxv.num.3. licet ſolus Corne.in l.cum oporteт,ante num.1. infra tit. 1.contradicat: & ratio eſt ſecundum Bal. & alios ibi,quia hæ leges nouum ius inducebāt corrigēdo ius antiquum, quod in totū applicabat bona illa patri,& ſic erat ius correctorium cum pręiudicio patris: ideò nec ab identitate rationis ualeret argumentum faciunt tradita in Authen. quas actiones.C.de ſacroſanc. eccleſ.ubi Barto numer.9. ita reſoluit,& ibi late Iaſ. ex num.21.ubi hanc dicit communem reſolutionem,& nonnulla cum iudicio cumulat: ita etiam reſoluit Deci.in c.tranſlato,in 1.lectu.num.9.de
conſtitu.

conſtitu. latiſſime Gamara, in tracta. extenſionum, ex nu. 135. cum multis ſequent. & Alcia. lib. 2. de uerbo. ſignifi.
¶ Ex d. l 2. colligo euidens argumentum pro communi ſententia, quod hæc lex nouum ius induxerit: quia alias fruſtratorium erat extendere eam ad bona auita, quod Po-
69 lit. & Alci. non aduerterunt ut dixi ſup. latiſſimè. Ex his iuribus & communi ſententia diſtinguēte inter donata a matre, & donata ab Auo uel Auia, & inter ſucceſſionem filiorum & nepotum, poſſet inferri ad articulū utiliſſimū & in multis difficilem, an appellatione filiorum ueniant nepotes. Nam ſecundum communem reſolutionem uide ꝙ hæc l. loquens de filijs, nō extendebātur ad nepotes, ob rationem proximè traditam. quod addendum eſt ſcriptis Bar. & Alcia. in l. liberorum. ff. de uerbo. ſign. Sic ultra caſus ab Alcia. ibi notatos, addi poteſt alius ex Roma. cōſil. ccccxxxviij. ad fi. de commiſſione eligendi ex filijs, ut nō extendatur ad nepotes, per l. cum pater. §. hæreditatem j. in fi. ibi, *de alijs eligendi poteſtas non fuit*. ff. de leg. 2. ubi Alb. non relatus ita intelligit: & Socin. in l. Gallus §. inſtituens ad finem. ff. de lib. & poſthum. ſenſit gl. ult. l. unic. C. de ijs qui ante aper. quod poſſet controuerti ex traditionibus Doct. in locis proximè citandis. Tamē ex illa declaratione Alb. Ro. Soci. infertur ad legē Luſitanorum libr. 4. tit. lxii. §. 3. dum in emphyteuſi ſemper præfert filium uel filiā nepotibus, excluſa ētiā repræſentatione filij maioris defuncti uiuo patre, contra Corn. conſi. xxiiii. col fi. uerſi. tamē his, libr. 2. contra plures, ut per Tiraq. de primogen. q. xl. Couas Ruu. in q. pract. fol. ult. co. 1. De quo articulo plura adduci poſſent ex Bar. & Alcia. in d. l. liberorum, Alcia. in l. iuſta interpretatione, eod. titu. ex Iaſ. in d. §. inſtituens, ubi pro & contra multa adducit: & Alexan. conſi. 5. lib. 3. idem Alex. conſi. xxxvii. libro vi. & ibi Molyn. Deci. conſ. j. & conſil. xcv. nume. 5. & alibi ſæpe Docto. ut colligitur ex nouiſſimè congeſtis a Couas libr practi. quæſtio. cap.
71 ultimo: Cozadin conſil. 4. Quod tamen diximus ex Roman. Alberic. a d. §. hęreditatem, intelligi debet ſtantibus
¶ filijs, alias poſſet eligi nepos. ex Socin. in dicto §. inſtituens, ad fi. & ex Decio. d. conſi i. ad fi. quem ſequitur Al-

cia.in d.l.iuſta.nume.3.& in dicta l. liberorum.nu. 28. Et ita diſponit lex Regia Luſitanorum libr.4. tit. lxiii.§.antepen.quod æquius eſt quam id quod colligitur ex Alex. in l.ſed ſi hac §.liberos,col.1.uer.ubi ſimiliter.ff.de in ius uocan.ubi indiſtincte dicebat nepotes excludi,ſecundum
72 aliquos ibi citatos.Ex d.l.2.& recepta declaratione, quæ habet,ut diximus,neceſſariam fuiſſe extēſionem d.l.infertur ad l.filiū.xvi.ff. ad Maced. quę decidit,ſenatuſcōſultū illud loquēs de filiis,intelligi ēt de nepotibus.in quo alia dixit Gom.in prin.Inſti.de act.nu.47.ꝙ niſi l.ita exprimeret,non poſſet id admitti ex iuris regulis,poſſetq; Gome. urgente probare quod dicit,ex hac l. 1.& 2. iuncta cōi reſolutione.Sed non aduertit contrarium dixiſſe Doct. qui pro ratione illius l.adducunt regulam d.l. iuſta interpretatione.ff.de uerb. ſign.ut tradit Iaſ. in l.ſi conſtante,nu. 82.ff.ſolut.matrimo. prius Alex. in l.1.nu. 24. ff. de iuriſ. omni. iudi.Felyn.in c.2.colum.1 de officio.iud.Sed illud ſimpliciter non eſſet uerum,quia ſine cauſa non fieret talis extenſio unde melius reſoluit Deci.in d.l.1.n.27.ff.de iuriſd. omnium iudic.quod in d.l.filium,extenſio fit de filio ad nepotem,quia militabat ratio ſenatuſconſulti, & ita Iaſ.in l.1.§ hoc autem,in 2.lectu.n.9.ff.ad Trebel.Gozadin. conſil.ciii.nume. 17. & conſi lio xxxv num.14.uer ſicu.ad ſextam:& ante eos Alex.in l.ſi prius.nume. 27. ff. de nuntia.oper.num. & in l. ſi finita.§.ſi de uectigalibus, colum.3. poſt princip.ff.de damn.infect.Aliter intellexit Bal. in l. penultima.C.eod. quem refert & ſequitur Par. in d.l. filiū,ut ibi ueniat nepos,quia ſenatuſconſul.loquebatur de filiofam. & nepos in poteſtate cenſetur filiusfami.ob nomen famil.licet non ob nomē filij, quod in effectu comprobat intellectum Decij. Et ſic ex his Doctor. & ex Bart.in l. liberorum,nu.6.ff.de uerb.ſign.colligitur, quod d l.filium procedit ex regulis & rationibus iuris. ut ita ueniret iudicandum licet illa lex ſcripta non fuiſſet: contra Gome.horum immemorem.Quod cōfirmo, quia illo caſu eſt magna culpa mutuantis,filio uel nepoti alterius: ut in l.1.ff.eodem, & ideo tunc caſus non expreſſus cenſetur tacitè deciſus a lege, concurrente eadem ratione
ne

ne argumen.tex.in l.libertum, uerſic. *cum ideo.* ff. de ritu nupt.tex.celebris in l.his ſolis,ad fin.C.de reuoc.don.ibi, *ſatis tacite cautum putamus*: quem extollit. Iaſ.in l.fin. num. 5.ff.de in ius uoc.Fely.in c.aduerſario, col. j.de exceptio. & alibi ſæpe Docto.Aduerto etiam ꝙ in d.l.filium, licet materia ſit exorbitans (ut Doct.dicũt) eſt tamen iuſta decisio & utilis Reipub.unde potuit iuſte admitti ea extẽſio quod multis comprobare poſſent ex traditis ſup.in Rub. ad l.ii.C.de patri.qui fili & ex Bart.in d.l.ſi conſtante,nu me.42.ff.ſol.matr.à quo tamen cauendum eſt in eo quod
72 ſcribit ibi circa d.l.ii.attentis quæ ad eam dixi.In eadem l.ii.infra eodem, ſunt expendenda cũ ſolo Alberi.uerba tex.*uel inteſtati ſucceſsione cõtulerint*.quibus probatur quod decedẽs ab inteſtato, uidetur uocare legitimos hæredes, eiſq; conferre bona ſua:quod probat tex.in l.conficiũtur. ff.de iur.codici.ibi, *quoniam creditor paterfamil.ſponte ſua his relinquere legitimam hæreditatem*: quod ſolet reſtringi per gl.l.non iuſtam C.ad Treb. quam dicit mirabilem Iaſ. in Authen.ex cauſa,col. fin. C.de liber. præteri.extollit Bar. in l.licet Imperator,& ibi Iaſ. nume.40. ff. de lega.j.Sed non eſt tutum indiſtinctè quod gloſſ. uoluit,ut per Saly.
❡ & Corne.ibi.nu.6 Qua in re ego aduerto rectè dici poſſe cum glo. ut defunctus cenſeatur uocaſſe proximiores,nõ ſequentes:ita enim lex ipſa uocat, quam defunctis ſequi prçſumitur,ut in l.peto.§. fratre, ibi, *proximus quiſque.* ff.
73 de legat.ii. Sed ubi contingeret ſuccedere eos qui à principio proximiores non erunt dicerem in his eandem taci tam uel præſumptã uoluntatem concurrere, attento effectu ſucceſſionis.argu.l.ſi quis cum nullum. ff. de iur.co dicil.uerſ.*Sed & ſi poſt*: aditio enim & realis ſucceſſio tribuit nomen hæredis:ut per Deci.in l.hæredem.ff.de reg. iur. Ex proximus cenſetur quis à tempore ſucceſſionis,licet alius præceſſerit tempore mortis eius cui ſucceditur l. ſecunda.§.interdum,uerſi.proximum ff.de ſuis & legit hę red.uel proximus, quem in effectu ſucceſſionis nemo an tecedit,uel proximus.ff.unde cog.Nec poteſt in hoc non
❡ uidetur duriſſimum quod ex reſcripto Imperatoris tradit I.C. in l.i.§. fina. ff. de legat.iii. qui enim grauauit proxi-

miorem, multo magis ſequentem grauare uidetur d. l. ſi cet Imperator. l. Publius xxxvi. §. fin. ff. de condi. & demon ſtra. de qua materia, ultra ordinarios, agit Alcia. regul. ii.
74 præſump. xxxv. Ampliatur xx. hæc lex, & l. cum oportet per l. iii. infrà eod. ubi contra regulã iuris acquiritur certa pars uſusfructus per filium uel nepotem emancipatum. & (quod plus eſt) per nepotem ex filia in caſu ſpeciali illius l. quæ uulgo malè intelligitur: ut ibi explicamus Ampliatur. xxi. per l. ultimam, infra eod. ubi plene tradimus, ut hic uſusfructus patri maneat etiã ſi tranſeat ad ſecundas nuptias. Ampliatur xxii. hęc acquiſitio ex notabili cõſideratione Pauli de monte pico. in repet. §. Titia cum nuberet, n. 79. ff. de leg. ii. Quem ſequor. & inde nouè declaratur. § cum aũt. l. cum oportet. Aliis modis uariè ampliatur acquiſitio quæ fit per liberos: ut colligi poteſt ex ſtatim adducendis in ii. parte huius l. & latius ex iis quæ ſcribo in l. cum oportet, cum ſuis §§. & Auth. excipitur, & authenti. idem eſt. Sed iam finiatur hæc prima pars, quam aliæ utilitates non inferiores ſequuntur.

SVMMARIVM.

Secundæ partis huius l.

1 *Colligitur ex tex. differentia inter proprietatem & uſumfructũ poniturque diffinitio Barto.*

2 *Impugnatur diffinitio dominij à Barto. tradita, oſtenditurque Doctor. uarietas.*

3 *Explicatur ad propoſitum l. generaliter §. ulti. ff. de fideicommiſſ liber.*

4 *Reſoluuntur aliqua circa uerba plenum dominium & plenum ius, & explicatur l. ſi ita ſtipulatus. § i ff. de uerbo. obl.*

5 *Tractatur an poſſidens maioratum uel bona familiæ relinquenda dicatur dominus dum uiuit.*

6 *Agitur an ſit differentia inter dominium & proprietatem.*

7 *Explicantur uerba l. iiij. C. de probat. contra gl. Pau. & plures.*

8 *Tractatur quæſtio. an agens rei uendicatione uel dicens ſe proprietarium obtineat probando utile dominium.*

Tractatur

9 *Tractatur diuiſio uſufructus ſecundum traditionem gl. & Do- cto. proponiturq; difficultas nouiſſimorum.*

10 *Defenditur gl. & communis opinio ab obiectionibus nouiorum.*

11 *Explicatur utiliter quibus uer. conſtituatur uſufructus.*

12 *Oſtenditur in hoc contra expreſſa iura aliquando locutos fuiſſe plures Doctor.*

13 *Explicatur contra communem, text. in l. defuncta §. Sempronio. ff de uſufruct. & an in parte fructuum detur uſusfructus. nume. 14.*

15 *Probatur communis declaratio Doctor. ut uſufructus patris in aduentitijs dicatur formalis.*

16 *Oſtenditur potentiorem eſſe uſumfructum patris in aduentitijs, quam aliorum in multis, & nu. 17.*

18 *Tractatur contra Bal. & plures agentem rei uendicatione uel dicentem ſe dominium obtinere probato uſufructu, idque magis in patre legitimo adminiſtratore.*

19 *Inde probatur traditio glo. circa uſumfructum in re cuius forma mutatur.*

20 *Ponitur prærogatiua patris quem lex in hoc uſufructu a multis oneribus eximit.*

21 *Ponitur communis opinio, pater tunc an teneatur inuentarium conficere.*

22 *Oſtenditur contrarium in rel. quis uſufructuarij & explicatur l. 1. uerſ. recte ff. uſufruct. quemadmod. cau. contra glo.*

23 *Probatur tamen contra communem poſſe patrem legitimam ad miniſtratorem compelli ad inuentarium faciendum.*

24 *Probatur contra Bar. & plures non eſſe compellendum accuſatum uel cõuentum ad deſcriptionem uel inuentarium bonorum, niſi detur iuſta cauſa.*

25 *Additur aliud circa præcedentem traditionem ad d.l. defenſionis C. de in fiſci & nu ſeq.*

27 *Ponitur differentiam inter patrem tutorem & eundem legitimum adminiſtratorem.*

28 *Ponitur item differentia inter patrem & matrem.*

29 *Ponitur alius caſus in quo pater tenetur reddere rationem filio.*

30 *Oſtenditur, prærogatiuam patris in hac materia non procedere tantum ex confidentia & dilectione paterna.*

31 *Ponitur alius caſus in quo pater cauere tenetur.*

32 *Traditur alius caſus notab in quo pater cauere tenetur.*

33 *Tractatur quando patris bona obligentur, & quando in bonis aduentitijs rationem reddere teneatur. Et quando ab adminiſtratione remoueri poſſit.*

34 *Contra Paul. & Bal. & plures aliqua in hoc articulo utiliter explicantur, & nu. 35.*

36 *Vltra omnes intelligitur hæc lex circa præcedentem articulum.*

37 *Adduntur alia in hoc articulo circa reddendum rationem & patrem remouendum, & nu ſeq.*

39 *Ponitur differentia inter patrem & filium aliosq́, adminiſtratores.*

40 *Agitur de uſufructu patris in pecunijs aduentitijs filiorum, & explicantur aliqua quæ doct. inuoluunt.*

41 *Proponitur opinio Corn. Et cardinalis Pariſ. circa eandem pecuniam aduentitiam.*

42 *Eorum tamen opinio aperto iure reijcitur, & patrem a reddenda pecuniam non excuſari.*

43 *Pecuniam non eſſe de rebus quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, cōtra uulgarem opinionem, & aliqua in eo articulo utilia. & numero 44.*

45 *In relicto reorum uel bonorum compræhendi pecuniam numeratam etiam mutuo deſtinatam contra plures.*

46 *Agitur de intellectu. l. ſi mihi meuia. §. ult. ff. de lega. iij. in quo reijcitur interpretatio gl. &* Dec.

47 *Reſoluitur articulus proximus, cum differentia ſit inter relictum ſimplex, & legatum cum relatione ad locum.*

48 *Explicatur. l. ſi chorus. §. ff. de leg. iij. & traduntur aliqua non uulgaria circa relictum mobilium cum relatione ad locum. & numero 49*

50 *In relicto uel diſpoſitione mobilium de iure compræhendi pecuniam, diuerſum autem hodie iudicandum, attento uſu loquendi utiliter probatur.*

51 *Oſtenditur alia prærogatiua parentis in uſufructu aduentitiorū.*

52 *In eodem propoſito oſtenditur poſſe patrem nouum facere ædificium, & inchoatum conſummare in aduentitijs.*

53 *Agitur de intellectu & ratione. l. uſusfructuarius 1. & ij. ff. de uſufruct. & reijciuntur multa ſcripta a doct. circa ea iura, & nu. 54. & 55.*

56 *Oſten.*

56 *Oſtenditur in illis iuribus, non permitti uſufructuario ædificare etiam ſi aliter uſufructus eſſet inutilis, contra nonnullos.*

57 *Circa eadem iura non leuis difficultas oſtenditur ex l.diuus, ff.de uſu & hab.*

58 *Circa dict.l.diuus, aliqua contra ſcriptas traditiones explicantur.*

59 *An pater habeat prærogatiuam fructuarijs negatam in cedendis lignis & arboribus, & nu.60.*

61 *Oſtenditur alia patris prærogatiua, in accipienda poſſeſſione propria authoritate, & agitur de alijs fructuariis: cum numero 62.*

63 *Patrem agere & defendere in aduentitiis etiam nomine proprio contra plures, & qualiter compromittere uel tranſigere poſſit, num.64.*

65 *Poſſe patrem ſine filio quocunque tempore procuratorem conſtituere, ſecundum receptum ſententiam, contra gl. & aliquos.*

66 *Agitur de intellectu l.fin.§ ubi autem, infra titu ſequen.*

67 *Oſtenditur non eſſe bonam argumentationem gloſſæ. & aliquorũ de tutore ad patrem legitimum adminiſtratorem.*

68 *Traditur differentia inter patrem & alios uſufructuarios. circa expenſas litis.*

69 *De aliis expenſis a patre factis in aduentitiis filiorum ad quæſtionem collationum.*

70 *De expenſis in rebus maioratus inter fratres & inter coniuges, & nu.71.*

72 *De oneribus & tributis an, a proprietario an a uſufructuario ſolui debeant.*

73 *Poſſe patrem acquirere ſeruitutem in aduentitijs filiorum, & de alijs uſufructuarijs.*

74 *Agitur de intellectu.l. ſed & ſi quid.§.ult. cum l. ſequen.ff. de uſufruct.*

75 *Tractatu, materia cautionis præſtandæ ab uſufructuario, & aliqua utilia uſque ad nu.79.*

80 *De donante bona ſua, reſeruato uſufructu, an ad eam cautionem teneatur, contra So.Dec.& plures nouiores.*

SECVN-

SECVNDA PARS.

SECVNDA pars huius l.eſt in uerſ. *parentes:* in hæc uerba, *Parentes autem penes quos maternarum rerum utendi fruendique tantum poteſtas eſt, omnem debent tuendæ rei diligentiam adhibere. & quod iure filijs debetur, in examine per ſe uel per procuratorem poſcere. & ſumptus ex fructibus impigre facere, & litem inferentibus reſiſtere: atque ita omnia agere tanquam ſolidum perfectumque dominium eorum eis acquiſitum fuiſſet, & perſonam gerant legitimam.* Verba tex.ſæpe repetentes dominium & uſumfructum, exigunt ut aliqua de dominio & de uſufructu diſcutiamus: nec enim aliter l.
1 percipi poterit, quod maximè conſtabit ex infra dicẽdis. Dominiũ hic ponitur ut diuerſum,ab uſufructu, idque filio datur patri uſufructus: De domino tradit Corraſ in l. pro parte,nu.7.ff.de ſeruitu. uiros aliquot doctos ſcriptũ reliquiſſe,nõ eſſe uocẽ ſatis latinam: ſed his ſufficere debuit authoritas Iureconſultorũ ubiq; loquẽtium de dominio.Vnde uerò dictum fuerit,tradit Cõnan.lib.iii.c.iii.in princi.Diuiditur & diffinitur dominiũ a Bart.in l.ſi quis, vi.§.differentia.ff.de acqui.poſſ.diuiſionẽ damnabant aliqui ex antiquis. magis damnat nouiores,aſſerentes unicũ dari dominium,quod Bar. directũ appellat;ſed hoc omitto.Dominium diffinit Bartol. ut dicatur ius de re corporali perfectè diſponẽdi: eamque diffinitionem nouiſſimè ibi defendit Alcia. eam probat Duare.lib.j. diſpu.c.xvii. Connan.in dicto loco cautè Bartol.adiecit illa uerba, *niſi lege prohibeatur*: quia plures ſunt domini qui alienare non poſſunt;quæ declaratio tollit plures obiectiones ſecundũ Alex. & latius Alcia. ibi. & ita ceſſat fragilis obiectio Coraſ. in §. nihil cõe qui non aduertens ad uerba hæc Bar. ſcribit non poſſe teneri eius diffinitionem cum plures domini alienare nequant.ſic enim filius hic dominus eſt ad uentitiorẽ, ſed non alienat l.fi. §. filiis autẽ,infr.tit.i. Sed
2 iudicio meo diffinitio Bar. cum ſua adiectione(*niſi lege prohibeatur*) parum explicat, diffinitum,pluresque patitur difficul-

difficultates, ut ibi tradit Alex. melius Areti. quibus non bene ſatisfit. maximè cum & iuris in corporalis dicatur dominium l.qui uſufructum.ff. uſufruct.peta.idem Bart. cũ gl.in d.§.nihil cõe Bar.in l.qui uſumfructũ,ff.de uerb. obli.Molin.de mater feud.in cõſuet.Pariſien.§.j.gl.j.n.5. Nec ſibi conſtant Doct.in hoc, cũ ſæpe alibi ſcribunt dominium non exigere poteſtatẽ alienandi, quod unũ Bar. in ſua diffinitione poni: ꝙ autem facultas alienandi non ſit de ſubſtantia dominij tradit Bald in l.uoluntas,nu.12 C.de fideicom. quem refert & dubitat Iaſ. in l.ſi ita quis. §.ea lege.ad finẽ ff de uerb.obli. Dubitari autem non poteſt,nec dictum Bal.contradicit diffinitioni Bartol.attenta illa adiectione *niſi lege prohibeatur*. & illud Bal. refert Iaſ in l.ſi ita ſtipulatus fuero. §. j.numero 7.ff. de uerb. oblig. probaturque ex l.ſi. ff.de uſufr. ear.rer.quæ uſu conſum.& l.ſpecies.ff.de aur.& arg.leg.ubi quis dominus eſt dum uixerit, & tamen alienare non poteſt rem,ſaltim ut alienatio effectum habeat poſt eius mortem, ſicut in l.ſi. C.communia de lega.l.nõ ideo minus,ff de rei uend.Sed
3 cauendum eſt à Bal.in dicto loco,dum dicit, plene domi num appellari etiam eum qui alienare non poteſt, citat. textũ in l.generaliter.ff.de fideico.liber. debet ĩtelligi de §.ſi.illius l.in uerſi. latius quem prius citauit gloſ. in l.ſi is cui §.ſi.ff.quẽadmod. ſeru. amit.na.in dic.§. nõ uerbum il
¶ lud.*plene dominus*:nec *pleno iure*:item tex ille nihil aliud di cit,niſi quod hæres poteſt uendere ſeruum,cui relicta fuit libertas ſub conditione,quia ea pẽdente, ſecundum iuris regulas tota res integrè hæredis eſt,ut dicit tex.in l. gene raliter ibi,*pleno iure*. ff.qui,& à quib.cõſonat uulgare illud l.ſi quis ſub conditione.ff.ſi quis omi.cau.eſt & l.plerum que ſit,ubi gl.& Decius.ff.de reg.iur. nec ſatis aduertebat Bal.d.loco dũ adiecit uerbũ illud *pleno iure*,ſatisq; erat dominium dicere (non autem pleno iure) contrarium enĩ notat idem Bald.in l. fœminæ,§. illud, C.de ſecun.nupr.ꝑ textum,ibi,quem extollit colligẽs dominium plenum dici cum poteſtate alienandi, & cum eo Iaſ.in l.traditionibus nu.15.in fin.C.de pact.& hoc putat uerius Felyn.in c. conqueſtus, numero.2. in fine, de for.compe.ubi aliqua

cumu-

cumulat,de uerbis pleno dominio,& pleno iure. & Alex. conſ.ccviii.li.ii. Sed hoc omnino tutum non eſt: iura. n. in hoc certam diffinitionem non ponunt, & ſcribentes uariant, ut congerit Feli. in c. auditis, nu. 6. cum ſeq. de præſcrip. Alex autē in d.§.differentia,nu.6. in fine.refert Bal.in dicto §.illud & uidetur eum ſequi.pro quo facit nā adiecto illa,plene uel plenum, nō poteſt addi otioſè,arg.
4 corū quæ notat Decius in c.fi.nu.4. de confir. util. Id certum eſt ex dicto §.illud,& l.fi.§. ſimilique modo inf.titulo ſequen ut plenum dominium intelligatur, quādo con
¶ currit uſusfructus cum proprietate, ſeu quando uſusfructus non ſeparatur a proprietate: & ultra illa iura. C. id probat.I.C.Aperte in l.fi. ita ſtipulatus fuero.c.xxvj.xj.ff. de uerborum obligationibus ibi *pleno iure*, & textus in l.Sempronius xxvj ff.de uſufr.leg. ibi,*plenus fundus*,& ibi, *ſolidam proprietatem*:& ſic reſoluo longe plus ſignificari ex uerbis pleni dominij, quā ex dominio ſimpliciter prolato:non tamē aſſero neceſſariam eſſe conſequentiā, ut ex uerbis pleno iure,uel pleno dominio, ſemper detur poteſtas alienādi,magisq; attendēdā eſſe puto ſubiectam materiam. Id etiam patet ex ſupra dictis, dictam l generaliter,non bene citari à Bald.& alijs.Nec omitto quod in d. §.j.l.ſi ita ſtipulatus fuero, uerbum illud, *pleno iure*,eſt lu-
¶ reconſulti non ſtipulantis: nec ponitur quaſi neceſſariū, ut in ſtipulatione fundi contineatur proprietas & uſusfructus ſimul;nā etiam nō expreſſis uerbis, *pleno iure*, totum id continetur, & ſatis eſt rem ſimpliciter ſtipulari, ut ueniat proprietas cū uſufruct. idque colligitur ex I. C. ibi, & in l.qui uſumfructū.lviii.ff. eodē.& in l.& per iuſiurandū.§.illud.ff.de acceptila. probat textus bene intuenti,& ibi notat Bartol.in l.ſi alij.ff.de uſufr. lega.Iureconſultus autem in dicto §. j. l. ſi ita ſtipulatus, ideo addit uerbū *pleno iure*:qa ſuperius dixerat de ſtipulationibus quibus ſeparatim agebatur de proprietate & uſufructu.diuerſumque ſubdit quando ſtipulatio eſt de tota re; quod ex alijs iuribus intelligitur,etiam ubi ſimpliciter contrahitur ſtipulatio.Et ita ceſſant quæ ibi pungit Iaſ.nu. 8. & 9.parum ſibi conſtans, nec percipiens mentem. I. C. à quo cauendum
eſt,

eſt,quia uidetur concludere diuerſum eſſe ius,an res ſim-
pliciter ueniat in ſtipulationem , an cum adiectione illa
pleno iure:ad effectum textus ibi,quod eſt contra dicta iu-
ra. Et hinc eleganter confirmatur quod ſcribit cordatus
4 doctor Franciſ. a Ripa in l. re coniuncti,numer.40. ff.de
leg.tertio,& tex.in d.§ primo dixit meliorem de iure.Ma
5 ria. Soc. in §. Cato, numero 4. Ex his autem apte infer-
tur, ad poſſeſſores uel ſucceſſores maioratum(quod uer-
bum peculiare eſt Hiſpanorum , & Luſitanorum) utrum
dicatur domini dum uiuunt:dubitatio eſt ex eo quod bo
na alienari nequeunt, quia familiæ perpetuo relinquun-
tur l.peto.§.fratre.l.cum ita.§ in fideicommiſſo. ff.de leg.
2.& uulgo eos uſufructuarios non dominos appellari fre
quens eſt,idque colligitur ex Hiſpano. Xuar. alle. 9 pag.
ulti. ibi. *quodammodo uſufructuarius*: quod etiam colligi po
teſt ex eodem in.q.maioratus, poſt l.quoniam in priorib.
fol.mihi clxxxix. col.2. & ſeq. & ita clarius Hiſpanus A-
rias l. Tauri.xlvi.n.5.ibi,*ſolum uſumfructum:* ſed contrariũ
uerius dicendũ patet ex ſupra traditis:quibus habetur,ue-
rè quẽ dici dominum abſque facultate alienandi,etiam ſi
bona alteri ſint reſtituẽda,ut d.l.non ideo minus. ff.de rei
uend.l.fi.C.cominu. de legat.& in ſimili probat l.fi. ff.de
uſufr.ear.rer. & l.ſpecies.ff.de auro & arg.leg.ubi onus re
ſtituendi poſt mortẽ nõ tollit nomen domini in uita,etiã
ſi res concedatur nomine uſusfructus,explicat Paul. in l.
Titia cũ teſtamento.§.fi.ff.de leg.2.Alcia.in l. rectè dici-
mus.ff.de uerb.ſig.& Claudius Marme. in §.nihil cõe,col.
12.& in terminis in habente maioratum,ut dicatur domi
nus,non tantũ uſufructuarius,bene reſoluit Hiſpanus An
6 ton.Gomet.l.Tauri.9.num.57.Solent Doct.noſtri diſtin-
guere inter dominũ & proprietatem,dicentes,dari domi
nium directum & utile, per l.j.ff.ſi ager vectigal. proprie-
tatem dicunt ſemper ſtare pro dominio directo, ut notat
Coraſ. in dicta l. pro parte,numero 5.Cum Bald.quem ci
tat in l.ſi de proprietate.C.ſi a non compe.iudi. ubi dicit,
numero 13.uerſic. & nota:idem notat Bald.in l.proprieta
tis,numero.1.C.de probatio.Deci.in c.cæterum num.16.
de iudic.Iaſ.in d.§.nihil cõmune,col.2.nu.13.& ibi nouio

res

res, idē Iaſ. in l. traditionibus, col. 2 C. de pact. & tanquā receptum tradit Molin. in conſuetu. Pariſ. folio cccv. col. 3. Alex. conſil. clix num. 9. lib. 5. Ad hanc differentiam citat Iaſ. tex. in l. ſi procurator. 13. ff. de acquir. rer. domi. ibi, *dominium & proprietas:* & illum citant nouiores, in d. §. nihil commune, & alibi. Sed tex. ille non probat, ut manifeſte uideri poteſt: & uerius eſt quod ſæpiſſimè proprietas & dominium pro eodem ponuntur, ut dicit Faber. in § omnium, num. 21. Inſtit. de Actio. & patet in illo tit. ff. de acqui. rer. domi. & in l. ſi. ff. de ſuperficieb. & alijs iuribus, ut tradit Duaren. d. c. xvii. ad fin. Qua in re eſt aduertendum, ꝙ aliquando inuenitur in iure utrumq; nomen proprietas & dominium ſimul. ut in l. 4. C. de probat. ibi *proprietatis dominium:* ubi gl. & Doctor. explicant, ut nomē dominij ſtet expoſitiue. quaſi d. proprietas, quæ eſt dominium, uel contra dominiū, ꝙ ex proprietas. Similia verba ponit I. C. in l. ſi tibi xvi. ibi, *proprietatis dominium* ff. quibus mod uſufr. amitta. Pau. Caſtren. in d. l. proprietatis, num. 1. obſcurè exponit aliter: ut dominium ibi ponatur, ut diuerſum a proprietate, & intelligatur de dominio nu-
7 dæ proprietatis, quod magis inuoluit quam exponit. Ego ex mente Saly. ibi. intelligo in d. l. accipi proprietatē pro
¶ ipſa re, in qua dominium quis habet: quod mihi probatur ex tex. in d. l. ſi tibi, (quā ita intelligo ultra Doctor) dicit enim I. C ꝙ habens uſumfructum emit dominium proprietatis; ꝙ planè refertur ad rem ipſam, ut inde dicamus ꝙ nomē proprietatis (vt vulgariter dici ſolet) ponitur pro ipſa re. Sicut ex uulgari locutione nomē poſſeſſionis, accipitur pro rebus & proprietatibus, l. interdum. lxxviii. ff. de uerborum ſigni. quæ malè citatur ab Alex. in d. §. differentia, col. fin. & ab alijs ſæpiſſimè. Ea autem differentia proprietatis & dominij adducitur in praxi ad quæſtionem agentis actione reali, an ſi dicat ſe proprietariū, uel ad ſe ſpectare proprietatē, obtineat probando utile dominium ſi enim de dominio tantū mentionē habeat, ſufficere utile, receptiſſimum eſt: Iaſ in § ſed iſte, nu. 141. inſtir. de actio. & in l. ſi domus. §. ſi fundus, nu. 5. ff. de lega. 1. Panor. Felyn. in c. cæterum, de iudic. in Libello autem uel
peti-

petitione proprietatis, id negare uidetur Bal. dum nimis inſiſtit in illa differentia: & ita apertè reſoluit idem Bal. in l.ii.ff.de condi.inſtitu. quem ſequitur Pau.ibi:& Iaſ.dubius in d §.nihil.commune nu.16.cum ſequen.& ibidem Areti.& Fabius.nume.17.& Deci.in d.c.cæterum,nume.16.de iudic.Alex.Conſil.clxxxiii. numero 2.lib. iiii. Dubitat tamen Alex.in d.l.ſi quis ui.§. differentia, col. fi. in princi.dubitat Iacobin.à S.Georg.in rub.ff.de rei uendi. nu.7. dicens ꝙ nõ auſus fuit in praxi recedere à Bal.quia non inueniebat contra dicentẽ. Contra Bald. in hoc tenet Iaſ.ſibi contrarius,in l.ſed & ſi poſſeſſori.§. item ſi iurauero,nu.27.ff.de iureiur.& hoc dicit uerius Rip.in d. §. nihil cõmune,nu 7.& ibi Hormanot. num.9. & Rubeus nu.97. Berengari. nu.48. citantes Alex.in l. ſi finita. §. ſi de vectig.col.j.ad fi ff. de dam.infe. qui non loquitur in diſtinctè, ſed tantũ ubi ex narratis conſtat: licet agens ſe dixerit proprietariũ, proponebat cauſam utilis dominij. Mihi placet hæc opinio contra Bald. ex regula l. ſi quis intentione ambigua.ff.de iudi.ex doctrina Bar.in d §.itẽ ſi iurauero:& in l.i. C. de uſuf. & ex iuribus ſupra citatis, quibus probatur proprietatem & dominium pro eodem accipi ſolere. Addo pro hac parte Fabr. in §.omnium, nu. 21. uerſi. ſatis:inſtit. de actio. facit regula iuris reijciens uerborũ captiones: maximè quia opinio Bal. eſſet inutilis,attẽtis clauſulis quæ in libellis ponũtur:omni meliori modo, & ſimilibus: quæ maioris defectus ſupplẽt ut tradit Iaſ.in §.omniũ,ad finẽ.inſtit.de actio. Soci.in d.§.nihil cõe.nu.3.Deci.in l.petens.nu.5.C. de pact.Iaſ.& Alc.in l. certi cõdictio.§.ſi numos.nu.17. ff. ſi cert.pet. His præhabitis circa dominiũ & proprietatẽ, neceſſarium eſt de uſufructu.agere, cum in ius uerſetur tota hæc l.& l. cũ oportet, aliaq; iura noua, diuidentia acquiſitionẽ inter patrẽ & filium. Et de uſufructu ante alia notandum eſt, ꝙ glo. & Doct. communiter eum diuidunt, ut aliter formalis:aliter uero cauſalis appelletur:gl. ordinaria, in pr.in. Inſt.de uſuf.Bar.in l.j.col.ii.n.4.ff.de cõd.ex leg. Appellantq;formalẽ, qui ſeparatus eſt à dominio, & dicitur ſeruitus perſonalis,l.j.ff. de ſerui hic eſt de quo agitur.C. & ff. de uſufruct.

(margin: 6 beside "bitis circa dominiũ")

fruct.& ſępiſſimè fit mentio in iure:nouè explicat Ripa in
l.re coniuncti.nu.38.uerſ.conſidera. Vſumfructum cauſa-
lem appellat glo.quem habet dominus rei,quaſi pendeat
ab eadem cauſa dominij: & eſt recepta traditio gl. ut per
Iaſ.in §.æque ſi agat.num.4.Inſtitu.de actio. Alex. in l.ſi
ita ſtipulatus,§.i.num.2.ff.de uerb.oblig.Maran.in l.is po
teſt,nu.172.ff.de acquiren.hæred.Contra glo. & commu
nem illam reſolutionē eſt Duaren.in d.l. ſi ita ſtipulatus.
126.Coraſ.lib.v. miſcella. cap.iii.& ff.de ſeruit.Connan.
lib.iiii.c.iii.chart.ccxxxi. qui non debuerunt inuehi con-
tra gl.& Doct.ob illam diuiſionem uſus fructus, quæ non
uidetur tam obſurda: multa enim uocabula in unaquaq;
diſciplina finguntur docendi gratia, maximè quia ipſi ad
mittunt uocem illam uſusfructus *formalis*, quæ non ma-
gis inuenitur apud Iureconſultos,quàm altera *cauſalis*.Itē
præcipuum eorum fundamentum contra gl.& Doct.addu
citur, quòd in iure non inuenitur nomen uſusfructus in
domino rei, ſed tantum in eo qui habet illud ius fruendi
rebus alienis.l.j.ff. eo uſufru. dominus autem facultatem
utendi,& commoditatem habet,non uſumfructum,ſecū-
dum eos: quod prius dixit Bart.in d.l.j. num.4.ff.de con-
dict.ex leg.& in l.qui uſumfructum,ante fi.ff.de uerb.obl.
Idemque ante illos nouiores ſcripſit Alcia.in l.rectè dici
10 mus.ff.de uerb.ſignifi.At contra eos pro gl.& communi,
urget text.in l.ſi cum teſtamento.xxj.§.ſi fundū.ff.de ex-
cep.rei iudic. quem gl.adduxit, ubi uſusfructus dicitur a-
pud dominum rei:nec obſtat reſponſio Coraſ.in l.j.nu.3.
pag.xxxi.ff.de ſeruit.dicentis, quòd I.C. ibi refert uerba
agentis in iudicio.Contrarium enim uerius apparet ex li-
tera text.ubi I.C.ea uerba ut ſua ſcribit: quod magis pa-
tet ex text.in fi. ibi, *ex noua cauſa meus eſſe cæperit* ibi tex.
loquens de fructuario,qui emit proprietatem: dicit nouū
uſumfructum:vel ex noua cauſa dari: & ſic in domino rei
appellat uſumfructum: probat etiam tex. in d.l.cxxvi.§.j.
ff.de uerb.oblig.ibi, *de uſufructu qui proprietatem comitatur.*
Idem probat text.in l iiii.ff.ſi uſusfruct.peta.ibi, *cum pro-
prietate uſumfructum eſſe.* Idem probatur in l. Sempronius
xxv.ff.de uſufruct.leg. ibi, *de eo uſufructu: qui coniunctus eſt*

hæredis

hæredis perſonæ. facit l.qui uſumfructum,ff. de uerb. oblig. dum uſumfructum partem rei appellat.ſic tex. in l.ſi a reo lxxj.§ reo,ff de fideiuſſo.nec enim ibi de uſufructu forma li agitur,ſed de eo quod cum dominio eſt,& tamē uſusfructus appellatur, fatemur tamen proprius & frequentius uſumfructum de primo dici,& pro nouioribus eſt melior text.quem ipſi non adduxerunt,in l.quod noſtrum.lxx.ff. de uſufruct. ubi I.C.aperte negat uſumfructum in eo,qui

11 rei dominus eſt.Pro notitia & utilitate terminorum illud eſt notandum,ꝙ ut ſit uſusfructus nō exigitur neceſſario ut relinquatur uel donetur per uerbū uſusfructus; ſed ſufficit relinqui uel dari fructus ad uitam,uel in ſingulos annos,ut ita uſusfructus dicatur,ut habet text.in l.ſi quis ita xxiiii.ff.de uſufr. & l.cum ita,ff. de uſufru. lega.& ita docet gl.recepta in d.l.ſi quis ita: Bart. in l. fundi Trebatiani,n.1.ff.de uſufru. leg. Bar.n.10.& Pau.col.2.in l.eodem. §.qui maximos.ff.de publica. Idem probat text.quem gl. Bart. & alij non adducunt in l.per ſeruum.§.1.ff.de uſu.& habita. ibi, *Si uſusfructus an fructus legetur nihil intereſt*. effectus eſt maximus & utilisſimus,quia ſi ex diſpoſitione loquente de fructibus,non reſultaret uſusfructus, quatenus ſeruitus eſt,daretur tantum actio perſonalis ſine iure poſſidendi rem: poſſetq; res alienari,nec actio daretur contra tertium poſſeſſorem,ut probat tex. in d.l.fundi Trebatiani; & regula l.fi.§.fi.ff.de contrah. empt.Suntq; plures aliis effectus,ut colligitur ex Pau.in l.ut pomū,ff.de ſerui. tradit Cępol.de ſeruit. urba.c.2.Tiraq. de retrac. ligna.§. 8.gl.5.nu.7.Hiſpa.Ant.Gomet.de cōtract.c.de ſeruit. ſol.

¶ cxvii.col.2. Ex illis iuribus comperies lapſos aliqn̄ fuiſſe Doct. magni nominis putantes non dari uſumfructū, cū legatū uel donatio eum non exprimit:nec ſufficere ꝙ fructus rei annui dentur, ita contra illa iura ſcriptū reliquit Fely. in c. auditis,ad fi. de preſcrip. Iaſ.in l.cum hi.§.1.ff. tranſac.Cæpol. de ſeruit. urba.cā.4.nu.7.decepti per tex. in d.l.fundi Trebatiani:ubi relicti fuerunt fructus, nec reſultauit uſusfructus.ſed actio tm̄ ad eos petendos. At tex. ille ſecundū gl.Bat.Albe.& Doc.cōiter procedit,ex eo ꝙ uerba relicti,obliqua erant,quibus teſtator uoluit fructus

illos dari legatario, & ſic non directo eos legauit, ſignificant ut à manu hæredis acciperet, uſufructuarius autem poſſidet & percipit per ſe, ſecũdum iuris principia: ideoq; ex qualitate diſpoſitionis ſignificatur mens diſponentis non codicillium, C. de teſt. & ita ad d.l. fundi Trebatiani, notat glo. magiſtra. in d.l ſi quis ita, & ibi Alber. Ange. & alii: Paul. in l. inter omnes, num. 5 ff. qui ſatiſdar. cog. Matthæ Afflic. deciſio. cclii. num. 1. & nu. 3. Alex. conſi. ccxiij.
13 nu. 1. lib. vj. glo. & Bar. in l. Caius, ff de annu. leg. Nec obſtat tex in l. defũcta. 65. §. Sempronio. ff. de uſufru. ubi per illa uerba, *ex reditu fructum oleris & porrine patrem ſextando, lego* non reſultat uſusfructus. Alber. enim ibi, cum glo. recepta in d.l. quis ita, intelligit non eſſe uſumfructum, quia non omnes fructus legabantur, ſed pars quædam eorum. quæ interpretatio tuta nõ uidetur cũ enim relictũ, uel donatio fructuum, inducat uſumfructum, per iura ſup. adducta, idem uideretur in relicto patris, iuxta regulã. l. quæ de tota. ff. de rei uend. Contra communem magis urget doctrina l. v. ff. de uſufr. dum I.C. ibi inquit, uſũfructũ pro parte diuiſa uel indiuiſa conſtitui poſſe facit l. i. §. ſi vſu fructus ff. ad leg. falcidiam. Videtur igitur ꝙ eodẽ modo in patre fructuum dicatur uſusfructus, & ita tenendo reſponderi poſſet ad d. §. Sempronio, ꝙ ibi fuit relictũ *ex reditu*, ut habet litera Florentina & alii plures libri, quod uerbũ longe differt à fructibus, ut in d.l. fundi Treba. Itẽ licet litera ſtet (ut alij libri habent) *ex reditu fructuum* diuerſum adhuc erat à fructibus, ut ſic ex qualitate uerborũ ibi teſtator nõ fructus, nec uſumfructum, ſed quod ex illis redigeretur, legaſſe uideatur. Et licet reditus & fructus æquiparari uideatur, ex l. vij. ff. de vſufr. nõ tñ negari põt differentia inter fructus, & reditus ex fructibus, ut omittã alia quæ differentia inter ea uerba tradunt aliquãdo Docto. & gl. c. generali, uerbo reditus, de electio. in vj. Tiraq. de retract. ligna. §. i. glo. vi in princ. & hoc uidetur probare Fulgo. in d.l. ſi quis ita ff. de uſufruc. arguens contra gl. & communem. Sed minus recedendo a recepta interpretatione d. §. Sempronio. reſoluẽdum uidetur, poſſe uſumfructum dari in patre fructuum alicuius rei. ſicut in parte

te eiuſdem rei: iuxta d. l. 5. iunctis dictis iuribus. l. ſi quis ita, & l. cum ita: nec hoc in ſpecie negarent gloſſ. & Doct. Sed differentia ſit, ut quamuis relictis uel conceſſis fructi
¶ bus totius rei, uideatur dari uſusfructus: non ita præſumatur, relicta uel conceſſa parte fructuum. idq. in dubio, ne ex communione poſſeſſionis diſcordia detur, iuxta l. cum pater § dulciſſimus ff. de leg. 2. Simul etiam ut cũ donatarius uel legatarius totos fructus rei nõ habet, poſſeſſio ſit penes hæredem uel perſonam principalem; argum. l. 5. ff. famil. erciſcund. Quæ interpretatio rationem habet, & maximè confirmatur ex traditione Paul. Caſtren. in d. l.
15 contem. §. 1. in fin. ff. de publica. & vectiga. Ante alia colligendum eſt ex litera huius l. uerè ſcribentes appellare ſolitos patrem legitimum adminiſtratorem. quo nomine ubiq; in hac materia utuntur omnes. Ex ſupra deductis autem, circa uſumfructum uidetur confirmari, quod ſcribentes indifferenter ſentiunt, uſumfructum patris, in hac materia dici formalem, cum dominium rerum ſit penes filium: licet enim in hoc titulo & ſequenti, ſpecificè id nõ tradatur: ita tamen Docto. ſentire, ſatis ex eorum dictis colligitur: & ita tradit Nouellus in l. cum filio, numer. 42. ff. de lega. j. ita Hiſpan. a Caſtello. l. Tauri. xlviii. colum. 2. ita apertè notat Bar. quem illi non referunt in l. fi. in fine, ſupra ad Tertul. & ibi Corn. numero. 2. idem colligitur ex gloſſ. & Docto. in l. tertia ſup. de uſufruct. notat Palac. in repeti. Rubr §. xlij. numero 13. Sic in parente tranſeunte ad ſecundas nuptias, dicitur hodie uſufructus formalis, in bonis quæ habuit ex lucro nuptiali, uel ex ſucceſſione filii prioris matrimonij: ut reſoluit Rip. in l. fœminæ, n. 68. C. de ſecund. nup. Arelatan. in l. generaliter, nu. 92. eo. tit.
16 Picus in § Titia cum nuberet, num. 36. ff. de lega. 2. Non tamen eſt tuta argumentatio (quia utũtur noſtri in dictis
¶ locis, & alibi ſæpe) de alio uſufructu ad hunc quem pater habet in aduentitijs: quod oſtenditur ex uerbis huius lege ſupra relatis, dum inquit, patrem eſſe legitimum adminiſtratorem, & omnia poſſe gerere ac ſi perfectè dominus eſſet: ſic l. cum oportet: §. non autem ibi, *pleniſſimam poteſtatem.* infrà titu. j. quę poteſtas nullibi tam ampla da-

tur uſufructuariis: & hanc differentiam apertè conſtituit tex.in l.fi.§ ſin autem æs alienum, in fi.eo.ti.ibi, *& alijs omnibus, quæ ab uſufructuarijs extraneis exigi ſolent*. Alii autem uſufructuarij dicuntur habere rei cuſtodiam, quod longè minus eſt, ut in l.j.§ ſi cum l.ſeq.ff. uſufructua. quemad. caue. nec ea uerba tantum tribuunt, quantum ex illis colligunt ſcriben. nam Bald. ibi colligit quod uſufructuarius poteſt agere nomine proprietarij. Bart. in l. de die. §.quidem ff.qui ſatiſda.cog.colligit ex illo tex. uſumfructuariū habere mandatum generale,& cēſeri procuratorē in rē ſuā: & Paul.in l.cum apud quem.C. de uſufruc. Bal. extollens in c.quoniam frequenter,col.fi.n. 11.ut lite nō conteſ. tradit Iaſ.in l.j.§.uſufructuar.nu.3.ff.de nou.oper. nūtia Molin.in cōſuet.Pariſ.tit.§.j.gl.j.nu. 10. ſed melius aduertit in hoc,ad illū tex.Rubeus in l. non ſolū.§.morte nu.12.ff.de noui.ope.nunt. Crotus in l. j.nuntiatio,nu.9. ff.eod.titu. & prius contra communem allegationem illius tex. aduertit Fulgo.ibi.Hinc inferò primo,quod ubicunque alius uſufructuarius dicitur dominus, multo magis dicetur pater legitimus adminiſtrator habens uſumfructum aduētitiorum:& eandē ratione infertur,in multis poſſe deficere ius alterius uſufructuarij,non patris hoc caſu:cum ei amplior poteſtas a lege concedatur,quod addendum eſt eis quæ notat gl. in l.3.ff.de uſufr.gl.& omnes in l.naturaliter.§.nihil cōe,dū agunt de uſufructuario, an &
18 quomodo dicatur dominus,de quo inferius. Inde a.īfertur ad quæſtionē agentis rei uendicatione uel dicentis ſe dominū rei,ſcribit enim Bal. in l.quis uſumfr.ff.ſi uſusfr. peta.quod is probādo ſibi cōpetere uſumfructū in re,non obtinebit: ſecus ſi ſimpliciter diceret ſe dominum, nec exprimeret rei uendicationē: quia ſecundum eum cenſetetur ſe referre ad dominiū iuris uſufructus,& tunc obtineret:quā reſolutionē ibi probat Fulgoſ. & ita Bal.in l.2. ff.de cond.inſt. probat Alc.in d.§.nihil cōe.nu.6. Ripa.n. 27.Claudius Marm.nu.46.Fabius.nu.34.Dec.nu. 19 Rubeus,n.119.Alc. in l. rectè dicimus.ff.de uerb. ſig. & concordāt omnes in hoc,ut ſuccūbat uſufructuarius quando dixit ſe dominū expreſſa rei uēdicatione;quia ſecundum

eos

eos non datur uſufructuario, ſed tantũ confeſſoria,& ita cum Bal.Iacobi.à S Georg.in Rubr.ff.de rei uẽd. nu.8.Igneus in l.i.§.dominij.col.antepe ff.ad Syllan.Sed Soci. in d.§. nihil cõe.& prius Aret. col j. & Alex.in l.ſed & ſi poſſeſſori.§.itẽ ſi iurauero, & ibi Iaſ n. 11. ff. de iureiur. cõcludunt, ꝙ tunc ſufficit uſusfructus.Idque iudicatũ in praxi colligitur ex Capitio deciſ.xcvi. in fi. licet ex nu.3. uariè argumentetur. Et hæc opinio mihi placet ex uerbis d.l.qui uſumfructũ,in fine, ibi, *dominium:* & ex traditis à Iaſ.in d.§.itẽ ſi iurauero: & ex uerbis Bar. in. Rub.C.de uſufr.& ex cõi ſententia, quæ habet ſufficere tunc emphiteuſim,ſecundũ Bar.in l.ſi mater eandẽ.n.4. ff.de excep. Imo dicent ſufficere tunc conductionẽ ad longũ tempus per tex.in l.i.§.qui in perpetuum, cum l.ſeq.ff. ſi ager uectig.ubi Ang notat.& Bar.in l.codicillis.§.inſtituto.ff.de legatis ſecundo.quod multis confirmari poſſet, ex traditis à Boer. deciſ. ccixxiiii. melius à Tiraquello de retractu ligna.§ j.glo.xiiii.nu.79. Nec placere poteſt uerbalis differentia Bal.Alex.& aliorum, diſtinguẽtium an agens dicat ſe dominio ſimpliciter; an dominium rei. credoq; cã doctorum controuerſiam inanem:quia in praxi,uel in primis articulis, uel in reliquis ſemper exprimitur cauſa agendi & dominij,ut ſic probatio uſusfructus deducta & probata ſufficiat: nec erat falſum concedere fructuario uendicationẽ,ex Bar in d.Rub. C.de uſufr.bonus tex. in l.uti frui.§.i.ibi, *in rem actio fructuario.* ff. ſi uſusfr. peta. In patre autẽ legitimo adminiſtratorio (cui ſex hæc amplius ius concedit) uidetur ceſſare controuerſia ſcriben. ut dicamus nouè,procedere libellum,quo pater proponeret ſe dominum,& ageret rei uendicatione, quia hæc lex & l. cum oportet: pleniſſimum ius ad agendum patri cõcedunt,ac ſi perfectè dominus eſſet: & talis petitio patris ſuſtineretur omnino ex ſuo iure & filii, ac ſi dominium & uſusfructus in patre concurrerent. nec patri negarent, quod alii fructuario negant Crotus & Rubeus citati ſupra proxime.nu.16.in fin.

19.Ex eadem differẽtia uſusfructus paterni ad alios, infero. iu.ad quæſtione gl.in l.cũ.oportet.§ non autẽ, infr.tit.de

ſeq.uerb.mobiles:ubi cōcludit uſumfructū patris nō ceſſa re mutata forma rei, cū alias ex ea cauſa uſusfructus ceſſa re ſoleat,iuxta tex.in l. v.uerſ.*rei mutatione*: & uerſ. Si *areæ*. ff.quib.mod.uſufr.amit.& ſententiā gl.probāt ſcribēt.ſpe cificè Salyc.& Paul.probat etiā Bal. in Authen. excipitur, n.2.e.tit.& ratio manifeſta eſt,quia durat patria poteſtas, cū qua uſusfructus cōtinuatur, & ſi nouus eſſet,nouè etiā acquireretur,quod ex Floria.tradit Firmia.de Gabellis 6.
20 par.nu. 12. Ex eadē prærogatiua uſusfructus paterni.iiii. reſultat alia differētia,ut pater ſatiſdare nō teneat,nec de utēdo arbitrio boni uiri,nec de reſtituēdo,nec rationem reddere,nec aliis oneribus grauari, ut in d.l.cum oportet. §.non autē:& in l.fi.§.ſin autē,in fi.infr.tit.j.quod lex tribuit paternæ reuerentiæ.C. ita limitatur generalis regula l.j.ff.uſufruct.quemad.cauea.dū iubet uſumfructuariū ex quacunq; cauſa, ſatisdare, ab illis enim uerbis geminatis & uniuerſalibus excipitur, pater.per hæc noua iura, quorū deciſio cōfirmatur ex eo quod in ſimili docebat I. C.in l.filio.vii.ff.ut lega.ſeu fideic.nom.caue.ubi aliquid remittitur patri circa onus ſatiſdandi:idq; iuuatur ex maxima cōfidentia quam lex habet de patre erga liberos; ut multis probat Tiraq. in l.ſi unquam,in princ.ex nu.25.& quod in ſimili notat Iaſ.in l.nemo poteſt.ii.lect.num.68.
21 ff.de leg. i. Eodē reſpectu, & ſic, v. pater legitimus admi niſtrator ſecundum ſcrib. cōiter non tenetur inuentariū conficere,ut notat Bal.& Corn.d.l.cum oportet.§.non autem per tex.ibi, uerbo, *ratiocinia* dicunt enim ſcribent. in locis ſup.citatis,quod confectio inuentarij eos tangit, qui rationē reddere tenentur,& ita Alber.hic n.2.dicens quod ita uidit ſeruari:& C.in d.l.cū oportet.4. q.ad fi. Ex quo limitat.l.tutor qui repertoriū.ff.de admi. tuto.quod etiā colligitur ex Bal.in l.Orphanotrophos.n.7.C.de Epi ſco.& cler.& hoc ut receptum tradit Boer.deciſio.lxi.nu. 5.& nouiſſimus in patrocinio pupillor.pag.xx.De quo tamen dubitauit Specul. in titu.de inſtru.edit.§.uiſo,num. 14.Cuma.conſil.lxxxix.num.3.ubi ſubdit honeſtius factu
22 rum parentem, ſi inuentarium conficiat. In aliis autem uſufructuarii,dicit alias tex.in l.pri.§.recte. ff. uſufr. quē-
a 1.

ad. caue. rectè dominum & uſufructuarium facturos, ſi in ſcriptis redigāt, quæ bona ſint fruenda ubi gl. uerb. fauēt, id intelligit de conſil. Ego autē intelligo poſſe dominū id iure petere & obtinere, ut uſufructuarius inuentarium cōficiat, ne bona occultari poſſint: nec id negaret I.C. ſi caſus proponeretur, quod dominus id peteret a fructuario; & ita uidetur ſentire Angel. in §. conſtituitur, col. ſecunda uerſi. ex quo, ibi, *inuentarium*; Inſtit. de uſufru. facit pro hoc iuris regula, ne fraudi occaſio detur. l. in fundo, ſup de rei uendica. & alia regula ad multa utilis, de qua per Bartol. & alios, in l. ſecunda, ff. ſolu. matri. quod tibi non nocet &c. Facit item notabilis doctrina I.C. in l prima, ff. ſi quis cautio. ibi, *neutri parti onerosa*. & ibi notant ad multa Pau. & Iaſ. facit etiam, nam regulariter obligatus eſt reſtituere; tenetur inuentariū conficere; ut colligitur ex Guido. in tracta. de forma inuenta. & in conſ. xlij. & latè Vitalis in tract. clauſula. pag. mihi cxc. & quod notabiliter tradit Pau. in l. cum tale. §. i ff. de condit. & demonſ. facit etiam quod in pulchro caſu tradit Alberi. in l. fi. nu. primo ff de bon. auto. iud. poſſid. De inuentario conficiendo ab uxore non mortem uiri retinente bona pro dote: facit. l. cum domini. lviii. ff. loca. ibi, *& ea quæ ibi ſunt deſcribere*: facit itē nam hoc caſu nō eſt minor ratio obligandi uſufructuarium, ad conficiendū inuentarium, quam eſt in aliis perſonis, de quibus per Rebuf. de conſti. Gall. primo tomo, tracta. de ſenten. prouiſ. arti. tertio gl. iii. num. 8. ubi in ſpecie hoc tradit de uſufructuario: & in terminis tradit Alexand. conſi. lviii. num. 8. libr. quod ibi prudenter probat & in terminis, ita illum textum citat & intelligit Picus in §. Titia cum nuberet. num. 142. ff de leg. iii. & Iacobin. à Sācto Georg. in l. fi §. primo in fi. C. de iur. deliber. & ita Bellon. conſil. liiii. numero 1. & in fortioribus terminis, ita intelligit Mathæ. de Afflict. deciſio. cccxlii. & dicit fuiſſe iudicatum. Sed nec ipſe nec alij aduertunt ad gl. ſup. citatam, quæ id de conſilio intelligebat, quaſi non de neceſſitate, ſed in hoc reijcienda eſt gloſ. Quo enim colore negare poſſet uſufructuarius inuentarij confectionem? maximè cū uulgare ſit illud: q malè agit, lucē odit.

23 Imò contra ſupra citatos,ſcriben.crediderim uerius eſſe, ¶ ut etiam pater legitimus adminiſtrator,compelli poſſit à liberis uel a iudice ut inuentarium conficiat:id enim lon gè differt ab onere cautionis,uel ſatiſdationis, uel ratio-nis reddendæ, aliisve oneribus quę extraneis imponi ſo-lent,a quibus pater excuſatur,in dicto § ſin autem æs alie num, in fi. Imo nec onus rectè appellabitur hoc caſu in-uentarij confectio.quia tantū reſpicit probationē ueritatis, ne tempore bona illa occultari poſſit: ut prudenter deduxit Alexand dicto conſi.lviii.cuius rationes hic mili tant. Nec eſt contra fiduciam, quam lex de patre habet, quia hoc reſpicit reſtitutionem faciendam poſt mortē patris,& ſic ne ab aliquo poſtea fraus liberis fiat. Quod iuua tur ex Bar.l.prima §.penul.ff.de uent.in poſſeſ.mit. & ibi Ale.ad eū: ubi licet prohibeatur ſequeſtratio regulariter, admittenda tamen ſit inuentarii cōfectio, tanquā res nul lius prçiudicii, ut ſic cōuentus teneatur bona deſcribere: quod etiā probat Bal.l.una,ad fi.C. prohib. ſequeſt. & ibi Curt.nu.16.Et in accuſato notat Bartol.in l.mandatis.ff. de requiren.reis: quē ſequitur Plat. in l.defenſionis.C.de iur.fiſci. Boer.referens alios in deciſio lxi. nu.21.in fin & Guido Pap.deciſi. ccclj.ubi Ioan.de gradib. in additione, nullo fundamento,in patre legitimo adminiſtratore, ſe-cundum hanc opinionē ſe iudicaſſe refert: quod etiā pro bat Francif.de Porcel.in tract.de inuenta.c.ii.num. 14.& & Bertran.conſi.cccxiii.nu.6.lib.j. iuuaturq; hæc opinio, ex.l.iubemus §.j.ſup.ad Trebel.& ita ſæpiſſimè uſu obſer-uatū uidi:moriente enim uxore,pater legitimus admini-ſtrator,inuētarium cōficit,in quo deſcribuntur omnia bo na,tā patris quam liberorum.Idq. conſonum eſt l.Regni, lib.j.titu.lxvii.§.iiii. & §.vii.& ita cōprobo, quod dubita-

24 runt Specul.& Cuma.in locis ſup.citatis. Sed qa adduxi Bart.in dictis locis uolentē quod cōuentus uel accuſatus, a quo bona petuntur,poſſit compelli,inuētarium facere, idq; receptum uidetur ex ſu. relatis. Ego non puto indi-ſtinctè uerum,ex uerbis.d.l.defenſionis facultas, ibi *cū facultates eorundem controuerſia pendente, inquietari deſcribique fas non ſit:* & ibi: *cum rei exitus probauerit,tunc demum res perſe*

qui

qui liceat, & ſuper modo facultatum interrogationem haberi. Ita naque eſt reſponſio Bar.in d.l.mandatis: & Ioa.Plat.in d. l.defenſionis; & aliorum dicentium ibi prohiberi deſcriptionem ad ſequeſtrum, uel occupationem,non ad inuẽtarium.Hoc enim eſt apertè contra uerba illius l.& mera cauillatio, quæ a iure improbatur; uerbum enim *deſcribi.* inuentarium ſignificat. Item uerba illa, *tunc demum interrogationem haberi.* manifeſtè indicãt,ante ſententiam non compelli reum, ad inuentarium faciendum, arguendo a uerbo,tunc iuxta l.iii.§.ſi ff. de condit. & demonſt. Et de alio inuentario occupationis poteſt ſentẽtiam, loquitur tex.Bal.& alii,in l.ſi quis intra, C.de bon. damna. Facit, nam & eo caſu inuentarium non leuis eſſet inquietatio reo; ut patet ad ſenſum,& colligitur ex l.ii.uerſ. *quid enim tam durum.* C.quando & quib.quar.pars:ideò de opinione Bart.& communi rectè dubitaſſe uidetur Picus, in l. poſt contractum,nu.96.ff.de donat.ubi tamẽ inquit,eſſet notabile ad praxim,quòd Bart.tradit, & ita practicari. Qua

25 in re ego probarẽ opin.Bart.& aliorũ,ubi aliqualiter conſtaret de maleficio,ex quo bona ueniunt puplicanda, ne forte bona occultantur: uel ubi eſſet timor fugæ:non aũt ſimpliciter ob ſolam accuſationẽ, ut incautè doct. ſcripſerunt. Quod confirmo ex traditis a Bal. in l.executorem, nu.16.& nu.18.C.quor.appe.non recip.aliqua enim ſummariè ante ſẽtẽtiã pronuntiantur,ſed nõ omnino abſq; cauſæ cognitione, ut colligi põt ex multis quę omitto. Facit tamen ꝙ ſcribit Alb.in l.iubemus.de proba.& reſoluit Dec.conſ.175.nu.5.& Alex.conſ.205. nu.7. & ſeq. lib.vi. quibus concordat l. Regia,lib.iii.tit. xlvi §. antepe,

26 ibi,*per qualquer.* Aduerto etiã ꝙ Bart. in d.l.mandatis:Platea & Rebuf in d.l.defenſionis:Picus in d.l.poſt cõtractũ: loquuntur de accuſato, & uidentur id tradere,ubi bona fiſco eſſent applicãda. Bart.aũt in d.l.i.§.ſi.ff. de uẽt.in poſſ. mit. Bal.& Curt.in d.l.una,limitando text.ibi, generalius loquuntur,& ſic in qualibet cauſa ciuili: & ita indiſtinctè Guido,& Boer.dictis deciſionibus. Quod poteſt dici receptum attento numero ſcribentium: maximè cum dici re nemo uideatur contra dixiſſe. Sed ego id inſtinctè non admit-

admitterem, nec crederem, conuentum a quo bona petuntur compellendum eſſe ad conficiendum inuentarium ad petitionem agentis, qui de iure ſuo nihil oſtendiſſet:ne fiat nouatio lite pendente cõtra iuris regulã : & ex ratione dictæ l.ii.C.quan.& qui.cũ ſup.adductis. Quæ
27 omnia iudicantis arbitrio committenda ſunt.Quòd autẽ uolunt hæc iura nõ teneri patrem rationem reddere, nec cauere, nec bona tacitè obligari : procedit ſpecialiter in patre legitimo adminiſtratore, ſcilicet habẽte liberos in poteſtate.Diuerſum enim eſt ubi pater tutor fuerit,ut notarunt Bal. Paul. Corn. in l. cum oportet.§. ſed cum tacitas,infra titulo ſeq.Bal.in d.l.Orphanotrophos, nume.7. C.de Epiſ.& cleri.Bald.Paul. Areti.in l. ſi ſuperſtite.C. de dol.per tex.ibi facit:tex.in l.licet,& ibi notant Docto.C. ad lẽg. Falc.notat Iaſ.in l.præſes,n.3.C. de tranſact. Cro. in l.frater a fratre,nu.56.Firmia.de Epiſco.nu.63. Hiſpa. Xuar.q.de maior.ad fin.col. ulti. per tex. in l.litis conteſtatæ.§. pater.ff. de nego. geſt.Chaſſ. in cõſuetu.Burg.fo. ccxxiiii.col.iii.in fin.cum ſeq Ratio differentiæ manifeſta eſt; quia pater legitimus adminiſtrator, totum commodum habet,ſolaq; proprietas eſt filiorum, qui ſub eius poteſtate ſunt:/pater autem tutor eſt, non filiorum in poteſtate,ſed emancipatorum,d.l.ſi ſuperſtite.& alibi ſæpe. ut per Iaſ.in l.ſi infanti,n.8. C.de iur.deliber.& probatur
28 Inſtitu. de legit.paren.tute.Ex quo ſequitur matrem tutricem non excuſari reddenda ratione, & aliis oneribus tutorum.gl.l.fin.§.ſin autem, uerbo,reuerentia,& ibi Bal. & alii,infr.titu.j.Bal.Pau. Corn.in d.l. cùm oportet.§.ſed cùm tacitas:gl.notabilis in l.ſi quis prioris.§ fin.in fin.C. de ſecund.nup.Alex.conſi.cv.ad fi.lib.iii.Gozadin.conſi. lxxx.in fi. & eius bona tacitè liberis obligatur.l. ſi mater. C. in quibus cauſ. pign. taci. cont. notanter Deci. conſil.
29 591.cui addo Bal.in l cum pater.ff.de neg. geſt.Inde etiã ſequitur, ꝙ pater tenebitur rationem reddere bonorum filij,in quibus uſumfructum nõ habet. ut in reditibus præbendæ,uel dignitatis,ſecundum Bart. Bal. Ange. Paul.in dicta l. litis.§.pater.ff.de nego.geſt.Socin.conſilio xxxiii. libro j.Hiſpa.d.q.minor.Palac.in repet. Rubri.§.xlii. nume.

me.9 Areti.in l.fi § i ff. de uerb.oblig.late Aymon.conſi.
30 ccxviii. nume.3. Inde ſequitur, ꝙ in his quæ ius remittit patri in hac materia, non eſt ratio, eſt ob ſolã confidentiã quam lex de patre habet: & enim idem amor concurrit in patre tutore, & ubi adminiſtrat bona filii, in quibus non habet uſumfructum, & tamen non excuſatur tunc ab oneribus tutorum igitur dicẽdũ eſt, ꝙ multũ hic attẽditur uſusfructus, quẽ pleniſſimũ pater habet, quia res ſua dicitur cũ legitimus adminiſtrator eſt. Quod nõ aduertunt ſcribẽ. in uariis locis, totum tribuẽtes paterno nomini: in quo cauendũ eſt à Decio, in l. pactũ. col.fi. in princ. uerſi.
31 & pater. C. de collat. Sic pater cauere tenetur in caſu ſpeciali, quãuis filios in poteſtate habeat, in l. iubemus §. j. ſup. ad ſenatuſcon. Trebel. cũ tranſit ad ſecundas nuptias; & hoc in caſu illius tex. nõ regulariter in hac materia, ut ibi notãt Fulg. & Corn. tradit Io. à Garro. in Rub. C. de ſecund. nup. num. 17. quod latius ſcribo in l. fin. infra eodẽ. Sic patre trãſeunte ad ſecundas nuptias, bona eius obli¶ gantur liberis prioris matrimonij, pro ijs quæ reſeruare eis tenetur. l ſi quis prioris. § fi. C. de ſecundis nup. ad quã nõ aduertit Corn. contradicens. in d. l. cum oportet. §. nõ
32 autẽ: ubi male repræhendit Fulg. Limitantur etiam hæc iura in ijs quæ pater donauit filio emancipato, uel ex cauſa quæ omnino ualidet donationẽ filio. Si enim pater retineat bona donata filio, tenebitur rationẽ reddere eadẽ ratione de qua proxime. nu. 23. ita Ang. in d. l. litis cõteſtatæ. §. pater, per tex. ibi, qui id probat, quia loquitur de rebus a patre donatis, & Ang. ſequitur Hiſpan. Xuar. d. quæſtio. maior. in fi. quod eſt notabile, poſſet enim dubitari ex eo ꝙ cum pater ipſe donauerit bona: uideretur mitius cũ eo agendũ, argu. l. diuus Pius, & ibi Deci ff. de reg. iur cũ alijs, quæ forſan inferius tractabimus. Sed pro Ang. ut regu. obſeruatur in patre à quo donatio proceſſit: faciunt duo iura notabilia, & non trita apud ſcrib. tex. in l. ii. C. ſi
¶ ad uerſ. dona. & tex. in l. ſi ad reſoluendum. C. de præd. mi
33 no. Sic ubi pater doloſè adminiſtrauerit, eius bona obligantur, & ipſe tenetur rationem reddere: ſecundum Bal. & alios, in l. cum oportet. §. fin. per tex. ibi; uult gloſ. in
§. non

§.non autem,eiuſdem l & ibi Corn.num. 3. hoc receptũ dicit.Idem tradit Soci.conſil xxxiiij.nume. 15.& ſequen. lib.i.ubi uidēdum eſt:& Alex. in l.Imperator. ff.ad Treb. Et reſoluunt Doct. in hoc eſſe differentiam inter doloſã adminiſtrationem & culpabilem:ut hęc limitatio nõ procedat,niſi ubi doloſè geſſit pater:tradit Neguzan.de pig. iiii.membr.ii.part.num.13.& num.16 Areti.conſil.lxxii. numero.7.uerſicu. ad ſextum.Sed etiam ceſſante dolo, ſi pater diſſipet uel aliter noceat liberis. ſuccurritur eis, ut pater priuetur adminiſtratione: ex traditis per Alex. nu. 6.in dicta l.Imperator:reſoluit notanter Ioan.Nico.Arelata.in l.generaliter,ex num.155.C.de ſecund.nupt.quod inuoluit Soci.d.conſilio xxxiiii.nume.15. cum ſequen.libro i. & hæc uidetur probare Palac. in repet. cap. per ue-
34 ſtras.§.xvii.nume.13. Cauendum igitur eſt à Paul.Caſtr. in d. l. cum oportet. §. ſub hac tamen: dum æquiparet caſum remouendi patris ab adminiſtratione,dictis articulis obligandi bona, & reddendæ rationis: ad hæc enim duo exigitur dolus, nec ſufficit culpa, ad remouẽdum uero patrem ſufficit negligentia & culpa, ſecundum magis communem reſolutionem,ex Barto.& aliis,maxime Alexan. in l.Imperator,col.ii & ibi idem Paul.& Arelata. ubi ſup. quod ſẽtit gloſſ in d. l.ſi quis prioris. §. ſi.ibi,*de fraude uel*
35 *ſi alienet.*Vnde cauendum magis eſt à Bart.in d.l. cum oportet.§.non autem:ubi ad remouẽdum patrem ab adminiſtratione: exigebat alia: maxime quod pater non ſit ſoluendo,& quod bona ſit mobilia.Bar.autem,in d. l. Imperator,& ibi Imo.& Hiſpa.Segura,nu.108.non exigunt patrem non eſſe ſoluendo,requirunt tamen quod culpa patris ſit talis, ut liberis non poſſit eſſe conſultum:& ponũt exemplum in pecunia & mobilibus, ut diuerſum ſit in immobilibus, quod dicit magis commune Aret.d.cõſ.lxxii. nu.5.uerſi.ad quartum: & plures per Iaſ. in l.ſi conſtante nu. 96.& ibi Crot.ii.lectu.120. & ſeq. inuoluit Boer. de ciſ.lxi.nu.14.ita etiam Hiſpa.Aria.l.iiii.Tauri, nume.48. uerſ.memor bene tamẽ reſoluit Areti.in d.conſi. contra Bar.in d.§.non autem,ut non attẽdatur an pater ſit ſoluẽdo.Ego autem ex Alex.in d.l.Imperator, col. ii. uerius pu

to

to ſufficere notabilem culpam alienando:ut ſi abſque cauſa diſtraheret immobilia;uel negligentiam in adminiſtrãdo,ut bona non colendo,ad remouendũ patrem ab adminiſtratione,eſſet enim maximè dãnnoſum liberis, ſpectare ea quæ Bar.exigebat.& melius eſt ante tempus occurrere,ut inquit.l.fi.C.in quib. cauſ. in integr.reſti. nõ eſt neceſ.quod dicit æquius Boer.d.deciſio nume. 15. Idque intelligo etiam ſi ſint bona immobilia, licet ipſi nõ exprimant,contra Bar. & communem,quia militat magna ratio, licet non tanta quanta in alijs: poſſet enim tẽpore ueritas occultari cum detrimento filij uel hæredum.Inde cauendum eſt etiam a Bal. in d.l.cum oportet.§. non autem,num.1. uerſ.ſoluendum in hoc diſtinguebat inter dolum & negligentiam;quod in alijs uerum eſt, nõ uerò in adminiſtratione bonorum uel officij:in adminiſtratione enim negligentia maxima culpa eſt:ut tradit Io. Platea. in l.pen.colu.j.C.de anno.& trib.quod non ſatis explicat Alex. in d.l.Imperator;ubi Hiſpan.Segura.num.134 hoc inuoluit,& Hiſpan.Arias d.l.4. Tauri,numer. 48 in fine.

36 Nec obſtat hæc l. adducta a Bart. & ſequacibus dum hic fit mẽtio de patre alienante,& reſeruatur ius filijs ad tempus,quo fuerint ſui iuris:unde ipſi arguunt,non remoueri patrem ab adminiſtratione Reſpondeo enim hanc reſeruationem pro liberorum utilitate,non eos excludere a rẽmouendo patre male adminiſtrante: diuerſa enim remedia ſunt:hæc lex unum ponit:aliud uerò nõ excludit,quia de eo non agebatur, ideo ſuppletur alijs iuribus & rationibus,maximè quia nõ omnis alienatio patris faceret cauſam ad eum remouendum ut ſuprà quod nec Alex.in d.l. Imperator nec alij aduertũt:& in ſimili notat Pau.authẽ.

37 qui rẽ,nu 3.C.de ſacroſ.eccl.Quod aũt dictum eſt de reddenda ratione & hipotheca,ob doloſam adminiſtrationẽ neceſſario reſtringendum eſt,quo ad res ipſas filij,uel ſi ei damnum infertur alio modo, nõ quo ad fructus; hi enim omnino ad patrem ſpectãt,qui potuit de illis ad libitũ diſponere,ſecundum uulgaria iura?& ita colligi uidetur ex d.l.fi.§.ſi autẽm æs alienum, uerſ.ꝙ ſi pater,& ibi Saly.in finalibus uerbis.Nec tũc admittendus eſſet pater licet ca-

uere

uere uellet, quia cautio non prorſus tutum reddit ius liberis: ut tradit Arelatan. d. loco, nu. 163. & militat tunc cōtra patrem iuris præſumptio l. nō omnis. §. a barbaris. ff. de re mili. ſemel malus: quæ opi. Bar. & gl. fuit, eamq; no tanter probat Alex. in d. l imperator. nu. 7. uerſ. contrariũ: & dicit hoc commune Ripa. in d. l. ſi conſtante, in fi. Hāc autē remouendi patris cauſam, eleganter ampliat Bal. in l. fi. col. fi n. 18. C de ſentent. paſſ. non tantũ cum pater diſſipat. ſed ubi tã tenax eſt, ut in neceſſarijs deficiat: ꝙ extollit Hiſpa. Segura in d. l. Imperator, nu. 117. ſecundum nouiorē editiorē, uel ſecundum antiquã, fol. antepe. colu. 4. & hiſpan. Arias d. l. 3. numer. 50. facit tex. in l. 1. §. ſed nonnullos. ff. de tutel. & ratio. diſtrahi. ibi, *quinimo per cōtrarium*
39 Quod autem diximus ſpeciale eſſe in patre legitimo adminiſtratore, ut excuſet a reddenda ratione, probatur etiam, ꝙ diuerſum eſt in filio, quia rationem reddere tenetur gl. in l. is qui. ff. de tut. & curato. recepta, ut per Firmia. de Epiſco nu. 64. Is enim ſi adminiſtret, rationem redditurus eſt, per ſup. dicta de patre tutore, & de matre. Idq; Doct. tradunt in filio, cui pater negotia commiſit: a quo fratres rationē exigere poterunt, mortuo patre: ſecundum Panor. conſi. 12. col. 4. uer. tertius lib. 1. & plures quos citat Hip. ſing. cccclxiii. Crotus in l. frater a fratre. nu. 19. & ibi Corroſ. 2. nu. 7. Soci. conſi. cccii. & conſil. ccxii. lib. 2. Deci. conſil. cclv. col. 1. quod ſuadetur ex reg. l. j. §. officio ff. de tute. & ra. diſtr. ubi adminiſtratoris eſt rationē reddere: & l. cum ſeruus. lxxxi. § j. & ibi Pau. Caſ. ff. de condi. & demō. & Hoſt. in ſumma de oblig. ad ratio & Deci. conſil. cccclxix. nu. 1. Hiſpanus a Caſtello. latè & vtiliter. l. Tauri xviii. Rip de peſte. fol. lxxxiiii. ſecundum minorem editionem, latè Chaſ. in conſue. Burg. Rub. vi.
40 §. 6. fol. ccxxii. Iaſ. conſil. cxj. lib. j. Cum autem hæc. l. & ſequētes, in omnibus aduentitijs filiorum. uſumfructum patri deferant: neceſſariò ſequitur idem dicendum in pecunia quam filius uariis ex cauſis acquirere poteſt: quod probatur ex uerbo, res, & uerbo, bona: & ex l. prima. ubi notant Bal. & Salyc. C. de uſuf. cum his quæ latiſſimè diximus ſup. in princi. Rubr. Et inde patet talem pecuniam
penes

penes patrem eſſe debere,iuxta regu. huius l.& l.cum oportet:quicquid inuolat Carol.Ruin.cõſil.cxlii.ante numerum 1.lib.i. à quo caue. & conſequenter non poterit filius eam pecuniam expendere, nec ea creditoribus ſuis ſoluere,ut rectè ſenſit gl.ſecunda in l.filiusfa.ff.ſi cer.pet. ubi Deci.numero.5. hoc dicebat mirabile uideri, ex eo, quia pecunia dici ſolet de rebus, quæ ſeruando ſeruari nõ poſſunt, ſecundum communem traditionem,de qua in l.prima § fuit quæſitum.ff.ad Trebel. Sed non oportebat id appellare mirabile, nec argumentari ex illa uulgari traditione,attenta regula huius l. & dicta l. cum oportet, quia ſcilicet pecunia aduentitia penes patrẽ eſſe de-
41 bet,ut tandẽ melius ibi aduerti Deci.Quia in re ſcriptum inuenio à Corn.conſi.cv.col.ulti.ad fi.lib. iii.patrẽ,eiuſq; hæredes non teneri rationẽ reddere de pecunia aduentitia,nec eã unquã filio reddere, niſi in rẽ patris uerſa inueniatur, quod ſequitur Pariſ. tẽpeſtate noſtra Cardinalis, conſ.xxv.nu.76.li.ii.quorũ authoritate maxima daretur ampliatio ad iura excuſantia patrẽ à reddenda ratione. Sed (ni ego fallor) patres hi miſerè decipiuntur, ſi enim intelligebãt de pecunia non reſtituẽda,quæ eſſet ex augmento & fructibus, uel quodlibet lucro reſultante ex ad-
¶ uentitijs, clarum eſt quicquid acceſſerit ex pecuniis, uel rebus filii, ad patrẽ iure uſusfructus omnino pertinere, fit enim pater dominus omniũ fructuũ & acceſſionũ & conſequenter etiam ſi in rẽ patris augmentum uerſum inueniatur, nunquã filio reſtituendo eſt: cõtra prædictos. Si autem intelligebat (ut ex eorum ſcriptis patet) de pecunia filij, quæ uulgo primum capitale appellatur, in hac deterius loquuntur, ea enim in effectu filio reddenda eſt, quo tẽpore alia aduentitia ſibi reſtitui debent, cum patri nõ dominium,ſed uſusfructus deferatur à lege, ideoq;in pecunia uſusfructus & cautio reſtitutionis conſideratur non ſcilicet eiuſdem pecuniæ in ſpecie,ſed eiuſdem quãtitatis, ut in l. ſecunda, ff. de uſufr. ear. quæ uſu conſu. & §. conſtituitur, Inſtitu. de uſufr. eleganter Alcia. libr. ſeptimo,parerg. capit. ſecundo,non tamen pater cauebit,
¶ etiam de pecunia contra Ruin.d.conſil.nume.j. Reſoluo

igitur pecuniæ uſumfructum ita patri deferri, ut quodcunque augmentum ex ea, proprium ipſius patris efficiatur, eum tamen eiuſque hæredes, a reddenda eadem quãtitate, nõ excuſari: nec in hoc aliquid facere, pecuniã eſſe uerſam uel nõ uerſam in rẽ patris; ꝙ cõprobo ex l. fi. §. ipſum aũt, ad fi. infr. tit. j. ibi, *ut pretium earum uel in res hæreditarias procedat, uel filio ſeruetur*. ergo filio ſeruatur, & ei reſtitui debet, non tamen uſus patri negatur interim, li-
42 cet ex illo tex. hoc inuoluat Carol. Ruin. d. conſil. cxliiii. ante. nu. 1. lib. 1. Ex proximè dictis conſtat nihil in propoſito facere, quod pecunia dicatur de rebus quæ ſeruando ſeruari non poſſunt: id tamen ubique dicunt ſcribentes, maxime Bar. & alij per gl. ibi, in d. l. j. §. fuit quæſitum. ff. ad ſenatuſcon. Trebel. Iaſ. in l. interdum, nu. 3. ff de cond. indeb. Corn. & Pariſ. in dictis conſil. & alij quam plures paſſim, ut refert Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. gl. 7. nu. 103. cum ſequen. Sed in hoc aduertendum eſt, quod hæc uulgaris traditio naturali ratione corruit, cum ad oculum pateat pecuniam rem eſſe, quæ ſeruari poſſit, & ſanè à multis plus nimio ſeruatur: ideoque pecuniam filio ſeruandam dicebat tex. in d. l. fin. §. ipſum autem. Et de theſauro loquuntur plura iura, & l. ſi chorus. § j. ff. de lega. 3. idque fatentur Bar. & Docto. in d. §. fuit quæſitum, reſpondentes alio reſpectu pecuniam dici rem quæ ſeruando ſeruari nequeat, quia deſtinata eſt ad uſum & diſtractionem, aliter quæ ſine utilitate eſſet ex ſententia Ariſt. quod tamen omnino tutum non eſt, cum aliquando prudentię ſit pecuniam ſeruare, & non expendere, ut in d. l. ſi chorus. §. j. Item contra Doct. vrget, quod ea locutio, rem ſeruando ſeruari non poſſe, inuenitur apud Conſtantinum in l. lex quę tutores, ad fin C. de adminiſ. tuto. circa cuius l. materiam Docto. his uerbis utuntur: ad effectum ſcilicet, an in diſtractione pecuniæ neceſſarium ſit
5 decretum. Quod ſi ad uerba illis l. attendas, in uerſ. vlt. *rem ſeruando ſeruari non poſſe*: appellat eam, quæ ſolo tempore abſque uſu conſumitur. & ex uerſi. præcedenti, quo loquitur de pecunia (in qua dicit ueteres poſuiſſe robur patrimonij) planè ſeparare uidetur. pecuniã a rebus, quæ
ſer-

ſeruari nequeunt, contra uulgarem illam traditionem. Nec obſtant iura quæ pro communi illo axiomate citantur, inter quæ eſt c.ulti.de pigno. ibi, *quia uſu conſumitur.* Reſpódeo enim quòd ea iura non dicunt pecuniam eſſe rem quæ ſeruari non poſſit, ſed potius ſignificant pecuniam ex uſu, a dominio noſtro exire, diuerſoſque dominos ſortiri, ipſam tamen non conſumi. Nec obſtat textus in l.Iulianus xxxiii.ff. de petit. hæredi. ibi, *ſi pecuniam eligat actor, quæ ſeruari non poſſit;* quem textum dicebat apertiſſimum Tiraq in dicto §.primo, glo numero 103. non timens ſeu non aduertens quod Alex. ſcripſit, in dicto §. fuit quæſitum, nu.4.uerſ. quidam tex. illum a minus doctis adduci: uerè enim tex. ille loquitur de pecunia non idonei debitoris, a quo nequeat ob inopiam uel aliã cauſam; idque appellat I.C. ſeruari nõ poſſe, ut ibi, ſentit glo. & facit l nam is.ff.de dolo. Dum tamen cõmuniter Doc. reſoluunt, non eſſe neceſſarium decretum circa pecuniã minoris: non eſt recedendum a communi ſententia, quam tradit Bar.Conſil.lxx. numer.2.& probat Deci. in dicta l. filiusfa.nu.5.ff.ſi cert.peta.id quæ uſus obſeruat. ut ſæpe ſolus tutor, uel curator ex pecuniam minoris emat, uel eam fœnori tradat, & planè ad uſus neceſſarios minorũ eam expendat; ut in l.iii.C.de uſur. pupillar. & in l.iiii.C. de admin.tutor.ſalua deciſione iuris noui, de qua in Authen.ante l.j C.eod.titu. Sic ex pecunia abſque decreto ſoluitur creditoribus minorum l.vii.§ j.ff. de minor.quæ iura non inueniuntur correcta; & in ſolutione tantam loquebatur glo. in d.§. fuit quæſitum. ſolutio autem iuris neceſſitatem habet, ut in princi.Inſtitu.de obligat. Ideóque non rectè gl.illa ibi notatur, & ubique a Doct. ad illud uulgare, quòd pecunia dicatur de rebus, quæ ſeruãdo ſeruari non poſſint; quod aliquando aduertit Cuma.ut refert ibi Iaſ.numero 33.uariat Rip. nume.17. Vnde quod gl.ibi permittit debitori, circa ſolutionẽ, nõ permitteret ad aliũ actum; quod alibi apertè dixit gl.in l.iii.C.de in lit.iuran.ex qua tamen (ſi bene aduertas) colligitur non eſſe neceſſarium decretum, ut communis opinio habet. Ex prædictis autem infertur in pecunia non planè procede-

43

re ſententiam gl. in l.unica. C. ſi aduerſ. uſucap. quę dixit fructus ultra triennium durare non pręſumi: ideoque ſine decreto alienari poſſe,ut res quæ ſeruando ſeruari ne queunt:quam gloſ. probant & extollunt Doct. ibi,Alexã. Conſil.xlix.col. ſecunda lib. primo. Deci.in Authen qui rem,col ſecunda C.de ſacroſ. Ecçleſ & plures alij quos refert Tiraq. dicto loco de retract.ligna § primo,glo. vii.n. 51. id enim non tam congruit pecuniæ, quæ magis ſeruari poteſt ex ſupra dictis:congruit tamen in ea parte qua decretum excuſatur,intelligendo ut tutor uel curator pecunia minoris utiliter utatur,non u donet uel perdat: ut in l.fi.ff.de curat. furio. & l. filiusfam.ff.de donat.cũ aliis quibus addo notab. tex in l. 4.ff. ad Macedo.ubi etiã mutuare ſine lucro,appellat perdere,(quod tamen generaliter dictum,politicum non eſſet)non tamen omitto quod totam doctrinam glo d.l.j.C.ſi aduerſ.uſuca.dum agit de fructibus.ad pecuniam trahit. Curti. ſeni. Conſi.lxxj. nu.
449.quem ſequitur Pariſ. conſi.xxv.nu.7.lib.2.Illud addo, ꝙ pecunia cambijs tradita, non ideò deſinet res mobilis cenſeri,nec inter immobilia communerabitur,cõtra Bal. in c.cum cauſam.ad fi.de re iudic.quem ſequiturTiraq.d. §.j.gl.7 nu.117. tunc enim nec res ipſa,nec deſtinatio nomẽ rei immobilis inducit,ut patet ad ſenſum.Et hinc poſſet hoc loco diſcuti,quod dici ſolet de pecunia deſtinata ad emptionem immobiliũ per tex.in l.3. § quid ergo. ff. de contrar. iudi.tut.quem extollũt Roma. Crem. Corſet. in notab. & Palac.in Rubr.§.xxxviii.col.2.& quam plures alii,aſſerentes tunc pecuniam immobilibus accedere, in quo mirè uariant Doc.ut copioſe refert Tiraq.ubi ſup n. 105. & 106. & latiſſimè Boer. deciſ.cxix.aſſerens contrarium receptius, ut nec ex tali deſtinatione pecunia dicatur res immobilis,cum Alex.in d.§ fuit quæſitum,nu.5.& in l. a diuo Pio §.ult.ff. de re iud. & hanc partem dicit receptiorem Iaſ.in l.cætera.§.ſed ſi patauerit,nu.21. & ſeq. ff de leg.Soci.Nepos conſi.cxx.nu.18.lib.1. Et ita cauendum eſt ab ijs,qui ſcriptum reliquere uti receptiſſimum. pecuniam tunc inter immobilia computari,& maximè cauendum a Chaſſa.in conſuet.Burg.Rubr.iiij.§.2.fol.135.
nu.

nu. 16. cum ſequen. & à Gomet. in §. item Seruiana, nu. 21. Inſtit. de Action. & à Rebuf. in priuileg. Schola. in priuil. lvj. nu. 5. Ex hac tamen ueriori & receptiori ſententia, & ex dictis ſcribentium in hoc articulo, ſatis probatur, quod in princip. huius numeri dico, contra Bald. & Tiraquel.

45 Ex his infertur relictis mobilibus uenire pecuniam, ex ſignificatione uocabuli, ſecundum tradita Bar. & omnibus in d. § fuit quæſitum, & ab aliis citatis à Tiraq. Boer. & nouioribus ubi ſupra licet hoc in ſpecie nõ inferant id tñ in terminis conſuluit Curt. iun. cõſ. clxxxiij. arguens à remotis, & principaliter à generalitate uerborum teſtamenti, de quo cõſulebatur, ultra quẽ dicas idẽ à multis ſcriptum. quos citat Dec idẽ reſpondens, cõſ. 381. n. 4. cũ ſeq. & cõſ. 472. col. j. & ij. & Pariſ. cõſil. 79. n. 45. lib. ij Fortius igitur id dicendum eſt in relicto bonorũ uel rerũ, quæ uerba generaliora ſunt quam relictũ mobiliũ, ideoq; tunc pecunia cõpræhẽdetur, quia rerũ uel bonorũ, eſt, vt in l. lex quę tutores uerſ. pen. C. de admi. tut. in j. fi. C. de conſtitu. pecun.

§ Quod amplio ultra omnes, ẽt ſi pecunia ſit fœnori uel cãbio deſtinata uel tradita, adhuc enim legato rerũ uel bonorũ accedet, cõtra Luc. de Pẽ. in l. fi. ad fi. C. de muner. patrim. cõtra Tiraq. d. loco nu. 106. cõtra Deci. d. cõſil. 472. nu. 7. & 8. deceptos per duo iura, quæ ſtatim explicabo. Hoc autem contra eos probatur ex proprietate uerborũ, iuncta regula l non aliter ff. de leg. iij. & quæ docet Aret. in l. cum lege ff. de teſtam. ſed perẽptoriæ probatur, quia in his terminis, ſcilicet in relicto ſimplici non reſtricto ad locum, etiam uenialia continentur, ut uerius & receptius dixi ſup. in Rubr. j. parte idemq; neceſſario de pecunia dicẽdũ, eſt ut conſtabit ex proxime dicẽdis, maxime, quia ſi pecunia iã eſſet tradita cãbiis, ueniret appellatione bono

46 rũ, ut ueniũt actiones & nomina debitorum. Hinc infertur ad intellectum textus in l. ſi mihi Mæuia, cxc. ſecundum literam communem, uel cxcii. ſecundum literam Florentinam. §. ultimo ff. de legatis tertio ubi ſequens reſponſum habetur; *Domibus legatis nullo omnino excepto cum omni inſtrumento, & repoſitis omnibus, non uideri teſtatorem de pecunia numerata, aut inſtrumentis debitorum ſenſiſſe,*

quam deciſionem extollit Iaſ. in l ſingularia, nume. 28. & Alcia. nu. 56. ff. ſi cert. peta. & Gomet. in §. item Seruiana, nu. 20. Vnde uideretur appellationem mobiliũ, non contineri pecuniam; quem tex. Deci. d. cõſ 472. col. ii. & in d. l. ſingularia, nu. 21. uerſ. ſed iſtud intelligit de pecunia quę eſſet mutuo deſtinata, uel aliæ diſtractioni: & ita Alb. in d. §. fi. & gl. ibi, per l. ſi chorus. §. i. eo. de leg. iii. quæ interpretatio diuinatoria eſt ideoq; reiicienda, cũ tex. ſimpliciter de pecunia loquatur, nec ullum uerbũ ibi quod eſſet mu
¶ tuo deſtinata. Melius igitur dicẽdum eſt quod in d. §. fin. non erat relictum ſimplex rerum uel mobilium: ſed erat relictum cum relatione ad locum, relinquebantur. n. mobilia quæ domus eſſent, relatio aũt ad locũ reſtringit relictum ne veniãt ea quæ aliàs uenirent, ut patet ex l. gñali. §. uxori. ff. de uſufr. leg. & ideo tunc non continẽtur uenalia, nec pecunia, quia nõ cenſentur eſſe in loco, ob celerẽ motũ continuũq; uſum ſecundũ Bal. in l. certi. iuris, q. vi. C. locat. & in terminis Crot. conſ. 49. nu. 11. lib. iiii. quem non percepit Deci. d. conſ. malè eum repræhendens. Cro. enim doctè ſcribit in relicto mobilium cum relatione ad locum non compræhendi pecuniam; & ita intelligendus
¶ eſt tex. in l. uxorem. xxxix. vel xli. ſecundum literam Florentinam. §. legauerat in fin ff. de lega. iii, ubi Barto. nu. 2. ita ſentire videtur: & hanc tex. ſolent notare Doctores, ꝙ pecunia ſemper cenſetur parata uſui & diſtractioni, Bald. in l. fina. ad fin. C. de compenſat. Iaſo. in item Seruiana, nume. 27. Nec quis obiiciat auaros pecuniam expendere non audentes, nec magis ſuorum dominos quàm extra-
47 neos: lex enim eas hominum ſordes nõ reſpexit. Reſoluo igitur, ut de iure in relicto ſimplici rerum uel bonorũ, planè compræhendatur pecunia, ex iuribus ſuprà citatis, & aliis quæ ut in re clariſſima omittimus. Licet contra ea iura incautè ſcribat Crot. in l. ſi conſtante, nu. 140. in ii. lectu idemq; reſoluo in relicto mobilium, ſecundum verborum proprietatem, & Doct. traditiones. idemq; ſi pecunia mutuo deſtinata ſit uel cambio. cõtra Luc. de Pen. Tiraq. & Deci. Si uero relictum ſit cum relatione ad locũ, tunc nõ contineatur pecunia, ſicut excluduntur uenalia,

etiam

etiam ſi pecunia non ſit mutuo deſtinata, contra gl. in dicto §. fina.& Alber.ibi;contra Deci.in d.l ſingularia,& in ¶ dicto conſilio In quacunq; enim pecunia militat ratio illa,quod nõ cenſeatur eſſe in loco, ob frequẽtiſſimũ uſum ſeu motum:quod mihi probat tex.in d. §. legauerat, ibi. *pecunia quæ in arca.* Colligitur ex Bal. in d.l.certi iuris 6.q. & in d.l.fi.C.de compenſ. ex Corn.in dicto conſilio,& ex Neguzan. benè ſentiente,in ſuo tract.de pignorib.2.par. ulti. membr.nume.166.benè etiam reſoluit Pau. a monte picolo,in §.Titia cum nuberet,nume.112.ad fin. uerſic.& ideo.ff. de lega. 2.Et in his terminis rectè allegarunt illũ tex.Iaſ. & Alcia. in d.l. ſingularia :quando ſcilicet relictũ eſt cum relatione ad locum, quod Deci. ibi contradicens non percipit,& in dicto conſ. cccclxxii.Et in his terminis idem dicendum de pecunia,quod de uenalibus,ut colligi- ¶ tur ex his Doct. maximè ex Pico. & Neguza.Quam æquiparationem pecuniæ & uenalium,facit etiam Barto. non ita exactè;in l Quintus §.j.ff. de auri & arg.lega.Idemque tunc dicendum de pecunia,quod de nominibus debitorũ ut loco non circunſcribantur:vt bene ſenſit Corn.d.conſ. & Iaſ. in d.l.ſingularia,licet Deci.ibi,& in d.conſi.contra dicat.Et ita ex Corn. & Iaſ. ampliabitur.l.Caius ff. de leg. 2. & l.fideicommiſſum.§.tractatum.ff.de iudi.dum habẽt illud uulgare,quod nomina debitorum loco non circunſcribuntur; idque uidetur de mente Bald.in d.locis;& ita intelligere uidetur Ange. Aret.de teſtament gloſſ.xxxix. nu.3.Quam reſolutionem probat tex.ita intelligendus,in ¶ l. quæſitum.lxxvj.uel. lxxviii §.1.ff.de lega. 3. ubi relicto fundo cum omnibus quæ eſſent ibi,non ueniunt nummi nec nomina debitorum,etiam ſi relictum eſſet filio,& per uerba generalia,& ſic patet ex illo tex. in relicto cum relatione ad locum æquiparari pecuniam & nomina. Patet etiam ex eo.tex. & ex d.§ fi.l. ſi mihi Mæuia, ꝙ ubi in legato rerum uel mobilium non uenit pecunia,idem eſt,licet relictum ſit per uerba uniuerſalia,in quo contra d.iura loquitur Deci.c.conſ.472. Et inde cauendũ eſt ab argumentis Cur.iun.d.cõſ.quod melius aduertit Alcia.in d. l.
48 ſingularia, nume. 29. His non obſtat l.ſi chorus. lxxvii

uel lxxxix.§.j.ff.de legat.3.ubi in relicto mobilium non compræhenditur pecunia deſtinata mutuo,continetur tamen ea, quæ præſidij cauſa repoſita eſſet, quam deciſionem extollit Iaſ. in d.l.j.§.fuit quæſitum,nu.38.ff.ad ſenatuſconſul. Treb. Curt.iun.d.conſ.183.n.2.in eo auté tex. agitur de relicto mobilium, cum relatione ad locum, ut patet ex litera ibi, *quæ ibi mobilia erunt* & ibi: *nummos repoſitos,ut mutui darentur: non eſſe legatos*.Quibus uerbis a contrario ſenſu colligebat Deci. in d. locis, in relicto cum relatione ad locum,uenire pecuniam,niſi eſſet mutuo deſtinata;quod argumentum a cõtrario ſenſu,ut Decium decepit,ita plures fallere poſſet:& ita poſſet induci text.in l.ſi fundus.xlii.uel xliiii.ff.d. lega.3. quæ magis colorat opinionem Decij.uerius.n.& receptius eſt,ut tali relicto non ueniat pecunia indiſtinctè,per d.§.ult.l.ſi mihi Mæuia. & §.legauerat.l. uxorem & §.j.l.quęſitum, & ex Doct. ſupra citatis.Contra quæ iura tale argumentũ ſumi nõ põt,iuxta l.2.& ibi ſcribentes C. de condit.inſert & ita reſpondetur ad d.l.ſi fundus,quod magis oſtenditur ex eo.§.j. Nam I.C. ibi,cum negat eo caſu uenire pecuniam mutuo deſtinatam,ſtatim ſignificat id non dictum,ut generaliter omnis alia pecunia ueniat, ſed ea tm̃ quæ ſeparata ab uſu quotidiano præſidii cã,tanquam theſaurus reponeretur. Tũc enim pecunia in loco eſſe cenſetur,ut quid immobile,nõ ut pecunia,ex gl.& Bar.in d. §. legauerat.l.uxorem: ex Cuma.relato a Iaſ.in d.§ fuit quęſitum.nu.38.ex Zaſ.in d.§. item ſeruiana,nu.22.Dum autem I.C.ibi refert Ruſticos ſenes dicentes, *pecuniam ſine peculio fragilem eſſe*, ea uerba explicat Zaſ. ubi ſupra Alci. in l. paterfa.182.ff.de uerbo. ſign. Montanus in l. filiusfa.xciiii.ff.de reg.iur.Corraſ.li. j. miſcellan.cap.viii.Eſtq; ibi emendanda litera, ut legatur,*quidam*; ſecũdum exemplar Florentinum, non *quibuſdam*: ut communiter habetur, alias ſenſus non conſtaret: & tandem ex ſupra adductis patet eandem eſſe rationem regulariter in qualibet pecunia,quę non eſt mutuo deſti-
49 nata,ut ſic nõ ſumatur argu. a cõtrario ſenſu in d.l. ſi fundus.ff.de lega. 3.Ad d §. facit, quod alibi habetur, pecuniam relictam uel promiſſam(ut eſt in loco) iudicari tam

quam

quàm ſpeciem,non tanquam genus l. ſi certos nummos. xxxvii.ff de uerbo.oblig. l.talis ſcriptura,col.ii ff.eod.tit. de legat.i.& latè Iaſ in l. talis ſcriptura, col.ii. ff. eod. tit. de leg.Quæſtionis autem eſſet, (ultra omnes , à d. §. i.l.ſi chorus) quid de pecunia quam teſtator adhuc non repo ſuerat, ſed deſtinauerat eam reponendam,& uaria in hoc adduci poſſent ex traditis a Bar & aliis,in l. cætera § fi.ff. de leg.i ab Aret.conſil.vi.ad fi. late Tiraq. de iure marit. poſt xiiii legem connubialem Fely.in c.cum adeo ex nu. 2.de reſcrip.Ego crediderim text. illum procedere tantũ ¶ in pecunia iam repoſita,non in ea quę reponẽda eſſet, ar gu.tex.notabili.in l.fũdi.xviii.uerſic.*item quod inſulæ*.ff.de actio. emp. melius ad fi.l. uerſi.ea quoq; ibi,*at quæ paratæ ſunt ut imponatur non ſunt ædificij.* licet Albe. ibi putet , eam l.non procedere in relictis,per tex.quem ibi gl.citauit,in l.& ſi non ſunt xxi. §.quid ergo ff.de aur. & arg. lega. qui tamen non obſtat,quia de loco ibi nulla quæſtio,quę hic tota eſt de loco,nec eſt tuta argumentatio Albe.à fauore ultimarum uoluntatum,ut in aliis tradit Dec.in l.in teſta mentis.ff.de reg.iur.licet ante Alber.ita intellexerit glo. in l.v.ff.de uerb ſign. ubi Gæpol. aliter uariæ explicat , & aliter Bar.in d.l.cætera.§ ſed ſi parauit.& ibi Iaſ.nu.19. ff. de leg.j. His iãdem addo utiliter, ꝙ licet de iure in reli-
50 cto,uel alia diſpoſitione mobilium nomine contineatur pecunia ſecundum proprietatem uocabuli, hodie tñ attẽ to uſu loquẽdi contrariũ iudicandũ ſit Moiorum enim eſt homines appellatione mobilium,non ſentire de pecu nia, eſt de ſuppellectili & ornamentis, ex quo loquendi uſu cõſtant mens diſponẽtis, quæ præualet proprietati uo cabuli,ſecundum uulgarem regulam l librorum. §. quod tñ Caſſius.ff.de leg.iii. quod probatur efficaciter ex ratio ne I.C.alibi tradentis,appellatione auri,uel argenti, non cõpræhendi nummos aureos,uel argenteos,non ob aliud niſi,quia homines non ita nũmos cõputant,ut in l.Quin tus.xxix.§.j. & ibi Bar ff. de aur. & arg. leg. Sic etiam de iure appellatione pecunię oĩa bona ſignificãtur,hodie tñ attento uſu loqendi , non continetur,niſi pecunia nume rata,ut prudenter docet Bar. receptus, in l.talis ſcriptura,

nu.2.ad fi.& ibi Iaſ.ff.de lega.j.& Alcia.in l.pecuniæ nomine.ccxxii.ad fi.ff.de uerb ſignifi. Idē in re ſimili docet Oldra.conſi. ccxix.quem ſequitur Albe.in l.mouentium. ff.de uerbo.ſigni.Vnde cum uſus loquendi oſtendat mentem diſponentis,non poſſet iuridice contrarium iudicari
51 & ita hodie uſus obſeruat. Eadem prærogatiua patris in ſuo uſufructu oſtenditur ex iuribus quæ habēt, poſſe ſine dubio proprietarium alienare ius ſuum,ut in l. ii. C. de vſufruct.quod late probat.Hiſpan.Anton.Gomet.de contract c.ulti. nu.9. Vſusfructus tamen patris tanti effectus eſt,ut filio impediat facultatem alienandi ſuam proprietatem, uel ius quod habet in re, ut in l.fi. §. filius autē,ubi
52 plene & utiliter expedio, infr.ti.j.Ex eadem prerogatiua patris in hoc uſufructu,infertur ad l. uſufructuarius. j.quę eſt l.j.ff.de uſufructu. qua habetur nō poſſe uſufructuariū parietibus tectorium imponere, *quia tametſi meliorē (excolendo ædificium) domini cauſam facturus eſſet,nō tamen id ſuo iure facere poteſt adiudque eſt tueri quod accipiſſet aliud nouum facere.* Infertur etiam ad l. uſufructuarius ii. quæ eſt lxviii. ff. eo ubi.I.C. inquit. *Vſufructuario ędificium inchoatum conſummare non poſſe etiā ſi eo loco aliter uti non poſſit.* Quæ iura ualde notabilia ſunt plures enim cōtrarium reſponderēt ut bene aduertit Ang.Aret.in §.ultimo ad fin.inſti.de uſu fruct.In patre autē legitimo adminiſtratore ſine dubio nō ꝓcedēt,ex uerb.huius l.& l.cū oportet,cū hæc iura patri pleniſſimā deferant poteſtatē in aduentitijs,filiorū,ac ſi uere dominus eſſet,nec enim cauſa patris & fructuarios à cauſa filij, ut eſt inter alios proprietarios & fructuarios, & ita colligitur ex l. fi.§. ſin autem æs alienum, infra titulo primo,& ex ijs quæ ſupra diximus,per gloſ. & Doctor. in l.cum oportet §.non autē, uerb.mobiles ſic emphyteota areę poterit ibi ædificare ſecundū Bal. l. j. C. de iur. emphyteo. & ibi Iaſ.nu.99. & Cæpol. de ſeruitu.ruſti.ca. uigeſimoſecundo nu. 10. idque ſuadet natura emphyteoſis,& quia ædificium aliquādo tolli poterit. reſque ad antiquam ſpeciem reduci. ut ita uitentur obiectiones. Sed
53 omittendo non fuit, quod uides apud I.C. in d.l.lxviii. ff. de uſufruct in illis uerbis, *etiam ſi eo loco aliter uti non poſſit.*

poſſit. de quo poſſet dubitari ex multis, & glo. ibi dubitat ex regula l ſecundæ.ff. de iuriſditione omnium iudicum, qua habetur,conceſſo uno, uenire omnia neceſſaria ad illud,quod in hac materia dicit tex.à quo maior dubitandi ratio erat,in l. prima.§. uſusfructus, & uerſic. ſequent.ff. ſi uſusfruct.peta.Sic in ſeruitute, bonus tex.in l.tertia.§. fin.ff.de ſeruitut.ruſtico.ideo glo.Albe.Bal. Angelus,Fulgoſius ,ibi,reſpondent,deciſionem illius l. in uſufructuario procedere ex natura rei, & regula iuris, qua habetur non conſiſtere uſumfructum mutata forma rei. l. quinta uerſiculo,rei mutatione.ff.quibus modis, uſusfruct. amit, quæ ſolutio recepta eſt ſecundum. Iaſ. in dicta l. ii. ff. de iuriſdictio. omnium iudicum.nu. 24. ubi Curt. eam communem dicit, ſubdens quod in his uerſatur maxima difficultas, quam Barto.noluit guſtare. Ipſe autem Curt. nu. 59.improbat ſolutionē ſeu rationem gl & doct. dicens ꝙ forma rei conſiſtit in cōſummatione, iuxta l.ſi is qui quadringenta.§.quædam.ff.ad leg. Falci.Ideoque ſecundum eum non poteſt dici in d.l.lxviii.mutari formā rei,quādo agitur de ædificio inchoato cōſummando , & ita poſt eū Corraſ. ſtatim citandus. Quæ obiectio fragilis erat,ut ob eam à communi interpretatione receperetur,gl.namq; & Docto.non loquuntur de forma,ut accipitur in d.§.quædā,ſed formā appellāt ipſam figurā ſpeciē rei, & ita in his terminis loquitur tex.in l.ſi ff.de uſu & habita.quo tollitur argumen.Curt.& Corraſ.argumentum à forma.& ita accipitur in l. proponebantur. lxxvj.in fine cū gl.ff.de iu

5 b dic.Curtius autem ipſe aliter intelligebat, dicens contra gl. & Doctor.facilius eſſe concedendum fructuario nouū ædificiū extruere, quam inchoatū cōſummare, dicat tex. in l.pen.& l.æquisſimum.§.ſi tamen,ff.eodē:aſſignatq.nouam rationē differentiæ, quia ubi ædificium erat inchoatū, forte habebit proprietarius aliam induſtriam , diuersāque intentionem,cui non reſponderet induſtria,uel intētio uſufructuarij. Sed hæc interpretatio Curt. non eſt tuta,quia ſicut leges illæ negant uſufructuario perficere.& opus inchoatum, ita etiam negant de nouo ædificare. & ita Angel. ibi, & eſt textus l.ſeptima, uerſiculo penultim

timo, ff. de uſufruct ibi, *ædificium ponit*. Specialiter autem ædificare permittitur, gratia fructuum colligendorum, & ita procedit l. penult. & dictus §. ſi tamen l. æquisſimum: ſecundum Alb. & Ang. in dicta l. penultima & ita gl l. ſeptimæ uerſiculo, hac ratione, ff. codē: Cæpola, de ſeruitu tibus vrbanor. cap. trigeſimo nono nu. 5. & ita apertè diſtinguit tex. in d. §. ſi tamen. Sic alibi expenſæ gratia fructuum fauorabiliores ſunt, quam gratia ipſius rei glo. fin. in princip. in l. fundo, ff. de rei uendica. ibi. *de impenſis fructuū, dicas ſemper ex fructibus deduci*, probat tex. in l. fundus qui. lii. ff. famil. erciſc. ibi, *nullus, caſus interuenire poteſt, qui hoc genus deductionis impediat* commendat Pau. in l. fructus. C. de action. emp. in fine: declarat Nouel. de dote par. xj. nu. 16. uerſi. aſſumo. lata. Tiraq. de retract. ligna. §. xv. gl. j. in princip. facit l. generali. §. Lucius. ff. de uſufruct. legit. ibi, *Villam colligendis & conſeruandis fructibus neceſſariam ædificauit*. De his etiā impenſis & ædificiis loquitur l. di uortio. §. ultimo. ff ſolut. matrimo. & ibi Doctor. Oſtendimus non eſſe tutam reſolutionē Curt. nūc. uero oſtēdo, quod non tollit difficultatem. Dubitatur enim, cur. in illa l. cō ceſſo uno, negatur aliud neceſſarium ad illud cum I. C. di cat fructuarium non poſſe conſummare ædificium, etiā ſi loco aliter uti non poſſit, quæ difficultas nō tollitur ex di
55 ctis Curtii. Corraſ. lib. i. miſcell. ca. vi. refert Cur eiuſque rationem ſup. relatam improbat, eo ꝙ potuit eſſe uſufructus relictus in teſtamento, cum ſæpiſſimæ iura loquantur de uſufructu ex teſtamento morte autem teſtantis ceſſat eius intentio& deſtinatio circa ædificium, & ita ceſſat ratio Curt. qui tamen poſſet replicare, quod eadem uoluntas ſpectanda eſſet, ſequentis proprietarii. Ad difficultatē reſpōdet Corraſ poſſe uſufructuarium ædificare, ubi aliter nō poſſet uti ſuo uſufructu, ꝑ tex. in d l. æquisſimū. §. ſed nec, & ita ceſſare oppoſitionem ex regula dictę. l. ii. ff. de iuriſd. omn. iud. At ſecundum eum in dicta l. uſufructuarius. lxviii. poteſt fructuarius uti iure ſuo, licet non utatur eo loco, in quo erat inchoatum ædificium. Idē no uiſſimè ſcribit Lodouicus. Caron. lib. i. uerſi. cap. v. in fine. & Coſtalius in aduerſar. uel annotatio. ad pandec. in di

cta

56 cta l. Sed dum hi nouiores ſcribunt, quod in illa l. dabatur utilitas abſque loco ædificij inchoati, non obſcurè ſentiunt, poſſe uſufructuarium perficere inchoatum, quando aliter uſusfructus eſſet omnino inutilis: & limitaretur textus ibi quod multis cõformari poſſet. Sed contrarium in terminis colligitur ex gloſſ. ibi, referente Azo. & expreſſim contra dicit ibi Angel. notans, quod licet, omnino eſſet inutilis uſusfructus, non magis poſſet fructuarius ædificare, & pro hac ſententia ſtat textus in dicta l. quinta, uerſi. penul. ff. quib. mod uſusfr. amit & in l ſeptima, uerſi. penult. ff. de uſufr. ubi I. C. loquitur indiſtinctè in uſufructu areæ. quæ aliquando dicitur in urbe uel oppido: ut colligitur ex textu & gl. in l. j. ff. de ſerui. urba. præd. At in urbe area ſine ædificio, nullius eſſet utilitatis, ſecundum cõmuniter accidentia. Itaque uult textus non poſſe fructuarium mutare ſpeciem rei, ædificando uel aliud faciendo; etiam ſi uſusfructus maneat ſine utilitate. Et idem uidetur tradere I.C. in dicta l. uſufructuarius, prima. & ita ſuſtinetur cõis ratio ad dictam l. uſufructuarius, ſecunda. Alia enim neceſſaria concedentur fructuario. dum tamen nõ mutetur ſpecies uel forma rei, in qua conſtituitur uſusfructus, mutare enim rem eſſet excedere ius uſufructuarij, ut docet I.C. in dicta l. uſufructuarius. prima ibi, *non tamen id iure ſuo*. Ex eadem reſolutione cõi, ceſſat obiectio dictæ l. primæ. ff. ſi uſusfr. peta. & aliorum iurium. Et eſt notandũ quod illa prohibitio æqualiter fit proprietario, ſicut uſufructuario, ut patet ex dicta l. 5. in fine. ff. quib. mod. uſuſfr. amit. & dicta l. vii. uerſi. hac ratione, & l. æquiſſimum. xvii. §. pen. uerſic. quod Labeo. ff. de uſufr. melius ex textu in l. fin. ff. de uſu & habi. qui loquitur etiam ubi ex opere res melior efficeretur: ſicut de fructuario dicit textus in d. l. uſufructuarius. j. Vnde caue bis a uerbis Alber. in d. l. fi. qui contrarium uidetur ſentire. Sed ultra gl & Docto. ad d. l. lxviii. difficultas non leuis poterat conſiderari ex l. diuus ff. de uſu & habita. ubi cum uſus multo minus cõtineat quam uſufructus, ut in princip. Inſtitu eod. titu. tamẽ relicto uſu ſyluæ, inquit tex. *uſumfructum quoque legatũ uidere*. ſubditque I. C. rationem quæ aduerſatur deciſioni

dictarum

dictarum legum: *quia niſi liceat legatarijs cædere ſyluam, & ui dere quemadmodum uſufructuarijs licet nihil habituri eſſent ex Le gato.* Vides igitur ibi, ne relictum maneat inutile extendi de minori ad maius, cõtra proprietatẽ uerborũ. Ideoque deciſi d.l. diuus, non immerito extollitur a Docto. ut tradit Iaſ. in l. 1. n. 1. ff. de eo ꝙ cert. loc. idẽ Iaſ. in l. quoties, n. 1 ff. de uerb. obl. Areti. in l. quod in rerum. §. j. & ibi Iaſ. n.
¶ 12. ff. de leg. 1. Tiraq. de retrac. conue. §. 3. gl. 1. n. 28. Sed quo ad d.l uſufructuarius non obſt. l. diuus. quia in hac licet amplietur uerbũ tñ nõ mutatur rei forma uel ſpecies: & ita nõ offenditur regula d. l. 5. ff. quib. mod. uſufr. amit. Aduerto etiã ꝙ Aret. Iaſ. in d. locis, & Alc. in l. j. §. ſi quis ita, nu. 32 vel 37. ſecundum diuerſas æditiones. ff. de uerb. obl. adducunt d. l. diuus, tanquã difficilem, contra non nulla iura quibus aliquando legatũ corruit, ne uerba extendantur: & ſic intelligunt in illa l. uerba extendi, ne actus irritetur. Sed uerius uidetur dicendum ꝙ ibi non timetur, nec uitatur nullitas: licet enim maneret legatũ uſus, ut uerba ſonabant, nõ erat relictum nullum, nec actus caret iuris effectu, ſed facti utilitate. utilius autem redditur
58 intelligendo uſumfructum relictum cenſeri. Nec omitto ꝙ gl. in d. l. diuus, intelligit ſyluam de qua ibi eſſe in loco remoto. alias nõ foret legatum inutile, nec uerba extenderentur, quia uſus ſyluæ propinquæ, utilitatem adferret, & ita Alberic. ibi & nouiſſimè Coſtal. ibi in ſuis annotatio, Angel. in l. arboribus, ff. de uſufruct. Fab. & Ang in §. j. Inſtit. de uſu & hab. quod ut receptum tradit Bellon. conſi. xlix. num. 11. Cæpol. de ſeruitu. ruſti. cap. xxii. num. 9. in fin. Socin. nepos conſi. cvi. num. 6. libro primo. idque probat Fulgoſ. in dicta l. diuus. dicens textum ibi mirabilẽ, quia uſus eo caſu nunquã uideretur prorſus inutilis. Ego aduerto hãc interpretationẽ cõmunem: reddere deciſionẽ minus dubitabilem, fateor enim, ſi intelligas ibi ſyluam remotam, quod inutilius eſſet legatum: & magis militaret ratio tex. Sed diuinatoriũ eſt ſubaudire ibi ſyluam eſſe remotam, nec facile eſſet decernere, quando diceretur propinqua: & ſic communis interpretatio diuinatoria eſt, & reddit l. deciſionem incertam. Vnde uidetur

tur

tur uerius intelligendum ſine diuinatione, ſecundum tenorum literæ:ut ea deciſio procedat ex natura rei, nō ex longinquitate loci Si enim rem attendas, cōmuniter uſus ſyluæ minimam affert utilitatem ei, qui lingua nō poſſet cædere & uendere, (ut negatur uſuario) & licèt aliquid utilitatis afferre poſſet, ea certè ita minima eſſet: ut nulla cēſeri debeat: iuxta textum in prin. Inſtit. ad l. Falcid. ibi, *pro nullo aut minimo lucro*: maximè cum & uſufructuarius ſyluæ, grandes arbores cædere nequeat: ut in l. xii. ff. de uſufruct. ut ſtatim. Quanto igitur minoris utilitatis eſſet uſus ſyluæ, cum etiam uſusfructus tam reſtrictus ſit? Quę omnia iuuantur ex eo quòd communiter ſyluę ōppidis & locis quibus homines habitant: facit etiam quod alias ex qualitate perſonæ in eadem materia, ad ampliandum relictum uſus, habet textus in l. plenum §. equitii. ff. illo tit. Atque ita deciſio. l. diuus, iuſtificatur ultra ſcribent. a quibus. circa eandem l. deuiat Connan. aliquid tangens,
59 lib. quarto c. v. fol. pen. Conferendo uſumfructum patris ad alios, infertur octauo ad quæſtion. cædendi ligna & arbores, de qua in fructuario, habetur in l. item ſi fundi x. §. fin. & l. ex ſylua xi. cum ſequent. & l. æquiſſimum xvii §. fructuarius. ff. de uſufru. De uiro in bonis dotalibus l. diuortio. § fundū. ff. ſol. ma. cū aliis, ut per Bar. Pau. Alex. & alios ibi, & de conductore fiſci. l in fraudē. xlv. § cōductor ff. de iur. fiſc. comitto alios minus iuris habētes. in hoc d. l. ex ſylua diſtinguit inter ſyluā cæduā & nō cęduā: ex iurib. aūt ſup. citatis, maximè ex d. §. fructuarius, & §. cōductor, & in l. ſylua. xxx. ff. de uerb. ſig. & ibi Alc. colligitur, ſyluā nō cæduā appellari, que habet arbores frugiferas, quæ ſine incōmodo rei cædi non poſſunt. Colligitur etiā ex Doctor. ſyluam non cæduam appellari, quādo arbores cæſæ non renaſcuntur: ut tradit Paul. a monte Pico. in §. Titiæ connuberet, num. 15. ff. de legatis ſecundo, & Sigiſmun. Lofre. conſi. feuda. xxviii. In eadem rei poſt. dict. l. ex ſylua ſequitur l. ſed ſi grandes: quæ indiſtinctè habet, non poſſe fructuarium grandes arbores cædere. Angel. autem & & Doctor. in dicta. l. ex ſylua, Picus & Lofred. ubi ſupra Alexand. Pariſ. & ferè omnes ſtatim citandi, apertè, intelliguat

ligunt d.l.ex ſylua.& l.arboribus.ff. de uſufruc. & alia iura, etiam ſi uſusfructus ſit tantum ipſius ſyluæ: nam ſi aduertas ad di. l.ex ſylua, cum ſequentibus, quæ negant omnino facultatem uendendi, & nullam inciſionem arborũ permittunt, niſi ad uſum rei, nimis reſtrictus eſſet talis uſusfructus, & ferè nullius utilitatis: maximè quando fructuarius non haberet rem, ad cuius utilitatem uti poſſet lignis ſyluę. Ego autem contra ſcribentes intelligo reſtrictionem d.l.ex ſylua, cum ſequent. procedere, ubi vſuſfructus principaliter erat alterius rei, cui ſylua accedebat, ideoque minor vſus in ipſa ſylua cõceditur. Quòd ſi uſuſfructus ſpecificè in ſylua conſtituatur, non tã ſtrictus erit, imò ultra uſum rerum cædere & vendere licebit, ut probat textus in l.Diuus.ff & de uſu & habita, & in terminis id probat textus in d.l.x.ad fi.ibi, *niſi forte*; ff. de uſufr. ubi gl.id aduertere uidetur: licèt eadem gl.uariet in d.l.ex ſylua. Quæ reſolutio rationem habet: amplius enim ius reſultare debet ex conceſſione, ſpecificè & principaliter facta, quàm ex generali & acceſſoria. Itẽ in uſufructu ſpecialiter in ſylua conſtituto, ſi negares facultatem cædendi & uendendi, inutilis redderetur uſusfructus: non ita qñ conſtituitur in uinea, uel alia re, cui ſylua accedit: quod iuuatur ex conſideratione I.C. in l.fundus qui locatus.ff. de uſufr. gl. & Bartolus in l. pediculis.§.cum quæreretur. ff. de de auro & argẽto. Et hunc ſenſum uerius loquitur d.l. ex ſylua, ibi, *in uincam*: & d.l. arboribus, ibi *quantum ad uillæ*, ex quibus colligitur ibi: uſumfructum principaliter ſyluę non eſſe, ideoque non tam amplius uſus conceditur. Ex his intelligi poteſt textus in d.l.ſed ſi grandes.duodecima, ff de uſufr. quam Angelus & alii & Alc. d.l. ſylua cędua, numero 3. & alii communiter intelligunt, cum gloſſa ibi, & in l.ſequent.de ſylua non cædua. At I C.ibi indiſtinctè loquitur, & continuatiuè, poſt dic. l.ex ſylua, quæ de cædua & non cædua agit: & ſic diuinatorium eſſet, & contra regulam l. iam hoc iure, ff. de uulgari reſtringere dic.l. ad arbores frugiferas tantum, quod aliqualiter uidetur aduertere Fulgoſius, meliuſque intelligitur ſecundum terminos proximè notatos,

quod

quod uſufructus principaliter ſyluæ non erat. Si enim
ibi tantum ageretur de arboribus frugiferis, uel non cæ-
duis, non oportebat ſolas grandes arbores excipere. In
eodem articulo uariant Docto. circa arbores non frugi-
feras: alij enim eas cæduas appellant, ſi renaſci poſſunt,
licet longo tempore: ideoque eas in fructu eſſe dicunt.
poſſetque uſumfructuarium indiſtinctè eas cædere & uē-
¶ dere: ut tradit Alexand. conſil. cxviii. nu. 3. & nu. 7. libro
5. & ita Curr. ſen. conſi. lxx num. 8. ad fi. Pariſ. conſil. exi.
nu. 32. lib. 1. qui hoc ut receptum aſſerunt. Sed Picus. d. §.
Titia dum nuberet, nu. 112. dubitat, & magis probare ui-
detur contrariū, & his non relatis, Arnulphus Ruzeus. in
trac. de iur. regal. priuile. lvi. ad fi. uerſi. iiii. ubi ſecure in-
telligit de arboribus, quę cæſę breui renaſcuntur & cre-
ſcunt, & ita receptum tradit Sigiſmun. d. conſi. nu. 4. ibi
non cito. & nu. 6. ibi, *quæ non cito*: & nu 8. ibi, *non breui*. Et
hoc uerius uidetur, non enim pullulare & renaſci dici de-
bet, ꝙ annorum multitudinem exigit, arg. l. antepe. ff. fa-
mil. erciſ. ibi, *tam difficilis*. & l. i. §. 1. ff. de flumin. uerſi. *ſi ta-*
60 *men*: ad frequentiora enim iura adaptãtur. Quibus utili-
ter præmiſſis in fructuario, eadem uidētur Doct. indiſtin-
ctè applicare ad patrē legitimum adminiſtratorē; ut ſcri-
bit Ang. in l. fi. §. fin. autē æs alienū, in fi. infr tit. prox. Cæ
pol. de ſeruitu. ruſt. c. xxii. de mōtibus, n 13. Tiraq de re-
¶ tract. conuenit. §. 3. gl. 1. nu. 22. Ego autē eam æquipara-
tionē non ita indiſtinctè uerã puto: uideo enim ex ſupra-
dictis iuribus, in hoc articulo reſtrictū nimis eſſe ius fru-
ctuarij, etiam in his quæ proprietatē deteriorē non face-
rent; nec tam amarè cum patre agendū putarē, nec exten
derē. d. §. fi. l. itē ſi fundi. & d. l. ex ſylua. cū ſeq. de fructua-
rio ad patrē legitimum adminiſtratorē. Conſidero enim
in alio fructuario aliquando præſumi fraudem: quia for
taſſe uolet durãte ſuo uſufructu, plus debito uti re cū dã
no proprietaris l. & hæc diſtinctio. 38 §. 1. & ibi Bart. ff.
loca. quæ ſuſpicio ceſſat in patre, qui omnia præſumitur
filijs parare. l. nihil, ff. de bon. liber. ibi, *cum omnia quæ no*
ſtra ſunt, liberis noſtris ex uoto paremus: & l. ſcripto. §.
fin. ff. unde liber. Nec ualet argumento de alio fructua-

Iaſ.ibi contradicit: & Ang. Aret. & Math.de Afflictis ſtatim referendi quia etiã dubitat Chaſſ. in cõſuetud. Burg. rub.iiii.§.vi.ad fin.n.18.Sed Bal. ſententiam defendit Alex.in d.§.fundum probãt Pau. & Deci.in d. Authen. Cæpol.in d.cap.de montibus.Tiraq.ubi ſup.Iaſ.in l.i.nu.99. C.de iur.emphyt.Sigiſmun. conſi.feud. xxvii.nu.3. & ſequen.Aymon.conſi.ccc.nu.1.& ſequen.gl.conſue. Catha lon.pagi.cxx.nu.36. & nu.41. & Pau. Picus d.§.Vitia cum nuberet, nu.120.ubi eam dicit communem:& ita fatetur Iaſ. in d.§.ſi fundus,& ita conſuluit, ut patet conſilio 17. libro.i. ubi utiliter declarat: & in d.Auten. qui rem, nu. 6. & Franciſ. Zoanet. ubi notabliter ampliat. librum rer. quotidia.c.lvi.Idque placere debet in odiũ malignè utentium.Nec enim proprietario eſſet bene conſultum, ſi uſufructuarius uel emphyteota rem deteriorẽ faciens, non repelli poſſet:cum tempore ueritas occultaretur, & difficilis probatio,uel impoſſibilis redderetur. Ex his cauendum eſt ab Ang. Aret.in § fi.col.ii.nu.3. Inſtitu. de uſufr. ubi indiſtinctè ſcripſit,emphyteotam uel fructuarium, re malè utentẽ,nõ repelli,ſed cõueniri poſſe actione leg. Aquiliæ,uel ex cautione præſtita. quod etiã tradit Mathæ. Afflic.lib.iii.feud.in titu.ſi de feud. fuer. controuer.inter domi.& agna.§ licèt uaſallus, nu.14.fol.xxvi. non aduertentes contrarium eſſe receptiſſimum.In eadem collatione uſusfructus paterni ad alios, eſt alia prærogatiua.ix. ut patet abſque filio per ſe poſſit accipere poſſeſſionem aduẽtitiorum,ex uerbis huius l.& l.cum oportet: dum patri adminiſtrandi & agendi poteſtatẽ deferunt, ac ſi dominus eſſet:diuerſum autẽ eſt in alio fructuario. Et hanc differẽtia expreſſim tradit Alberi. in l.cum oportet,ad fi. princ. probatque eam Boer.deciſio. cxcix.n.9. dicens eſſe ſpeciale in parte legitimo adminiſtratore; citatq; plures Doc. aſſerentes non poſſe aliũ fructuarium poſſeſsionem accipere,niſi a manu hæredis,uel proprietarij,ut per Alex. conſi.l.numero 5.libro vii.Soci.conſ.131.nu.8.li.i. qui loquuntur etiam de uſufructuario uniuerſali. Et ita Pariſi. conſi.37. numero 2. libro.iii. & in aliis fructuariis ſcribit Roma.conſil. cccxii. Boer.conſil.xix. Idemque ut

L rece-

receptiſſimum tradit Aymo. Crauet.in l.i.num.141.ff.de leg.i.Et in uſufructuario uniuerſali ex teſtamento, idem fatetur Deci.conſ.ccccxviii.num.3.ubi id limitat in caſu uxoris relictę fructuariæ: quod tamen non eſt ſine dubio ex Alex.conſ.l vi.ad fin.li.iii.de quo etiam dubitat Paul.à monte Pico,in §.Titia cũ nuberet.q xlv.nu. 137.ad fi.& in propoſito tradit Gozad.conſ.xxi.nu.17.& conſil.xcix.
62 Quod autem communiter dicunt Doct.ſup. citati conſonum eſt iuris regulis.Si enim uſusfructus cõſtituuntur inter uiuos,neceſſaria eſt poſſeſſio ex uoluntate conſtituentis, uel authoritate iudicis l.ſi ex ſtipulatione, & ibi Bart. & Iaſ.ff.de acquir. poſſeſ. ſi autem uſusfructus teſtamento relinquatur,non poteſt poſſeſſio accipi niſi a manu hæredis,cũ id neceſſariũ ſit ẽt in rebus plenè relictis,in quibus nihil manſurum ſit penes hæredem l.nõ dubiũ.C. de.leg. & l.i.ff. quor. leg. poſtquã uerò fructuarius ab hærede uel proprietario poſſeſſionẽ conſequitur, actiones exercebit cõtra debitores, & alia faciet per ſe, quatenus uſusfructus extenditur: ut colligitur ex Alex.in d.conſ.notat Deci. d. conſ.ccccxviii.nu.8.Anchar. conſ.iii. facit l.i.§. ulti.cũ l. ſeq.ff.uſusfruct.quemadm. caue. Hinc patet huic reſolutioni non aduerſari doctrinam Bar. in l.i.nu.6.ff.de leg.i. dum ſcribit uſumfructum in teſtamento relictum, ipſo iure legatario acquiri ante traditionem hæredis, ut alia relicta:id enim non excuſat legatariũ,ſi accipere uelit poſſeſſionem abſq; authoritate hæredis,per ſupra dicta iura, Et opinio Bart. recepta eſt ſecundum Alex in d.conſiliis, & Alcia.in l.ii.§.& harum, nu.51.ff.de uerborum obl.Iaſ. in d.l.i.num.62.cum ſequen.licet Areti. ibi dubitet, col. penul.nu.iiii.ad fin. cui.Iaſ.ſatisfacit,limitans doctrinam Barto.ut procedat in legato, non autem in fideicõmiſſo: facta differentia inter relictum per uerba directa, & relictum per uerba obliqua;idque probat Alcia.ibi, num.42. Sed.Barto.d.num.6.apertè.contradicit:& Iacob de Nigr. nume.145.ad fi.& Crauet.nume.142. quibus ego accedo reiecta ex uerborum differẽtia: & ita indiſtinctè loquitur Bal.in l.prima ad fin. C.commu.de lega.Circa iudicialia, habet hæc l.poſſè patrem in aduentitiis agere:ut patet ex

vex. ibi *per ſe poſcere*: & eodem modo agentibus reſponde re: ut uerſic. *litem inferentibus reſiſtere*. Idemq; colligitur ex l. cum oportet §. non autem ibi: *pleniſſimam poteſtatem.* Qua in re non parum uariant Doctor. circa modum agendi uel defendendi. Barto. autem hic per uerbum; debet uidetur innuere neceſſarium eſſe, ut patre agente uel conuẽto in aduentitiis, addatur in libello nomen legitimi adminiſtratoris; & idem uult Ang. hic, nume. 7. ad fin. quod etiam ſentire uidetur Bart. in l. pater qui caſtrenſe, num. 2. ibi, *ut legitimus adminiſtrator*, ff. de caſtren. pecu. & in l. ſi infanti, nu. 2. C. de iur. delibe. Idem ut receptum tradit Fely. in c. cum olim, col. 4. uerſi. quo autem, de teſtibus, ibi, *debet adminiſtratorio nomine*: & ita Fulgo. hic, nu. 7. ibi, *uerba libelli referenda ſunt ad perſonam filij*: & cum Fulgo. Corn. hic, nu. 3. & idem uult Faber hic, & Matthæ. de Afflict. li. 2. conſtitu. Rubr. 9. nu. 12. ad fi. ibi, *formabitur contra filium* ultra quos omnes addo gl. quæ idem uoluiſſe uidetur, in l. cum dos. 7. uerb. nec proderit. ff. de pact. dotal. ibi, *filiæ nomine agere*: Et ſubdit Bar. hic. ex cõmuni practica tunc nominari ſolere patrem & filium; idem ſcribunt Sal. & Cor. & uere ea uidetur ciuilior agendi form, quam uſus obſer-
64 uat. Dum autem Doc. utuntur uerbo, debere, uidentur innuere (ut dixi) neceſſarium eſſe pro forma libelli & iudicii, ut pater agat uel conueniatur expreſſa ea qualitate
¶ legitimi adminiſtratoris. Ego autem ueriſſimum credo libellum, & iudiciũ ſuſtineri, licet ea clauſula non addatur: nec tam inhærendum eſt formulis in iure odioſis, ut patet in l. 1. C. de form. ſubla. quod maxime probatur, quia in proſecutione cauſę ſemper deducitur, & latius explicatur ius litigantis: & ita conſtabit patrem agere uel conueniri ut legitimum adminiſtratorem, quæ probatio apta ſuſtinet etiam libellum defectuoſum, ex glo. celebri in l. 1 §. ſi quis argentum, uerb. iuranti. ff. de poſ. ibi, *niſi poſteà probetur*: quam Doctor. extollunt, ut per Fely. in c. 2. nu. 4. colu. 2. de libel. obla. notabiliter Iaſ. in l. i. ex nume. 6. ff. de officio. aſſeſſ. Idque planius apud Luſitanos, aliasq. nationes quibus uiget ſalubris. l. uel conſuetudo. vt iudicetur ſecũdum ueritatem probationis, non obſtante ineptitudine

libelli, uel proceſſus errore: quod iuuatur ex tex. notab. in l. fi. §. fi. ff. quod met. cau. quę notat Bal. ibi ſentit enim I. C. non irritanda acta, quibus ius & ueritas conſtat, licet circa ordinem procedendi ſolennia omnino ſeruata non ſint: ut colligitur ex d. §. fi. ibi. *Quamuis non extra ordinē exactionem fieri, ſed ciuiliter oportuit: quæ tamen ſolutioni debitæ quantitatis profecerunt, reuocari inciuile eſt*. De quo agit Iaſ. uidendus, in l. a diuo Pio § in uenditione, n. 12. ff. de re iudic. Pau. & Alex. in l. ſi cum nulla.. ff. eodē. Anchar. elegāter conſi. ccxii. Deci. conſi. ccccliх. n. 19. Mathæ. de Afflict. li. 1. conſti. rub. xxv. n. 32. Areti. in d. § nihil cōe. col. 2. nu. 7. & ibi Ripi. n. 74. Iacobin. in l. ſi de vi, in fin. ff. de iudi. Rebuf. in 1. tomo cōſtit. Gallic. pag. 131. poſt Iaſ. in l. iubere cauere nu. 5 ff de iuriſdi. omni iudic. Tutius igitur eſt, libellum & iudicium ſuſtinere, patre agente uel conuento in aduentitijs, ex mente gl. hic melius ſentientis, uer. legitimam, ibi, *quocunque modo fiat non eſt ius*: quod nudè tāgit remiſſiuè Chaſſ. in conſuet. Burg. Rub. 6. § 5. nu. 5. fol. 218. Ex quibus etiam tutius puto, ut libellus & iudicium ſuſtineatur conuento patre, nō expreſſo nomine filij præſentis & maioris infante, de quo ſtatim plenius. Idem etiā puto, ut quamuis filius abſens ſit, uel infans, poſſit pater agere, uel conueniri, expreſſo nomine filij, id eſt tāquam legitimus eius adminiſtrator: nec ſit de forma neceſſaria, ut pater tunc agat uel conueniatur nomine proprio: reiecta differentia Pau. hic. nu. 2. ad fi. quem ſequitur Corne.
65 nu. 3. Ea enim forma, ut dixi, nec ualidat nec irrita proceſſum. Ex uerbis huius l. & l. cum oportet: dū patri pleniſſimā poteſtatem deferunt, agendo & defendendo in aduētitijs, infertur contra glo. quam rectè Docto. cōiter reprobarunt, dum gl. uolebat, non poſſe patrem procuratorem conſtituere in cauſa filij, ante litem conteſtatam per l. neque ſupra. de procurato. quę loquitur de tutore & curatore, nec ad patrē extendi debet, ſecundū Cyn. Bart. Albe. Bal. Ang. Salyc. Pau. & eſt cōis ſententia ſecundum Fulg. & Corn. & ſecundum Imol. in c. accendens, n. 5. de procurato ſecundum Roma. cōſi. ccxli. nu. 10. Mathaſil. notabi. cxc. Alex. nu. 6. & Iaſ. n. 4. in fin. in d. l. neque, Tiraq. in l. ſi un-

unquam, in princi.nu.29.Cur.in l.præſes.nu.14.in fin.C.
de tranſactio. Ang.Areti.in.§.ſin autem.nu.7. inſti.de ſa-
tiſda.Rober.Maran.in l.ſi actor,nu,11.de procurat.Marc.
Mant.lib.j.locor.cap.xviii.& hanc concluſionem extollit
Bal.in c.fi.nu.5 de iu.calum.licet.gl. non bene referat:&
hæc recepta opinio nõ bene reſtringitur à Fulg.hic,nu.5.
nec puto uerum; quod tradit Specu. de libel. concep.§.
nunc uidendum.in fine, ut neceſſum ſit tunc procurato
rem agere debere nomine patris & filij ſimul, licet eum
ſequatur Imo. in c.accedens nu.5: de procura. Sed magis
ſubſtinebo iudicium ſiue procurator agat nomine patris,
66.ſiue filij,ex hic deductis. Sed in hoc aduertendum eſt, ꝙ
quàm plures Doctor. ex ſup. citatis hoc indiſtinctè aſſe-
runt:ut ſcilicet, pater poſſit agere, & procuratorem cõſti
tuere, non expectato conſenſu filij, cuiuſcunq; ætatis fi-
lius ſit.Et hoc probare uidetur Barto.hic,n.1. & apertius
Bal.nu.8. dicens magnos uiros contradicere,ſentiens de
Innocẽ.ut proximè adducam: & hanc ſententiam indiſtin
ctè à noſtris teneri,aſſerit Paul.hic nu.2.uerſ.dicit tamen,
& hoc uult.Barto.in l.fin.§.ubi autem,in princi.infr.titul.
j.& hanc dicit communem ſententiam legiſtarum Imol.
in l.fin.§.pupillius.nu.3.ff.de uerb.obliga.& ibi Aretin.n.
5. Sed in hoc mira eſt Docto. uarietas: dixit enim Innoc.
in d.c.accedens,de procurat.n.1. nõ poſſe patrẽ ſine filio
procuratorem cõſtituere, nec agere,nec defendere in ad-
uentitijs,ubi filius eſt maior ſeptennio, per tex.terribilẽ,
& qui uidetur apertus in d.l.fi.§.ubi autem in unum infr.
titu.ſeq.ibi,*adhibeatur autẽ etiã filiorum conſenſus, niſi adhuc
in prima ætate ſint conſtituti*.per quem tex. Iuſtini. mirabili-
ter reſtringit poteſtatem à Conſtantino hic conceſſã pa
tri:hic enim nullum uerbum de conſenſu filij, ibi autem
filij conſenſus exigitur,& ita ibi notant Cyn. & Salyc. &
Angel.& Corn. & ita iudicauit Deciſio Capellæ Toloſ.
q.cv.idem conſuluit Roma.per illũ textũ d.conſil. ccxlj.
nu.10.& cum Innoc.ita reſoluunt Imo.& Areti. d. l.fi.§.
pupullus.ff.de uerb.oblig.uti Areti.ad finem dicit nõ poſ
ſe reſponderi ad illũ tex.per quem ita etiã concludere ui
ſi longius.§. ſi filius.num. 4. de iudi. & ita concludere ui-

detur Pau.in illo §. nu.3.& ſequen.& Fulgo.nu.4.& eſt in hoc ſummè notab.tex.ille ſecundum Rom.d.conſi.& poſ¶ ſent per eum irritari plures proceſſus, deficiente conſenſu filij, ſecundum Fulgoſi. Ange.& Corne.ibi, quod etiam colligitur ex Pau. ibi, nu. 5.ibi, *quod iudicium ſit nullum.* & ita cum Inn.aſſerit Ang.in §.actiones autem. n.4. Inſtit. de actio.quod etiam probare uidetur.idem Ang.in §.pupillus, nu.7.Inſtit.de inutil.ſtipula.Vnde ſi bene attendas hæc uidetur receptior opinio legiſtarum & Canoniſtarū quicquid Imol.& Aret.dixerit d. §.pupillus: & Aufred.in addit.d.deciſio.Capell.Et uerè tex.in d.§.ubi autem, uidetur omni ſolutione maior, & mire reſtringit (ut diximus) poteſtatem in hac l.patri conceſſam, ad quod nō aduerterunt Alex.& Iaſ.d.l.nec. C. de procur. Curt. & plures ſup.
¶ citati. In quo articulo quia frequētiſſimus eſt, & maximè animaduertendus illud pro Innoc.urget, q̃d.§.ubi autem ut poſterior, potuit addere & retrahere huic. l. Vnde ſi cō tra Innoc.arguas ex hac.l.facilis eſt reſponſio ex nouiore conſtitutione Iuſtinia. in d. §. iuxta.l.non eſt nouum, cū ſeq.ff.de legib.maximè cum hæc l.apertè non excludebat conſenſum filij, quē ibi Iuſtin.exigit. Nec placere poteſt quod quidā tentabant, quos merito improbant Salyc. & Corne.in d. §.ubi autem dicebāt enim hanc.l.procedere in maternis, illum uero textum in aliis aduentitiis, par.n. ratio eſt regulariter in his omnibus iam æquiparatis in l. cum oportet. Cum autem Barto. non obſtantibus uerbis dicto.§. audacter aſſerat, non eſſe neceſſarium conſenſū filij.minus placere poteſt, quod ipſe reſpondet ad illum.§. dicit enim cum Iac. Butr. ut dum tex. exigit conſenſum filij, intelligatur filius conſentire tacita. & ſic non contradicit, quod tamen ſatis uidetur contra literam textus, ibi, *adhibeatur etiam filiorum conſenſus*; quæ uerba non poſſunt applicari taciturnitati, uel patientiæ, maxmè in filio impubere. Aduerto etiam quod in cōſtitutione procura
¶ toris, uerior uidetur ſententia Bartol. eamque receptiorem puto, ut ſine filio poſſit pater procuratorē conſtituere in aduētitijs, per hanc.l.cui in hoc Iuſtin.nihil addit in dicto §. in quo tantum loquitur de iudiciis, ut patet ibi,

ſuſcipiat

ſuſcipiat actiones & moueat. quod rectius uidetur aduertere Bald. ibi nu. 1. quem probare uidetur Pau. nu. 4. & Marāt. d. l. ſi actor, nu. 11. & Alex. hic ad Bar. & in hoc rectius dixiſſent Imol. & Areti. opinionem C. & Bartol. communem eſſe, & ita ſaluo aſſertionem Paul. hic, aſſerentis communem eſſe, noſtrorum contra Innoc. & cōſequenter ca-
§ uendum eſt à Corn. hic, & ab omnibus ferè aliis ſup. citatis, miſcentibus articulum cōſtituendi procuratoris, cum articulo agendi uel defendendi in iudicio. Quæ tamen diuerſa ſunt, ut patet re ipſa, cum autem huic l. non addatur aliquid à Iuſtin. circa procuratorem, non eſt mutandum quod expreſsim non corrigitur, ut l. præcipimus. C. de appellat. cū uulgaribus poſſetq; conſidereri pro ratione differētiæ maius periculū in agendo uel defendendo, quàm in cōſtituendo procuratore, ut ſic cautius agatur in eo in quo maius periculum uertitur. Circa illum. §. & in hoc articulo, ob uarietatem Doct. tedioſo, licet quotidiano, aduerto duriora eſſe uerba Iuſtiniani ibi, dum inquit, *adhibeatur conſenſus*, quam ſi ſimpliciter diceret *conſentiente filio* uerborū enim *adhiberi*, aperte ſignificat conſenſum expreſſum, de quo conſtare debeat extrinſecè, nec uerificatur in taciturnitate uel patientia, ex notat in l. ij. §. noluntatem. ff. ſoluit matri. Fateor autem (ſi textus ille non ſtaret) æquiorem uideri Bal. opinionem, ne pater legitimo adminiſtrator, filij conſenſu egeret, maximè ante uirilē ætatem quo magis miror deciſionem illius textus iuncta communi omnium interpretatione: Quid enim iuuabit conſilium uel cōſenſus filij impuberis, uel etiam puberis ante uirilem ætatem, malis enim cōſultor erit minor, iuxta l. j. ff. de minorib. & l. fin. C. de legit. tuto. nec tā ſtrictè agendum uidebatur cum patre, de quo lex omnia cōfidit. Vnde ob authoritatem Bart. & æquitatē eius opinionis, admittēda uideretur qualibet reſponſio colorata, ad d. §. ne rigor eius iniquus redatur, ne etiam proceſſus facile
§ irritentur, quod eſſet reip. incommodum. Cogitabam igitur an poſſet reſponderi ad illū textū ut loquatur de cōſilio, non de neceſsitate, ut aliquādo ſcribentes reſpondere ſolent. Sed non placet, quia uerba illa *adhibeatur etiam con*

ſenſu filiorum neceſſitatem deſignare uidentur: iuxta l. non dubium. C. de legib. Cogitabam etiam an ſpecialiter tex. ibi intelligi debeat in hæreditate aduentitia, de qua agebatur in ea l. & §§. ante illum, non de alijs aduentitijs, ut pungere uidetur Corne. hic col. iii. ante nu. 3. uerſ ſed tu. Poſſetque aliqualiter cõprobari hæc differentia, eo quod in hæreditate, etiam iure antiquo non poterat pater ſine filio adire uel repudiare, ut in l. is qui hæres. §. fi. ff. de acquir. hæred. ſed quod non erat in alijs aduentitijs, ut per gl. & omnes ibi, & eſt notiſſimũ. Et in noua rigidaque deciſione illius. §. poſſet forſan admitti hæc reſtrictio, quę tamen non placet, quia par ratio uidetur in omnibus aduẽtitijs: ideo cogimur imitari ingenioſum doctiſſimũq; Soci. qui ſæpè cogitandũ reliquit, uel dicendum cum I.C. in l. proſpexit. ff. qui & à quib. ſufficere ita l. ſcriptam eſſe, & ꝙ I.C. ait in l. nõ omnium. ff. de legib. Illud autem ex ſcribẽtibus in hoc mihi placet, ut licèt tex. ille exigat conſenſum filij, ſi tamen non habeat cauſam contradicendi, ualeant quæ pater ſine filio geſſerit, ut ſentit Angel. dicto §. ubi autem *ſi quam iuſtam cauſam.* Paul. nu. 5. ibi *cauſam contradicendi*: & ita apertius Fulg. ibi, n. 3. quod iuuatur ex deciſ. textus in l. ſi cum dotem. §. eo autem tempore in fin. ff. ſolu. matr. ibi, *ſi pater ſit cui omnimodo conſentire filiam decet:* & ibi, *filia leuis mulier uel admodum iuuenis, & ibi, potius patri acquieſcere prætorem oportere*: conducunt quæ utiliter tradit Palac. in repet. Rubr. §. xxii. col. ii. In eodem articulo. placet etiam quod eleganter conſiderat Imol. in dicta. l. fi. §. pupillus. ff. de uerb. obliga. numero 3. in fin. ut opinio Innoc. & deciſio illius textus exigens cõſenſum filij, procedat tantum cum agitur de proprietate quæ filij eſt, uel eſſe poteſt: ſecus autem ſi agatur de uſufructu qui patris eſt, uel eſſe debet, quod etiam ſenſit Angel. ibi: idemque ex Specul. & Angel. uidetur probare Fulgoſ. hic nu. 5. in articulo procuratoris conſtituendi. Et Aufre. in addit. Capel. d. q. cxv. & Corn. hic, col. iii. in princ. quod probatur, quia aliàs deterioris cõditionis eſſet patrem in ſuo uſufructu, quam quilibet uſufructuarius extraneus contra iuris regulas & rationes, de quibus ſup. iũcta regula l. j. §. ult. cũ l. ſeq.

l.ſeq,ff.uſufruct.quemad.caue. Tandem in hoc articulo omnes,nemine dempto,intelligunt textũ in d.§.ubi autẽ in uerbis, *prima ætate* : ut intelligatur de filio minori ſeptennia:ut ſic ex rigore illius tex.exigatur conſenſus filij, cũ maior ſeptennio eſt:omnes ibi,Innoc.Areti.deciſ.Capella.Roma. & reliqui ſup.citati, Fulg.Angel.hic omnes. Quorum fundamentum eſſe uidetur.licèt nõ exprimant. ex eo quod alias prima ætas a Docto. intelligitur de infantia uſque ad ſeptenniũ,ſecundum gl. celebrem,in prooem. 6. Decret. uerb. perfectus.Ego autem contra omnes uerius puto Iuſtinian. ibi non de infantili ætate tantum: ſed de pupillari,uſque ad 14.annum ſentire.Nec eſt l.aliqua quę cogat primam ætatem, tantum intelligi uſq; ad ſeptenniũ: licèt prædicta gl. magiſtraliter ætatem hominis multifariè diuidat. Licet etiam aliqua differentia ſit in multis articulis,inter infantem & aliquando maiorem ante pubertatem,quod non negamus:Sed cum tex.ille de prima ętate loquatur, & innuat poſt eam neceſſariũ eſſe patri conſenſum filij,intelligo poſt pubertatem,ut ibi ad minus tota ætas ante pubertatẽ dicatur prima: nec in ea requiratur filij conſenſus quod mihi ſit uerisimilè. Primò quia ante pubertatem nullum conſilium filij eſſe videtur ex l. vna.C.de falſ. mone. cum uulgaribus.Videturq; ridiculum in patre exigere conſenſum filij impuberis,cum in tutore nõ exigatur,in iudicijs,nec in bonorũ adminiſtratione:ut l.j.§.ſufficit.& ibi Bar.ff.de adminiſt.tuto.de quo proximè latius. Suadetur etiã hæc interpretatio, eo quod tota hæc ætas unico nomine pupillaris appellatur: eodemque nomine & iure cenſetur l.moribus ff.de uulga.& pupil.& bonus tex.in princ.Inſtit.de pupil. ſubſtit.idéque colligitur ex I.C.in l. pueri. 214. in fi. ff. de uer. ſigni. & ibi notat Alc. & Spiegel.in lexic.iuris.uerbo puer.Ideoq; a natiuitate ad pubertatẽ pariter negatur facultas teſtandi l.qua ætate ff.de teſtam.& intra eam ætatem pariter datur,& durat tutor l. 1.ibi, *propter ętatem ſuam*: ff.de tutel. & interim pupilli,pupillæque pariter appellantur: ut in princi. Inſtitut. quib. mod. tute.fin. Sed & infra eandem ętatem minor teſtimoniũ ferre non poteſt.l.3.§. lege Iulia,

cum gl.ff.de teſtib. intra eandem ætatem,nec in cauſa ſpi
§ rituali quis auditur.c.fi.de iudic.in 6.Quibus iuribus patet puerum,& puellã propriè dici a natiuitate uſque ad pubertatem,licet docẽdi gratia, & ad aliquos effectus aliquando fiat diuiſio illa infantilis & puerilis ætatis. Imò nõ putarem abſonum intelligere tex. in d.§.ut illa uerba prima ætas intelligãtur de plena pubertate,ut alias accipitur in l. Mela uerſ. certe.ff.de alim.& cibar. lega. & l.cum filio.ff. de legat. 3. & l. 1.§.pueritiam.ff.de poſtul.: quibus iuribus pueritia accipitur in uariis caſibus nõ ſolum uſque ad pubertatẽ ordinariam.14.annorum. ſed etiam uſque ad 17. & 18.annum. Cum igitur hæc nomina ætatis ambigua ſint,per illa iura & per alia,quæ adducit gl.in d.§.pueritiã rationi conſonum uidetur,ut ita prima ætas: intelligatur in dicto §.ut minus aduerſetur ei quod dixerat idẽ Iuſtin. in l. cũ oportet § 1.dum patri pleniſſimã concedit poteſtatem,ut etiã non tã ſtrictè cum patre agatur,tum etiã quia fruſtratoriũ eſſet impuberis conſenſum expectari; Ex qui-
67 bus nona hęc opinio, uerifimilis & æqua uidetur. Ex ſupra dictis,patet longè maiorem eſſe poteſtatem patris legitimi adminiſtratoris quam tutoris, quod cõſtat ex multis ſupra traditis, & inferius tradendis, probat Iaſ. in l. filiusfamil.n.9 ff.qui ſatiſda.cogãtur. Tiraq. in l.ſi unquã, in princip.ex n.29 ideoq; reprobatur argumẽtatio gl.hic, de tutore ad patrem.Infertur etiam non teneri patrem ſatiſdare quando tutor a ſatiſdando excuſatur. ut colligitur ex gl.hic melius ex gl.& Bartol.in d.l.fi.§.ubi autem,infr. tit.j. & eſt ibi communis reſolutio:& in d.l.filiusfa.Vnde cauendum eſt ab Ang. Aret.in d.§.ſin autem,nu.9. in fin. Inſtitut. de ſatiſda.gl.autem in d.l.filiusfam. circa hoc la
§ borat, quia uidet ibi patrem ſatiſdare. Sed illã difficultatem non facit in patre legitimo adminiſtratore,quia tempore illius l. adhuc non erat hoc ius, quod nouè a Conſtanti. & Iuſtin. poſtea introductum fuit: ſecundum uerã & receptam ſententiam, quam plenè probauimus in prima parte huius l. Et ſecundum hæc cauendum eſt a uerbis Lorioti, de conſanguinitate, axiom. 16. & ſequen. dum indiſtinctè ſcribit patrem ſatiſdare teneri, quærens

cur

cur teneatur, cum tutor ab eo onere excuſatur quod applicari nõ poteſt ad patrem legitimum adminiſtratorem qui agit ac defendit ac ſi integre dominus eſſet, maximè abſente filio, iuxtà tex. in d.§ ubi autem.l.fin. infr.titu. j. Quod autem ibi Loriotus affert pro ratione differentiæ inter patrẽ & tutorẽ, nõ nouũ eſt,ſed gl. & omniũ in d.l. filiusfa.in fi ff. qui ſatiſd. cog. Ex his etiã magis cauendũ eſt à Cino.hic,nu.2.qui incautè ſcribit,poſſe actorem cõuenire ſolum filiumfami.præſentẽ ſeptennio maiorẽ: per l.j. §. ſufficit ff. de adminiſ. tuto. Quo etorre labi uidetur Corn.hic.nu.3.ibi, *alias pater.* nec benè Paul. & Corn. hic citant Bar.in d.§ ſufficit. Labuntur autem ii.doctiſſimi patres, arguendo de tutore ad parentẽ legitimum adminiſtratorem,& eo magis ꝙ putant poſſe quem in ius uocare filiumfamil.ſeptennio maiorem,in aduentitijs, cum per hanc l.& l.cum oportet,& l.fin. titu.ſeq. exercitium actionis & defenſionis, ad patrem ſpectet. Cauendum etiã eſt ab eis & ab alijs alibi citãntibus text.& Bar.in dicto § ſufficit, non enim I.C. ibi permittit poſſe citari impuberem ſolum,ſed cum tutore:quo caſu in effectu tutor ipſe citatur,ut rectius intelligit gl.in l.ii.ff.de cõdict.furt.& gl.in l.nec impuberes.ff. de in ius voc. quã Pau.ibi malè refert.

Cauendum magis eſt à Barto.in dicto § ſufficit,numero 2.dum putat pupillum infante maiorem ſolũ citari poſſe.quod etiam probare uidetur Specul.de libel.concep.§. nunc uidendum,nume.10.& Paul.dicta l.nec impuberes & aperte Mathæ.de de Afflict.deciſio.cclxii.nu.2.Veriori enim & receptior ſententia eſt, nõ poſſe impuberem ſine tutore citari,manifeſtaque ratio repugnat,quia pupillus ad citationem non attendet, nec tutorem uel defenſorẽ certiorabit, ætas enim illa quod uidet ignorat, quod in terminis pro tex in l.v.§.j ff.quib.ex cau.in poſſe,ibi, *ad uocandi ſunt tutores pupilli.* Ad idẽ facit l. contra pupillum liiii. ff. de re iudic. ubi Pau.ita melius ſentit, & Alex. ibi licet rem inuoluat, & ita contra Bar. iudicatũ fuiſſe affe rit Imol.ibi in fin.& ita reſoluit Bald.in l. fin. ante nu. 1. C.ſi propt.pub.penſita. Et cum eo Iacob.de S. Greg.in d. l.nec impuberes,nume.2 & ita reſoluit Pau.in d.l.ii.nu.3

ff. de

ff.de condict.furt.colligitur etiam ex Salyc. in l.clarum, nu.4.C.de autho.præſt.& hanc ſententiam receptam aſſerit Alex.in d.l.nec impuberes, ad fi. dicens opinio.Bar. magis communiter reprobari. Et tãdem apud Luſitanos hanc opinio.quæ uerior æquior & receptior eſt probat l. Regia,li.iii.ti.lxxxvi.§.iiii.Et hinc ceſſat in propoſito, du bitatio Deci. conſi. cccclix.nu.11. Hinc ceſſat etiã dubi tatio Aymo.Crau.conſi.ccxxv.nu.1. qui articulum nõ re ſoluunt.hinc cauendum eſt p Pano. in c. tua nobis, nu.1. de appellat. qui parum tute hoc remittebat ad nota. per Bar.in d.§.ſufficit:hinc etiam cauendum eſt ab Afflict. li. ii.feudo.tit. de mili.uaſal.qui contum.n.35. ubi in pupillo maiore ſeptennio loquitur contra hanc ueriorẽ & receptiorẽ ſententiam; putans eum ſine tutore citari poſſe: & in d.deciſio.malè citauit Bal.in l.donatarum, C.de acquir.poſſ.qui potius cõtradicit,n.3.ibi.*ſed ſolus tutor*.Si autem tutor nõ citatus cõpareat pro pupillo citato, ſuſtinebitur iudiciũ ſecũdũ Paul.& Alex. in d.l.cõtra pupillũ, & in d.l. nec impuberes,intelligendo ſi tutor cõpareat ante litis conteſtationẽ,ut doctè reſoluit Imol.in d.contra pupillum. In quibus terminis non eſt differẽtia inter pupillum infantẽ, uel proximũ pubertati, ex Imo.ubi ſupra ex receptiori ſententia contra Afflic.d.c.j.nu.35.Et hoc iuuatur, quia citatio illegitima, ſuſtinetur ex cõparatione patris,ut per Alex.in l.j.nu.3. de ferijs. Fely. in c.j.nu.18. de iudic.idẽ.Felyn.in c.illud. n.8.de præſcrip.Alex.Iaſ.& Deci.in l.ſi C.de ius uocan. Hippol.in l. de unoquoq; nu.
68 43. ff. de re iudic. Ex uerbis huius l.ibi. *ſumptus ex fructibus facere*: planè colligitur patrẽ ex fructibus aduentitiorum filij,litis expenſas facturũ. & notat & menti tenẽdũ dicit Bart.hic.n 3.notant etiã Bal.Ang. Corn. & alij ſubditq; Ang.nu.1.ſi fructus non ſufficiant,tunc filiũ ex proprietate ſuppeditarum expenſas. quod iuuatur ex l. fi.§. ſin autem æs alienum. tit. ſeq. in quo articulo ſcribit Hiſpan.Anto.Gomet.in lib.de contract.c.xv.nu.7.ad fi.differre patrem ab alijs fructuarijs, ut ſcilicet alij non teneantur expenſas litis facere circa res, in quibus uſumfructum habent, & reſoluit ut hic text. procedat in habente

bēte uſumfructum ex legis diſpoſitione, ut tunc teneatur
ad expenſas litis, diuerſum autem ſit in habēte uſumfru-
ctū ex diſpoſitione hominis:quod ante eum tradit Pau.
Picus.in §.Titia cum nuberet.q.lviii.ff.de lega. 2. Gózad.
conſilio xciiii.num.37.& ante eos ita in terminis reſol-
uebat Guiliel. eum quem refert & ſequitur Bal. in l. j. §.
1.nu. 1.vſuf. quemad.cau.quo nouiores nō meminerunt.

¶ Ego autē huic reſolutioni rationem ab ipſis nullibi ſcri-
ptam uideo,nec ſatis tutū uidetur,deterioris conditionis
reddere habentē ius á lege quā ab homine,contrarium e-
nim colligitur ex traditis ab Ale.in l.ſi uir.ff.ad l. Falcid.
Aduerto etiā cōtra Doct. proximè citatos, dū agūt de a-
lio fructuario,non uideri tutū quod indiſtinctè ſcribunt,
eum non teneri ad expenſas litis:finge enim aliquē moue
re litē uſufructuario uſumfructum tantum,nō eſt cur tūc
oneretur proprietarius, cui nulla culpa imputari poteſt
in eo,ꝙ aliquis inquietet uſufructuariū,ut alias dicit Bal.
in l.2.C.de liber.cauſa.Vnde dicendū eſt patrē hic ſum-
ptus facere ex aduentitijs, quia omnia penes ſe habet, ut
legitimus adminiſtrator,magis quā ut fructuarius, ut in
ſimili tradit Alexā.in l.uſufru.ff.ad l.falcid. Similiter eſt
differētia inter patrem & alium uſufructuarium, quia li-
cet lis moueatur circa proprietatem, non filius, ſed pater
agere & defendere debet,iuxta hanc l.cum ſupra traditis.

¶ Alius fructuarius in quæſtione tangente ſolam proprie-
tatem, non ita audietur,ut eleganter reſoluit Ang in l.j.
§.ult. num. 1.& ibi Alex.nū.3.ff.de noui ope. nunti.& ibi
bene ſentit Pau. Caſtren.nu. 1. in fi.colligitur ex Marian.
Soci.in c.quoniam frequenter nu.12. uerſi. 4. opinio. ut
lite nō conteſ.ꝙ ut receptum refert Picus.d §. Titia cum
nuberet.nu.148.& ita modificabis quæ paſſim & indiſtin
ctè traduntur a Doct.de poteſtate fructuarij, quem dicūt
cenſeri procuratorem in rem ſuam,& agere poſſe nomi-
ne proprietarij per l.1.§.ult.ff.uſufr. quemad. cau.de quo
ſuperius ſcripſi. idque confundunt ſcribentes, ut colliges
ex Iaſ.in d.l.j §.ult.ff.de noui.oper.nūc.nec uidetur ex iu
dicio agitato cum uſufructuario præiudicium reſultare
proprietario non citato, ſicut contra, ut in l. is qui fun-

dum

dum,xxxi.& ibi Bart.ff.de uſufr. lega. ꝙ inuoluunt ſcrib. ut cõſtat ex uariè relatis ab Alex. in l. ſæpe.nu. 106. ff. de re iudic. qua in re cenſetur. Fraus non denuntiare litẽ domino, ſi ei nuntiari poteſt, ut egregiè notat Bald.in c.1.§. ſi Vaſallus in 2.ſi de feud. fuer. contro. inter domi. & a-
¶ gna. Tandem cauendum eſt a ratione Barto.hic in fi.domin. hoc articulo patrem ad expenſas litis teneri inquit, eo ꝙ habet uſumfructum ex cauſa lucratiua: quod refert Picus ubi ſupra. & Crotus in l.frater a fratre num. 123. & Cor. hic. Sed debuerunt aduertere uſufructum diſpoſitione hominis conceſſum,ſæpius eſſe ex cauſa lucratiua legati uel donationis,ut in prin. Inſti.de uſufru.& per totũ ff.eo.& tamen regulariter non tenetur uſufructuarius ad ſumptus extrinſecos extra refectionem rei. ut in l.hactenus,ff.de uſufr. Bal.in l.eum ad quem.C.eo.de quo latius infr.nu.72.& ſic patet etiam ſi quis habeat uſumfructum ex cauſa lucratiua non teneri ad expenſas litis motæ circa proprietatem, teneri autẽ ſi mouetur circa eius uſum
69 fructum tantum.Dum uerò tex. hic loquitur de expẽſis litium,quas pater facere debet ex fructibus aduentitiorum filij,nõ procedit in ſumptibus factis ad perpetuam rei utilitatem,ſeu aduentitiorum meliorationem; ideoq; filius eorum bonorum dominus fratribus cõferet ualorẽ expenſarum ſecundum Bal.in authent. excipitur n.4.& Paul.in
¶ l.ult.§.ubi autem n 7.tit.ſeq. & cum Bal. Hiſpanus a Caſtell.l.Tauri.xlvi.col.2.& Alex.hic ad Bart. uerb. expenſas.& Bart. ad Bal.in l.fin.§. emptor.C.communia de lega.eſtque notandum ꝙ Bal. indiſtinctè loquitur, eo autẽ non relato quæſtionem tangit Crot. in l. frater a fratre, numero cxxiiii.q.xxxvi ff.de condic. ind. ubi diſtinguit: an pater ſit diues necne, an plures habeat filios, an ſumptuum rationem ſcripſerit: ſed ab eius dictis cauendum eſt,licèt colorata uideantur, ea enim ad collationẽ inter fratres parum ſeruiunt: & magis eſt cum Bal. ut regulariter ob ea melioramenta colatio locum habeat ſecundum traditionem Doc.in authen.ex teſtamento C.de col. lat.uide ſequentia, & quæ ſcribo in l.cum oportet.§. ſin autem.ti.ſequẽ.Hinc infertur ad quæſtionem quam tra-

ctat Bart.hic ex gl.l i.uerbo non ſint.ff.de impenſ.in reb. dota.quando uiro dantur in dotem nomina debitorum, & vir expendit in illis exigendis, an uxor teneatur expenſas ſatisfacere, uel minuant quantitatem ipſam exactam, gl.in d.loco,indiſtinctè tenet ꝙ nō Bart. hinc indiſtinctè quòd ſic, alii non parum uariāt, gl. dicit ſingularem Bal. in l.ii.C. de act. & oblig.ubi inuoluit, quæſtionem dicit ſatis dubiam Alber.in d.l.i.ſuper gl.nu.3.uerſ.ultimo, gl. illam dicit ſingula. Chaſ.in conſuetu.Burg.rub.iii.§.xvii. fo.clxxiii.col.iiii.uerſi.quæro.ubi non diſcutit, ſed tantum refert Bal.hic. ſic Iaſ.in l. ſi in area n.3.ff. de condic. inde.extollit gloſ.ſed examen omittit, Bal.nouel.in trac. de dote, uidetur hanc quæſtionem omiſiſſe. qua Corn. hic refert Bene.de plumbi.dicentem opinionem Bar.cōtra gl.eſſe magis cōmunem, quod ſimpliciter refert Crotus,in l.frater a fratre num.123. & cum Bart.eſt Ange. hic num.3.Corn.autem uariè argumentatur, & ultimo loco uidetur probare opinionem Barto. Alber. autem in d.l.i. nihil certum aſſerit,Bart.ibi diſtinguit,& ſic non tā indiſtinctè recedit a gl.ibi.& diſtinctionē Bar. ſequitur Ioan. Campeſ. in trac.de exactione dotis.q.xlviii. Ego circa numerum Doc. cauendum puto a Cor.& Crot. ex eorum enim telatione colligitur receptiorē eſſe opinionem glo.
¶ quæ Azon.fuit:eamq; in effectu.probat Bal. hic nu.13. & in d.l.ii.C.de actio.& obligat & in l.iii.num.2.in fi.C de fal.cauſa adiect. lega. & in l. per diuerſas nu.10.q.vi. C. mand.& eandē opinionem probat Specu.lib.iiii.ti.de dote poſt diuor.reſtit.ulti.nu.25.uerſi. illud etiam, ubi non leuiter argumentatur pro glo. & eandem probarunt Dy. & Raine.quos. refert Fuigo ſiuslhic ſequēs etiam opinionem gl.quam etiam probare uidentur Iaſ.& Chaſ.ubi ſupià:& ſic opinio gl. receptior uidetur. Contra gloſſ. uerò pro Bartol.ultra omnes urgere uidetur, quod traditur in titul. de impenſ. in rebus dotalibus eſſe reſtituendum uiro neceſſariam impenſam, eamque neceſſariam appellat. I.C.in l.quarta illius tituli, quam uir omittere non potuit, & ſi omittat, uxori tantundem damnabitur. quod congruit exactioni debitorum, ſi maritus enim negligens

gens fuerit in exigẽdo, tenetur ac ſi exegiſſet.l.meuia.ff. ſol.ma.& in l.nupta xxxi.§.quoties,ff.eo. & ibi Bar. Pau. & alii.& Affli.li.iii.conſti.Rub.xiii.nu.6.uerſi.ii.fallit unde ex doctrina I.C.in d.l. iiii. uidetur neceſſaria expenſa uiri hoc caſu, & conſequẽter ſatis fieri debere uiro. Placet tamẽ opinio gl.(quam receptiorem puto) cum declaratione Bal.in d. tribus locis, ut ſcilicet diſtinguatur inter magnam & paruam expenſam, in magna procedat opinio Bart. ne reſulet iniquitas, ſi uir diligentiã neceſſariã adhibuit, & neceſſum fuit notabiliter expẽdere in exactione debitorũ, in parua autem expenſa tutius procedet opinio & ratio gl. debuit enim uir cogitare neceſſariò aliquid expendendũ eſſe in exigẽdis debitis: & hanc Bal. diſtinctionẽ probat Iaſ in d.l. ſi in area, idem in l.diuortio.§. impendia ad fi.ff.ſol. mat.Alex.ad Bart. in l. diuor. impenſ.litera fin. & cõprobatur ex I.C. in l. omnino ibi, *modicas impenſas*.ff.eo. & ex ratione I.C. in l iure ſuccurſum.vii. ff.de iure dot.ibi, *circumuentus*: & ibi, *bono & æquo non conuenit*. Qua in re magnam uel paruam expenſam non iudicarem ſimpliciter,ſed reſpectiuè attenta quantitate dotis arg.l.res bona fide liiii.ff.de contrah. emp. melius ex l.Scio. ſecundũ literã & interpretationem Alberi. ibi,ff. de integ.reſt.reiecta vulgari allegatione, ut melius tradit Deci.in c.de appellationibus.de appel.& in propoſito ita prudenter inſtruit iudicem Alberi. in l. hactenus ad fi.ff.de uſufr. Tutius etiã procedit opinio gl.quãdo nomina debitorum darentur æſtimata, quaſi tunc uideatur diſtracta alea,ex qua poſſet reſultare lucrũ uel damnũ, ut conſiderat Bar.in d.l.i.& in d.l.meuia.facit l.i.C.de pact. l.de fideicom.C.de tranſact. Ex quibus non uidetur tutũ, quod indiſtinctè ſcribit Alex.d l.diuortio.§. impendia.n. 3.dicẽs impenſam modicã ſemper appellari quæ nõ concernit perpetuam rei utilitatem licèt ſumptuoſa ſit, & è contra magnam impenſam appellari, quæ reſpicit perpetuã utilitatẽ rei,etiã ſi quo ad ſumptum modica fuerit: ꝙ probat Ruin.conſ.xiiii.nu.libro j.Sed contrarium æquius eſt & magis conſonum doſtrinæ I.C.d.l. omnino.& l.hactenus,ff.de uſufruc.& l.in commodato.xvii.§ poſſunt.ff.

com-

commod.ibi.*naturali ratione*,& ibi, *modica impenſa*; & contrarium conſuluiſſe Pau. Caſtr. fatetur ipſe Ruin.d. loco, & ultra eos contrarium colligitur ex Bald. in locis ſuprà citatis generaliter diſtinguente inter modicas & magnas
71 impenſas. Ex ſupra dictis aũt utiliter infertur ad expenſas quæ fiunt in nobis maioratus,uel emphytheoticis aliterve reſtitutioni ſubiectis, de quo multa dici poſſent,interim uerò non omitto apud Luſitanos noſtros l. Regia coniugi deberi partem expenſarum,quę matrimonio cõſtante fiunt in rebus maioratus,uel emphytheoticis, & ſimilibus quæ non communicantur inter coniuges:ſic etiã l. Regia ſuccedens in emphyteoſi tenetur conferre fratribus impenſas factas in iis bonis, ut lib.iiii. titu. vii.§.iii.& titu.lxxvii.§. xxxiii.in fine & ſequẽ ubi approbari uidetur differentia noſtra contra Alex. inter modicam & magnã impenſam.quod Regnicolæ ſummè notare debẽt, eaque Regia lex receptis traditionibus conſona uidetur, ut ſcilicet coniux & alii filii partem habeant in melioramentis, licet res in quibus fiunt ad unum tm̃ ſpectent, ut probat Hiſpanus Palat. in rubr.§.vi.ii.nu.15.& ſeq. quem ſequitur Chaſ malè eum referens in conſuet. Burg. rubr. iiii.§. xiii.nu 6. uerſi aduerte & nemine citato Hiſpanus Arias l.Tauri.xliii.nu.28. Couas Ru. de ſponſal.ii. par.c.vii.§.i. nu.9. Quibus in locis plures ex prædictis Doc.minus aptè arguunt a uaſallo uel emphyteota faciente melioramẽta, ad quę tenetur dñs finito feudo uel emphyteoſi abſq; culpa ut habetur in c.i.§. ſi uaſallus titu. hic finitur lex & ibi Bal Afflict.& alii.& tradit Iaſ. in l.ii.n.27. cum ſeq.C. de iur.emph.notanter Molyn.in conſuet.Pariſ.§.i.glo.v. nu. 98.cum præced.quo argu.omnes utuntur. Ego aũt aduerto hos terminos eſſe longè impares reſpectu filii uel ſucceſſoris in maioratu:namq; res non ueniunt ad eundem liberè,ſemperq; ſubiiciũtur reſtitutioni,nec poſſunt alienari,cũ ſint uinculata familiæ, & ſæpè onerosũ & iniquũ eſſet filio maiori aſtringere eum ad ſoluenda melioramẽta propter fragile dominium uel uſumfructum ad uitam tantum. At dominus feudi uel emphyteoſi conſequitur rem ipſam liberè, eiusq; utilitati cedunt plenè meliora-

menta quæ cum re diſtrahere poteſt. Ideoq; iuſtius eſt: ut ſatisfacere teneatur, quod magis conſonat æquitati, quã I.C. in hoc expendit in l. in fundo. xxxix. ff. de rei uend. & in l. ſi ſeruos. xxv. ff. de pignor. actioni ibi: *grauius ad recuperandum*, & ibi: *non eſt æquum*. Ex quibus in filio ſucceſſoreq; maioratus non parum iuſtificatur. l. Hiſpanorum Tauri. xlvi. quam longe iniquam aſſerit Palat. ibi & in d. §. lxii. Rubr. nu. 16. & alii Hiſpani: eam tamen aliqualiter colorant Anto. Gomez. & Didac. a Caſtello. ibi uides igitur in hoc contrariam eſſe l. Caſtellæ. l. Portugal. noſtra enim magis fauet coniugi & cæteris liberis, illa ſoli primogenito uel ſucceſſori maioratus. In qua difficultate ego in ea eſſem ſententia, ut ſucceſſor maioratus teneatur ſatisfacere matri uel fratribus, quando expenſa fuerit magna, & de ea reſultat notabilis utilitas: nec tunc compellendum eũ putarem ad ſoluendum ſemper in pecunia, ſi ea nõ abundet. Sed magis in reditibus reſulantibus ex ipſis melioramentis: quia ipſe non magis dñs eſt maioratus, quam fuit pater, uel is cui ſuccedit. Similiter putarẽ non teneri ſucceſſorem maioratus ad ſoluenda melioramenta, quando anteceſſor eam fecit ſine incommodo uxoris, uel quia eã non habebat, uel quia ex melioramentis reſultauit incrementum patrimonij, quod ipſa communicauit. Nec compellerem ſucceſſorem ad talem ſolutionem quãdo pater uel poſſeſſor decederet ſine liberis uel parentibus, eligeretq; hæredes non neceſſarios, (ſæpe enim cõtingit ut maioratus ex diſpoſitione iuris uel inſtituentis ad unũ pertineat, poſſeſſor autem reliqua ſua bona alii relinquat: tunc enim iniquum eſſet compellere ſucceſſorem ad ſoluenda ea, quæ anteceſſor expendit in rebus maioratus, in quibus ipſe ſucceſſor non plus iuris conſequitur, & aliter patiret̃ uia fraudibus, quia poſſeſſor amplè expenderet in odium & onus futuri ſucceſſoris, cui aliquando difficilimum, & quaſi impoſſibile erit magna melioramenta ſoluere contra æquitatem quam conſiderat I.C. in d. l. ſi ſeruos, & in d. l. in fundo. & ſaltim non obligarem tunc ſucceſſorem ad plus, quàm id quod habetur in allegato. § ſi uaſallus tit. hic finitur lex, ubi etiam dominus ad quẽ re-

deunt

deunt bona non arctatur præciſe ad ſoluenda melioramẽta,ſed electiue ut ſoluat,uel ea auferri patiatur. & ſic ibi probatur a maiori noſtra hæc ſententia,in qua textus ille ſine iniquitate procedet,licet eius deciſionẽ ĩmodeſtè nimis repræhendit doctus & curioſus(licentioſus tñ)Moly. d. loco, & ex iis cũ æquitate & ratione reſultat modificatio ad pdictas.ll. Luſitaniç & Caſtel. Nec omitto ꝙ apud. Luſitanos lex Regia ſpecificè ſanet coniugi circa impenſas factas in bonis maioratus.ut d.lib. 4.tit. 7. non autem id expreſſum eſt in fauorem liberorum,niſi tantum in bonis emphyteoticis d.li.tit.lxxvij §.33 .uſus autem id obſeruat: nec diſpar ratio uidetur emphyteoticis & maioratus inter liberos ipſos quo ad collationem;non tamen tanta erat ratio pro aliis liberis, quanta pro coniuge. impenſa enim fit de fructibus & bonis communib. inter coniuges ex lege & conſuetudine regni, ideo iuſtius poteſt coniux repetere partem impenſarum; non ita liberi,qui uiuo pàrẽte id iuris nõ habent iuxta.l. j.§. ſi impuberi.ff. de colla. bo.Bar.in l.hæreditatũ.ff.de bon.auto.iudic.poſſi.De æſtimandis autẽ melioramentis & aliqua utilia ad multa iura tractabimus Deo duce in ſequen. parte uel in Auth. huius
72 tit. Circa onera autem & expẽſas in alijs fructuariis, præcipua deciſio habetur in l hactenus 8. ff. de uſufruct. ubi I.C.Celſus uel Vlpianus ſecũdum alios libros, fructuariũ onerat ad modicam expenſam in reficiendo:ideoq;ad ſarta tecta eius obligatio reſtringitur ibi, & in l. eũ apud C. de uſufr. Si uero damnum ex uetuſtate uel alia cauſa (ſecundum Albe.)cõtigerit,quod non poſſit ſine magna impenſa reparari,ut fructuarius nõ tenetur,ita nec proprietarius,ex mẽte I.C.ibi ſed ſi hæres refecerit.& ita Doct.uolunt.proprietario aũt reparãte,utetur fructuarius, ut tex. hẽr. qui tñ intelligi debet, niſi tota res deſtructa fuerit, quia finitus eſſet uſusfructus iuxta l.5.§. rei mutatione. ff. quib.mo.uſusf.amit.notat in terminis Bar.in l.cotẽ ferro. § qui maximos.nu.6.uerſ.ſi uero.ff.de publ & vect.gl.aũt in d.l.hactenus,cõcludit remittendũ eſſe iudicis arbitrio, quæ dicatur magna uel modica impenſa:& ita Albe.ibi & Angel.num. 2.glo.& Barto.in l.omnino.ff.de impenſ in

M 2 reb.

reb.Doćto.quod poſſet comprobari ex multis,quæ copio ſiſſimè congerit de arbitrio iudicis Matth.de Afflićt.in c. 1.2.col.cum quarta.ſeq.ex quib.cauſ. feud.admit.libro.3. feud.tit.j. unde ornabis,quod inquit Vulpianus in l. j. in fi.ff.de iure delib.ibi,*in ius dicentis poteſtate*:Et quod inquit Papinianus in l.quæſitum.ff.de teſtib. ibi *quod legibus omiſſum eſt,nõ omittetur religione iudicantiũ* Et multa in ſimili cu mulat Tiraq.in l.ſi unquam.uerb.omnia nu.30.& Hipol. in l.quæſtionis. la j ff.de q Rip.in l.ſi conſtante nu.29.ff. ſolu.matr.Nicotius in cap.quoniam contra fol.80.de pro bat. quibus ad d.l.j.circa quęſtionum temporis cõmitten di arbitrio iudicis.adde Alb.in l.j.§.quod autem. ff.de ſu perfic. Diſtinćtio autem d.l.hactenus circa magnam uel modicam impenſam procedit tantum in reficiendo,onera enim & tributa aliave extrinſeca ratione poſſeſſionis uel fructuũ ab ipſo fructuario ſolui debent etiã ſi modica non ſint,ſecundum Bal.& Ang.ibi.& Fulg.in fi.l.præced. & ita intelligunt tex.ibi in uerſi.quoniam ibi,*alia onera*.& ibi:*ſtipendium uel tributum*:& melior textus in l. ſi pendentes 34.§.ſi qui.ff. eo quem extollit Platea in l. j. column. 2.nu.3.C.de anno.& tribu.& alijs oneribus realibus idem regulariter tradit Molyn.in conſue.Pariſ.§.22.uum. 156. & 158.probat tex.in l quæro xxviii.ff. de uſufr. leg.& ibi Bar.bene etiam probat tex.& ibi Bart.in l.neq; ſtipendiũ ff.de impenſ.in reb. do. ibi *onus enim fructuum hæc impendia ſunt*: & ibi glo. notat & Bar. & ample Alexã.ad Barto.ubi multa adducit.tex. & Doct. in l fructus.C.de actio. empt. ibi,*& functionum grauamen pertinet*, quia uero deciſio. d.l. hactenus utilis eſt eam multis ampliationibus & limitationibus ornabimus,quæ nõ alibi forſan inuenientur.Primò igitur ampliatur in uiro poſſidẽte bona dotalia ut ex illis tributa oneraq; realia ſoluere teneatur ſecundum gl. & Bar.in l.unica C. de mulier.in qui.loq.& ibi Mauricius pag.ccx.probat tex. & ibi notat Bart. in l.nec ſtipendium xiii.ff de impenſ. ibi *onus enim fructuum hæc impendia ſunt*, quæ ſententia receptisſima eſt, colligitur ex re: l. fructus ubi latisſimè doct.ſol.matr. ſecundo ampliatur ut procedat in emphyteota & feudatario qui ſimiliter ad eadem

onera tenentur ut probat l. ji. ibi *publicatio fructuum*,& ibi Alb.& Bal.C.de iure emphyt.& eſt recepta ſententia, ut tradit Iaſ.in l.j.n.25.C.eo. Chaſ.in cõſue.Burg.Rub.iiij. §.vj.fol.154.col.ij.Io.de Ami.conſ.viij.nu.61.& 62.Tertiò ampliatur ut poſſidens fundum,& percipiẽs fructus,teneatur ad ſoluendum cenſum, & onera realia,etiam ſi cõtrarium cum conuenerit,à quo rẽ habet, ut probat tex. in l.ij.& ibi notat Bal. ſine cenſu vel reliq & ibi.gl. ad idem bene adducit text.in l.inter debitorem. xliij.ff.de pact.& ibi Doct. tradit Card. Pariſ.cõſ. lib. j. Quartò ampliatur ex Bal.in l.fi.n.1.in iij not.C ſine cenſu.dicente id menti tenendũ, per tex.ibi ut procedat,ẽt ſi bona alterius nomine deſcripta uel regiſtrata inueniantur, præualere. n. debet ueritas & æquitas,ut poſſidẽs & percipiens fructus teneatur,& hoc regulariter magis probarem licèt aliqui cõtrouertãt.ut tradit Parpal.in l. placet. nu.41. C.de ſacroſ. eccl.facit.§.ueritas l.illicitas.ff.de off præſ.& cum Bal. eſt Rom.in l.imperatores nu. 1.ff.de pub.& uect.Quintò ampliatur etiã in oneribus & tributis nouæ impoſitionis poſt uſumfructum conſtitutũ ut probat textus & ibi notat Bartol.in l.quæro xxviij.ff. de uſufruct. legato ibi *& in his ſpeciebus, quæ poſtea inducat*.& ibi, *hoc onus ad fructuarium pertinet*, notat Matthæus Afflict.lib.iij. feud. titul de prohib. feu.alien.per Feder.§. præterea ducatus nu. 57. facit l. ſeruitus.xxj. ibi *omne lumen ſignificari, ſiue quod in præſenti,ſiue quod poſt contingere*.ff.de ſeru.urb.præd.Sexto conſecutiuè ampliatur ad collectam extraordinariè pro rebus impoſitam ut ſic deciſio illius l.non tantum procedat in tributis & oneribus ordinariis, ſeu conſuetis ut elegãter tradit Socin.conſ.cxix.lib.j.quod publicatur conſil.ccxvii.lib.ii.ex quo limitatur generalis allegatio l. ſcio.x.§. medico.ff.de annu.lega. connotatis à Fely.in ca.ſedes,iiii.col. cum ſequen.de reſcript.Septimò ampliatur,ut non ſolum teneatur principalis fructuarius & percipiens integro fructus, ſed etiam pro rata teneatur, quicunq; habuerit patiẽ fructuum ut tradit Matth. Afflict. §. præterea ducatus; nu. 53.idẽ deciſ.cclii. nu.2. ubi tamen id limitat in primogenito tenente feudũ uel maioratum,& ex eo aliquid annũ

tribuente fratribus ut illi ab oneribus exuſentur. quæ ſen tentia æquitate & ratione iuuatur, eamq; probat Tiraq. de primog. q. lxxiiii. Octauo Ampliatur in cōductore ad longum tempus ſecundum Alex. conſ. j. n 10 lib. iiii. quē ſequitur Parpal. in l. placet n. 48. C. de ſacroſ. Eccl. Sylua. conſil. xlvii. n. 4. quibus nō citatis idem ſcribit Maurit. in d. l. unica pagi. ccv. faciūt notata à Deci. conſ. cciiii. Nouo ampliatur in tributis & oneribus realibus, ut fructuarius uel emphiteota, uel emptor teneatur etiam pro præteritis antequā poſſideret ut probat tex. cū gl. in l. imperatores. vii. ff de publi. & uecti. ibi, *ipſa prædia non perſonas conueniri*, & ibi, *ideo poſſeſſores etiam præteriti tempus uectigal ſoluere debere*, & ibi notanter Pau. Rom. & Matt. Afflic. omnino uidendus deciſ. xcv. & hoc dicit magis cōe Pau. in C. paſtoralis nu. 5. de decim. bonus tex in l. v. § fi. ff. de cenſi. ibi, *ob tributa præteriti temporis*, tradit Capit. deci. xx. nu. 16. Decimo ampliatur fortius in quocunq; poſſeſſore fructus recipiēte, ut is onera realia ſoluere teneatur, ut tradit Mathæ. Afflic. lib j conſtitut. rub. xcvii. § ultimo nu. 5. quod cōfirmari poteſt ex gl. in l. j. uerb. fructus. C. de annon. & tribut. quam notat Bar. ibi ad hoc, quod dominus locans prædium pro penſione pecuniaria, non teneatur ad tributa, ſed conductor qui fructus rei percipit, quod probat & extollit Io. de Plat. ibi nu. 2. fi. Corſet. in notab. uerb. locatio Rom. in l. imperatores. ff. de publ. Iaſ. conſilio cix. ad fi. lib. j. ubi alios citat & Pau. conſi. ccccxlii. in fi. lib. j. quæ concluſio dura uidetur ita indiſtinctè accepta. Nā d. l. hactenus, iura ſimilia loquuntur (ut uides) in fructuario uel emphyteota & ſaltim in cōductore ad longū tempus. Diuerſa autē ratio eſt in colono, uel ſimplici conductore, ut infra, ut melius aduertere uidetur Moli. ad Alex. d. conſi. iiii. lib. v. maxime quia ſi rectè attēdas, dominus rei, magis quam colonus, uidetur tunc fructus percipere ea pecunia æſtimatos argu. l. ſi æſtimatis ff. ſol. matr. l. fin. C. de conſtitu. pecu. ibi *poſſibile eſt omnes res in pecuniam conuerti*, & merces locationis fructus appellatur in l. uideamus xix. ff. de uſur. Sed pro communi opin. urget tex quē gl. & Doc. citant in l. ſi ſine xxxiii. §. Lucius, ff. de adminiſ.

tuto.ubi I C. refert conſuetudinem particularem ciuitatis,in qua domini prædiorum,non conductores onera realia ſoluebant,& ſignificat extra conſuetudiuem,cõductores prædiorum teneri ad onera realia.& ita ibi notant Alber. & Cu.Qua in re ſcribentes non ſibi conſtant. Nam idẽ Pla.in d.l.i n.3.indiſtinctè ut receptum ſcribit colonũ ad ea onera non teneri per l.iiii. C.de agri.& cẽſ ubi idem Pla.n.2.not.excuſari.a collecta & tributo colonum partiariũ,uel q nũmis colat,licet ibi ſit litera corrupta deficiẽte negatiua, quæ addi debet ex ea l.& ex aduerſatiua in eo Plat.ibi.*Sed domini* & ibi, *iſtẽ ſecus*. Igitur uidetur manifeſta repugnantia:quia nũmis colere, idẽ eſt, quod domino in pecunia ſoluẽdo, fructus percipere. Vnde talis colonus excuſandus non erat, ſi uerum dicit gl. & cõis opinio in d.l.j. Nec concilies Plate.& Doct.quaſi in d.l.i.loquantur de conductore, & in d.l.iiii. loquantur de colono: iura enim ipſa talẽ differentiã nõ admittunt: maximè quòd Bart.Rebuf.& alii in d.l.i.extollens gl.ibi eam ſecurè intelligũt in colono.Ideo nõ eſt leuis difficultas,quę ex hoc doct.repugnantia reſultat:in qua ante alia, eſt adhibenda inter collectum, & tributa ſeu onera mere realia, ut tradit Iaſ.d.conſi.ad fi. citans Plat.in d.l.i.ad fi.C. de Annon. ſed debuit allegare Bald.idem num.5. melius ita declarantem & aſſignantem rationẽ diuerſitatis. & ita Alexand.d. conſ.iiii.nu.4 lib.v.Secundò in eadem difficultate nõ omnino uidetur uerum quod indiſtinctè doct. ſcribunt contra colonum, uel conductorẽ ſoluentem in pecunia, nec eſt cur magis oneretur in tributis ſoluendis, quàm colonus partiarius: imò qui nũmis colit uel cõducit, uidetur maiori oneri & periculo obnoxius, ut docet experientia, ac proinde mitius cum eo agẽdum erat,quod doct.nõ aduertunt.Idque mihi probatur ex l.qui concubinã. xxix.§. qui hortos in fi.ff.de leg.iii.iunctis infra dicendis. Tertiò in eodem articulo aduertendum puto,an onera & tributa realia ſint notoria & conſueta, & tunc tutius procedet gl. & recepta opinio, ut dominus ſeu locans, qui ſolam pecuniam non fructus percipit, excuſetur ab onere & tributo reſpiciẽte fructuum collectionem, quaſi ita uidea-

tur tacitè conuentum ex conſuetudine & natura rei, iuxta l.ſemper in ſtipulationibus.ff. de regu.iuris, nec tunc poteſt cōqueri conductor,uel colonus cum onus ſit noto rium, nec id regulariter ignorare licet, & natura oneris realis rem,non perſonam ſequitur dicta l.imperatores.ff. de publ.& uectig.l.ii. & fi. C. ſine cēſu, uel reliquis. Quar to in emphyteota uel fructuaria indiſtinctè excuſabitur proprietarius, quæcunque onera realia ſint, ut probatur ex iuribus & doct. ſupra citatis. Et ita Bal.in dicta l.j. nu. 5.in fi.C. de Annon. dicens fructuarium uel emphyteotā in hoc dominū cenſeri per d. l.hactenus. Quintò uidetur iuridicè diſtinguendum inter non dominum rei, colligē tem fructus ex cauſa oneroſa, & percipientem eos ex cau ſa lucrata, in primo enim obſeruabuntur diſtinctiones hic traditæ in ſecundo regulariter excuſabitur proprietarius, à quo uel ab eius authore cauſam habet is, qui fructus colligit ex cauſa lucratiua.non enim par ratio eſt eo rum iuxta l.ult.C.de cōdic.cū uulg & ita in colligente ex cauſa lucratiua tradit Roman.conſi.ccxxx.nu 1.facit l.ad res donatas.lxii.ff.de ædil. edict.l. Ariſto. §. fi.ff.de dona. Sexto in colligēte fructus ex cauſa onerosa nō putarē eū teneri ad onera extraordinaria & inconſueta,quia de his conuentum nō uidetur argu.l.Seio.§.medico.ff.de annu. leg. & ita in cōductoribus ſoluturis in pecunia uſu obſer uari uidemus,ut dominus ſeu locator exprimat omnia onera rei. Alias conductor nō tenetur niſi ad quantitatem conuentā. Et ei ſuffragatur regu.l.quicquid aſtringendæ. ff.de uerb.oblig.nec parum deferēdum eſt conſuetudini, iuxta.l.minime.ff.de legi.& in hac materia in docet I.C. in d.§.lucius.l.ſi ſine. ff.admi.tuto. & in l.v.C. de agric.& cenſi. & conuentiones iudicari debent,ſecundū quod ho mines cōiter intelligunt,ut in ſimili notat Pan.in c.paſto ralis ad fi. de Deci.& colonum. & cōductorem à collectis & decimis excuſari tradit Frācíſ.Luca, de fiſco.iii. par. in 19. ſed caue ut infra.Septimo ex ſupradictis infertur maxima ampliatio ad d.l.quæro.xxix. ff. de uſufr.lega.ut nō ſolū procedat in fructuario,ſed etiam in quolibet poſſeſ ſore, uel colligente fructus ex cauſa lucratiua, is. n.regu-

lariter onera realia ſoluet,idque maiori ratione,quam in caſu,de quo agit.gl.& cōmunis opinio in d.l.j.C. de Anno.cum ibi aſtringatur cū doctor ſoluens dño in pecunia hic uero loquamur de precipiēte fructus ex cauſa lucratiua,& ita in quolibet legatario ſentit Alber.in l. qui concubinam.§.qui hortus.in fin.ff.de leg.iii.licet regulariter cōtradicendum uideretur.ut per Alex.d. conſi.iiii.ad fin. lib. v.

¶ Octauo ex his notabiliter poteſt intelligi text. in d.§.lucius,quem gl & docto.indiſtinctè contra cōductorem notant.ego autem melius intelligendū puto ex ſuperioribus, facta diſtinctè iuxta terminorum diuerſitatem ut his concluſionibus reſoluimus, quibus patet ex alijs iuribus non poſſe indiſtinctè procedere,quod ſcribentes generaliter colligunt ex eo.§. ubi I. C.non tradit regulam, nec certum quid decidit, nec explicat in ibi conductor eſſet ad breue uel longū tempus,& an in pecunia, an in fructibus ſoluturus, ſed tantū refert conſuetudinem loci, & agit an ea excuſet curatorē, unde quo ad alia,petenda eſt reſolutio ab alijs iuribus & rationibus. Nono decimis ex fructibus nō excuſabitur colonus, uel conductor fructus recipiens,uel patrem,ut probat tex. in c.tua nobis, & ibi Panor.num.14 quem uide de decim. id enim onus odioſum non eſt.Sed notoriū,uniuerſale & fauorabile Fely.in c.ad audientiam.nu.21.de præſcrip.quod pro ex expreſſo haberi debet in conuentione domini cum colono uel cōductore,unde cauēdum eſt ab eo,quod indiſtinctè in decimis ſcribit Lucan.d loco. Decimo ex ſcribentibus in dictis locis apertè colligitur, emphyteotam teneri ad tributa & onera etiā ſi magnū canonē,ſeu magnā penſionē domino ſoluat,indiſtinctè enim loquūtur Docto.in emphyteota,ut conſtat ex Bald.in dicta l.j.C. de iure emphyt.& ibi Iaſ.nu.25. Socinus d.conſil.Alex.d.conſi. iiii. lib. v.& conſi.xxxv.lib.iiii. idque expreſſim colligitur ex Bal.Ange.Fulgoſ.in d.l. hactenus. & ita Petrus de Vbal. in tract. de collec.ad finem num.3. & Siluanus conſi. xlvij.ubi reprætendunt Albe.Bru.in tract.de ſtatu. excluden. fœmi. arti.viii.q.xxii.Sed illi loquūtur generaliter, Bru. autē loquitur ſpecialiter in emphyteota eccleſiæ,ideoq; non ita

debuit

debuit reprehendi,cum expeditum non ſit,imo uariè diſtinguatur quando emphyteota uel colonus bonorum ecclesiæ teneatur,ut per Iaſ. in l placet ex n.17.C.de ſacroſ. eccle. & ibi Parpa.& Pla. in l.fi.C.de exact. trib. Fely.in c. ad apoſtolicam de ſimo. Ripa lib.2. reſponſ. capitu.7.Silua cõſi.9.Boer.deci.ccxiii.ad fi.de quo apud Luſitanos habetur l.Regia lib. 2.titu.xvi.§.9.& 14.& 15. Vndecimo ex ſupra adductis colligitur,ſcribentes generaliter ſentire,quod emphyteota,uel uſufructuarius inſolidũ teneantur ad collectas,ſicut ad onera mere realia,nec in hoc cõſtituũt differentiam inter collectas & tributa realia ut expreſſim notant Bart.in l.quæro.ff de uſufruct.leg.Bal. in dicta l.j.C.de anno.& trib.n.9.in fine.Bal.in l.i.n.5.uerſi. ſexto.C.de iure emphy. Alex.dictis conſi.Socinus d. cõſi. apertè Ange.& Bald.in d.l.hactenus Rom.in l.imperatores.ff.de publica. & uecti. Petrus de Vbal.d. tract. de collec.n.xlviii.Matth.Afflict. lib.3.feu.titu.quæ ſint regal.§. plauſtorum nu.40.fol.clxxx. ſic in martiro ex bonis dotalibus ſecundũ Barto.& Doct. ubi ſupra ut tradit, Alexan. conſi.cxviii.nu.3.lib.6. quas authoritates retuli,quia Iacob. rebuf.in d.l.j C de anno.& trib.quaſi receptũ ſcribit onus ſoluendæ collectę diuidi inter proprietarium & emphyteotã & uſufructuarium.Ideoq; ab eo cauendum eſt, licet quo ad alia ſit differentia inter collectã & onera mere realia: ut per Bar. & Plat. ibi,'& alios, ut tradit Alex.d. conſi.35.libro 4. Lucan.d.tract. de fiſco. 3. par.Alex. cõſ. lxxviii.libr.6. multa utiliter Bal.in l.fin.ex nu.3.cum ſeq. & ibi Sali.num.5.C.ſine cenſ.uel reli.Curt.iun.conſ.lx. & ſeq.eſt tamen aduertendũ,& ubi tributum vel collecta imponitur iuxta ualorem bonorũ uel fructuũ,deduci debet quod emphyteota ſoluit domino,ut notat Iſer. quem ſequitur Mathæ.Affli.d.§.nu.36.faciunt notata ab Alex. in l.quoties.ff.ad l.falci.& in l.ubi pure.ff ad Trebe. Iaſ.in l. non amplius.ff. de lega.j.& in l.pen.§.j.ex n.6.ff.de iuriſ. om.iud.

¶ Ex quo a paritate rationis infero, ꝙ ſi uſufructuarius eſſet ex cauſa oneroſa,quia emiſſet forſan uſumfructum,non ita teneretur ad collectas, uel onera ſaltim extraordinaria, deberet enim minui ualor fructuũ atten-

to precio,quod dedit.tex enim in d.l. quæro.ff. de uſufru. lega.loquitur de legatario, & ſic in cauſa lucratiua. Et ad hunc modum utiliter intelligetur d.l.hactenus cum ſi.onera enim & impenſæ minuunt ualorē rerum, & fructuū ut per Alex & Iaſ.in locis proxime citatis. & in ſimili notat Ioan.Imol.in l.cum ſeruus § hæres.ff.de lega.j. Ad limitationes d.l.hactenus,dum loquitur de modica impenſa refectionis,limitatur primo in inquilino uel conductore ad breue tempus,qui nō tenetur expendere, etiam modice,in ijs quæ ultra tempus conductionis duratura ſunt: ſecundum Alber.ibi & Bal.in l.nu.5.C. de iure emphy.& ibi Iaſ.n.25.& 27.addo Barto. in l.cotem.§ qui maximos nu.13.ff.de public & nect Alex.in d.conſi.iiii.nu.7.lib.v. citant tex.in l.ædiles.ff.de uia publi. quem corruptè allegat.Bal.in dicta l.j.qui tex.in uerſ.quicūque, cōcedit inquilino uel conductore ius repetendi impenſam. ſi eā fecerit.extollit Alex.in l.diuortio.§ impendia,nu.3.ff ſolu. matr.Iaſ.in d.l.j.nu.27.facit l.eum ad quem C.de uſufru. Limitatur.ii. d. hactenus, ne procedat in conductore ad nō longū tēpus,iuxta ſupradicta in ampliationibus:& colligitur ex Bal.in dicta l.j.n.5 C.de iure emphy. tradit notabiliter Alex.d.cōſi.iiii.lib.v. & eſt receptiſſimum.Vnde in colono & conductore cauebis à nouiſsimo Coſtalio annota.ad Pandec.ſub.titu.ff. de uſufru. l.vii. ubi incaute eos æquiparat emphyteotæ. Limitatur iii.ut procedat in tributis & oneribus realibus & collectis pro rebus ut ſupra.non autem quo ad onera perſonalia,ut notat Bar. in dicta l.nec ſtipendium.ff.de impēſ.& glo.l.unic.C.de mulier.& in quo loc.per tex. in l. Lucius.xxj.§. idem reſpondet cōſtante.ff.ad municip. & ita Plat.in d.l.j col.ii.C.de
¶ anno.Mauri (ubi uidetur addere aliqua ad dictum §.in dicta l.unica, pag ccxii. & cum gl Platea ibi ad finem. Ego aduerto quod tex.in dicto §. idē reſpondit, loquitur propriè in muneribus & magiſtratibus, non in tributis uel oneribus, habetq;diuerſam rationē ob utilitatē publicā: uel periculū reipub. cui non eſſet conſultū ex bonis dotalibus,& ita illū.§.extollunt Bal.Alex.& Iaſ. n.2.in l.ſciendum §.ſi fundus,ff.qui ſatiſ. cog. Alb. j. patre.ſtatu.q.cix. ad fin.

ad fi. licet aliter uideatur minus bene intelligere Cæpol. in Auth.ſed nouo iure,nu.89.C. de ſeru. fugi. Limitatur iiii. dicta hactenus,& quæ ſuprà dicta ſunt, ut aliquando teneatur ad onera,qui non percipit fructus, ut in caſu.no tab.tradit Gozad.quem uide conſ. xxxiii. Limitatur v.d. l. & quæ ſupra adduxmus, ut procedant in oneribus realibus publieis, ex lege uel in dictione ſuperius, ita enim loquuntur ſupra allegata,ſecus in oneribus ex conuentione,ut in penſione ſoluenda ab emphyteota,qui rem alienauerit, nō enim datur domino ius agendi ad penſionē ſi conueniat cū eo, cū quo fit alienatio uel trāſlatio,quia eſt actio perſonalis eōuentione, quæ non ſequitur rē iuxta reg. l. fin. ff. de contrah. empt. ita in terminis notat Paul.in l.in uenditione.ff.de acti.empt. quē non uidetur percipere Matth.Affli.deciſ. xcv. num.3. nec eius meminit Iaſ.in l.ii.nu. 150.& 154. C.de iure emph.ubi hoc tractat, & plures refert & ex traditis per eum colligitur eſſe hoc receptū,ita ct̄ Alber.in d.l. qui cōcubinā,§.qui hortos,uerſi.uel dic.ff.de lega.tertio Rom. in d.l. imperatores,ad fi.ff. de public. & uectig. ex tex. ibi colligitur ratio differentiæ, quia in tributo & onere publico reali inquit I.C.*rem non perſonam conueniri*,id eſt, quēlibet rei poſſeſſorem, ut in d.l. ii.& fi. C. ſine cenſ.uel rel. & l. inter debitorē,ſupra citatā,ff de pact. Limitatur. vi. ne procedat in oneribus ſoluendis,ante quam legatarius uel fructuarius conſequatur poſſeſſionem rei.illa enim ab hærede uel domino fieri debent,ut notat gl.quā Bart.ibi probat & commendat in l.pe.§.fi.ff.de lega.iii.& Rom.cōſ.ccxxx. uerſi. ſecundo.Bar.in l.quæro. ff. de uſufru.lega.ubi dicit hanc ueriſſimā reſolutionem, erit ergo differentia inter onera futura,& ea quæ pro introitu exigūtur. Et hinc eleganter declarabitur doctrina I. C. in l.ſi à ſubſtiutu.45. §.fi. in ff de leg. j. ibi, *lis dari debet qualis eſt*. Et illam gl. non bene adducit Card. Pariſ.conſ. xciiii.num. 32. libr. ii Limitatur vii. d.l. & quæ ſuprà diximus,ne procedat quando donatio uel legatio utiliter careret, donatario uel legatario onera ſoluente,ut notat gloſſ.in d.l. ſi pendentes.xxxiii.§. ſi quid, uerbo, pertinebunt. ff. de uſufru. per

tex.

tex. in d.l. qui concubinam.29 §.qui hortos,ff.de lega.3. ubi gl.ita intellexi :loquitur enim tex.de teſtatore legante fructus hortorum,quos ad quinquennium a R. P. conduxerat, & reſpondet, hæredem teneri, ſiue legatarium uti frui, & mercedem R.P.præſtare.intelligit gl. quia niſi ita fieret,inutile foret legatum: & ita intelligebat Dy. relatur ab Alb. ibi, & a Barto.in l. penul §.fi.ff.eo.ita etiã intelligebat Cy. relatus ab Alex.in l. apud Iulianum. §. ſi quis, in fine.ff.de leg.j.ita etiã Rom. conſil.230. Aret. in l.fructus.col.fi.ff.ſol.mat.ubi id probat & cõmendat:& ita Iaſ. ibi col.fi nu.18.idem Iaſ. in l. cum ſeruus,nu.6.ff. de leg.j.dicens.ad hoc tex.in d.§.cum gl. notabilem; idẽ in l.apud Iulianũ.§.hæres, nu.8.ff eod. ita etiã Molin. in conſue.Pariſ.§.22.num.156.ad fi. Tiraq. de retr. ligna. §. 15.gl.j.n.16.Parpal.in l.placet.nu. 50.C. de ſacroſ eccle. prac. papien. in for.lib.ad dotem,uerbo,dedit,n.5. col.3. qui nouiores nihil ferè referunt; nec diſcutiunt de hoc patet autẽ.ex his receptam eſſe hanc opinionem, de qua tamẽ dubitare uidetur Alex. in d.§. ſi quis cũ Bar. in d. §. fin.l.pen.ff.de leg. 3. qui nõ omnino improbãt: ſed cõtra dicit.Ang. in l.eum ad quem in fi C.de uſufru.Ego aduerto in d.§.qui hortos,nõ agi de onere reali, de quo loquitur d.l.hactenus,cũ ſupra adductis: & conſequenter non uidetur ſatis apta allegatio uel oppoſitio gl. Bar. & aliorũ,de illo §.ad l.quæro & alia iura loquẽtia de onere reali,quod uidetur melius cæteris aduertere Alber.in d. §. qui hortos, & Fulg.in d.l.ſi pendentes:quibus nõ uiſis ita cogitabã ex reſolutione Pau.in l.in uẽditione. ff. de act. emp. & alijs ſupra adductis. Vltra oẽs etiã conſidero, ibi teſtatorem legaſſe fructus hortorũ;fructus autẽ legati intelligi debẽt lucratiuè iuxta naturã legati.nec propriè dicerentur fructus,ſi legatarius mercedẽ cõductionis ſolueret ſecundum ea quæ diximus ſupra,hoc n.ad gl.l.i. C.de anno.& trib.nec tũc manerẽt legati fructus ſed tranſlatũ diceretur alia cõductionis,cõtra proprietatẽ uerborum, & naturam legati,ꝙ donatio appellatur iuncta cõi allegatione l. in teſtamentis,ff.de reg. iur.nimirum igitur ſi in dicto §. qui hortos, legatarius fructus ſine onere percipiat;

pat: & forſan ita ſenſit licet non explicet, Bart. in d.l.pe. §.fin. Limitatur.viii. d.l. niſi uſufructuarius paratus ſit uſumfructũ relinquere, tunc enim excuſatur ab onere, ad quod alias tenetur:iuxta reſponſum Vlpian. in l. cum fructuarius.lxxi.ff de uſufr. notat Bart. in d.l.eotem.§.fi.nu. 14.ff.de puplica. & uecti.Quæ renuntiatio non procederet 3. emphiteota uel feudatario ex conuentione obligatis,non audirẽtur enim renunciãdo emphiteoſim uel feudum ſine cõſenſu domini:ſecundum Bal. & Aug.ibi Fulg. in l.ſeq. notat Bar. in l.is cum quo.ff. de aqua plu.arc.quẽ ibi ſequuntur Pau. & Rom. & Alex ad Bart.& eſt recepta ſententia ex traditis a Iaſ. in l.2 num.24.C.de iur.emph. Panorm.in c j.de feu.Ex quo patet non eſſe tutam argũmentationem a fructuario ad emphiteotam,uel ècontra: quod etiã colliges ex tex.in l.ſciendũ.§.j.ff qui ſatiſd.cog. & ſic contra Iaſ. & eos quos citat in d.l.2.n.17.C. de iur. emph. & cõtra Grat.conſi.22.nu. 10.li.i.ratio autẽ differẽtiæ in hoc poteſt eſſe,quia fructuarius ſæpius eſt ex cauſa lucratiua.emphiteota ex oneroſa, itẽ fructuarius nihil præſtat domino,necei nocet renunciãdo.Tandem ad d.l. hactenus,Pau. Caſtr. in l.eum ad quem.C. de uſufr. repræhendit Bart. in d.§.qui maximos,notãs Bart. dixiſſe quod fructuarium tam ad modicam, quam magnam impensã in reficiẽdo teneri, & ſua pecunia facere debere: differentiam autem eſſe, ꝙ magnam impenſam repeter a proprietario:ipſe dicit contrariũ uerius cum Bal. ibi qua iniquũ eſſet cõpellere fructuarium,ut ſua pecunia impenſam nõ modicam faciat: nec ei ſatis conſuleretur ex iure poſtea repetendi. Salyc. autem ibi aliter Bartol. refert,quaſi dixerit,poſſe fructuarium petere a proprietario ad magnam impenſam neceſſariam, nec eam teneatur ſuo ſumptu facere,de quo Salyc. dubitat ob iura,quæ fructuarium obligant ad cuſtodiã & refectionem: & ſic uides Saly. & Pau. contrarios in allegatione Barto.Bertrand.autem(Quem Galli Doct. laudant)cõſ. xl.nu.15 .libr.2. aliter citat Bal in d.l.cum,ad quem: ut fructuarius teneatur ſuo ſumptu facere magnam impensãm & eam a proprietario repetere:quod probat reiecta opinione Bart.in dicto §. qui maximos

ximos: & ſic eum intelligit longè aliter quàm Pau. Ego puto Pau. in allegatione Bart. & Bal. negligenter in hoc articulo ſe habuiſſe: Bal. enim ibi id uult, quod Pau. a Bar. ſcriptum tradit. Bart. autem in d. §. qui maximos, num. 15. contrarium reſoluere uidetur, quòd fructuarius teneť ad diligentiā & cuſtodiam: iuxta. l. j §. fi. cum l. ſeq. ff. uſufru. quēadmodum caue. ſed negat fructuarium teneri ad magnam impēſam ſuo ſumptu: immeritò ergo in eo loco repræhenditur a Pau. meliusq; in eodē loco citatur a Saly. & & Bertrā. & ita eum accepiſſe uidetur Imol. id ſecurè tradens in c. numero 20. in princi. de pignor. Aduerto etiam eundem Bart. ſibi contrarium uideri, alibi enim id dicit quod Pau. in eo reprӕhendit, nempe in l. damni, §. ei cuius. num. 3. ff. de dam. infec. ubi fructuarium obligat etiā magnam impenſam, eamq; a proprietario repetendam cōcedit, idq́ue probare uidetur Practicus Papienſ. in forma libelli ad dotem, uerbo dedit, nu. 6. alibi autem Bar: in l. Neſennius. n. 7. ff. de neg. geſt. ambiguè loquitur: eius tamen uerba ibi. *ſumptibus tamen proprietarij* (uidentur magis ſignificare ut fructuarius non teneatur ſuo ſumptu facere. Vides igitur in hoc utili articulo Bart. uariantem & ab alijs malè citatum: uides Bal. Bertrand. Papienſ. uelle quòd fructuarius etiā ad magnā impenſam teneatur, eāque a ſe factam repetat a proprietario. Vides Salyc. dubitare: Pau. uerò conſtanter aſſerere contrariū: imò quòd fructuarius non oneretur ad magnam impenſam, licet eā a proprietario repetere poſſit. & ego Pau. opinionē amplector, quā probo authoritate Azo. in ſumma. C. de uſuf. n. 6. ad fi. & Imol. in d. c. fi. n. 20. q ſolū Bar. citat. Hæc autē opinio æquitate rationeq; iuuatur, quia nō eſſet fructuario benè cōſultū, ſi arctaretur ad magnā impenſam eo prætextu, quòd eam repetere poſſit: melius enim eſt ante tempus occurrere (ut lex inquit) nec debet quis ſe cōmittere obligationi uel actioni perſonali: iuxta tex. in l cogi. xvi. §. ſi pater, in fi. ad Trebel. ibi, *non oportere ſub incerto cautionis ſeu committere*: & hæc opinio iuuatur ex d. l. hactenus, quam Salyc. malè adducit: cum enim eam l. ad modicam impenſam tantum fructuarium obliget, ſatis ſignificat

cat non teneri magnam ſuo ſumptu facere, idque magis uidetur de mente dicta l. cum ad quem C. de uſufr. ubi fructuario datur ius repetendi magnam impenſam, quã uoluntariè fecit, non autem quod eam facere teneatur, idq; iuuatur ex iuris regula uitandi circuitus. l. dominus teſtamento. liii. ff. de condict. indeb. nec obſtat argumentatio. Salyc. a cuſtodia & diligentia, ad quam fructuarius tenetur. longè enim differt onus cuſtodiendi, ab onere exburſandi pecuniam propriam. Non tamen intelligas arctandum proprietatem ad pręſtandum pecuniam fructuario pro impenſa, poterit enim per ſe facere & expendere, nec alterius fidei committere: ut in ſimili notat Panor. in c. cum non ſint, nu. 5. de decim. ibi, *intereſt domini ut ſit præſens*. Pulchrè autem adnotauit Paul. in d. l. cũ ad quem, ut fructuarius non denuntiare teneatur, quando neceſſaria fuerit magna impenſa: id enim pars eſt diligentiæ & cuſtodiæ, ad quam fructuarius iure tenetur: idque uidetur de mente. Bar. in d. §. qui maximos, ubi ſuprà. Circa actionem autem qua fructuarius impenſas repetet, uariant gl. & Doc. in dic. locis, tractat Corn. conſi. lxxxvi. lib. iiii. Hæc prolixius adduximus quia utilia ſunt,
73 nec alibi ita explicata, ut agnoſcet peritus lector. In hac materia a gl. Salyc. & Paul. in l. fin. § filius autem, infrà tit ſeq. adducitur tex. in l ſed & ſi quid. xix. § ſi ff. de uſuf. in quo habetur, non poſſe fructuarium ſeruitutem fundo acquirere, quod notabile eſt ampliationem regulæ. §. alteri. l: ſtipulatio iſta, ff. de uerb. obli. cum ſimi. quæ deciſ. non procedet in trac. huius ti. & ſeq. pater enim legitimus adminiſtrator, filio ſtipulatur & acquirit: ut tradit Bart. receptus in l. quod dicitur. col. ii. nume. 4. ff de uerb. oblig. gl. in l. ſi legati. ff. de pigno. quam dicit ſing. Chaſ. in conſuetud. Burg fol. 218. col. iii. nu. 4. & generaliter poteſt pater filio acquirere in aduentitiis gloſ. in d. l. quod dicitur & communis ſecundum Iaſ. ibi n. 18. Bart. & alii in l. dominus ſeruo. 59. ff eod. Salyc. in l. ii. C. de contrah. & comm. ſtip. imo, & filio emancipato acquirit pater utilem actionem: ut notat. Pau. per tex. ibi. in l. quodcunque. 45. §. i. ff. de uerb. obligationibus, ubi Iaſ. numero 2. eam dicit

dicit communem ſententiam: ergo magis ualebit ſtipulatio hoc caſu cum agatur ſimul de utilitate patris haben-
74 tis ampliſſimum uſumfructum. Sed ommittendum non fuit quod gloſ. Docto. communiter colligunt ex dicto §. fi.l.ſed & ſiquid, unum quod putant a I.C. expreſſum deciſum, ut ſcilicet fructuarius nō poſſit conſentire proprietario imponenti ſeruitutem rei, nec ualeat conſtitutio ſeruitutis quandiu durat uſufructus: & ita illum tex. intelligit gloſ. Fulg. & alii ibi gloſ. Salyc. Pau. in d.§. filiis autem: gloſ. in leg pen. C de pactis, ubi per eum limitat uulgarem regu. quæ habet, poſſe quemlibet iuri & fauori proprio renuntiare, & uerè nemo ex ſcribentibus negaret fructuarium poſſe in hoc cōſentire proprietatio, niſi putarent contrarium illo tex. deciſum. Ego autē cū apud
75 Iureconſultos rationem legis cæteris omnibus præualere uideam eoſque uiros prudentiſsimos ſine ratione miruſq; contra eam reſponſuros, non potui ſemper non mirari hanc deciſionem receptāq; ſententiā, laudoq; Curt. Iuni. qui in d.l. pen. 37. C. de pact. planè id mirabile & difficile putat, nec ſe rationē aſſequi fatetur. Nec ualet ꝙ pro ratione cōminiſcitur Alc. ibi. n. 53 & ante eum Fulg. in l. de qua agimus, nam ꝙ adducūt non ſolū non cōcludit, ſed potius retorquetur, arguunt enim quod nō poteſt, ſeruitutē cōſtituere niſi perfectè dominus. l. ii. ff. de ſerui, & inde infert Alc. rationem, ut putat, ad d.l. ut ideò proprietarius, & fructuarius ſimul nō poſſint ſeruitutem conſtituere; quia neuter eorum perfectè dominus eſt. At ego nō uideo l. adiiciētem qualitatem illam perfecti dominii ad conſtituendam ſeruitutem uideo autem dominum appellari uſufructu carentem. l. rectè dicimus. ff. de uerbor. ſignifi. Sed magis contra Alc. retorquetur eius argumentatio, cū enim hic præſupponamus fructuariū conſentire proprietario ſeruitutē imponēti, iam cōcurrit utriuſq; & cōſequenter, poteſt ſeruitus imponi, licet neuter conſtituentinm perfectè dominus ſit, ut notat gl. in d.l ii. & eſt tex. in l. per fundum xi. ff. de ſerui. ruſt. præd. ubi ſuſtinetur ſeruitus conceſſa ab uno ex pluribus dominis, accedente conſenſu aliorum, etiam ex interuallo, & ita tex.

in l.fin.ff.communia præd.notat Pau.Caſtr. in l. ſtipulationes non diuiduntur, numero 6.ff. de uerb. obliga. & ibi Alex.& Iaſ.Ex quo mihi reſultat maximum fudamentum contra hanc communem aſſertionem;ut putē neceſſariò tenendum,poſſe ſeruitutem conſtitui ex re,cuius aliquis uſumfructū habet,fructuario ſ& proprietario cōſentientibus. Et hæc opinio probatur ex dictis iuribus loquētibus de conſtituēda ſeruitute in re quę ad plures ſpectat: probatur etiam ex reg.d.l.pen.C.de pac.& ex eo,quod ad ſenſum conſtat, non fieri tunc iniuriam fructuario conſentienti.l.i.§. uſq; adeo.ff. de iniur. nec eſt in eo aſſenſu ulla turpitudinis nota,quæ rem uitiare poſſit,nec ex conſenſu fructuarii tūc datur ſeruitus ſeruitutis, ut cōtra aliquos ſciolos melius aduertit Cur.ubi ſuprà, nec forma rei mutatur,nullumq; ferè præiudicium uidetur, maximè ſi ſeruitus,quæ conſtituitur, non minuat quantitatem fructuū,nec libertatē utendi.Et per hęc prorſus reiiciendam puto cōmunem opinionem.Fateor tamen non leue eſſe reſpondere illi.l.qua Docto. fundantur, cuius uerba ſunt d.§.ulti.*proprietatis dominus ne quidem conſentiente fructuario ſeruitutem imponere poteſt;* Deinde ſequitur:*niſi per quam deterior fructuarij conditio non fiat*. In primo reſponſo putant gl.& ſcribētes expreſſum eſſe quod nos hic improbamus, Connanus aūt (quem grauiſſimi iudicij uirum puto(li.4. c.3.idem quod nos tentauit,licet nō ita fundet,& pro ſua exactiſſima cognitione linguæ latinæ uerba illa aliter explicat interpretatur enim ut,primū reſponſum contineat affirmatiuè, poſſe proprietariumſine conſenſu fructuarii ſeruitutem imponere, quia uero ea deciſio uideretur dura & contra iuris rationes,intelligit ex ſequenti reſponſo eam limitari, ut procedat tantum,quando ſeruitus nullū incommodum fructuario afferret;& uerbum, *niſi*, accipiatur pro duntaxat,ut ſic ex utroq; contextu reſultet una deciſio,quæ habeat,proprietarium,& ſi non conſentiat fructuarius,poſſe ſeruitutem rei imponere, eam dumtaxat, per quam nullum damnum fructuario infertur;Et hac noſtra explicatione, apertius mens eius in hoc percipietur, cui addimus circa particulam,ne,primi reſponſi,quæ tradit

dit Bud.in Anno.prior.ad Pād.l.in eo iurc.ff.de ritu. nup. addimus etiam eam particulam ſæpè ſtare pro non (ut ibi ſtat) quod ad alia iura no. Albe. in dictionario, Spiegel in lexico. Et ex ſequenti cōtextu, ibi, *deterior non fiat*: planè colligimus. I.C. non reſpicere argutiolas, quas interprætes pro ratione ſuæ opinionis afferunt, ſed tantū reſpicere ne fructuario inferatur incommodum, ideoq; neceſſario probat, ualiturā conſtitutionē ſeruitutis cōſētiēte fructuario, quia tunc nō dr̄ incōmodum nec injuria, ut ſupra quod eleganter probat tex. in l.fin.in fi.ff de uſu & habit.

¶ Cogitabam ēt rē hanc faciliorē reddi poſſe: ſi in j. reſpōſo duplex eſſet negatiua, prima, ubi eſt in omnibus exemplaribus: ſecunda ante uerbum poteſt, ut ſit ſenſus proprietarium non poſſe ſeruiutem conſtituere nō conſentiente fructuario: & tūc propriè ſequit̄ limitatio, niſi ſeruitus ſit, per quā nullū incōmodum fructuario afferatur, quia tūc ſolus proprietarius ſeruitutē imponere pōt. Nec eſt unū ut aliqn̄ in pandectarum libris particulam aliquam deſideremus, ut ſæpè tradit doctiſſimus Alc. & alij non aſpernandæ authoritatis uiri. ſpecificè aūt ad l.ſi quiſquā.ff.de diuerſ.& tempo.præſcr. Et in hunc ſenſum dictio, niſi ſequētis reſponſi lenius & proprius ſtaret quam ſecundum interpretationē Connani. Tandem quęlibet interpretatio admittenda eſt ueritate concluſionis quam hic tuemur, reiecta cōi opinione, cui iuris rationes obſtant & cōmu-

75 nis ſenſus aduerſatur, ut conſtat ex ſupra adductis. Vidimus ſupra patrē in aduētitijs à cautione uel ſatiſdatione excuſari, cum regulariter oīs fructuarius cauere teneatur: iuxta l.j.ff.uſufr.queād.cau.l.ſi uſusfructus.xvj.ff.de uſufr. c.ult.de pig. quæ materia utiliſſima ob frequentiā eſt, & à noſtris nullibi ordinatī explicata, ideoq; eā hic ample & utiliter ornare intendimus. Reg. igitur amplia. j. ad uſum, ut ēt qui eum tm̄ habet, cau.ten. ut in l.v.uer. ſed & ſi uſus & l.pe.ff.uſuf.quemad.caue. Ampliatur. ij. in habitatione & iij. in operis ſeruorum ſecundum Imol.in d.c. ulti. nu. 29. Ampliatur iiij etiam in uſusfructus uel uſus detur perſonæ dilectiſſimæ, ut uxori uel liberis, ex mente doctorū & l.j.& l.iiij.C.de uſufr. conducunt quæ doctè tradit De-

ci.conſi.v. Ampliatur.v.ex eo quod inferius tentatur contra Soc.Cor. Deci. ad finem huius partis, nu.80. ampliatur.vi.ut ea cautio debeat eſſe cum deſcriptione bonorũ, ut ſuperius dixi in alio articulo, cum Alexand.conſi.lviii. lib.iii.contra gl.non ſolitam citari,in d.l.i.uerb.faciẽt.ff. uſufr,quemad.caue.tradit Iaſ. infra citandus, conſ.xl.n.2. li.i. Ampliatur vii.in legatario ad tempus, is enim cauere debet hæredi de reſtituẽdo poſt tẽpus, ut in l.fi.C. de leg. & ibi gl.& Doct.notat Guid. deciſio. ccxlviii. Ampliatur. viii ẽt ſi uſufructuarius uel uſuarius ſimul habitent cum proprietario,ut in l.pen.& ibi Alb.ff.illo.tit.Picus in.§.Titia cum nuberet nu. 141.notat Bart.in l.ſi ut certo.§.fineme.nu.3.ff. comod. inferens cum gl.ad quæſtionẽ de qua etiam Rip.de peſte.nu.ccccccxxxiii. Ampliatur. ix.in parẽte tranſeunte ad ſecũdas nuptias.i.hac edictali.§. iis illud. C.de ſecund.nup.Fulg.conſ.lxxxii in fi.facit tex.in l.iubemus.§. ſupradictis. C. ad Treb. & apud Luſitanos habetur l.regu.lib.iiij.tit. lxxv.§ v.cum ſeq.tradit Boer. deciſi. cç.Ampliatur.x.ut nec teſtator poſſit eam cautionẽ remittere uſufructuario cui bona relinquit,quod duriſſimũ,ſed eſt, ſed ita iura habent, ut patet l. j. C. de uſufr. apertius in l.pe.C.ut in poſ.leg.& in l.ſi pecunię.ff.eo gl.aũt in d. l.pe.& in d.l.j.& in §.cõſtituitur Inſtit. de uſufr.duplicem rationem aſſignat,ſed neutra cõcludit ut ingenue fatẽtur Cor.& Fulg.nec ſibi ſatisfacit Pau.in l.j.eo.tit.nec Bar.in l.nemo poſt.num.iii.ff. de leg.j.minusq; ſatisfacit, quod Rip.pro rõne affert.in d.l.nemo,n. 41.id enim eſt de quo
76 quærimus, ratio autem à dicto differre debet. Ea autẽ dura iuris deciſio ampliatur ut ſicut teſtator non poteſt tollere hanc cautionem, nõ poſſit etiam tollere inuentariũ & deſcriptionem bonorum,ut tradit Iaſ. d.cõſi.xl.n. 2.li. j.quod ultra eum colligitur ex Alexã. in d.l. nemo poteſt nu.18.ubi Bal.citat,quod tutius eſt ſtantibus illis iuribus: licet ex Ana.contrarium tradat Barb.conſi.lxiiij.num.16 lib.ii.& ſic erit.xi. ampliatio ad reg. Ampliatur etiã, ut teſtator hanc cautionem remittere nequeat, tã in his quæ uſu non conſumuntur,quam in ijs quæ uſu conſumuntur in primo conueniũt omnes,in ſecũdo inaduertenter con

trarium

trarium tentarunt Cy. & Pet.in d.l.j.C.de uſufr quorum authoritate aliqui ex poſterioribus decepti ſunt: uerius cum & receptius eſt,vt cautio præſtanda in uſufructu eorum quæ uſu conſumuntur a teſtatore remitti nequeat:ſecundum Bar in d l.n 10.Bal.Saly Fulg.Pau nu 3 Imo.in d.c.ult.ad fi.& eſt recepta ſententia,ut aſſerit Picus in d.§. Titia cum nuberet.nu.141.Dec.cõſ.565.nu.5.Iaſ.d.conſ. xl.nu.1.lib.j.& ita apertè in pecunia loquitur d.l.j. C. de uſufr.& d.l.ſi pecuniæ.ff.vt in poſ.leg.pecunia autẽ in hac materia æquiparatur iis,quæ uſu conſumuntur,ut in d.§. cõſtituitur Inſtit. de uſufr. & ita indiſtinctè loquitur text. clarus in d.l.pen.C.ut in poſ.lega. unde mirãdum eſt Cy. & Pet.cõtra illa iura loqui, & magis cauendum ab Anch. & Panor nu.4.& Collect.nu.6.in d.c.fi.de pigno.qui contra iura,Bart.& receptam ſententiam contrarium ſcribũt cauendum etiam eſt a Barb.d.conſ.lxiiii.nu.8.lib.2.Et ex his non uidetur tutum quòd nouè limitãdo hæc iura tradit Alcia.libr.7. Parerg.cap.2.ad fi.& ſic eſt.12.ampliatio ad reg. At illa iura,quæ rigidè diſponunt, hãc cautionem a teſtatore remitti non poſſe limitantur a Doc.in conſtituente uſumfructum inter uiuos,cui erat cauendum:cum enim dicunt poſſe remittere cautionem,iura enim illa loquuntur tantum de teſtatore:&ideo cũ exorbitantia ſint, extendi non debent:& ita Bal.nu 22.& alij poſt Gulie.in d.l.j Ruin.in d.l.nemo poteſt:ubi per Hannibal.nu.173. Limitantur etiam illa iura,licet teſtator nequeat hãc cautionem remittere,poſſit tamen hæres poſtquam ſuccedit: & ita gl.& Bar.nu.1.in d.l.j & ibi Saly & alij,idq.omnes tenere dicit Bal.ibi,nu.12.& tanquam receptiſſimum tradit Are.in princ.Inſti.de uſufr.ad fi.& Iaſ.in d.l.nemo poteſt,in utraq; lect.col. ult.licet aliqui contrarium tentauerint: quia non conſtat ratio differentiæ inter teſtatorem & hæredem inter quos ipſe Iaſ.ſed quod hic dicimus receptiſſimum eſt,ſecundum Rip. d.l.nemo poteſt num.41.& Hannibal.nu.165.ubi ipſe ex nu.178.cum Iaſ.contradicere uidetur,ſed in hærede hoc receptiſſimum eſſe,ultra allegatos colliges ex Cor. in d.l.pen.C.ut in poſſeſſ.lega.ex Ang. in tract. de teſtamentis.glo.xciii.ex Imo.in d.c.fin.

nume.21. ex Ruine.conſil.cxv.nume.6.lib.5. Hoc tamen de hærede intelligitur quando expreſſim remittit cautionem, non enim ſufficerent uerba generalia, quibus promitteret ſe moleſtiam nullam illaturam;ut uult Bald.ibi, nume.14.quem alij ſequuntur,ut per Iaſ.d.conſil.xl. & in l. actionem nume.4.C.de procur. Deci.d.conſil.cccclxv. Craue. conſi.clxxxvii.ad fin.verba enim conuentionis recipiunt intellectum ex iuris diſpoſitione in eadem materia.l. ſi conuenerit.xiiii.ff.pro Socio l.quarto.§.inter locatorem.ff.loca.Hæc etiam iura mirabiliter reſtringit Bal. in d.l.i.nume. 11.ut quamuis teſtator non poſſit remittere eam cautionem, poſſit tamen iubere ut hæres accipiat certum fideiuſſorem pauperem: & ita Salyc. ibi nume.5. Barb. in d.capi. ult. Ange. Aret.in d. princ.de uſufruct.ad fin.& in tracta. de teſta.gloſſ.xciii. num.1. & Chaſ.d.fol. clv.colum.2.num.8. per quod indirectè tolli uidetur deciſio & rigor illorum iurium: pro quo citauit Bald. l. tribus.ff.de uſufruc. ear.rer.quę uſu conſu. quæ iudicio meo nihil probat, non enim agit de fideiuſſore inope, ſed de uno ex hæredibus grauato fideiubere pro legatario uſuſfructus, quæ deciſio etiam mire limitat hæc iura. Vnde Pau. a monte Pico. in dicta rep.§.Titia cum nuberet. numero 145.in noua ſententia eſt,ut dicta l.tribus non procedat hodie ob iura illa. Cod. quæ ipſe nouiora putat & condita longo interuallo poſt dictam l.tribus,quæ Papiniani fuit.Sed labitur uir doctus non aduertens,quod d l. 1.C.de uſufruc.condita fuit a Vero & Antonino,qui imperarunt ante Baſſianum Carracalam, cuius iniquo & nefario iuſſu occiſus eſt maximus ille I.C.Papinianus, & ſic non poteſt dici quod reſponſum Papiniani anterius erat, & deceptus fuit Picus ex uulgari errore, quo putari ſolet indiſtinctè ius cod. nouius eſſe iure pandectarum, quod ſuperius non immerito admonui.cōuincitur idem lapſus Pici, quia ante Papinianum fuit I. C. Iulianus, cuius eſt l.ſi pecuniæ.ff.ut in poſſeſ. legat. quæ probat idem, quod d.l.j.C.de uſufruct. ſecundum gloſſ.& omnes.hoc autem ex fide hiſtoriarum aſſerimus, & facilè uidere eſt ex his qui poſt Suetonium imperatorum hiſtoriam deſcripſere,

& ex

& ex Riuario in hiſtoria iuris ciuilis, & alibi ſæpe: & ſic concluſio d.l. tribus, non poſſe dici correctam. Melius igitur eſt tenere contra Bald. & ſequaces, ut facit Hannibal in d.l. nemo poteſt. nume. 184. referens ſolum Are. de teſta ut ſcilicet teſtator, cui a iure negatur poteſtas tollendi hanc cautionem, non poſſit compellere hęredem, ut accipiat fideiuſſorem inopem, uel aliter non idoneum: & ne per indirectum ei cōcedatur, quod ei ius prohibet iuxta Regu. l. Seius vigeſimæ ſeptimæ, & ibi Bart ff. ad l. falcidiam. paria enim ſunt non cauere, uel minus idoneè. l. quoties. ff qui ſatiſdare cogantur, l. tertia. ff. de fideiuſſor. hęc autem iura in materia iubent fructuarium idoneè cauere & utiliter cauere, dicit textus in dicto §. cōſtituitur. inſtitut. de uſufruct. obligatio autem inopis debitoris nulla cenſetur l. nam is. ff de dolo: nec ualet argumentum Baldi a dicta l. tribus, de hærede idoneo, ad fideiuſſorem minus idoneum: nec extenſio facilè admittenda eſt con
77 tra iuris regulas, l. quod uero contra. ff. de legi. Ad ſuperiora neceſſario annectitur quæſtio de fructibus perceptis a fructuario ante cautionem, in qua uariauit gl. nam in l. ſi cultus. xv. ff de uſufr. tenet fructuarium non facere fructus ſuos antequam ſatiſdet: idemq; dicit in pluribus alijs locis ut obſeruat Bar. in l. uxori ff. de uſufr. lega. At gl. in ead. l. uxori. xxiiii. ex Azone contrarium regulariter dicendum ſentit, ut fructuarius facit fructus ſuos ante ſatiſdationem, cum diſtinctione de qua ibi, & hæc uidetur planè receptior ſententia; circa quam Chaſſ. conſuetud. Burg. Rubr. 4. §. 6. fol. 155. colu. j. ad fin. refert Pirrhum in quodam opuſculo tradentem regulā cum quinq; limitationibus quem librū habere mihi non contingit, licet curioſè quæſierim. Sit igitur regula, ut fructuarius rem poſſidens faciat fructus ſuos etiam ante ſatiſdationem: ſecundum Azon. quem ſequuntur Bar. & Fulg. in d. l. ſi cuius, Bar. Alber. Paul. poſt antiquiores, in l. 4. C. de uſufr. Bal. in l. j. nu. 15. & Salyc. nu. 6. C. eod. Bar. in l. ſi homo. n. 3. ff. de uſuc. Imol. in d. cap. fi. n. 19. de pignor. & ibi Pano. ad fi. Ang. Aret. in prin. nu. 4. Inſt. de uſufr. Soci. conſ. 131. ad fin. lib. j. Corn. conſ. cixxiii. nu. 8. libr. 3. Chaſ. ubi ſupra

Bertrand.conſil.xl.nu.6.lib.2.Soci.nepos,ubi latè,conſil. lxxii.n.8.li.2.Ang.Aret.de teſta.gl.xciii.num. 2. & ita om nes tenere tradit Alex.conſi.cxx.nu.5.lib.6. Vides igitur hanc eſſe magis cõem opinionẽ ut regulariter fructuarius ante ſatiſdationẽ faciat fructus ſuos, ut ſic caueas a gl.in multis locis magiſque ab ijs, qui contradicunt putantes hoc receptum non eſſe,quos refert Soci. nepos.d. conſil. col.j.vt etiam caueas a Fely.in c.ſi autem nu.5. de reſcr. a Corn.conſ.xcv.ad finem.nu.14.lib.2.a Fulg.conſi.xcii. in ſi.Nec obſtat.l.ſi uſufructus.xvi.ff.de uſufru. & d.l.uxori. 24. & ſimilia iura loquuntur enim de uſufructuario non poſſidente,qui etiam nõ recte aget niſi ſatiſdationem of ferat,ex doctrina l.Iulianus §.offerri.ff de actio.emp. nos uero loquimur de fructuario poſſidente, qui cõmodo & uigore poſſeſsionis iuuatur, maxime attenta doctrina gl. in l.i.ff.de uſufr.quod hæc ſatiſdatio non ſit de ſubſtantia uſusfructuarius,licet petita, neceſſario præſtari debeat, ſic gl. in l.4.C.eod.in §.i.Inſt.eod.& in ca.ſi.de pign.& v-biq. ſcrib.cõiter.Sed hæc regula. limitatur iuxta eius terminos,ſi fructuarius poſſideat,ſecus ſi poſſidente proprietario fructuarius cautionẽ nõ offerat, nec proprietarium interpellet:ſecundũ Bart.& alios cõiter ubi ſupra. Limitatur.2.niſi res interim ſit penes tertium ſine culpa proprietarij,& ſine oblatione ſatiſdationis ex parte fructuarij, tũc enim fructus,qui euinci poterunt ab illo tertio cedẽt ad utilitatem proprietarij:ex Bartol. ita intelligendo, in d.l.j.nu.15.de uſufr.Aret. in dicto princ.Inſt.eod.n. 4. ex relatis a Pico in dict.§.Titia cum nuberet,nu.143.ff de legatis ſecundo.ubi tamẽ inuoluit.Limitatur tertio niſi fructuarius uitioſe poſſeſſionẽ adeptus ſit,quia tunc fructus ſuos non faciet.ex Cyn.in d.l.Imol.in d.ca.ſi.Ange Aret. in d.prin.Bal.in dicta l.j.nu.15.Soci. Corn.Soci. nepo.dictis conſ.Dicitur autẽ uitioſe poſſidere, ſi ignorante proprietario poſſeſſionem acceperit: ſecundum eoſdem. & Chaſſ.d.folio.155.columna prima.num.3.facit doctrina gl. & Barto.per tex.ibi in l. ſecunda.C.de his qui ex publ. ratio.c. occultè fieri quod ignorante eo, cuius intereſt negotium ſcire: notat Barto. in l.non intelligitur.§.tacita.

ff.de

ff.de iure fiſci.Iaſ.in l. clam poſsidere.ff.de acquiren.poſſeſ.Matth.Affl.lib.i. conſt. Rub.xcix. nume. 17. Limitatur.iiii.niſi cautio, uel ſatiſdatio petatur, quia tunc fructuarius eam non præſtās,cenſetur eſſe in mala fide,ideoque fructus ſuos non facit,& ita conciliatur uarietas glo. eſtque receptiſsima concordia & reſolutio,ſecundum antiquiores & nouiores in dictis locis. Bart. & Fulgo.in dicta l.ſi cuius.Bartol. in dicta l.uxori: omnes in dicta l.prima,& dicta l.iiii.C de uſufr. Imol. & Panor. ad finem in dicto c.fin.Alex.dicto conſ.cxx.lib.vi Corne.Soci. & alii dictis conſiliis Bar.Bal.Salyc. in l.hac edictali § primo,in fin.uerſi. ſin autem utraque. C. de ſecun. nupt. per eund.
78 tex.ibi *fideiuſſionem diſſimulauerit*. Limitāt aliqui. v. ut regula hæc procedat in immobilibus,in quibus etiam ante cautionem propriè cōcedunt dici uſumfructum, ſecus in iis,quæ uſu conſumuntur,in quibus dicunt non appellari proprie uſumfructum ante cautionē:cū in his ex ſenatuſcōſulto utilitatis cauſa. data cautione, admiſſus fuerit uſusfructus iuxta tex.in §.cōſtituitur,Inſt. de uſufr.ideoq; in his tanquā diuerſis,diuerſæ cautiones præſtantur,ut bene declaret gl.& Paul.n.2.in d.l.i.C.de uſuf.Alci.ibi. vii. parerg.c.ii.poſt princ.& ideò in his, quæ uſu cōſumuntur crebrius reſoluūt ſcrib. cautionē dici de ſubſtantia uſuſfructus,ut cum Iacob.Butr.tradit Barto.in l.i.n. 12. C. de uſuf.& ibi Alex.ad eū.& Bal.ibi n.10 Saly.n.2.ad fi Fulg. in fine. Ang.Areti.in princ.Inſt.eo n.2.& de teſta d.gl.xciii.in fi.& Iaſ.in l.i.n. 125.& Alc.n.32.ff.de leg.i.Cor.cōſ. lxxix.lib.ii.n.7.idq.ut receptum tradit Soci.nep.d. conſ. lxxii.n.3.lib.ii Qua doctrina retenta (ut ſcilicet cautio dicatur de ſubſtantia uſusfructus,in iis quæ uſu cōſumūtur) ſpecifice,ut neceſſarium conſequens inferebat Ang.Are. in d.princ.Inſt.de uſuf.nu.3.in fi. quod perpetuo notādū cōmendat,ut tunc fructuarius non faciat fructus ſuos,niſi poſt cautionē datā,idēque nō obſcurè admittit.Soci.nep. d.cōſ.lxxii. Sed ego prædictā doctrinā (licet magis cōmunem) non puto ueram cōſequentiā,uero Aret.& Soci.nepos falſam,& contrariā receptiori traditioni probabo.Verius enim uidetur quod Imol. tentat in d.c. ult, num. 18.

de

de pignor. ut cautio non dicatur de ſubſtantia uſusfru-ctus, etiam in his quæ uſu conſumuntur per text. quem citat in l.v.§.ff. de uſufruct. earum rerum, quæ uſu conſumuntur, ibi, *conſtante uſufructu cautionem uelit* & ibi, *finito uſufructu*; ubi I. C. ante cautionem datam, conſtare & finiri uſumfructum ſecurè dicit in his, quæ uſu conſumuntur. Et per eundem text. ita prius Ioan. Fab. in § j. n.2. Inſt. de uſufruct. & ibi Iaſ. ad Porti. neutrum eorum citans & ante eos apertè ita docuit gloſſ. per eundem tex. in l. j. ff. de uſufruct. in uerbo utendi, & prius Azo. in ſumma. C. eodem. numero. 2. uerſicul. dicunt, citans eandem l.v. quæ incipit, hoc ſenatuſconſultum. §. j. & indiſtinctè in omni uſufructu id ſentit Bald. in l. ii. ad finem. C. communia de lega. dicens cautionem non eſſe neceſſariam ad originem, ſed ad traditionem uſusfructus ſequitur Ruin. conſil. xci. numero 8. lib. ii. & hæc opinio iuuatur ex reg l.i. §. lex. Falcidia, ſecundum communem allegationem ff. ad l. Falcid. Patet igitur non eſſe tutum fundamentum, Ang. Aret. & Soci. nepo. uerisque dicendum uidetur, etiam in his, quæ uſu conſumuntur, non impropriè uſumfructum dici ante cautionem. Et quamuis eorum antecedens uerum eſſet, non neceſſario conſequebatur, quod ipſi inferunt, ſtare enim poſſet, ut cautio dicatur de ſubſtantia uſusfructus in his, quæ uſu conſumuntur, non tamen impediatur fructuarius ante cautionem fructus ſuos facere, ſi rem abſque uitio poſſideat: ut præſuponit regula, de qua agimus. militat enim eadem ratio, quæ aſſignatur in uſufructu immobilium: hæc enim omnia æquiparandum in d. l.i. C. de uſufruct. ubi Doctor. indiſtinctè de uſu fructu quorumcunque bonorum circa fructus quærunt & reſoluunt, & hoc apertè uult. Bartol. ad quem Ang. & Soci. nepo nō aduertunt in d. l. uxori. ff. de uſufruct. lega. text. enim ibi loquitur de uſufructu pecuniæ: & in terminis eiuſdem text. Bartol. diſtinguit ut ſupra, reſoluens fructuarium regulariter fructus quos facere, & ita gloſſ. ibidem poſt Azon. ergo uolunt apertè traditionem noſtram procedere etiam in ijs, quæ uſu conſumuntur, & ita planè Alex. in d. conſil.

cxx.

cxx.libro 6. ubi agit de uſufructu eorum, quæ uſu conſumuntur ut patet ex principio conſ. & numer. 5. tanquam receptiſſimum tradit, quorumcumque bonorum fructuarium ante cautionem non petitam fructus ſuos facere; idemque colligitur ex Imol. & Panormit. in dicto capit. ultimo de pign. ubi text. de uſufructu immobilium & eorum quæ uſu conſumuntur, promiſcue agit, ipſique & alij Doct. indiſtinctè reſoluunt, quod ſupra tradidimus, ut iam perpetuo cauendum ſit a lapſu Angel. Aret. & Socin. nepo. & fundamento eorum, quo plures decipi poſſent, maxime cum hic fructuatius poſſideat ex iuſto titulo, & fructuum acquiſitio facilè admittatur, iuxta text & Bartol. in leg. ſed & ſi lege. §. ſcire. ff. de petit hæredit. cum aliis. Ex his autem non leuiter iuuabitur quod tradit Alexand. in l. prima numero 20. ff. de lega. j. quem ibi probat Socin. numero 12. ut in legato uſusfructus eorum quę uſu conſumuntur, ſaltem oblata cautione dominium ante traditionem transferatur, licet Iaſ. ibi numero 125. contrarium probet, idque Alcia. ibi, numero 32. contra Alexan. indiligenter dicat receptius, per text. qui nihil obſtat. in l. ſi tibi. ff. de uſufruct. earum rerum, quæ uſu conſumuntur, & opinionem Alexan. plenè ubi defendit Crauet. numero 173. & aliter ibi nouiſſimè explicat Ferretus, numero 46. pro Alexand. etiam poteſt adduci Bald. in l. 2. in fin. communia de lega. ſed contra adduci etiam poteſt idem Bal. (more ſuo) in l. j. nu. 10.

79 in fin. C. de uſufr. In hoc utiliſsimo articulo conſiliũ non fuit omittere, quod tanquam receptum tradit Corne. cõſ. clxxiii. nu. 8. libr. 3. moram fructuarij non ſatiſdãtis poſt petitam ab eo cautionem, ei tantum nocere quo ad fructus futuros, non uerò quoad perceptos ante moram ſeu ante petitam cautionem. idque ſcriptum putat a Bar & aliis in locis ſupra citatis. quos ego diligenter relegens id explicitè ſcribere nõ uideo: addo tamen idẽ tradere Pau. Caſtren. conſ. 279. ad fin. num. 4. lib. 1. & ibi Roman. conſ. ſequen. in fine. quos ſequi uidetur Soci. nep. d. conſilio 72. nnm. 8. lib. 2. Ego autem contrarium tutius putarem & magis de mente Bart. in d. l. vxori, & aliorũ quos in hac

materia

materia Corn. citat. Bar. enim. Imol. & Panor. in d. c. vlt. Alex. d. conſ. ccxx. & alij ſupra citati indiſtinctè loqui uidentur de omnibus fructibus a fructuario perceptis, quos reſtituendos dicunt ſi fructuarius non caueat. quod etiam ſentire uidetur Fulg. cum Bar. in d. l. ſi cuius. ff. de uſuf. id que mihi probabilius eſt in odium maligne nolentis cauere, ſi enim abſque culpa non poſſit mitius cum eo agitur ex gl. & Doct. in l. 4. C. de uſufruct. infra; quod mihi fortius probatur, quia fructuario nolēte cauere proprietarius neceſſario ab eo rē euincet, & conſequenter cum fructibus ante perceptis cauſa ſcilicet ad non cauſam reducta, tituloq. fructuarij prorſus reciſſo: arg. tex. in l. filio. 16. §. j. in fi. ibi, cum fructibus. ff. de inoff. teſta. cum notanter traditis a Roma. conſ. cccccliiii. nu. 25. a Fely. in c. cum cauſa, col. penul. de re iudi. idem eleganter comprobatur ex l. 5. ff. de lege commiſſ. & maximè ex doctrina Panor. in c. illo uos n. 6. de pigno. cōſiderando quod in his terminis reſcinditur titulus culpa, & uolūtate ipſius fructuarij, quorum alterum ſufficit, vt res cū fructibus auocetur: ex proximè citatis, & iis quæ tradit Burg in c. ad noſtram. n. 36. de emp. & vēd. & latiùs ſcribo in l. 2. C. de reſc. vēd. ex quibus ita iudicarem, & credo quod iudicabitur. in eo conſi. clxxiii. n. 8. li. 3. vnū ſumme cōmendat Corn. ex Bal. in d. l. j. vt fructuarius qui ſua authoritate, non proprietarij poſſeſſionem acceperit. non faciat fructus ſuos. etiā pro tempore, quo non petitur ſatiſdatio; adde Sali. in d. l. j. nu. 6. in fi. Ang. Aret. in d. princ. inſtit. de uſufr. col. 2. uerſi. *aut erat apud eum cum uitio*, quod vt receptū tradit Soci. d. cōſ. cxxxi. ad fi. lib. j. & horum mens eſt vt hoc procedat, quamuis proprietarius poſtea ſciat & patiatur fructuarium fructus percipere, ſed plures non ſine colore putabunt contrariū colligi ex Bar. in d. l. vxori. ff. de uſufr. leg. quē Docto. ubique ſequūtur & Imol. in d. c. fi. de pign. n. 19. in fine, & alij ſupra relati. qui uidentur reſoluere, quod fructuarius indiſtinctè faciat fructus ſuos, cū proprieterius ſcit eū fructus percipere & tacet, nec cautionem petit. Ego autē cenſeo Bar. & qui eum ſequuntur intelligendos, quando fructuarius vitiosè poſſidet, prout ſine conſenſu proprietarij.

Quod

Quod ſi forſan Bar. & alij contra ſentiunt, mihi tamẽ uerius uidetur, quod uult Bald. quẽ Salyc. & Cor. ſequũtur. ut ſcilicet fructuarius nõ faciat fructus ſuos, ſi uitioſè poſſeſſionem accipit, nec id uitium purgetur ex ſcientia & taciturnitate proprietarij, quod probo, quia tũc obſtat uitioſa poſſidendi origo, quæ attẽdi debet. tex. ubi latè Iaſ. in l. clam poſsidere. ff. de acq. poſ. ibi, *ſed origo mancipiendæ exquirenda eſt*, probatur hæc opinio, quia proprietarius iure tacere potuit cõfides iuri ſuo. l. ſicut, §. viii. non uidetur, ff. qui mod. pig. uel hip. ſol. nec proprietario leuiter auferendum eſt ius quæſitum ex culpa fructuarij ſecundũ iuris reg. quod magis probatur, quia legatarius ita accipiẽs poſſeſsionẽ ſine authoritate hæredis, aliquãdo poſſeſsione aliquãdo tuto iure legati priuatur, iuxta l. non dubiũ. C. de leg. j. ff. quor. lega. ſic accipiens poſſeſsionẽ ex contractu abſq; authoritate domini, prædo. cẽſet l. ſi ex ſtipulatione. v. ff. de acqui. poſſeſ. ergo proprietarius euincet rẽ cũ fructibus à fructuario, qui uitioſè poſſeſsionem occupauit tanquã à malæ fidei poſſeſſore, facit quod notat Fulg. in l. iiii. in fine C. de uſufruct. maxime quia proprietarius rectè allegare poſſet, ꝙ niſi fructuarius uitioſè accipiſſet poſſeſsionẽ, ipſe poſsideret, & donec ſibi cautio daretur, fructus ſui eſſent, ut uerbum eſt ea quæ ſupra adduximus. In eodẽ articulo eſt aliud non negligendum, in quo Doct. latenter uarian. Nam Alber. in d. l. iiii. C. de uſufru. referens antiquos, bis cõcludere uidetur fructuariũ cenſeri in mala fide, & conſequenter non facere fructus ſuos ubi non cauet, ſciens ſe ad id teneri, etiam ſi ab eo cautio non petatur, & ita Fulg. ibi. ad fi. & Bal. in l. i. ad finem, eodem titu. Corn. d. cõſi. clxxiii. nu. 8. ibi, *credidit non teneri*: & Anchar. in d. c. fin. de pignor. Sed hæc opinio nõ uidetur uera, ſi enim proprietarius ſciat fructuariũ poſsidere, nec fuit aliquod uitium fructuarii in accipienda poſſeſsione nõ poteſt dici mala fides, ex eo ꝙ fructuarius cautionẽ nõ præſtet, quæ ab eo non petitur, quod probare uidetur. Imo. in d. c. ulti numero. 19. in fin. & ſentit Bart. ſi expẽdatur, in d. l. iiii. ad finem dum loquitur de mala fide fructuarii, eamque exemplificat, quando requiſitus non ſatiſdat

non

quit,quod confirmatur, quia tunc minus ſuſpectus eſt ob
poſſeſſionem rei immobilis iuxta.l.ſciendum.ff.qui ſatiſ.
cog.atq; ita ſatis erit tunc promittere cum ſolenni hypo-
theca,quia ſi fructuarius re malè utatur, facilè eſt reme-
dium proprietario,ut rem euincat ſecundum ueram & re
ceptā ſententiā, quam ſuperius probauimus cum Bal. &
Alex.in l.diuortio.§.ſi fundum ff ſolu. matr. quam ultra
ibi copiosè citatos,probat Iaſ. in l. nemo poteſt ſecunda
lectu.in fin.ff.de lega.i.& Bellonus,dicens eam cōem,cō-
80 ſilio.liiii.in fin. Hec autem regula,qua uſufructuarius ca
uere iubetur, limitatur in nonnullis caſibus: ut notat gl.
in dicta l.quarta,C. de uſufruct.& in d.c.ult.de pignor.&
illis addit Soci. notabilem caſum, in eo qui donat bona
ſua retento uſufructu,ut is ſatiſdare non teneatur,ne ex li
beralitate propria uexetur:ita Soci.in l. omnes.ff. de ex-
cep.quē ſequitur Deci.in l.diuus Pius nu.2.ff. de reg. iur.
ubi refert Cor.idem conſulentem, cōſ.cclxvii.lib.iiii.ubi
nu.11.Cor. inquit,ſe ſexagenarium nūquam uidiſſe do-
natarium,talem cautionem a donante petere. Et ita Soc.
in l.i.nu.16.ff.qui ſatiſd.cogan. & idem probat Deci.cōſ.
cclxv.num.5 qui ad idem refert Plat.in §.præterea, Inſti.
de actio.idem ſequitur & cōmendat Cagno. in d.l. diuus
Pius.idem probat Rubeus,conſi.liiii.num.7.& idem pro-
bat Gozad.ad conſi.xci.nu.5.Et eorum opinio iuuari po-
teſt ex gloſ.in l.ſi quis argentum,uerb.æſtimatione.C.de
donat.ibi,*ſpeciale in fauorem exercentis liberalitatem*:& in ca
ſu notabili tradit Aufre. uel Ferra.in additione ad Guid.
Pap.q.cciiii.& quod notat idem Guid.deciſ.ccccxciii.Sed
hi patres non adducūt fundamentum,quod urgeat; corū
tamen opinio æquitate,& politica comitate fouetur:du-
rū enim & inciuile uideretur,admittere donatariū petē-
tem cautionem ab eo, qui liberaliter beneficium ei con-
tulit:iuxta uulgarem l.ad res donatas.ff. de ædil. edict. &
d.l. diuus Pius,donatio enim ſine amore non fit, ideoque
donans uidetur facere opus parentis: ut tradit Pala. in
Rub.§.lxx.num.21.Rip.in l.fi.q.xlix.C.de reuo.dona.per
tex.qui aliqualiter probat, in l.iiii.ff de confir. tut. Sed
de rigore contrarium ſuſtineri poſſet, imò quòd donans
retento

retēto ſibi uſufructu,non excuſetur a ſatiſdatione ob generalitatem & geminationem uerborum dic.l.i.ff. uſufr. quemad. caue. ibi, *ex alia quacunque caſu conſtitutus fuerit uſusfructus*: C.d.l.iiii.C. de uſuff. ibi, *ſiue ex uoluntario contractu*: iuncta regu.l.in fraudem.§.ult. ibi, *qua generalis*.ff. de mil.teſta. ſic enim & cum patre donatore iuris regula ſeruatur. nec ob cauſam donationis diſpenſatur l.ii.C.ſi aduerſ donat.ꝙ uidetur probare Hannib.in d.l.nemo poteſt.n.175.nō tamen recederē a ſuperiori opinione, quæ receptior & æquior eſt, cū temperamento Soci. ut ſat ſit donātē tunc promittere cū hypotheca bonorū, ut ſic per mediocritatē cauſa dirimatur, argu.tex. quē citat in l. filio vii.in fi ff ut leg.ſeu fideicom.nom.caue.addo in propoſito poſſe expendi.text.in l.tribus,uerſ.illud,ff de uſuf. ear. rer. nec enim lex acerbā exactionem probat, ut pulchrè tradit Vlpi.in l.ſi bene collatæ. xxxiii ff.de uſufr. In praxi etiā obſeruatum uidi, ꝙ tradit Pau. Caſt. in d.l.i C. de uſufr. n.5.ut licet fructuarius non offerat cautionē, nō ideo abſoluatur proprietarius, ſed condemnetur: adiecto eo,ſi fructuarius caueat:& ita Deci.conſi.ccccxviii.n.18. In modo autem cauēdi eſt differentia inter bona immobilia, & alia in quibus propriè cadit uſusfructus, & inter bona mobilia,uel ea quæ uſu conſumuntur; in prioribus enim cautio eſt de utendo & fruendo boni uiri, d.l.j.ff. uſusfr.quemad.caue.in alijs autē aliter cauetur, ut in l. ſi tibi.vii.ff.de uſufr.ear.rer probat text. in d.c.ult.de pign. gloſ.& Pau.nu.4.in d.l.i,C. de uſuf. in his enim, quæ uſu conſumuntur, inquit.d l.vii. cautionē præſtandā eſſe de reddēdis rebus eiuſdē qualitatis, uel de reddenda æſtimatione earū,& loquitur tex.de uino,oleo,frumento, & ſic de iis, quæ recipiūt functionē in genere ſuo quo: caſu dicit Imol.in d.c.ult.nu 23. cum gl. ibi meliorē practicam eſſe:ut res æſtimentur,& caueatur de reddenda æſtimatione.

¶ Ego aute verius puto,ex d.l vii. magis conſuli fructuario, inque eius fauorem admitti cautionem alternatiuam: ſcilicet de rebus eiuſdem qualitatis, uel de earum æſtimatione,ut ſic eligat fructuarius modum ſoluendi iuxta regu.l. plerumque.§.ulti.ff. de iure dot. quæ in alterna-

natiuis debitori electionem tribuit, beneficium legis alicui auferendum eſt lege quarta ſi quis cōdemnatus.ff. de re iudic. Quando autem in hac materia agitur de æſtimatione, intelligitur ſecundum tempus, quo conſtituitur uſusfructus, ut probat gloſſ in §. conſtituitur, uerbo æſtimatę. Inſtitu. de uſufruct. Azon. in ſumma. numero 3. in fine: & tanquam receptum tradit Matthæ. Afflict. deciſio.cccxlii. numer. 3. ibi tempore recepti uſusfructus: & Alexand. & Bertrand. in locis infra citandis. Eſt etiam alia differētia in bonis mobilibus, quo ad ea quæ uſu minuuntur, ut ſerui, ueſtimenta & ſimilia, quę differunt ab oleo, frumento, & ſimilibus; in prædictis enim quæ non omnino uſu conſumuntur, ſed minuuntur & corrumpuntur, dubitat Federic. conſil.xlvi.nume. j. Panormita. autem in dicto capit. ulti.nume.3.& Cardin.ibi, utiliter tentarunt ut fructuarius caueat, ſicut in bonis immobilibus, de utendo ſcilicet arbitrio boni uiri,& reſtituendo, quod ſupererit: non uerò de reſtituenda æſtimatione: quam opinionem tenuit Florian. quem refert & ſequitur Imol. in dicto capitu. ultimo, numer. 24. Sed in uſufructu veſtium & pannorum contrarium receptius eſſe: probat Alexan. conſil.lviij.nume.7. libro tertio & ſecurè Bertrand. conſi. xl.numero 7. libro ſecundo.& Socin. conſil.ix. colum. 2. lib quarto & regulariter in veſtimentis idem ſentit Azo. in ſumma.nume.3.& tanquam receptum in ueſtibus & pecudibus id tradit Areti. in dicto §.conſtitu. numero 2. in fine: in ſeruis autem & iumentis, tanquam receptam probat Socin. dicto conſil. opinionem Panorm.& Imol.quę æquitatem habet: ne alias uſusfructus ſit penitus inutilis, ſed contraria ſententia indiſtinctè receptior uidetur ex Angel. Areti. Bertrand. in dictis locis: & opinio communis (licet dura) maximè iuuatur ex litera dicti § conſtituitur, ubi ſerui, iumenta, ueſtes & alia mobilia æquiparantur: in ueſtimentis autem aliquid ſpeciale notat Alcia. dicto libro ſeptimo. Parerg. capitulo ſecundo & de his hactenus,

SVMMARIA.

Tertiæ partis.

1 Ex hac.l.reſtringente poteſtatem patri in aduentitijs, nec alienare poſſit, cum prius eum dominium appellauit inferuntur aliqua: & agitur de intellectu l.4.ff de uſufruct. uſque ad numer. 4.

5 Agitur ſimul de intellectu.l.recte dicimus.ff.de uerborum ſignificatio.

6 Agitur de intellectu.l. 1.ff. de uſufructu legato,reijciunturq; plura ad eam.l.ſcriptam & oſtenditur uſumfructum dici de bonis, & in bonis. Idemq; de ſeruitutibus realibus, contra uulgarem opinionem, uſque ad nu. 9.

10 Ex hac l.appellante patrem & filium ſimul dominos,infertur ad §. ſi duobus.l. ſi ut certo.ff.commoda. quæ hic ornatur,uſque ad num. 12. & ſeq.

12 Ad idem adducitur, & explicatur.l.in rebus. C.de iure dot. & an uir dicatur dominus dotis & nu.13.

14 Improbatur uulgaris allegatio & inductio.l. doce ancillam.C.de rei uendi.

15 Fit in eo articulo differentia inter bona æſtimata & inæſtimata.

16 Ex d §.ſi duobus,infertur ad imperia,an in eis duo domini admittantur & ibi de ſummo pontificatu,cum excellentiſſimo præceptore Nauarro.

17 Tractatur idem articulus in minoribus dignitatibus,& expenditur lex regia apud Luſitanos.

18 In materia peculiari huius l. in ultima parte agitur de uerbo alienare.

19 Reijcitur communis allegatio.l. 1.C.de fun.dota.

20 Imperatur quodam traditio Bal. Pau. & aliorum: reijciturque vulgaris differentia, quæ fieri ſolet inter uerba legis & uerba ſtatuti.

21 Probatur recepta opinio Azo: ut pater legitimus adminiſtrator ſine decreto legitimè alienare poſſit.

22 Proponuntur aliqua in contrarium ſed defenditur communis ſententia.

Oſtenditur

23 *Oſtenditur tamen non eſſe ſecurum eum, in quem pater alienauit, niſi probet fuiſſe iuſtam alienandi cauſam.*
24 *Adducuntur aliqua iura de alienatione neceſſaria quæ patri permittitur.*
25 *Eadem iura eleganter ponderantur ad probandam receptam ſententiam, ut uenditor habens facultatem rei tradendæ, præciſe teneatur tradere.*
26 *Traduntur aliqua de cauſis ad alienandum, de rebus tempore perituris, & nu. 27.*
28 *Reprobatur multorum opinio circa molendina & bona ſita iuxta mare, uel flumen. oſtenditurque in ijs neceſſariam eſſe ſolennitatem, quæ regulariter exigitur circa immobilia, & numero. 29*
30 *Infertur generaliter permitti alienationem filio utilem & in ſimili adducuntur aliqua.*
31 *Oſtenditur uarietas.* Doct. *probaturque receptior opinio contra glo. & plures, ut alienatio rei eccleſiæ, uel minoris abſque ſolennitate non ualeat, etiam ſi utilis appareat.*
32 *Poſſe tamen ualidari ſi id eligat eccleſia uel minor, quod limitatur numer. 33.*
34 *Agitur de remedio præſtando ei cui cum eccleſia uel minore contraxit, & timet actum reſcindi.*
35 *Oſtenditur contra receptam ſententiam aliquos incautè loqui.*
36 *Agitur de intellectu l. Iulianus. §. ſi quis colludente, et §. ſeq. ff. de actio. emp. contra plures ſcrib.*
37 *Patrem alienare poſſe uſumfructum aduentitiorum, ſed tunc minus iuris transferre, quam ipſe habet.*
38 *Inde infertur ad alios fructuarios, & agitur de intellectu §. finitur Inſti. de uſufr. & de alijs multis iuribus contra ſcrib. & nume. 39*
40 *Si legetur uſusfructus domus, adiecto ne legatarius altius tollat, uel alia ſeruitute impoſita, non ideo cenſeri relictam proprietatem, contra omnes ſcribentes.*
41 *Idem dicendum relicto uſufructu cum onere ne res diſtrahatur, contra Bald. & omnes ferè ſcriben.*
42 *Explicatur contra omnes ſcriben intellectus l. Proculus. ff. de uſu fruc. & adducuntur aliqua utilia, & nu. 43.*
44 *An pater circa aduentitia filiorum compromittere poſſidet?*

45 *Idem tractatur circa facultatem tranſigendi & explicantur ali qua a ſcrib. confiſe tradita & nu. 46.*

47 *Infertur ad intellectum l. ait prætor ff. de iure delib. & nu. 48.*

49 *Infertur ad poſſidentem uel prætendentem bona maioratus & fit differentia inter alienationem uoluntariam & præſcriptionem, & iudicium contra inſignem* Deci. *& plures, & numero. 50.*

51 *Limitatur & utiliter hæc lex, in alienatione quæ fit uigore pacti reemendi uel de reuendendo.*

52 *Agitur de intellectu l. 1. § fin. ff. de reb. con. Et tractatur. q. an minore uel eccleſia emente ualeant pactum reuendendi, & inferuntur multa utilia, & explicantur aliqua iura. numero 53. 54 & 55.*

56 *Tentantur noua limitatio in patre filioq; nobilibus, cum moderamine* Explicatur *§ fi. l. cum plures. ff. de admi. tutor.*

57 *An pater poſſit facilius alienare in eum, a quo aduentitia prouenerat, & reprobantur aliqua a Doct. tradita, & nu. 58.*

59 *Reſtringuntur iuridicè quod uulgo dici ſolet de effectu donationis remuneratoriæ.*

60 *Donationem facta ei, qui prius donauerat poſſe reuocari ex ingratitudine contra plures, & in eadem requiri inſinuationem, contra alios nu. 61.*

62 *In eodem articulo explicantur multa iura contra uulgares traditiones.*

63 *Agitur de locatione longum tempus, & an duret finito uſufructu patris.*

64 *De effectu conductionis ad longum tempus. & an æquiparetur emphyteoſi, & uerè cenſeatur alienatio, traduntur multa, & & nu. 65 & 66.*

67 *Oſtenditur differentia inter conductionem, quæ habetur a fiſco uel rebus. & eam quæ habetur a perſona priuata, in quo aliqua iura explicantur.*

68 *An pater uel fructuarius poſſint imponere ſeruitutem, & quandiu duret, & nu. 69.*

70 *Inde explicantur aliqua iura, & traduntur nonnulla in ſimili. & num. 71.*

72 *Agitur an Pater poſſit uenire contra alienationem, quam fecit, de aduentitijs, & inferuntur aliqua, nu 73.*

An

74 *An filius uiuo patre poſſit reſcindere alienationem aduentitiorum a patre factam, & in eo nonnulla ſcitu digna.*

75 *Agitur de remedio, quo liberis ſuccurri poſſit, quando pater bona diſſipat.*

76 *Tractatur etiam an & quomodo ſuccurratur liberis patre alienante ex cauſa oneroſa uel lucratiua, & nu. ſeq. ubi multa contra ſcriben. explicantur.*

78 *Tractatur q. an filius uiuo patre audiatur in bonis maioratus, & explicantur aliqua iura.*

79 *Traditur limitatio communis gl. & Docto. quando filius eſt hæres patris, & adducuntur aliqua non negligenda.*

80 *Agitur contra Docto. de ſuſtinenda gl. in l. ſi §. in computatione. C. de iure delib.*

81 *Ampliatur multipliciter reg. l. cum a matre. C. de rei uendit. & multa inde inferūtur nu. 82. Deinde multipliciter limitatur, & multa iura explicantur, nu. 83.*

84 *Tractatur eadem regula circa bona feudalia uel maioratus. Et explicatur ad propoſitum diuiſio feudi hæreditarij, & de familia, & multa accuratius traduntur, quam alibi ſcripta forſan reperiantur. uſq; ad nu. 87.*

88 *Suſtinetur notabilis opinio, quam in materia conſulendo probauit Dec.*

89 *Alia non uulgaria in eadem re adducuntur. & nu. 90.*

91 *Probatur contra ferè omnes ſcrib. frequentius admittendum eſſe ſucceſſorem iure ſanguinis uocatum, etiam ſi non ſit hæres ultimi poſſeſſoris.*

92 *Tractatur quid receptius ſit circa eam q. an ſucceſſor in feudum hæres q; proximi poſſeſſoris poſſit reſcindere alienata ex bonis feudalibus, & adducuntur multa utilia nu. 93. & 94.*

95 *Probantur in ea re aliqua contra receptas opiniones, & nu: 96.*

97 *Tractatur eadem. q. in terminis alienationis factæ cum conſenſu domini.*

98 *Traditur elegans reſolutio fauorem primi acquirentis feudum uel emphyteoſim.*

99 *Tractatur plenè utiliſſima q. circa ſucceſſorē maioratus ſimulq; hæredem alienantis rem eiuſdem maioratus, an contra alienationem audiatur, & explicantur multa iura, nu. 100.*

101 *Ampliatur prohibitio huius l. etiam in cauſa dotali, & inde*

elegantiſſimè limitatur auth. res quæ.C. communia de leg. numero 102

103 *Ampliatur hæc l.nec pater hæreditatem uel legatum repudiare poſſit, & explicantur aliqua iura contra ſcriben .& numero* 104

105 *Tractatur, an pater remittere poſſit actionem ex iniuria in filium commiſſa.*

TERZA PARS.

L. j.C.de bon.mater.

RESTAT tertia pars huius l. iuxta diuiſionem in principio factam. Hęc autem pars ultima reſtringit poteſtatẽ patri cõceſſam in bonis aduentitijs filiorum, ne ſcilicet pater ea alienare ualeat, nec filio obſtet uſucapio, imò poſſit omni tempore rem a patre alienatam uendicare. Licet ergo pater ſuperius, ut dominus cenſeatur ob amplum uſumfructum poteſtatemq; agendi & defendendi in aduẽtitiis, non tamen alienare poteſt: & ſic poſſet inferri ad id quod in ii. parte diximus, dari dominum ſine
1 facultate alienandi: quod non repeto. Infertur etiam ad intellectum tex. in l. iiii. ff. de uſufruct. ubi I.C. Paulus ait, uſumfructum in multis partem dominii eſſe cõtra quem opponi ſolet de tex. in l. rectè dicimus. 25. ff. de uerb. ſig. ubi idem. I.C. inquit: rectè dici totum fundũ noſtrũ eſſe, etiã ſi uſusfructus alienus ſit, quia uſusfructus non dominij pas eſt: quæ iure uidentur contraria. Et Accur. uariè conciliat: receptior autem interpretatio cum gl. ea uidetur: quàm probat Bart. in l. qui uſumfructũ. ff. de uerb. obl. & ibi alii ſcrib. maximè Alex. n. 2. ut ſcilicet uſusfructus dicatur pars integralis fundi uel dominii, quia ex proprietate & uſufructu plenè cõſtat: & ita procedat d.l. iiii. non uerò dicatur pars quotitatiua, uel prædicamentalis. & ita procedat d.l. rectè. ubi gl. ita dicit reſoluẽdum ſecundum dialecticos, & ita Pau. in l. ſi quis. 6. §. differentia, num. 3. ff. de acq. poſſ. & Areti. cõſi. clix. in fine, & Claud. Marmer. in l. naturaliter, nihil commune, nu. 43. ff. de acquirend. poſſeſſ.

poſſeſſ.Iaſ.in l.j §.uſusfructuarius,nu.2. ff.de no.ope.nunciat. Sed hæc reſolutio magis ſapit dialecticam quàm iuris prudentia, nec ullo modo uidetur demente. I.C. in d.ll.nec ſtare poteſt ad d.l.iiij.ut bene conſiderat Vigl.in §.alienus ſeruus Inſt.de hæred.inſtit. & prius Fulg. in d.l. iiii.nam ſecundum interpretationem gl.& Bart.ad eaml. nõ diceretur uſusfructus pars dominii in multis: ſed ſemper & indiſtinctè, cum ſemper ſit pars integralis ad perfe
2 ctionem dominii.Aliter intelligebat Bar.in l.uẽditione. ff.de bo.auth.iud.poſſ.ubi.I.C.ait,fructuarium contineri appellatione dominii.& Bar.reſoluit.ut dicatur dominus reſpectu uſusfructus,non reſpectu rei,& ita uariando Bar. refert.Iaſ.in d §. uſusfructuarius,nu. 2.ad fin. & ita ſentit Bar.in Rub.C.de uſufr.nu.1.Alex.in d.§.nihil commune. nu.6.& plures,ut dixi ſuperius in ij.parte.Sed hæc reſolutio, licet ſe uera eſſe poſsit, non tamen ad illa duo iura applicatur,cum l.iiij.dicat in multis uſumfructũ eſſe partem dominii d.l.recte,dicat indiſtinctè non eſſe partẽ do
3 minij.Omiſsis aliis interpretationibus gloſ.& Docto.aliter cõſiderat ingenioſus Vigl.in d.loco, ut uſusfructus dicat pars dominii. ſcilicet in rebus,in quibus datur fructus in perceptione corporum,ut in fructibus agri,& fœtu animalium,& ita procedat d.l.iiij. nõ autem dicatur pars dominii in uſufructu ædium, ut ſic procedat d. l. rectè dicimus. Sed hæc interpretatio placere non poteſt, quia dicta lege quarta, loquitur uniuerſaliter in uſufructu cuiuſque rei,& in quacunque ſit,dicit ea lex eſſe partem dominii in multis,atque ita non reſtringitur magis ad uſum fructum agri, quam ædium, ſimiliter dicta l. recte, dum negat uſumfructum eſſe parte dominii, loquitur de fundo, ut patet ex principio l. & ſic agit de uſufructu rei, in
4 qua datur perceptio corporum. Mihi magis placet quod gloſſ. tandem ſentit in dicta l. quarta, licet nouiores ad eam non ſatis attendant in locis ſupra citatis, ut ſcilicet uſusfructus dicatur pars dominij in multis, id eſt habere ſimilitudinẽ dominii,quia uere in multis att.uſufrucutuario aliqua conceduntur.quæ regulariter rei domino congruunt,nec uidentur niſi domino competere,ut gloſſ.ibi

O 4 probat

probat, & ego in pluribus deduxi præced. parte, & tradit Iaſ in d.§. uſufructuarius, n. 2. cũ ſeq. Dec. conſ. ccccxvii. nu. 7. & 9. & ita cũ gl. reſoluunt Bal. & Fulg. in d.l. iiii. qui citati nõ ſolent, & ita uidetur cõcludere Alc. in d. l. recte nu. 7. licet alijs uerbis. Atque ita ex d.l. rectè intelligo cõſtitui regulã, uſusfructus propriè nõ dicatur pars dominij, nec impediat, quin proprietarius dicatur dominus totius rei (ut l. C. inquit.) In multis tamẽ habeat uſufructus ſimilitudinem, uel ſpeciem dominij, iuxta d.l. iiii. quã ita accipere uidetur Azo. non relatus, in ſumma de uſufr. nu. 2. quibus nõ citatis, ita uidetur intelligere Connanus lib. iiii. c. iii. & latius c. vi. char. xlii. ſecundum quam conſiliatione nulla eſt repugnãtia in illis. ll. ſtat enĩ, ut quod non eſt tale habeat ſimilitudinem illius in nonnullis. idq; etiã in rebus naturalibus, ut in herbis & medicamẽtis ſæpe videmus, ut una res in multis habeat effectũ, & uſum alterius. Quia uerò uſusfructus ad plura eſt pars dominij, ſeu habet eius effectus, ideo nõ reijcitur nomẽ domini in fructuario, ut probat d.l. in uend. viii. & colligitur ex multis, quæ deduximus in proxima parte. & eſt receptus ſecundũ Gomez. in §. æque. col. ult. ad fi. inſt. de actio. & ita aſſerit
6 Rubeus in d.§ nihil commune, nu. 110. Ex his autem infertur ad intellectum tex. eiuſdem I.C. Pauli, in l. j. ff. de uſufr. lega ibi, *nec ex bonis, nec extra bona*, quæ lex. cõmuniter intelligi & allegari ſolet in eum ſenſum, ut prędicta eius uerba deſignent uſumfructum, uel quamlibet ſeruitutem, ut hæc nõ dicantur ex bonis, nec extra bona, & ita accepit glo. & Bar. ibi glo. in l. rem in bonis. lii. ff. de acq. rer. domi. glo. in l. v. ff. de uerbo. ſign & ibi Alci. glo. & Doctor. in princip. Inſti. de rer. diuiſ. & ita cõmuniter ſcrib. ut tradit Auguſt. Bero. in c. nulli. nu. 78. de reb. eccleſ. non alie. Sed hæc communis traditio difficultate non caret. ut ibidem ſentit gl. uerb. ex bonis, hæc opponit. & uariè ſoluit, quam Bart. ſequitur, uariè etiam loquuntur Fab. & alij in d. princip. de rerum diuiſ. quorum nullus ſatis explicat, cur uſusfructus & aliæ ſeruitutes nõ dicantur eſſe de bonis, cum pro his actiones & exceptiones competãt, ut nouiſſimum eſt, & patet ex. §. æque. inſt. de actio. l. ii.
ff. ſi

ff.ſi ſeru.uend.unde uiderentur neceſſariò,inter bona cō numerari. iuxta ea quæ latiſſimè deduximus in j. part.
§ Rub.Et mihi augetur difficultas,quia uerba I. C. in d.l. j. apertè habēt, ne uſus fructus & ſeruitutes dicantur de bonis,quod lōge minus eſt, quàm in bonis: ut colligitur ex Vlpia.in l.ii.§.in hac.ff.vi.bon.rapt & maior adhuc difficultas uidetur in uſufructu,qui omnino de bonis & in bonis eſſe uidetur, maximamque utilitatem continet,& rei poſſeſſionem & corporū perceptionē,& nomen,dominij
7 in multis,ut ſupra.Quæ adeo uera ſunt. adeoq; ſtringunt uſufructu,ut in eo ſuſtineri non uideantur refugia, & cōciliationes gl.Barto.& aliorum, quas difficultas nōn tam exactè perpendens Loriotus,in.l.non uidetur.ff.de regulis iuris,ad fi.pag.ccccclxvii.ſui operis,non ineptè agit de intellectu illius.l. reſoluens, ut ibi uſufructus & ſeruitutes non dicantur in bonis,id eſt,in dominio propriè ſumpto,nec extra bona, id eſt, extra bonorum appellationē, quæ in iure late patet. Sed hæc interpretatio non ſatisfacit,quia I.C.ibi nō reſpicit dominiū proprium,uel improprium,nec loquitur per uerbū,in bonis,ſed de bonis quo minus iuris continet. ut proximè dixi nec tutū erat in uſufructu omnino negare dominium, ut patet ex ſuperius. Lungoual.in l.imperium, num.232. (appellans difficultatem nodū Gordianum) aliter explicat, neminem referens, uideturq; intelligere ea uerba tex. non ut Doctor. accipiunt de ſeruitute,ſed de uſu, aut uſufructu ſeruitutis realis. Sed ante eum ita apertè notat Alber (nullibi citatus) in eadem l.repræhendens omnes,qui illam l.notant ad id, quod ſeruitutes non dicantur de bonis, uere enim I.C.ibi tantum agit de uſu, aut uſufructu alicuius ſeruitutis legato, & ita unico uerbo.uariando, reſpondet Ange. Areti.in d.princ.Inſtitu.de rer.diuiſ.nu. 3.uerſi. aduertas, & in hunc ſenſum conſonum uerbis illius l. ceſſat maior pars argumentorum, ex quibus hæc difficultts reſultabat. Sed nec iſta interpretatio prorſus tollit difficultatem, quia tex.ibi tandem concedit actionem ei, cui uſus uel uſusfructus ſeruitutis relinquitur, unde ea actio debuit efficere, ut tale ius poſſet è bonis dici. Quapropter
eſt

eſt aduertendum,quod I.C.ibi retulit illa uerba magis in quandam argumentationem, quã deciſionem,arguebat enim prius , ut eo caſu non diceretur uſusfructus, nec v-ſus,nec eſſet locus cautioni,de qua in titu. ff. de uſufruct. eat rei & §.conſtituitur, Inſtitu. de uſufru.quaſi ex eo relicto non reſultaret ius aliquod , cui congruerent uerba ſenatuſconſulti iubentis cauere,ſed tandem cõcedit actionem ex eo legato , & dicit eſſe cauẽdũ, & ſic uidetur etiã eo caſu magis probare,id ius de bonis appellari, quod Docto.non aduertunt.Concluſio enim & finis non argumẽtatio I.C.attendi debet,ſicut in omni diſpoſitione.l.ſi uoluntate,ad finem,C.de reſcin.uendi. ibi,*poſt multas contentiones*,Bal.in l.ſi ut proponis,n. 12.C. quomodo & quãdo
9 iud.Afflict.deciſ.ccclxxv.n.5.Deci.in l.ſi ego,n.3.ff.ſi cer.
¶ peta.Reſoluo igitur contra gl.Bart. & Doct.communiter in dictis locis. ut uſusfructus propriè dicatur de bonis, & in bonis, ut etiam ſeruitutes nõ dicantur nõ eſſe a bonis & ab eis malè citari uerba dict.l. j. ad quæ melius aduertit Alb.ibi,& uerba illa uidentur à I. C. prolata ex ſubtilitate iuris, ut alias in domino inquit Imperator in l. in rebus.C.de iure dot.Non omitto,ꝙ Lõgoual.d.loco intelligit illa uerba *non extra bona* id eſt. non extra comercium hominum,quod mihi nõ placet, nec credo alteri placiturum,quia licet ita aliquando ea uerba accipi uideantur in d.princ.Inſti.de rer.diuiſ.nõ tñ I.C.ibi id reſpexit, nec cõgruũ erat,attento ꝙ agebat de re non ſacra,nec religioſa, nec ſimili,iuxta l.continuus,clxxxvii.§.cũ quis.ff.de uerb. obl.l ſed Celſus.vj.ff.de contrah.emp.l.apud Iulianũ.xlj. §.cõſtat.ff.de le.j. ergo, *non extra bona* , ſimplicius dicitur in l. j. pro non omnino alienis, nec extra ius diſponentis,nõ uero pro ijs quæ in bonis eſſe non poſſunt. Nec eſt nouum , ut aliquo reſpectu dicantur non eſſe bonis , ea quæ alias regulariter ueniunt appellatione bonorum, ut uidere eſt in iuribus & actionibus, quæ inter bona propriè & ſæpiſſimè cõnumerantur in multis legibus (ut latiſsimè deduxi ſupra in j. par Rub.) & tamẽ aliquando di
10 cuntur non eſſe patrimonio l.cũ pupillus ix.ff. rem pup. ſalu. for. ubi notant & explicant Bar. & Pau. Ex ſupradictis

ctis,& maximè ex hoc tex.quo pater ad aliqua dicitur do minis,cum filius uerè dominus ſit·infertur ad illud uulgare,de quo Vlpian.in l.ſi ut certo.v.§. ſi duobus.ff.commoda.ibi,*duorum inſolidum dominum eſſe non poſſe*: ubi Pau. Caſtr.nu.2.inquit illum tex.eſſe meliorem de iure:cuius regulam uariè limitat Soci. (ſi is eſt) regula xcix. & in aliis libris.cxxxv.& nouiſſimè Mantua.libro Paralipo.ca.l.ubi id ornat.quibus tamen addendum eſt Albe.ibi,nu.17.eã regulã procedere non ſolum in re uiſibili:ſed etiam intellectuali,quod tamen nunc diſcutio Ampliatur etiã ex traditis a Iaſ.in l.ſi pluribus,n.33.ff.de leg.i.ut idẽ ſit in dominio acquiſito ex diſpoſitione legis abſq;traditione cõtra Are.in l.iii.ff.ſolu. matrimonio . reſpondetq́ue Iaſ.ad tex.ibi , quem Aret.inducebat: ſic idem Aret.in l.iii.§.ex contrario,nu.36.ff. de acquir. poſſeſsio. inquit quaſi dominiũ apud duos eſſe poſſe;idq́ue probat Iaſ.in §. ex pluribus, eiuſdem l.fine . Sed illud damnat idem Iaſ. in d §. ex contrario,nu.53.eiuſque opin.contra Areti. tutior uidetur regulariter. eadem enim ratio militare uidetur in dominio quæſito ſine traditione,& in quaſi dominio,ut neutrum eorum apud duos inſolidum ſimul eſſe poſſit,vtrobique enim eſſet repugnantia quam iura non admittunt.Ampliatur regu.dict §.ut nec duo poſſint procuratores ſimul cõſtitui in rem ſuam:nec duobus idẽ ius cedi inſolidum,ut ex Bal.tradit Iaſ.in l. non quocunq;.§.qui Caium,nu.6. ff.de leg.i.Ex noſtra autem l.iam infertur limitatio ad regul.d.§.ſi duobus uehiculum:ut aliquando duo dicantur domini,unus uerè & propriè,aliter abuſiuè, ſeu quoad quid ; ut hic uidemus in patre & filio circa aduentitia,& alias filius uiuo patre impropriè dicit dominus,ut in l.in ſuis,& ibi Bar.n.4.Pau.& alij.ff. de liberis & poſth.

11 & ibi Iaſ.n.17.& n.40.& Ang.de perigl.n.11. Limitatur etiã ea regula.d.§.ſi duobus ; ut procedat reſpectu eiuſdẽ dominii directi uel utilis; ſæpè enim dantur in iure in eadem re diuerſa dominia, ut in fructuario & emphyteota; ſecundũ Pau.ibidem,nu.2. prius Bal.in l.in rebus col.iii. nume.7.C.de iur.dot. pro quo. ſolet allegari.l. j.ff.ſi ager uectiga.uel emphy.peta.idq; in Vaſallo & feudatario no-

tat

tat gloſ.in c.i.uerbo perſonam,de l.Corrad.probatur in c. i.§.rei autem,& ibi glo. Bald. & latè Afflic. de inueſtitur. de re alie.ia em Afflic.poſt Iſer. & alios in c.i.§. præterea, de capi.Corrad.& in præludiis conſti.Neap.q.xxiii.Limitatur conſequenter ea regula in hærede, & fideicommiſſario uniuerſali,quorũ alter appellatur dominus directò, alius utiliter:ut notat Bart.in l.ex affe.ff.ad Treb.Iaſ.in l. poſt aditam num.2.C.de impuber.& aliis ſubſtit.ſequitur Hiſp.Segura.l.iii.§.fi. fol.x.col.iii.ff.de lib.& poſth. ſecundum ueterem editionem. probatur in l.i.ibi, *fructus*.ff. ad Treb.& in uerſic.*quamquam:* eiuſdem l. & l. ſi hęres 70.ff. eod. ibi,*directè*.in l.qui hæredi. xliiii.§ cum hæreditas.ff. de condi.& demon.eadẽ etiam limitatio probatur ex tex. in l.& ſi ſine.xiii.§.ſed quod Papinianus in fine.ff.de minorib.ubi alter utiliter,alter directò dominus cenſetur:& in l.prima.§.ſi quis adita, cum ſequent.ff. ad Teruli. quæ iura notat Areti.in ſub conditione.ff. de liber. & poſthu. Eandem regulam limitat Bald.in l.nihil, ad finem C. de procura.in conſtituente & eius procuratore, in quibus admitti poteſt, ut vterque dicatur dominus litis,quia tũc nulla eſt repugnantia: quod in hac reg. conſiderat idem Bald.in l.in rebus,numero 6.in fine.C.de iure dot.Limitatur etiam ex deciſione text.in §.cum in ſuo, Inſtitutio. de rerum diuiſ.& ibi Ang.Areti.tanquàm mirabile id no
12 tat ante,n.1.quem uide.Limitent etiam aliqui hanc regu.in caſu bonorũ dotalium, eo ꝙ aliqua iura dicunt maritum dominum alia uxorẽ dominam dotis appellant:de marito eſt tex.in l.ſi præcium.xxiii.C.de iure dot.& vulg. l. doce anciliam. C. de rei uend. pro uxore autem eſt.l.in rebus.C.de iure dot.ibi:*eadem res ab initio uxori fuerunt, & naturaliter in eius permanſerant dominio*: ſubditq; ibi bis Imperator dominium rerum dotalium uiri non dici, niſi ex iuris ſubtilitate, & ita uidentur duomini inſolidum eodem tempore, quod inter ſpecialia dotis ſcribit Baptiſta de S.Blaſ.priuile.cxvii.uel in ii.centuria num. 16 facit l. ſciendum.§.ſi fundus.ff.qui ſatiſd.cog. Sed dicas nõ inde offendi hanc reg.quia uterq; coniunx dominus dicitur diuerſis reſpectibus,ut inquit Bald.in d.l.in rebus, numero

 6.in

6 .in fi.& Corraſ.in § nihil commune,ex nu.33.& Paul.in d.l.doce.nu,2.perpendens autem hanc difficultatem dicebat alias gl. ut maritus dicatur dominus de præſenti,uxor autem in ipſe, ob reſtitutionem faciendam ſolu.matr. ita gl.in l. quamuis lxxviij.ff. de iure dot.in l. ſi cōſtante.25. §.ſi maritus.ff.ſolu.ma.& in l.in ſuis,uerb.quomodo.ff.de de liber. & poſthu. quam reſolutionem uidetur probare Alex.in d.§.ſi maritus,num.3 ſimpliciter ſequens gloſſ.& Odofr. quem ſequitur Alber. in d.l.in rebus nu. 1.Sed cōtra hanc reſolutionem gl.& plurium,urgent uerba tex.in
13 d.§.ſi maritus in fi.ibi,*in alienis,hoc eſt,dotalibus*, ubi. I. C. de præſenti uidetur uxorem dominam appellare, non uirum:urgēt magis uerba d.l. quamuis,ibi,*mulieris tamen eſt*, quod uerbum de preſenti & aſſertiuum eſt,& ſic uides iura aliqualiter in hoc uariare, in qua difficultate reſoluit gl. in d.l.in rebus, uerb. iure naturali: ut maritus dicatur dominus conſtante matrimonio,uxor autem domina nō dicatur,quod multis fundamētis probat,& eſt recepta ſētentia ſecundum Salyc. ibi.nu.5.poſt Bal.& alios:& idem aſſerit Nouel.de dote. viii. parte, priuileg. 8.num.1.& in l.prima nu.227.ff.ſolu.matr. idemque ut receptiſſimum tradunt Ange.& alij in princip. Inſtitu.quibus alie.lic.& Palat. in repe. cap.§. xliii. num.2.& Iaſ. in §.fuerat, num. 2.poſt Fab. & alios,Inſti. de actio.Contrarium autem tenent aliqui maxime nouiores,imo quod dominium rerū dotalium magis dicatur uxoris quam uiri: ut probat Duaren. in Rub.ff.ſolu.matrimo.c.i.ad fi.Corraſ.in dicto §.nihil commune, ex num.33. latius libro 5. Miſcel. cap. 14. hoc etiam magis probare uidetur Baldui.in d.princ. Inſt. qui alie. licet, & ante eos Zaſius (quem non referunt) li. 2.intellectu.c.5.idque uidetur antiquitus uoluiſſe.M.quē gl. refert. & aliqualiter Pau.in d.l.doce.nu.2.Inuoluit autem Chaſ. in conſue.Burg. Rub.j.§. 4: Char. xxxiii. Segura de bonis lucra,nume.51.&52.ſecundum nouam editionem. & Campeg. de dote,ſub Rub.de pactis & fund.dot.
14 Quæſt.7. latè Igneus in l. prima.§.ſi uir.ff.ad Sillan.& Riminal.Inſtitu.quibus alien. licet, ex numero 310.Hac in re uidetur inepta argumentatio,qua magis nititur glo. &

com-

retēto ſibi uſufructu, non excuſetur a ſatiſdatione ob generalitatem & geminationem uerborum dic.l.i.ff. uſufr. quemad. caue. ibi, *ex alia quacunque caſu conſtitutus fuerit uſusfructus*: C.d.l.iiii.C. de uſuf. ibi, *ſiue ex uoluntario contractu*: iuncta regu.l.in fraudem.§.ult. ibi, *qua generalis*.ff. de mil.teſta. ſic enim & cum patre donatore iuris regula ſeruatur. nec ob cauſam donationis diſpenſatur l.ii.C.ſi aduerſ donat.ꝙ uidetur probare Hannib.in d.l.nemo poteſt.n.175.nō tamen recederē a ſuperiori opinione, quæ receptior & æquior eſt, cū temperamento Soci. ut ſat ſit donātē tunc promittere cū hypotheca bonorū, ut ſic per medioctitatē cauſa dirimatur, argu.tex. quē citat in l. filio vii.in ſi ff ut leg.ſeu fideicom.nom.caue.addo in propoſito poſſe expendi.text.in l.tribus, uerſ.illud, ff de uſuf. ear. rer. nec enim lex acerbā exactionem probat, ut pulchrè tradit Vlpi.in l.ſi bene collatæ. xxxiii ff.de uſufr. In praxi etiā obſeruatum uidi, ꝙ tradit Pau. Caſt. in d.l.i C. de uſufr.n.5.ut licet fructuarius non offerat cautionē, nō ideo abſoluatur proprietarius, ſed condemnetur: adiecto eo, ſi fructuarius caueat:& ita Deci.conſi.ccccxviii.n.18.

In modo autem cauēdi eſt differentia inter bona immobilia, & alia in quibus propriè cadit uſusfructus, & inter bona mobilia, uel ea quæ uſu conſumuntur; in prioribus enim cautio eſt de utendo & fruendo boni uiri, d.l.j.ff. uſusfr.quemad.caue.in alijs autē aliter cauetur, ut in l. ſi tibi.vii.ff.de uſufr.ear.rer probat text. in d.c.ult.de pign. gloſ.& Pau.nu.4.in d.l.i,C. de uſuf. in his enim, quæ uſu conſumuntur, inquit.d l.vii. cautionē præſtandā eſſe de reddēdis rebus eiuſdē qualitatis, uel de reddenda æſtimatione earū,& loquitur tex.de uino, oleo, frumento, & ſic de iis, quæ recipiūt functionē in genere ſuo quo: caſu dicit Imol.in d.c.ult.nu 23. cum gl. ibi meliorē practicam eſſe: ut res æſtimentur, & caueatur de reddenda æſtimatione.

¶ Ego aute verius puto, ex d.l vii. magis conſuli fructuario, inque eius fauorem admitti cautionem alternatiuam: ſcilicet de rebus eiuſdem qualitatis, uel de earum æſtimatione, ut ſic eligat fructuarius modum ſoluendi iuxta regu.l. pleramque.§.ulti.ff. de iure dot. quæ in alterna-

natiuis debitori electionem tribuit, beneficium legis alicui auferendum eſt lege quarta ſi quis cõdemnatus.ff. de re iudic. Quando autem in hac materia agitur de æſtimatione, intelligitur ſecundum tempus, quo conſtituitur uſusfructus, ut probat gloſſ. in §. conſtituitur, uerbo æſtimatę. Inſtitu. de uſufruct. Azon. in ſumma. numero 3. in fine: & tanquam receptum tradit Matthæ. Afflict. deciſio.cccxlii. numer.3. ibi tempore recepti uſusfructus: & Alexand. & Bertrand. in locis infra citandis. Eſt etiam alia differẽtia in bonis mobilibus, quo ad ea quæ uſu minuuntur, ut ſerui, ueſtimenta & ſimilia, quę differunt ab oleo, frumento, & ſimilibus; in prædictis enim quæ non omnino uſu conſumuntur, ſed minuuntur & corrumpuntur, dubitat Federic. conſil.xlvi.nume. j. Panormita. autem in dicto capit.ulti.nume.3.& Cardin. ibi, utiliter tentarunt ut fructuarius caueat, ſicut in bonis immobilibus, de utendo ſcilicet arbitrio boni uiri, & reſtituendo, quod ſupererit: non uerò de reſtituenda æſtimatione: quam opinionem tenuit Florian. quem refert & ſequitur Imol. in dicto capitu. ultimo, numer. 24. Sed in uſufructu veſtium & pannorum contrarium receptius eſſe: probat Alexan. conſil.lviij.nume.7. libro tertio & ſecurè Bertrand.conſi. xl.numero 7. libro ſecundo.& Socin. conſil.ix. colum. 2. lib quarto & regulariter in veſtimentis idem ſentit Azo. in ſumma.nume.3.& tanquam receptum in ueſtibus & pecudibus id tradit Areti. in dicto §.conſtitu. numero 2. in fine: in ſeruis autem & iumentis, tanquam receptam probat Socin. dicto conſil. opinionem Panorm.& Imol. quę æquitatem habet: ne alias uſusfructus ſit penitus inutilis, ſed contraria ſententia indiſtinctè receptior uidetur ex Angel. Areti. Bertrand. in dictis locis: & opinio communis (licet dura) maximè iuuatur ex litera dicti § conſtituitur, ubi ſerui, iumenta, ueſtes & alia mobilia æquiparantur: in ueſtimentis autem aliquid ſpeciale notat Alcia. dicto libro ſeptimo. Parerg. capitulo ſecundo & de his hactenus,

SVMMARIA.

Tertiæ partis.

1 Ex hac.l.reſtringente poteſtatem patri in aduentitijs, nec alienare poſſit, cum prius eum dominium appellauit inferuntur aliqua: & agitur de intellectu l.4.ff de uſufruct uſque ad numer.4.

5 Agitur ſimul de intellectu.l.recte dicimus.ff.de uerborum ſignificatio.

6 Agitur de intellectu.l.1.ff.de uſufructu legato,reijciuntúrq; plura ad eam.l.ſcriptam & oſtenditur uſumfructum dici de bonis, & in bonis. Idemq; de ſeruitutibus realibus, contra uulgarem opinionem, uſque ad nu. 9.

10 Ex hac l.appellante patrem & filium ſimul dominos,infertur ad §.ſi duobus.l.ſi ut certo.ff.commoda. quæ hic ornatur,uſque ad num.12.& ſeq.

12 Ad idem adducitur, & explicatur.l.in rebus. C.de iure dot. & an uir dicatur dominus dotis & nu.13.

14 Improbatur uulgaris allegatio & inductio.l.doce ancillam.C.de rei uendi.

15 Fit in eo articulo differentia inter bona æſtimata & inæſtimata.

16 Ex d §.ſi duobus,infertur ad imperia,an in eis duo domini admittantur & ibi de ſummo pontificatu,cum excellentiſſimo præceptore Nauarro.

17 Tractatur idem articulus in minoribus dignitatibus,& expenditur lex regia apud Luſitanos.

18 In materia peculiari huius l. in ultima parte agitur de uerbo alienare.

19 Reijcitur communis allegatio.l.1.C.de fun.dota.

20 Impetratur quodam traditio Bal. Pau. & aliorum: reijciturque vulgaris differentia, quæ fieri ſolet inter uerba legis & uerba ſtatuti.

21 Probatur recepta opinio Azo: ut pater legitimus adminiſtrator ſine decreto legitimè alienare poſſit.

22 Proponuntur aliqua in contrarium ſed defenditur communis ſententia.

Oſtenditur

23 *Oſtenditur tamen non eſſe ſecurum eum, in quem pater alienauit, niſi probet fuiſſe iuſtam alienandi cauſam.*

24 *Adducuntur aliqua iura de alienatione neceſſaria quæ patri per mittitur.*

25 *Eadem iura eleganter ponderantur ad probandam receptam ſen tentiam, ut uenditor habens facultatem rei tradendæ, præciſe teneatur tradere.*

26 *Traduntur aliqua de cauſis ad alienandum, de rebus tempore perituris, & nu. 27.*

28 *Reprobatur multorum opinio circa molendina & bona ſita iuxta mare, uel flumen. oſtenditurque in ijs neceſſariam eſſe ſolennitatem, quæ regulariter exigitur circa immobilia; & numero. 29*

30 *Infertur generaliter permitti alienationem filio utilem & in ſimili ad iucuntur aliqua.*

31 *Oſtenditur uarietas. Doctor. probaturque receptior opinio contra glo. & plures, ut alienatio rei eccleſiæ, uel minoris abſque ſolennitate non ualeat, etiam ſi utilis appareat.*

32 *Poſſe tamen ualidari ſi id eligat eccleſia uel minor, quod limitatur numer. 33.*

34 *Agitur de remedio præſtando ei cui cum eccleſia uel minore con traxit, & timet actum reſcindi.*

35 *Oſtenditur contra receptam ſententiam aliquos incautè loqui.*

36 *Agitur de intellectu l. Iulianus. §. ſi quis colludente, et §. ſeq. ff. de actio. emp. contra plures ſcrib.*

37 *Patrem alienare poſſe uſumfructum aduentitiorum, ſed tunc mi nus iuris transferre, quam ipſe habet.*

38 *Inde infertur ad alios fructuarios, & agitur de intellectu §. finitur Inſti. de uſufr. & de alijs multis iuribus contra ſcrib. & nu me. 39*

40 *Si legetur uſusfructus domus, adiecto ne legatarius altius tollat, uel alia ſeruitute impoſita, non ideo cenſeri relictam proprietatem, contra omnes ſcribentes.*

41 *Idem dicendum relicto uſufructu cum onere ne res diſtrahatur, contra Bald. & omnes ferè ſcriben.*

42 *Explicatur contra omnes ſcriben intellectus l. Proculus. ff. de uſu fruc. & adducuntur aliqua utilia, & nu. 43.*

44 *An pater circa aduentitia filiorum compromittere poſſidet?*

O 2 Idem

45 Idem tractatur circa facultatem tranſigendi & explicantur aliqua a ſcrib. confuſè tradita & nu. 46.

47 Infertur ad intellectum l. ait prator ff. de iure delib. & nu. 48.

49 Infertur ad poſſidentem uel prætendentem bona maioratus & fit differentia inter alienationem uoluntariam & præſcriptionem, & iudicium contra inſignem Deci. & plures, & numero. 50.

51 Limitatur & utiliter hæc lex, in alienatione quæ fit uigore pacti reemendi uel de reuendendo.

52 Agitur de intellectu l. 1. § fin. ff. de reb. con. Et tractatur. q. an minore uel eccleſia emente ualeant pactum reuendendi, & inferuntur multa utilia, & explicantur aliqua iura. numero 53. 54 & 55.

56 Tentantur noua limitatio in patre filioq; nobilibus, cum moderamine Explicatur § fi. l. cum plures. ff. de admi. tutor.

57 An pater poſſit facilius alienare in eum, a quo aduentitia prouenerat, & reprobantur aliqua a Doct. tradita, & nu. 58.

59 Reſtringitur iuridicè quod uulgo dici ſolet de effectu donationis remuneratoriæ.

60 Donationem facta ei, qui prius donauerat poſſe reuocari ex ingratitudine contra plures, & in eadem requiri inſinuationem, contra alios nu. 61.

62 In eodem articulo explicantur multa iura contra uulgares traditiones.

63 Agitur de locatione longum tempus, & an duret finito uſufructu patris.

64 De effectu conductionis ad longum tempus. & an æquiparetur emphyteoſi, & uerè cenſeatur alienatio, traduntur multa, & & nu. 65 & 66.

67 Oſtenditur differentia inter conductionem, quæ habetur a fiſco uel rebus. & eam quæ habetur a perſona priuata, in quo aliqua iura explicantur.

68 An pater uel fructuarius poſſint imponere ſeruitutem, & quandiu duret, & nu. 69.

70 Inde explicantur aliqua iura, & traduntur nonnulla in ſimili. & num. 71.

72 Agitur an Pater poſſit uenire contra alienationem, quam fecit, de aduentitijs, & inferuntur aliqua, nu 73.

An

74 *An filius uiuo patre poſſit reſcindere alienationem aduentitiorum a patre factam, & in eo nonnulla ſciiu digna.*

75 *Agitur de remedio, quo liberis ſuccurri poſſit, quando pater bona diſſipat.*

76 *Tractatur etiam an & quomodo ſuccurratur liberis patre alienante ex cauſa oneroſa uel lucratiua, & nu. ſeq. ubi multa contra ſcriben. explicantur.*

78 *Tractatur q. an filius uiuo patre audiatur in bonis maioratus, & explicantur aliqua iura.*

79 *Traditur limitatio communis gl. & Docto. quando filius eſt hæres patris, & adducuntur aliqua non negligenda.*

80 *Agitur contra Docto. de ſuſtinenda gl. in l. ſi §. in computatione. C. de iure delib.*

81 *Ampliatur multipliciter reg. l. cum a matre C. de rei uendit. & multa inde inferũtur nu. 82. Deinde multipliciter limitatur, & multa iura explicantur, nu. 83.*

84 *Tractatur eadem regula circa bona feudalia uel maioratus. Et explicatur ad propoſitum diuiſio feudi hæreditarij, & de familia, & multa accuratius traduntur, quam alibi ſcripta forſan reperiantur. uſq; ad nu. 87.*

88 *Suſtinetur notabilis opinio, quam in materia conſulendo probauit* Dec.

89 *Alia non uulgaria in eadem re adducuntur. & nu. 90.*

91 *Probatur contra ferè omnes ſcrib. frequentius admittendum eſſe ſucceſſorem iure ſanguinis uocatum, etiam ſi non ſit hæres ultimi poſſeſſoris.*

92 *Tractatur quid receptius ſit circa eam q. an ſucceſſor in feudum hæresq; proximi poſſeſſoris poſſit reſcindere alienata ex bonis feudalibus, & adducuntur multa utilia nu. 93. & 94.*

95 *Probantur in ea re aliqua contra receptas opiniones, & nu. 96.*

97 *Tractatur eadem q. in terminis alienationis factæ cum conſenſu domini.*

98 *Traditur elegans reſolutio fauorem primi acquirentis feudum uel emphyteoſim.*

99 *Tractatur plenè utiliſſima q. circa ſucceſſorẽ maioratus ſimulq; hæredem alienantis rem eiuſdem maioratus, an contra alienationem audiatur, & explicantur multa iura, nu.* 100.

101 *Ampliatur prohibitio huius l. etiam in cauſa dotali, & inde*

poſſeſſ.Iaſ.in l.j §.uſusfructuarius,nu.2. ff.de no.ope.nunciat. Sed hæc reſolutio magis ſapit dialecticam quàm iuris prudentia, nec ullo modo uidetur demente. I.C.in d.ll.nec ſtare poteſt ad d.l.iiij.ut bene conſiderat Vigl.in §.alienus ſeruus Inſt.de hæred.inſtit. & prius Fulg. in d.l. iiii.nam ſecundum interpretationem gl.& Bart.ad eam l. nō diceretur uſusfructus pars dominii in multis: ſed ſemper & indiſtinctè, cum ſemper ſit pars integralis ad perfe-
2 ctionem dominii.Aliter intelligebat Bar.in l.uēditione. ff.de bo.auth.iud.poſſ.ubi.I.C.ait,fructuarium contineri appellatione dominii.& Bar.reſoluit.ut dicatur dominus reſpectu uſusfructus,non reſpectu rei,& ita uariando Bar. refert.Iaſ.in d §. uſusfructuarius,nu. 2.ad fin. & ita ſentit Bar.in Rub.C.de uſufr.nu.1.Alex.in d.§.nihil commune. nu.6.& plures,ut dixi ſuperius in ij.parte.Sed hæc reſolutio, licet ſe uera eſſe poſsit, non tamen ad illa duo iura applicatur,cum l.iiij.dicat in multis uſumfructū eſſe partem dominii d.l.recte,dicat indiſtinctè non eſſe partē do-
3 minij.Omiſsis aliis interpretationibus gloſ.& Docto.aliter cōſiderat ingenioſus Vigl.in d.loco, ut uſusfructus dicatur pars dominii. ſcilicet in rebus,in quibus datur fructus in perceptione corporum,ut in fructibus agri,& fœtu animalium,& ita procedat d.l.iiij. nō autem dicatur pars dominii in uſufructu ædium, ut ſic procedat d. l. rectè dicimus. Sed hæc interpretatio placere non poteſt, quia dicta lege quarta, loquitur uniuerſaliter in uſufructu cuiuſque rei,& in quacunque ſit,dicit ea lex eſſe partem dominii in multis,atque ita non reſtringitur magis ad uſumfructum agri, quam ædium, ſimiliter dicta l. rectè, dum negat uſumfructum eſſe parte dominii, loquitur de fundo, ut patet ex principio l. & ſic agit de uſufructu rei, in
4 qua datur perceptio corporum. Mihi magis placet quod gloſſ. tandem ſentit in dicta l. quarta, licet nouiores ad eam non ſatis attendant in locis ſupra citatis, ut ſcilicet uſusfructus dicatur pars dominij in multis, id eſt habere ſimilitudinē dominii,quia uere in multis att.uſufrucutuario aliqua conceduntur.quæ regulariter rei domino congruunt,nec uidentur niſi domino competere,ut gloſſ.ibi

O 4 probat

probat, & ego in pluribus deduxi præced. parte, & tradit Iaſ in d.§. uſufructuarius, n.2. cũ ſeq. Dec.conſ.ccccxvii.nu.7.& 9.& ita cũ gl. reſoluunt Bal.& Fulg.in d.l. iiii. qui citari nõ ſolent,& ita uidetur cõcludere Alc.in d.l.recte nu.7. licet alijs uerbis. Atque ita ex d.l.rectè intelligo cõſtitui regulã, uſusfructus propriè nõ dicatur pars dominij, nec impediat,quin proprietarius dicatur dominus totius rei(ut I.C.inquit,)In multis tamẽ habeat uſufructus ſimilitudinem,uel ſpeciem dominij, iuxta d.l.iiii.quã ita accipere uidetur Azo.non relatus, in ſumma de uſufr.nu. 2.quibus nõ citatis,ita uidetur intelligere Connanus lib. iiii.c.iii.& latius c.vi.char.xlii. ſecundum quam conſiliationẽ nulla eſt repugnãtia in illis.ll.ſtat enĩ,ut quod non eſt tale habeat ſimilitudinem illius in nonnullis.idq; etiã in rebus naturalibus, ut in herbis & medicamẽtis ſæpe videmus, ut una res in multis habeat effectũ, & uſum alterius.Quia uerò uſusfructus ad plura eſt pars dominij, ſeu habet eius effectus,ideo nõ reijcitur nomẽ domini in fructuario,ut probat d.l.in uend.viii.& colligitur ex multis, quæ deduximus in proxima parte.& eſt receptus ſecundũ Gomet.in §.æque. col. ult.ad fi.inſt. de actio.& ita aſſerit
6 Rubeus in d.§ nihil commune,nu.110.Ex his autem infertur ad intellectum tex.eiuſdem I.C.Pauli, in l.j. ff. de uſufr.lega ibi,*nec ex bonis,nec extra bona*, quæ lex. cõmuniter intelligi & allegari ſolet in eum ſenſum, ut prędicta eius uerba deſignent uſumfructum, uel quamlibet ſeruitutem,ut hæc nõ dicantur ex bonis,nec extra bona, & ita accepit glo.& Bar. ibi glo.in l. rem in bonis.lii.ff.de acq. rer.domi.glo.in l.v.ff.de uerbo.ſign & ibi Alci.glo.& Doctor.in prinrip. Inſti. de rer.diuiſ. & ita cõmuniter ſcrib. ut tradit Auguſt.Bero.in c.nulli.nu.78.de reb.eccleſ.non alie. Sed hæc communis traditio difficultate non caret. ut ibidem ſentit gl.uerb. ex bonis, hæc opponit. & uariè ſoluit,quam Bart.ſequitur,uariè etiam loquuntur Fab. & alij in d. princip. de rerum diuiſ. quorum nullus ſatis explicat, cur uſusfructus & aliæ ſeruitutes nõ dicantur eſſe de bonis, cum pro his actiones & exceptiones competãt, ut nouiſſimum eſt, & patet ex.§. æque.inſt. de actio. l.ii.
ff.ſi

ff.ſi ſeru.uend.unde uiderentur neceſſariò,inter bona cõnumerari. iuxta ea quæ latiſſimè deduximus in j. part.
¶ Rub.Et mihi augetur difficultas,quia uerba I. C. in d.l. j. apertè habẽt, ne uſus fructus & ſeruitutes dicantur de bonis,quod lõge minus eſt, quàm in bonis: ut colligitur ex Vlpia.in l.ii.§.in hac.ff.vi.bon.rapt & maior adhuc difficultas uidetur in uſufructu,qui omnino de bonis & in bonis eſſe uidetur, maximamque utilitatem continet,& rei poſſeſſionem & corporũ perceptionẽ,& nomen,dominij
7 in multis,ut ſupra. Quæ adeo uera ſunt. adeoq; ſtringunt uſufructu,ut in eo ſuſtineri non uideantur refugia, & cõciliationes gl.Barto.& aliorum, quas difficultas non tam exactè perpendens Loriotus,in.l.non uidetur.ff.de regulis iuris,ad fi.pag.ccccclxvii.ſui operis,non ineptè agit de intellectu illius.l. reſoluens, ut ibi uſufructus & ſeruitutes non dicantur in bonis,id eſt,in dominio propriè ſumpto,nec extra bona, id eſt, extra bonorum appellationẽ, quæ in iure late patet. Sed hæc interpretatio non ſatisfacit,quia I.C.ibi nõ reſpicit dominiũ proprium,uel impròprium,nec loquitur per uerbũ,in bonis,ſed de bonis quo minus iuris continet. ut proximè dixi nec tutũ erat iu uſufructu omnino negare dominium, ut patet ex ſuperius. Lungoual.in l.imperium, num.232. (appellans difficultatem nodũ Gordianum) aliter explicat, neminem refe rens, uideturq; intelligere ea uerba tex. non ut Doctor. accipiunt de ſeruitute,ſed de uſu, aut uſufructu ſeruitutis realis. Sed ante eum ita apertè notat Alber (nullibi citatus) in eadem l.repræhendens omnes,qui illam l.notant ad id, quod ſeruitutes non dicantur de bonis, uere enim I.C.ibi tantum agit de uſu, aut uſufructu alicuius ſeruitutis legato, & ita unico uerbo uariando, reſpondet Ange. Areti.in d.ptinc.Inſtitu.de rer.diuiſ.nu. 3.uerſi. aduertas & in hunc ſenſum conſonum uerbis illius l. ceſſat maior pars argumentorum, ex quibus hæc difficultts reſultabat. Sed nec iſta interpretatio prorſus tollit difficultatem, quia tex.ibi tandem concedit actionem ei, cui uſus uel uſusfructus ſeruitutis relinquitur, unde ea actio debuit efficere, ut tale ius poſſet è bonis dici. Quapropter eſt

eſt aduertendum,quod I.C.ibi re:ulit illa uerba magis in
quandam argumentationem, quã deciſionem,arguebat
enim prius , ut eo caſu non diceretur uſusfructus , nec v-
ſus,nec eſſet locus cautioni,de qua in titu. ff. de uſufruct.
ear rer & §.conſtituitur, Inſtitu. de uſufru.quaſi ex eo re-
licto non reſultaret ius aliquod , cui congruerent uerba
ſenatuſconſulti iubentis cauere,ſed tandem cõcedit actio
nem ex eo legato , & dicit eſſe cauẽdũ, & ſic uidetur etiã
eo caſu magis probare,id ius de bonis appellari, quod Do
cto.non aduertunt.Concluſio enim & finis non argumẽ
tatio I.C.attendi debet,ſicut in omni diſpoſitione.l.ſi uo
luntate,ad finem,C.de reſcin.uendi. ibi,*poſt multas conten
tiones*,Bal.in l.ſi ut proponis,n. 12. C. quomodo & quãdo
9 iud.Afflict.deciſ.ccclxxv.n.5.Deci.in l.ſi ego,n.3.ff.ſi cer.
¶ peta.Reſoluo igitur contra gl.Bart. & Doct.communiter
in dictis locis. ut uſusfructus propriè dicatur de bonis, &
in bonis, ut etiam ſeruitutes nõ dicantur nõ eſſe a bonis
& ab eis malè citari uerba dict.l. j. ad quæ melius aduer
tit Alb.ibi,& uerba illa uidentur à I. C. prolata ex ſubtili
tate iuris, ut alias in domino inquit Imperator in l. in re
bus.C.de iure dot.Non omitto,ꝙ Lõgoual.d.loco intelli
git illa uerba *non extra bona* id eſt. non extra comercium
hominum,quod mihi nõ placet, nec credo alteri placitu
rum,quia licet ita aliquando ea uerba accipi uideantur in
d.princ.Inſti.de rer.diuiſ.nõ tñ I.C.ibi id reſpexit, nec cõ
gruũ erat,attento ꝙ agebat de re non ſacra,nec religioſa,
nec ſimili,iuxta l.continuus;clxxxvii.§.cũ quis.ff.de uerb.
obl.l ſed Celſus.vj.ff.de contrah.emp.l.apud Iulianũ.xlj.
§.cõſtat.ff.de le.j. ergo, *non extra bona* , ſimplicius dicitur
in l. j. pro non omnino alienis, nec extra ius diſponen-
tis,nõ uero pro ijs quæ in bonis eſſe non poſſunt. Nec eſt
nouum , ut aliquo reſpectu dicantur non eſſe bonis , ea
quæ alias regulariter ueniunt appellatione bonorum, ut
uidere eſt in iuribus & actionibus , quæ inter bona pro-
priè & ſæpiſſimè cõnumerantur in multis legibus (ut la
tiſsimè deduxi ſupra in j. par Rub.) & tamẽ aliquando di
10 cuntur non eſſe patrimonio l. cũ pupillus ix.ff. rem pup.
ſalu. for. ubi notant & explicant Bar. & Pau. Ex ſupradi-
ctis

ctis,& maximè ex hoc tex.quo pater ad aliqua dicitur do minis,cum filius uerè dominus ſit:infertur ad illud uulga re,de quo Vlpian.in l.ſi ut certo.v.§. ſi duobus.ff.commo da.ibi,*duorum inſolidum dominum eſſe non poſſe*: ubi Pau. Caſtr.nu.2.inquit illum tex.eſſe meliorem de iure:cuius regulam uariè limitat Soci. (ſi is eſt) regula xcix. & in aliis libris.cxxxv.& nouiſſimè Mantua.libro Paralipo.ca.l.ubi id ornat.quibus tamen addendum eſt Albe.ibi,nu.17.eã regulã procedere non ſolum in re uiſibili:ſed etiam intellectuali,quod tamen nunc diſcutio Ampliatur etiã ex traditis a Iaſ.in l.ſi pluribus,n.33.ff.de leg.i.ut idẽ ſit in dominio acquiſito ex diſpoſitione legis abſq; traditione cõtra Arc.in l.iii.ff.ſolu. matrimonio. reſpondetq́ue Iaſ.ad tex.ibi, quem Aret.inducebat: ſic idem Aret.in l.iii.§.ex contrario,nu.36.ff. de acquir. poſſeſsio. inquit quaſi dominiũ apud duos eſſe poſſe;idq́ue probat Iaſ.in §. ex pluribus, eiuſdem l.fine. Sed illud damnat idem Iaſ. in d §. ex contrario,nu.53.eiuſque opin.contra Areti. tutior uidetur regulariter. eadem enim ratio militare uidetur in dominio quæſito ſine traditione,& in quaſi dominio,ut neutrum eorum apud duos inſolidum ſimul eſſe posſit,vtrobique enim eſſet repugnantia quam iura non admittunt.Ampliatur regu.dict §.ut nec duo posſint procuratores ſimul cõſtitui in rem ſuam:nec duobus idẽ ius cedi inſolidum,ut ex Bal.tradit Iaſ.in l. non quocunq;.§.qui Caium,nu.6. ff.de leg.i.Ex noſtra autem l.iam infertur limitatio ad regul.d.§.ſi duobus uehiculum:ut aliquando duo dicantur domini,unus uerè & propriè,aliter abuſiuè, ſeu quoad quid; ut hic uidemus in patre & filio circa aduentitia,& alias filius uiuo patre impropriè dicit dominus,ut in l.in ſuis,& ibi Bar.n.4.Pau.& alij.ff. de liberis & poſth.

11 & ibi Iaſ.n.17.& n.40.& Ang.de perigl.n.11. Limitatur etiã ea regula.d.§.ſi duobus; ut procedat reſpectu eiuſdẽ dominii directi uel utilis; ſæpè enim dantur in iure in eadem re diuerſa dominia, ut in fructuario & emphyteota; ſecundũ Pau.ibidem,nu.2. prius Bal.in l.in rebus col.iii. nume.7.C.de iur.dot. pro quo. ſolet allegari.l. j.ff.ſi ager uectiga.uel emphy.peta.idq; in Vaſallo & feudatario no-

tat

6 .in fi.& Corraſ.in § nihil commune,ex nu.33.& Paul.in d.l.doce.nu.2.perpendens autem hanc difficultatem dicebat alias gl. ut maritus dicatur dominus de præſenti,uxor autem in ipſe, ob reſtitutionem faciendam ſolu.matr. ita gl.in l. quamuis lxxviij.ff. de iure dot.in l. ſi cõſtante.25.§.ſi maritus.ff.ſolu.ma.& in l.in ſuis,uerb.quomodo.ff.de de liber. & poſthu. quam reſolutionem uidetur probare Alex.in d.§.ſi maritus,num.3 ſimpliciter ſequens gloſſ.& Odofr. quem ſequitur Alber. in d.l.in rebus nu. 1.Sed cõtra hanc reſolutionem gl.& plurium,urgent uerba tex.in
13 d.§.ſi maritus in fi.ibi,*in alienis,hoc eſt,dotalibus* , ubi. I. C. de præſenti uidetur uxorem dominam appellare, non uirum:urgẽt magis uerba d.l. quamuis,ibi,*mulieris tamen eſt*, quod uerbum de pręſenti & aſſertiuum eſt,& ſic uides iura aliqualiter in hoc uariare, in qua difficultate reſoluit gl. in d.l.in rebus, uerb. iure naturali: ut maritus dicatur dominus conſtante matrimonio,uxor autem domina nõ dicatur,quod multis fundamẽtis probat,& eſt recepta sẽtentia ſecundum Salyc. ibi.nu.5.poſt Bal.& alios:& idem aſſerit Nouel.de dote. viii. parte, priuileg. 8.num. 1.& in l.prima nu.227.ff.ſolu.matr. idemque ut receptiſſimum tradunt Ange.& alij in princip. Inſtitu.quibus alie.lic.& Palat. in repe. cap.§. xliii. num.2.& Iaſ. in §.fuerat, num. 2.poſt Fab. & alios,Inſti. de actio.Contrarium autem tenent aliqui maxime nouiores,imo quod dominium rerũ dotalium magis dicatur uxoris quam uiri: ut probat Duaren. in Rub.ff.ſolu.matrimo.c.i.ad fi.Corraſ.in dicto §.nihil commune, ex num.33. latius libro 5. Miſcel. cap. 14. hoc etiam magis probare uidetur Baldui.in d.princ. Inſt. qui alie. licet, & ante eos Zaſius (quem non referunt) li. 2.intellectu.c.5.idque uidetur antiquitus uoluiſſe,M.quẽ gl. refert. & aliqualiter Pau.in d.l.doce.nu.2.Inuoluit autem Chaſ. in conſue.Burg. Rub.j.§. 4: Char. xxiii.Segura de bonis lucra.nume.51.&52.ſecundum nouam editionem.& Campeg. de dote,ſub Rub.de pactis & fund.dot.
14 Quæſt.7. latè Igneus in l. prima.§.ſi uir.ff.ad Sillan.& Riminal.Inſtitu.quibus alien. licet, ex numero 310.Hac in re uidetur inepta argumentatio,qua magis nititur glo. & com-

communis allegatio.d.l.doce ancillã,ibi enim non tã uiro conceditur dominiũ rerum dotaliũ,quã exercitium & ius agẽdi.& conſequenter uxori non tam negatur dominiũ,quã actio.uidebatur enim abſurdũ:exiſtente uiro,mulierem agere,arg § patitur.Inſt.de iniu.igitur ex illa l. nõ probatur cõmunis allegatio,quod euidentei oſtenditur ex hac l.in qua uidemus filiũ eſſe dominũ,patrẽque habere ſolum uſumfructum,& tamẽ pater agit,ac ſi uerè dominus eſſet,nõ filius:poſſetq; ſimiliter argui a tutore & alijs adminiſtratoribus In eodem articulo debuerunt nouiores aduertere,dũ contra cõmunẽ indiſtinctè aſſerunt, maritum dominum non eſſe conſtante matrimonio,obſtare eis,quod communiter colligitur ex d.l in rebus,nouè ibidem diſponi, ut ſoluto matrimonio dominum ipſo iure reuertatur ad uxorem abſque traditione : contrariumque ante l.illam fuiſſe,vt tanquã receptum tradit Nonel.in d. tract. loco ſup:à citato:& Signoro.in l.ſi eſtimatis,n.2.ff. ſolu. mat.Alc in l.3.col.2.n.6.in princ. ibi,nam hodie.ff. ſol. mat. & ita limitatur ſecundum Doct. vulgaris reg.exigens traditionem ad tranſlationem dominij,ut tradit Iaſ. in l.ſi conſtante,nu. 119.ff.ſolu. matr. & in l. traditionib. numero.20.C.de pact. Niconi.in Rub ff ſolu.matri.n. 3. uidetur igitur dominium non apud uxorem, ſed apud virum fuiſſe, alias non diceretur ad eam reuerti. In eadem
15 difficultate attendendum puto, an res dotales æſtimatæ uiro dentur, taliter quod dominium tranſeat in eum,iuxta iuris regulam l. plerumque 9 ff. de iure dot.l. quoties 5.C.eodem,cum notabiliter traditis a Soci.cõſi.lvi. lib. j. in his enim terminis uidetur ceſſare quæſtio,cũ uxori ſola æſtimatio debeatur,totumq; ius & periculũ rerum mariti ſit,per dicta iura & l.cum dotem.10.C.de iure dot.l.æſtimatæ lii.ff ſol.matr.l.item ſi non.xiii.ff.de pactis dotal. Nec obſtat tex.in dicta l.in rebus ibi, *ſiue æſtimatæ ſiue inæſtate*,quem tex.Bal. ibi, nu. 4.& plures ſcriben. alibi. (ut conſtat ex ſupra citatis) indiſtiꝯte notant quaſi æquiparet in propoſito, res eſtimatas uel æſtimatas dari. Sed ex iuris principijs talis æquiparatio ſtare non poteſt atque ideo reiecta uariatione gl. ibi, uerbo æſtimatæ, amplecten-

ſtedum eſt quod tandem gl. ibi reſoluit in fine,& clarius Saly.ibi nu.5.ibi *ſubſidium.* ut tex. ibi ſpecialiter loquatur cum maritus premitur ære alieno, nec aliter uxori ſatis conſultũ eſt tũc enim lex. ſuccurrit,utdominiũ & ius uendicandi ad uxorem reuertatur, nec creditores ullo modo occupent res, quæ uxoris fuerũt; quod iuuatur ex rigore priſtinæ ueritatis l.fin.ff de decurio.l. cum filius lxxviii.§. hæres. ff.de leg.ii.& ita ex ea l.cum gloſſ. utiliter notauit Bald.in l.intereſt.C. de uſufr.in æſtimationem dotis non nocere uxori quãdo uir non reperitur ſoluẽdo,quod non tollũt,& ſequuntur Doc.inter quos Crem.notab.xix. Iaſ. in l.ex conuentione.C.de pact. Pala.in Rub. § xvii. nu. 8. uerſ.intellige.Alex.in l. Mæuia.§ fundus.ff.ſol.mat.extollit Pa.in rep.cap. §. xxi.n.4. & alij ut tradit Ant. Hiſp. l.l. Tauri.n.44,uerſ.quod tamen.Iaſ.extollens.d.l.cum gloſ.
16 §.actionum,nu,84 Inſt.de act.& Hippol.ſing. ccccccxci. Expedita hac illatione, & limitatione, infertur ex d.§. & ſupra traditis,ad imperia temporalia, in quibus regulariter unus tantum dominus admittitur, iuxta c. in apibus vi.q.j.c. licet,de uoto,quibus ampliatur reg.d.§. ſi duobus uehiculum, plures tamen aliquando ſimul imperaſſe conſtat ex hiſtoriis & ex multis.ll.Cod.tradit Mantua.in loco citato ſupra in principio huius reg. & latius Tiraq. de primog.xvii.q.iiii.opin.nu,22.licet de eo dubitare uideatur Alber.in l.bene à Zenone col.ii.n.6. C.de quadr. præſcr.quod de facto contigiſſe dicit Alber. ibi,& prius gl.in d.ca.in apibus,& ſic uolunt quod de iure non poſſint eſſe duo reges uel principes eiuſdem imperij, & ad hoc illam gl.alias cõmendant Imol.& Iaſ.& alij quos citat Tiraq.d. loc.n.20.& ſeq.quæ opinio in regnis & imperijs generali conſuetudine obſeruatur,idque magis expedire reipub.& ſubditis plurimorũ authoritate probatur, inter quos Bal. in auth.hoc amplius nume.8.col.ii.uerſi. item quia C.de fideico.& alii quos citat Corſe. in tract. de poteſta. Reg. q.lxxj.ſeu in v.parte, num. 1. quod grauius & elegantius probat Hieronimus.Oſorius.Luſitanus, genere, moribus eruditione clarus in ſuo libro de nobilit. ciuili. Ad ſummum autem pontificatum cõſtantius aſſeritur,duos nul-

los

modo admitti: ut aſſerit gl. in c.non autem vi. q. j. quã a Docto. commendari ſcribit Tiraq. ubi ſupra nu. 22. rationem uerò exactiſſimè tradit inſignis præceptor meus. M. Nauarrus in c. nouit. 3. notab. n. 140 de iudic. ubi de poteſtate Papæ Imperatoris & Regũ melius, quam alibi multa non uulgaria explicat: de dictione autem (Papa) agit Corraſ. lib. 5. Miſcel. cap. 15. ex eadem regula. dicto
17 §. & ex ſupra dictis infertur ratio ad id quod cõſuetudo obſeruat, ut non tantum regna, ſed etiam ducatus, marchionatus, comitatus, ſimilesque dignitates non diuidantur, ſed primogenit. uel proximiori deferantur. ca. primo. §. prætereà ducatus, de prohib. feud. alie. per Feder. ubi late Bald. Affli. & alij: & ex ſcribentibus in alijs locis ſignãter id tractat ſequens, Alexand conſ. xxv libro quinto Hiſpanus Xuar. in l. quoniam in prioribus, folio 81. cum ſeq. C. de inoffi. teſta. Soci. cõſ. lxvii. libro primo & cõſ. clxv. libro ſecundo. Moder. conſ. feud. lxvi. Curt. ſen. conſ. lxvii. Curti. iun. de feud. quarta parte. quæſtion. xxx. Iaſ. in l. ſtipulationes nõ diuiduntur nume. 31. ff. de uerborum obligationibus copioſe & utiliter Tiraq. de primog. q. quarta. ex numero xxi. ubi uſque ad finem quæſtionis tradit ad hoc ſexdecim limitationes, & ornat materiam d §. prætereà ducatus. Apud luſitanos autem ſtrictius hoc ſeruatur, non ſolum in maioribus dignitatibus, ſed etiam in quacũque donatione, quæ a Rege fit de terra coronæ regię: ſolus enim legitimus deſcendens primogenitus uel proximior, ſuccedit, nec ulla diuiſio admittitur; ut patet ex ord. libro ſecundo titulo. 17. § tertio, qua tolluntur multa dubia, quæ ex ſcriptis Docto. occurebant, ut per Alexand. conſ. lxxxvii. Xuar. in quæſtione maioratus, columna undecima verſ. obtinet. Nam lex illa indiuiduam hanc ſucceſſionem obſeruari iubet, etiam ſi donatio a principio fiat pro donatorio eiuſque hæredibus & ſucceſſoribus: in quibus terminis cõtrarius ſentiebat Xuareus, ubi ſupra: Iſer. & alij, quos ſpecificè refert Tiraq. de primog. q. quar
18 ta, numero 56. Quibus præmiſſis, iam ad principalem cõcluſionem huius legis in hac ultima parte accedamus; quæ habet, non poſſe patrem alienare aduentitia filiorũ

in quibus habet uſumfructum: & ita reſtringitur poteſtas patri cõceſſa. Ante omnia autem circa uerbum alienare, eſt vulgaris deciſio l.ult.C.de reb.alien.non alien.quæ cõgruè adducitur ad l.noſtram,dum prohibet alienationem illa autem lex inquit appellatione alienationis non ſolũ intelligi eam ex qua dominium transfertur, ſed etiam hypothecam uel ſeruitutem:quem tex.extollit Iaſ.in §.item ſi quis in fraudem,nu.23.Inſt.de action.& in noſtra l.ita eſt intelligendum,per l.fin.§ ipſum autem, verſicu. ſed pater,ibi pigno.& hypothecæ,infrà tit.i.Sed contra allegatur reg.l.i.C.de fund.dot.ubi tex.inquit alienationem intelligi,ex qua dominium transfertur:& inde Docto.colligunt,non dici alienationem,ubi dominium non transfertur,idque magis probant ex I.C.in l.alienatum.lxvii.ff.de verbo.ſignific. Vnde cum hæc iura uideantur inuicem aduerſari, reſpondet glo.in d.l.fin.uerbo hypothecam:& in d.l.i.uerbo eſt autem,ut d.l.fin.intelligatur de alienatione largo modo accepta,alia iura intelligantur de alienatione propriè & ſtrictè ſumpta, ita Alber. in eadem l.fi. nu. 1.Bald.ibi,nu 1.& 6.Salyc.nu.1.in fine dicens id receptum & menti tenendum,& Pau.ibidem,nu.2.Et hanc reſolutionem probat Bal.in Authen. hoc ius.nu.1.uerſi.eſt autem,cum ſequen.C.de ſacroſ.eccleſ. & cum eo Auguſt. Bero.in Rub.de Reb.eccle.non alie.ad fin.& in ca.nulli. num.21.eod.ut idem Bal in c.i.§. aut ſi liberatio,num.6. quib.mod.feu.amit.& ibi Afflic.nu.30.idem Afflic.in c.i. nu.1.de aliena.feu.Crot.in l.filiusfamil.§.diui, num.122. ff.de lega.i.Soci.conſil.lxxv.nu.2.lib.1.ubi dicit gl.in hoc receptam, & ita alii ſuprà citàti. Eandem concluſionem probat gloſ.in l.benignius.xvii.ff.de legib. & ibi eam notat Angel.& lex.conſil.xxix.nu.15.lib.vii.quam reſolutionem ut receptam refert etiam Felyn. in Rub. de fid. inſtrum.nu.4.& Neguzan.de pignor.ii parte iii.memb. nu.

19 71.Conſtat igitur ex hoc ſcribentium numero, receptiſſimam eſſe reſolutionem glo.& hanc interpretationem ad illa iura, & inde inferunt Doct. aliqua utilia, maximè ad ſtatuta loquentia de alienatione,& hinc patet contra hãc receptam ſententiam loqui Alcia. in l. alienationis uer-

P bum

bum.xxviii.ff. de uerb ſign.dicētem, alienationē propriè appellari ex hypotheca uel ſeruitute abſque tranſlatione dominij: ſed debuit reſpondere ad d.l.alienatum:eo.ti.& d.l.i.C.de fund.dota.uerè tñ obſtat nimis d.l.ult. quæ loquit̃ indiſtinctè de omni diſpoſitione legis uel hominis, & uniuerſaliter diſponit, comprædhendi hypothecã & ſeruitutē:quod non ita indiſtinctè diceret,ſi propriè alienatio non eſſet:nec poſſum negare duram uideri deciſionē illius l.tam indiſtinctè loquentis,obſtantibus multis tam ex ſuprà citatis,quàm aliis, quæ gl.& doct.adducunt; tamen ſecũdum eam l. intelligitur apud Luſitanos l.regia, libro quarto titulo ſexto, ut cõtineatur hypotheca in prohibitione de qua ibi iuncta alia l.eod.lib.tit.xiii.in fine.argu a ſpeciali.Ad dicta uerò l.i.C.de fund.dot.non placet, quod gl.& Doc.ſcribunt,dũ accipiunt illam.l.quaſi loquatur tm̃ de alienatione propriè & ſtrictè ſumpta, namq; in materia illius.l.& tit.de fund.dota.non tantum prohibetur alienatio cum translatione dominii,ſed etiam ſola hypotheca,ut in princ.Iuſt. qui bus alien.lic.& in l.iiii.ff. de fund.dota.& ideò in d.l.i. dum explicat alienationis uerbum cum tranſlatione dominii,intelligi poteſt, ut nõ loquatur reſtrictè nec excludat quin alio modo alienatio dicatur tam ex d.l.fi. quam ex aliis iuribus in eadem mate-
20 ria d.l.i Minus placet,quod cum Bald. infert Paul. Caſtr. in d.l.fin.num.4.dum dicunt,quòd ſi ſtatutum prohibeat ne res alienetur in forenſem, poterit tamen uſusfructus conſtitui,arguunt enim,ꝙ tunc nõ eſt propriè alienatio,
¶ & diſtinguunt inter uerba legis & ſtatuti. Ego autem magis attenderem ſtatuti rationem,& ſecundum eam iudicarem, & in dubio contra Bald.& Pau.reſponderem,ex eadem l.fi.in quacunque diſpoſitione legis uel hominis, & ſic includit diſpoſitionem ſtatuti, idque mihi probatur, quia dubitatio gl.& Doct.non eſt circa uſumfructum,ſed circa hypothecam,per l.in quorum ff.de pigno. At in vſu fructu.datur dominium,ut ſuperius latè deduximus, tam in hac parte,quàm in ſecunda. Et Cicer. in epiſtol. famil. id noſtrũ appellat,quo utimur & fruimur. Deniq; improbabilis uidetur ea uulgaris differentia, qua Bald. & Paul.

nituntur

¶ nituntur inter uerba legis,& uerba ſtatuti: ad quam malè citatur paſſim tex.in l.tertia.§.hęc uerba.ff.de nego.geſt. ubi.I.C.id nō dicit,nec dicere potuit:cum in omni diſpoſitione legis generalis,uel particularis,& hominis,pariter ratio attendi debeat,nec in dubio a uerborum proprietate recedendum ſit:ut facilè ex multis probari poſſet, quæ conſultò omitto: & ita melius ſentire uidetur Salyc. in l. ſerui.nu.22.cum ſeq.C.de noxal.vnde cauēdum eſt à Neguzan.& ab eis quos refert in d.ii part.iii. membr.nu.72.

21 Ex hac autem regula prohibitiua,ne pater alienet aduentitia filii,cauendum eſt ab eo, quod plures putant ex ſententia Azo.poſſe patrem liberè aduentitia filiorum alienare: Azo.n. id dicere non potuit, obſtante hac.l.& l.fin. ipſum aūt uerſ.nō autem infra titu i ſed tm̄ inquit Azon. in Rub.de bon.quæ libe.nu.9.quod non poteſt pater alienare hæc aduentitia, niſi ex cauſa neceſſaria æris alieni, quod filius ſoluere teneatur:iuxta.tex. in l fi.§. ſin autem æs alienum,infra ti.i. & ex his iuribus ceſſat dubitatio Tiraq.in prin.l.ſi.unquam nu.32.Et ſubdit Azo.n.11.nō eſſe neceſſarium decretum qn̄ pater ſic alienat ex cā neceſſaria: quod ſequitur & extollit Bal.in eo §.ſin aūt,in fine, & ibi Pau.nu.2.Fulg.& Cor.id aūt non ſatis aperit Alber. hic,nu.1.ad fi.opinio tn̄ Azo.receptiſſima eſt, eamq; probant Bal.Pau Alex.in l.præſes.C. de tranſ.& alii, quos citat Tiraq.in l.ſi unquam in prin.n.28.C.de reuo.don.vbi allegat Roma Aret.Dec.Socin.& quam plures:idemq; ſequitur Iaco.in l.i.n.5.C. ſi aduer. vend. Seuer. in tract. de trāſac.q vii.Affl.deciſ.cccxciii.nu.1.Bene.in c.Rayn.uer. duas nu.255.Loriot de conſangui. Axiom.xl.& probauit Cuman.in l.i.ff.de re.eo.& fatentur oēs hanc opinionem cōem eſſe,ut etiam aſſerit Couaſ.lib.1.reſol.c.viii.num.6. ubi eleganter explicat quandam l.par. & ſecundum hanc opinionem Azo.iudicatum uidi.De his etiam memini legiſſe Io.Ign.in l.iii.§.eleganter ex n.166.ff.ad Syllan.ſed librum nunc habere non contigit:cū hæc prælo dabātur. Sed contra Azo.& receptam ſententiam tenet Sal.in d.l. præſes : arguendo a legibus quæ loquunt̄ de patre tutore uel curatore filii,qui non poteſt alienare ſine decreto, ut

in l.iii.C.de præd.min.l.ſi pupillorum.§.ſi pater.ff.de reb. cor.ſed Alex.& Iaſ.ibi bene reſpondent,poſt Bal. & Paul. ea iura loqui in filio emãcipato,cui pater datur tutor, uel curator: hic loquitur de filioſa. cuius pater eſt legitimus adminiſtrator & lõgè plus tribuit lex patri quã tutori, ut Iaſ. probat & nos ſup. latius deduximus in ii.par. Sed Iaſ. d.l.præſes.n.5.inquit,poſſe legendo & diſputando teneri contra Azo.ut.ſ. non poſſit pater alienare immobilia ex aduentitiis filiorum, ſine decreto iudicis, & triplex argu. adducit,duo priora lenia ſunt,nec ab ulla lege deducunt: tertiũ dicit Iaſ.fortiter ſtringere ex d.§.ſi autẽ æs alienũ, uerſ.ſed pater,ibi,ritè, quod uerbum ſolet ſignificare ſolẽnitatem iuris, & ita contra Azon. teneri poſſe inquit ibi Cur.iun.nu.15.& tenet Crotus in l. frater a fratre nu.31. & Chaſ.in conſue.Burg.Rub.vi.§.v.fol.10.col.iiii. nu.14. Hiſpanus Anton.Gomet.in l.xlviii.Tauri.ad finem, & ſic opinio Saly.aliquibus placuit. Ego a cõmuni ſentẽtia nõ recedo,quia uideo hæc iura patri interdicere alienationẽ aduentitiorum, eamq; ſpecialiter permittere ob cauſam neceſſariam æris alieni, tunc autem, ordinem explicare, quo fieri debeat alienatio,ut in d.§.ſi autẽ ęs alienũ, nec aliquam mẽtionem facere de decreto, uel authoritate iudicis,unde cum nullibi talis ſolennitas ſcripta ſit in patre legitimo adminiſtratore, rectè,pro Azon.retorquetur argumẽtatio Iaſ.in d.l.præſes.nu.3.uerſ.unum,ne audiatur, qui ſine lege loquitur, & inde reſpondetur ad argu.Iaſ.ex dicto uerbo *ritè:* refertur enim ad cauſam & ordinem, ſecundum ea quæ dixerat ipſe Imperator in §. præced.ut bene aduertit Tiraq.ubi ſuprà poſt Deci.conſi. ccix.num.3. colligiturq; ex Iaſ.in l.filiusfa.ff. qui ſatiſda.cog.Et fulcitur hæc ſententia, quia lex in patre legitimo adminiſtratore non diſtinguit circa ætatem filii,& ſic patet nõ bene applicari iura loquentia de tutore uel curatore & decreto.
23 Cùm tamen regula ſit negatiua, ut pater alienare nequeat aduentitia filii, ex hac l.& d.§.ſi autem æs alienũ, & d uerſicul.non autem,infertur utiliter,quòd patre,alienante, fundata erit intentio filii uendicantis rem alienatam,ut ferè in terminis tradit Deci.cõſ.lx.col.ii.quia ſufficit

ficit habere regulam: aduerſarius autem probare debet cauſam limitationis,uel ſpecialitatis ſecundum Bart. in l. 2.nu.1.ff.ſi quis in ius uoca. & ibi Iaſ. idem Iaſ.in l.fi. nu. 14.C.de edict.diui Adr. Deci.in l.j.nu.8.ff.de regulis iuris.Deci.conſi viii.nume.i.notanter Bald.in l.3.nume. 5. C.fin.regum.& ita is qui in quem pater alienauit non poterit uitare condemnationem, niſi probet alienationem ex legitima cauſa factam:facit doctrina Barto. in l. ſi forte.ff.de caſtren.pecul.& in ſimili Pau. Caſtren.in l.vir vxori.ff.ad Velleia.& quę tradit Alex.conſil. xviii. lib. 3. ubi enim regula iuris eſt prohibitiua, non ſtatur confesſioni contrahentis uel teſtantis,ſecundum Doctor.ubi ſupra:& Bar. in l.cũ quis decedens §.codicillis,& §.Titia ff. de leg. 3. Alex.& Decius in l.ſi donatione C. de collat.Dec cõſ. 20.Rip. in l.ſi unquam.q.15.C.de reuo.don.bonus tex.in l.qui teſta.xxvii.ff. de proba.notabiliter Dec. in c. quæ in eccleſiarum,nu.27.de conſti.& cõſ lxii.Ideoq. ſi pater vẽdat filio ſpurio(cui donare nequit(non creditur eius confesſioni,ſi dicat ſe recepiſſe pretium cõtra gl.d.l.qui teſta. quæ communiter reprobatur, ſecundum Iaſ. in l.ſi is qui ex bonis,col.fi.ff de uulga. & Deci.conſi.cccxi.col.2.pro-
24 batur,in l.j.C.de natur. libe. Conſtat igitur ex prædictis, regulariter interdici patri alienationem aduentitiorum, excepta cauſa neceſſaria,& ſic eſt limitatio ad regulã,quę cõprobatur ex uulga.l.j.ff.de fund. dota.ibi,*quia hæc alienatio non eſt uoluntaria*,qui tex.ubiq, allegatur,atq. ita a Bar. intelligitur.ut prohibita alienatione nõ cenſeatur prohibita ex cauſa neceſſaria:ad idem ex citari ſolet tex.in l.peto lxxj.§prædium.ff.de lega. 2. Sed non benè allegatur: quia ibi res non diſtrahitur,ſed tñ datur emptori ius retinendi pro tpe,quo res duratura eſſet penes debitorem,cuius bona alienantur:ſicuti in caſu notabili l.Statius.xlvii. §.ult. ĩ fine.ff de iure fiſc.de quo infra,ad idẽ notatur tex. in l.alienationes xiij.ff.famil.erciſc. ibi, *duntaxat uoluntariæ,non quæ cauſam habent neceſſariam*; & ibi Alber & Flori. notant. Mihi etiam ad idem eſt optimus tex. in l.tertia §. item quæri.ff.de reb. cor. ibi,*hæc enim alienatio non ſponte fit*. & ibi: *ualebit alienatio, propter rei iudicatæ authoritatem*.

Et inde colligitur ratio ad text. nota in l. magis puto. §. ſi pupillus, uerſi. ſed ſi pater, & uerſi. idemq;, & uerſi. eadem ratione ff. eo. vbi res immobilis ſine decreto traditur a mi nore uel tutore, quãdo præcedebat obligatio eius, cui mi nor ſucceſſit, quia lex tunc alienationem hanc neceſſariã cenſet; id ẽt probat tex. in l. j. & melius in l. iii. C. qñ decre. opus non eſt; ubi ex iuſſu uel obligatione teſtatoris aliena tur res immobilis inconſulto prætore. In eandem ſenten tiã põt notari tex. in l. non tm̃. lj. §. 2. autem. ff. de fideicõ. lib. & in l. alieno. xxxi. § qui fideicommiſſariam. ff. eo. vbi minor manumittit & alienat ex fideicommiſſo & iuſſu te ſtatoris, quod alias facere non poſſet lege prohibẽte : idẽ probat tex. in l. cũm xx. ff. de manumiſ. ex quibus iuribus aſſignatur ratio deciſioni notabili. l. fiſtulas. lxxviii. § j. ff. de contrah. emp. ubi tutor ſibi author eſt, ſibiq; poſſeſſio nem tradit rei, quam emerat a patre eius, cuius tutor eſt,
25 de quo alibi plura ſcribo . Ex d. §. fundum l. fiſtulas : & ex d. §. ſed ſi pater l. magis puto: patet traditionẽ rei uenditæ neceſſariam appellari, ideoq; iura ibi, permittũt tutorem ſibi tradere, negotiumq; perfici incõſulto. Vnde ultra Do cto. utiliter colligo, illis iuribus probari doctrinam glo. in §. pretium, uerb. tradatur, inſti. de emp. & uend quæ, reie cta antiquorum uarietate, bene reſoluit, uenditorem ha bentem facultatem uel tradendæ præcisè teneri tradere, nec liberari ſoluendo intereſſe: & idem probat Bart. in l. ſtipulationes non diuidũtur nu 39 ff. de uerb. oblig. & eſt recepta doctrina ſecundum Alex. ibi, nu. 30. Iaſ. num. 35. qui prædictam glo. extollunt, & ita Ang. Areti. in §. actio num, num. 14. Inſti. de actio. dicens eam gl. ſing. & ibi Iaſ. nu. 147. idem Iaſ. in l. quoties, nu. 34. C. de rei uend. Deci. in l actionibus, num. 16. ff. de in lit. iuran. & in l. certi con dictio. col. 7. ad fin. ff. ſi cer. peta. idem aſſerit Anto. Burg. in Rub. de empt. & vend. num. 3 dicens, eam glo. meliorẽ de iure, & magis communiter approbatam , aduerſus ali quos contradicentes: & ita Bal. in l contractus, nume. 14. C. de fide inſtrumen. & Bar. in l. j. nu. 13. & ibi Pau. num. 4. ff. de actio. empt. de quo etiam agit Tiraq. uidendus li. de retract. conuent. in fine § 7. numer. 55. & latiſſimè nouiſ

ſimus

ſimus Riminald. in §. j. ex nume. 37. Inſt de donat. ubi ex nu. 58. uariè limitat, mihi autem, ut dixi, pro communi sẽtentia ſufficerent prędicta iura, quæ hic notaui, probatur etiã ex d. §. preciũ ibi *omnino tradatur*, & in l. ex empto. xi. ff. de act. empt. ibi *id præſtari, quod inter cõtrahentes actũ ſit* & ibi, *imprimis ipſam rem præſtare uenditorem oportet*, & inde intelligitur tex. in §. pen. uerſi. idem ait. ead. l. & l. j. eo. tit. quibus Bulg. & contradicentes nitebantur, dum enim ea iura dicunt, uenditorẽ non tradentem ad intereſſe condẽnari, intelliguntur in fauorem emptoris, quando ſcilicet res tradi non poteſt, non uero permittitur uẽditori, ne rẽ tradat, & ita uſu obſeruatur. In idque uere adduci poteſt (cum. M. gl. citato) tex. in l. qui reſtituere. ff. de rei uẽd. de his etiam quo ad intereſſe agit Molin. in l. unica n. 80. cũ
26 praeced. & ſeq. C. de ſent. quæ pro eo. De cauſa neceſſaria latè & utiliter agemus uel in fine huius l. uel in l. fi. §. filijs autem, tit. ſeq. interim uero ex ſupradictis infertur alia limitatio ad reg. ut pater diſtrahere poſſit ea, quæ tempore perirent, ſeu quæ ſeruari non poſſint, uel quæ utilitate ſumptuoſa eſſent, quaſi tunc alienandi cauſa neceſſaria ſit, ex tex. notab. in l. Ariſt. v. ff. de iure delibe. ibi *tractu temporis deteriores.* & ibi, *ſumptuoſa ueluti iumenta, aut uenalitia*, & ibi *æs alienum, quod ſub pœna uel pignoribus debeatur*: & ſic I.C. tam iuſtã ibi cenſet cauſam utilitatis, quã æris alieni, ſeu neceſſitatis licet in alijs ſit differentia, ut ꝑ Deci. in l. ii. n. 6. ff. de offi eius cui manda. eſt iuriſ. & ita tex. in l. ait prætor. vii. ad fi. eo. tit. ad idem bonus tex. quẽ ibi cõmendat Bald. in l. nõ ſolũ. l. vi. ff. de petit. hæred. ibi, *nõ ſolum ad æs alienũ ſed et ſi impẽſæ neceſſariæ factæ ſunt*, & ibi *uel ſi mora res peritur deteriore ſuæ futuræ erant*: ubi etiã hæc æquiparatio benè probatur, & in l. viii. ff. de mino. ibi. *in rebus fortuitis caſibus ſubiectis*: tex. & Doct. in Authe. ſi quas ruinas. C. de Sacroſ. eccle. & argendo de tutore, à fortiori pro patre legitimo adminiſtratore adduci poteſt, cũ prædictis iuribus l. lex. quæ tutores, uerſi. pen. & fi. C. de admini. tut. & ita ampliatur d. §. ſin autem æs alienum: & §. ſed pater, uerſicu. non autem l. ult. infra titu. j. ubi ſatiſ. id probat imperator ibi, *exceptis rebus quæ oneroſæ hereditati*

 ſunt,

ſunt, uel quocunque modo damnoſæ, quas ſine periculo uendere patri licet, ſpecialia autē multa ob eam cauſam, quod res tempore peribunt uel deteriores reddentur, ornant Iaſ.& Rip.in l.cum res.ff.de cā infec.Fely.in c. cum acceſſiſſet. n.20.de conſt.idē Fely.in c.fi.col.fi.de iudi.Hipp. in l.qui cedem.ff ad l.Corn.de ſic.& alibi,ſæpe,idē Iaſ.& Hippol.
27 & Alc.lib.j.de uer.ſign.Hinc inferri poteſt ad quæſtionē aduentitiorū, in quibus ſunt aliqua immobilia ſubiecta inundationi prope mare,uel flumē,uel ſimili periculo obnoxia ex prædictis enim iuribus ſatis colligitur poſſe patre tales res diſtrahere, & idē fortius colligitur ex Doct. ſtatim citandis,facit tex.in l.uerum. xii. §. ſi locupleti. ff. de mino.ibi *prędia ruinoſa*,& ibi,*prædia ruant*,& ibi, *multis caſibus obnoxia*,talia enim bona non iudicantur utilia,nec excuſant ut immobilia,ſecundum Bat.in l.ii.col.fi.n. 19. ff.ſol.mat. ubi ampliat ad bona ſita in montibus quę cū aquis diluantur, & ita Alex.& Iaſ.in iiii. limita.in l. ſciendū.ff.qui ſatiſd.cog & Alex.in d.l.ii.n.20.cum Bar. & ita
28 tenere omnes aſſerit Parp.ibi.nu.87. Amplius uoluerunt graues Doct. ut tutor uel curator poſſit alienare ſine decreto,molendina & bona ſita iuxta flumen obnoxia inūdationi:ita Ang.ubi Fulg. id cōmendat in d.l.nō ſolū. ff. de pet.hær. & Rip.in l.quominus.n.126.in fi.ff.de flumi. & Hiſpanus Pala.in repe.c.per ueſtras.§.xviii.n.4. & Rubeus cōſ.cxxxviii.col.j.ubi id extollit,& dicit neminē cōtradicere,& Tiraq.de retrac.lign.§.j.gl.vii.n.91.Ego non dubito hos patres erraſſe,licet enim bona ſint ſubiecta periculo inūdationis uel ſimili,nō ideo alienari debēt in cōſulto prætore:& periculū quod ipſi Doct.conſiderant,erit pro cauſa decreti, quod neceſſariū eſt in alienatione immobiliū,etiam ſi talia ſint,ut illis carere expediat.l.magis puto.§. ſi æs alienum & l. fundus ſterilis. ff. de rebus eor. & ideo cauſa iuſta ad has alienationes non ſufficit ſine authoritate iudicis, ut conſtat ex illis iuribus, & ita apertè I.C.in l.Ariſto.ibi.*adito prætore*: & d.l. ait prætor §. fin. ibi *prætor aditus*,quod etiā probatur ex l.fi.ff.de cura. fur. ibi, *donandi cauſa*: & ibi, *magna utilitate, cognitione iudicis* quod pro maiori ſecuritate (maxime ne iudices parū periti decipian-

cipiantur) cōfirmari poteſt ex Bal.qui forſan.id uoluit in l.fi §.nō autē,infr.ti.ſeq.ex Bart.Paul.Iaſ.in l. cū hi. §. eā: ff.de tranſactio.dū ibi gl.reprobāt: & poteſt colligi ex Af

29 flict.deciſ.lxxxvii. In patre igitur alienante uerius puto, quod in tutore & curatore inaduertēter Doct. ſcripſerūt: cum enim in patre iuſta cauſa ſufficiat abſque decreto, ut ſupra,ualebit alienatio ex prædicta cauſa, atque ita ſecu rus reddetur emptor,uel is,in quē alienatum eſt, per tex. in d.l.fi.§.pen.ſupra citato, ibi, *ſine periculo uendere paterna pietate licet*,quæ uerba mihi uidentur comprobare opinio nem Azo.quam ſuperius defendimus, & receptiorem diximus.Videtur enim ibi tex. totam hanc conſideratione paterno cōſ.cōmit.nec puto indiſcretum,quod Bar.Alex. Iaſ.& alij ſupra cit. ſcri.talia immobilia iuxta flumen,uel mare ſita,nō excu.à ſatiſd.nec ut immobilia iudicari:con trariū enim ſuadet cōm.homi. opi.& conſuet. quia uide mus molend.aliaq; bona, etiam inundationi & periculis obnoxia,ut pretioſa æſtimari,quæ hominū opinio in his maxime attēdi debet,iuxta uulgari.l.precia rerum.ff.ad l. falci. & ideo uidemus in prædictis iuribus nō excuſari de cretū,etiam in talibus bonis:& ſic regulantur ut uera im-

30 mobilia. Ex prædictis ſatis infertur alia limitatio genera lis:ut nō obſtante prohibitione poſſit pater alienare, quā do id filio utilius fuerit, uel ut ex ea alienatione aliqui maioris utilitatis filio accreſcet, quod ex uerbis d.§.pen. l.fi.ti.ſeq.ita generaliter notat gl.in l.quæcunq;uerbo in terdicta,eod.titul.ubi Bal.nu.1.id dicit mēti tenendū, & Areti.in l.mutū,ad fi. ff. de acq. hæred.ubi eā gl. extollit & Soci. in l.conditionibus pupillus,n.1.in princ.ff de cō di.& demō.Gomet.in §.omniū,co.x.Inſti. de actio.Iaſ in l.cōtra iuris.n.8.ff.de pact.Tiraq.alios citans in li.de iure marit.gl.viii.n.74.char.cccxxxii.ſecundū nouā editionē: quod confirmatur ex multis,quæ Socin. & Iaſ. cumulant in dictis locis,& Fely.in c.cauſam,in i.nu 8.de iudi.& ma ximè confirmatur ex text.cum gloſſ.in l.ii.ff.de acceptil. ubi admittitur obligatio impuberis ſine tutore, quando ex ea ſequitur utilis liberatio: quam gl. extollit Soci. & Iaſ.ubi ſupra,& Alexan.in d.l.mutum, nume.10.Iaſ.in l.

more.

eſt aduertendum,quod I.C.ibi retulit illa uerba magis in quandam argumentationem, quã deciſionem,arguebat enim prius, ut eo caſu non diceretur uſusfructus, nec uſus,nec eſſet locus cautioni,de qua in titu. ff.de uſufruct. ear rer & §.conſtituitur, Inſtitu. de uſufru.quaſi ex eo relicto non reſultaret ius aliquod, cui congruerent uerba ſenatuſconſulti iubentis cauere,ſed tandem cõcedit actionem ex eo legato, & dicit eſſe cauẽdũ, & ſic uidetur etiã eo caſu magis probare,id ius de bonis appellari, quod Docto.non aduertunt.Concluſio enim & finis non argumẽtatio I.C.attendi debet,ſicut in omni diſpoſitione.l.ſi uoluntate,ad finem,C.de reſcin.uendi. ibi,*poſt multas contentiones*,Bal.in l.ſi ut proponis,n. 12.C.quomodo & quãdo
9 iud.Afflict.deciſ.ccclxxv.n.5.Deci.in l.ſi ego,n.3.ff.ſi cer.
§ peta.Reſoluo igitur contra gl.Bart. & Doct.communiter in dictis locis. ut uſusfructus propriè dicatur de bonis, & in bonis, ut etiam ſeruitutes nõ dicantur nõ eſſe a bonis & ab eis malè citari uerba dict.l. j. ad quæ melius aduertit Alb.ibi,& uerba illa uidentur à I. C. prolata ex ſubtilitate iuris, ut alias in dominio inquit Imperator in l. in rebus.C.de iure dot.Non omitto,ꝙ Lõgoual.d.loco intelligit illa uerba *non extra bona* id eſt. non extra comercium hominum,quod mihi nõ placet, nec credo alteri placitu rum,quia licet ita aliquando ea uerba accipi uideantur in d.princ.Inſti.de rer.diuiſ.nõ tñ I.C.ibi id reſpexit, nec cõgruũ erat,attento ꝙ agebat de re non ſacra,nec religioſa, nec ſimili,iuxta l.continuus,clxxxvii.§.cũ quis.ff.de uerb. obl.l ſed Celſus.vj.ff.de contrah.emp.l.apud Iulianũ.xlj. §.cõſtat.ff.de le.j. ergo, *non extra bona*, ſimplicius dicitur in l. j. pro non omnino alienis, nec extra ius diſponentis,nõ uero pro ijs quæ in bonis eſſe non poſſunt. Nec eſt nouum, ut aliquo reſpectu dicantur non eſſe bonis, ea quæ alias regulariter ueniunt appellatione bonorum, ut uidere eſt in iuribus & actionibus, quæ inter bona propriè & ſæpiſſimè cõnumerantur in multis legibus (ut latiſsimè deduxi ſupra in j. par Rub.) & tamẽ aliquando di
10 cuntur non eſſe patrimonio l.cũ pupillus ix.ff. rem pup. ſalu. for. ubi notant & explicant Bar. & Pau. Ex ſupradictis

ctis,& maximè ex hoc tex.quo patet ad aliqua dicitur do minis,cum filius uerè dominus ſit infertur ad illud uulgare,de quo Vlpian.in l.ſi ut certo.v.§. ſi duobus.ff.commoda.ibi,*duorum inſolidum dominum eſſe non poſſe*: ubi Pau. Caſtr.nu.2.inquit illum tex.eſſe meliorem de iure:cuius regulam uariè limitat Soci. (ſi is eſt) regula xcix. & in aliis libris.cxxxv.& nouiſſimè Mantua.libro Paralipo.ca.l.ubi id ornat.quibus tamen addendum eſt Albe.ibi,nu.17.eã regulã procedere non ſolum in re uiſibili:ſed etiam intellectuali,quod tamen nunc diſcutio Ampliatur etiã ex traditis a Iaſ.in l.ſi pluribus,n.33.ff.de leg.i.ut idẽ ſit in dominio acquiſito ex diſpoſitione legis abſq;traditione cõtra Arc.in l.iii.ff.ſolu. matrimonio. reſpondetq́ue Iaſ.ad tex.ibi, quem Aret.inducebat: ſic idem Aret.in l.iii.§.ex contrario,nu.36.ff. de ácquir. poſſeſsio. inquit quaſi dominiũ apud duos eſſe poſſe;idq́ue probat Iaſ.in §. ex pluribus, eiuſdem l.fine. Sed illud damnat idem Iaſ. in d §. ex contrario,nu.53.eiuſque opin.contra Areti. tutior uidetur regulariter. eadem enim ratio militare uidetur in dominio quæſito ſine traditione,& in quaſi dominio,ut neutrum eorum apud duos inſolidum ſimul eſſe posſit,vtrobique enim eſſet repugnantia quam iura non admittunt.Ampliatur regu.dict §.ut nec duo posſint procuratores ſimul cõſtitui in rem ſuam:nec duobus idẽ ius cedi inſolidum,ut ex Bal.tradit Iaſ.in l. non quocunq;.§.qui Caium,nu.6. ff.de leg.i.Ex noſtra autem l.iam infertur limitatio ad regul.d.§.ſi duobus uehiculum:ut aliquando duo dicantur domini,unus uerè & propriè,aliter abuſiuè, ſeu quoad quid; ut hic uidemus in patre & filio circa aduentitia,& alias filius uiuo patre impropriè dicit dominus,ut in l.in ſuis,& ibi Bar.n.4.Pau.& alij.ff. de liberis & poſth.
11 & ibi Iaſ.n.17.& n.40.& Ang.de perigl.n.11. Limitatur etiã ea regula.d.§.ſi duobus ; ut procedat reſpectu eiuſdẽ dominii directi uel utilis; ſæpè enim dantur in iure in eadem re diuerſa dominia, ut in fructuario & emphyteota; ſecundũ Pau.ibidem,nu.2. prius Bal.in l.in rebus col.iii. nume.7.C.de iur.dot.pro quo. ſolet allegari.l. j.ff.ſi ager uectiga.uel emphy.peta,idq; in Vaſallo & feudatario no-

6 .in fi.& Corraſ.in § nihil commune,ex nu.33.& Paul.in d.l.doce.nu.2.perpendens autem hanc difficultatem dicebat alias gl. ut maritus dicatur dominus de præſenti,uxor autem in ipſe, ob reſtitutionem faciendam ſolu.matr. ita gl.in l. quamuis lxxviij.ff. de iure dot.in l. ſi cōſtante.25. §.ſi maritus.ff.ſolu.ma.& in l.in ſuis,uerb.quomodo.ff.de de liber. & poſthu. quam reſolutionem uidetur probare Alex.in d.§.ſi maritus,num.3 ſimpliciter ſequens gloſſ.& Odofr. quem ſequitur Alber. in d.l.in rebus nu. 1.Sed cōtra hanc reſolutionem gl.& plurium,urgent uerba tex.in
13 d.§.ſi maritus in fi.ibi,*in alienis,hoc eſt,dotalibus*,ubi. I. C. de præſenti uidetur uxorem dominam appellare, non uirum:urgēt magis uerba d.l. quamuis,ibi,*mulieris tamen eſt*, quod uerbum de preſenti & aſſertiuum eſt,& ſic uides iura aliqualiter in hoc uariare, in qua difficultate reſoluit gl. in d.l.in rebus, uerb. iure naturali: ut maritus dicatur dominus conſtante matrimonio,uxor autem domina nō dicatur,quod multis fundamētis probat,& eſt recepta ſētentia ſecundum Salyc. ibi.nu.5.poſt Bal.& alios:& idem aſſerit Nouel.de dote. viii. parte, priuileg. 8.num.1.& in l.prima nu 227.ff.ſolu.matr. idemque ut receptiſſimum tradunt Ange.& alij in princip. Inſtitu.quibus alie.lic.& Palat. in repe. cap.§. xliii. num.2.& Iaſ. in §.fuerat, num. 2.poſt Fab. & alios,Inſti. de actio.Contrarium autem tenent aliqui maxime nouiores,imo quod dominium rerū dotalium magis dicatur uxoris quam uiri: ut probat Duaren. in Rub.ff.ſolu.matrimo.c.i.ad fi. Corraſ.in dicto §.nihil commune, ex num.33. latius libro 5. Miſcel. cap. 14. hoc etiam magis probare uidetur Baldui.in d.princ. Inſt. qui alie. licet, & ante eos Zaſius (quem non referunt) li. 2.intellectu.c.5.idque uidetur antiquitus uoluiſſe.M.quē gl. refert. & aliqualiter Pau.in d.l.doce.nu.2.Inuoluit autem Chaſ. in conſue.Burg. Rub.j.§. 4: Char. xxxiii. Segura de bonis lucra.nume.51.&52.ſecundum nouam editionem.& Campeg. de dote,ſub Rub.de pactis & fund.dot.
14 Quæſt.7. latè Igneus in l. prima.§.ſi uir.ff.ad Sillan.& Riminal.Inſtitu.quibus alien. licet, ex numero 310.Hac in re uidetur inepta argumentatio,qua magis nititur glo. &

com-

communis allegatio.d.l.doce ancillā,ibi enim non tā uiro conceditur dominiū rerum dotaliū,quā exercitium & ius agēdi.& conſequenter uxori non tam negatur dominiū,quā actio.uidebatur enim abſurdū:exiſtente uiro,mulierem agere,arg § patitur.Inſt.de iniu.igitur ex illa l. nō probatur cōmunis allegatio,quod euidenter oſtenditur ex hac l.in qua uidemus filiū eſſe dominū,patrēque habere ſolum uſumfructum,& tamē pater agit,ac ſi uerè dominus eſſet,nō filius:poſſetq: ſimiliter argui a tutore & alijs adminiſtratoribus In eodem articulo debuerunt nouiores aduertere,dū contra cōmunē indiſtinctè aſſerunt, maritum dominum non eſſe conſtante matrimonio,obſtare eis,quod communiter colligitur ex d.l in rebus,nouè ibidem diſponi, ut ſoluto matrimonio dominum ipſo iure reuertatur ad uxorem abſque traditione: contrariumque ante l.illam fuiſſe,vt tanquā receptum tradit Nouel.in d. tract. loco ſup: à citato:& Signoro.in l.ſi eſtimatis,n.2.ff. ſolu. mat.Alc in l.3.col.2.n.6.in princ. ibi,nam hodie.ff. ſol. mat. & ita limitatur ſecundum Doct. vulgaris reg.exigens traditionem ad tranſlationem dominij,ut tradit Iaſ. in l.ſi conſtante,nu. 119 ff.ſolu. matr.& in l. traditionib, numero.20.C.de pact. Niconi.in Rub ff ſolu.matri.n. 3. uidetur igitur dominium non apud uxorem, ſed apud virum fuiſſe, alias non diceretur ad eam reuerti. In eadem

15 difficultate attendendum puto, an res dotales æſtimatæ uiro dentur, taliter quod dominium tranſeat in eum,iuxta iuris regulam l. plerumque 9 ff. de iure dot.l. quoties 5.C.eodem,cum notabiliter traditis a Soci.cōſi.lvi. lib. j. in his enim terminis uidetur ceſſare quæſtio,cū uxori ſola æſtimatio debeatur,totumq; ius & periculū rerum mariti ſit,per dicta iura & l.cum dotem.10.C.de iure dot.l.æſtimatæ lii.ff ſol.matr.l.item ſi non.xiii.ff.de pactis dotal. Nec obſtat tex.in dicta l.in rebus ibi, *ſiue æſtimate ſiue inæſtate*,quem tex.Bal. ibi, nu. 4. & plures ſcriben. alibi. (ut conſtat ex ſupra citatis) indiſtictè notant quaſi æquipararet in propoſito, res eſtimatas uel æſtimatas dari. Sed ex iuris principijs talis æquiparatio ſtare non poteſt atque ideo reiecta uariatione gl. ibi, uerbo æſtimate, amplectentem-

ſtedum eſt quod tandem gl. ibi reſoluit in fine,& clarius Saly.ibi nu.5.ibi *ſubſidium.* ut tex. ibi ſpecialiter loquatur cum maritus premitur ære alieno. nec aliter uxori ſatis conſultũ eſt tũc enim lex.ſuccurrit,utdominiũ & ius uendicandi ad uxorem reuertatur,nec creditores nullo modo occupent res, quæ uxoris fuerũt: quod iuuatur ex rigore priſtinæ ueritatis l.fin.ff de decurio.l. cum filius lxxviii.§. hæres. ff.de leg.ii.& ita ex ea l.cum gloſſ. utiliter notauit Bald.in l.intereſt.C. de uſufr.in æſtimationem dotis non nocere uxori quãdo uir non reperitur ſoluẽdo,quod non tollũt,& ſequuntur Doc.inter quos Crem.notab.xix. Iaſ. in l.ex conuentione.C.de pact Pala.in Rub. § xvii. nu. 8. uerſ.intellige.Alex.in l. Mæuia.§ fundus.ff.ſol.mat.extollit Pa.in rep,cap. §. xxi.n.4. & alij ut tradit Ant. Hiſp. l.l. Tauri.n.44,uerſ.quod tamen.Iaſ.extollens.d.l.cum gloſ.

16 §.actionum,nu,84 Inſt.de act.& Hippol.ſing. cccccxci. Expedita hac illatione, & limitatione, infertur ex d.§. & ſupra traditis,ad imperia temporalia, in quibus regulariter unus tantum dominus admittitur, iuxta c. in apibus vi.q.j.c.licet,de uoto,quibus ampliatur reg.d.§. ſi duobus uehiculum, plures tamen aliquando ſimul imperaſſe conſtat ex hiſtoriis & ex multis.ll.Cod.tradit Mantua.in loco citato ſupra in principio huius reg. & latius Tiraq. de primog.x vii.q.iiii.opin.nu.22.licet de eo dubitare uideatur Alber.in l.bene à Zenone col.ii.n.6. C.de quadr. præſcr.quod de facto contigiſſe dicit Alber. ibi,& prius gl.in d.ca.in apibus,& ſic uolunt quod de iure non poſſint eſſe duo reges uel principes eiuſdem imperij, & ad hoc illam gl.alias cõmendant Imol.& Iaſ.& alij quos citat Tiraq.d. loc.n.20.& ſeq.quæ opinio in regnis & imperijs generali conſuetudine obſeruatur,idque magis expedire reipub.& ſubditis plurimorũ authoritate probatur, inter quos Bal. in auth.hoc amplius nume.8.col.ii.uerſi. item quia C.de fideico.& alii quos citat Corſe. in tract. de poteſta. Reg. q.lxxj.ſeu in v.parte, num. 1. quod grauius & elegantius probat Hieronimus.Oſorius.Luſitanus, genere, moribus eruditione clarus in ſuo libro de nobilit. ciuili. Ad ſummum autem pontificatum cõſtantius aſſeritur,duos nul-

los

in quibus habet uſumfructum: & ita reſtringitur poteſtas patri cōceſſa. Ante omnia autem circa uerbum alienare, eſt vulgaris deciſio l.ult.C.de reb.alien.non alien. quæ cō giuè adducitur ad l.noſtram, dum prohibet alienationem illa autem lex inquit appellatione alienationis non ſolū intelligi eam ex qua dominium transfertur, ſed etiam hypothecam uel ſeruitutem: quem tex. extollit Iaſ. in §. item ſi quis in fraudem, nu. 23. Inſt. de action. & in noſtra l. ita eſt intelligendum, per l. fin. § ipſum autem, verſicu. ſed pater, ibi pigno. & hypothecæ, infrà tit. i. Sed contra allegatur reg. l. 1. C. de fund. dot. ubi tex. inquit alienationem intelligi, ex qua dominium transfertur; & inde Docto. colligunt, non dici alienationem, ubi dominium non transfertur, idque magis probant ex I.C. in l. alienatum. lxvii. ff. de verbo. ſignific Vnde cum hæc iura uideantur inuicem aduerſari, reſpondet glo. in d. l. fin. uerbo hypothecam: & in d. l. i. uerbo eſt autem, ut d. l. fin. intelligatur de alienatione largo modo accepta, alia iura intelligantur de alienatione propriè & ſtrictè ſumpta, ita Alber. in eadem l. fi. nu. 1. Bald. ibi, nu 1. & 6. Salyc. nu. 1. in fine dicens id receptum & menti tenendum, & Pau. ibidem, nu. 2. Et hanc reſolutionem probat Bal. in Authen. hoc ius. nu. 1. uerſi. eſt autem, cum ſequen. C. de ſacroſ. eccleſ. & cum eo Auguſt. Bero. in Rub. de Reb. eccle. non alie. ad fin. & in ca. nulli. num. 21. eod. ut idem Bal in c. i. §. aut ſi liberatio, num. 6. quib. mod. feu. amit. & ibi Afflic. nu. 30. idem Afflic. in c. i. nu. 1. de aliena. feu. Crot. in l. filiusfamil. §. diui, num. 122. ff. de lega. i. Soci. conſil. lxxv. nu. 2. lib. 1. ubi dicit gl. in hoc receptam, & ita alii ſuprà citàti. Eandem concluſionem probat gloſ. in l. benignius. xvii. ff. de legib. & ibi eam notat Angel. & lex. conſil. xxix. nu. 15. lib. vii. quam reſolutionem ut receptam refert etiam Felyn. in Rub. de fid. inſtrum. nu. 4. & Neguzan. de pignor. ii parte iii. memb. nu.
197 1. Conſtat igitur ex hoc ſcribentium numero, receptiſſimam eſſe reſolutionem glo. & hanc interpretationem ad illa iura, & inde inferunt Doct. aliqua utilia, maximè ad ſtatuta loquentia de alienatione, & hinc patet contra hāc receptam ſententiam loqui Alcia. in l. alienationis uerbum

P bum

bum.xxviii.ff. de uerb ſign.dicẽtem, alienationẽ propriè appellari ex hypotheca uel ſeruitute abſque tranſlatione dominij: ſed debuit reſpondere ad d.l.alienatum:eo.ti.& d.l.i.C.de fund.dota.uerè tñ obſtat nimis d.l.ult. quæ loquit̃ indiſtinctè de omni diſpoſitione legis uel hominis, & uniuerſaliter diſponit, compræhendi hypothecã & ſeruitutẽ:quod non ita indiſtinctè diceret,ſi propriè alienatio non eſſet:nec poſſum negare duram uideri deciſionẽ illius l.tam indiſtinctè loquentis,obſtantibus multis tam ex ſuprà citatis,quàm aliis, quæ gl.& doct.adducunt; tamen ſecũdum eam l. intelligitur apud Luſitanos l.regia, libro quarto titulo ſexto, ut cõtineatur hypotheca in prohibitione de qua ibi iuncta alia l.eod.lib.tit.xiii.in fine.argu a ſpeciali.Ad dicta uerò l.i.C.de fund.dot.non placet, quod gl.& Doc.ſcribunt,dũ accipiunt illam.l.quaſi loquatur tñ de alienatione propriè & ſtrictè ſumpta, namq; in materia illius.l.& tit.de fund.dota.non tantum prohibetur alienatio cum translatione dominii,ſed etiam ſola hypotheca,ut in princ.Iuſt. qui bus alien.lic.& in l.iiii.ff. de fund.dota.& ideò in d.l.i. dum explicat alienationis uerbum cum tranſlatione dominii,intelligi poteſt, ut nõ loquatur reſtrictè nec excludat quin alio modo alienatio dicatur tam ex d.l.ſi. quam ex aliis iuribus in eadem mate-

20 ria d.l.i Minus placet,quod cum Bald.infert Paul. Caſtr. in d.l.fin.num.4.dum dicunt,quòd ſi ſtatutum prohibeat ne res alienetur in forenſem, poterit tamen uſusfructus conſtitui,arguunt enim,ꝙ tunc nõ eſt propriè alienatio,

¶ & diſtinguunt inter uerba l egis & ſtatuti.Ego autem magis attenderem ſtatuti rationem,& ſecundum eam iudicarem, & in dubio contra Bald.& Pau.reſponderem,ex eadem l.fi.in quacunque diſpoſitione legis uel hominis, & ſic includit diſpoſitionem ſtatuti, idque mihi probatur, quia dubitatio gl.& Doct.non eſt circa uſumfructum,ſed circa hypothecam,per l.in quorum ff.de pigno. At in vſu fructu.datur dominium,ut ſuperius latè deduximus, tam in hac parte,quàm in ſecunda. Et Cicer. in epiſtol. famil. id noſtrũ appellat,quo utimur & fruimur. Deniq; improbabilis uidetur ea uulgaris differentia, qua Bald. & Paul.

nituntur

ſ nituntur inter uerba legis,& uerba ſtatuti: ad quam malè citatur paſſim tex.in l.tertia.§.hęc uerba.ff.de nego.geſt. ubi.l.C.id nō dicit,nec dicere potuit:cum in omni diſpoſitione legis generalis,uel particularis,& hominis,pariter ratio attendi debeat,nec in dubio a uerborum proprietate recedendum ſit:ut facilè ex multis probari poſſet, quæ conſultò omitto· & ita melius ſentire uidetur Salyc. in l. ſerui.nu.22.cum ſeq.C.de noxal.vnde cauēdum eſt à Neguzan.& ab eis quos refert in d.ii part.iii. membr.nu.72.

21 Ex hac autem regula prohibitiua,ne pater alienet aduentitia filii, cauendum eſt ab eo, quod plures putant ex ſententia Azo.poſſe patrem liberè aduentitia filiorum alienare:Azo.n.11 dicere non potuit, obſtante hac.l.& l.fin. ipſum aūt uerſ.nō autem infra titu i ſed tm̄ inquit Azon. in Rub.de bon.quæ libe.nu.9.quod non poteſt pater alienare hæc aduentitia, niſi ex cauſa neceſſaria æris alieni, quod filius ſoluere teneatur:iuxta.tex. in l fi.§. ſin autem æs alienum,infra ti.i. & ex his iuribus ceſſat dubitatio Tiraq.in prin.l.ſi.unquam nu.32.Et ſubdit Azo.n.11.nō eſſe neceſſarium decretum qn̄ pater ſic alienat ex cā neceſſaria: quod ſequitur & extollit Bal.in eo §.ſin aūt,in fine, & ibi Pau.nu.2.Fulg.& Cor.id aūt non ſatis aperit Alber. hic,nu.1.ad fi.opinio tn̄ Azo.receptiſſima eſt, eamq; probant Bal.Pau Alex.in l.præſes.C. de tranſ.& alii, quos citat Tiraq.in l.ſi unquam in prin.n.28.C.de reuo.don.vbi allegat Roma Aret.Dec.Socin.& quam plures:idemq; ſequitur Iaco.in l.i.n.5.C. ſi aduer. vend. Seuer. in tract. de trāſac.q vii.Affli.deciſ.cccxciii.nu.1.Bene.in c.Rayn.uer. duas nu.255.Loriot de conſangui. Axiom.xl.& probauit Cuman.in l.i.ff.de re.eo.& fatentur oēs hanc opinionem cōem eſſe,ut etiam aſſerit Couaſ.lib.1.reſol.c.viii.num.6. ubi eleganter explicat quandam l.par. & ſecundum hanc opinionem Azo.iudicatum uidi.De his etiam memini legiſſe Io.Ign.in l.iii.§.eleganter ex n.166.ff.ad Syllan.ſed librum nunc habere non contigit:cū hæc prælo dabātur. Sed contra Azo.& receptam ſententiam tenet Sal.in d.l. præſes : arguendo a legibus quæ loquunt̃ de patre tutore uel curatore filii,qui non poteſt alienare ſine decreto, ut

in l.iii.C.de præd.min.l.ſi pupillorum.§.ſi pater.ff.de reb. cor.ſed Alex.& Iaſ.ibi bene reſpondent,poſt Bal. & Paul. ea iura loqui in filio emãcipato,cui pater datur tutor, uel curator: hic loquitur de filiofa. cuius pater eſt legitimus adminiſtrator & lõgè plus tribuit lex patri quã tutori, ut Iaſ. probat & nos ſup. latius deduximus in ii.par. Sed Iaſ. d.l.præſes.n.5.inquit,poſſe legendo & diſputando teneri contra Azo.ut.ſ. non poſſit pater alienare immobilia ex aduentitiis filiorum, ſine decreto iudicis, & triplex argu. adducit,duo priora leuia ſunt,nec ab ulla lege deducunt: tertiũ dicit Iaſ.fortiter ſtringere ex d.§.ſinautẽ æs alienũ, uerſ.ſed pater,ibi,ritè, quod uerbum ſolet ſignificare ſolẽnitatem iuris, & ita contra Azon. teneri poſſe inquit ibi Cur.iun.nu.15.& tenet Crotus in l. frater a fratre nu.31. & Chaſ.in conſue.Burg.Rub.vi.§.v.fol.10.col.iiii.nu.14. Hiſpanus Anton.Gomet.in l.xlviii.Tauri.ad finem,& ſic opinio Saly.aliquibus placuit. Ego a cõmuni ſentẽtia nõ recedo,quia uideo hæc iura patri interdicere alienationẽ aduentitiorum, eamq; ſpecialiter permittere ob cauſam neceſſariam æris alieni, tunc autem, ordinem explicare, quo fieri debeat alienatio,ut in d.§.ſinautẽ ęs alienũ, nec aliquam mẽtionem facere de decreto, uel authoritate iudicis,unde cum nullibi talis ſolennitas ſcripta ſit in patre legitimo adminiſtratore, rectè,pro Azon.retorquetur argumẽtatio Iaſ.in d.l.præſes.nu.3.uerſ.unum,ne audiatur, qui ſine lege loquitur, & inde reſpondetur ad argu.Iaſ.ex dicto uerbo *ritè:* refertur enim ad cauſam & ordinem, ſecundum ea quæ dixerat ipſe Imperator in §. præced.ut bene aduertit Tiraq.ubi ſuprà poſt Deci.conſi.ccix.num.3. colligiturq: ex Iaſ.in l.filiusfa.ff. qui ſatiſda.cog.Et fulcitur hæc ſententia, quia lex in patre legitimo adminiſtratore non diſtinguit circa ætatem filii,& ſic patet nõ bene applicari iura loquentia de tutore uel curatore & decre-
23 to. Cùm tamen regula ſit negatiua, ut pater alienare nequeat aduentitia filii, ex hac l.& d.§.ſinautem æs alienũ, & d uerſicul.non autem,infertur utiliter,quòd patre,alienante, fundata erit intentio filii uendicantis rem alienatam,ut ferè in terminis tradit Deci.cõſ.lx.col.ii.quia ſufficit

ficit habere regulam: aduerſarius autem probare debet cauſam limitationis,uel ſpecialitatis ſecundum Bart. in l. 2.nu.1.ff.ſi quis in ius uoca. & ibi Iaſ. idem Iaſ in l.fi. nu. 14.C.de edict.diui Adr. Deci.in l.j.nu.8.ff.de regulis iuris.Deci.conſi viii.nume.1.notanter Bald.in l.3.nume. 5. C.fin.regum.& ita is qui in quem pater alienauit non poterit uitare condemnationem, niſi probet alienationem ex legitima cauſa factam:facit doctrina Barto. in l. ſi forte.ff.de caſtren.pecul.& in ſimili Pau. Caſtren.in l.vir vxori.ff.ad Velleia.& quę tradit Alex.conſil. xviii. lib. 3. ubi enim regula iuris eſt prohibitiua, non ſtatur confeſsioni contrahentis uel teſtantis,ſecundum Doctor.ubi ſupra:& Bar. in l.cũ quis decedens §.codicillis,& §.Titia ff. de leg. 3. Alex.& Decius in l.ſi donatione C. de collat.Dec cõſ. 20.Rip. in l.ſi unquam.q.15.C.de reuo.don.bonus tex.in l.qui teſta.xxvii.ff. de proba.notabiliter Dec. in c. quæ in eccleſiarum,nu.27.de conſti.& cõſ lxii.Ideoq. ſi pater vẽdat filio ſpurio(cui donare nequit(non creditur eius confeſsioni,ſi dicat ſe recepiſſe pretium cõtra gl.d.l.qui teſta. quæ communiter reprobatur, ſecundum Iaſ. in l.ſi is qui ex bonis,col.fi.ff de uulga.& Deci.conſi.cccxi.col.2.pro-
24 batur,in l.j.C.de natur. libe. Conſtat igitur ex prædictis, regulariter interdici patri alienationem aduentitiorum, excepta cauſa neceſſaria,& ſic eſt limitatio ad regulã,quę cõprobatur ex uulga.l.j.ff.de fund. dota.ibi, *quia hæc alienatio non eſt uoluntaria*, qui tex.ubiq, allegatur,atq. ita a Bar. intelligitur.ut prohibita alienatione nõ cenſeatur prohibita ex cauſa neceſſaria:ad idem ex citari ſolet tex.in l.peto lxxj.§prædium.ff.de lega. 2. Sed non benè allegatur: quia ibi res non diſtrahitur,ſed tñ datur emptori ius retinendi pro tpe,quo res duratura eſſet penes debitorem,cuius bona alienantur:ſicuti in caſu notabili l.Statius.xlvii. §.ult. ĩ fine.ff de iure fiſc.de quo infra,ad idẽ notatur tex. in l.alienationes xiij.ff.famil.erciſc. ibi, *duntaxat uoluntariæ,non quæ cauſam habent neceſſariam*; & ibi Alber & Flori. notant. Mihi etiam ad idem eſt optimus tex. in l.tertia §. item quæri.ff.de reb. eor. ibi, *hæc enim alienatio non ſponte fit*. & ibi: *ualebit alienatio, propter rei iudicatæ authoritatem*.

Et inde colligitur ratio ad text. nota in l. magis puto. §. ſi pupillus, uerſi. ſed ſi pater, & uerſi. idemq;, & uerſi. eadem ratione ff. eo. vbi res immobilis ſine decreto traditur a minore uel tutore, quãdo præcedebat obligatio eius, cui minor ſucceſſit, quia lex tunc alienationem hanc neceſſariã cenſet; id ẽt probat tex. in l. j. & melius in l. iii. C. qñ decre. opus non eſt; ubi ex iuſſu uel obligatione teſtatoris alienatur res immobilis inconſulto prætore. In eandem ſententiã põt notari tex. in l. non tm̃. lj. §. 2. autem. ff. de fideicõ. lib. & in l. alieno. xxxi. § qui fideicommiſſariam. ff. eo. vbi minor manumittit & alienat ex fideicommiſſo & iuſſu teſtatoris, quod alias facere non poſſet lege prohibẽte: idẽ probat tex. in l. cãm xx. ff. de manumiſ. ex quibus iuribus aſſignatur ratio deciſioni notabili. l. fiſtulas. lxxviii. § j. ff. de contrah. emp. ubi tutor ſibi author eſt, ſibiq; poſſeſſionem tradit rei, quam emerat a patre eius, cuius tutor eſt,
25 de quo alibi plura ſcribo. Ex d. §. fundum l. fiſtulas: & ex d. §. ſed ſi pater l. magis puto: patet traditionẽ rei uenditæ neceſſariam appellari, ideoq; iura ibi, permittũt tutorem ſibi tradere, negotiumq; perfici incõſulto. Vnde ultra Docto. utiliter colligo, illis iuribus probari doctrinam glo. in §. pretium, uerb. tradatur, inſti. de emp. & uend quæ, reiecta antiquorum uarietate, bene reſoluit, uenditorem habentem facultatem uel tradendæ præcisè teneri tradere, nec liberari ſoluendo intereſſe: & idem probat Bart. in l. ſtipulationes non diuidũtur nu 39 ff. de uerb. oblig. & eſt recepta doctrina ſecundum Alex. ibi, nu. 30. Iaſ. num. 35. qui prædictam glo. extollunt, & ita Ang. Areti. in §. actionum, num. 14. Inſti. de actio. dicens eam gl. ſing. & ibi Iaſ. nu. 147. idem Iaſ. in l. quoties, nu. 34. C. de rei uend. Deci. in l actionibus, num. 16. ff. de in lit. iuran. & in l. certi condictio. col. 7. ad fin. ff. ſi cer. peta. idem aſſerit Anto. Burg. in Rub. de empt. & vend. num. 3 dicens, eam glo. meliorẽ de iure, & magis communiter approbatam, aduerſus aliquos contradicentes: & ita Bal. in l contractus, nume. 14. C. de fide inſtrumen. & Bar. in l. j. nu. 13. & ibi Pau. num. 4. ff. de actio. empt. de quo etiam agit Tiraq. uidendus li. de retract. conuent. in fine § 7. numer. 55. & latiſſimè nouiſ ſimus

ſimus Riminald.in §.j. ex nume.37.Inſt de donat.ubi ex nu.58.uariè limitat,mihi autem,ut dixi,pro communi ſẽtentia ſufficerent prędicta iura, quæ hic notaui, probatur etiã ex d.§.preciũ ibi *omnino tradatur*,& in l.ex empto. xi. ff.de act.empt.ibi *id præſtari, quod inter cõtrahentes actũ ſit* & ibi,*imprimis ipſam rem præſtare uenditorem oportet*, & inde intelligitur tex.in §.pen.uerſi.idem ait.ead.l.& l.j.co. tit. quibus Bulg.& contradicentes nitebantur, dum enim ea iura dicunt,uenditorẽ non tradentem ad intereſſe condẽnari,intelliguntur in fauorem emptoris, quando ſcilicet res tradi non poteſt,non uero permittitur uẽditori, ne rẽ tradat, & ita uſu obſeruatur. In idque uere adduci poteſt (cum.M.gl.citato) tex.in l.qui reſtituere. ff.de rei uẽd.de his etiam quo ad intereſſe agit Molin.in l.unica n.80.cũ
26 præced.& ſeq. C.de ſent.quæ pro eo.De cauſa neceſſaria latè & utiliter agemus uel in fine huius l. uel in l. fi. §. filijs autem,tit. ſeq.interim uero ex ſupradictis infertur alia limitatio ad reg.ut pater diſtrahere poſſit ea, quæ tempore perirent,ſeu quæ ſeruari non poſſint, uel quæ utilitate ſumptuoſa eſſent, quaſi tunc alienandi cauſa neceſſaria ſit,ex tex.notab. in l.Ariſt.v.ff.de iure delibe.ibi *tractu temporis deteriores.* & ibi,*ſumptuoſa uelu:i immenſa, aut ualitia,* & ibi *æs alienum, quod ſub pœna uel pignoribus debeatur*:& ſic I.C.tam iuſtã ibi cenſet cauſam utilitatis,quã æris alieni,ſeu neceſſitatis licet in alijs ſit differentia, ut p Deci.in l.ii n.6. ff. de offi eius cui manda. eſt iuriſ. & ita tex.in l.ait prætor.vii.ad fi.eo.tit. ad idem bonus tex.quẽ ibi cõmendat Bald.in l.nõ ſolũ.lvi.ff.de petit.hæred.ibi, *nõ ſolum ad æs alienũ ſed et ſi impẽſæ neceſſariæ factæ ſunt*,& ibi *uel ſi mora res peritur deteriore ſuæ futuræ erant*:ubi etiã hæc æquiparatio benè probatur, & in l. viii.ff.de mino. ibi.*in rebus fortuitis caſibus ſubiectis*:tex. & Doct.in Authe. ſi quas ruinas.C.de Sacroſ.eccle.& argendo de tutore, à fortiori pro patre legitimo adminiſtratore adduci poteſt, cũ prædictis iuribus l.lex. quæ tutores, uerſi.pen. & fi. C. de admini.tut.& ita ampliatur d.§. ſin autem æs alienum: & §. ſed pater,uerſicu.non autem l.ult.infra titu. j. ubi ſatiſ.id probat imperator ibi, *exceptis rebus quæ oneroſæ hęreditati*

ſunt, uel quocunque modo damnoſæ, quas ſine periculo uendere patri licet, ſpecialia autē multa ob eam cauſam, quod res tempore peribunt uel deteriores reddentur, ornant Iaſ.& Rip.in l.cum res.ff.de cā infec.Fely.in c. cum acceſſiſſet. n.20.de conſt.idē Fely.in c.fi.col.fi.de iudi.Hipp. in l.qui cedem.ff ad l.Corn.de ſic.& alibi,ſæpe,idē Iaſ.& Hippol.
27 & Alc.lib.j.de uer.ſign.Hinc inferri poteſt ad quæſtionē aduentitiorū, in quibus ſunt aliqua immobilia ſubiecta inundationi prope mare,uel flumē,uel ſimili periculo ob noxia ex prædictis enim iuribus ſatis colligitur poſſe pa tre tales res diſtrahere, & idē fortius colligitur ex Doct. ſtatim citandis,facit tex.in l.uerum. xii. §. ſi locupleti. ff. de mino.ibi *prędia ruinoſa*,& ibi,*prædia ruant*,& ibi, *multis caſibus obnoxia*,talia enim bona non iudicantur utilia,nec excuſant ut immobilia,ſecundum Bat.in l.ii.col.fi.n. 19. ff.ſol.mat. ubi ampliat ad bona ſita in montibus quę cū aquis diluantur,& ita Alex.& Iaſ.in iiii. limita.in l. ſcien dū.ff.qui ſatiſd.cog & Alex.in d.l.ii.n.20.cum Bat. & ita
28 tenere omnes aſſerit Parp.ibi.nu.87. Amplius uoluerunt graues Doct. ut tutor uel curator poſſit alienare ſine decreto,molendina & bona ſita iuxta flumen obnoxia inū dationi:ita Ang.ubi Fulg. id cōmendat in d.l.nō ſolū. ff. de pet.hær. & Rip.in l.quominus.n.126.in fi.ff.de flumi. & Hiſpanus Pala.in repe.c.per ueſtras.§.xviii.n.4. & Rubeus cōſ.cxxxviii.col.j.ubi id extollit,& dicit neminē cōtradicere,& Tiraq.de retrac.lign.§.j.gl.vii.n.91.Ego non dubito hos patres erraſſe,licet enim bona ſint ſubiecta pe riculo inūdationis uel ſimili,nō ideo alienari debēt in cō ſulto prætore:& periculū quod ipſi Doct.conſiderant,erit pro cauſa decreti, quod neceſſariū eſt in alienatione im mobiliū,etiam ſi talia ſint,ut illis carere expediat.l.magis puto.§. ſi æs alienum & l. fundus ſterilis. ff. de rebus cor. & ideo cauſa iuſta ad has alienationes non ſufficit ſine au thoritate iudicis, ut conſtat ex illis iuribus, & ita apertè I.C.in l.Ariſto.ibi.*aduto prætore*: & d.l. ait prætor §. fin. ibi *prætor aditus*,quod etiā probatur ex l.fi.ff.de cura. fur. ibi, *donandi cauſa*: & ibi, *magna utilitate, cognitione iudicis* quod pro maiori ſecuritate (maxime ne iudices parū periti dę

cipian-

cipiantur) cõfirmari poteſt ex Bal.qui forſan.id uoluit in l.fi §.nõ autẽ,infr.ti.ſeq.ex Bart.Paul.Iaſ.in l. cũ hi. §. eã: ff.de tranſactio. dũ ibi gl.reprobãt: & poteſt colligi ex Af

29 flict.deciſ.lxxxvii. In patre igitur alienante uerius puto, quod in tutore & curatore inaduertẽter Doct. ſcripſerũt: cum enim in patre iuſta cauſa ſufficiat abſque decreto, ut ſupra,ualebit alienatio ex prædicta cauſa, atque ita ſecurus reddetur emptor,uel is,in quẽ alienatum eſt, per tex. in d.l.fi.§.pen.ſupra citato, ibi, *ſine periculo uendere paterna pietate licet*,quæ uerba mihi uidentur comprobare opinionem Azo.quam ſuperius defendimus, & receptiorem diximus.Videtur enim ibi tex. totam hanc conſiderationẽ

§ paterno cõſcõmit.nec puto indiſcretum,quod Bar.Alex. Iaſ.& alij ſupra cit. ſcri.talia immobilia iuxta flumen,uel mare ſita,nõ excuſà ſatiſd.nec ut immobilia iudicari:contrariũ enim ſuadet cõm.homi. opi.& conſuet. quia uidemus molend.aliaq; bona, etiam inundationi & periculis obnoxia,ut pretioſa æſtimari,quæ hominũ opinio in his maxime attẽdi debet,iuxta uulgari.l.precia rerum.ff.ad l. falci. & ideo uidemus in prædictis iuribus nõ excuſari decretũ,etiam in talibus bonis:& ſic regulantur ut uera im-

30 mobilia. Ex prædictis ſatis infertur alia limitatio generalis:ut nõ obſtante prohibitione poſſit pater alienare, quãdo id filio utilius fuerit, uel ut ex ea alienatione aliqui maioris utilitatis filio accreſcet, quod ex uerbis d.§. pen. l.fi.ti.ſeq.ita generaliter notat gl.in l.quæcunq;uerbo interdicta,eod.titul.ubi Bal.nu.1.id dicit mẽti tenendũ; & Areti.in l.mutũ,ad fi. ff. de acq. hæred.ubi eã gl. extollit & Soci. in l.conditionibus pupillus,n.1.in princ.ff de cõdi.& demõ.Gomet.in §.omniũ,co.x.Inſti. de actio.Iaſ in l.cõtra iuris.n.8.ff.de pact.Tiraq.alios citans in li.de iure marit.gl.viii.n.74.char.cccxxxii.ſecundũ nouã editionẽ: quod confirmatur ex multis,quæ Socin. & Iaſ. cumulant in dictis locis,& Fely.in c.cauſam,in i.nu 8.de iudi.& maximè confirmatur ex text.cum gloſſ.in l.ii.ff.de acceptil. ubi admittitur obligatio impuberis ſine tutore, quando ex ea ſequitur utilis liberatio: quam gl. extollit Soci. & Iaſ.ubi ſupra,& Alexan.in d.l.mutum, nume. 10.Iaſ.in l.

more.

more.n.11.ff.de acq.hæ.& in l potuit.n 3. C.de iure deli. quibus adde gl.in prin.Inſt.de auth.tut.ubi eſt bonus tex. ibi,*nãque placuit meliorẽ conditione licere eis facere, ſine authoritate tutoris*: & idem probat tex.in l. prima. C. de authori. præſta. Sic in uariis iuris articulis tradunt Doctor.ubi ſupra,latiusq; Tiraq.vii.quæſtio.d.gl.viii.ex nu.56. quando in aliquo actu requiritur ſolennitas fauore alicuius perſonæ, ualere actũ abſq; ea ſolennitate, ſi reperiatur utilis tali perſonæ,quod tradit Imol.in l.cum lex,ad fi. ff. de fideiuſſ.quem ſequitur Soci.iunior.conſ.xxviii. nume. 11. libro ſecundo.Et multa in hunc ſenſum tradit Corſin.notab.uerb.pupillus.folio 177 Idem probant multa, iura ultra ſupra citata,tex in l.non ideo minus.C. de proc. & in l.nec tutoris.C.de contrah. & cõmit. ſtipul. Idem probat tex.ubi notat.Alber.in l.j ff.de quib.in loc.ſac.ibi,*quod ornamenti cauſa fit.* Et bonus tex.in l.ſi filius xj.ff.de ritu nup. ex quibus aſſignatur ratio.l. multi non notæ. ff. de lib. &
31 poſth.&.l.filius matrẽ.C.de inoff.teſta.Sed in hac re doc. aliquãdo uariant, ut tradit Tiraq. in d.loco,maxime nu. 62.Et præcipua uarietas adducitur ex tex.& glo. in l. cum ii.viii §. eam ff. de tranſact. ubi tex. inquit ualere tranſactionem abſque ſolennitate,quando continet utilitatem eius, in cuius fauorem ſolennitas requirebatur, aut patet ibi: *quia meliorem conditionem ſuam* Et gl. ibi uerb. alimentarius,infert ad alienationem rei minoris, uel Eccleſiæ, ut ualeat ſine ſolennitate, quando reperitur utilis ipſi eccleſiæ uel minori. Sed Bart. ibidẽ eam gl. reprobat.& Alber. nu.2.poſt antiquos & magis communiter doc. ſecũdum Iaſ.ibi.n.2.Et idem Iaſ.in d.l.contra iuris, in fine princip. & Fely.in dicto c.cauſam.n.8.hoc tanquam receptiſſimũ tradens.licet neminem citet, quod tenuerunt quam plures à Tiraq citati.in d.loco,nu.56.57.& ſeq.Sed quamuis Iaſ.& alii dicant gl cõmuniter reprobari,id non omnino expeditum eſt,cũ non pauci eam ſequantur, ut curioſè refert.Tiraq.ubi ſupra nu.62.& Corſ ubi ſupra.Et idem Iaſ. ſibi contrarius in §.action.n.43.inſt.de action.quarta ubi eam gl.ſequitur, quamque magis probare uidetur Tiraq. eo maxime,quia ſecundum eum nemo reſpondet tex. in

dicto

dicto §.eam.ubi Iaſ.nu.2.de ſolutione cogitandum relin-
quit.Fely.tamen in dicto c. cauſam nu.8.diſtinguendo re
ſpondet ut uidetur, in uerſ. ſolutio. cuius non meminit
Tiraq.citans ad eādem diſtinctionem Al.& Fab.Ego autē
nō dubito opinionem Bar. & Alber.magis cōem & uerio
rem eſſe,nec uideo qualiter negari poſſit:quia iura aper-
tiſſimè habent,ſolennitatem requiri in alienāda re mino
ris uel eccleſiæ,etiam ſi agatur de alienatione utili, aliter
enim decretum non interponeretur, ut l. magis puto per
totam.ff.de reb.eor.& in l.fi.ff.de curat.furio.cum iis,quę
adduximus ſupra.n.28 & tradit Afflict.deciſ.lxxxvii.& ex
his tolluntur obiecta Dec. contradicentis in c. quæ in ec-
cleſiarū.n.9.de conſtit. hanc tamē uarietatem gl.& Doct.
concordat nouiſſimè Molin.ad Dec.in c.j.in j.lect. uerb.
contentioſo.litera *n*.de conſtitu. Sed conciliatio Molin.
non erit neceſſaria,ſi attēdas ad aliam reſolutionem rece
ptā,quæ in ea difficultate habet: poſſe pro parte minoris
uel eccleſiæ approbari,uel reijci alienationē,quæ ſine ſo-
lennitate facta eſt,ut tradit utiliter Iaſ.in d.§.eam tranſa-
ctionem,referens plures,& in ſimili per multa Fely. in c.
dilectus in 2.n.8.ex uerſi 3.de reſcrip.arg gl. celebris in l.
elegāter,uerb. nullā.ff.de dolo,ſimilis in l. iuris gentium.
§.præter ait.uerb.dolo.ff de pact.gl.etiā in l.in cauſæ.xvii.
uerb. ne inter,ibi,eius fauore:ff.de minor.glo.in l.ſi dolo.
C.de reſc.uend.& ex multis utiliter cōprobat Tiraq in d.
lib. de iure mari. gl.viii.q.x. n.92. cū ſeq.electio ergo po
ſtea ſolēniter facta ualidabit præcedentē alienationē etiā
inuito eo cū quo minor,uel eccleſia cōtraxerat, ut uolūt
gl. & Doct. in dictis locis:in quod notari ſolet text.opti-
mus in l.Iulianus.xiiii.§ ſi quis a pupillo.ff de actio. emp.
ibi,*ex uno latere conſtat contractus*:facit gl.notab.l. ſi fundus
§.elegāter,uerbo.exercere.ff. de lega. cōmiſ quā ibi expen
dit Bal.Hæc tn̄ intelligi debent, niſi pars aduerſa ante iu-
diciū uel actū conſummatū opponat defectū ſolēnitatis:
tū enim nō erit electio perſonæ priuilegiatæ uolētis actū
ſuſtinere ob utilitatē:ut eleganter ex Bal.tradit Hiſpa. Pa
la.in rep.Rub.§.lxviii.nu.7.quos probat Tiraq. ubi ſupra
nu.88.& idem uult Iaſ.in l. non eo minus,nu,1.uerſ.limi

ta.

ta.C.de procu.& Chaſ. in conſue.Burg.Rub. 4.§.j.uu.27. fol.128 colu.4. Addo in ſimili uerã & receptã ſententiã ex l.licet.C.de procur.per quã (ſecundũ Iaſ.ibi n.10 verſ. tunc) limitatur gl ſi mater.§.hoc iure, uerb. deducit.ff. de except. rei iud. de qua late Iaſ in d.loco.& Felynus in c. cauſam.numero 9.de iudic.tradit Angelus Aretinus in §. item ſi.col.antepe.Inſti.de except. & Paul.in l.licet,ff.de iudicijs,ut ſcilicet non poſſit quis ratum habere geſtum a falſo procuratore, quando defectus mãdati oppoſitus fuit ante finem actus,hæc enim reſolutio recepta eſt. Limitãtur etiam aliqua iura ex ſupra adductis, ut non ualeat actus iudicialis uel conuentionalis deficiente ſolennitate etiam ſi ſit utilis perſonæ,in cuius fauorem ſolennitas requiritur,quando perſona talis eſt, in qua intellectus prorſus deficiat,ut in infante notatBal.in l.j.C.de auth.præſt. quod etiam patet in furioſo, iuxta tex. in l. furioſo 9. ubi Bar. & omnes.ff. de re iud. tradit Iaſ.limitando tex.ibi in
34 l non eo minus nu.1.uerſ. 2.C.de procur.Illud tamen omittendum non fuit,quod cõmuniter Doct.notãt.ex tex. quem extollunt,in d.l.Iulianus.§.ſi quis colludente. ff de act.emp. ut quando cõtractus ita claudicat,poteſtq; ab altera parte tantum reſcindi,uel nullus declarari, poſſit tamen pars aduerſa agere,ut perſona priuilegiata uel alia, in cuius fauorem actus irritatur, declaret: an uelit ſtare conuentioni, uel ab ea recedere ex uerbis tex. ibi, *hactenus agendum, ut aut ſtetur emptioni, aut diſcedatur*: & in uerſ. ſeq. eiuſdem tex.agitur de minore circunuẽto,& idem reſpondetur ibi, *ut in ſuperiori caſu*: & illum modum agendi alibi non reperiri,aſſerunt Paul.& Fulg ibi & Bal.in dolũ n.2.C.de peric. & commod. rei vend.& ibi Salyc.n.1.Iaſ. in § actionum n.52.Inſt.de acti.& in l.trãſactione finita; ad finem.C.de trãſac. Et ex eodem tex.unum utile infert Molin.in conſue.Pari §.xlj.nu.46.fol.328. Sed eandẽ deciſionem.d.§.limitat idem Molin.de contract.uſura.q. 5. n.157.& Tiraq.uidẽdus in fine ſui libri de retract.n.149.
35 cum ſeq.Qua in re aduertendum eſt quod is modus agendi ponitur in d.§ ſi quis colludente,in maiorem uel minorem circunuentum.Deinde ſequitur ſtatim.§. ſi quis a pu
pillo:

pillo:ubi in pupillo.I.C.inquit cõtractum claudicare:nec, repetit,quod proximè dixerat in minore.Ideoque Bar.ibi intelligit, non procedere in pupillo,quod dictum fuit in minore: ut ſic contrahens cum pupillo non audiatur petens eam declarationem, an pupillus ſtare uelit contractui.Et ita intelligunt Alber. Pau. Fulg.& Sayc.ibi, quod confirmatur ex Bal. & alijs citatis proximè.nu.33. ad fin.

¶ Quam differentiam nõ aduertunt aliqui,ex ſupra citatis, & cõtra eam loquitur Tiraq. de iure marit. gl. 8, q.x.nu. 91.ibi,*minore aut pupillo*: Addo etiam, quod Ant. Capi. de ciſ.cx. contra omnes ſupra citatos (ab eo autem omiſſos) ſcribit, non debere quẽ audiri in prædicto modo agendi. Sed minor nõ aduertere,ſe loqui cõtra tex. Bar. & omnes

¶ in d.§.ſi quis colludente.Quod etiã nõ aduertit Rebuf.2. Tom.conſtit.Galli.gl.6.arti.2.nu.7.pag cxlix.ſequens ſo

36 lum Capitum.Poſſet aliqualiter excuſari Capi.& Rebuf. authoritate Alex.ad Bar.in d.§.ſi quis colludente (quem nõ referũt)ubi Alex.uidetur intelligere tex. quando ageretur ad eam declarationẽ aduerſus maiorẽ factum:nõ autẽ durãte minori ætate. Quod ẽt uidetur probare Imol.in cle.j.n.28. de integr. reſtit. Sed Bar. in d.§. Paul. & Fulg. planè intelligunt tex.etiam durante minore ætate. Quod etiam magis uidetur ex mente Doct. in locis ſupra adductis:& colligitur ex Tiraq. de retract. in fi.n.149.Idq; magis cõgruit literæ: quia I C.loquẽs de minore circumuento permittit eum agendi modum: & ſic retinet eoſdẽ terminos minoris ætatis,diuinatoriumq; eſſet ſubaudire, minorem factum eſſe maiorem.Quod etiam urgenter comprobatur exemplo eccleſiæ:aduerſus quam in eiſdem terminis receptũ eſt agi poſſe,ut declaret,an uelit ſtare conuẽtioni:ut tradũt Doct.ubi ſupra & Hiſp. Bernar.a Luco, reg. cxlxiii. in ſeptima ſimilitudine. Videtur tamen neceſſario intelligẽdũ;ut ea declaratio a minore fieri nequeat, niſi adhibita ſolẽnitate,quæ in principio eius actus interuenire debuiſſet.Vt colligi poteſt ex Mateſil. notab. clvi. ibi, *ſit paratus facere interuenire ſolennitatem* alias eodem modo periclitatur declaratio minoris,quo actus principalis arg.l.doli.9.uerſ.idemque.ff.de nouat.ibi,*rurſus circumuenitur*

ritur minor. Nec puto tutum, quod Bart. Paul. & Fulg. uolunt, in d § ſi quis colludente, dicentes, minorem eo caſu ſemel declarantem ſe uelle ſtare conuentioni, non poſſe amplius reſtitui. Ad quem effectum intelligunt tex. ibi in duxiſſe illum agendi modum idque forſan ob calorē iudicij, ſicuti in propoſito ſentit Nicolaus de Mil. in ſuo repertorio uerb. minor. intelligens Bart. quando iudex cōfirmaret eam declarationem minoris, ut tunc amplius reſtitutio non detur. Quod etiā probat Aufre. (vir doctior, ¶ quam plures putent) ad deciſ. capellę, quęſtione liii. ad finem. Sed hæc mihi non placent: quia nec calor iudicij, nec authoritas iudicis tollunt reſtitutionem minori, uel eccleſiæ, ut l ſi quidem. C. de præd. mino. Panor. in c. cum cauſa. numero 6. de empt & uendi. & in capitulo cōſtitutus nu. 8. de in integ. reſtitu. nec declaratio, uel electio ſemel facta poteſt reſtitutionem tollere: cum poſtea uariare liceat minori, ut in l. & ſi ſine. 8. §. reſtitutus. ff. de minor. & in l. fin. C. ſi ſępius in integ. reſti. poſtu. cū traditis a Math. Afflic. lib. ii. conſtitu. Neapol. Rub. xl. numer. 11. & latius ſcribo in materia reſtitutionum. Vnde intelligo. I. C. in d. §. ſi quis colludente, eam declarationem petendam, præſtandamque ſcribere, ut de præſenti res habeat ſtatum ualiditatis, utque contrahentes omnino incerti non extent de effectu conuentionis. Non autem ullo pacto. I. C. ibi ſentire potuit, ex ea declaratione ſemel facta, negandam poſtea reſtitutionem minori læſo, contra iuris principia, maxime, cum materia reſtitutionis diuerſisſima ſit, nihilque commune habeat cum ea quam I. C. ibi tra-
37 ctat. Ideoq; a tā diuerſis illato fieri non debuit, iuxta uulgare reg. l. Papinianus. ff. de minor. l ſi. de calumn. Quod forſan alibi nō reperies. Poteſt etiam pro limitatione notari, quod ſcribit Alberi hic, col ii. num. 4. uerſi. quod ſi pater. dicens, quod pater poteſt alienare ſuum uſumfructum præſupponēs, idem poſſe regulariter quēlibet fructuariū, per text. quem adducit, in l. arboribus. xiii. §. uſusfructuarius. ff de uſufruct. deinde ſubdit, ꝙ pater alienās rem aduentitiam filij, cenſetur tantum alienare uſumfructum, quem in ea habeat, adducit text. in l. qui tabernas. 32. ff.
de

de contrah. empt.& ſic ſunt in hoc duo dicta Albe. eumque ſequitur Hiſp.à Couas Ruu.lib i.reſol.c.viii.n.7. uerſicu.quod ſit. Huius primi dicti immemor fuiſſe uidetur Fernã.Loaz.in l.filiusf.§.diui nu.17.ff.de leg.i.ubi dicto, & prçſuppoſito totũ contrariũ uult, aſſerens patrem non poſſe alienare ſuum uſumfructum,per tex.quem non inſubtiliter expendit,in l.cũ oportet.§.non autem,uerſi.& ſi quid,infra titu.i ubi tex. patri permittit alienare ea, quæ ſibi accreſcunt ex fructibus, quaſi non ipſum uſumfructũ, & tunc ſubdit,patre alienãte uſumfructũ,ſtatim eũ cõſoli dari cum proprietate,ſicut in uſufructu cõi.per.§. finitur, quẽ allegat.Inſt.de uſufr. & ſic uidetur ex diametro Alberico aduerſari, uterque tamen in hoc æquiparat uſumfructum patris, & aliorũ. Alber. ut pater aliusq; fructuarius alienare poſſit.Loaz.ut neuter eorum poſſit,& cũ ipſi pugnare uideantur,utrumq; refert, & ſequitur cũ diſtinctione Couas Ruu.d.c.n.7 Eandẽ æquiparationẽ uſusfructus paterni & aliorum probat Alber.in l in uenditione, ff.de bon.author.iud.poſſ.nu.1.In hoc multa aduertertẽda ſunt.in quibus ſcriben.nõ ſine incõmodo reip. lapſi uidentur. Et primò cauendum eſt ab Alber. quatenus uidetur admittere alienationem totius paterni uſusfructus,licet.n.cõmoditas, uel ius uſusfructus a patre alienari poſſet,nõ tamẽ transferri poteſt in aliam perſonã qualitas legitimi adminiſtratoris,quã pater habet, cũ perſonalis ſit, nec lex eam alteri tribuat.ut notiſſimum eſt, & ſuadetur ex reg.l.quia tale.ff.ſolu.matri.& ex uerbis tex.in leg.per procuratorem.lxxxix.ff.de acqu.hære. ibi, *mutatione perſonæ,caſtrenſia eſſe deſierunt*, nec contrariũ huius dixiſſet Alber.uir doctiſſimus. Magis tamẽ ab eodẽ Alber. cauendũ eſt,dum eius uerba ſonant, patre alienante rem aduentitiam filii, ualere alienationẽ, quo ad uſumfructum ipſius patris,quaſi filius non poſſit,tunc rẽ uendicare.Hoc enim periculoſum eſt,ut conſtat ex his, quæ diximus ſupra, in ii.parte,& tractamus inferius n.74.contrariumque ut receptum ſcribit Couas Ruu.d.cap.nume.6.uerſicu. nam ſi venditio.Nec minus cauendum eſt ab Albe. & aliis quos citat Couas Ruu. d.numero 4. dum tradunt ſimpliciter,

patre

patre uel alio fructuario tam uendēte, cenſeri, tantum ab eo uendi, & ab emptore emi ius, quod uendens habet: & ſic ipſum uſumfructum tantū, uel eius commoditatem. Id enim uerum non eſt, pluresq; decipere poſſet: qui enim a patre, uel fructuario rē aliquam emit, iuſtè & ueriſimiliter ignorare cenſetur, ꝙ venditor nō habeat in ea, niſi uſumfructum: cùm emptor totam rē emere intendat, eamq; liberè & plenè ſibi uendi putet l. in uenditione xlii. ff. de action. empt. gl. in l. ex his prædiis. C. de euictio. Nec obſtat d. l. qui tabernas, ab Alberi. hic, & a multis alibi non bene adducta: loquitur enim tex. apertè de tabernis ſitis in loco publico, quarū proprietas ratione ſoli, cui ędificium cedit, ipſius Reip. eſt, priuatorum uſus tantum: ut ibi tex. habet. Quapropter ſi emptor eiuſdē loci notitiā habebat, ſatis admonitus cēſetur ex quātitate rei, & tunc uēditor ius tantum, quod habet, alienare uidetur: alias oporteret uenditorē apertè admouere emptorem de quacunque qualitate minuēte ius rei, quæ uēditur. Et ita ad eandem l. qui tabernas, melius ſentit Bal. in Rub. C. de contrahen. emp. nu. 6. Pau. in l. ſerui electione. §. fi. n. 2. ff. de leg. j. & ibi Areti. col. j & alii, quod benè probat Iaſ. in l. fi. num. lxxxvi. C. de iure emphyteo. & ita reſoluenda ſunt, quæ inuoluit Gozad. conſi. xxiiii. nume. 7. & addi poſſent, quæ diximus ſuprà in i. parte Rub. ad l. cum tabernam. ff. de pigno. Sed
38 iam radicem huius difficultatis petamus quæ pendet ex cognitione ucrioris ſententiæ, circa alienationem uſusfructus: in qua ſcriben. mirè uariāt, tam ex profeſſo, quàm latenter: ꝙ proximè dixi non eſſe ſine detrimento Reip. cum quæſtio ſit quotidiana, ideoque magis animaduertēda; quam hic exactè pro uirili examinare intendo. Conſtat autem ex ſuperiori relatione, Alberi. quaſi indubitatum præſupponere, quemlibet fructuarium poſſe iure diſtrahere ſuum uſumfructum, atq; id, quod habet in alium transferre, non expectato conſenſu proprietarij; nec ex tali alienatione uſumfructum ad proprietatē reuerti. Cuius contrariū quaſi indubitatum etiā præſupponit Loaz. ubi ſuprà per d. §. finitur. Et ſic uides iura ut expreſſa ad duo contraria, & pugnantia allegari, Scilicet. §. finitur, con

tra

tra fructuarium, ne alienare poſſit, & alienando perdat uſumfructum l.arboribus,pro fructuaria, ut alienare poſſit,nec uſusfructus amittatur,quia in re alia iura citari poſſunt,quæ eodem modo pugnare uidentur,nam I. C. in l. uenditione,& in prin. ff.de bo.author.iudic.poſ.& clarius in l.cui uſusfr.lxxiij ff.de uſufr.habet, uſumfructum alienari poſſe,ꝙ autem uſusfructus alienari nequeat, magis urget litera tex.in l.ſi uſusfructus.lxxvj.uel lxvj.ff.de iure doti.de qua ſtatim,& illa,cum d. §.finitur.adducitur ab iis qui tenent fructuarium non poſſe uſumfructum alienare pro quibus etiam poteſt adduci tex qui allegari nõ ſolet, in l.noua C. de uſufructua. hæc de iuribus, nunc de Doctor. Gloſſ in dicto §.finitur, uerbo cedendo apertè uult, quod ſi uſusfructuarius alienet ſuum uſumfructum, nec exprimat ſe alienare commoditatem,ſeu facultatem percipiendi fructus,alienatio non tenebit, & inſuper uſusfructus amittetur, & cum proprietate conſolidabitur, & ita glo.in d.l.ſi uſusfructus & originaliter id uoluit Azon. in ſumma.C de uſufructu.nume.20.idemque uidetur probare Alberic. ſibi contrarius in d.l. in uenditione,in fine,citans dictum §. finitur idem ſecurè ut indubitatum tradit Pau.in l.iiij.ff.de nouat.ad finem, idem Paul.in l.qui Romæ.§.duo fratres,col.1j.nu.4.in fine.ff. de uerborum obligat.per dictum § finitur. & ibi Alex.col pen.& fin.per dictam l. ſi uſusfructus, idem ut receptiſsimum probat Iaſ. in d.§.duo fratres,nu.80 c. fi. & Rip.nu.88 idem ut receptum & indubitatum tradit Soci.conſi.10.nume.13.lib.i. Corn.conſi.ccxviij.in fi.li.iij & Loaz.& in d.§.diui.n.17 & Couas Ruu.ubi ſupra,idemq; non obſcure probãt Doc. proxime allegandi, tenentes aliam concluſionem mitiorem cum hac tamen quod alienatio uſusfructus non ualeat idem quod ex ea poterit uſusfructus ad proprietatẽ reuerti,& ita Fab.& plures in dicto §. finitur, nume. 1. & denique hoc ab omnibus receptum aſſerit nouiſsimè Antoni.Gomet.in tomo,de contract.cap. xv. nume. 15. idq; etiam magis aſſerit in comment.ad l.lxx.Tauri.num.33. & tanquam ſine dubio id ab omnibus probatũ tradit Cardin.Pariſ.conſil.71.num.3.lib.2.Alij diſtinguunt, dicen-

tes,quod uſusfructus non poteſt alienari,nec eius alienatio prædicta pœna carere,poterit autem licitè alienari cō moditas eiuſdem uſusfructus, tamquam diuerſa ab ipſo uſufructu.quod inter alia probat gloſ.in dictis locis. Bald. in l.res quarum C.de iur.doti. & Barto.in d.l in uenditione,& in l.interdū.C.de uſufruct.Barto.& Alexā.in l. cum Titio ff.ad l.Falcid.quod receptiſſimum fatentur Couas Ruu & Gome.ubi ſupra,& Fabia.in trac. de empt. & uēd. q.xxj.nume.53.ſub.iiii.quæſt.principali,& comprobatur ex multis,quæ Docto.tradunt in uarijs locis, diſtinguentes inter ius & commoditatem,ut tradit Pala.in rep.c.per ueſtras §.xxxviij.& Tiraq.de retrac.lignagier §.j.gl. vij. ex,num.46.& Afflict.lib.iii.conſt Rubi.v.num.19. & Iaſ. in l.cum filio,ex nume.157.ff.de leg.i.quod plenius tradimus in auth.idem eſt,infra ti.i.& in hoc nemo diſcrepat. Alii autem ex proximis concluſionibus aliam mitiorem colligunt,ut ſcilicet fructuarius alienans uſumfructū, intelligatur in dubio alienare cōmoditatem:ad quod citatur Bal.in l.i.C. ſi res pig.dat. ſit. cuius litera ibi corrupta eſt,id tñ ab eo colligit,& commendat Soc. conſ.lxvi.nu. 7.lib.iii.Curt.iun.conſi.cxlvi col. pen.15. Aymo. Crauet. conſi.lii.nu.5.idem latius conſil.ccxxii nume.8.& ſequē. idque dicunt hi patres tenendum, ut actus ſuſtineatur, & pœna uitetur,& ultra eos idem probat Aretin. in l.filius à patre,colum v.poſt.princip ff.de libe.& poſthum.& idem uult.Bal.ab eis non relatus, in l. neceſſario §. uerſi. & ad uerte.ff.de pericu. & commo. rei uendi. ibi, *uerba ſic interpretanda ſunt:*& in ſimili idem notat Imol in l. uſufructu. num.2.in fine.ff.ſoluto matrimonio.& ſic iſti etiam fatētur,fructuarium non poſſe alienare uſumfructum, fatenturque pœnam illam amiſſionis, & conſolidationis, & ad eam uitandam. Interpretantur alienatam cenſeri ſolam

39 commoditatem. Ego credo grauiſsimos doctiſsimosque uiros cum gl.in multis & ferè in omnibus tāgētibus hūc articulum, ſæpius lapſos fuiſſe. Igitur ad conciliationem ¶ legum,de quibus ſupra,aſſerimus primo contra gl. & cōmunem opinionem uerius ſcripſiſſe Fran.Balduí.in d.§.finitur (licet in ſpecie neminem citet) ꝙ uſufructuarius impunè

impunè poteſt alienare iu ſuum,verè enim nihil aliud dicit tex.in d.l. arboribus.ff. de uſufructuarius ff de uſufru. ibi,*frui uel uendere*,& ibi, *ſi concedat uel donet*: ita ibi apertiſſimè Vlpia.nec minus apertè Martianus I.C. in l. nō utiſ xxviii & Caius, in l.ſeq .ff.eod. breuius autem , ſed apertius id probat I.C.Iulianus in dicta l.cui uſusfructus.dum dicit in hæc uerba,*cui uſusfructus legatus eſt, etiam inuito hærede eum extraneo uendere poteſt*: Ergo qua fronte ſuſtineri poterit communis Docto. traditio ex diametro contraria illis legibus, quæ fructuario alienatione permittunt: Docto. autem eam non ſolum negant, ſed pœnas adiiciunt. Nec ſuperſtitioſi dicant,hæc iura intelligi de alienatione commoditatis,non uſusfructus,quod glo.& communiter Doctor. pueriliter comminiſcuntur retinentes errorem ſuum, quo alienationem fructnario iure permiſſam inter dicunt,fateor enim ex iuris ſubtilitate, & utilitatis cauſa aliquando differentiam conſtitui inter uſumfructum, & commoditatem, aliudq; eſſe ius uſusfructus, aliud facultatem fructus percipiendi.Sed qui hūc articulum, de quo agimus,cum iudicio expenderit,manifeſtè intelliget inanem eſſe interpretationem gl. & Doct. ad prædicta iura, quia ſi uerum eſſet,quod ipſi tradunt pro regula, uſumfructuarium non poſſe alienare uſumfructum, & alienando eum amittere.& cū proprietate conſolidari,non dicerent iura(quod dicunt)uſufructuariū ius ſuum alienare poſſe, non.n.quis poſſe dicitur, quod ſine pœna facere nequit, uulg.l.nepos Proculo,arg a fortiori. ff de uerb.ſign. item ¶ ſi iura dicerent id,quod Doct.putant, redderentur inania & fruſtratoria,quia nunquàm uerificarentur, quod patet ex dictis glo.& Doctor.tradentium(ut retulimus) ceſſare pœnam,ſi alienetur commoditas, & ita eſſe intelligēdū, ut actus ualeat,& pœna ceſſet, & ſic nunquam haberet locum prohibitio & pęna, quam ipſi fingunt contra fructuarium, quod magis euincitur, quia prædicta tria iura clariſſima,& dicta l.in uenditione.ff.de bon.auth.iudi. poſſidend. permittunt alienationem uſusfructus per uerba, quibus de commoditate nulla mentio fiat, ſed de ipſo uſufructu, & ſic non licet amplius tam expreſſa iura cauil-

lari. Poſſetque contra Doct. vulgaris eorum argumentatio retorqueri: ne lex uerbis non rebus impoſita cenſeatur:contra l.ii.C. communia de leg. quid enim referebat, fructuario interdici alienationem per uerbũ uſusfructus: eandem q; ei concedi per uerbum commoditatis:certè nihil, effectum enim in iure,nõ nomina ſequi docemur.l.ſi vno ff.loca.l.non codicillum.C.de teſtam.cum quampluribus quæ omittimus.Item lapſus Doc. euidenter conuincitur:quia ſi talis prohibitio uera eſſet, & iura eam pœnã imponerent fructuario,non poſſet quidem uitari,ea fictitia æquitate,quam Doct.conſiderant: cum fructuarius alienando,directo faceret contra legem: qua mitiores eſſe non poſſumus, ut ait Imperator,probatq; I.C.in l.proſpexit.ff.qui & a quibus.namq; & in pœnabilibus, uerba iuxta eorum proprietatem ſine reſtrictione intelligũtur l. cũ lege xxvi.& ibi Are.ff.de teſtam. imò uerba legibus pœnalis extenduntur:ne prohibitioni fraus fiat, utq; pœna per obliquum euitetur.l.i.§.fi.cum l.ſeq.ff. de calum. eleganter Felyn.in c.Rodulphus col.i.de reſcr.Iaſ.in l. talis ſcriptura.nu.21.ff de le.i.& in l.i.ii.lect.ad finem. ff.ſol. mat. Crot.in l.omnes populi.nu.177.& alibi ſæpe ſcrib. eſt tex. optimus in l.fi.C.ſi manci. ita teneat ne proſti. hæc ueritas euincitur ulterius contra Doct.ex quadam eorum traditione(quam modò non examino) ipſi.n.dicunt,quod ſi uſufructuarius non uſumfructum,ſed tam ipſam totam diſtrahat, non conſolidabitur uſusfructus cum proprietate, nec erit locus prohibitioni, quam ipſi intelligunt ſcriptã contra fructuarium,quod probant, quia tunc fructuarius nihil aliud facit,quam uẽdere rem alienam, quod de iure ualet.l.rem alienã.ff.de contrah.emp.& ita limitant.d.l.ſi uſusfructus ff.de iure do.& finitur,retenta eorũ interpretatione,ita Bal. in l.res quarũ. C. de iure dot. & tanquam receptũ tradit Hiſpanus Couas Ru.d.loco nu.7.ſi ergo talis pœna non irrogatur uſufructuario alienanti totam rẽ & ſic plus quàm in ea habet, minus quidem puniri debet alienando quod habet,ſ.uſumfructum,hoc enim actu ceſſat mala fides,at in alienante alienũ,fraus negari non poteſt,facit l.fi.C.unde vi.ibi, *quod ſuum non eſt*. Probata autẽ

ſatis

ſatis hac uera ſententia contra gl.& Doct.reſpondendum eſt ad iura,quibus gl.& ſcrib. mouebantur: non obſtat igitur tex.in d.§.finitur Inſtit. de uſufruct. Quem Alber. Barto.malè citant in d l.in uenditione:& Bald.in d.l.res quarum.& Pau.in d § duo fratres,& in d.l. 4. ff. de nouat. & Loaz.in d.§.diui.& quam plures ſcrib. in aliis locis. Nam ille tex. magis probat contrarium:cũ dicit,*item finitur uſus fructus,ſi domino proprietatis ab uſufructuario cedatur*, *nam cedendo extraneo nihil agitur*: ex iis.n.uerbis patet,tex.ibi agere de conſolidatione,quæ fit,cum uſusfructus proprietati accedit,ut in uerſi.ſeq.eiuſdem §.ibi,*uel e contrario ſi uſus fructuarius proprietatem acquiſierit*.Si autem extraneo cedat nõ punit tex.fructuarium,ſed dicit actũ non ualere:quod inferius explicabimus:& ideo glo. ibi,& in d.l.ſi uſusfructus,fatetur,ex illo §.non probari ſuam communemque opinionem:quod etiam bene uidetur ſenſiſſe Aret.in d.§. duo fratres.nu 29. Nec obſtat tex. (qui magis urgere uidebatur) in d.l.ſi uſusfructus.lxvi.vel lxvij.ff.de iur.do.cuius uerba colorem præſtarunt ad excuſandos ſcriben.dum j.C.ibi inquit,*cedi non poſſe,niſi domino proprietatis:& ſi extraneo cedatur,id eſt ei qui proprietatem non habebat,nihil ad eum tranſire:ſed ad dominum proprietatis reuerſurum*. Sed cum leges ſuperius adductæ,expreſſim permittãt uſufructuario alienationem ſui uſusfructus,neceſſum eſt, ut d. l. ſi uſusfructus,intelligatur ſecundum aliãs de materia magis ex profeſſo agẽtes, & dicamus,quod I.C.in d.l.principaliter oſtendere intẽdit,ceſſionẽ a fructuario factam nõ nocere proprietario,nec impedire,quin uſusfructus ad proprietariũ reuertatur,ſed ea reuerſio non erit ſtatim, ſed ſuo tpe, mortuo.ſ.uſufructuario,uel alijs modis legitimis.Nec nouum eſt, ut uerba alicuius l.intelligãtur ex aliis magis ex profeſſo agentibus de materia.argu. l.diui.ibi *plenius tractaremus*.ff. de iure patr. facit uulgaris regu.l.unicæ. C.de inoff.dot.c.cũ expediat,de elec.in vj.& licet Doct.nõ aduertant,ita uariãdo uidetur concludere gl. ſibi contraria, in d.l. arboribus,uerbo vel donet.ad finem.ibi *poſſet etiam*. Reſtat tamẽ ſcrupulus ex d. l.ſi uſusfructus in illis uerbis *nihil ad eum tranſire*. Sed ſtatim ſatisfaciam ſimul cum re-

ſponſione ad ſimilia uerba.d.§.finitur.& l.9. C.de vſufru.
Ita enim ratio ordinis poſtulat, & ut hæc res magis enu-
40 cleetur. Quamuis aũt prædicta iura permittant fructua-
rio alienare ſuum uſumfructum: non obſcure ſignificant
ita eum tranſire ut duraturus erat apud fructuarium ce-
dentẽ,id enim ſuadet iuris reg. ne plus iuris quis transfe-
rat,quam habet,& hoc ſentit I.C.in l.ſi legatũ.4.ff.quib'
¶ mod. uſusfr.amitt. & ibi Fulg. notat dicens, ꝙ longo tẽ-
pore dubitauerat,quod colligitur ex eo text. quia ſpecia-
liter uult uſumfructum durare,& cẽſeri ex perſona ſecun-
di,quia ad eum a primo legatario fuit tranſlatũ ex uolun
tate domini,ſeu teſtatoris,& ita I.C.in l. ſi quis uſumfru-
ctũ.xix.ff.de uſufructu leg. Idẽ ſuadetur ex reg.& deciſio-
ne text. in l.lex.uectigali,ff de pign.aperte probat text.in
c.nuper.de donat.inter uir.& uxo. qui ad hoc a noſtris ad
duci non ſolet.ad idem facit text.in hoc articulo celebris
in d.l.neceſſariò.viii.§.fin.ff.de peri.& commod rei vend.
quẽ notat & declarant Pau.in l.ſi domina,C.de uſufructu.
idem Pau.in l.cotem,§.fi.col.2.uerſ.primus caſus,ff.de pu
blic.& uectig. poſt Bart. ibi,& Iaſ.in d.l.cum filio,nu 157
ff.de leg.primo.notabat etiã(ſed non bene)Aret.in d. l.fi
lius a patre, ut ſupra.Ex hoc neceſſario intelliguntur di-
cta iura probantia, quod uſufructuarius alienare poteſt
ſuum uſumfructum,ut ſcilicet non plus transferat quam
ipſe habet, nec uſusfructus amplius extet penes eum, in
quem fructuarius alienat, quam extaret penes alienan-
tem,& hoc uolunt omnes ſcriben.in locis allegatis.Inde
ſecunda infer ur reſponſio & intellectus ad uerba d. §. fi-
nitur,& d.l.ſi uſusfructus, dum habent,nihil transferri in
eum, in quem uſufructuarius alienat, quia intelliguntur
quo ad effectum cõſtituendi in eo nouum uſumfructum,
qui ex perſona eius durare & cẽſeri debeat, uerum enim
eſt,quod ex perſona primi fructuarij attendi debet ius &
uita(ut ita loquar)ipſius uſusfructus,nec alienatio in hoc
nocere debet proprietario,quod principaliter ea iura re-
ſpiciunt, & ad id refertur talis nullitas, ut alibi in ſimili
intelligebat Bald.in l.ea lege.v.oppoſ.num.4.in fin.C.de
conditionibus ob cauſam.& ibi Saly.Inde ſimul 3. debet
intel-

¶ intelligi, quod inquit text.in d.l.9. C.de uſufructu.& eſt neceſſaria interpretatio ex dictis legibus,quibus alias ea l. ex diametro aduerſaretur, ut ſcilicet dicatur ibi, uſumfructum in aliam perſonam alienari non poſſe,quia effectus & tempus quo uſusfructus durare debet non attenditur,niſi ex perſona fructuarij alienantis, & ita negociũ & ius manet, ac ſi alienatio non fieret. Inde infertur iiii. contra gl.& Doct. quod uſufructuarius quibuſcunq; uerbis alienans ſuum uſumfructum,ſiue nomine uſusfructus, ſiue commoditatis,non amittat uſumfructum,nec conſolidetur cum proprietate, nec alienatio ſit inualida. Et ita amplientur & intelligantur d. l. arboribus, & dicta legis cui uſusfructus, ff. de uſufructu. Infertur etiam v. uerus ſenſus add. §. finitur. ubi text. non poſuit talem pœnam uſufructuario alienanti,cum ibi ex profeſſo agatur de explicando,quibus modis uſusfructus finiatur, ſimiliter apparet cur id non fuerit ſcriptum in tit. ff.quibus modis vſusfructus amittatur,quia ſcilicet nõ erat iuridicum: nec iura illa id omiſiſſent,ſi iuris fuiſſet,non enim omitti ſolent,nec debent,quæ notabilia ſunt.l. item apud Labeonem.15.§ ait prætor,ff.de iniuri.uer.ea enim.nec Doc.debuerunt pœnam addere, ubi expreſſim & apertè ius eam non irrogabat,ſecundum gl c.ſi de iur.pat & text.notab. in l.at ſi quis,§.diuus,ff.de relig.& ſumpt.fun cum multis quæ omitto.Inde infertur 6. non eſſe uerum,quod Bald. & alij ubi ſupra dicebant, mitius agi cum uſufructuario alienante rẽ totam,quam cum eo alienante ſolum uſumfructum, quod erat abſurdum, ut probaui. Infertur. vii. inanem eſſe illam æquitatem, qua nonnulli ſupra relati fingebant,fructuarium releuandum a pœna alienationis ſui uſusfructus,intelligendo,quod uideatur tantum alienare cõmoditatem; par enim ratio & par effectus eſt hoc caſu,ſiue alienetur uſusfructus,ſiue commoditas, ut probauimus, licet quod alia differat,ut ſupra. Infertur. viii. vetus intellectus ad text. (quo noſtra hæc ualidè comprobantur) in d.c.nuper a nobis,de donat. inter uir.& uxor. (ubi Panor. & Præpoſ. & alii non ſatis expendunt vim illius reſponſi) ibi enim data erat terra uiro ad fruendum

in uita,& ſic conſtitutus fuit uſusfructus,uir autẽ eam ter ram uxori dedit,reſpondet tex.eam conceſſionem in uxo rem factam ualere,& durare tantum in uita mariti, eoq; mortuo terram reuerſuram ad proprietarium. Vides ibi uirum uſufructuarium potuiſſe ius ſuum transferre in aliũ,ſed uſumfructum tãdiu durare penes ceſſionariũ, quã diu durare debuit penes cedentem, & ſic poteſt ille tex.ci tari ſimul cum.d.l.ex uectigali,& notari ad dictum paragraphum fina.l. neceſſario, ſimulque inde confundi illã inanẽ diſtinctionem.Doct.diſtinguẽtiam per qua uerba fructuarius cedat ſuũ ius. Infertur 9.contra Loaz. ubi ſupra ad peculiarem tractatũ huius.l.circa patrem alienan tem ſuum uſumfructum,ut alienatio ualeat, nec uſusfructus conſolidetur cum proprietate: licet doctiſſ. Couas Ruu.hoc non ſatis explicet. Et hinc tollitur reſtrictio & argu.Loaz.ad tex.in dicta lege cum oportet.§.non autẽ, qui ex his ampliatur,ut pater alienare poſſit uſumfructũ, non tantum quod ex fructibus acquirit.Infertur,& neceſ ſario ex dictis iuribus.ff. de uſuf.differentia inter uſumfru ctum & emphiteoſim.Hæc enim(uteſt notiſſimum)diſtra hi non poteſt ſine licentia domini directi.l.fin.C. de iur. emph.& ratio differentiæ poteſt conſiderari,quia fructua rius omnes fructus percipit,& durante ſuo uſufructu non recognoſcit dominum,cũ emphyteoſi diuerſum ſit.aliam rationem differentiæ tradit Saly.in dicta l.fi.ubi Iaſon.re fert.num.106.Sed c.l.nuper,& d.§.fin.l.neceſſario, & recepta opinio,quæ bene habet uſumfructum finiri tunc ex perſona fructuarii cedentis,intelliguntur neceſſario ex lege quarta,& ibi notant Bar.& Pau.ff.de nouatio.niſi proprietarius concedat, ut uſusfructus alienetur. tunc enim alius nouus uſusfructus conſtituitur in eo, in quem alienatur,& cõſequẽter nõ finitur mortuo primo fructuario: ſed durat ex perſona ſecundi, in quem alienatur.Et æquè procedit ſecundũ eos in uſufructu iam conſtituto,ſiue in eo qui nondum traditus erat: ſed tantum competebat actio ad eum primo cedenti,& ita Fab.& Ang.in dicto pa ragrapho finitur,contra glo.ibi male diſtinguẽtem inter uſumfructum & actionem,immò ſubtilius expendatur d.
l.4.

§. 4. probauit, quę ſupra deduximus. Ideo enim ibi conſenſus domini in ceſsione uſusfructus operatur, ut ceſſionarius fiat uere uſumfructuarius, & uſufructus duret ad uitam eiuſdem, non cedentis, quia quoad translationē cōmoditatis, utque uſusfructus durare deberet ad uitam cedentis. non erat neceſſarius conſenſus proprietarij, ſecundum ea quæ ex dictis iuribus uere deduximus, facit trita reg. l. ſi quando cxii. ſecundū Bar. & cōem allegationem. ff. de leg. i. & ſic poteſt eſſe 11. illatio. Ex eiuſdem iuribus & aliis ſupra adductis infertur, 12. quæ dicta ſunt de alienatione uſusfructus, procedere tam in uenditione, quam in donatione, & ſic tam ex cauſa onerosa, quam lucratiua ut patet ex d. l. arboribus, ibi, *uendere uel concedere*: & ibi, *uel donet*: & in omnibus par ratio eſt: ex quo ſequitur nulla tenus tenendam eſſe futilem diſtinctionem glo in d. l. arboribus, & in d. l. ſi uſusfructus, quæ diſtinguebat inter conceſſionē & ceſsionē (mirāda nouitas) & putabat gl. admittendā conceſsionē, nō ceſsionē: Et huic ineptæ diſtinctioni ſubſcripſerunt Angel. in d. l. arboribus. Fulg. & Iacobi. in d. l. ſi uſusfructus. Ad hoc autem confugerat gl. ob iura quibus uidebat fructuario permitti conceſsionē, ut ita euaderet difficultatem, qua premebatur ex d. l. ſi uſusfructus, negante ceſsionē, quæ iura aliter conciliantur, ut ſupr. Nec talis diſtinctio gl. erat probabilis, cum idē ſit in effectu cedere, quod concedere, nā ceſsio aut erat ex cauſa onerosa, & cenſetur uenditio, aut ex cauſa lucratiua, & cenſeretur donatio, iuxta notata in lege per diuerſas. C. mandati. & ſic de ceſsione etiā loquitur neceſſario d. l. arboribus, cum ſimilibus ſupra citatis; & uerbū alienationis omnia ea comprehendit, iuxta l. ſi. C. de rebus alienis nō alien. quod uidetur magis de mēte ſcribentiū cōiter, licet nō reprobēt ſpecifice illam diſtinctionē uel differentiam gl. inter ceſsionem, & conceſsionem. Ex prædictis ad dictā legem quartam. ff. de noua. xiii. infertur cauendum forè a Baldui. qui circa eam incaute labitur in d. paragrapho finitur, tradens eum qui habet actionem ad uſumfructum poſſe eam transferre in alium. ita ut faciat illum uerum uſufructuarium: utque duret uſusfructus in uita eiuſdem,

non cedentis, hoc enim abſurdum eſſet, & cētra iuris principia, ut probat Bartol. quem alii bene ſequuntur in d. lege iiii. Fab. & alii in d. §. finitur, idque oſtenditur, quia habens actionem ad uſumfructum cederet eam alij, qui uerisimiliter longius uiuere ſperaretur, quod eſſet in fraudē proprietarij, item eſſet iniquum, vt quis inuitus cogeretur alium habere fructuarium quod iura non admittunt. aperteque id cōfutatur per text. in d. c. nuper. & reg. d. l. lex uectigali: & tādem iuris ratio non patiebatur, ut habens actionē ſolā plus poſſe transferre quam habens uſumfructū iam conſtitutū, contra l. minus ccv. ff. de reg. iur. quod inuoluit Imol. (niſi litera corrupta ſit) in d. l 4. ad finē, ff. de nouatio. Ex eiſdē infertur xiiii. q̄ is, in quē uſufructuarius transfert, uel cedit uſumfructū uel cōmoditatē nō teneatur cauere proprietario: nec in eo militet reg. 2. ff. uſufru. quē ad. cau. ut inquit Hiſpa. Anto. Gom. d. c. xv. nu. xv. in fin. in tomo de cōtract. ſed prius Bal. (quē non allegat) in d. § fi. l. neceſſario. Tādem & 15. inferunt aliqui, & ſpecifice infert Hiſpan. Anto. d. loco, uetſi. ſecundus effectus quod is in quem uſufructuarius transfert ius ſuum, nō habebit ullum remediū poſſeſſorium, quia cum nō ſit uſufructuarius, non poſſidet. Sed hoc indiſtinctè dictum periculoſum: eſt nec omnino uerum, nam & detinēti rem ex cauſa iuſta, nec uere poſſidēti, datur remedium poſſeſſorium ſi ſpolietur uel turbetur iniuſte, ut probat tex in l. Aqquilius ff. de dona. implorato iudicis officio, ut in illo tex. ibi *quod ſi expulſus ad iudicem ueniat, ad exemplum interdicti, quod fructuario proponitur, defendendus erit*: & ibi bene notat Pau. Caſtr. idē notabiliter in l. manifeſtisſimi. §. ſed cū ſecundam, C. de iur. Bar. in l. rem quę nobis, nu. 2. ff. de acq. poſ. bene Pan. in c cōtingit, col. fi. de dol. & contu. Cæpol. de ſeruit. urba. c. 2. nu. 13. ad finem. Dec. ad illam. l. conſil. ccclv. Et in materia remedii poſſeſſorii bene id tradit idē Hiſpanus in cōmmēt. l. Tauri. xlv. nu. 12. ex quibus cōſtat articulus a ſcribēn. hucuſque nō explicatus, ſimulque habetur uerus ſenſus multorum iurium contra gl. & Docto.

41 Hæc lex, ut ſupra, ad reſtringendam poteſtatem patris in aduentitiis. negat ei alienādi poteſtatem, & ſic docemur

minus

minus iuris habere eum,cui alienatio interdicitur (quod patet ad ſensũ) Vnde ex hoc & ex dictis in ſuperiori arti culo infertur ad ea, quæ Docto. hucuſque ſcripta relinquerunt,per l.Proculus,ff. de uſuf. quem tex. putant omnes decidere exprçſsim,quod ſi teſtator legat uſumfructũ domus,cum onere.uel legatarius altius tollat uel legat aliam rem cum onere, ut legatarius in ea cõſtituat ſeruitutem alteri, tunc per uſumfructum intelligi proprietatem & ita etiam Bar.Bal & Alber.Ang.Fulg.ibi,extollens eã l, & ita etiam Barto in l.ex hac,nu.3.ff.de donat. Cuma.in d.l.donationes.§.ſpecies.n.4 ff eod.& ibi.Roma.& ita Alex.in l.ſi conſtante, nu. 2.ff ſol:to matrimo. Alci.in l.recte dicimus.ff. de uerborũ ſign.Claud.Marme. in §. nihil commune,col.lxi.nu.48.Iaſo.in l.ſi mihi & tibi.§.in legatis j.lect.nu.10.ff.de leg.j Galiau.in l.Centurio. nu.465. ff.de uulg.& ita prædicti Doct.& alii.conſulendo reſponderunt,ut proxime referemus,eumque ſenſum probat gl. ibi,& in d.§.ſpecies.l. donationes. nihilque receptius eſt apud ſcriben.& ad hoc eam extollunt Bal.& Fulg.ibi:dicitque mirabilem Cuma.d. § ſpecies, nu. iiii.& alii infra. Cum autem gl.& Doct. id deciſum putent in d. l. Proculus,pro rationis colore dicunt id procedere ex eo,quia de iure uſusfructuarius non poteſt altius tollere, nec rem alienare,iuxta l. uſufructuarius i.& ii.& l.niſi. ff. de uſufru. l intereſt.C.eo.Quia propter aiunt, neceſſum nõ eſſe, interdicere uſufructuario,ne altius tollat, nec in eo adaptari conſtitutionem ſeruitutis,unde colligunt, ne uerba teſtatoris ſine effectu maneãt, intelligẽdũ fore, & nomine uſufructus legare uoluit proprietatẽ, in qua cõgruit cõſtitutio ſeruitutis,quæ a plene domino,non a fructuario cõſtitui poteſt.Hoc eſt,quod pro ratione illius putatiuæ ſeu imaginariç deciſionis gl.& doct. afferũt.Et inde quaſi neceſſarium conſequens infert.Bal.in d.l.Proculus,& extollunt omnes,ſi quis leget uſufructũ, eo aduecto,ne legatarius rem alienet,cenſeri legatã proprietatẽ, quia in ſimplici uſufructu ſuperfluam eſſet ea prohibitio,per ſupra dicta,idemq.probant & extollunt Ang.& Fulg. ibi Alex.& Iaſ.ubi ſupra.Marme. in d.loco. Brunus in trac. de dimi-

nu.vi.cõclu.n.15.Cuma.in d.§.ſpecies.nu.4. & ita cũ Bal. reſpondetur in praxi Cuma. & Fulg. quotum conſilia citantur a Ferrar. & Pariſ.ſtatim allegandis, & ita Picus, in §.Titia cum nuberet.nu.171.ff.de leg.ii. & Bauer. in rep. cũ filio.nu.48 ff de leg i.& ita ſecurè Mathæ.de Afflic. in prælud.feud. n.128.& ita Riminal.ſenior, & alii quos refert Riminal.iunior in princ.Inſti.de donat.n.357. & Hiſpan.a Caſtello.l x.Tauri.col.pen. & Tho. Ferrar. cautel. ii.colũ.i.Creme.uotab.xxviii.Hippol.ſing.cccclxi. & ita conſuluit uterq; Raph.ut ſuprà, & Corn. quẽ refert, & ſequitur Loaz.in rep.§.diui nu.15.ita Soci. conſi. cxxxi.nu. 15.lib.i Barb.conſ.lxiiii.col fi.lib.ii Curti.ſenior.conſ.lj. nu.23.idem conſuluit Card.Pariſ.cõſ.71 per totũ,li.ii. & Hieron.Grat.conſ.xxix. nu.13.li.ii. idẽ tradit Bellon. cõſ. vi.nu.& nu.1.Curt iun. cõſil.xiiii. col.i. Rom. conſi. ccvi. n.3 Cor.cõſ.lxiiii.n.2.li iiii.& Caro.Ruyn.conſi.29.nu.3. lib.ii.& idẽ ſentit Deci. conſ.41.nu.2. Apparet igitur rem hanc in uſu forenſi frequẽtiſſimum eſſe,ideoq; magis doleo,videre hoc ſcriptũ a Doc.grauiſſimis, tã legẽdo quàm cõſulẽdo,cũ id lõgè iniquũ,iuri cõtrariũ,& reip. pernicio
42 ſumeſſe nõ dubitẽ. Vt autem apertè quòd in hoc uerisſimum puto,contra gl.& & omnes, ponẽda ob oculos ſunt uerba tex.in d.l. Proculus) quæ in aliquibus libris eſt.19. in aliis 25.) & ita ſe habent, *Proculus pùtat inſulã ità poſſe legari ut ei ſeruitus imponatur, quæ alteri inſulæ hereditariæ debeatur,hoc modo, ſi ille heredi meo promiſerit,per ſe non fore, quo altiùs eã ædificia tollãtur,tum ei eorum ædificiorũ uſumfructũ do, lego,uel ſic:ædium illarũ quoad altiùs,quã uti nunc ſunt, ædificatæ non erunt,illi uſumfructum do, lego:* nihil habet ulterius litera illius l.qua inſpecta nemo ex ea euincet, quod gl. & oẽs putãt ibi deciſum. Nullũ enim uerbũ ibi eſt quo. I.C. ſignificet in ea ſpecie cõpræhẽdi ꝓprietatẽ.Et cũ ab hinc quindecim annis in hac inclyta Academia Conimbricẽſi aliquando incideret allegatio illius l. mirabar tot uiros grauiſſimos iuris uertices, tã iniq; tãq; abſurdè l.illã intellexiſſe,ꝙ no uisſimè bene ſentit Conna.li.iiii.c.iii.ad fi.& pro hac ſentẽtia cõtra gl.& Doct. nõ ſunt neceſſariæ argu mentationes, cum lex illa nullo modo probet cõem erro

rem,

rem. Doct. autē ingenuè fatentur ex iuris regulis contrarium eſſe dicendum, & Fulg.ibi inquit: ſe contrarium reſponſurũ lege illa nõ uiſa, ideoq; Bal.ibi eam l.miratur,& Cum.mirabilē appellat in d.§.ſpecies. Ego autem ſemper ſuſpecta habeo hæc mirabilia Docto.contra quos (vt ipſi fatentur(ſunt in hoc iuris regulæ,a quibus facilè recedendũ non eſt,contra eos ēt urget cõſideratio ex uerbis eiuſdem l.& tit.quæ uſumfructum,non proprietatē deſignāt: Viget magis alia conſideratio:quia illa adiectio,uel onus ſeruitutis,uel iuſſus nõ ædificandi, uel nõ alienandi,verba ſunt manifeſtè adiecta,cauſa reſtringēdi, ideoq; nõ debēt augere legatũ, iuxta uulgarē reg.l. legata inutiliter, ff.de le.i.cum ſimilib. facit etiam quia, ſi talem diſpoſitionem conſideres, uere comperies ea uerba adiecta in fauorem hæredis, uel proprietarii, contra legatarium uel alium, cui uſusfructus donatur, prohibitio enim ædificandi,uel alienandi non poteſt eſſe fauor, cum ſit onus contrarium libertati,& poteſtati, quam quilibet dominus regulariter habet in re propria, ut patet ad ſenſum, & colligitur ex Bar.in definitione dominij,in l.ſi quis vi.§.differentia.ff. de acqu.poſſ.Ergo abſurdum & iuri contrarium eſſet,uerba adiecta fauore hæredis uel proprietarii, contra eos retorqueri, & è contra adiecta contra legatarium, uel donatarium, in eorum fauorem intelligi,contra iuris regulas,& contra ea quæ tradit notanter Dec. cõſi.ccxxii. nu.8.ad fi.Item contra gl. & Docto.facit.deciſi.l.C in l. cum tale.lxxi §.fin.ff.de condi.& demonſt.ibi,*non plus aſſequetur*,facit etiam a fortiori elegans reſponſum l. Titia.§. ulti.ff.de manu.teſt.ibi,*his uerbis potius adimi,quàm dari*; facit etiã tex.facto.xix.ff.de hæred.inſtit.& tandem cum relicto uſufructu ſimpliciter, non ueniat proprietas,non eſt
¶ cur magis uenire debeat adiectis uerbis, ne res alienetur uel ne in ea ædificetur,per ſupra dicta, & quia talia uerba nec neceſſario nec uerosimiliter proprietatem dari ſignificant,præcedens autem diſpoſitio principalis, tantum cõcedit uſumfructum, & ſic interpretari tunc cõceſſam proprietatē,eſſet contra regulã.l.nõ aliter.ff.de leg.iii.l.intereſt.C.de ſolu.ibi,*tantum,quantum lectio probat in ſcriptura*:
& l.i.

& l.i.§.ſi is qui nauem.ff de exercit ibi, *uerbis ſeruire*. Nec obſtat puerile motiuum gl. & ſcriben. dum arguebant: ꝙ in tali ſpecie erat ſuperflua prohibitio fructuario impoſita,cum ſine ea fructuarius non poſſit nouum opus facere, nec rem alienare,niſi uolente proprietario: quod fundamentum ideo puerile appello,quia uirili ętate indignũ eſt:quis enim non uidet quotidie teſtatores & contrahentes ea in ſuis actibus adijcere,quæ de iure inerant: ideoq; talẽ adiectionẽ cenſeri tm̃ appoſitam pro maiori declaratione ẽt in legibus ipſis ? ut probat l.i.uer.ego puto.ff. de Edil.edic.nõ uero ad mutandã iuris diſpoſitionẽ, iuxta.l. iii.ff.de leg.i l.nõ rectè.C.de fideiuſ.l.qui mutuan.ff.mãd. tex.notab.in l.ſi cõuenerit.xiii.ff. pro Soci. Quis ẽt ignorat ſæpius teſtatores & cõtrahentes eſſe iuris ignaros? ut inquit.I.C.in d.l.nõ aliter lxvii § i.ff de leg.iii. quid mirũ igitur,ſi relicto uel dato uſufructu, teſtator uel donans iuris ignorans adiiciat, ne fructuarius faciat in re aliquid a iure prohibitũ?Nõ eſt igitur inde colligendũ,plus conceſſum,quã uerba ſonẽt.Quod magis probatur ex.l. quod in rerũ.xxiiii §.i.ff.de lega.i vbi relicto uſufructu,non uenit proprietas,ẽt ſi relictũ maneat inutile:(quod eſt fortius.) Igitur talis adiectio, de qua in d l. Proculus (licet de iure neceſſaria nõ ſit intelligi debet ſcripta, uel ad maiorẽ declarationẽ,uel ex imperitia iuris,ut alibi dicit Papinianus, in l. qui fructus.xxv.ff.de uſufr.leg. Ex quibus euidenter, conuincitur error gl.& cõis interpretationis. Quòd ſi aliquis curioſè nimis inſiſtat quærens,quid nobis afferat deciſ.I.C.in d l.Proculus, reſpõdeo cũ litera cui non eſt addendũ(contra iuris regulas)quod in ea non habetur: nec ẽt multũ curabo, ſi quis obiiciat carere eã deciſionẽ probabili ratione dubitãdi.Id enim frequẽtiſſimè in legibus pandectarũ & Cod.videmus.ut prudenter notat Bart.in l. ubicunq;: col.iiii.n.10.uerſ.ultimò,ff.de interrog.acti. Et tandem poteſt dici uoluiſſe forſan.I C.ibi declarare,& limitare quod in multis ll.eiuſdẽ tit. ſcribitur:ut ſcilicet ex iuſſu teſtatoris,& cõcedentis uſumfructum, poſſit fructuarius,rei ſeruitutem imponere, cũ regulariter nequeat, ut ſuperius in ii.parte latè deduximus, mihi autem ſatis eſt

I.C.

I.C.nō dicere, quod gl.& ſcrib.colligunt. Credo igitur neminem deinceps probaturū, quod gl.& ſcribē hucuſq; ex ea lege colligebāt,& inferebant qua in re certiſsima ueritas nos coegit cōtra morē noſtrū aduerſus ſcribentes libe
43 rius loqui. Infertur ex his, uerius eſſe quod diximus, relicto uſufructu cum onere, ut legatarius conſtituat ſeruitutē in re non idem augeri relictum, nec cōpræhendi proprietatē. contra gl.& omnes Infertur ſimiliter cōtra Bal. & innumeros ſupra citatos, relicto uſufructu cum prohibitione, ne legatarius rē alienet, non uenire proprietatē, quod aliquando tentauerat fragiliter Roman.in d. § ſpecies, ſequens tamen cōem errorē ad d.l. Proculus. Ex prædictis infertur etiam ceſſare iniquā illā cautellā, & Chriſtiano homini execrabilē, qua aliqui in hoc articulo ſcribunt, poſſe à teſtatore extorqueri proprietatem rei cōtra eius mentem. ut tradebat Thom.Ferr.d.caute.ii. Quid enim iniquius, quam uolenti legare ſolum uſumfructū imponere, ut adiiciat illa uerba, ne legatarius ædificet, uel q ſeruitutem conſtituat, uel ne rem alienet, quæ omnia teſtator recte potuit ſentire, magis eſſe contra legatarium, quā ut ex his uerbis colligatur legatū proprietatis. Quod abſurdum, & iniquum reſultans neceſſario ex traditione gl & ſcriben. ſufficiat ad iuſtificādum, noſtram ſententiā. Ex his etiā ceſſat aliud abſurdū, quod Doct. admittebant in ſua erronea interpretatione, & quo non immerito laborabant Bal. Ange. Fulg. in d.l. Proculus, putantes ex ea lege, uerba conditionalia ibi diſponere, & inducta ad unum effectum, operari cōtrarium, aduerſus iuris regulas, quo etiam laborant Barto. Cuma. & alii in dicta l. donationes. §. ſpecies. & Galiau. in l. centurio. n. 456. qui aliqua friuola cōminiſcuntur, contra ſtimulum calcitrantes. Infertur etiam ad id quod tradit Barb.d.conſil. lxiiii. col.fi. dicens, quod ſi teſtator legat uſum fructum, & permittit ut legatarius poſsit bona diſtrahere, tunc cenſeatur legata proprietas arguendo à fortiori ex d. l. Proculus, & Bal. ibi ſecundum communem intellectum. Quod tamen improbat Socin.d.conſil.cxxxj.num. 15. libro primo, dicens Barbat. more ſuo parologiſare, & retorquens præpoſtera

¶ ſtera ſubtilitate dicta Bal.& aliorum. Ego aduerto utrumque niti falſo fundamento,(nempè ex communi intellectu d. l. Proculus; quem probauimus ſuſtineri non poſſe. Aduerto etiam minus iniquam eſſe opinionem Barba.in ſuis terminis. Si enim maturè cōſideres, comperies, ex ea adiectione(ut legatarius alienare poſſit)ucroſimilius poſſe præſumi,quod teſtator legat proprietatem:cum ea poteſtas non conueniat fructuario . Quo caſu , ex qualitate à diſponēte expreſſa recedi poteſt à uerbis, iuxta l.ſi uno. xviii.ff.locati.& l ubi ita.ff.de don.cauſa mor.cum multis alijs.At in caſu d. l. Proculus , & in his quæ Docto. cōiter colligunt & inferunt:(quæ nos reprobamus) adiectio minuit & reſtringit legatum: Ideoq; abſurdum eſſet ex talibus uerbis relictum ampliare , atq; ita non abſurde Barbar.à maiori arguere potuit.Nec omitto, quod Cum.cōſ. cxxi.idē conſuluit ante Barbat.& ita arguit à fortiori.nu. 3 cuius nec Soci.nec Barba. meminerunt.Et hoc ſequitur Cardi.Pariſ d.conſ.lxxi.num.3.qui cum eis concludit , relicto uſufructu cū poteſtate, ut legatarius de re diſponere poſſit (maxime poſt tēpus mortis (cōpræhendi proprietatē,quia alias repugnaret iuris regula, quæ habet , uſumfructum morte finiri, idq; iuuari poteſt, ex reg.l.illud.ff. de acqui.hær.& l.ad legatū, & l. ad rem mobilē.ff.de Procur.Tandem aduerto contra Cum.Barb.& Pariſ.non ſemper ex tali aditione , ut fructuarius alienare poſſit ſub nomine uſusfructus intelligendo proprietatē. Obſtant enim ea quæ ſuperius adduximus de obſeruāda proprietate uerborum:ac non facile admittēda extenſione conceſſionis,& in tali ſpecie intelligi,quod teſtator uel donans uſumfructum.concedendo ſimul poteſtatem alienādi,nō id expreſſerit,qua ſi proprietatem legare uelit, ſed magis ad tollendam dubitationem & pœnam , quæ contra fructuarium alienantem,à multis traditur in iure noſtro, ut in præcedenti articulo deduximus,circa.§.finitur Inſt.de uſuf.Et in eiſdem terminis eſſet cautè aduertēdum,an uerba teſtatoris ſeu concedentis uſumfructum , tribuant poteſtatem alienandi in cauſam fortè neceſſariam, & reſeruato in fauorem alicuius quod ex bonis ſupererit:tunc enim

nim conſtat, tantũ relinqui uſumfructum, eamq́; alienãdi facultatem ad aliud concedi, non vt proprietas cenſeatur. Vltimò circa d.l. Proculus, & ſupra ad ducta, oſtenditur ueritas noſtræ interpretationis: quia Doct. in ſua nõ ſibi conſtant, ferè enim oẽs ſuprà citati intelligunt d.l. & quæ ex ea colliguntur, in omni conceſſione, Bart. aũt, & Cuma. d.§ ſpecies, eam legẽ, & cõem opinionem ſpecialiter intelligunt in ultimis uoluntatibus, diuerſumq́; dicendum forte in conceſſione inter uiuos. Quod etiã ſequitur Fulg. in d.l. Proculus, quæ confirmari poſſet ex congeſtis a Iaſ. in l. quæ de legato. ff. de leg. i. ab Alc lib iii. de uerb. ſign. Sed contrariũ ſentiunt cõiter Doct. in locis ſuprà citatis, indiſtinctè loquentes de qualibet conceſſione uſusfructus per talia uerba: licet ex facti contingentia frequentiùs id tractent in uerbis teſtatoris, Et rationes, argumẽtaq́; ſcriben. ad communem interpretationem d.l. tam militant in cõtractibus, quàm in ultimis uoluntatibus: dum arguunt, ne uerba ſine effectu adiecta uideãtur. Quod ipſi ſcribẽ vbiq́; ad oẽs genus diſpoſitionis trahunt, ſæpe extollentes periculoſam doctrinam Bal. in Rub C. de contrah. empt. n. 9. quæſt. 9. Illud tamen huic reſtrictioni Bar. Cuma. Fulg. debeamus, ut communis error inductus ex d.l. Proculus, minus noceat, ſaltimq́; ad actus inter viuos non trahatur. Hæc ſunt, quæ ad l. illam, & hunc articulum utiliſſimum afferre potuimus, ſed forſan non deerunt ſuperſtitioſi, qui repertis & exhibitis frugibus, glandibus ueſci malint. Hic
44 oportunè duo diſcutiemus, quæ omiſſa fuere ſupra in ſecunda parte: an pater circa bona aduentitia filiorum poſſit trãſigere, uel compromittere? Qua in re ex traditionis ſcriben. videretur dicẽdum: quod, cum pater prohibeatur alienare (ut habet hæc ultima pars) non poſſit compromittere. Pro regula enim traditur a noſtris. ut qui non poteſt alienare, nõ poſſit compromittere: per tex. ubi notant Panor. Imol. & alii, in c. cum tempore, uerſ. *cum & ſi ſponte:* de arbitr. per quem tex. generaliter id ut receptum ſcribit Iaſ. in l. ſi. nu. 119. B. de iure emphy. Dec. conſ xliiii. per totum, & conſ. ccccclxv. in fine, & conſ. xxxix. num. 4. & quam plures eandem regulam probent: vt copioſè tradit Tiraq.

in lib. de iure marita.gl.v.n.202 cum ſeq.& Anton. Capi. deciſ.xciii.nu.3 & Math.Afflic.lib.iii.conſtit.Neap.Rub. v num 52.& ſeq & Soci nepos,conſil.lxvii.nume.77.li.i. & Marcus Blan.de compromiſſ.iii.q.nu.28.Rip.lib.ii.reſponſ de reſcr.c.vii.nu.12.Idem poſſet quis dicere in tranſactione (de qua breuiſſimè agunt Bal. & Albe.hic) Eodẽ enim fundamento uideretur dicẽdum non poſſe patrem tranſigere,ſicuti non poteſt alienare. Id ut receptum tradunt ſcriben.in lege prima C.ſi aduerſ tranſac.& alibi ſæpè,ut per Iaſon. in lege fin. num. 122.q.x.C. de iure emphyt.& plures,quos citat Tiraq.in dict.lib.gloſſ v. nume. 205.q.xx.& latius in lib.de retract.lignag §.i.glo. xiiii.ex nu.60.cum multis ſeq.& generaliter id probat Panor. per tex.ibi,in cap contingit,de tranſact. Pro qua regula adduci ſolet text. in l.non ſolum.C.de præd.mino. ibi, *ſed nec tranſactione ratione.* Quem tex. debuit citare Pau Caſ. hoc tradens, in leg.cùm ii §. tranſactiones.nu.4.ff. de trãſact. Quod comprobari etiam poſſet, quia compromiſſum & tranſactio æquiparatur: ut colligitur ex Iaſ. in d.l.fi.& Tiraq.ubi ſuprà,& ita hæc duo æquiparat Hoſti.& alii, quos citat Lanfran.de arbit.iii.parte num.3.fol.5.in iii.uolum. tract.& Baptiſ.Cacialup.in eo.uol tract. de tranſac.q.vii. nu.5.eandemque æquiparationem tranſactionis & compromiſſi probat Bar.in l.prætor ff.de tutor. & curato. dat Bal.in l.de re.i.lect.ff.de tranſac.Alex.conſ.xxii.nu.3.lib. i.& conſ.cxix.nu.3.lib.2.eſtq́ue receptum, ut tradit Alci.
45 in l.cum te.nu.4.C.de tranſact.ubi id declarat. Hæc non leuiter urgere uidebantur, poſſentque plures ex his indiſtinctè putare,negandam patri facultatem compromitẽdi & trãſigendi, quaſi hęc ſint ſpecies alienationis:in idq́; poſſet induci text.in l. prima ff de offic. procur.Cæſa. ibi, *uenditionis uel tranſactionis cauſa.* & ibi, *non enim alienare ei commiſſum eſt.* Sed hæc maturius ſunt aduertẽda. Nec enim tam ſtrictè cum patre legitimo adminiſtratore agendum eſt,ut latè deduximus ſuprà in ii.parte. Ex proxime autem citatis,uidetur mihi regulariter uera æquiparatio, quam ſcribẽ faciunt de compromiſſo & tranſactione,& ita Bar. in l.mandato.ff.de procura. diſtinguens inter procurato-

rem quantumcunque generalem,& inter adminiſtratorẽ R.P.æquiparens tamen cõpromiſſum & trãſactionem: & eius doctrinam probat Alex.in l. tranſactionis, & in l. de fideicom.num 3.C de tranſact.Iaſ.in l. imperatores.ff.de pactis,uide Iaſ.in d. l. tranſationis. Antequam uero agamus de tranſactione, illud memineris in compromiſſo:ut ſcilicet præcedentia dicta nõ procedant in compromiſſo neceſſario ex uigore legis uel ſtatuti,iubentis compromittere. Tunc enim pater ſine dubio aduentitijs compromittere poſſet,cum id tunc uoluntarie nõ faciat,ut in minore eius tutore uel curatore,notant Albe. Bal. Salyc. Paul. Alexan.in l fi.C.de in integ.reſt.Panor.conſi. xxxj. lib.ii. Aret.in l.more col.fin.ff de acq.hæred.Pau. in l. ſi plures nu.5.ff.de pactis:& ibi Iaſ.ſub §. fin. l. iuriſgentium num. 14. & hoc generaliter intelligũt doc.etiam ſi aliàs ratione rei uel perſonæ prohiberetur alienatio, & compromiſſum,ut bene tradit Rober.Mara.de ordi.iudic. vj.par. in tract.de compromi.nu.8.cum duobus ſequentibus. Vnde ¶ cauendum eſt a Dec.d.conſi.xliiii.ubi uidetur malè reſpõdiſſe circa ſimile ſtatutum,dicens:illud non procedere in rebus alienare prohibitis, arguensq; ex generali illa traditione,de qua ſupra. Sed debuit aduertere,quod tunc compromiſſum uitari non poteſt,cum fiat ex neceſſitate leg s & conſequenter ceſſat argumentatio a prohibita alienatione, iuxta ea quæ ſupra diximus ex lege alienationis:ff: famil. erciſ.& l i:ff. de fun.dot. cũ aliis. Et ita contra Decium melius aduertit Marcus Blanc.in d. tractatu de compromi.iiii.quæſtio.nu.28.ad finem. Et ita in terminis nota Bal.quem illi non citant, in lege de re.ii.lect.ff.de tranſactionibus facit le. iii. uerſic. hæc enim ff. de rebus eorum ibi.*non ex tutoris uoluntate, ſed ex magiſtratuum authoritate*. In trãſactione autem (ut iam articulum noſtrum reſoluamus) dicit Alber.hic,columna ſecunda nume: 4.uerſic. puto etiam quod pater poterit tranſigere in aduentitiis, ut tutor in rebus pupilli, per l. præſes.C. de tranſact. Bal. autem hic.nume. 2. citat eandem l.ſed addit, quod pater retinendo poterit tranſigere,non autem rem dando , uel trãsferẽdo ſubdit ẽt Bal. poſſe patrẽ tranſigendo promit-

tere in aduentitijs, quod rem non petet, eamque promiſſionem ualere (ſcilicet ad excludendum filium) quando cauſa eſt dubia, arg. d.l. præſes, & hãc reſolutionẽ. Bal. probat Alex. conſ. clxi. ad finẽ lib. ij. Aymon Craue. conſ. 154. nu. 1. Steph. Bertrã. col xviij. nu. vi. lib. j. Qua in re debuerunt Alb. & Bal. meminiſſe gl. in d. l. re. ff. de tranſact. quam ibi probant Bar. & alii, quę dicit poſſe patrem tranſigere in aduentitiis. citatq; hanc l. & d. l. præſes, ex qua alienatione colligit gl ſenſiſſe idẽ, quod Bal. & Alb. & illã gl. dicit communiter receptã. Cacialup. in d. trac. de trãſact. q. iii, n. 4. doctrinam autem Bal. in j. membro ſequitur, & extollit Iaſ. in l. nulli, in fine. ff. de tranſact. Qui oẽs æquiparant in hoc patrem, & tutorem, aliosq; adminiſtratores præter quam quo ad ſolennitatem decreti, quod in patre neceſſarium non eſſe, communiter tradũt, cũ Azo. ut ſuperius diximus & in tranſactione, de qua agimus, aperte id notat Bal. in d. l. de re. ff. de tranſactio. Cacialup. ubi ſupra, Alexan. & alii in d. l. præſes. Sed ego in his plus ſemper patri tribuerem, quam alii adminiſtratori, ex iuribus & rationibus, de quibus ſuperius egimus in hac lege. Nec negari poteſt illa differentia inter ius clarum & ambiguum, cum id aperte decidat, d. l. præſes: & idẽ in ſimili probat gl. notab. in l. cõtra iuris xxix. §. fi. in glo. ult. ff. de pactis: de qua tñ uidendus eſt Alex. conſi. xxij. nu. 7. lib. j. & Tiraq. in l, ſi unquam uerb. donatione. nu. 159. C. de reuoc. donat, ubi plures citat. Sed exemplum gl. non eſt omnino tutum, dum loquitur de probationis defectu, ut per Iaſ. ibi. ad finem, Alex. d. conſ. Dec. in l. pactum curatoris nu. 3. C. de pact. aduerto etiam, communem dicendã eſſe reſolutionem Bal. in primo membro, quatenus habet. poſſe patrem trãſigere retinendo rẽ, non autem eam dando. Idem enim in aliis adminiſtratoribus, ſimulq; in patre ut receptum tradit Iaſ. in d. l. nulli, & ita ibi diſtinguit Bart. ita etiam Iaſ. in d. l. fin. nume. 122. C. de iure emphyt. & Alcia. in d. l. præſes. nu. 1. Et Anton. Capyt. d. deciſ. xciij. nume. 4 Et ita diſtinguit Panor. in d. c. cum tempore. in fine de arbit. Et Io. Nicol. in l. generaliter. nu. 142. C. de ſecũd. nupt. & in ſimili plures citat Tiraq. de retrac. ligna. §. j.

glo.

glo.xiiii.nume.62.& nume.66.Exemplum autem & praxis eſt, quando pater conuenitur in aduentitiis, & tranſigit retinendo rem,aliquid autem dãdo actori,ut a lite recedat,quod ſæpe faciunt prudentes uiri, ob dubium litis euētum,& alia litium mala. Facit bonus tex. in l.iiii. uerſicul.non tamen.ff.de alienatio.iudic. ibi. *non eſt uituperanda cogitatio eius,qui lites execratur*. In quo circa alios adminiſtratores,acerbe contrarium etiam in hac ſpecie dicebat Panor.in c.contingit.de tranſact. a quo cauendum ¶ eſt,licet alii ſcriben.id non aduertant. Sed dum Bald.hic (quem ſe quuntur tot inſignes uiri ſupra citati) inquit, patrem econtrariò non poſſidentem,ſed agētem pro filio tranſigendo poſſe remittere litem,id ego uerum non puto,quia licet fundamentum Bal.admittatur,ut taliter remittēs,nihil donare uideatur,ex notatis.in lege ſi pro fundo.C.de tranſact.id tamen non cōcludit,quia ius filio inutile maneret,cum ſemper repelli poſſet ex tranſactione, quæ efficaciſſimā exceptionē præſtat conuento, iuxta legem non minorem.C.de tranſact.& c.j.de lit.conteſtatione.lib.xi. & ſic per talem tranſactionem pater adimeret dominiū,uel ius,ſeu dominii,uel iuris exercitiū ipſi filio, & conſequenter eſſet alienatio,cōtra hanc l. & cōtra tex. quē ſupra expēdimus in l.j.ff.de off.procur. Cæſar. Quod ualide confirmari pōt ex multis,quæ fere in terminis doctè tradit Trraq. in d.lib de retract.lignag.§.i.gl. xiiii.nu. 66. in fine,& nu.69.cum ſeq.idq; in propoſito colligo ex Bar. (ad quem alii non ſatis aduertunt)in d.l.nulli,uerſi. & hoc eſt uerum ff.de tranſact.& ibi Iaſ. ubi non amittit tranſactionem,uel remiſſionem ex ea,niſi res maneat penes eccleſiam, uel minorem. & ſimiliter penes filiū in noſtro tractatu,& cū Bar Cacialup.d.q.7.nu. 8. & Curt. do feud.4.pat.q.7.num.96.Facit gloſ. in d.l.non ſolum. iiii. uerb.dediſti.ibi,imo idem.C.de præd.minor.Et ita ſaluabitur Panor.in d.c.contingit,de tranſact.& limitabūtur quę tradit Molyn.in conſuet.Pariſ.§.xxii.nu.67.Igitur contra Bal. & alios hoc caſu puto nihil referre,an renuntietur liti,uel actioni,ſeu iuri competenti,licet Bal. ſequatur Iaſ. in d.l.ſi pro fundo.nu.10. C.de tranſact.In effectu enim

paria ſunt actione carere, uel eã perpetuò inutilem reddi. argu.l.iii ff. de fideiuſſo. optimus tex.in l.is cui xli.ff. de act.& obl.ibi,*ſic tamen ne exceptione repellantur*. Et ex his cõfirmabitur,quod in trãſactione circa bona maioratus notanter tradit Hiſpanus Anton.Gomet.L. Tauri.xl.nu.86. cui adde.Iſer.& Afflic.in c.ſi Vaſallus.nu.47.ſi de feu.fue. contro.Nec iis oberit tex.in l.iii.uerſ.item queri poteſt.ff. de reb.eo.qui ad hæc adduci non ſolet,de quo alibi latius ago. In praxi autem ſi contra tranſactionem patris filius poſtea agat,conſiderandũ a iudice puto,an tranſactio utiliter prudenterve facta fuerit, ut ita lis ceſſet: cum patris arbitrio hæc adminiſtratio concedatur in iudicialibus, & extra,dummodo pater utiliter gerat:ut probat tex. in l.generaliter,uerſ.negotia.C.de ſecun.nup.Ex prædictis infertur ad tex.in l.ait prætor.ff.de iure de lib.de quo opponit. gl.hic,uerb.uel ignorãs: opponũt ẽt Bar.& alii.Hic enim pater actiones exercet,agendo & defendẽdo, cum aliena re prohibeatur. Ibi autem Vlpianus contrariam regulam tradere uidetur,dum inquit:*eſt enim abſurdum,ei,cui alienatio interdicitur,permitti actiones exercere*: gl.nõ ſoluit. Bar.autem reſpondet d.l.procedere in eo, qui agit nomine ſuo, hanc in agente nomine alieno.Et ita Bal. hic nu.4.& alii communiter,ut tradit Corn.nu.4. & ita Bar.in d.l.ait prætor:& idem ibi uidetur probare Albe. & apertè Paul. Sed hæc reſolutio non uidetur cõcludens, ſi ad prædicta verba illius l.aduertamus:indiſtinctè enim I. C. illationẽ facit,ut qui alienare nequit,nec actiones exerceat.Nec verum ſemper eſt,quod Bar.& alii in patre præſupponũt ad vitandã difficultatem,dicentes;patrem agere nomine alieno in aduentitiis.Sæpe enim nomine proprio in his agere poteſt,ut ꝓbauimus in ii.parte huius l.Vnde ad eã.l.aliter reſpondere tentent Bald.& cum.ibi, ſed ferè in idem recidunt.Aliter etiam uariando reſpondet Albe.hic.nu.3. concludens:hanc.l.loqui de eo, qui nõ indiſtinctè aliena re prohibetur:cum aliqñ patri alienatio permittatur ex l. fi.§.ſinautem æs alienum,cum ſeq.infrà titu.ii.& diximus ſuperiùs. Illam autem l.loqui de eo,qui ſimpliciter & omnino alienare prohibetur. Sed hæc ſolutio Albe. deterior

videtur, cum lex noſtra ponat regulam, ne pater alienare poſſit. quæ attendenda eſt, non autem caſus ſpecialis. d. §. ſinautem. Maxime, cùm & in d. l. ait prætor. etiam permittatur alienatio ex iuſtis cauſis: ut patri permittitur, prout manifeſte ſubdit. l. illa inferius, ad quam Albe. male aduertit. Aliter ad illam l. reſpondet Panor. in ca. doceri. col 3. nu. 6. de reſcrip. cuius ſecunda ſolutio corruit, ut ſuperiores, in quas reincidit: ideoque eam non refero. Prima autem ſolutio Panor. eſt ꝙ lex illa contineat caſum ſpecialẽ in eo, qui petit ius deliberandi ad adeundam, uel repudiãdam hæreditatem, & idem ſcribit Io Imol. ibi. 2. col. nu. 5. Nec hi patres uerẽtur opprobrium illud gl. uulg. in l. filiũ quem habentem. C. famil. erciſc. Ibidem autem Fely. nu. 2. tantum, refert aliam ſolutionem Bald. ſuperioribus nõ diſſimilem. Ego autem difficilia puto uerba illius l. accepta indiſtinctè (ut iacent) licet ita indiſtinctè ſæpe allegẽtur, ut conſtat ex allegatione Tiraq. lib. de iure mari gl. 51 nu. 207. & ex allegatione gl. j. in d. c. edoceri & in c. cõtingit, glo. j. de tranſact. obſtat enim argumentum huius l. in patre, & aliorum iurium, in tutore, aliiſq; adminiſtratoribus. Item aduerſus uerba illius l. videmus e contrario, poſſe quem agere nomine proprio ſed non alienare, ut in l. 3. C. de his qui uen. ætat impetr. Similiter emphyteota feudatarius, & fructuarius agere poſſunt, ſed non rem ipſam alienare. Quapropter tutius uidetur intelligenda. l. illa, ut ex prædictis uerbis non conſtituatur regula, quia eſſet iuri contraria, atq; ita uerba illa, ei cui nõ accipiãtur generaliter, ſed reſtrictè: quod fieri poteſt ſine impropriatione, vt dicamus, ei de quo. ſ. ibi agitur, & ita accipiatur uerbũ ſequens, cui, ratioq; illius deciſionis nõ vr̃ conſtituere ſpecialitatem, uel exceptionem ab aliqua regula. Imo cũ iuris ſciẽtia ſæpius uerſetur circa particularia & indiuidua iuridicũ fuit in caſu illo deliberantis circa hæreditatẽ, negare ei facultatem agẽdi, & alienandi. Quodammodo n. uideretur repugnans, non adire hæreditatem, exercere actiones hæreditarias, contra l. pro hærede. & l. gerit. ff. de acq. hæred. Et ſic uerificatur quod ad illã l. alias dixit Bal. in authẽ. hoc ius, col. fi. n. x, in fi. C. de ſacroſ. eccl. ubi inq̃t;

quod in caſu illius l.eadē eſt ratio prohibendi utrunque: patet igitur ex d.l.nō eſſe ſumendā regulam,ad quam frequenter malè citatur,ut melius ſentit Spec.de actor n.79. ad finem,uerſ.quid de clericis,quem ſequitur quidam ad
48 Bar. in l.fi.§.ubi autem.ad finē infr.ti.ſeq.Neceſſaria fuit proxima inueſtigatio circa intellectum d.l. ait prætor.ſolet enim adduci a Doct.magni nominis,ad decisionē cauſarum inter nobiles,in negotiis maximi momēti. Doctiſ. enim Phili.Dec.conſi.ccccxlv.nu.29.in cauſa ardua, ex illo tex.arguit,eumq; ſumme expedit, ut in feudis,& bonis ſimilibus reſtitutioni ſubiectis,(ut ſunt apud Hiſpanos bona maioratus) ſententia lata cōtra aliquē non noceat ſucceſſori deſcendenti, uel alii,cui ſucceſsio erat deferenda poſt mortē ſuccumbentis, eamq; dicit bis cōem opinionē Dec.ibi,præcipuumq; eius fundamentū eſt ex d.l. quā inducit ex uerbis ſupra examinatis,ut ſcilicet qui nō poteſt alienare,non poſsit actiones exercere. Certū autē eſt talia bona uinculata regulariter alienari nō poſſe. Et eodē argumento in eadē re utitur Soci.nepos,probans opinionem Deci.eamq. cōem aſſerens conſ.cxxxi.nu.73.li.2. & cum Deci. Aimon.conſ.cxcvii.n.7.Deciumq; ſequitur de Aimon.ex eodem fundamento conſ.lx.num.1. Tiraq.de iure primari. glo 5.num.207.eumq; referendo ſequi uidetur C. agnol. in l. res iudicata,nu.5.ff.de reb. iur. Eandem opinionem uidetur probare Feudiſtæ. Iſernit. Aluar. & Iatius. Mathæ.de Afflict.in c.1.§.ſi uaſallus, antepenul. ſi de feud.conten.ſit inter domi. & agn. idem eſt de mente Bal. ibi,quē ibidem ſequitur Præpoſi.dum uolunt ſententiam in his cauſis non nocere alii,niſi ſcienti & patiēti, ſecundum materiam.l.ſæpe. ff. de re iudic. Et eandem opinionem referens Iſerniam uidetur probare Fely. in c. fi.nu.5.de maio. & obed. & Anto.Capi. deciſio.20.num. 23. & magis probare uidetur Cur.de feu.vii.par.q. xi.nu. 27.& Zaſ. de feud.alie.nu.21.Pro hac ſententia adducitur authoritas.Bart. in l.filiuſfa.§.diui.nu.9.ff.de leg.i.in i.q. ibi. *forſan non præiudicaret talis ſententia, niſi ille fuiſſet citatus.* Alia fundamenta fragilia ſunt tex.illo uulgari,ne ſententia inter alios noceat, uel proſit. Sed contraria opinio

uerior

liberior & receptior eſt,ut ſcilicet ſententia lata contra ali quem in bonis feudalibus, & maioratus,noceat deſcēden ti,uel alii qui poſt ſuccumbentem ſucceſſurus eſſet,ut col ligitur ex Oldr. conſi.xciiii.nu. 19.cuius ſententia, ut re- ceptam in iure primogenituræ, probat Tiraq. in trac. de primogeni.q.xxxv.nu. 17.& Matt.Laud. ibi relatus,& Al be.in l.pen.col.iiii.C.de don. inter uir. & uxo.ibi,*primoge nito obſtare debet etiam ſi hæres non ſit*, & ibi. *ſententia contra prædeceſſores lata.* Et ita boer.deciſ.cclv.col.pen.in fine.vbi aliquos refert, & ita Iacob. a S. Georg.de feudis uerbo,& dicti Vaſalli,nu.33.& in terminis Hiſpanus Anton. Go- met.l.xl.Tauri.nu.73.citans plures,immemor tamen De ci. & aliorum,quos in contrariũ hic citamus,& hoc ſequi uidetur hiſpan.Xuar.alleg.xxvii.poſt princ.ibi,*ſed quod in bonis ſubiectis reſtitutioni*, & alibi conſilium illud Oldr. ſe- qui uidetur Deci.in l.pactum dotali.nu.17.uerſi. in con- trarium.C de collat Eademque opinio ſatis colligitur ex Barto in l.in diem.n.1.uerſ. quæro, ff.de aqua plu.arcen. & ibi Pau. Caſt.n.2.& cum plures ex ſupra citatis pro & contra,fateantur reſolutionem huius puncti pendere a q. Bar. in d.§.diui(quæ uere eandē rationē habet) crebrius in eodē §.contra Bart.tenent reliqui ibi, inter quos Ang. Ioan.Imo. & Alex.nu.9.idem Alex. in d.l. ſæpe,col.xli.n. 109.& ſeq. Et hoc contra Bart. ibi receptum dicit Iaſ. in d.§.diui.j.lect.n.47.cum eodem Bar. in d.l.in diem.idem Iaſ.in 2.lect. nu.91. adducens Cuma. & alios,ita Rip.ibi. nu.50.dicens hanc opinionem cōem,quod etiam ibi aſſe rit Ferdi.Loaz.nu.126.& ibi Crot.nu.38.& ita Alex. cōſi. cxxiii.num.3.lib.i.Fely.in c. quamuis, col.fin.in princ.de re iud.ubi reprobat opinionem Iſer. Pro hac ſententia fa cit quod in iure habetur,ſententiam latam contra recto- rem, uel prælatum nocere ſucceſſori, ut tradit Pan.conſi. lxii.li.j.quem ſequitur Aimon.conſ.10.nu.8.Sed pro hac parte,omiſſis aliis,ſtringunt uerba tex. in l.j.§.denuntia- ri.ff.de uentre inſpic.dum habet I.C.*denuntiari autem opor tet ijs,quos proxima ſpes ſucceſſionis contingit?* & ibi, *hæredi in- ſtituto, non etiam ſubſtituto*, & ibi, *qui primum locum tenent*, quem tex. recte citat Bar. in d.l.in diem, & alii ſupra cita

ti,eumque multis ornat Iaſ.in d §.diui.i.lect.ex nu.47.idẽ Iaſ.in l.dictantibus,n 2.C.de teſta.Alex.conſ.clvj.li.2.Deci.conſ.ccccxlii.col.fi.Anto.Capi.deciſ.cvii.Et ſi maturè attenderis,cõperies Iſerniã & alios pro prima opinione adductos, non ſatisfacere argumentationi,& fundamẽto d. §.in quo I.C.aperte ſignificat ſatis eſſe iudicium tractarĩ cũ primo poſſidẽte,ſeu cũ eo, cui prima ſucceſſio defertur.

49 Pro hac uera & recepta ſententia magis urget tex. a Bar. non citatus,ab Alex. tamen, & aliis ubi ſupra adductis,in l.ex contractu,xliiii. ff. de re iud.quem ibi extollunt Iaſ.& alii.idẽ Iaſ. in l.decem.n.38.& 40 ff.de uerb. oblig.& Al. in d.cõſ.cxxiii.n.3.lib.i.extollit Hiſpan. Xuar.d.alleg.xxvii.& in l.poſt rem iudicatã fol.cxxiii.col.2.Iaſ.in d. §. diui.ii.lect.n.92.In quo text. patet, ſententiam latã contra inſtitutum nocere ſubſtituto: & ſic ab identitate rationis probat tex.ſententiam latam contra eum,qui priorem locum habet,nocere ei,cui poſt illum ius defertur.Nec Deci.& alii prius allegati huic.l. ſatisfaciunt,de qua ad aliud agit Stella in rep.§.Augerius.l.qui Romæ.n.102.Nec ſuſtineri poteſt reſpõſio Decii d. conſi.ccccxlv.nu.30.(quã etiam tentabant alii, ut tradit Alex.in dict.§ diui) dum inquit,intelligẽdum eſſe in ea l.citatum fuiſſe ſubſtitutũ quod eſt diuinare, & cauillari;cum I C.ibi tantũ referat iudiciũ agitatũ fuiſſe cũ inſtituto,& ita gl.Bart.& omnes ibi colligentes, etiam ex tale ſententiam dari ius executiuum.contra ſubſtitutum,uel ſucceſſorem,nec illius.l. meminit Fely.in d.c.pen.col.fi.in prin.de re iud.quod colligitur ex Bar.in l.cum filius,& ibi notat Paul.in fine. ff.de uerb. oblig.& ex d.l ex contractu, in terminis cõfirmatur reſolutio Alex.(eam nõ citantis)in l.ſi patroni.§.fi.n.2.ff. ad Trebel.& ibi Pau.nu.5.His autem fundamentis, ut uides, nullatenus ſatisfaciunt tenẽtes priorem opinionem quæ autẽ ipſi adducant,nihil urgent.Illud enim uulgare, (res inter alios) non recte hic applicatur,quia neceſſario & conſequenter agitatum iudiciũ cenſetur cum ſucceſſore,ſi ſolenniter actũ fuit cum anteceſſore ſecundũ iura ſupra adducta,& quæ copioſe congerit Iaſ. in dictis locis,& Hippol.in nota.cclix.& Nicomitius in c. quoniam cõtra,

fol.

fol.96.& in ſimili tradit Mathæ Afflict.deciſ.cccxcvi. nu. 4.& nu.7.Nec ualet, quod reſpondent aliqui ex tenentibus priorem minus uerã opinionem, dum fatentur uale re iudicium agitatum cum inſtituto, uel habente priorẽ locum,non citatis ſubſtitutis,uel aliis, quibus poſtea ſucceſſio defertur,ſed tamen his non nocere ſententiam,uel iudiciũ,cum citati non fuerint.Quod uidetur probare Fely.in d.c.ſi.de maio.& obedi.n 5. & in propoſito Curt.de feu.& Soc.nepos.ubi ſupra poſt Deci.in dicto conſilio.Id enim ridiculum eſt,cum nemo dubitare poſſit, an ſententia & iudicium noceret ei, cum quo actum eſt,& tandem hæc cauillatio manifeſte confutatur ex dicta l. ex contractu & doctriua dicto. §. denuntiari, quæ iura inductione non egent,cum nihil aliud dicant. Vnde cauendum eſt à Bal.alibi,quem ſequitur Pau. in l.ſi patroni.§ fin.in fine ff.ad Trebel.quod melius aduertit Iaſ.in d.§. dini. ii. l: ct. nu.93. Minusque obſtat illud argumentum Dec. & Soci. ex d.l.ait prætor,a qua hæc omnia manarunt, quo argu. etiam utitur Mathæ in d.c.ſi Vaſallus.nu. 27.uerſi.tertio. Fallitur enim Deci.cum aliis ex ſono & cortice uerborum d.l. quia iam ſupra oſtendimus falſum eſſe dicere, quod qui nõ poteſt alienare, nequeat iudicium ſubire, ut ex multis iure manifeſtum eſt. Et fundamentum à prohibita alienatione (quo utuntur Deci.& ſequaces (cõtra eos retorquetur. Notum enim eſt in iure prohibita alienatione non interdici alienationem ex ſententia,& re iudicata,iuxta uulg.l.i ff.de fund.dota Et hic melius, quam alibi congruit,quod ſcribentes omnes tradunt de alienatione ex cauſa neceſſaria, ne prohibita cenſeatur, quamuis alienatio generaliter prohibeatur: & hoc ſatis probatur ex.l.C.in l.iii uer.hæc enim,& § item quæri poteſt, & uerſi.idemque. ff.de rebus eorum ibi, *ex magiſtratuum authoritate*: & ibi,*non ſponte tutorum*, & melius ibi, *ualebit alienatio propter rei iudicatæ authoritatem*. Et quibus reſultat declaratio ad d. l. ait prætor. Declaratur etiam d. l. ex contractu. & d. §. denuntiari, limitatur reg. l. de unoquoq;.ff.de re iudic.limitatur etiam regula illa.Res inter alios acta. Reſultat iuridica differentia inter alienationem

nem uoluntariam,& neceſſariam,ex ſentẽtia ſcilicet,quæ fertur in inuitum. Tunc enim ſuccumbens non dicitur alienare,& ſic incaute argumentabatur inſignis Decius in dicto conſil.Eſt enim in propoſito conſtituenda differentia inter actum uoluntarium, & neceſſarium iudicij. Primus enim non nocet ſucceſſori,& ita procedunt adducta a Dec.Secundus autem ex iudicio & re iudicata ſucceſſori nocet,ut eleganter docet Bart. in dicta l.in diem num. 1.ff.de acqua pluu.arc.& Pau.ibi ſub l. concedendo . n. 2. idem Pau. in l.facta.§.ſi hæres numero 4.ff. ad Trebel. & Soci.in l. Gallus.§.& quid ſi tantum,col.fi. facit l.ſi dictũ lvi §.ſi compromiſero.ff.de euict.ibi,*nulla neceſſitate cogente*, colligitur ex aliis citatis a Fely.in c.pe.nu.13. uerſ. ubi ſententia,de re iud. Videtur igitur deciſionem ex diſtinctione utiliſſimæ quæſtioni ſæpe contingentis nõ in paruis negotiis,ſed in maximis,& inter nobiles,ut ſcilicet alienatio ex conuentione,uel alius actus uoluntarius non noceat ſucceſſori in rebus maioratus,uel aliter reſtitutioni ſubiectis.noceat autem res iudicata,in qua ceſſat culpa & uoluntas ſuccumbentis. de præſcriptione autem an noceat ſucceſſori in his bonis,agemus.Deo duce , in Auth. niſi tricẽnale inf. eo.Et tandẽ in ſentẽtia pro hac parte,cõtra Dec. & alios, ſtat fortiſſima ratio publicæ utilitatis,nũquam enim daretur quies,nec litium finis,ſi poſt ſententiã ſolenniter latã,in maioratu uel feudo admitteretur filius uel conſanguineus, qui ſuccedere nõ poterat, niſi poſt eũ,in quẽ ſententia lata eſt.In infinitũ enim id allegare poſſent omnes ſucceſſores,cõtra doctrinã tex.in l.ſingulis 6.ff. de except.rei iud. ibi.*unum iudicati finem ſi efficere,ne aliter modus litium multiplicatus in explicabilẽ faciat difficultatem* Ex quibus etiam& ex ratione proxime adducta, infertur,ꝙ ſententia ſolẽniter lata in his terminis nocebit cõſanguineis uel ſucceſſoribus ignorantibus, obſtabit & poſtea natis,cũ ius faciat quoad omnes contra Iſer & alios,maximè Afflic.in d.c.ſi Vaſallus.nu. 29. Infertur etiam quod in his terminis nõ erit nec eſſe citare alios generaliter per proclama contra Crot.in d.§.diui . numero 59.uerſ.limitatur,& Loaz.nume. 128.quicquid ſit in aliis

arti-

articulis,ut ex Imo.Imol.notat doctè Alex.in d.lege.ſepę nu.82.idque patet, attento quod ſententia tũc obſtat po ſtea natis. Ex prædictis etiam infertur cauendũ eſt à Bal. conſulente,quem male ſequitur Soc.nepos.dic.conſi.clxxxi.nume.89. & ſequen. qui ſcribunt ſententiam non nocere ſubſtituto non citato, contra iura clare. in dicto paragrapho denuntiari,& d.leg.ex contract. Infertur etiam ad quæſtionem renũtiationis primogenituræ.de qua omnino. Tiraq. de primogenit. q. xxix. quod renuntiatio primogeniti,cum ſit uoluntaria, licet nocere poſſit ipſi renuntianti,non autem noceat eius ſucceſſoribus,in feudo uel maioratu a maioribus prouenientę ſine renuntiatio fiat uiuente & conſentiente patre uel auo, quicquid contra ſonent uerba Iaſ. alios referentis in l. pactum dotali. nu.4.ad fi.C.de collat. magiſque cauendum à Dec. ibi.n. 17.contra quo ſtant iura & rationes, de quibus ſupra in alienatione uoluntaria. ſtat etiam deciſio & ratio tex.in ca.i.de alien.paterni feudi,ne in feudo antiquo poſſeſſor noceat ſucceſſoribus.notat Cur.de feu. iiii. parte.q. vii.& q.ix.Gozad.conſi.lxv.Dec.cõſ.cxciii.nu.4.& conſ.cclxiii. n.3.& conſi.cclxix.nu.5. Iaſ.cõſi. lxiiii. lib.iii.Alex.cõſil. xv.nu.8.lib.v.ubi id eleganter ampliat,& cõſ.cvi.li. iiii. & in ſimili Iaſ.in l.ii.ex num.208.C.de iure emphyt. ubi in fortioribus terminis id late tractat in emphyteoſi: & notanter Alex.ubi Molin.conſ.viii.nu.15.lib.iii.Bolog.cõſ. xlviii. & late Tiraq.de retract.lignag.§. xi.gl.vi. nu.23.cõtra eos etiam ſtat ratio iuris, ꝙ tunc deſcendens uel ſucceſſor non capit ius maioratus uel feudi a renuntiãte, ſed à primo inſtituente uel cõcedente,iuxta.& cohęredi.§ cũ filiæ.ff.de nulg.ubi Iaſ.n.7.bonus tex.in c.j.de feud.Mar. ibi *per inueſtituram patris & aui.* Ideoque in his bonis grauari non poteſt ab anteceſſore, etiam habẽte poteſtatem eligendi,iuxta tex.nota.in l.unũ ex familia.§.1.ff. de leg. ii.facit ratio tex.in l.ſi arrogator.ff.de adoptio.ibi,*nõ iudicio eius, ſed principali prouidentia:* & quæ notat Molin.in cõſue Pariſ.§.xxii.nu.82.facit magis tota l.iii. ff. de interd. & releg. quam iudicio meo non uere, nec rectè notabat Old.d.conſil.lxxxiiii.nu.20.licet eum ſequantur plures,
per

per Tiraq.de primog.q.35. Retenta autem hac ſententia quam ueriorẽ & receptiorem dicimus, eã utiliter aliquot modis limitamus. Et j. ut procedat quãdo is contra quem ſentẽtia lata eſt, erat tunc prim. & princ. ad quẽ ſpectare poſſet ſucceſſio. quã ſequẽtes poſtea prætẽdunt. Et eo.mo. debet eſſe pſona, cuius maxime intereſſet obtinere, ut eſt de mente Bar. & omnium in d.l. in idẽ. & in d.§. diui. & in omnib. locis ſupra adductis, tex. cũ gl. in l. cũ non iniuſto. ff. de coluſ. deteg. tunc enim ſtat iuris præſumptio, quod ille ob intereſſe proprium, fideliter & attentè litigabit, ut nota Soci. in l. Gallus §. & quid ſi tantum, col. ſi uerſ. conſidera, ſecus igitur ſi alius eſſet æqualis in gradu & iure litigandi, ſecundum Bal. in l. ii. numero 6. C. quib. res iud. non noc. ibi, *non cum ipſo fonte generationis*, & plures citat Tiraq. de nobilitat. c. 37. nu. 7. Alexan. in d. leg. ſæpe. nu. 57. ibi. *ius æque principale*. Limito. ii. ut hæc concluſio non procedat, quando ſententia lata eſſet contra aliquem ex renuntiatione, quã fecit. Tunc enim ea ſententia nõ magis obſtabit ſucceſſoribus, in feudo, uel maioratu antiquo quam obſtaret ipſa renuntiatio, in qua iudicatũ fundatur iuxta regulã uulgarem cauſæ limitatæ effectum limitatũ producẽtis. Pro quo facit tex. not. in l. j §. ſi quis ſub conditione. ff. ut legat. ſeu fideicom. nom. cau. ibi, *eaſdem cauſas & conditiones ineſſe*, de quo tex. alibi plura ſcribimus, idq; probatur ex cauſa talis ſententiæ fundatæ in renuntiatione, non in alio iure litigantis. Vnde nõ parit exceptionẽ rei iudicatæ contra agentem & diuerſa cauſa, iuxta legẽ cum quæritur. xii. & ſeq. ff. de except. re. iud. Et in his terminis ſuſtinetur, quod conſulti Cardi. Pariſ. conſ. v. nu. 37. li i. & probãt ex uerbis Bal. in l. ii. nu. 5. C. quib. res iud. non noc. ibi, *talis ſit natura cauſæ: ut omnibus præiudicet*: & ita eleganter amplia, quod ibi notat Bal. n. 8. ibi *renuntiatio*. Limito iii. ut quamuis ſententia tunc obſtat ſucceſſoribus, alijs ue conſanguineis, nõ tamen eius adimatur facultas appellãdi. Receptum enim eſt, ut tunc appellare poſſint & in cauſa appellatione ius ſuum proſequi, ut tradit Alex. in d. §. diui. nu. 9. ad fi. & ibidem Cro. nu. 39. uerſ. ii. & Rip. nu. 62. & Loaz. nu. 128. & alij quos allegat Felyn.

in c.

in c.cum ſuper,nu.11.de re iud.qui alios citant. Sed hæc eorum declaratio nõ ſatis ab eis explicatur: melius igitur ex mente Alex.in d.leg.ſæpe.n.83.uerſ.nono:dicas, quòd cum ſcriben.appellationem admittant,neceſſariò ſignificant non fuiſſe latam ſententiã in maiori tribunali:aliàs enim non eſſet tractandũ de appellatione: & conſequẽter hæc declaratio applicatur tantũ, quando ſuccumbens nõ proſecutus fuit cauſam uſque ad maius tribunal, in quib. terminis hæc recepta declaratio, uera & neceſſaria uidetur:nec ſucceſſoribus & aliis citatis, noceat quælibet ſententia inferioris: ſed tantum ea, in qua ſuccumbens nihil omiſit,ut in ſimili colligi poteſt ex ex te.l. euictus.35.de euictio.ibi,*cum ſpes habẽdi abſciſſa eſt*. Sic uidemus in empto re:qui appellare debet,& appellationẽ proſequi,ut de euictione agere poſſit.Nec enim prima ſententia noceret uẽditori,ſed hoc non indiſtinctè, ut notat gl.Bar.Alb.Fulg. in leg.Herẽnius.63.ff.de euictio.& ita inquit Math.Affli. in c.1.§.rurſus.n.15.qui.mod. feu. amit. & melius reſoluit Hiſp Anton.Gome.in libro de contrac.c.ii. Char.20.col. prim.& ſeq.& hanc ſententiã apud Luſitanos probat Ordinatio, li.iii.ti.30.§ 5.ibi, *eda apelacaon a qual ſera obrigado proſeguir.* quæ lex regni uidetur hoc indiſtinctè probare,cum gl.& Doct.ibi ſuprà,uariè diſtinguant. Limitatur iiii.prædicta concluſio,niſi ſucceſſor uelit probare,ſententiam,quæ ſibi obiicitur,latam fuiſſe ob culpã,dolum, uel negligentiã eius, contra quẽ lata eſt:ut tradunt omnes in d.§ diui numeris & locis ſuprà citatis: Soci.in d.§ & quid ſi tantum,col fin.Molin.in conſue. Pariſ§.22.nu.34.probatur ex doctrina.l.ſi perluſorio, & l à ſententia.ubi Bar. & Imol.ff. de appella. & in terminis probatur in dic.l. ex cõtract.ff.de re iud.ibi,*niſi culpa tutoris*,notant gl.& Doct. alibi ut tradit Tiraq.d c.37.de nobil. numer.1.ubi tamen non loquitur de negligẽtia.Limitatur v. in pulchro caſu, de quo conſuluit Sigiſmun.Neapol.in nolu.conſil. feud, conſil.10.num.7. ubi notabilite reſpondet, quod ſi unus poſſideret, aliuſque eum conueniret, petens ut declaretur, mortuo conuento,ad ipſum agentem pertinere feudum,uel maioratum,& ita pronuntietur, tunc ea ſentẽtia

non

non obſtabit liberis, uel ſucceſſoribus eius, contra quem lata eſt. Ratioq; eſt, quia agens non prætendebat excludere conuentum uiuentem, ideo non cenſetur tam principale eius intereſſe, & mihi placet hæc opinio, quamuis uideretur dicendum, quod pater conuentus ita uigilabit pro liberis futuris ſucceſſoribus, ſicut pro ſe ipſo, argu. le. nihil, ff. de bon. libe. ibi, *omnia liberis noſtris ex voto paremus.* Sed hæc opinio nititur æquitate, & fouetur ex iuris regulis, utque ueritas magis elucidetur, argu. l. i & ibi Paul. & Iaſ. ff. ſi quis cau. iuuatur etiam ex ſupra traditis, quia tunc conuentus non uidetur principalis contradictor, attento præiudicio, cum ei uiuēti nihil ueniat auferendū, & tandē nō uidetur fraude carere iudicium illud agitatū principaliter contra futuros ſucceſſores, eis non ſpectatis, contra reg. l. non quemadmodū, ff. de iudic. nec uideretur de iure admittēda talis petitio, ſecūdū ea, quæ infra trademus. Limito vi. utiliter, quādo ſentētia ex aliquo defectu poſſet oſtendi nulla, quia tunc ſemper uidetur admittendus ſucceſſor ſuccumbentis: cum talis ſententia ob nullitatē careat nomine rei iudicatę. l. iiii. §. cōdem natum, ff. de re iud. l. i. ad fi. ff. quod quiſque iur. gl. ſi pater. C. ne de ſtatu defun. l. i. & ſeq. C. quando prouo. nō eſt neceſſ. Sed dicet aliquis, quod data tali nullitate, idē erit in principali, contra quem ſententia lata fuit, per illa iura, & receptas ſententias, ego aūt pro utilitate huius limitationis cōſidero, ꝙ ſi poſt ſentētiam quantumcunq; nullam tranſierint triginta anni, non audietur condemnatus obiiciens nullitatem, tanto enim tempore præſcribitur ius obiiciendi nullitatem, ſaltem agendo, ut tradit Math. Afflic. Deciſ. clxxviii. nu. 5. & ex multis probat Tiraq. de retract. lign. §. 45. gl. ii. nu. 37. ea tamen præſcriptio non nocebit liberis, uel ſucceſſoribus ſuccumbentis, quia tunc non datur uigor rei iudicatæ ex ſentētia, ſed ex præſcriptione, quæ non ita nocet ſucceſſoribus, ſecūdum communem opinionem, ut tradimus in auth. ſeq. & militat ratio neglig. de qua ſuprà uideturq; aliqualiter tunc alienatio uoluntaria ex l. alienationis uerbum, ff. de uerb. ſig. facit doctrina Bald. in d. l. ii. C. quibus res iudic. de qua diximus ſuprà in ſecunda limita.

mita: Septima limitatio colligitur ex ſuperioribus & ex ſcribentibus in locis ſupra allegatis, ut concluſio hæc nõ procedat, quando ſentẽtia lata fuit ex probatione nõ perfecta: omnes enim exigunt in propoſito, ut nihil omittatur in cauſa, nec ſuccumbens aliquid uoluntariè cõceſſerit uictori, ut per Bal. in d. l. 3. C. quib. res iud. non noc. Alex. in d. l. ſæpe, nu. 78. cum præceden & ſeq. Felyn. in d. c. pen. nu. 14. uerſ. ubi ſentẽtia. Vnde videtur dicendũ, quod ſententia lata ex iuramento uictoris non noceat ſucceſſoribus ſuccumbentis: & hoc in ſimili probant Innoc. Ant. Pan. quos citat Fel. ubi ſupra, uideturq; uerior opinio, etiã
¶ ſi iuramentum ſit litis deciſiuum, contra Alex. in d. l. ſæpe n. 131. quem uidetur ſequi Fely. in d. c. pen. nu. 14. In quo notabili articulo miror eos nõ allegaſſe gl. in l. ingenuũ, ff. de ſtat. hom. dum ampliat text. ibi, de ſententia & re iudicata ad iuramentum, & ſic uult, quod ea l. (quæ communiter intelligitur, ut ſententia ſuper ſtatu perſonæ faciat ius quo ad oẽs) procedat etiam ubi cauſa iuramẽto patris deciditur, & ita cum gl. tranſeunt Bar. Bal. Ange. ibi eamque expreſſim, uidetur probare Alber. ibi. nu. 4. & eam ad hoc extollit Ange. Aret. in §. præiudiciales, n. 9. & ibi Iaſ. n. 31. Inſti. de actio. ſed de illa gl. dubitat Fulg. ibi, qui tã
¶ dẽ eam ſequitur. Ego ueriorẽ puto regulariter opinionẽ Innoc. Pan. contra Alex. Fely. ut ſic ſententia lata ex iuramẽto non noceat ſucceſſoribus ſuccumbẽtis in feudo, uel maioratu, alijs ue bonis familiæ relictis. tunc enim nõ poteſt dici probatio perfecta, ut ſupra. Quod cõfirmo magis quia ſi iuramẽtum erat neceſſarium in ſupplementũ probationis, receptũ eſt, ut talis probatio dicatur priuilegiata, & ideo ſententia retractari poſſit ex nouis documẽtis, etiam ad petitionem ſuccumbentis, ſecundum cõem intellectũ ad l. admonẽdi in prima parte ff. de iureiur. nec tale iuramẽtum cauſis grauibus applicari poteſt, ſecundũ communem doctrinam, ut per ſcriben. in l. 2. C. de rebus cred. & late Iaſ. in repet. l. admonendi. ex nu. 271. & num. 294. ſi autem iuramentum delatum fuit uoluntarie, non poteſt nocere aliis non habentibus cauſam a deferente, ſecundũ ſupra tradita. Quod ſi delatum fuit non omnino uolunta

riè,ſed quia aduerſarius illud deferebat, iuxta l. manifeſtæ.ff.de iureiur adhuc militat ratio, ne ſententia lata ex tali iuramento aliis noceat, licet enim Felin.in d.c.penu. nume.14. de re iudi. dicat tunc iuramentum non eſſe uoluntarium,ſed neceſſarium,tamē eſt aduertendum, quod tunc neceſſitas non eſt præciſa: potuit enim iurare, is qui aliis iuramenrum detulit, ac proinde deferendo illud,ui detur uoluntarie facere. Iuuatur hæc ſententia,quia communiter traditur, probationem uere legitimam nō dici ex iuramento.gl.celebris, in l.cum de indebito,uerb.legitimis ff de proba quam extollunt ſcriben per Corſ.in notab.uerb. mandatum fol. clxviii.& Iaſ. in §. quadrupli.n. 4. Inſtit. de actio.Fely.in Rub.de proba.col. 3. & in praxi commendat Alex.conſi.cxix.nu.9.lib.2.Nec fert ratio,ut quis proprio iuramento obtineat,non ſolum contra eum cum quo tunc litigabat,ſed etiam contra alios, nec tunc merita cauſæ applicantur contra alios: nec eſt tuta argumentatio a ſententia ad iuramentum,vt per gl.& Doc.in l.2.ff.de iureiur. quæ differentia maxime iuuatur ex tex. ad hoc notab. in l. ſi iurauero ff. de iure patro. Iuuatur ſatis ex aliis in ſimili,quæ tradit.Iaſ.in l.ſi quando num.38 C.unde vi: ubi cum Bal.& multis reſoluit, probationem ex iuremento(etiam permittente ſtatuto)non nocere tertio ſeu alii,præterquam ei cōtra quem iuratum eſt. Facit tex. & ibi notat Bar.in l.1.ff.quādo ex fac.tut tradit Mat. Afflic.lib.i.conſti.Neap.Rub.xxvi.nu.35.& in ſimili multa tradit Hiſpan.Xuar.in l. poſt rem iudicatum.fo.128.ſecundum priorem editionem.Concludo igitur ut tūc ſententia faciat ius quo ad alios, quando lata fuit ex legitima probatione omnino neceſſaria, non quando ex iuramento partis obtinentis,maxime in iis,de quibus agimus circa feudum uel maiora um,ſimilesve cauſas graues, in quibus cautius eſt agendum. Ex quibus infertur d.l.ingenuum,non ita procedere in cauſa deciſa iuramento uictoris contra gl.& Docto. ubi ſupra. Quod confirmatur ex traditis a Bal.d.l.2.nu.5.C.quib. res iud.non noc.Alex.in l.ſępe.nu.76.Feli.in d.c.pen nu.9.& num.17. de re iudic. Deci.conſi.cccxlii.colu.fin.Præpoſ.in c.cauſam 2.qui filii

ſint

ſint legiti dum ſcribũt requiſita, ut ſententia alii noceat: & melius per Tiraq. de nobil.d.cap.37.ex num.2. Octaua limitatio colligitur ex prioribus, ut quamuis ſententia & res iudicata noceat ſucceſſoribus in bonis feudalibus, uel maioratus non ita noceat tranſactio, ex ſententia eorum, quos probaui, ſupra hac parte, nu.46.uerſ.igitur. Quibus addo in terminis Pau.poſt.Inn.in c auditis.nu 21.de præſcrip.faciunt quæ ſuperius tradidimus de tranſactione, & cõpromiſſo nõ admittendis in iis, in quibus alienatio prohibetur, quod ẽt tradi, Cardi. Pariſ.cõſ.85.nu.12. lib.iii.& ſic eſt differentia inter rem iudicatam & tranſactionem. Ex quo eleganter limitatur æquiparatio, quã de his facit tex.in l.nõ minorẽ.C.de tranſac.& c.i.de litis cõteſt.in vi. Quam dñam confirmo authoritate Albe.ꝙ Cuma.in l.3. §.item quæri.ff.de reb.eor.in fine, ſuper gl.ibi, opponente de l.cum ii.ff.de tranſac. Sed hoc tranſactione ſublimitãdum puto, niſi tranſactio a Rege, vel ſupremo prouinciæ domino confirmaretur, ut ſæpe uidimus in ſimilibus cauſis arduis inter magnates prudẽter tranſigentes.) quod iuuatur fauore pacis, & publicę utilitatis, ut in ſimili dixit Ang. quem ſequitur Iaſ.in l.contra iuris §.fi.nu.7.uerſi.vi. ff de pac.iuuaturq; magis authoritate regia confirmante tranſactionem, ut in ſimili tradit Pariſ. conſ.xvi.nu.35.& ſeq.li.i.facit tex.in c.i.in fi. de tranſac. ibi, *uires pleniſſimę notionis ex noſtra authoritate ſuſcipiat:* & ibi gl. & Doc.notant & Math.Afflic.in c.i.nu.110. quæ ſint regal. ubi multa ad hoc cõducentia cumulat, & Chaſ.in catal.glor.v. par.24. cõſide.a nu.1.uſq; ad nu.208. quod etiam ſatis iuuatur ex I.C. in l. adoptio.38.ff. de adoptio. Iuuatur etiam ex l.ii. ibi, *imperiali beneficio.* ff. de rebus eor. Nona limitatio inferri uidetur ex ſuperioribus, maximè ex duabus proximis. ut non procedat concluſio ſuperius firmata, quando ſententia lata eſt ex confeſſione ſuccumbẽtis: licet enim ea dicatur optima probatio contra confitentem, non tamen nocere debet aliis, in quorum fraudem fieri poſſit: arg.l.qui teſtamentum.xxvi.in fi.ff de probat. & ibi Bar. facit ẽt l.cũ quis decedens.§.codicillis, & § fin.& utrobiq; Bar.ff.de leg.iii.Conducunt ẽt quæ notat Iaſ.in l.ſi quando,

do.nu. 38. C.unde 6. Sed magis in terminis hoc compro batur ex doctrina Bal. in c.fi.col.2.nu.7.de confeſ. ibi, *ex confeſſione ſurgeret alienatio proprietatis*, ubi ſentit inefficacē eſſe confeſſionem eius, qui alienare prohibetur: quod ma ximè intelligi debet, ubi talis prohibitio eſt in fauorē alterius ut plene & utiliter tradit Tiraq. (quem ſæpius allegare non piget) in li. de iure marit. gl.v q.x. num. 114. & 116 Ita tandem reſoluo granē illā, utilemq; quæſtionem: vt ſnia in feudo, & maioratu ſolenniter lata obſtet ſucceſſoribus regulariter, maxime liberis ipſius ſuccumbentis, exceptis caſibus ſuperius notatis. & ita iudicatū uidimus coram ſereniſſimo Rege noſtro, cuius ęquitate & prudentia incomparabili, maior huic ſententiæ authoritas accedit.
51 dit. Aliter etiam limitanda uidetur regula huius l. dū patri interdicit alienationem aduentitiorum, ut non procedat qñ filius haberet rem, quam is uel pater ei emiſſet, cū pacto reuendendi. Tunc. n. ſecurè dicendum vř poſſe patrem rem tradere primo uenditori, uigore pacti. cum ea alienatio non nouam, nec uoluntariam cauſam habeat, ſed ueterem & neceſſariam, argum. eorum quæ diximus ſupra num. 24. & ſeq. ex l. 3. §. item quæri. & l. magis puto. §. ſi pupillus. ff. de reb. eo. l. fiſtulas. §. fundum. ff. de contrah. empt. facit tex, in l. voluntate, in fin. ff. quibus modis pig. uel hypothe. ſolu. ibi, *in priſtinam cauſam res redit reſoluta uenditione*: de quo tex. utiliter agit Iaſ. conſ. cxxviii. li. 4. & in ſpecie ibi eum expendit. num. 4. col. 3. Probatur hæc noſtra declaratio ex uerbis Aret. in l. ſi ita quis. §. ea lege. ff. de uerb. oblig. col. 2. in fine, ubi, inquit, ꝙ contrahens ex neceſſitate pręcedentis obligationis non dicitur propriè contrahere, ſed magis fidem abſoluere, & obligationem implere, per tex. in l. ſi tibi pecuniam. 20. ff. ſi cert. pet. ibi, *ex ſoluendi cauſa magis quam alterius obligandi*: ad idem ſatis in ſimili facit, quod notat Soci. conſ. xlviii. nu. 4. li. j. cuius ſententiam referendo probat Deci. in d. l. ſi tibi pecuniā nu. 2. in fine. Idem Deci in l. fi. nu 5. C. de pact. de quo inferius. Ad idem conducunt multa, quæ utiliter cumulat Tiraq. lib. de iure marit. gl. viii. q. 23. nu. 184. uſq; ad nu. 204. Ad idem facit, quod de neceſſitate ex iuſſu teſtato-

tis,uel alterius obligationis, ad remittendam iuris ſolennitatem, tradit Alex. conſil.27.libr.iii.& conſil.62.lib.ii. & conſ.ccxv.lib.6.& quæ in ſimili tradit utiliter Crot.in l filiusfa.§ diui,ex nu 74.ff. de leg.i. Quæ iura & ſcribentium dicta,ſi rectè attendas, utius procedunt in patre legitimo adminiſtratore,in quo ſufficit cauſa ſine decreto iudicis, ut ſuperius tradidimus. Et ita in patre ceſſabunt aliqua, quæ ex ſcriptis Doctor. in aliis adminiſtratoribus obiici poſſent. Ad patrem enim legitimum adminiſtratorem trahenda non ſunt cum lex multo plus ei tribuat, ut probauimus ſupra in ii.parte. Ceſſabunt etiam alia quæ obiici poſſent,ſi intellig.s hanc declarationem(ut eã ſcribimus) quando tale pactum apponitur in principio contractus.Tunc enim obligatio eſt magis neceſſaria, idque urgentiſsimè probatur ex multis,quæ util.ter cõgerit Tiraq uidendus in lib.de retrac.conuent.in fine,nu.1 cum
52 multis ſequen. Ex hac autem uera declaratione ad l.noſtram,tollitur obiectio,quæ fieri poſſet ex text. notab. & difficili,in l.i § fi. ff.de reb. eor.ad quem aptè infertur:cuius uerba ſunt, *ſi minor uigintiquinque annis emerit prędia, ut quoad pretium ſoluere eſſent pignori obligata uenditori: non puto pignus ualere, nam ubi dominium quęſitum eſt minori, cæpit non poſſe obligari.* Vides in illo.§.rem minori uenditam pretio non ſoluto,conuentuq; ut res obligata eſſet,quandiu pretiũ non ſolueretur:& tñ I.C.inquit pignus, uel hypothecã non ualere, quia cum ſemel res facta eſt minoris, impeditur obligatio ex prohibitione legis generaliter interdicẽtis alienationẽ rerũ minoris,ſine cauſa & decreto. In primis aũt adducã aliqua, ex quibus patebit difficultas & rigor illius tex.contrarium.n.dicendũ uideret ex ſupra citatis,& quia pactũ illud pignoris,cũ pretium non ſolueretur,erat legi conſentaneũ, iuxta tex.in §.offerri.l.Iulianus.ff.de act.emp.& pactum iuri conſonũ magis ſeruatur. l.non impoſſibile.lj.ff.de pact.gl.Bar.& omnes,in l ea lege.C.de cõdic.ob.cau.Bar.in l.legitima.ff. de pac.Iaſ.in §. diui.i.lect.ff.de leg.i.nu.31.& præceden. Videbaturq; eo caſu minor id facere,quod faceret prudẽtiſsimus paterfa. & conſequenter iure cõmuni uti: nec circunſcriptũ ullo

modo tunc dici poſſe,augeturq; ratio dubitandi,quia uenditor veriſimiliter aliter uenditurus non fuiſſet, quæ ratio contrarium deciſionem exigebat, vt colligi poſſet ex deciſione tex. in l. ſi quis aliã 46.ff. de ſolu. ibi, *non accepiſſet rem integram*, & tex.in l. cum eiuſdem.34.ff. de ædil. edic.ibi,*nõ niſi omnes uenditurum fuiſſe*. Nec erit leuis ratio dubitãdi ex eo, quod ibi tota conuentio unica uidebatur, ut ſic minor aut totam probare aut tota recedere deberet iuxta tex.in l. cũ quæritur.17.ibi, *adoleſcenti aut in totum*. ff.de admi. tut.& in l. Caius.23.ff. de manumiſ. Nec minus aduerſabatur ratio iuris, qua illud pactũ uel obligatio rei uẽditæ pro pretio ſoluendo cenſebatur pars ipſius uenditionis l.fundi partem.79.ff.de contrah.emp.ibi, *nã hoc ipſum fundi pretium uidetur, quod eo pacto uendtus fuerat*. Et ſic una,eademq;res in caſu d.§.non debuit diuerſo iure cenſeri:contra reg.l.cũ qui ędes.ff.de uſucap.Contra deciſionem illius.§ facit ẽt iuris ratio,ne quis locupletetur cũ iactura aliena. quod ibi iniq; cõcedi uĩ minori cõtra tex. in c.ex tenore uerſ.nos igitur.de ſo.cõpe.Nec leuius ratio dubitandi inſurgit ex decretis Pontificũ.arguendo de eccleſia ad minorem. Videretur.n. omnino ſeruãdum pactũ obligationis, ſicut in eccleſia in pacto reſolutiuo fortius rñdet tex.in c.verũ, de condi.appoſ. obligatio autem erat leuior. ideoq; facilius admittenda l.ſi C. quæ res pignor. oblig.Bar.in l.ſi ita nu. 1.& nu.3.ff.de auro & arg.leg. Nõ immerito igitur ſubtilis Cuma. ibi mirabilem dicit deciſionẽ illius.§.& Fab.de emp.& uẽd.vii.q.prin.n.1.adeo ut Tiraq.de retrac. cõuen. in fine.nu.13. putare ſe dicat eſſe mendũ in litera illius.§.ſentiens,uerosimilius eſſe, ꝙ I. C. contrarium uoluerit,idq; confirmant ex allegatione Bal. conſi cccccxv.lib.ii. ubi Bal.d.§. citare uidetur ad cõtrariũ eius,quod habetur in litera communi: idemq; potuit Tiraq. aduertere apud Bar. in l.item quia,in fine princ.ff.de pact.ubi eundem.§. citat, quaſi ibi obligatio minoris tenuerit,quod eſt contra literam illius text.Sed communis litera ueriſſima eſt,tum quia ita habetur in libris Florentinis,quorum exempla circunferuntur: tum magis inſpecta litera,quæ habet deciſionem negatiuam, cui annectitur

tur ratio,quę nullo modo congrueret deciſioni affirmatiuæ, oſtenditur etiā ex l.ſeq. in qua I.C.manifeſtè indicat præcedentem deciſionem.d.§.negatiuam eſſe, ut cōmuniter habetur,ideoque eam commendat,& limitat,ut nō procedat fiſco uendente, quia tunc dicit ualere eā obligationem,quæ nō ualeret,quando priuatus uenderet.Veritas etiam literę communis oſtenditur ex eandem l.i.ad finem. dum inquit in priuato uēditore opus eſſe imperiali reſcripto ad ualidandam obligationē rei emptæ a minore cum prædicto pacto,ut obligata ſit quouſq; pretium ſoluatur.Verba autem d. l.ad exemplar Floren & literam communem ita ſe habent:*Sed hic uidetur illud mouere, quod cum dominium pignus quæſitum eſt,& ab initio obligatio inhæſit. Quod ſi a fiſco emerit, nec dubitatio eſt, quin ius pignoris ſaluum ſit. Si igitur talis ſpecies in priuato uenditore inciderit imperiali beneficio opus eſt,ut ex reſcripto pignus confirmetur.*Patet igitur ueram eſſe literam,ut in d.§.obligatio nō teneat, licet ea deciſio (ut dixi) rigore non careat, multis iuris rationibus aduerſari uideatur Nec teneri poteſt, quod ad uitandas difficultates uariando ſcribit Cuma in d.§. ad finē & nu. 1.ut eius deciſio procedat,quando talis obligatio contraheretur poſt uenditionem perfectam,& ſic ex interuallo quaſi contrarium foret. ſi a principio uenditionis res obligaretur.Quæ Cuma.declaratio æquitate non careat?. iuuaturq; maxime ex his, quæ ſupetius adduximus pro ratione dubitandi,ad deciſionem d §. Sed quid hæc proſūt ¶ loquitur enim Cuma contra literam.§ ut ex ea patet,ibi, *ſi emerit prædia, ut quod pretium ſolueret eſſent obligata,* & ſic ſignificat tex.euidenter, uenditionem ab initio fuiſſe cū pacto obligationis,nec aliter,intelligi poteſt,cum non ſe pater tempus pignoris a uenditione. Idque magis cōſtat ex d.l.ii.cuius uerba proxime retulimus, ibi, *ab initio obligatio inhæſit,*quæ uerba conſulendo expendit Ludou. Gozad.infra citandus:& Alcia.in l. ſi tibi pecuniam, ad finē nu.21. uerſ.nec ego ff. ſi cer.pet.licet nullus eorum Cuma.alleget,& eodē modo patet ſtare nō poſſe declarationē Math.de Affli.in c.i.n.10.de feud.dat.in uic.leg.comm qui etiā preſſus difficultate d.§.(de quo agimus) intellige-

bat,pactum obligationis ibi adiectum fuiſſe ex interual-lo: quod eſt manifeſtè contra literam tex. ut proximè pō deramus contra Cuma. ita labi etiam uidetur Neguzan. de pigno.iiii.par.principa. nu.37.qui eodem modo reſpō debat. Vides igitur acerbum rigorem Vlpiani, in d.§. cum eius deciſioni obſtet plures iuris rationes ſuperius adductę, quibus rectè contrarium reſponderi poſſit,ut ſic ¶ excuſetur Ang.Peruſ.qui immemor illius tex indiſtinctè ſcribit,in l.ſin autem,ff.de pac. poſſe tutorem uel curatorem minoris emere & contrahere eius nomine adiecto pacto reſolutio contractus,& ita ibi Iacobi.n.3.Paul. nu. 4.& Iaſ.num.11.in §.ſi filius,l.contra iuris, ibi pręceden. Excuſandus etiam Pau. Caſt. qui conſulendo immemor fuit illius §.contra quem reſpondere uidetur conſ.cccxv. iii.col.fi.lib.i.Sic etiam contra eundem tex.reſpondere ui detur Bal.conſ.cccxv.lib. iii. Sic etiam contra illum tex. eius immemor loqui uidetur Gozad.in l.ii.nu.144. C. de pact.inter emp & uēd.ſimiliter eiuſdē tex. immemor fuit Cagno.in ead.l.ii.nu.56.& ſeq.Et denique eiuſdem §. im memores fuerunt doctiſſimi antiquores, dum in minore & eccleſia cum rigore reſpondebant nō ualere obligatio nē, uel pactum reſolutiuum circa rem emptam, cum de-buiſſent opinionē ſuam probare ex deciſione d. §. quo ni hil melius adducere poterant,& mirū eſt eo oblitus illius tex. in qua obliuione fuerunt Franc. Accur.& Ioan.And. cū referens,& Albe.meminit tñ Pau.ſibi contrarius,alio cōſ.ut in f.probāt ex illo tex.opinionē. Ioan. An. quā re-probat in d.cōſ.318.nu.4.Excuſādus etiā eſt Cur.iun.cōſ. cxlvi.& ſeq.qui nō immemor illius tex.(& cauillādo) cō tra eum reſpondet,execratus (ut puto) nimium rigore il lius §. Sic etiam excuſandus eſt Iſernia in d.c.i.§. de feud. dato in vic.leg.cōmiſ.qui in ſimili q.Ioā.And & antiquorum (quos non citat,ſicut nec ipſe ab aliis citatur (cōtrarium ſcribit,memor tamen d.§.quem arguendo allegat, nec ei reſpondet. Math. autē Affli. ibi reſpondebat contra literam,ut ſupra. Vnde quilibet peritus ſatis cōperiet, quantus ſit rigor illius tex. quātaque ſit huius articuli dif ¶ ficultas.Ego ingenuè fateor,(ſi contra I.C. loqui liceret)

contra-

contrarium in ſpecie illius §. æquius & uerius uideri. Conſidero enim iuridica & urgentiſſima eſſe ea, quę ſuperius pro ratione dubitandi ad illud tex. adduximus. Aduerto etiam minorē mentem, ibi uenditoris rem cōſequi pretio nō ſoluto, hypothecamq; eiuſdem rei fuiſſe, non alterius quam pupillus antea haberet, & ſic nullum erat incōmodū minoris ex obligatione rei, ſed potius uēditoris, obligatio etiā tendebant ad ſoluendum pretium, quod neceſſario ſoluendum, eſt ſi minor uult rem obtinere: & conſequenter uidebatur obligatio in cauſam neceſſariam quæ nullo modo uitari pōt, quo reſpectu ſolet a iure permitti alienatio rei minoris, ut ſuperius deduximus, & ſic cōtra iuris principia uidetur ubi Vlpianus reſpondere approbando emptionem, & irritando obligationē eiuſdem rei emptę. Minus enim durū fuiſſet totā cōuentionē irritare, ſed dādę ſunt manus reſpōſo I.C. Vlpiani, cuius rigorem notare uidetur I.C. Paulus. ibi l. ſeq. in illis uerbis, *ſed hic illud mouere uidetur*, & ibi, *pignus ab initio inhæſit*, *quod aduerſus* Neguzan. de pigno. d. iiii. par. princ. num. 35. cui addes quod Pau. uidetur etiā ſugillare ratio. trad. ab Vlpiano: eo quod in illa ſpecie nūquā fuiſſe uidetur dominiū quęſitū minori, ſine uinculo obligationis, quæ ab init. inhæſit. Sic contra d. § (ultra iā adduct.) urget tex. eiuſdē Vlpiani in lege iiii §. pē. uer. ſed & ſi minor. ff. de manumiſ. ibi, *nā & ſi pupillus emat æquum eſt eum fidem implere, cum ſine damno eius hoc ſit futurum.* Quē tex. ibi utiliter inducūt Bar. & Albe. ſub. §. fi. plenius Benedict. Plumbi. in eadem l. §. pen. nu. 4. notat etiam Bal. in l. una. q. x. nu. 20. C. ſi ſeruus exteto. Cōſtat igitur ex ęquitate & iuris rationibus, iudicioque Cumani magiſque authoritate. I.C. Pauli, in d. l. ii ff. de reb. eor. ſummum eſſe rigorē deciſionis Vlpiani in d. §. fi. l. 1. (de quo agimus) qui tex. ad patrē legitimū adminiſtratore trahi non poteſt. rē: ut ſuperius probaui, in præceden. & colligitur ex inf. dicendis. Et inde inferēdo eleganter ſignificat I.C. in d. l. ii. petēdā eſſe in ea ſpecie, cōfirmationem obligationis à principe, quaſi dicat, tunc ſine dubio principem cōfirmaturum obligationem, idque à I.C. dictum puto, quia ſentiebat iuſtè facturum principem

pem cõfirmando obligationẽ,quę iure ipſo ualere debuiſſet,ut alias habetur,in c.j. de trãſac. Et diximus ſupra hac
§ par in fi.nu.50.& ex hoc notabiliter colliges ſentire I.C. ibi, nõ cẽſeri difficilia quæ iure & æquitate à principe peti poſſunt,licet ab inferioribus obtineri nequeant: licet etiam in cõceſſione derogandũ ſit iuris rigori ꝙ ſimili ex grauibus Doct.tradit Soci.in leg.quidã relegatus, col.iii. uerſ.ii.infertur,ff.de reb.dub. Tiraq. de retrac.lignag. §. xxxii.gl.i.nu.63.cui.adde in ſimili.Pau.in l.omnimodo.§. imputari. C. de inof.teſt. adde quod circa iuſtitiã multa à ſolo principe impetrari poſſunt, quæ nec ualde difficilia cenſentur.leg.diui xxvii.ff.de pœn.leg.i.§.ult. ff. de quæſtionibus leg.ii §.fi.ff.ſi liber.ingen. eſſe dic. Sic gratia adoptionis uel legitimationis.l ii.ff.de adoptio.l.quęris.ff. de nat.reſti. Sic ex cauſa permittitur, ut a iuris regulis recedatur l.ſi hominẽ 30.ff.mãda.quã Bart.ibi dicit ſing & Fely.in c.i.n.49.de cõſtit.Iaſ.in leg.nemo.poteſt.i.col.ff. de leg i.Iaſ.in l.nõ ſolũ.§. morte.nu. 27. ff. de nou.oper. nunt.Hiſpanus Xuar.alleg.xiii.pag.ii Infertur.cũ deciſio dict.§.ſummo rigore procedat,rectè Cuma.ibi nu.1 ſentire tex.illũ omnino reſtringendũ ad ſuos terminos,nec ad alios trahẽdũ,facit.l.quod uero cõtra ff.de legibus & quæ notat ſcriben.in Authe.quas actiones C de ſacroſ.eccleſ. Infertur iii.quod cũ tex.loquatur de minore emẽte, & ſic de cauſa oneroſa,nõ extendetur ad cauſam lucratiuam ſecundũ Cuma.notabiliter ibi nu.1.& exemplũ huius reſtrictionis eſt,quãdo aliquis donaret rẽ minori aliquo pacto rem ipſa afficiente, quod inferius ultra Cum. expreſſis iuribus probabitur illatione. xxi. Infertur tñ ex ſuperius adductis,nõ eſſe uerã rationẽ differentiæ, quã tradit ipſe Cuman.ibi dicens,pactum, de quo in eo paragrapho non
§ cenſeri patrem contractus, ut cenſetur alia pacta, quia illud erat ad ſecuritatem conuentionis,quod ratione caret & ſatis corruit ex doctrina I. C.in dict.leg.fundi partẽ ff. de contrah. emp.teneo igitur reſtrictionem Cum.ob ſummum rigorẽ illius § ex quo reſtringitur, ne ad alia pacta trahatur,improbo tamẽ rationẽ differentię. Cuma.Infertur v.quod cũ deciſio illius tex.trahęnda non ſit extra ter

minos

minos ſuos, iam facilius ſuſtinebitur, quod æquius & uerius tradũt Iſer. ubi ſupra in dict. c.i. de feu. dat. in uic. leg. com. ut minore uel eccleſia emente rem aliquam ualeat conditio uel pactũ addictionis in diem, & legis commiſſoriæ: quibus emptio ipſa reſolui poteſt, & res a minore uel eccleſia auferri: licèt aliqui malè cõtradixerint, & ſententiã Iſerniç, eo nõ relato ſatis probat Plumbi. in dict. l. iiii. §. pen. nu. 4. ff. de manumiſ. Nec admittenda eſſet iniqua reſtrictio ad hæc pacta in uenditionibus approbata, ut conſtat ex titulis ff. de in diem addic. & de leg. commiſ. minor enim & eccleſia tunc iure cõmuni utuntur, nec ex illis pactis circunſcribuntur, ideoque perſonç in aliis priuilegiatæ ſub regula illorum iurium compra hendũtur, iuxta notanter tradita a Dec. conſ. v. idque ſatis probatur ex c. uerum, de condit. appoſ. & in terminis ex l. ſi in emptione 36. ff. de minor. ubi tunc ex cauſa læſionis minori conceditur reſtitutio, & conſequenter præſupponitur ualere cõtractum, ut docet Imperator in l. ii. & l. ſi quidem. C. de præd. min. quod latius uide inf. illatione 13. ad finẽ, uerſ. idẽ autem, & uerſ. iam igitur. infertur 6. ex uera declaratione & reſtrictione d. §. iam eius deciſionẽ nõ obſtare uerç traditioni An. Iaco. Pau. I. in d. l. ſin aũt. & l. cõtra iuris, §. ſi filius ff. de pac. quos ſupra retuli, ut ſcilicet tutor, uel curator minoris, adminiſtratorq; eccleſiæ: poſſunt illis emere cõ ſimilibus pactis & cõditionibus quicquid reſpõdendo inuoluat Goaz. cõſ. 15. ad finẽ uer. ad quartò. Infertur vii. deciſionẽ illius §. iam nõ ob ſtaturã, ei quod tradit Tiraq. in lib. de iure marit. gl. 8. n. 204. dicens ſe cõſuluiſſe, quod cũ mulier ante matrimoniũ emiſſet rẽ aliquã cũ pacto reuendendi, poſſit poſtea, contractis nuptiis, ex vi pacti rẽ reſtituere, nõ expectato conſenſu mariti, ſine quo ex lege, ſtatuto, uel cõſuetudine facultatem contrahendi non habeat. Quod apte confirmatur (ut ipſe inquit) ex multis, quæ ibi tradit: confirmatur etiã ex iis, quæ hic adduximus nu. 15. & nu. 24. Infertur viii. a maiori, quod hodie apud Luſitanos, quamuis maritus immobilia alienare nequeat ſine cõſenſu uxoris. l. reg. lib. iiii. tit. vi. poterit tamẽ libere retradere ei, a quo ante matrimõniũ emerat

cum

cum pacto reuendendi, cum ea alienatio nõ uoluntaria, ſed neceſſaria ſit originemq́; habeat a tempore ante matrimonium. Infertur ix. non obſtante deciſione d §. ſuſti-
§ neri poſſit opinio Dec. in l. ſi tibi pecuniam. nu. 5. ff. ſi cer. pet. amplianti eleganter tex. ibi, limitantisq́; tex. præcedẽtis parag. ſi pupillus. l. nõ omnis, eo. ti. tradentisq́; ut minor ex cauſa mutui transferat dominiũ pecuniȩ ſibi donatæ eo pacto, ut eã mutuò daret Multa enim iuuant opinionem Dec. cui obſtare uideretur tex. in d. § ſi. de quo agimus, cuius immemor fuit Dec. eiuſdẽ tamẽ memor ibi Alc. n. 21. opinionẽ deciſ. ex illo tex. improbat, nec ſine colore ſi literã reſpicias cui tamen reſponderi poteſt ex ſupra dictis quod nullo modo extra ſuos terminos trahi debet. & pro Dec. eleganter inducas deciſionẽ, & ratio. tex. d. l. iii. §. antepe. uer. nã & ſi pup ff. de manumiſ. Infertur x. ex declarat. & reſtric. illius §. non obſtare eius deciſionem ei, quod in facto reſpondit Soci. conſil. 48. colu. 1. & ii. li. i. quẽ ſequitur Dec. in l. ſi tibi pecuniam n. 5. ad ſi. & in l. n. 5. C. de pact. ubi tradunt, quod mulier ex ſtatuto prohibita alienare, uel dare marito ultra certã quantitatẽ: poterit liberè id facere de iis quæ ſibi donãtur eo pacto, ut uide illis liberè diſponat, quod tamẽ ita indiſtinctè ſcriptũ, nõ eſt uerum, debetq́; intelligi, ut reſoluo in Auth. excipitur inf. ti. ſeq. interim tamen ex ſupra dictis tollitur obiectio, quæ ex d. § fieri poſſet contra Soci. & Dec. uideretur enim ex uerbis illius text. quod cũ ſemel res peruenit ad perſonam alienare prohibitam, nõ ualeret pactio adiecta in contrariũ: ſed (ut dixi) deciſio illius. §. non eſt trahenda extra ſuos terminos, habetq́; diuerſam rationẽ: ut conſtat ex ſupra deductis. Infertur ii. ex uera declaratione d. §. eius deciſionẽ non obſtare doctrinæ gl. receptæ, in l. ſeruus, C. de pact. & traditioni gl. etiam receptæ, in leg. ii. in fine. C. de inut. ſtipul. ſic nõ obſtabit gl. in l. Titio centum. §. ii. gl. ult. ibi, *tempore manumiſſionis* ff. de condit. & demouſt. in quibus locis & multis ſimilibus, nemo uidetur meminiſſe illius duri, §. nec Boeri. in ſimili. deciſ. clxxxii. n 34. & ſeq. Infertur xii. non eſſe uerũ, quod ex rigore illius §. ſcribunt quàm plures uiri doctiſſ. in locis inf. proximè citandis, tra

hentes

hentes deciſionē illius §. ad alia pacta reſolutiua uel conditionalia, in cōuentionibus minorum uel eccleſiæ: quod eſſet contra P.V.& cōtra iuris rationes, ut ſuprà. Hæc inferuntur ex reſtrictione Cumani ad d § probata ultra eū ex multis iuribus rationibus: nunc autem ſubijciam alias illationes, ex rigore, et preſſaque deciſione illius. §. Infertur igitur. xiii. ex deciſione rigoreque illius, §. ibi eſſe caſum notabilem, in quo unica conuentio ſcinditur, & pro parte approbatur, pro parte irritatur, ad limitationē d. l. Caius. ff. de manum. cum ibi notatis a Plumbino, & Boeri. ad eum, ad limitationem etiam tex. in d. l. cum quæritur. xvii. ibi aut in totum, ff de admini. tuto. utque ita limitentur, quæ ſæpe tradunt ſcribē. quod actus in totum debet acceptari uel omitti: ut latè Iaſon. in d. l. contra iuris. §. ſi filius, ex num. 10. & ſeq. ff. de pactis Infertur xiiii. notabilis limitatio ad regulam & rationem d. l. fundi partē. ff de contrahen. empt. dum probat quod talia pacta cēſetur pars pretii in uenditione, de quo copioſè agit Tiraq. d. libro de retrac. conuen. in præfa. ex nume. 20. cū ſeq. tex. notab. in l. quinta. §. melior. ff. de in diem adiect. Bar, Iaſ. Ripa. in l. prima. §. ſi hæres. ff. ad Trebel. ſcrib. in l. 2. C. de reſcind. uend. Infertur. xv. ex deciſione d. §. nouum exemplum ad doctrinam, quam Bar. & alii colligunt ex tex. in l. Iul §. ſi quis colludente. de acti. emp. ut ſuccurratur tūc ei, qui cū minore contraxit, ut agere poſſit, an minor uelit ſtare cōtractui, idq; iuſtius fieri tūc poterit, quā in ſpecie d. §. ſi quis colludente, cum hic nō ſit minor circunuētus, & ita magis limitatio ratio eorum quæ Doc. tradunt. de quibus ſupra dixi num. 36. Infertur 15. ex deciſione illius. §. limitatio ad id quod ſcriben. in uariis locis notant, dicentes nō cenſeri damnū, amittere id quod erat acquiſitum, ſi reuertatur ad eum, a quo proceſſit: gl. & doc. in l. eam quæ lviii. ad finem, ff. de dona. inter vir. & uxo. gl. Bar. & alii in l. ſi ita. 19 ff. de uerb. obl. ubi melius Ferret. late Tiraq. in l. ſi unquam uerb. donatione ex nu. 156. notat Hiſpanus a Couas Rnu. li. de ſponſ. 2. par. c. 3. § 3. num. 8. Vides autē in d. §. (de quo agimus) rem ad minorem uenire a manu uēditoris, non tamen ei obliga-

ri, ne minor lædatur. Infertur. xvii. a Math. de Afflic. unũ notatu dignum, li. iii. conſt. Neapol. Rubr. v. nu. 16. ubi ex d. §. abſque alio fundamento tradit, quod ſi habens feudum impetret a Rege, ut illud alienare poſſit, & uendat adiecto pacto pignoris, ſeu hypothecæ ipſius feudi, quouſque pretium ſoluatur, uenditio ualebit, non autem obligatio cũ ex natura feudi, nec obligatio, nec alienatio ualeat abſque conſenſu domini. Quod extollit idem Afflic. in c. j. xiii. not. q. xxiii. nu. 107. de probi. feud. alie. per Feder. Sed hæc uerba opinio Afflic. magis iuuatur ultra eũ, alia conſideratione. quia ſcilicet in ea ſpecie cõſenſus regius limitatius eſt ad unã alienationẽ faciendam a primo feudatario, ideoq; extendi non poteſt ad aliam, alteriusq; feudatarij cum reſcripta non extendantur de cauſa ad caſum, minusq; de perſona ad perſonã. iuxta reg. c. cum dilecta, cũ ibi notatis, de reſcrip. ea ex parte. de offi. deleg. no. Bar. in l. 1 § interdũ. nu. 4. ff. a quib. appo. nõ lic. Iuuaẗ magis, quia pmiſſio unius alienationis non extẽditur ad illã maiorẽ uel minorẽ, ex tex. not. in l. ſi pup. §. ſi prætor. ff. de reb. eorũ ibi, *qui aliud fecit, quã quod a prætor decretum eſt, nihil egiſſe.* Quod notant Albe. & Cuma & Bar. in l. ſicut. §. ſi permiſerit. ff. quib. mod. pign. uel hip ſolui & Alex. in l. in actionibus. n. 2. ff de in lit. iuran. & ibi Iaſ nu. 13. Idem Iaſ. in l. in ſuis, nu. 28. ff. de lib. & poſthu & Anto. Burg. in Rub. extra de empt. & uend. col. ulti. ibi illum tex. extollunt. Ex quo urgẽter iuuatur opinio illa Afflic. quæ apud Luſitanos utilis erit, in habẽtibus terram coronæ Regiæ, quæ ſine aſſenſus regis nullo modo alienari, uel obligari poteſt, ex l. reg. lib. ii. tit. xvii. & ex d. §. ſi prætor aptè comprobabis, quod notabiliter inquit Pau. Caſt. in l. quicunq; §. 1. n. 2. ff. de inſtitor. act. Inferri poteſt xviii. ad identitate rationis, ut proxima illatio Math. de Affli. habeat locum non ſolum in pacto, quo feudũ ipſum obligatur ab emẽte. iuxta terminos, in quibus loquitur Affli. ſed etiã in pacto reuendendi, qñ ſcilicet feudatarius impetrat a Rege uendendi licẽtia, uenderet adiecto hoc pacto reemendi. Ad hoc enim neceſſarius etiam eſſet regis conſenſus cum ſit diuerſa alienatio, ad quam non extenditur ſimplex

plex licentia priori feudatario conceſſa. Faciunt, quæ notat Bart in l.i.nu.5.ff.ad l.Iuli. maieſta.ſed tunc putarem attendendum cuius fauore concedatur ea licentia, an feudatarij uenditionis, an ementis, ut priori caſu extendatur conceſſio ad pactum reemendi quam alienationem uidimus inter uirum nobil. & comitem illuſtriſſimum. Infertur xix. utilius & aptius, ad quæſtionem antiquorum, quæ frequentiſſima eſt, an in venditione facta minori vel eccleſiæ, ualeat pactum reuendendi, ſeu reemendi. In qua Fran. Accurſ. tenuit tale pactũ eccleſia uel minore emente pro non ſcripto haberi, uenditionemq; puram cenſeri, & ita Ioan. And. ad Spec. tit de pact. in prin. (ut ſupra retuli) Et Alber. dicens ita deciſum fuiſſe, in l. ſi ad reſoluẽdam. C. de præd. mino. & Fabian. de empt. & uend. vii. q. princ. nu. 1. citans ſolum Ioan. Andr. eiusq; opinionẽ probãs, ex d. §. de quo agimus, & ex eodem opinionem probauit Pau. Caſtr. conſil. cxii ad fi. lib. i. refert Tiraq. in lib. de retrac. conuent. in fine, nu. 10. idemque Tiraq. retulerat in lib. de iure marit. fol. 250. ſecundum antiquã æditionẽ. Nam poſt. xxx. plus minus annos, eundẽ librum reformauit, & in nouo hanc. q. tantum tangit gl. viii. nu. 90. remittens ſe ad lib. de retrac. & in d. li. de iure marit. ubi ſupra dicebat Tiraq. nõ uidere, quid reſponderi poſſit ad tex. in d §. poſtea autem in d. li. de retra. nu. 13. idem repetit, ſubdẽs tandẽ ſibi perſuaſum, eſſe mẽdum in litera. d. §. quod ſupra cõfutaui, & eandẽ partem ex d. §. ſecure probat Gozad. conſil. 15. & ſeq. Vides igitur in hac quotidiana. q authoritatem Franc. Accur. Ioan. Andr. Alber. Pau. Caſt. Fab. Gozad. ut pactum de retrouendẽdo non ualeat qñ minor uel eccleſia emit. Vides etiam confeſſionẽ Tiraq. dicentis, non poſſe reſponderi ad tex. d. §. deinde ipſe Tiraq. d. loco de retrac. nu. 11. ad corroborandam eam opinionem, apte adducebat ſententiam Innocen. in c. verum de foro competen. quam aliqui ſequuntur, ut per eũ ibi: cui adde Pau Caſ. in Authe. multò magis. C. de ſacroſ. eccleſ. ubi extenſè refert Innocen. & in fine citat Ioann. Andr. ad Specu. ubi ſupra. Notabilis tamen quod Tiraq. d. numero 10. non bene citat in hac. q. Lodou. Gozad. in

duobus

duobus locis. Magis enim contrarium dicit eius, ad quod eum citat, ut ſtatim uidebis. Idem autẽ Tiraq. uir doctus & miles diligens in eodem loco, n. 2. in fine, refert Iacob. Butri. contrarium uolentem, imo quod tale pactum de re trouendendo ualeat, & obſeruari debeat, eccleſia uel minore emente, ad idemque refert Pau. qui conſulendo (ſibi contrarius) hoc aſſeruit, conſi. cccxviii. col. vlt. lib. i. Bene etiam ad hanc partem citat B. l conſi. ccccxv. lib 2. aliqua etiam notanter adducit in confirmationem huius ſententiæ: cui adde pro hac ſtare aperte Gozad. ſibi contrarium, in repe. l. 1. nu. cxliiii. C. de pact. inter empt. & uend. ubi male allegat Ioan. An. qui contradixit, ut ſupra. Hanc partem etiam aperte quaſi ſine dubio ſequitur Neguz. de pigno. 4. parte princi. num. 37. immemor eorum, qui contradixere: hanc partem etiam magis uidentur probare, licet generalibus uerbis, Ang. & Iacobi. in l. ſin autem. ff. de pact. & ſpecifice Pau. nu. 4. & Iaſ. nu. 11. in d. §. ſi filius. l. contra iuris, eo. ti. quamuis uideantur tandem remittere ad Ioan. And. contradicentem, ideoque Gozad. in d. conſi. contendit, Paul. & Iaſ. in d. §. adduci magis debere pro contraria parte, in quo cum Gozad. digladiatur Cur. Iun. conſil. cxlvi. conſil. ſeq. Ambo enim in hac. q. cõſulti contraria reſponderunt, & uterque conatur in ſuam partem adducere Pau. & Iaſ. in d. loco. Addo etiam pro hac parte aperte Boer. deciſ. clxxxii nu. 35. ubi ita intelligit, citatque Pau. & Iaſ. in dicto § ſi filius, ut etiam facit Neguzantius, dicto loco. & ſic contra allegationem Gozad. in dicto conſilio. Vt autem prius liqueat de numero aduertas hanc partem magis placere Tiraq. in d. loco num. 3. cum ob id putet corruptam eſſe literam d. § Similiter hanc partem uidentur magis probare Docto. dum communiter repræhendunt opinionem Innocen. in d. c. verũ, concludentes, ualere pactum expreſſum reſolutiuum contractus contra eccleſiam, uel minorem tali pacto ementem, vel ex cauſa donationis recipientem; vt copioſe refert Tiraq. in d. loco. nume 14. & ultra eum Anchar. conſ. ccxii. numer. 2. Iſer. & Afflict. numer. 10. in d. c. i. de feud. dat. in vi. leg. commiſso. & ſecure Soci. conſi. xlviii. num. 5

lib.

lib. i, & Hiſpan. a Couas Ruu.lib. j. reſolut.c.xiiii.num.6. uerſic. qui omnes: & colligitur ex Prępoſ. in c.uerum de cõdit,appoſ. ex qua relatione uides Doct. uariare, ſed hãc receptiorem opinionem uideri, contra quam forſan puta uerit ipſe Tiraq.hoc ex profeſſo tractans.Cur autem Iun. d.conſi.cxlvii.nu.1 & conſ. præced. timens opinionẽ Io. And. & deciſionẽ d.§.fi.l.j.ff.de reb.cor (de quo agimus) excogitauit in minore emente,nouam differentiã, diſtinguendo,an minor emat,an eius tutor uel curator.In priori caſu intelligit procedere text. in d.§.fi. & ſimiliter opinionem Io. And.ut tunc nec obligatio,nec pactũ ualeat. In ſecũdo aũt quãdo tutor uel curator nomine minoris emit,intelligit contrariã opinionẽ,ut ſcilicet obligatio & pactũ teneat.Quã diſtinctionem probat etiã ſuccinctè Cagnol.in l.2.num.57.C.de pact inter empt.Sed eam differentiam futilẽ cenſet Tiraq. in d.loco,nu.10.& prius Gozad.d.conſ. xv.ad finem,quem in hoc male cum Curt.iungebat Tiraq. antequam uero aperiam,quid uerius putem in hoc articulo,non dubito rectè Tiraq. & Gozad.improbaſſe differentiam illam Curtii & Cagnol. nec eam ſtare poſſe ad text.in d.§.de quo agimus,cũ enim loquitur de minore emente,intelligitur per ſe, uel per curatorẽ, quia eadem ratio eſt, & utroq; caſu pariter militat prohibitio legis,quam I.C. ibi reſpexit, & ita ſentiunt communiter Doctor.ſi eos attente legas,maxime dum æquiparant minorem & eccleſiam,iuxta c.i.de in integ.reſtit.licet quoad alia facilius præſumatur fraus, & læſio minoris per ſe contrahẽtis,quam per curatorem,Angel. & Cuma.l.apud Iulianum, §. contractum, ff.quib. ex cau.in poſſ.ea tradit Card. Pariſ conſ.xcviii.nu.2.& conſ.ſeq. lib. i. Iam igitur reiecta diſtinctione & differentia Curt. & Cagno.omiſſa que ſcribentium uarietate, æquiorem,uerioremq; cenſeo ſecundam opinionem,cõtra Io.And.& Alber ut ſi minor uel eccleſia emat cũ pacto reuendendi,quia uenditor aliter alienare noluit, pactum ualeat,omninoq; ſeruari debeat,quia cõtrarium eſſet longe iniquum, & reipub. perniacioſum, auferret enim res ſuas hominibus cõtra fidem conuentionis,quod dici nõ debet,iuxta l.i.§ ſi conueniat

ff.de poſ. & cōtra doctrinā tex.in l. in commodato. 17 §. ſicut ff cōmod.ibi, *non decipi beneficio oportet*. Probatur ēt, quia pacta reſolutiua contractus licita cenſentur, & indiſtinctè a iure approbantur, ut deduximus ſupra in v.illatione. Sed urgentius probatur hæc ſnīa, & iudicio meo euidēter, quia uidemus ſummos Pontifices in ſacris canonibus admittere talia pacta reſolutiua contractus, & in ſpecie pactum reuendendi, ſi non habet uſuræ c. ad noſtram, de empt.& uend.c illo uos.de pign. & utrobiq; ſcrib.& in c.conquæſitus,de uſur. notat.Chaſ.deci. j. de uſur & alibi ſæpe ſcrib.Ergo approbatio iuris canonici non poteſt nō compræhendere eccleſiam, perſonasq; eccleſiaſticas, & eadem ratione minorē, ſimilemue perſonam priuilegiatam: quod mihi probatur ex doctrina l.C. in l.uerum.12. § ſciendum.ff.de minor.ibi *cauſa cognita ſi capti eſſe probentur*, & ibi, *ſobriè rem ſuam adminiſtrans*, & ibi, *nec enim euentus, ſed inconſulta facilitas*, & inferius. *Nec enim captus eſt emēdo rem neceſſariam, licet maritalem*. Facit etiam doctrina tex. in l.quod ſi minor.§ non ſemper, eod.tit ibi *niſi manifeſta circumſcriptio ſit*. Facit l i. C. ſi aduerſ. dona. Nec talem reſtrictionē patitur deciſio, ratioq; l.ij.C.de pac. inter emp. quæ ratio magis militat in eccleſia emente, quæ nulli laqueū iniicere uult, nec, in actibus ſuis fraudē admittere c. per tuas, ubi gl. & Doc. de don. Probabitur ēt hæc ſnīa ex traditis in ſequenti illatione, in qua rñdebimus d. §. quo
54 contra dicentes fundant ſuam opinionē. Infertur. 20. utiliter ad intellectum tex.in l.ſi ad reſoluēdam. C.de prǫd. minor.cuius uerba hæc ſunt: *ſi ad reſoluendam donationem, quam in emancipatum te pater contulerat, min. 25. ann. cautionem ei emiſiſti, cum huiuſmodi ſcriptura contra ſenatuſc. data ſit, non oberit iuri tuo*. Nanq ex deciſione illius l.inquit Alb.ibi fundari opinionē Fran.Accur.quam proxime improbauimus: & eadem l.pro ea opinione adducit Tiraq.in d.li.de iur.mari.fol.250.ſecundum antiquam æditionem, idem aūt Tiraq.d.lib.de retract conuenti.in fi.nume.12.inclinans in contrariam partem, reſpondet ad eam.l.com expoſitione gl.ibi, in uerb.emiſiſti.uidelicet quod ibi reſolutio donationis fiebat ex interuallo, quā expoſitionē probat

bat etiam Cuma. in d.§.fi.l.i.ff de reb. eorum, nume. 1. Paul. conſi.cccxviii.col.fi.lib.i.& aperte Saly. in d.l.ſi ad reſoluendã, & ſic expoſitio glo. recepta uidetur,ſecundũ quam ceſſat argumentatio Albe.Io.And.& aliorum,quia quæſtio de qua agimus,procedit, quando pactum reſolutiuum contractus uel donationis ponitur a principio: nec
¶ eſt diuinatoria expoſitio gl. quia ſi attẽdas ad uerba illius l.aperte uidebis,donationem fuiſſe perfectam,ac proinde minor non poterat amplius rem diſtrahere,nec ea tranſlatio poterat dici incontinenti fieri, ſed ex interuallo:ut in ſimili notabiliter tradit Neguz.de pign. iiii.part.num.35 uerſ.nihilominus,cũ ſeq. Suadetur hoc ex uerbis d.l. ibi, *contuleras*: ſignificat enim perfectã donationẽ: ſuadetur etiam ex uerbo *emiſiſti*, nec enim poterat mitti cautio re-
¶ ſolutiua donationis, niſi ex interuallo.Nec uidetur lex illa,recte a Docto.adduci in propoſito ad pactũ in conuentione appoſitum,a principio,uel ex interuallo:ibi enim(ſi bene aduertas)non agitur de pacto uel conditione,ſed de reuocatione ſimplici & pura,eius quod actum erat,atque ideo ſicut donans nõ poterat reuocare,quod dederat, iuxta legẽ perfectã.C.de don. quæ ſub mo.diſt.ca.uerum, de cõditione appo. ita donatarius minor. uel eccleſia, quib. iura interdicunt facultatẽ alienandi,non potuit refutare donatum l.magis puto.§.fundum.ff.de rebus eorum.allegatur aũt ſæpiſſime d.leg.ad illud uulgare,quod ſolennitas requiſita in contractu,debet interuenire in diſtractu,
¶ de quo plene Tiraq.d.lib. de iure mar.gl.v.ex n.12.In eadem l.cauendum eſt a gl.i.dum exponit,tradẽdo, uidetur enim exigere traditionem.ut ſit locus deciſioni illius le. Sed contrarium dicendum eſt, ut ſufficiat donationem factam eſſe,ex qua competeret actio ad rem donatam,ſicut enim in rebus minorum prohibetur alienatio poſt dominium quæſitum,ita quãdo actio competit ad rem immobilem.ſecundum gl. receptam,in l.j.C.ſi aduer.tranſ.& dixi latiſſime ſupra in Rub. in 12. cõcluſione Et ibi traditis adde Beroum.in cap.nulli nu.73.de re.eccleſ.non alie.notat in ſimili Alexan. conſ.27.libro 3. quem ſequitur Tiraq. de retract.conuention.in fine, numero 108.Infertur

xxi.ex proxime deductis,quod ſi a principio cum ſit donatio minori uel eccleſiæ,adiiciatur pactum,modus, uel cõditio,etiam ad reſolutionem donationis,ut res reuertatur ad donantem, uel ad aliam , abſq; dubio ſeruabitur quod conuentum erit:quicquid ex Innoc.dubitaſſe uideat Pau. Caſt.in Authẽ.multo magis.C.de ſacroſ.eccleſ.hoc enim receptius eſt,per tex.in d.c.uerũ.de cond.appoſ c. pontifices.xii.q 4.notan: Doc. in uariis locis,ut tradit Tiraq. de retrac.conuen in fi.nu.14.Hiſpanus a Couas Ruu. d. li.j. reſol.c.xiiii.n.6.Anch.& Soci. in locis ſupra citatis.Quod etiam in minore,cui res donatur eo pacto uel onere,probat tex. in l. cauſam.20. ff. de manumiſ.l.ſi rogatus ff. de manu.uin.quib.iuribus & authoritatibus probatur differẽtia & limitatio quam tentabat Cuma.in d.§.fi. diſtinguẽs inter cauſam lucratiuam & oneroſam,ſed non ideo putes ſimilia pacta in uenditione uel emptione minoris non eſſe ſeruanda ; eſſet enim contra ueriorem & receptiorem ſententiã, ut ſupra planius autem ſeruantur in donatione in qua minor uel eccleſia agit tantum de lucro. Dictis autem in hac illatione & præce. negare non poſſum,non parum obſtare tex. in d.§.fi.ſæpe ſæpiusq; adducto, utque facilius admittatur quælibet reſponſio , aduertat lector , non hic defendere principaliter duo utiliſſima huius illationis & præcedentis,non ſolum uera,ſed magis communia . Igitur quod caſum donationis ſatisfacit reſponſio Cuma. quod tex.ibi loquit de uẽditione & cã oneroſa,ut extendi non debeat ad donationem, cauſamq; lucratiuã, quod proxime ultra cum iuribus & authoritatibus probauimus:idq; ſuadet ratio,cum minor ſemper agat de lucro in donatione,non ita in emptione.Facit l. ad res donatas ff.de ædilit.edic.l.diuus Pius.ff. de reg. iur. Magis obſtat dictus ille.§.ueriori receptioriq; opinioni in pacto reuendendi,quam defendimus in præceden. illatione:ratio. n. d.§. ibi, *Nam ubi dominium :* omnino congruere uidetur emptioni minoris cum pacto reuendendi.Nec ſubtineri poteſt reſponſio Matthæ.Afflic. & Neguzan. & aliorum dicentium,quod in eo textu pactum erat ex interuallo. Eſt enim aperte contra literam, ut ſupra deduxi. Vnde confugien-

§ fugiendum uidetur ad ea, quæ cum Cuman.ſuperius probauimus de ſummo rigore illius tex. nullo modo trahendi extra caſum ſuum, nec ab eius ratione arguendum eſſe:tum quia in contrarium ſunt plures iuris rationes, tum quia in ſpecie eandem rationem d.§. impugnat lex C. in lege ſequenti & alibi idem Vlpianus ſecum quodam modo pugnans,ut ſuo loco ſupra oſtendimus. Poſſet etiam aliquo colore conſiderari ratio differentiæ inter obligationem,(de qua agit ille paragraphus) & pactum reuendēdi,(de quo eſt quæſtio noſtra.) Ibi enim hypotheca rei emptæ præſupponit rem ſtare penes emptorem : ideoque ſi is minor eſt, exigit ibi tex. ſolennitatem in alienationibus neceſſariam. At pactum reuendendi ab initio afficit emptionem indicans rem firmiter non exituram penes emptorem,ut etiam minor emens non habeat poſtea, de quo conqueratur,nec cur recuſet reſtitutionem rei,ſecundum legem conuentionis,arg.tex.notab.in d.cap.pontifices,& in lege utique 17.§ ff.de rei Vendicatione ibi, *licet ei perierit*, & leg. arboribus,12.§.nauis ff. de uſufruct. ibi, *etenim ad hoc paratur*, & tandem quæcunque euaſio a rigo

55 gore d.§.admittenda eſt. Inferebat ex d.§ (& ſic 22.) Bal. in l.final.C.commod.nume.2.quod res uendita non cenſetur obligata uenditori pro pretio ſoluendo, ut ita limitetur tex. in l. Iulianus.§.offerri ff. de action. empt. ibi, *quaſi pignus retinere poteſt*. Loquitur enim text. de iure retinendi tantum, antequam tradatur a uenditore, non ad effectum agēdi poſtquam traditur. Ex quo utiliter infert Bald.in d.l.fin.quod uenditor (apparentibus aliis creditoribus)nō poterit præferri, quia hypothecam non habet, nec priuilegium in re ipſa uendita & tradita Quod extollit idem Bald.in l.cum cui.C. de act & oblig. Alex.in l.ſi cum dotem §.fin.col.ff. ſolu.matr. Neguz.de pignor.iiii. parte princ.nume.35.Rip. in lege ſi uentri.§ in bonis.nu. 6.ff.de priuil. cred. de quo tamen reddenda eſt reſolutio Paul.in l.procuratoris §. ſi plures.ff. de tributo. actio. Iaſ. in l.creditor.j.ff.ſi cer.pet.Sed optarem ut Alex.& Neguzan.nobis explicarēt,qualiter Bal. colligit ex illo tex.hoc

§ Quod modo retulimus.Ego autem puto Bal.pro ingenio

& eruditione, id collegiſſe ex d.§.iuncta l.ſequen. in qua habetur, quod ſi minor emat a fiſco, tũc valeat obligatio rei emptæ, eo quod ſecundum gl.Bar.Bald.& omnes ibi, bona minoris tunc obligantur a lege, ſicut aliorũ, qui cũ fiſco contrahunt, de quo agemus forſan in authen.ſeq.ne locus hic plus ſatis oneretur, quo præſuppoſito patet inductio d.§.Si enim res uendita de iure cenſeretur obligata uenditori pro pretio, non diceret text. ibi nullam eſſe obligationẽ, ſed magis eam planè ualidam aſſereret, quia conuentio eſſet iuri conformis, quæ inductio neceſſaria eſt, & ex ea cum Bal. eleganter declaratur text. in d.§. offerri in uerbis ſupra citatis, ubi gl.uerbo, *retinere*, idẽ ſentire uidetur, & ultra Ale. & Neguz. ita ad d.§ offerri. notant Bar.& Alber.in l.creditoris, §. dominus, ff. de furtis. de quo text.alibi plura ſcribimus: hæc ad d.l.prolixius tractata, doctis fortaſſe non diſplicebunt, cõtinẽt enim mul-
56 ta utilia, nec uulgaria. Tractatu dignum eſt, an text. hic prohibens alienationem & donationem, procedat in patre, filioque nobilibus, uidemus enim procuratorem uel adminiſtratorem, quantuncunque liberam poteſtatẽ habentem, non poſſe donare ex bonis ſibi cõmiſſis.l.contra iuris.29 §.fin.ff.de pact.l.creditor. lx. §. Lucius, ff.mand. quẽ ex ollit Bal.in l.i.ff. de milit. teſta.l. ſi quis uxori.liii. §.ſi ſeruus meus, ff.de furt.melius probatur in l.filiusfam. vii.in princip.ff.de donat.quæ nihil aliud dicit.Et in procuratore reipub.ne donare poſſit, eſt bonus text. in l.ii.§. planè, ff.quod uiuat clam: quem notat Bald. in c. ex literis, num.2.de probat.facit text. in l.i.uerſic. denique.ff.de offic.procur.Cæſ ubi ultra alios nouiſſimè eleganter ſcribit egregius Doctor Hiſpanus, Ioannes Oroſcius, quæ iure manifeſtè loquuntur in habente mandatum etiam cũ libera, tam a lege, quam ab homine.Et ſic quod donãdũ non eſt differẽtia inter habentem poteſtatẽ a lege, uel ab homine, utrique enim facultas donandi pariter negatur. Vnde cauendũ eſt a Pala.ſeu Ioan. Lup. in rep.Rub §.66. num.29.qui contra iura illa, & receptas ſententias, in donatione diſtinguebat mandatũ legis a mãdato hominis, malè citãs Bal.qui uerius contra dicit, in d.l.i.§.i.ff.de offic.

ſic.proc. Cæſ.ubi gl. & Bar. ita uerius ſentiunt in caſu donationis, licet aliqualiter diſtinguant in alio genere alienationis, ut per Iaſ. & nouiores ibi, & ita aperte Paul. in d.l.filiusfam. Bart.& Pau.in l. procurator cui generaliter, ff.de procur.ſcrib.in l.præſes, C.de tranſact. & alibi ſæpe
57 Docto.ut per Iaſ.in d.l.contra iuris,§.ſi filius,ex nu. 2. In patre autem,filioq; nobilibus (ut dixi) uideretur permittendum,ut ſaltē cum moderamine pater legitimus administrat.donare poſsit.Sic autem d.l.filius,ff.de dona. uer. nonnunquam,ex cauſa nobilitatis id permittere uidetur, *filium ſenatoris uel alterius dignitatis.* & ibi notant ſcribē.ad limitationem prædictorum iurium,notat etiam glo.in d. l.cōtra iuris §.fi.uerb.nō habere, pro quo etiam adducitur melior. tex. in l cum plures.xiiii. §. fin. de admi. tut. ibi,*pro facultate patrimonii. pro dignitate natalium conſtituet alimenta ſeruis, libertisque nonnunquam & exteris, ſi hoc pupillo expediat præſtabit, ſolennia munera parentibus, cognatisq; mittet.*Quod loco I.C.tutori aliqualiter donare permittit ob nobilitatem pupilli,quod ex Innoc. extollit Rom.immemor illius t. x.in d.l.filius.nu.3.& ibidem Cuma.n.7. nec meminit nouiſsimus doct.dilig. Riminal.in §.i. nu. 111. Inſt quib.alien.lic Sed eū tex.ad hoc cōmendauit Barba. in c.1.de donat.& cū eo Pala.in d. Rub. ix. n 5. Alex. in l. pact.curat.nu.3.C.de pact.& ibi Iaſ.& nouiores, Iaſ. in d. §.filiusf.l.cōtra iuris.n.7.Curt.in l.præſes.n.10.C. de trāſact. & alibi ſæpe ſcrib. ut per Tiraq. de nobil.c. 37. ex nu.35.& Fely.conſi xvi.nu. 18. ego autem puto ſcriben. in locis proxime citatis incaute talem poteſtatē donandi permittere procuratori, uel adminiſtratori, uel tutori,reſpecto ſolius nobilitatis eius negotia gerit, bonave adminiſtrat.Priora enim iura indiſtincte loquūtur, nec eſſet ęquum,eam prærogatiuam concedere gerentibus negotia nobilium. Poſſet enim fraus fieri,cui obuiandum eſt idq; magis probo ex dic.§ fin.l. cum plures, quem ſcriben. male citār,ubi ſupra,& Aret.conſi.204. col. fi.nu. 13.& ſeq. Iaſ.in l.ſi ſororē §.libertus,col.4.ff.de cōd.inde.Loquitur enim tex.ibi tantum in expenſis neceſſariis. ibi, *mercedes præceptoribus*, & ibi, *alimenta ſeruis*.ſic etiā procedit quod

ibi ſubdit I. C. circa munera ſolennia, ut ſtatim explicabo. Nec obſtat, ſi replicetur ex eodem tex. ibi, *& exteris*:qui caſus non contin. t neceſſitatem. Reſpōdeo enim, & retorqueo literam, quia I.C. id ſimp. non permittit, ſed quando ita ſuaſerit maior utilitas minoris, ut patet ex litera ibi, *ſi hoc pupillo expediat:* probatur magis ex eodē tex: ubi etiam ſtante dignitate natalium, ſubdit inferius, nō licere tutori dotē p ręſtare ſorori pupilli ex alio patre, & rationē aſſignat, quæ noſtrā conſiderationē contra ſcriben. probat ibi, *nam & ſi honeſte ex liberalitate tamen fit:* Nec obſtat tex. in d. l. filiusfam. uer. nonnunquam, loquitur enim tantū in mandat. patris de filio cōfidentis adiecta libera poteſtate poſt alia uerba pleniſſima, nec ea lex donationē indiſtincte permittit, ſed ex cauſa, nec text. ille exorbitans, recte ad diuerſos terminos extenditur à Bal. & alijs, quos citat Tiraq. d. c. xxxvii. n. 35. de nobilit. cū ibi mādatum expreſſum uerbiſq. pleniſsimis, & qualitas filij copulatiue cōcurrant, nō ita in alijs caſibus. Nec omitto aliud notatu dignū circa intellectū tex. in d §. fi. cum plures. ff. de admin. tuto. ibi, *ſolennia munera*, circa quæ uerba uideo Doct. latenter uariare. Albe. enim ibi exponit ſolēnia, pro conſuetis a patre pupilli præſtari, & ita gl. in §. fi. l. ibi ſeq. uerb. nuptiale. Bar. autē in d. §. fi. ſimpliciter intelligit ſolēnia munera, pro ſolitis præſtari, nec addit a patre minoris, & nō citato Bart. ita intelligit Zaſ. in l. ii. uerſi. deinde ex his, uerbū, ſolēnie. ff. de orig. iur. cui accedit Spiege. in lexic. iur. & ultra eos Bal. in l. ii. nu. 2. C. de iure dot. Pala. in Rub. § vi. nu. 3. & §. xlv. num. 10. Ado in alio propoſito circa uerbum, ſolennia, authoritatem Connani, li. viii. c. xj. pag. ccccccxlv. eleganter tractantis ſenſuum Vlpiani in l. ſi ſtipulata 33. uel. 34 ff. de donat. inter uirum, & uxor. ubi tamen in libris cōibus & emendatioribus uerbum, ſolenne, diuerſam ſignificationē habet. Mihi autē placet interpretatio Barto. a nouioribus non citati, & conſequenter Zaſ. licet contradici minus bene Aldrobrandi. in §. ad certum. Inſti. teſtamen. tuto. ad finem, ubi contra fidem omnium codicum iungit nomē, ſolennia, uerbo præſtabit, & nomen, munera, uerbo mittet, cum uerbum præ-

ſtabit

ſtabit, referatur ad præcedentia, utrunque autem nomen ſolennia munera, refertur ad uerbũ, mittet, quod ſequitur & Aldroban. interpretatio deterior eſſet pupillus, & minoribus, quia nomen, munera, per ſe latius patet, quam iunctum uerbo ſolennia, ut cõſtant ad ſenſum, & ſic reſoluendo intelligo, tex in illis uerbis permittere tutori, ut mittat conſueta munera parentibus. coniunctiſque pupilli, quod iuuatur ultra omnes ex uigore conſuetudinis id certis temporibus admittentis, unde ſolẽnia appellantur, quæ certa cõſuetudo alibi minores aſtringit. l. ſi ſine. xxxiii. & ibi Bart. ff. admin. tuto. notat in ſimili gl in d. l. iii. §. plane, uerb. municipales. ff. quod ui aut clam. Iuuatur etiam, quia tũc cõſuetudo ipſa reciproca eſt. ut ita mittantur munera minori, ſicut tutor pro eo mittit, facit tex. celebris in l. de fideicommiſſo. ubi Alex. C. de tranſact. tunc etiam militat ratio pudoris, qui uiolaretur eundo cõtra talẽ cõſuetudinẽ, argu. l. Quintus. xlviii. ff. mand. ibi, *propter ſuam exiſtimationem* & ibi, *pudori ſuo*, & tex. in l. in eadẽ cauſa. x. ibi, *ſine dedecore*, ff. ex quibus cauſ. maio. tex. in l. pecuniæ. viii. ff. de alim. & cib. leg. ibi, *uerecundiam quoque* & ibi notat Bar Bal. etiã in c. ſciſcitatus nu. 4. de reſcrip. Iaſ. in l ad egregias nu. 8. & in repe. l. admonendi. nu. 174. ff. de iureiur. & in l. non ſolum § morte. nu. 36. ff. de nou. oper nuntia. Ex ea de pact. nu. 403. uidetur enim tunc cauſa pudoris neceſſitatem inducere per illa iura & Docto. in ijs locis, notatq; Afflict. deciſ. cccxv. n. 9. Diſplicet autẽ expoſitio Alber. & gl. de qua ſupra proxime. Nec enim tutori uel minori permittendum eſt donare, eo ꝙ pater ſolitus eſſet donare. Talis enim particularis uolũtariaq; cõſuetudo abſq; præcepto non afficit filium, uel alium ſucceſſorẽ, ut patet ad ſenſum, & colligitur a fortiori ex Bar. in l. ambitioſa. nu. 4. ff. de decre. ab ord. fac. ideoq; ſanior eſt interpretatio, ut ſolennia munera intelligantur ex generali & mutua cõſuetudine loci. Sed tũc obſtare uidetur tex. in l. ſeq. xiiii. §. in ſoluẽdis. ff. eo. ubi I. C. inquit, nec nuptiale munus ſorori pupilli mitti poteſt. cui difficultati nullo pact. ſatisfaciunt reſponſiones gl. ibi. quarum prima iniqua o inepta eſt, ſecundam uere modo reprobauimus

Nec

Nec ſatis ſolutio Bart.in d. §. intelligentis ſolennia munera tūc permitti, quādo cōſueta ſunt, nec ſecundū honeſtatē omitti poſſunt, tex.uero in d. §. in ſoluendis, loqui muneribus nō conſuetis, & quæ ſine offēſione honeſtatis
§ omitti poſſent. Contra Bar.enim aduerto, ꝙ eius interpretatio ſtare poſſet in exēplo matris nubentis, cuius nuptiæ triſtes ſunt filii prioris matrimonij. At in exemplo ſororis nubentis (de quo etiā loquitur tex. in §) nihil magis cōſuetū, nec magis honeſtū ex hominū moribus cōſtat, quā fratres munera mittere, ſororūque dotē iuuare. Vnde alia interpretatio inueſtiganda eſt, uideturq; dici poſſe. ꝙ tex. in d. §. fi. l. cū plures, non conſtituit regulā, ſed tantū loquitur de nobilibus, ſecūdum eōem allegationem, quorū tutoribus ſolennia munera permittit. Tex.autē in d. §. in ſoluendis, intelligatur regulariter in pupillis non nobilibus, nec ita amplo patrimonio abundātibus, ut in ſimili diſtinguit I.C.in d. l. filiusfam. ff. de dona. ubi caſus nobilium pro exceptione ponitur. In patre autē (quæ noſtra quæſtio fuit) reſoluo ex ſupra dictis, ut regulariter, nec ſi nobilis ſit, donare queat aduentitia filiorū, nec ad eū extendatur deciſio tex.in d. l. filiusfami. uerſi. nonnunquam, cum loquatur de commiſione expreſſa ab homine, ut in ſimili notat gloſ. in dicta l. iiii. §. plane, uerb. data. ff. quod ui, aut clam. Docto. in dicta l. i. ff. de offic. proc. Cæſa. Nec lex in his admittit donationes ex affectu, uel delitijs, ſed ex iuſtis cauſis, ut eleganter inquit Vlpian. in l. illud. xvj. ff. de manum. uindic. nec patri libera poteſtas cū diſpēdio, ſed cum utilitate liberorū committitur l. generaliter. C. de ſe
58 cun. nupt. Bald. hic ad finem, & deniq; commiſſa adminiſtratione nō uenit donatio l. fi. ff. de curat. furio. Circa eādem prohibitionē huius tex. dubitari poteſt, an procedat quando pater alienare uelit, transferendo rem in eum, a quo filios eam habuit. Aliqui enim non ſine colore putabunt, facilius tunc alienationē permitti, quod ſuaderi poſſet ex eo, quod conſuluit Paul. quem refert Iaſ. in l. cum filiusfa. nu. 168. ff. de leg. i. dicens ꝙ ſtatutum exigens authoritatem conſanguineorum in contractibus mulierū, non habeat locum, ſi mulier donet rem ei qui ſibi dona-

uerat: idq; magis probat Bauer. in rep. d. leg. cum filio. nu. 147. Poſſet etiam pro hoc adduci glo. in leg. ea quæ. § 8. verb. conuerſat. ff. de donat. uir. & uxor. & gl. ſimilis, vbi Bart. & ſcriben. communiter, in l. ſi ita ſtipulatio. 19. ff. de uerb. oblig. quibus habetur nõ cenſeri damnum, ſi quis amittat lucrum iam quęſitum, quando illud reuertitur ad eum, quod ꝓuenerat: & ita Iaſ. & plures alibi, ut retuli ſuprà hac parte, nu. lii illat. 16. Sed contrarium puto uerius, imo quæ pater adminiſtrans bona aduentitia filii, non magis poſſit donare uel alienare in eum, a quo bona prouenerant. Nec enim ſuſtentabilis eſt opinio Paul. in d. conſi. ubi nec ipſe ſatis eam aſſerit, contrariumque magis probat Iaſ. in d. l. cum filio, numero 170. quem ſequitur Tiraquel. in l. ſi unquàm, uerb. donatione, numero 158. licet in hac re dubitaſſe uideatur, ſic etiam idem Tiraquel. dubitans, lib. de iure marit. gloſſ. 5. numero 54. in ſimili conſuetudine citat cõſilium. Paul. Sed tandem, nu. 56. in fine, magis probat contrarium, ut ſic ſolennitas legis uel ſtatuti, in alienatione mulieris uel minoris neceſſaria ſit, etiam ſi alienatio fiat in eum, a quo res obuenerat, quod ſuadetur urgenter ex l. ii. C. ſi aduerſ. donat. & l. ſi ad reſoluendam. C. de pręd. mino. Sed ultra Doctor. magis probatur ex tex. & eius ratione in l. i. §. ultim. ff. de rebus eor. de quo ſuperius latiſsimè diximus. Maximè, quia in hac ſpecie ceſſant ea, quæ contra diciſionem illius tex. adducebamus, eius enim rigor tantum notari poteſt, quatenus loquitur de pacto adiecto in initio contractus, hic autẽ loquimur, quando res liberè tradita eſt filio uel mulieri, & ſic dominiũ perfectè tranſiit, re nullo modo affecta, aliquo onere obligationis, uel reuerſionis, facit gl. l. ii. in fi. C. de inuti. ſtipul. *incipit*: & gl. l. ſeruus. C. de pact. Ex quo infertur ampliatio ac prohibitionem huius l. Infertur etiam ampliatio ad gloſſ. in l. prima §. ſi quis propter uerb. per in integrum. ff. de itin. actuque priua. ibi, *iam fuerat lucratus*. Iaſ. in l. non amplius. ff. 1 numer. 6. ff. de leg. primo. Rip. in l. damnum ad fin. ff. de dam. infect. ut ſcilicet etiam in his terminis dicatur damnum, amiſſio lucri iam radicati, contra plures ſcribend. qui gloſſ.

illam

illam limitant, ubi lucrum reuertitur ad eum, a quo pro uenerat, contra Iaſ. in d.l.ſi ita ſtipulatio: contra Tiraq.d. l.ſi vnquam d.uerb.donatione.n.156.& in d.gl.v.de iure marit.num.55. & contra alios quos citat Hiſan. a Couas Ruu.lib.de ſponſ.ii.par.c.iii. nume 8. Infertur etiam ampliatio ad l.regiam,lib.iii.titu.vi.& ad ſimilem conſuetudinem, quæ viget in multis prouinciis,ut conſenſus cõiugis uel conſanguinei, neceſſarius in alienatione nõ poſsit omitti, etiam ſi alienetur in eum, a quo res proceſsit, quod confirmatur ex traditis ſupra circa d.§ fi.l.1.ff. de reb.cor. Infertur igitur cauendum eſſe a generalibus uerbis Signorol.conſil.210.nu.7.magiſque a nouiſſimo Siluano conſ. lvi.nume.31.Non tamen negamus fauorabiliorẽ eſſe donationem, uel reſtitutionem, per quam res reuertitur ad eum cuius fuit, ut eleganter inquit Lucas de pen. in l ii. col.fi.C.de bon.vacan. & colligetur ex proximè dicendis. Contra gl.uero & cõmunem ſolutionem in d.l.ea quæ ff. de donat.inter uir.& uxor.meliùs aduertit Emil. Ferre.in d.l.ſi ita ſtipulatio,& ibidem Zaſ.nec his cõtradicit, quod doctè tradit Luſitanus Coſta.in rep.§.ſi arbitratu.pag.57.
59 cum pięce. Ex his infertur aptè ad quæſtionem donationis, quam noſtri remuneratoriã appellant, cui innumera ſpecialia tribuunt, quam etiam frequentius ſeparant a nomine purè donationis. Quæſtionis enim eſſet, an cauſa remunerandi, pater donare poſſit de aduentitiis filiorum? Notiſsimum autem eſt Iaſ. de priuilegiis remunerationis latiſſimè ſcripſiſſe in l. ex hoc iure.ff. de iuſti. & iur. & in l.ſi non ſortem.§.libertus.ff.de condic.indeb. a quo tranſcripſit addi.Felyn.in c.nouit,de iud.& pleniſsimè tractat Tiraq.in l.ſi unquàm uerb.donatione,ex nu.11.cum multis ſequ. Quod autem pater cauſa remunerandi moderatè donare poſſit, nõ omnino negauerim, ſi merita erga filiũ urgeant, maximè iuuante nobilitate & facultatibus filii argumen.dictæ.l.cum plures.§.fi. de admi. tuto. cuius argumento in adminiſtratoribus reipub. id probat Bar.in l. ambitioſa,nu.3.ff.de admini.rer.Areti.conſil.24. colu.fi. & Iaſ.in dic.l.ex hoc iure,nume.60.in fin. & Pau. Caſt. in l.iubemus §.ii. num.5.& ſeq C.de ſacroſ.eccl, conducunt
quæ

quæ tradit Gigas de penſion.quæſtio. lxviii. & Cardi. Pariſ. conſi.xi.nu.46.lib.i.Sed iudicio meo regula negatiua conſtituenda eſt,ut nec remunerandi cauſa pater ex aduentitiis filiorum aliquid donare poſſit,maxime immobilia,ob fraudem quæ cõmitti poſſet, licet in patre regulariter præſumi non debeat.Quod iuuatur ex litera huius. l. indiſtincte prohibentis donationẽ & alienationẽ;iuuat etiam.quia regulariter(ut infra patebit) etiã in remuneratione ineſt liberalitas, quæ patri nõ permittitur in aduentitiis facit etiam tex.& Bar.in l.ſi is cui.xciiii.§.fi.ff.de ſolu.ibi, *quia non eſt uerisſimile*, ubi mandatum de ſoluendis debitis intelligitur de efficacibus, & quæ exigi ab inuito poſſint,Bart. & Socin. in l.quibus diebus.§.dominus.§.e. condicti. & demonſtr. Palat. in Rubr.ff.ſexageſimoquinto. n.26. Bar.autẽ in d.l. ambitioſa (ſi mature inſpiciatur) ¶ tantum loquitur in ſeruitiis & benemeritis,quæ expẽſam exigebant, unde ſi reſp. uel min. aliud tũ donauẽrit,non cẽſetur pauperior fieri,cũ aliter de ſuis facultatibus.expendere debuiſſet:arg.tex.not.in l.in pup.xlii.ff.de ſol.de qua l.alibi plene ſcribo, facit bonus tex. in l ſed & ſi lege § ꝙ autẽ, ff.de pe.hær.Quando aũt patri cõcederetur facultas remunerãdi ex aduentitiis filiorũ præſupponi debet,beneficia collata fuiſſe in perſonã & utilitatẽ filii,nõ ipſius patris, & tunc remuneratio debet eſſe morata,& circunſpecta,arg.tex.not.in l.illud.ff.de manu.uind.& l.ſi bene collatæ.xxxiii.de uſur. Ad id etiam iuuabunt diuitiæ & nobilitas filii,iuxta ea quæ reſoluimus nu præced. quibus attẽtis ualebit remuneratio patris quaſi ex iuxta ratione, ut ſic obſeruetur traditio.I.C in l filiusf.poſt prin.ff.de dona.facit ꝙ notatur ex l.ſi hominem.xxx.ff mãd. licere ex cauſa regulam tranſgredi, Bar.ibi, dicens tex.ſing.& Iaſo. in l.nemo poteſt.i.& 2.lect.colum.i.ff.de leg.i.Fely. in c. i.nume.49.de conſtit. Extra hunc caſum particularem,operepretiũ duxi alia diſcutere circa donationem remuneratoriã,credo enim multa a Doc. noſtris iniqua & reipub. pernicioſa in hoc articulo ſcripta.Iaſ. & alii in locis ſupra adductis,maiori ſtudio cumulandi quã diſcernẽdi, innumeros effectus tradunt remunerationis,adeo ut eam

fere

ferè in omnibus æquare uideantur cauſis oneroſis,nõ lu-
cratiuis, ut etiam congerit Roman. in l.ſi uero.§.de uiro,
ex numer.258.ff.ſolu.matr.Alexand.& Deci.in l. ſi dona
tione.C.de collatio. & Hiſp.Pala.ſeu Ioan.Lup.in Rubri.
§.l.Hiſpanus Xuar.l.regni.titu.de lucris ſeu acquiſitis iii.
limit,folio 16.Soci,conſil,lxvi.lib.j & ubique ſcriben.Ne
autem æquiuocemus.illud præmittendum eſt,quod Doc.
tractãtes effectum & uigorem remunerationis, non tan-
tum loquũtur, ubi præcedunt merita obligatoria, ex qui-
bus dari poſſit actio uel iudicis officium,ſed etiam ubi ta-
lia merita ſunt,quæ ſolã beneuolentiæ euincunt, nec ius
aliquod agẽdi præſtãt:ita enim colliges manifeſtè ex Iaſ.
& iis quos citat in dictis locis, & late ex Tiraq.dicto loco
aperte Pan. in Rubrica de donationibus. Alex. & omnes
in dicta lege ſi donatione.Roman.d.§.de uiro.Bar.Imol-
Paul.in l.Aquilius.ff.de donatio.idem non obſcure tradit
Barto. in princip.ff.ueter. columna fina.numer. 14.& ita
quam plurimi, quos citat Riminal.Iunior) vbi latius quã
alibi) in princip. Inſtitut. de donat. ex numero 92.uerſi.
negatiuam,idque ſignificant omnes alibi loquẽtes de re-
munerationis effectibus,& de ſeruitiis etiam filiorum er-
ga parentes, ut omnes tradunt cum gl. in Authentica.vn
de ſi parens C.de inoffi.teſta. & aperte Roman.in dicta le
ge Aquilius. numero 4.Ex qua concluſione ſcribent. in-
ferũt ſuos illos innumeros effectus remunerationis ſuam
que opinionem principaliter probant ex iuribus ſequen-
tibus(ut colligitur ex eorum ſcriptis) i.per dictam legem
Aquilius.ff. de donationibus. ſecundo per textum in l. ſi
pater.§.fi.ff.eo tertio. per textum in lege ſed & ſi lege.§.
conſuluit.ff. de peti.hæred. 4.per textum in capitulo per
tuas. ubi notat Panormitanus de donatio.quinto.per tex.
in l. idemque x.§ fin.& l ſi uero non remunerandi 12.ff.
manda.vi.per tex.in lege quod autem viii.§.ſi vir.ff.de do
nat. inter vir. & vxo Mihi ſemper placuit opinio eorum
qui a communi in hoc recedunt, nec dubito eam proban
dam a peritis, qui rem hanc maturè expenderint. Aſſero
igitur, uere & proprie donationem etiam liberalem uel
gratuitam appellari, quæ fit cauſa remunerationis:quan-
do

do ſeruitia uel merita nõ præſtabant ius aliquod agendi, prout contingit in iis, quæ ſæpe faciunt homines bene morati, pro honore uel utilitate aliorum. Quã ſententiã aperte probat gl (cui magis deferendum eſt) in l. donari. 83. ff. de reg. iur. gl. etiam in d. §. conſuluit, uerb. obligauerint, ubi id dicit eſſe ſine dubio. & ita Dec. & Cagno. in d. l. donari, idemq; uidentur ſenſiſſe antiquiores relati ab Alber. in l. donari ff. de dona. in expoſitione tex. ibi, in verbis illis, nullo iure cogente, idemque probat Fab. in Rub. Inſtit. de donat. & Areti. in princi. eiuſdẽ tit. nu. 2. & Imol. in Rub. extra de donat. n. 1. hoc etiam magis probare uidetur, Conſtant. Roger. in l. i. n. 2. uerſi. ego, & in l. Modeſtinus nu. 38. ff. de donat. & hoc uidetur ſequi. Fulg. in d. §. conſuluit, dum extollit gl. ibi, idemque uidentur probaſſe in fortioribus terminis Guliel. & Alber. in l. ſi tibi pecuniam. ff. ſi cert. pet. & ibi Bal. 2. col. verſ. quæritur ſi dono: licet ibidem contra dicat Iaſ. ad finem. Hæc autem ſẽtẽtia probatur, j. eo quod recte ſentientes, talia merita non præſtantia ius agendi, reſoluunt nõ inducere obligationẽ, eſſeque modici effectus, ut notat Bart. in d. leg. ex hoc iure, numero 12. ubi etiam concludit, idque receptius eſt, ut proprie non dicatur tunc reſultare obligatio naturalis, quam ius noſtrum reſpicit. At ſi uera eſſent, quæ Docto. incaute coaceruant, iam non modici effectus, ſed multorum, magnorumque effectũ ea obligatio diceretur. Probatur ſecundo ex eo, quod uidemus in iure noſtro, donationem regulariter non præſumi abſque meritis donatarii, ut inquit Vlpianus in l. nec adiiecit. ix. ff. pro ſocio, ibi *non ſine cauſa, ſed ob meritum aliquod accedunt*: extollit Bal. ut refert Palat. Ru. in rep. capi. paragraph. lxv. n. 19. quod tamen ita præſuppoſitum nõ obſtitit iuris conditoribus, quin donationem liberalem, & gratuitam appellarent, in eaque aliquando multa ſolẽnia exegerint. Quod argumẽtum mihi efficacisſimum ab adoleſcentia cogitaui, illudq; nouisſime ex Cumano refert Riminal. in dicto principio de donationibus, nume. 91. qui debuiſſet acquieſcere tam ſolido fundamento: cum tamen poſtea contradicat, ei non ſatisfaciens: ſicuti nec Cumanus qui illud

per-

perſtringit, in d.l. Aquilius. numero 3. prius autem & clarius idem argumentum formauit Bald. in l illud. num. 8. quæſtione quarta, C. de ſacroſanctis eccleſiis, licet poſtea parũ conſtans diuerſum concludat. Probatur tertio, quia cum notiſſimum ſit, & longe frequentius, homines nõ donare, niſi ob merita: idque compertiſſimũ erat iuris conditoribus, & ab eis expreſſum, in d.l. nec adiiecit, impoſſibile fuiſſet, uiros prudentiſſimos regulam conſtituere, & integros tractatus tradere de donatione, eam liberalem & gratuitã appellantes: ſi ſola merita beneuolentiæ contrarium euincere poſſent, nec fuiſſet aliquid abſurdius vel ineptius, quam pro regula latè patente, tradere quod rariſſime uerificari poſſet, contra ſapientum præcepta, ut in l. 3. & ſeq. ff de legibus. facit elegans text. Vlpiani, in l. i. ad fi. ff. ſi menſ. falſ. mod. dixe. ibi, *utique enim ſi it prætor, & ob mercedem eos interuenire*, quem text. ad alia expendebat (me audiente olim Salmãticæ) rariſſimus Iureconſultus, nobilis Doctor. Velaſco meritiſſimè Carolo Auguſto, nec non magno Hiſpaniæ Angliæq; Regi Philippo grauisſimus, iuſtitiæque conſiliarius ſupremus. Probatur 5. quia ea affectio uel cõſideratio meritorium, non eſt potens ad compenſandum, nec ad impediendam repetitionẽ ſoluti eo reſpectu: ſecundum gl. receptam in l. ex hoc iure, ff. de iuſti. & iure. uerbo obligationes: & Bart. in l. ſi non ſortem. §. libertus, nu. 10. ff. de conditio. indeb. & Dec. in c. ad noſtram, col. fi. de probat. Couas Ruu. in c. cum in officiis, num. 10. de teſta. uerſic. habet: intelligendo cum Bart. ꝑ text. ibi in l. ſi teſtamento, §. j. ff. de fideiuſſor. Probatur v. ex d. l. donari. xxix. ff. de donat. ibi, *nullo iure cogente* iuncta expoſitione antiquorum, & Alber. ibi cum enim agamus, de meritis iure non cogentibus ad donandum, uel remunerandum, neceſſarium eſt dicere, quod donatio ſequens liberalitatem continget: quod bene deducit Deci. in d. l. donari, ff de reg. iur. Probatur 6. ex eo quod uidemus in iure, eũ cui res aliqua donata fuit, nõ poſſe eam libere redonare primo donatori, etiam parenti: ſed tunc eandem ſolẽnitatem exigi, quæ requiritur in uera donatione: text. in l. 2. C. ſi aduerſ. donat. & text. in lege ſi ad reſoluendã.

C. de

C.de prædiis minorum. Quæ iura non parum confirmãt opinionem Guil. & Alber.contra Iaſ & eos quos ipſe ſequit.in dicta lege,ſi tibi pecuniam,ad finem.ff. ſi cert.petat Probatur ſeptimo hæc ſententia contra communem, quia in cõfeſſo eſt,nec ullo modo negari poteſt,homines ex inſtinctu naturæ moueri, ad donandum & benefaciendum liberis, conſanguineiſque ſuis, idque naturale uotũ & commune appellant iura,ut in lege ſcripto. § fin.ff. un de libe.l.nihil.ff de bon liber. Et tamen ſi parens filio donat, non ideo minus appellatur uera liberaliſq; donatio, ut pertotum. C.& ff de donat. & in lege donationes quas parentes.C.de dona.int.uir. & uxo. Et in ſorore nubente dicitur liberalitas qualibet donatio: ut in l. cum plures. §.fin.& l.ſequent.§.in ſoluendis ff.de adminiſtr.tutor. Ergo ille motus donandi,ex inſtinctu naturæ, non tollit nomen & naturam uerè ſimplicisque donationis, atque ita uerius retorquetur & reiicitur argumen. communis opinionis. Probatur viii. ultra omnes hæc ſententia, ex eo quod uidemus,patronum priuari ſuo iure patronatus, ob ingratitudinẽ commiſſam in libertum.l. qui cum maior. ff.de bon.libert.l.eum patronum,& l.ſequen.ff de iur.patro. Sed negari non poteſt,quin ius illud patronatus competeret ob maximum beneficium liberto collatam.l.i.ff. ſi quis a paren. fuer. manu. & ſic remuneratio ob merita præcedẽtia, non deſinit regulari ut ſimplex donatio. & remuneratio quam lex tribuit,pro ut eſt ipſum ius patronatus (ob beneficium libertatis)non eſſet minoris effectus, quam remuneratio hominis, iuxta ea quæ reſoluit Alex. in leg.ſi uir. ff.ad legem. Falcid. De intellectu tamen tex. & gloſ.in dicta lege eum patronum: latius ago in lege in arenam.C. de inoffic. teſtam. Facit 9. pro hac parte tex. quem ſcriben. non ſatis expendunt (licèt ad aliud extollant) in l.ſi uero non remunerandi.12.§.idem Papinianus in fin.ff.mand.ubi ſi patronus aliquid donauit liberto, & is poſtea aliquid patrono dederit.I.C.id appellat donationem uerè & ſimpliciter, ſicut non præcedentibus meritis. Iuuatur, x. quia ſi benemeritus non expenderat de bonis ſuis, nec actio dabatur ad ſatisfactionem pecuniariam,

neceſſariò ſequitur, quod ei poſtea donatur, liberale cenſendum: cum de re uel pecunia donata, non ſit cõparatio ad gratiam præcedentem, dict.l.ſi pater.§.fin.ff. de donatio. In quo ſcribent. non ſibi conſtant, quando tandẽ omnes ſuam opinionem, & effectum remunerationis reſtringũt ad ualorẽ benemeritorum, ut per eos in dictis locis, maximè Tiraq.d.uerb. donatione, a nu.68. uſque ad nu. 74 Si enim maturè aduertas, comperies in his nullam uel difficillimã collationem dari, nec unquam eſſet ulla certitudo talis æſtimationis, argu. etiam l. planè.87.§. fina. ff.de leg.i. Quæ ambiguitas & confuſio ſatis indicat, non eſſe ueram communem traditionem: iuxta capit. erit autem lex quarta diſtinctio. Comprobata ſic hac ſententia
61 glo.& paucorum contra communem, non obſtãt quæ pro communi adducuntur. Et prim. textus in dicta leg. Aquilius.ff.de donationibus qui pro communi principaliter allegari ſolet, circa quam. leg. prius aduerte, literam uariè haberi in libris antiquis, in multis, *ad Nicoſtratum prætorẽ*, in aliis, *præceptorem*, at in pandectis Florẽtinis legitur *Rhetorem*, ut conſtat ex libris emẽdatis. Idemq; admonuit Alcia. libro ſecundo Parerg. capit. xlix. cuius inueſtigatione uerior uidetur ea litera, ut tamen intelligatur ſcriptum a Regulo ad Nicoſtratum Rhetorem, qui ſcribentis præceptor fuerat. Quo præhabito arguunt ſcrib. ex uerbis illius
62 l.ibi, *non meram donationem eſſe, verum officium magiſtri, quadam mercede remuneratum:* Et inde colligunt, donationem remuneratoriam non egere inſinuatione, nec propriè donationem appellari. Cui argum. reſpondet glo.ibi, uerbo, mercede, quam ibi ſequitur Roger & prius Cuman. quod eo caſu agebatur de mercede debita, ad quam competebat. ius agendi, & Decius in dicta lege donari.ff. de regulis iuris. Quæ interpretatio ſuſtineri poteſt: ſed mihi non omnino uidetur congruere litteræ, quia præſupponit
§ mercedem ſuo tempore ſolutam non fuiſſe, atque ideo tempore donationis, debitam extitiſſe, quod diuinatorium eſt. Videtur etiam repugnare litera, dum tandem I.C. ibi donationẽ uocat, & Nicoſtratũ. benignitate quadam tuetur, quaſi non ex obli. efficaci. Poteſt tamen aliter

ter reſponderi,ibi tantum dubitari de tempo. poſt mortẽ
Reguli ſcribentis ad Nicoſtratum, ut gloſſ. & ſcribent.fa
tentur, nec text aperit quis mouebat controuerſiam do-
natario, nec fundamentum controuerſiæ. Vnde manet
in ambiguo cur I.C.ibi,prætendat cauſam magiſtri & re
munerationis,poſſetque conijci hæredes Reguli donato
ris forſan allegaſſe,quod habetur in l.Lucius,eod. titu.de
qua opponit gloſſ. & Doctor. ibi & tunc inducitur cauſa
remunerationis,ad præſumendam mentem donantis,&
85 ampliandam donationem, ne finiatur morte donatoris,
ut finitur in dict. l. Lucius, tunc autem remuneratio non
tranſgreditur iuris regulas, ſed ex ea plenius interpreta-
¶ tur I.C.uoluntatem donantis. Nec ex cauſa illa merito-
rum præceptoris facile ad alias trahenda erat, cum præ-
ceptor parenti æquetur & patrono,ſecundum glo.in l.li-
berto,antepenul.ff.de obſequi.tradit. Cagnol.in l.ii.§ fi.
¶ nu.592.ff.de eo origine iur.Similiter cum I.C. ibi non ſa
tis cauſam aperiat,poſſet conijci (ultra gloſſ. & Doctor.)
quod donatario obijcebatur minor ætas Reguli donan-
tis,quem I.C. iuuenem appellat, ut patet ex initio,l. Sed
cum regulus uideatur ut nobilis ibi nominari, & dona-
tio præceptor benemerenti collata fuerit, eam ſuſtinet.
I.C.ut alibi in ſimili habetur in l.cum plures.§.fi.ff. de ad
miniſtr.tut.de qua ſup. Id autem maxime quia ibi non da
batur tex.perpetuo,ſed facultas habitandi ad uitam,ut cõ
ſtat ex litera,id etiam non in totis ædibus,ſed in parte nõ
magna, & ſic multa concurrebant pro ſuſtinenda ea do-
natione, Tandem contra ſcribentes eſt aduertiendum ,
quod I.C.ibi,eam donationẽ appellat, licet cauſam fauo
ris pro ea adducat, nec ullo modo de inſinuatione ſentit,
quia & qualitas donationis ſatis indicat, ibi non potuiſſe
inſinuationem exigi, præſupponendaque erant ibi alia
¶ quæ neceſſaria eſſent ad ualiditatem actus, iuxta l.qui te
ſtamento.ff.de teſtam.ibi ,*ſi nihil aliud eos impediret*, quod
ſæpe Deci.aduertit, & ſic nullatenus probari poteſt com-
munis interpretatio & allegatio illius. l.circa inſinuatio
nem,de qua nullũ uerbum in litera.Dum autem Alcia.d.
loco cõtendit,non poſſe ſtare literam *prætorem* idẽ oſten-

dit prius Cuma.in eadem l.Non obſtat l.ſi pater §.ſi ff.de dona.quem ſcribent ibi & ubiq; frequentiſſime citant,& intelligunt,ut donatio facta ob benemerita, non reuocetur ex ingratitudine ſequuta, ad quod illum. §. extollunt ſcribent.ibi & alibi communiter, ut per Iaſ. in d.l.ex hoc iure,num.54.Pala.ſeu.Ioan.Lup in Rubri. de donat. int. uir.& uxo.§.j.nume.5.Tiraq.dicta l.ſi unquam,uerb.donatione,num.12.& ultra eos Boeri.deciſio.xxvii.Fortun. in l.prima.§.ius naturale,nume.62.ff.de inſtit.& iur. Roma. conſi.xxvi.num.8. Curt.ſenior,conſi.lxvi.num.2.& Thomas.Gramma.Deciſ.lxv nume.24. Gozadin. conſi.v. nu. 10.Ad hoc etiam ſcribent.omnes notant gloſ. eam ita intelligentes,in l.ſi uerb.inueniantur.C. de reuoc.donatio. Ego contrarium puto uerius (ut infra) & text.in dicto.§. ab hinc multis annis (non uiſo Cuma.) intelligebam accipiendum, quãdo a principio cõuentum fuit inter duos ut alter a periculo alterum liberaret, is autem certam ſummam uel rem,liberanti præſtaret,tunc enim traditio rei uel ſumme poſtea ſit ex neceſſitate præcedentis conuentionis,non ſimplicis, ſed ex cauſa,& ita ibi intelligit. Cuman.cui hoc tribuit Riminald.in §.primo,nume.478. Inſtit.de donat.Sed poſtea aduerti ita in eodem §.ſentire gloſ.dum ante Cuman.pro concordanti citat caſum l. metum.ix.§.ſed licet.ff.quod met.cauſ.& ſic intelligit dict.§. iuxta terminos dict. §. ſed licet. At longe apertius ita intelligit gloſſ. (quam ſcribent. male expendunt) in dicta l.fina.C de reuoca.dona.quæ ſignificat in dict. §. ſi pater, præceſſiſſe conuentionem mutuam,donatumq; uel ſolutum fuiſſe ob cauſam,ut alibi in l. hoc iure.§.fina. ff. eod. Eaque interpretatio tũc probatur, quia in illius terminis alter factum, alter dare reſpectu facti promittit, & ſic nõ eſt ſimplex donatio, iuxta iuris principia, & uerba dict. §.ſed licet,ubi etiam gloſſ. citat. dict. §. dictæ l. ſi pater: quaſi utrunque in eiuſdem terminis intelligat.Quod autem liceat accipere præmium ob talem cauſam liberandi hominem a periculo, ad illum tex.tractat Deci. in l. culpa caret.ff.de regulis iuris,idem Deci.in capitu. primo colum.tertia nume.7. de offic. deleg. Similiter de illo text.

uide

uide Afflict. deciſ. cxlix. & Deci. conſilio ccccccxci. quorum dicta conducunt ad l. nam & Seruius.22. ff. de nego. geſt. de qua etiam agit Hiſpan. Couas Ruui. in lib. deſpõſal. 2. parte, capitu. 3. §. 4. nume. 14. Sed penitiſſime inſpecta litera dict. §. uidetur repugnare interpretationi glo. & Cuma. non enim ſignificant uerba tex. præceſſiſſe conuẽtionem aliquam, magisque innuere uidentur, quod poſt periculum, is qui opera alterius euaſerat, eidem remunerandi cauſa donauit & forſan. I. C. ipſe ſignificat illud ſpeciale, ob maximum diſcrimen uitæ, cui ſe expoſuit is cui poſtea donatum eſt, rarisſimum namque erat tale beneficium ad alia merita non trahendum. Quod iuuatur ex l. etiam 15. §. j. ff. de manumiſ. uind. facit notabile exemplũ adductum ab Hiſpan. Palat. in Rubl. c. §. 32. num. 8. & §. j. nume. 44. uerſ. ſimile facinus. Ingens etiam fundamentũ huius ſpecialitatis ſumi poteſt ex eo quod habetur in ſacra pagina, de aqua cum periculo uitæ adducta ſitienti Regi Saulo, lib. 2. Regu. capitulo xxiii. in his enim exemplis, non autem in aliis meritis, congruit ratio tex. in d. §. ibi, *merces enim laboris eximij appellanda eſt, quod contemplatione ſalutis, certo modo æſtimari non placuit*: Vt ſic ſalutis uerbum in eo. § non ſolum referatur ad ſalutem remunerãtis, ſed etiam donatarii, quocunque autem modo intelligas tex. illum, non eſt ſuſtentabilis communis allegatio, dũ ſcribent. eum trahunt ad alia merita non eximia. Aliter etiam ad illum tex. reſpondebat Molynæ. infra citandus. xvii. illatione. Nec obſtat text. in d. §. conſuluit. l. ſed & ſi lege, cuius inductio pro communi opinione fit ex ultimis uerbis text. ibi, *& ut lut genus quoddam hoc eſſe permutationis* iunctis præcedentibus, ibi: *ad remunerandum naturaliter obligauerit*: Sed gloſſ. ibi uidens ea uerba, non dubitauit dicere uere donationem cenſendam, quæ fit cauſa remunerandi, quaſi ea uerba textus huic ſententiæ nõn obſtent, cum Doctor. illum ut expreſſum pro communi opinione adducant. Pro gloſſ. igitur (quam Fulgo. ibi extollit) puto contra ſcribent. magis retorquenda uerba dicti, § cum in effectu I. C. ibi, locupletiorem dicat eum cuius cauſa remunerationis donatur & ita ſe habet deciſio tex.

dum aſtringit eo caſu poſſeſſorem hæreditatis, quaſi locu pletiorem, idque ex deciſione deductũ magis attendi debet, quam alia uerba ornatus cauſa obiter prolata: argu. gl. l. unic. C. quãdo non peten. par. Et deniq; I. C. ibi apertè tradit, donatarium quamtuncunque benemerentem, non cenſeri debitum recipere, ſed lucrum conſequi: contra ſcribent. omnes. Aduerto etiam, quod I. C. in d. §. nihil generaliter tradit ad donationem remuneratoriam, nec eam ſeparat a ſimplici, nec ob remunerationem frãgit aliquam iuris regulam, potiusq; in ſpecie de qua ibi dixerat I. C. bonæ fidei poſſeſſorem, hæreditatis ad alium ſpectantis, nõ teneri, niſi quatenus locupletior inuenitur, ideoq; releuari ab iis quæ alicui donaſſet; tunc autem ſubdit, quod ſi is cui poſseſsor ex bonis hæreditariis donauit, eidem remunerando aliquid donet, tenebitur poſseſsor in id quod accepit, uero hæredi, ſatis enim eſt bonã fidem efficere. ne teneatur de iis quæ donauit, non autem lucrari debet cum alterius iactura, ut colligitur ex l. ſenatuſcon ſul. xxxi. ff. eodem, de peti. hæredi. & in ſimili inquit tex. in l. aſsiduis, ad ſi. C. qui potior. in pign. habean. Tandem in d. §. conſuluit, nõ agitur de remuneratione pecuniaria alicuius meriti ex facto beneuolo, ſed de compenſatione alterius donationis præcedentis, & ſic de re ad rem, ſeu de pretio ad pretium, non ut uulgo male dicatur. Nec obſtat. tex. in d. l. ſi uero non remunerandi, & § fin. l. præced. quæ iura non ſint colore pro communi opinione adducũtur, habet enim I C. quod ſi fideiuſsor non ſoluit pro debitore, ſed creditor ei remiſit debitum, diſtinguitur, an id fecerit creditor principaliter gratia donationis, & non poſſit fideiſſor a debitore petere: Si aut creditor cauſa remunerandi fideiuſſori debitum remiſerit, tunc fideiuſſor petere poſſet a debitore, ac ſi pro eo ſoluiſſet. Hæc diſtinctio. I. C. ſcriben. decepit non aduertens, eam deciſionem tantum reſpicere materiam quę ibi tractatur, pendereq; a mẽte creditoris debitum remittentis, non enim. I. C. negat ueram eſſe donationem, quam creditor tũc fideiuſſori facit, ſed ex ea remuneratione præſtat fideiuſſori actionem contra debitorem, quia alias eludetetur mens creditoris

toris, qui remunerando fideiuſſori,uoluit,ut ei daretur a-ctio in debitorem, ac ſi ei a fideiuſſore ſolutum eſſet: aliter enim ſine effectu maneret remuneratio creditoris,nec debitori ulla fit iniuria, fieret autem creditori,ſi eius uoluntas in re ſua fruſtraretur,tunc igitur in illa remisſione creditoris, occultatur alius actus donationis uel cesſionis fideiuſſori in debitorem argum. l.3.§.fina ff.de donatio. int.vir.& uxo.Id autem benemeritis cõdonabimus, ut ex iis talis mens præſumatur in creditore remunerante, talisq; reſul.et effectus ad commodum fideiuſſoris. Atque ita apparet,in iis iuribus non eſſe quæſtionem inter remunerantem & recipientem,quæ noſtra inſpectio eſt,ſed eſt quæſtio inter accipientem cauſa remunerationis, quo ad diuerſam perſonam:eſtq; ibi alius effectus, pendens a diuerſo fundamento, in quo contra ſcribent. ſatis oſtendit tex.ueram eſſe donationem quoad accipientem, cauſa etiam remunerationis. Minus obſtat textus,in dict l.quod autem,octaua §.ſi uir.ff.de donat.inter uirum & uxorem, ubi Vlpian inquit,compenſationem donationum fieri,ſi uir & vxor inuicem ſibi donauerint, quod reſponſum incaute citant ſæpisſime ſcribentes, in eodem propoſito donationis remuneratoriæ, quaſi ea donatio inter coniuges ualeat. Et ita illum textum,notat Barto.in l. ſi diuortio numero. 4. de uerborum obligationibus, & plures grauisſimi Doctores, quos citat Iaſon. in dicta l. ex hoc iure,numero 55 & ita ſecute Palat. ſeu Ioannes Lup. in repeti. Rubric §. 50.nume.1.& Socin.conſilio lxvi.maxime,nume.12.lib.j.ubi id ampliat:& ita Pyrrhus poſt con ſuetu.Aureli.ubi circa d.l.quod autem,ſeparatim ſcribit; & ita cum uiris magni nominis tradit Panormit.in capi. cum in eccleſia,nume.4.de ſimon. dicens,ob fidele uxori ſeruitium, ualere ſtatim donationem ei a uiro factam, quod ſequitur Palat. in Rubric.§.xxxii.numer.8. & ita illum text. citat Corraſ. in d.l.frater a fratre,in princip.nume.32.& Ioan. Hanib. in Rubric.ff.ſoluto matrimo nu. 335. Sed prædicti uiri, aliique magni nominis, multa in hoc pernicioſe ſcripta reliquerunt. Interim uero reſpondeo tex.illum non obſtare, quia loquitur de donationib.

§ mutuis.in quibus terminis ſi rectè attendas,omnia patriæ ſunt inter coniuges ita ſibi inuicem donantes,diuerſaque ſunt donatio remuneratoria & reciproca: ut melius ad illum tex. ſentire uidetur Tiraq.in dicta l. ſi unquã, uerb. donatione,ex nu.94.licet ad Doctorũ lapſum non aduertat. Quod etiã colligitur ex Cyn.& Paul.in l.ſi pater puellæ,in ſi.C.de in offic.teſtam. & ibi Iaſ.nu.2.Addoque manifeſtam eſſe rationem differentię inter eas donationes: quia operæ& ſeruitia inter coniuges, omni iure & ratione debentur,ideoque ob fidelitatem, uel beneuola miniſteria iure debita, non poteſt ſuſtineri donatio rei uel pecuniæ cõiugi facta contra iuris prohibitionem: argumen. optimi tex.a contrario ſenſu,in l.utrum turpem.cvii ff.de uerbo.obligationibus,& l.fin.ff.de condict. ob turp.cauſ. Et mirum eſt in ſimili hoc dicere ſcribent. ſibi repugnantes, ut colliges ex Rip. in dicta l.ſi unquam,quæſtio.xiiii. nu.30.uerſi.2.Item ad eundem §.dicta.l. quod autem reſponderi poteſt cum Iaſo.in d.l.ſi pater puellæ,numer. 7. ubi cum Ro. intelligit dictus §. quando ſimul eodẽque tempore fiunt mutuæ donationes inter cõiuges,& ita Tiraq. in dicto loco, nu. 100.cum ſeq. ne obſtent alia iura, quę ibi citant, & ſecundum hoc retorquetur tex.ille contra ſcriben. Similiter ad eundem tex. eſt aduertendum, non recte eum indiſtincte citari ab iis quos ſup.retuli, & a plurib. alibi:debet enim ſuppleri & indiſtingui ex eodẽ Vlpiano in l. cum hic ſtatus.33.§.quod ait.ff. eodem. ubi Fulg. id aduertit.Et ex nouioribus ad illa iura eleganter agit Aymon. conſil.lj.ubi uidebis etiam mutuas donationes inter coniuges non indiſtinctè ſuſtineri. ut magis caueas a uulgari obligatione.Tandẽ circa illum §.aduerto, quo ubi coniuges inuicẽ ſibi æqualiter donant,potuit ſuſtineri mutua donatio, quia ceſſat ratio prohibitionis,cũ neuter coniugum tunc fiat pauperior, ut colligitur ex legibus eiuſdem titul. & ex illo tex. caue bis a Paulo Caſtr. in l.in pupillo.ff.de ſolutio.qui cõtra eum loqui uidetur. Nec obſtat tex. in capitu. per tuas, de donatio. quem adducunt Doct. pro communi ſententia,quam ſpecificæ ex eodem textu colligit Panormita. ibi,& in Rubri.eiuſdem titul.

titu. cumque ad uarios remunerationis effectus, incautè trahunt ſcribent. in uariis locis, maxime Iaſ. in dicta l. ex hoc iure, nu. 60. & Gigas de penſio. quæſtio. lxviii. Tiraq. dicto uerb. donatione, nu. 35. Plat. Pariſien. & aliquos citaui ſup. numer. 59. & nu. 60. in princ. Reſpondeo enim quod in dicto capitul. concurrunt duo maxime aduertenda, parum a Doct. r. expenſa. i. quod ob ſeruitia & benemerita res ibi non in totum donatur, nec prorſus alienatur: ſed in feudum conceditur, atque ita manet directum, maiuſque dominium penes eccleſiam, cum utilitatibus, quæ ex Vaſallis & clientulis habentur; ſecundò, ibi conceſſio fuit Authoritate ſummi Pontificis, ut patet ibi, *de mandato Alexand. Pap.* Et ſic magis retorqueri uidetur tex. ille contra ſcribent. cum eo caſu acceſſerit authoritates ſupremi principis, qua nimirum ſi actus ualidetur, iuxta. c. i. de tranſact. l. digna uxor. C. de legib. de illo tex. uidendus etiam eſt Berous in c. conſenſus. nu. 8. & ſeq. de rebus eccleſ. Ex prædictis ſatisfit iuribus pro cōmuni opinione adductis, ad alia autem quæ obiici poſſent, reſpōdebitur ex reſolutione quam ſupra ſcripſi, nū. 60. uerſi. mihi ſemper: eſt enim aduertēdum an talia ſint merita ex quibus reſultet ius agēdi, & tunc ſaluaretur cōmunis opinio, ut donatio remuneratoria dicatur quędam compenſatio. Sententia autem quam defendimus contra cōem, procedit (ut dixi) ubi ex benemeritis ius agendi non competebat: in quo ſcribent. ubique labuntur. Et in terminis in quibus ſaluo cōem opinionem ratio eſt, quia donans ſeipſum liberat ab obligatione, qua tenebatur, & ſic non uidetur ſponte nec liberaliter dare. iuxta definitionem Papiniani, in dicta lege donari. ff. de donat. repetita in lege donari. ff. de regulis iuris ut ſupra. Facit etiam doctrina Bart. in l. 2. ff. de cond. & demon. quod quilibet cenſetur facere actum, reſpectu obligationis qua tenetur, nec dicitur uoluntarie agere, qui cogi poſſet tex. & Bald. in l. nouiſſime. ff. quod falſ. tuto. Dec. in capi. cum M. num. 34. de conſtitut. quam reſolutionem bene ſenſit Cōſtan. Roger. in lege Modeſtinus, num. 38. ff. de dona. & in l. j. numer. 181. ff. eod. Ex quibus multa utiliter inferuntur. i. ex

hac

hac differentia & reſolutione infertur,ſi quis geſſit nego tia alterius, & de ſuo expendit, taliter quod de iure ſibi competat actio negotiorum geſtorum, uel mandati,& is quem conuenire poterat,illi donauerit pro meritis, dicetur magis compenſatio quam donatio, nec oportebit ob ſeruare ſolennia donationis. Infertur ſecundo idem dicẽdum, ubi quis alteri ſeruitium uel operas præſtitit, in iis quæ prætio uel ſalario fieri ſolent,uel ipſe ſine pretio facere non ſolet, iuxta doctrinam Bald. in leg.i.C. manda. tunc enim remuneratio domini,nõ cenſebitur iure dona tionis,ſed mercedis ſolutio. Infertur tertio idem fore in iis qui itinera ſuſceperunt, & ſeruitia operáſque præſtiterunt magnatibus, Epiſcopis, & monaſteriis, agendo eorum negotia,tales enim operę obligant eos quibus fiunt, & cum ex illis detur actio,non poteſt cẽſeri donatio quod pro iis remunerandi præſtatur, & ita intelligetur Bartol. in leg. ambitioſa, numero 4.ff.de decret.ab ordin.facien. Infertur quarto in prædictis terminis non eſſe neceſſariam authoritatem ſupremi principis, in eccleſiaſticis vel ſecularibus; ſufficeretque authoritatem ordinariam mutuæ cõuentionis,quod eſt notabile ad dictum capitulum per tuas, de donat. & leg. plures.§. fin. de adminiſtr.tuto. Infertur quinto in iis terminis poſſe procedere, quod dici ſolet, nõ eſſe tunc neceſſariam inſinuationem, nec do natum reuocari,ſequuta ingratitudine, cum ea cauſa uerius cenſeatur oneroſa quam lucratiua, iuxta obligationem & ius meritorum, ſecundum ſcribent. in dict.leg Aquilius, & in leg. ſi donatione.C.de collation.& alibi ſæ pe, ut per Iaſon. Tiraq. Rip. ubi ſupra. Infertur ſexto ex 2. parte, contra communem, ubi ex meritis non competebat ius agendi, quod præſtatur ab eo in quem collata ſunt, donationem cenſeri, ideoque neceſſariam eſſe inſi nuationem, ſi donatum excedat legitimam quantitatem contra uulgarem communemque opinionem ſupra confutatam : contra Fulgoſi. in dicta leg. ex hoc iure, numero. 16. & contra innumeros ibi citatos a Iaſ. numero 53. & a Tiraq. dict. uerb. donatione.numero 44.Sic ampliata.l.Sancimus,C.de donat. quæ aliter quotidie frau-

daretur,

daretur, quicquid inuoluat Aufrer. ad Capel. Tholoſ. quæſtione ccclxxxi. & Petruc. in leg. prima nume. 180. ff. de iureiurando. Nec contrarium uoluit gl. male a Docto. notata in dicta leg. Aquilius. & hoc uidetur probare Riminaldus. in paragrapho primo n. 475. Inſtitu. de donat. contra id non dixerat in principio, num. 129 eodem titulo. Infertur ſeptimo donationem remuneratoriã talium meritorum, ex quibus non competebat ius agendi, poſſe reuocari. ſ. ſquuta ingratitudine. Sic ampliata. l. fin. C. de reuocatio. donat. contra communem, nec cõtrariũ uoluit glo. ibi a ſcriben. male intellecta, ut ſupra deduxi. In quo cum aliis labitur Roger. in dicta leg. ſi pater, §. primo. ff. de donationibus. Infertur octauo quod ubi merita fuerint tantum ex fauore præſtito alicui coram principe, uel ſimili beneficio in Aula Regia, licet hæc in perniciem reipub. ſæpe uendi ſoleant, cum tamẽ uendi non debeant, nec ex ijs act. detur, omne quod remuneram causa tũc donabitur, iure ſimplicis donationi cẽſebitur. vt enim gratitudo & memoria honoris, beneficiive ſuſcepti laudabili, eſt, ita etiam naturali humanitate gratis beneficio hominem afficere homo debet, argu tex. & gloſ. l. ſeruus. ff. de ſeru. expor Hic omitto acerbã illã ſanctionẽ aulicam. l. vnic. C. de ſuffragiis quã contra antiquiores, melius interpretantur nouiores ex hiſtoriis & latinæ linguæ cognitione. ut per Alc. lib. 2. Pado. ca. xiiii. & in leg. ſponſio. ff. de uerb. ſignificationibus Zaſ. in l. 2. & ibi Cagnol. n. 314 ff. orig. iur. And. ab Exea, de pact. pag. cccii. in ccvi. Fallen. & Tiraq. de nobilit. capi. 2. numero 25. & Carond. libr. 1 uero ſimil. cap. iiii. in fine. Connan. lib. quinto, capit. 8. Infertur nono contra ſcriben. regulariter donationem in terminis etiam remunerandi, non ualere inter coniuges, ſecundum ſupra deducta. alias enim eluſoria redderetur prohibitio iuris, totuſque tractatus de donationibus inter uirum & uxorem, nec unquam deeſſet probatio meritorum uel ſeruitorum, quæ ſcribent. inaduertenter ſufficere tradunt. Quę enim fides, quodue ſeruitium coniugi non debetur. facit l. aduerſus. C. de crim. expil. hæred. & illud Corneliæ ad Pompeium apud Lucan *Credisne*

diſne aliquid mihi tuus eſſe, Quam tibi nonne olim caſu pende-mus ab uno. Infertur decimo non recte reſpondiſſe doctiſſ. Socin. conſil. lxvi. libro primo, maxime numero 12. dum ſuſtinebat donationẽ coniugi benemerenti factam, idem que uolebat etiam ubi merita ueniſſent a conſanguineis coniugis, cui donatur, quod abſurdius & iniquius eſſet, ma giſq; deſtrueret leges tituli, de donationibus inter uir. & uxo. C. & ff. Infertur undecimo uerius dicendũ cõtra ſcribent. regulariter non ualere donationem remuneratoriã patris in filiumf. raroque uel nunquam uerificari poſſe, ꝙ communiter noſtri tradunt, cum gloſ. in Authen. vnde ſi parens. C. de inoffic. teſtam. & in l. ſi donatione. C. de colla tio & alii ubi ſup. & alibi ſæpiſſime. Finge enim quæcunque ſeruitia, obſequia. curationes in infirmitatibus, totũ id, quicquidue maius excogitari queat, parentibus debetur, l. ueluti. ff. de iuſt. & iur. l. filia tua. C. de patr. poteſta. unde ſuccedit regula dic. l. utrum turpem. ff. de uerb. obl. l. fi. ff. de condit. ob turp. cauſ. ut caueas a uulgari opinio ne, in qua cum ſup. allegatis, eſt Iaſ. in l. frater a fratre. in lect. & repet col. pen. & Alc regul. i. præſump. xvi. & 30. Hoc autem aduertiſſe uidetur Lancel. Polit. vir ingenioſus, in l. filium quem habẽtem, numero 132. C. famil. herciſc quem retulit Tiraq. in dicta l. ſi unquam. dic. uerb. do natione, nu. 20. quibus addo Saly. in l. filiæ cuius, num. 12. C. famil. herciſ. quem ſequitur Ioan. Rip. in l. fœminæ, n. 41. C. de ſecund. nupt. ubi melius ſentiunt quẽ uulgariter in hoc dici ſolet. Facit illud Ariſtot. libr. viii. ethico. ad fi. Neminem parem gratiam parentibus referre poſſe, tradit Conna. lib. 9. c. ult. ad fi. Infertur 12. quod ubi merita præcedentia non præſtãt ius agendi, non magis teneatur donans de euictione, quam in donatione ſpontanea, ſic ampliata reg. l. Ariſto. §. fi. ff. de dona. contra ſcriben. com muniter, cum quibus Alex. ibi ad Bart. idem Alex. conſi. xlvii. lib. 3. Boer. deciſio. lxvii. nu. 1. Gozadin. conſi. lx. Iaſ. in dicta le. ex hoc iure, numero 68. & alibi ſępe ſcribent. Infertur 3. quod ſi famulo uel agendi negotia, ſoluitur ſa larium conuentum, quicquid ultra datur, etiam ſi digne ob fidelitatem diligentiamue detur, cenſebitur iure ſim-

plicis

plicis liberaliſque donationis, contra mentem omnium fere ſcriben. in propoſito. Fidelitas igitur, & diligẽtia, digna eſt remuneratione, ſed ubi conuentum ſalarium ſoluitur, ſi quid ultra detur, neceſſaria erunt, liberalitatem donationis, licet enim honeſte tribuatur, liberalitatem continet, ut inquit I.C. in leg. cum plures, xiii paragraph. fin. ff. de adminiſtr. tuto. quod utile eſt contra inſidias eorum qui eo reſpectu plura extorquẽt a minoribus & monaſteriis, maxime cum fides & diligentia iure debeatur in famulis, nec ſine culpa flagitio ue omitti poſſit. Satis igitur eſt illis fauere, & remunerationem tunc honeſtã laudabileque concedere. non tamẽ ut liberalitas in remunerante negetur, facit illud Apoſtoli, contenti eſtote ſtipendiis ueſtris. infertur decimoquatto quod cum ſubditi fidelitatẽ principi ſuo debeãt ſimiliter & patriæ, ſi forſan pro honore principis, uel defenſione patriæ, pericula ſubierint, fortẽ fidelemq; operam præſtent, digni quidem erũt remuneratione, ut eleganter inquit Imperator in l. fin. C. de præpoſ. agent. in rebus, & in leg. prima, C. de priui. eorum. qui in ſacr. pal. milit. libro duodecimo & tex. notabilis in le. cum nauarcorum. C. de nauicularis libro undecimo. Quod obſeruabat antiqua Romani ſenatus prudentia, omniſque Reſpub. bene inſtituta, qualis eſt excellentiſſi. Venetorum principatus. Tunc enim remuneratio fauorabilior erit ſed a nomine donationis nõ ſeparabitur, ideoque donatum a Principe pro ſeruitiis, non minus reuocari poterit ſequuta ingratitudine uel infidelitate ua. ſalli contra ea quæ ex ſcriptis Doctoribus colligi poſſent Infertur decimoquinto ad donationes Regis Henrici Caſtellæ, quæ immenſæ fuerunt, & poſtea limitatæ, ut ad coronam Regiam redirent, donatario ſine liberis decedente ut, tradit Hiſpanus Xuarius in quæſti. maiora. fol. 190. colum. quarta, & in ſimili apud Luſitanos habet lex. Regia, quam mentalem appellant, lib. ii. ordin. titu. xvii. refert enim Hiſpanus Palat. in dicto paragrapho l. num. 6. dixiſſe aduocatos quoſdam, eam modificationem, nõ ualere in donationibus ob ſeruitia & merita factis, arguentes tantum ex effectibus remunerationis. Ego autem tale

le fundamentum nihil facio, per ea quę hic maturius diſcuſſa uidetur,arguendumque potius foret ex regu.l perfecta.C. de donationibus quæ ſub mod. Infertur decimo ſexto generalius. nõ eſſe iuridicũ,quod plures tradunt,donationẽ principis ob benemerita nunquam reuocari poſſe,ẽt ex cauſa , idque exemplificant in priuilegiis & conceſſionibus officii,terræ & iuriſdictionis,Bald.in l.ſi cum mihi,ff.de dolo,Iaſ.in d.l.ex hoc iure n.54.Tiraq.d.uerb. donatione,nu.13.Palat.ubi ſup.dic.§ l. Anto. Capyc. deciſ.cxxi.nu.14.cũ ſequen.& deciſ.clxvi.nu.3.& Thom. de cil.lxv.nu.24.quod etiam probat Fely. in capit. nouit.vi. col.de iudic. Afflic. capit primo numero. 24.de natura
5 feud.Ego autem uerius puto , cauſam meritorum parum uel nihil facere, ſi præſupponas modificationem donationis poteſt a principe fieri ex cauſa iuſta , ut lege generali qualis eſt apud Luſitanos lex Regia lib.i titul lxxvi.& d. lib.ii.titu. xvii. De poteſtate enim & iuſtitia Principis legem condentis, etiam ſi uideatur reuocare uel reſtringere quod dedit,dubitandũ nõ eſt,ut notant Bar.in l.nuptę ff de Senator Afflic.d. c.i.num.25.proxime citato Sic etiã extra legẽ, ubi ex iuſta cauſa reuocat, id enim iure licet,nõ obſtantibus benemeritis, iuxta tex.in c. ſuggeſtũ, de decim. facit l. Lucius xi. ff. de euic.l.item ſi uerberatũ xv.item ſi forte.ff.de rei uend. Bar.in proæm.ff. Cyn. & alii.in l.fi.C.ſi contra ius,uel util.publ. quod receptũ fatetur. Thom.ubi ſupra nu.29.cum ſequen.tradit Afflic.lib. iii.feud.titu.quæ ſunt regal.§.poteſtas,numero 26.& melius idem Afflic. eod.lib. ſub titul. de Capitan . qui cur. uend.ex numero.56 fol.105. Ex cauſa enim reuocantur decreta conuentiones Reipub. & alia , quæ regulariter irreuocabilia eſſent l.quod ſemel.ff. de decre.ab ordi. faci.ibi *niſi ex cauſa*,dicit ſingul Iaſ.in l.Barbarius.nu. 34. ff.de offi.prætor.tradit idem Iaſ.cõſ.i.li.i Alex. & additio cõſ.ci.n.7 li.i. Ruin.cõſ.ccxx x.ad fi.li.i. Platea in l.uacuatis,ad fi.C.de decur.Affl.in cõſti.li.i.Rubr.c.n.2.Probatur hoc,quia fere nunquã Principes talia cõcedũt, niſi ob bene merita,unde ſi reuoca, uel modificatio reſtringeretur ad donata abſque meritis, inanis redderetur lex. Regia,
fru-

fruſtratoriuſque iuſſus principis,quod non eſt dicendum. Sine cauſa autem iuſta regulariter reuocari non poteſt principis donatio,cum nec priuatus poſſit, dic.l. perfecta. C.de donat.quę ſub mod.& l.fi.C.de uſucap.pro donat.c. uerum,de condi appoſi.quod Doct.non aduertunt,pręposterè in hac re diſtinguentes, in quo etiam cum Iſer.labitur Afflic.lib.i.conſtit.Neapol.Rubric. xlvii.nu.4. debuiſſentque ſcribētes in propoſito potius dicere,quod ſi princeps ex cauſa etiam iuſtiſſima, ſine demeritis poſſidentis, reuocet donatũ, debeat æquiualenter ſatisfacere, ut eleganter inquit Inno.in c.niſi cum pridem,col. in fi.uerſic. nos dicimus, de remuntia. tradit Fely.in capi.quæ in eccleſiarum, numer.28. de conſtitu.Iaſo.in dicta l.fina.C.ſi contra ius,uel util.publi.Alex.conſi.cli libro ſexto.Afflic. in prælud.conſtitut. quæſtio.numer.7. & in d.titu. de capitu.qui Curt.vend.§.ſimiliter, numer.16.cum multis ſequen.& alibi ſæpiſſimè ſcribent. Infertur. xvii.ad quæſtionē feudi cōceſſi ob benemerita,quod Doctores,in dictis locis communiter dicunt reuocari non poſſe ex cauſa ingratitudinis, nitentis erronea opinione,quam ſup.ſatis ſuperque improbauimus, melius enim contrarium ſcribit Molin.in conſuetudi.Pariſ.§.30.quæſtio.25.num.100 ubi non aſſequitur uerum ſenſum I.C. in dicta l.ſi pater.§. primo.ff.de donat.Infertur xviii.quod donans etiam cauſa remunerādi,iuxta terminos ſup.notatos, non magis teneatur ultra quam facere poſſit, ſic ampliata.l.inter eos. xix.uerſi.is quoque ff. de re iud.l. diuus Pius.ff. de regulis iuris.Idemque dicēdũ eſt ad tex.in l.ad res donatas.ff.de ædil.edic.utrumque uero contra Rom.Alex & alios quos ſequitur Iaſ.in dic.l.ex hoc iure, nu.67. & Tiraq.d.uerb. donatione, nu.51.Infertur 19. ad donationem a filio factam patri,tēpore emācipationis, ut ſcilicet inſinuari debeat, ſi legitimam quantitatem excedat. quamuis remuneratorio uideatur, quaſi ob beneficium manumiſſionis, quo colore deceptus,contrariũ ſcripſit Bald.in l.tertia infrà eodem,& ibi, Paul.numero 5. Corn.nume.3. & Crot. in l.frater a fratre,nume.130.Bald.in l illud.iii. quæſtio. nu.7.C. de ſacroſanct.eccleſ. Quorum opinio nullo iure pro-

probatur, fraudibusq; occaſionem præſtaret, facilè enim adoleſcentes illaquearentur cauſa emancipationis, nec eſt iuridica cōparatio libertatis reſultantis ex emancipatione, ad ſatisfactionem pecuniariam, iuxta l. filiusfam. §.ſecundum uulgarem.ff.de lega.i.quod ſup.latius probauimus, in prima parte: & ita diluuntur obiectiones ſcribent. noſtraque ſententia ſatis probatur ex l. data C.de donatio. ſi litera expendatur. Infertur.20.ex prædictis magna comprobatio,ad opinio. Guilel.& Alberi.in l.ſi tibi pecuniam.ff. ſi certum petat.ubi idem ſequitur Bald. colum.ii. ut donans ei a quo prius aliquid accepiſſet,poſſit ob ingratitudinem donatum reuocare, contra Iaſ.ibi ad fin.magis contra Tiraq.d uerb. donatione. nu.15.qui ex uulgari errore putabat Guilel.& Alberic. loqui contra tex.in dicta l.ſi pater.§ fina.ff. de donatio.quem ſup. melius explicauimus,& hanc opinio. comprobauimus num. 60.uerſic.probatur.6. Infertur.21. contra Roma. aliquos inaduertenter ſcribentes, poſſe minorem donare ſine decreto,etiam immobilia cauſa remunerationis: contrariū enim manifeſtè probatur ex l.ſecunda.C.ſi aduerſ.donatio. Vt ſic caueas, ab iis,quo citat Tiraq.d.uerb. num.27. Nec in iis terminis erat dubitandum,quia licet bene merita inducerent cauſam,nō tamen excuſabant decretum, ſecundum iuris principia,ut ita ceſſet dubitatio Iaſ in d.l. ex hoc iure,nume.64 & in l. ſi non ſortem § libertus col. iiii.ff de condi indebi. Infertur.22. contra Barro.Imo. & Pan.in d.l. Aquilius Regulus, ut non poſſit donari Magiſtratui ob benemerita, maximè cōtingentia tempore magiſtratus, ſecundum reſolutionem ſupra traditam, quando ex illis non daretur ius agendi, & ita melius defendetur opin. Alcia.contra eos, libro ſecundo pareg cap.pen. Infertur.23. ad quæſtionem utilem ſtatuti conſuetudinis uel conuentionis, ut acquiſita ex cauſa oneroſa, communia fiant inter coniuges, ex donatione autem nō communicentur, ſcripſit enim doctus Hiſpan.Xuar in ll.regn. titul. de lucris tertia limita. fol.16. tunc donationem remuneratoriam communicandam,quaſi accedat cauſæ oneroſæ, idque probat Couas, in capitulo,cum in officiis,

in fine de teſtam.ſecũdum quam iudicatum uidi a doctis ſenatoribus. Sed eorũ fundamentũ iuridicum nõ eſt, pendet enim ab incauta cumulatione effectum remunerationis; unde adhiberi debet omnino diſtinctio ſup. tradita, ſi enim eſſent merita cõmunia ex quib. non daretur actio, contrariũ iudicandum foret, ut donatio licet uideatur remuneratoria, non tamen ſeparetur a cauſa lucratiua, per ea quæ hic accuratius tradimus. Infertur. 23. præſertim ex declaratione tex. in dic. §. conſuluit, tex. illum non obſtare ueriori & receptiori ſententiæ gloſſ. dict. l. ex hoc iure, dum ſcribit cauſam meritorum non impedire ſoluti repetitionem, quicquid contra gl. & communem arguant Fortun. & Zaſ. quos refert Couas Ruu. in dic. capitu. cum in officiis, num. 10. uerſi. habet. de teſtamen. Infertur 25. maxima neceſſariaque cõprobatio, ad traditionem Bar. in dicta l. ex hoc iure. dum inquit obligationem ex benemeritis, eſſe modici effectus in iure noſtro, ſi autẽ uera eſſent quæ ſcrib. in hac re congerunt, non modici ſolum, ſed magni innumerique effectus reſultarent, quod melius ſenſit Bart. in ſtipulatio. §. alteri, num. 2. in fin. ff. de uerborum obligationibus. Infertur. 26. comprobatio ad glo. in l. fideiuſſoris. 24. uerb. neque. ff. de pact. ubi tradit rationem affectionis ex benemeritis, non inducere, intereſſe conſiderabile, ut quis alteri ſtipulari poſſit, quæ ſententia uera & recepta eſt, ſecundum ſcribent. ibi, & dicta l. ſtipulatio iſta, Iaſ. in l. huiuſmodi, nume. 22. ff. de leg. 1. & conſ. 41. lib. iii. Dec. in c. ad noſtram. nu. 3. colum. fin. de ꝓbat. Infertur. 27. conciliatio ad tex. in dicta l. ſed & ſi lege §. conſuluit, cum l. ſi pignore. 56. ff. de furt. habent enim verba quæ pugnare videntur, nam in dicto. §. habetur, nõ dici, quem locupletiorem eo ꝙ alium beneficiis obligatum habeat, at in dicta l. dicitur lucri ſpecies, beneficii debitorẽ acquirere, idque ad effectum remunerationis extollit Iaſ. in d. l. de hoc iure, nume. 64. in fin. omittens difficultatem quæ reſultat ex repugnantia uerborum in illis iuribus. Intelligo autem d. §. in cauſis pecuniariis, & bonæ fidei poſſeſſore, qui nõ tenetur, niſi quatenus locupletior inuenitur, ut ſuperius ad eun. §. ſcripſi. At dic. l. ſi pi-

X gnore,

gnore, agit de fure qui rē ſublatam alicui donauit,& ex iuris ſubtilitate uideretur a furto excuſandus, quaſi tunc non congruat furti definitio, exigens cauſam lucrifaciendi. Qua argutia non obſtante, reſpondet I C. furtum eſſe, quia præcipua pars eius criminis concurrit ex doloſa contrectatione rei alienæ,& in odium furis adiicitur, tunc eū cenſeri lucrum facere rem alienam alteri donando. Sic enim uidemus in cauſis ciuilibus non conſiderari intereſſe extra rem. l. ſi ſterilis § cum per uenditorem. ff. de acti. empt. In criminalibus autem, uel contra doloſos etiam remotum intereſſe conſiderari, gl. recepta, in l. vna, uerb. dupli. C de ſenten quæ pro eo: & ibi Alber. column. quarta, gloſ. l. ſecūda § fina. & ibi Ang. in ſi. ff. vti poſſide. Fab. & Areti. in § Illud. Inſtitut. ad leg. Aquil. Infertur 28. maximè ex uera declaratione dictæ l. ſi pater. § fin. ff. de donat. uerum non eſſe quod ibi incautè inferebat Bar. quem ſequuntur Ang. Cuma. & Imol. dūm reſtringunt text. in l. i. § in honorariis,& §. licita. ff. de uari. & extraord. cognit. taxantem ſalarium aduocatorum, ne excedat centum aureos, pro ſingulis cauſis, Barto. enim & prædicti, diuerſum putant in cauſis criminalibus, ineptè arguēdo ex text. ibi deliberante alium a periculo, qui longè aliter intelligi debet, ut ſupra diximus. Contrarium enim uerius dicendum eſt, merita maiora nō ſint in cauſis criminalibus, in quibus minus ſtudium ſufficit, ab eoque fides & diligentia, iure rationeque debetur, & ideo talia merita frangere non poſſunt iuris regulas, licet ad actus uolūtarios ſummam beneuolentiam concilient,& d. l. i. loquens de cauſis, nullo modo patitur reſtrictionem Bart æquè enim criminalibus congruit, ut probat tex. in l. prima §. quod autem. ff. de aleæ luſ. notat Iaſ. in. l. i. ſublata. ff ad Trebell. Nec in dubio admitti debet differentia inter cauſam criminalem, & ciuilem, iuxta l. abſentem. ff. de pœnis: ibi, *ſecundum morem priuatorum iudiciorum*, quam regu. ex eo tex. colligit Barto. in l. Papinianus. § ii. ff. de inofficio. teſtam. Paul. in l. conſentaneum, ad fin. C. quomod. & quan. iud. Alex. in l. diuortio, num. 11. ff ſolut. matrimo. Sed in aliis articulis plures differentiæ ſunt inter cauſas criminales & ciuiles,

ciuiles,ut tradit Hipp. in pract. crimi.§.expedita,num.63 & Afflict.lib.2.conſtitu.Rubri.xxix.nume.48.Deci.conſi. cccccxxix. ex nume.8. Infertur xxix.ex ſupra dictis, maxime in 7. fundamento,contra communem,nume.60.vere dicendam donationem liberalem.quæ fit a parētibus uel ab aliis quibus donatarius ab inteſtato ſucceſſurus eſſet. Dices de hoc multa eſſe iura expreſſa in titulis.C.& ff de donation.& in titu.C.& ff de collat. maxime in l.data C. de donat. & l.donationes quas parētes C.de donat.inter uir. & uxo.Ego fateor hoc indubitatum eſſe,id aūt memoro,quia contra ea iura,& cōtra communem ſenſum,diuerſum ſcribunt aliqui non indocti,decepti per tex.in l. una. C.de impo. lucrat. deſcrip. lib.x.cuius uerba illorum errori colorem præſtāt,ibi,*debiti potius ſolutio, quam muneris oblatio, & ibi, debitum naturale:* ubi Bart. id colligere uidetur nu. 1.uerſi. fateor tamen & Pla.nu.2.Aret. conſi.xvii. nu. 3. & alii quos citat Tiraq. de retrac. ligna.§.xxxii.gl.i. n. 47.deterius autem generalius Ex ea de pact.nu.83.qui tamen ſolo inſtinctu rationis (quamuis tot iura in cōtrariū non extarent) reſiſtere debuiſſent.Nec obſtat d.l.i.illa.n. uerba illi ſcribuntur ad uitandam odioſam exactionē impoſitam acquiſitioni ex cauſa lucratiua, a quo onere eximuntur ſuccedent aſcendentibus, uel ab eis donationem accipientes,& ita Bar. tantum loquitur de ſtatuto inducēte gabellam in donationibus:& ita Aret.d.conſi.& ſcribē. in l.in ſuis.ff.de libe.& poſthu.ideoque ad alios terminos id trahi nō debet.Infertur.xxx.ad tex. in l.j.§ j.verſ.quod autem,& §.ſed ſi libertus.ff.ſi quid in fraud.patro.vbi I.C. inquit,non fieri fraudem patrono quando libertus donat filio ſuo cauſa mortis,uel filiam dotat. Quæ iura notat Ioan.Fabri.in procem.Inſtit. in uerb. Iuſtinianus,uel Alemanicus,ad hoc donatum deſcendentibus non uenit appellatione lucri vel acqueſtus. Sequitur Bened. in c. Raynutius.verb. & uxo.nu.791.& alii quos citat Tiraq.de retract.ligna.§. xxxii.gl.i.nu.43.& ſequēt.Boer.in conſuet.Burdegal. fol. mihi.59.columna.2.Sed quamuis Fab. opinio uera ſit ad effectum conſuetudinis, de qua agunt, fundamentum tamen non eſt uerum, cum ex præcedentibus conſtet, ve-

ram liberalemque donationem appellari, quæ liberis fit: ideoque inſinuationem exigi, ut in l. data. C. de donat. Sẽ ſus autem I.C. in dicta l.i. in dictis §§. in eo conſiſtere uidetur ex mente Albe. quia quum libertus filios habet, nõ ei ſuccedit patronus. l. inteſtato. ff. de ſuis & leg. hære. l. liberto. xviii. ff. de bon. liberto. §. ſed noſtra, Inſtitu. de ſucceſſio libert. & conſequenter non eſt tunc quid de fraude agatur; idque ſignificat tex. in d. uerſi. quod autẽ, ibi *nã qui liberum fuit legare filio*. Infertur xxxi. in confirmationẽ præcedentium, quod uidemus dotem cenſeri cauſam lucratiuam quoad mulierem etiam ſi ſit filia dotantis, ut probat tex. in l. ſi §. ſi a Socero. ff. quæ in fraud. credit. ibi *quid intelligitur ex donatione ad eam perueniſſe*: quem tex. cõmendat Ale. in l. in fideicommiſſariam, col. 2. in prin. ff. ad Treb. ad quem tex. non aduertunt, qui frequentius in filia contradicunt arguentes ex reg. l. fin. C. de dot. prom. l. qui liberos. ff. de rit. nup. quibus habetur, patrem teneri filiã dotare, ut arguit Soci. nepos, cõſi. xix. nu. 8. lib. 1. Et in extraneo dotante id magis procedit, ut tradit Alex. cõſi. lxxi. n. 1. lib. 4. & alii quos citat Molin. in li. de donatio. factis in cõtract. matri. n. 64. Quoad maritum aũt ſemper dos cenſetur cauſa onerosa, ut probat idẽ tex. in d. §. fi. verſi. in maritum, ibi, *non magis quam in creditorem*. & ibi, *quum in dotatam uxorem ducturus non fuerit*; & ita reſoluit Bar. ibi, cuius doctrina recepta eſt, ſecundum Iaſ. in § itẽ ſi quis in fraudem. nu. 30. Inſtit. de Acti. Pala. in rep. c. per ueſtras. §. lxxi. incip. In cõſtituenda. n. 7. Arias in l. Tauri. xxvii. n. 11. hoc ẽt probatur ex. l. ſi in princi. C. de iure dot. ubi Imperator aperte ſignificat, etiam iure antiquo in dote. reſpectu uiri, non fuiſſe neceſſariam inſinuationem, quia non cenſebatur donatio, ſed cauſa onerosa, tex. in leg. ex promiſſione. xviii. ff. de actionibus & obligationibus, quam extollit Iaſ. in leg. Neſennius, nume. 4. ff. de re iudic. Quoad mulierem vero inquit dicta le. fi. neceſſariam fuiſſe inſinuationem, cum dos a patre non dabatur. Hodie autem nouo beneficio in dote ſtatuit lex illa, ut nec quo ad mulierem neceſſaria ſit inſinuatio, quamuis quo ad eam uere donatio ſit, & ita Alber. & alii, ibi. Dec. conſi. l. ccccxiiii. nume. 15.

15. Anto. Canar. de inſinuatione. ii. parte, quæſt. iiii. num. 4. Bald. Nouel. in l. prima nu. 339. & 342. ff. ſolut. matr. & & in tracta. doris v. parte, numero. 5. Ex quo cauendum eſt a glo. i. in dicta l. fin. ibi, *ideo exigit* cauēdum magis eſt a Ioan. Anan. in capitulo cum tu, uerſicul. iiii. quæritur, in fine, de uſur. ubi contra dictam leg. fin. miſere inquit neceſſariam eſſe inſinuationē in dote, idque inuolute refert Tiraq. in lege. ſi unquam, uerb. donatione, nu. 194. Infertur. xxxii. ad quæſtionem, an dos ob ingratitudinē ſequutā reuocari poſſit, ſæpe enim in ſcholis traditur ſpeciale eſſe in dote, ut ob ingratitudinem reuocari nequeat, id que apud ſcribent. receptius uidetur. Ita enim indiſtinctè notat Salyc. per textum ibi in l. dotem. xxiiii. C. de iure dot. & tanquam receptum tradit Boer. deciſio. xxviii. dicēs eſſe tex. expreſſum, in d. l. ſi dotem, idque in dote tradita tenet Bald. in dicta l. fin. nu. 11. C. de dot. promiſſ. quē ſequitur Iaſ. in §. fuerat, numero. 117. Inſtitu. de acti. ubi Imo. male citat Boer. autem indiſtinctè inquit ingratitudinem nō officere doti datæ uel promiſſæ, & in dote promiſſa, melius adduci poteſt tex. in le. cum poſt. lx. §. patrona. ff. de iure do. ubi nullus ex ſcribēt. notat, quicquid eos male citet Boer. ubi ſupra. Sed contra prædictos ueriorē puto opinionem Rip. in le. fin. quæſtio. li. C. de reuoc. donat. ubi regulā conſtituit, ut datum cauſa do is, ob ingratitudinē reuocari poſſit, ꝙ ego probo efficacius ex præcedentibus, cum dos reſpectu mulieris uere inter cauſas lucratiuas connumeratur, & ita hæc opinio Rip. intelligenda eſt, reſpectu enim uiri procedere nō poteſt, qui ob cauſam onerosā dotē accipit, ideoq; ob ingratitudinē ab eo reuocari non poſſet, ſecundum ea, quæ diximus in præcedenti illatione, minusq; ob ingratitudinem mulieris poterit a uiro dos reuocari, ea autem ad uxorem reuerſa, ſoluto matrimonio, poterit ab ea ob ingratitudinem reuocari, ut cōcludit Rip. & dubitans ſentit Palat. in le. Tauri. xxi. nu. 59. quæ reſolutio in uiro & uxore ingratis dotanti, amplectenda eſt, quia fundatur in præcedanti reſolutione, & differentia inter cauſam lucratiuam & oneroſam, in qua conſiſtit tota uis hujus articuli. Nec obſtant

iura dict.leg.ſi dotem, & dict. §. patrona. quia loquuntur in muliere ingrata dotanti, ne eius ingratitudo noceat uiro, a quo ibi dos non auocatur, quia ſcilicet quo ad eũ cauſa oneroſa eſt nõvero negãt quin dos reuerſa, reſpectu ingratam reuocetur. Bene autem ex d.§. patrona, reſpectu uiri & reiicitur differẽtiam, quã Bal.& Ia.ubi ſup.tradebãt inter dotem datã & promiſſam, in quo etiam labitur idẽ Iaſ.in l.patre furioſo, nu.29.uerſi.x. ff. de his qui ſunt ſui, idque ſuadetur ex reg.l.ſicut.C. de acti. & obliga. l. quia ctionẽ.ff.de re.iur. Quoad mulierem autem, ut dos ab ea reuocari poſsit ob ingratitudinẽ, intelligerẽ contra Rip. ubi ſup.nu.171. etiam ſi fœmina eſſet inops, atque ob id dotãs moueretur principaliter amore Dei, licet enim tũc ſcribent.appellent dotẽ magis piam, ut per Iaſ in leg.cum iis.§.cum mulier.ff.de condict.indeb.per.Nouel.de dote. vi.par.priuil. xliiii. Palat. in ca.§. lxi. Hiſpan. Arias. l.27. Tauri, nu.60.Dec.notanter conſi.cccxlviii.nu.4.Alex. in leg.ſi certis.nu.5.C. de pact. tamen ingratitudo mulieris non debet eſſe impunita, tunc enim magna ratio ſuadeat pœnam exigi, ut inquit.I.C. in l. a reo. 71. §. illud quod uulga.ff.de fideiuſſo. Nec eſſet æquum ut magis pie donãti adimeretur, quod aliis donatoribus cõceditur. Nec donatarius excuſari debet prætextu pietatis, qua donãs motus fuerit ab exterioris enim in foro contentioſo iudicandũ eſt, nõ autẽ ab iis quæ animo retinẽtur, ut in l.ſi repetẽdi. C.de cõdictio. ob cauſam. Hæc plenius tractata uolui, ut eradicetur plurima in quib. (ni fallor) nõ ſine pe-
63 riculo ac pernicie Reipu. erratur. Vtilis quęſt. eſt de locat.aduentitiorũ, quatenus pater locare poſsit, illudq; expeditũ uidetur, ut ualeat locat, ad modicũ tẽpus, filiusq; eã ſeruare teneatur, etiã finito uſufr.patris, quod probatur.j. ex hac l.& l.cũ oportet, dum patri plenã adminiſtrationẽ cõcedunt. Probatur magis, quia talis locatio ad breue tẽpus, alienationem non continet, ſecũdum ueram & receptam omniũ traditionẽ, infra. Probatur.fortius, quia minor tenetur ſtare locationi factæ a tutore uel curatore, finita tutela uel cura, ut reſoluit Cyn. in l. emptore, col. ii.C.loca. Bart. Paul. Alexan. & omnes in leg. ſi filio. §. c.

uir.ff.ſolut.matri.Soci.conſil.cxxv.numero.6.lib primo, utque receptiſſimum tradit. Couaſ. libro ſecundo reſolu. capi.xv.nu.5.in medio,& nu.6.in princip. Qui omnes, & alij quos omitto,ad id citant tex.in l.ſi tutelæ.ix.ff.de ad mini.tuto.quæ tamen non loquitur de locatione, ſed de pecuniis mutuo datis, a fortiori autem id dicẽdum in patre,qui longe plus poteſt,ut in diſcurſu huius, l. probauimus,quod uidetur colligi poſſe ab Hiſpano.Ant.Gomer. lib.de contract.capit.de location. nu. 8. fol. 27. Alia inſpectio eſt in locatione ad longum tempus, circa quam præmitto,aliquando apud Iureconſ.diſtingui inter locationem ad longum:locationemque ad breue tempus,ſed hoc rarius quam Doct. putant. non enim fit ea diſtinctio in l.i. ff ſi ager.uecti.ut ab omnibus male citatur, inuenitur autem ea differentia in ſuperficiario, in l.i.§.quod autem,in 1.ff. de ſuperficieb. Ante alia uero in hac differentia locationis ad longum,& locationis ad modicum tempus,receptum eſt,ad longum tempus dici locationem decennii,uel ultra,ut reſoluit glo.in l.ſecunda in fi.ff.ſi ager uectig quę ſententia probatur a Bart.& aliis in d. §. quod aũt.l.i.ff. de ſuperficieb.tradit Paul.in l.ſi filio.§. ſi uir.nu. 2.ff.ſolu matri.Alex.conſil xvii.columna prima.libr. iiii. Platea in leg.prima,C.de adminiſtra.Reip.late Iaſ.conſi. lxxxxiiii.libro i.& conſil.xxix.Ioan.de Amic. conſil.xxv. Dec.conſil.ccxcii.nume.1.Socin. Nepos conſil.xvi.num. 5.libro.ii.Gardinal.Pariſ conſil.cxviii.libro tertio, quod conſuetudine receptum eſſe tradit Bal.in l.iudemus nulli.col.ii.C.de ſacroſ.eccleſ.Soci.conſi. xxxii.col.i.lib.i.Anan.in cap.fin.nume.13.ne præla.uices ſuas.Dec.d. conſ. ccxcii. numero. 1. idque receptiſsimum aſſerit doctiſſ. ac diligentiſsi.D. Conas Ruu. libro ii. reſolut.capit.16 & hanc reſolutionem ſemper probant leges regiæ apud Luſitanos,ut libr. iii.ti.xxxii. princip.Similiter locatio dicit antepen.& titu.lxiiii.in Princip.Similiter locatio dicitur ad longum tempus,quando fit ad uitam locantis uel conducentis,ut tradit Alex.conſil.cix.in fin.lib.iii. Aret.conſilio lv.numero.2.Dec.cõſilio cciiii. Baldus in lege vi. ff. uſufruct. quod præcedenti receptum dicit. inſignis de

præceptor Nauarrus.in c. i. §.i. de pœnit. diſtinct.v. notat Corne.conſil.ccxliii. lib.iii. quem ſequitur Boer. deciſio 234.colum.ii. in princip. Dicitur etiam locatio ad longũ tempus,reiecta uerborum cautela, quãdo fit ad nouẽ annos,adiecto pacto, ut finito illo tempore, incipiat aliud quod iunctum excedat decenium, maxime ut fraudes uitentur,ut notat Card.dict.Clement.i.§.fi. de rebus eccleſiatum Faber in §.item finitur Iuſtitu.de uſufruct. Aret.in l.ſi quis ante col.i ff.de acquir.poſſeſ. Alex. conſi. cclxv. lib.ii.& conſi.ciiii.nu.6.lib.iii.& in l ſi filio.§.ſi uir.ad fin. ff.ſolut.matri. Fely.in c.quæ in eccleſiarum,nu.87.de cõſtit.Iaſ.in l.manumiſſiones,nu.7.ff.de iuſt.& iur. & conſi. cxiiii.lib.i.Socin.conſ.xcix. nu.8. lib i. Papienſ. in forma libelli ad ficti.præſta.pa.2.mihi ccclxiiii n.2.Curt.de feu. iiii.par.nu.92.late Molinę.in conſuetu. Pariſ. §. xiiii. nu. 36.fol.327.Ex quo caucbis a Bal.errãte in hoc,in l.uolun tas,nu.6.uerſi.idẽ puto.C.de fideicom. in quo alibi uaria uit idem Bal.refert. Alex. in l. ſi domus §. fi. ff. de legat. i.ad fin. Dicitur preterea locatio ad longum tẽpus,quæ fit eo pacto ut duret quã diu locator uolerit, ea enim incertitudo magis.longum tempus quam breue inducet, ex regu.tex.& Barto.in l.ſufficit,ubi Iaſ.ff. de condict.indeb.l. iuriſperitus. ff. de excuſa.tut. quod in his terminis ſentit Deci.conſicc.iiii. col.fi. idque in ſpecie tradit Soc.Nepos conſi.lxiii.nu.11. lib. ii. & ibi eleganter idem intelligit, quando ea incertitudo uoluntatis infertur ad conducentem,quod dixi prius Matri. Lauden.in repe. Rub. ff.de rei uend. nu.5. Si autem locatio fiat ſine expreſſione temporis,cẽſebitur,ad breue tempus,nempe, ad unicum annum ex uulgari regu.l. boues.§. hoc ſermone.ff.de uerb.ſignifi. probaturq. magis ex deciſione l.item quæritur. §. qui in pleto. ff.locat. & terminis ita tradit Soci. Nepos, conſil. xxv.nu.3.li. ii. Ex quo limitatur quo in materia criminali habet tex. ſumme notandus in l.ſine præfinitio xxiii.ff. de pœn.quem extollit Iaſ.in §.curare.num.46.Inſtitu.de action.& l.v.§.i.num.38.ff. de re iudic. Platea in l. nemo, nu.6.&.8.C.de exactio.trib.Gomeſ.in.§.quædam, nu. 22. Inſtitu. de action.Dec.in c.ex literis,num.10.de conſtitu.

apud

apud quos eum tex. ornatum & explicatum uidebis tra-
64 dit etiam Tiraq.de retrac.cōuent.§.i gl. ii. nu.4. Ad quæ
§ ſtionem noſtrā tutius dicendum uidetur, regulariter filium nō teneri ſeruare locationem ad longum tempus a patre factam in aduentitiis, ut ſic finito uſufructu patris, filius rem conſequi poſſit a conductore tanti tēporis, ſicut euincere poteſt ab eo in quem alienata fuiſſet. Cum enim alienatio hic prohibeatur, occurrit receptiſſima doctrina ſcribent. qui talem prohibitionem extendūt in dictis locis, ad locationem longi temporis, idque notāt Canoniſ.in d.Clement.i.& in d.c.nulli.de reb. eccleſi.& Docto.communiter, ut tradit Couas Ruu.dic.c.xvi.col.i.lib. ii.& Bellamer.deciſio.ccccccccxlviii.Dec.conſ.cxlii.nu.3. Alex.conſ.xvii.lib.iiii.Boeri.d. deciſio 20034. Ang. Aretin.poſt.Fabr.in §.adeo,num.1.in fin.Inſtitu.de locatio. Idē in ſimili notant ſcriben.de tutore uel curatore, quod non poſſit locare ad longū tempus, ſicut nec alienare, ut tradit Alex.conſi.cxvi.li.v.Boer.d.deciſio idque magis iuuatur ex magis effectibus talis locationis ſecundum receptas ſentētias. Sed poſſet ea locatio a patre fieri ex cauſa neceſſaria, uel tam utili, ut a filio retractari nequeat, cum iuxta receptam ſententiam Azon.abſque decreto pater alienare poſſit, ut ſupra deduximus in ii.par. Atque ita cōductor ſeu emphyteota cōuentus a filio, aduertat quib. mod. iuſtificare poſſit titulum a patre obtentum. Hoc autem, ne tunc filius teneatur ſtare locationi ad logū tempus, comprobatur ex recepta ſententia Batt.& aliorum in l.codicillis.§. inſtituto.ff.de leg.ii.contra gl.ibi, in ultim. ſcholio, quæ mirabiliter contradicebat, uolens locationē etiam ad longum tempus, non dici alienationem, ideoq; opinionem gl.communiter reprobari, inquit Paul.in l.fi. C.de reb.alien.& Imol.in l.ſi filio.§.ſi uir.ff.ſolu. matr & in cap.ad aduentitiam, nu.2.de reb.eccleſ. Alex.d.§.ſi uir. nu.25.Ang. in dicto paragrapho adeo, poſt princip.Inſtitu.de locatio.Cepol.in leg.alienationis uerbo.nu.8.ff.de uerb.ſignific.Alex.conſil.clxv.libro.ii.Soci.Nepos conſi. lvi.lib.ii.afflic.in conſtitu.Neapol.libro. tertio. Rubri. v. ad finem Couas Ruu. dict. cap. xvi. col. lib. ii. reſolut. Et

multa

multa in propoſito circa locatione ad longũ tempus,ad uarios articulos tradit Tiraq. de retract. ligna §. primo, gloſ.xiiii.ex numero 79.poſt Boer. uidendum. d. deciſio. ccxxxiiii. Illa tamen opinio gloſ.reprobatę ſaluari ſolet, quo ad duos effectus.i.ad uitandam pœnam alienanti impoſitam, licet enim prohibita alienatione, prohibeatur etiam talis locatio ad longum tempus, pœna tamẽ alienanti impoſita, nõ extenditur in adminiſtratorem ita locantem,ut tradit Bero.in c. nulli, nu.32. de reb. eccle. & melius Couas Ruu.dict.c. xvi. col. iii. quando iuuatur ex gl.Clemen.i.de conſangui.& affin. de qua Iaſ. & Dec. in l.ii.col.fin.ff.de iuriſdic.omn.iud.Iuuatur etiam ex doctrina Ioan.Andr. in c. diſpendia de reſcrep. in ſexto ubi tradit,quod quamuis extendatur lex pœnalis, nõ tamen extenditur eius pœna,ſequitur Panor.& plures, quos refert Iaſo.in l.ii.ad finem.ff.de in ius uocan. Corſet. in notab. uerb.extenſio,fo.142.col.iiii.idẽ ſcripſit Bal. & alij quos (non citat Ioan.Andr.) refert Hippol.ſingu.ccc. faciunt quæ cumulat Iaſ.in l.cum quidam.ff.de liber. & poſth.Felyn.in cap.cum Ioannes,num.33.de fide inſtrumen.Dec. in l.factum.§.in pœnalibus. ff. de regulis iuris, & alibi ſæpe ſcriben.Ex quo in noſtra materia dici poſſet eleganter quod licet pater alienans aduentitia,aliquando priuetur adminiſtratione,ut in ſuperiori parte diximus, non tamẽ remoueatur ob longam locationem, pœna enim ut odioſa reſtringenda eſt, ſecundum glo. cap. fin. de iure patro. cum uulgar. in quo tamen ultra omnes, & contra proxime citatos,nõ indiſtincte hoc probarem, ſed magis inſpicerem, an pater ſciens,an ignorans iuris prohibitionem, emphyteoſim uel longam locationem cõceſſerit,ut fraudibus obuietur,argum.l.i.§.fina. ff. de calumni. Saluatur. ii.glo.in dicto.§.inſtituto, ſecũdum Beroum in dicti cap. nulli,nume 32.quando in tali longa locatione adiiceretur pactum, ut in conductorem nullum dominium, nullumque ius reale transferatur, quod prius ſcripſit Bal. in dicto §.& in l.ſi domus.§.fin.ff. de leg. i. & ibi Alexan. ad fin.poſt. Imol.Idem probent Imol.& Alexand.ad Bart.in d.§.inſtituto,& Aret.in l.ſi quis ante,col.i,uerſi.ita puto,

ff.de acquirend. poſſeſſio. & Chaſ.in conſuetu.Burgund. Rubr 9. §.x.num.39.fol.313.colum. 3. Sed cauendũ eſt ab hac ſaluatione Beroi.Baldi & aliorum, quos ipſe non citat, raro enim uel nunquam procedere poteſt, maxime in materia quam tractabat idem Bero. circa prohibitionem alienationis rerum eccleſiæ: ſimiliter in prohibitione huius l.& in aliis reb. minorum,& generaliter ubicunque alienatio prohibetur, ne damnum fiat ſucceſſori uel alii. Incommodum enim & fraudem pateretur tertius ille, ſi quando ſuccedit,inueniret rem penes conductorem longi temporis,cum eius interſit tota re frui,non tantum penſione locationis,ut conſtat ad ſenſum ideoq; damnũ non uitatur ex clauſula uel pactione uerbali. quæ maligne adiici potuit in tali locatione,ut melius aduertiſſe videtur Bal. in Authen.hoc ius, col.i.C. de ſacroſ. eccle. & cum eo Molinæ.& Fabian.quos cordate refert & ſequitur D. Couas Ruu. (quem ſæpius libenter allegamus), dict. lib.2.reſolut.c.xvi.col 2.in princip.uerſi.& id uerum eſt: ubi Beroum & alios in contrarium omiſit Pro quo etiam addo.Iaſ.optime hoc probantem,conſi.xciiii.col. fin.l i.i. & ita Cuman.(qui non allegatur) in d.§.inſtituto.2.lect. quod iuuatur ex reg.tex.& Bart. in l.Seuius & Augerius. ff.de leg.falcid Effectum enim non uerba cõſiderare de-
65 bemus.l.ſi uno.ff.locat.cum uulgar. Alios effectus locationis ad longum tempus, pleniſſime & ſeriatim hic tradere poſſem.ultra Boer.d.deciſio.ccxxxiiii.& Tiraq.d.loco de retract. quibus multo plura alibi addo,quã ipſi adducant. Interim uero ex his receptis ſententiis apte & utiliter infertur ad quæſtionem ſæpiſſime in praxi agitatam an poſſidens maioratũ,ſeu bona perpetuo relicta familię, poſſit bona maioratus in emphyteoſim concedere,uel in longũ tempus locare, in quo uarie iudicatum uidi. Mihi autem uerius uidetur, ut nec emphyteoſis,nec locatio ad longũ tempus effectum habeant, mortuo poſſeſſore maioratus qui ita uocauit, ac proinde ſucceſſor nullatenus teneatur ſeruare talẽ emphyteoſim uel locationẽ. Ius enim poſſeſſoris locãtis tantum ad uitã eſt,& ideo finito iure dantis, finitur ius accipientis,iuxta regul. l. lex vectigali, & ibi glo.

gl.uerb.euanuiſſe.ff.de pign. Probaturque magis ex com muni opinione proxime relata, cōtra gl. in dicta l. codicillis.§.inſtituto.ff.de legat.ſecundo, ubi in terminis circa bona relicta familiæ, Barto. & reliqui uolunt, non admittendam locationem ad longum tempus, ſimilemue actum, in fraudem uel damnum ſucceſſoris, idque magis probatur ex deciſione & ratione textus in l. ſi quis domum, nono.§.i.ff.locat.ubi locatio à fructuaria facta, finitur extincto uſufructu. & ibi notat Paul. numero. 3. & in terminis circa bona maioratus, ita reſoluit Anton. Gomet.l.xl.Tauri.numero. 84. Et ultra eum ſatis hoc colliges ex Baldo.in l.fina.§.ſed quia, in fin.C.communi.de legatis, & in l.emptorem, numero 5.& 6.C.de locatio.ex Iaſone conſilio uigeſimonono. & cōſilio nonágeſimoquarto. libro primo. Idque planius procederet ubi non ſolum bona familiæ relinqueretur (quod ſufficit , cum ex eo reſultet prohibitio alienationis) ſed etiam alienatio expreſſim prohibita fuiſſet, ut frequenter contingit. Potentior enim a multis cenſetur expreſſa prohibitio, ex glo.in l.nulla.C.de iure dot.Paul.in l.cum pater §. libertis.ff.de legatis ſecundo.Pala.in Rubri.§.xvi Tiraq. de primogen.quæſtio.lxi. Eſſent enim longe iniquũ, ſucceſſorem maioratus fraudari integra poſſeſſione rerum eaſque penes extraneos uidere, contra præceptum & uoluntatem primi inſtituentis, a quo ipſe capit, non ab antecеſſorem iuxta.l.tertiã,& ibi Bart.ff.de interdict. & releg.l.unum ex familia.§.i.ff.de lega.ſecundo, tradit Curt. iun.cōſi.xxv.Molin.in conſuetu.Pariſ.§.xxii.nu.83.& 85. Deci.conſ.ccccxlv.ex nu.23.notabiliter Afflict.li.ii.feu. titu.de inueſti de re alie.fact.§.quid ergo, nu. 21. Gozad. conſi.lxxv.Nec obſtat erroneum fũdamentũ quo in hac quæſtio aliqui contradicunt arguentes ex eo, quod res eccleſiæ permittuntur in emphyteoſim cōcedi in tres generationes, quod nec uerũ eſt, nec urget. Regulariter enim res eccleſiæ ſine ſolennitate, ultra decenium locari non poſſunt ex Clemen.i cum gl.& communi ſententia, & c. nulli, de reb. eccleſ. non alie. idque magis prohibetur ex conſtitutione Extrauag.Pauli.ii. ambitioſe, eodem titu.

Quando

Quando autem emphyteoſis, uel talis locatio permittitur tanta requiritur cauſa, ſolennitas, & tractatus, ut inter doctos regula negatiua maneat, quæ limitatur ex neceſſitate uel magna utilitate eccleſiæ: atque ita retorquetur fundamentum illud de rebus eccleſię ad bona maioratus. Itē ea argumentatio impertinens erat, quia eccleſia eadem ſemper eſt, cauſa autem & ſolennitas, ſine quibus alienatio fieri non poteſt, remouent ſuſpitionem fraudis. At in bonis maioratus, omnia hæc ceſſant, cum emphyteoſis uel locatio libere fieret a poſſeſſore, ſemperque maxima fraus fieri poſſet ſucceſſori, ut bene aduertit Bal. in d. l. emptorem. nu. 5. C. de loca. Quapropter adhærendū eſt ueriſſimis iuris regulis, ut poſſeſſor maioratus, tanquam reſtricte dominus, ut uſusfructuarius locare poſſit ad uitam ſuā nec ſucceſſor amplius obligetur. Qua in re utilis eſt inſpectio, an locatio uel emphyteoſis, ultra legitimum tempus facta in totū uitietur, an ſaltem intra tempus licitum ſuſtineatur, in quo uariant Barto. & Bald. aliiq; ſcribent. ad intellectū tex. in §. emphyteoſim, in Authen. de nō alien. aut permutan. tradunt Iaſ. & Doctor. in Anthen. qui rem. C. de ſacroſanct. eccleſ. Afflict. deciſio. cvii. Prob. ad monach. in c. fi. de pœni & remiſ. in vi. melius Molin. in cōſuet. Pariſ. §. xli. quæſtio. x. fol. 238. & notabiliter D. Co-
66 uas Ruu. lib. 2. reſolu. c. xvi. ex nu. 5. Vides ex ſup. citatis maximam conſtitui differentiam ab omnibus ſcribent. iuris ciuilis, & canonici inter eas locationes, totū effectum tempori tribuentes, ut ſcilicet locatio ad breue tempus, nullo pacto dicatur, alienatio, nec aliquam ſpeciem dominii trāsferat, nec ullam realem actionē præſtet, ita intelligentes tex. in l. non ſolet xlii. ff. loc. cum ſimil. Ideoq; eam in bonis eccleſiæ admittunt, ut per omnes ubi ſupra per Cardin. Pariſ. conſi. xcviii. libr. 4. In conductorem autem ad decennium uel aliud longum tempus, aſſerunt indifferenter omnes utriuſque iuris interpretes, in tot locis ſup. adductis, & ubique transferri dominium utile, eique dari actionem in rem, ideoque talem conductorē emphiteotæ æquiparant, ita enim eos æquat Ioan. Fab. in §. itē finitur, poſt princip. Inſtitu. de uſufru. & in d. §. adeo, ad

fin.

fin.Inſtit.de locatio.Aret.conſi.lv.Felyn.conſ.xxv.Iaſ.in l.naturaliter,n.15.ff.de acqui.poſſeſ.& in l i.n.34.& l.2. nu.39.& in l.fin.nume.2.C.de iur.emphyte.& alibi ſæpe Doctor.Omiſſis autē multis de locatione ad longum tempus,memorandum putaui quod ſuperius perſtrinxi, rariſſime apud Iureconſ.reperiri talem differentiam inter conductionem ad longum tempus,& cōductionem ad modicum tempus,credoq; unico tantum loco eum a I.C. traditam, in l.i.§.quod autem.j.ff.de ſuperficieb. ubi Vlpia.in ſuperficiario conductore diſtinguit inter conductionem breuis,& conductionem longi temporis, alteri negans,alteri concedens in rem actionem.Quæ explicita plenaque deciſio,cogere uidetur, ut ex ea ſuppleamus,quod in aliis locis idem Vlpia.& Paulus reſpondent, ſuperficiario utilem in rem actionē cōpetere.ut in l. in prouinciali.3.§. ſi ego.ff.de nou.oper.nuntia. & in l ſuperficiario.lxxiiii.ff. de rei uend. & in l.tutor.xvii.§.ſi ff.de pig.acti.Ad quæ iura aduerto ultra oēs. j. ꝙ ea actio in rem a prætore dari dicitur,ut habet tex.in d.§.ſi ego,& in d.l.ſuperficiario ex quo uidetur intelligendum uerbum, *hodie* : in d.§.ſi.quaſi ius prætorium recentius ſit, ex l.ius autem.§.j.ff.de iuſt.& iur.2.aduerto,quod I.C.in d.l.ſuperficiario , inquit cauſa cognita prætorē illi actionē in rem polliceri : quæ cauſa cognitio neceſſario continet eā inſpectionē, ut cōductio ſit ad lōgum tempus,ex d §.quod autem tertia , magis aduertendum puto, quod I.C.addit in d.§.quod autem. cōductori ad longum tempus,cauſa cognita in rem actionē dari,ut patet ex illis uerbis,*ſanè cauſa cognita ei qui nō ad modicum tempus conduxit ſuperficiem, in rem actio competet* : proxime autem dixerat conducenti ad breue tempus eam actionem negari Quæ uerba innuere uidentur,nec longū tempus ſufficere ad eum effectum. 4. aduertēdum nimis eſt,in ſolo ſuperficiario id a Iureconſultus ſcribi,non in alio conductore cauſam habente a perſona priuata , ne obiicias tex.qui paſſim male citatur,in l.i.§. qui in perpetuum,ff.ſi ager uectig.uel emphy peta.ut infra explicabo. Facile igitur contra omnes ſcriben tētari & ſuſtineri poſſet,ut regulariter conducens ad decenniu m,uel paulo lōgius

gius tempus, iure ciuili nullum dominium conſequatur, quod a multis annis cogitaui, nec ſeme legẽdo admonui, idemque nouiſſimè ſenſiſſe uidetur Connanus libro ſeptimo. capitu. 12. Char. ccccccxxv. in quam ſententiam induci poteſt, d.§. quod autem, dum cauſæ cognitionem cum longo tempore exigit, quaſi ſolum tempus non ſufficiat. Illa enim adiectio cauſæ cognitionis regulam impedit, magisque rem in ambiguo relinquere ſolet. l. fin. in fin. ff. de actio. & obliga. l. ſi ita ſtipu. xcvii. §. ſi tibi. ff. de verb. obl. l. uerum. xii. ſciendum. ff. de mino. Ad idẽ urget, non reperiri in aliis differentiam conductionis ad lõgum uel breue tempus, uideriq; ſingulare ius in ſuperficiario, quum, de eo extra titulum de locato ſeparatim tractetur in titulo, de ſuperficieb. Quod ſi inſtares, quæ eſſet cauſa ſpecialitatis in ſuperficiario) de quo tñ illa iura loquuntur poſſet forſan coniici, ſingulare ius in ſuperficiario introductum, ut maior cura & ornatus dominium habeatur: in quo utilitas reip. uerſari cenſetur, tex. in l. ſi quis. de ædifi. priua. ibi, *pluribus decus*. text. in l. præſcriptio. C. de oper. publ ibi. *ornatum & cõmodum, ad decorã faciẽ ciuitatis*,

¶ Ex quibus elegãter intelligi poteſt, quod in ſimili reſpondet l. C. in l. quod ſi uir. 15 ff. de donat. inter uir. & uxo. ubi cõtra regula & iuris probibitionẽ ualet donatio inter cõiuges, ad refectionem ędium, quod nec glo. nec alius ibi percipit, poſſetq; hoc confirmari authoritate Alber. in l. generaliter. C. de Epiſcop. & cleric. nu. 5. Vnde quum circa ædificia uerſetur publica utilitas, potuit ſpeciale ius in ſuperficiario introduci, quando ſcilicet ad lõgum tempus conduxit, quia tunc ueroſimiliter curam manſionis ſuæ habebit, quę ratio non militat in conducente ad breue tempus. Secundum quæ dicendum erit, dum tex in d.§. quod autem ad effectum dandæ actionis in rem, ultra lõgum tempus, exigere uidetur cauſæ cognitionem, intelligatur, ut uerba illa, *cauſa cognita*, exponantur ex uerbis ſequentibus, *non modicum tempus*, quaſi in eo tantum cauſa illa uerſetur, ſi conductio ad longum tempus ſit. Aliter enim in difficili maneret ſenſus eorum uerborum ad quæ Doctor. non aduertunt, cum opinioni communi nimis

ad-

aduerſentur, dum innuunt, cùm longo tempore cauſam exigi ad effectum, de quo tibi. Ideoque ſi præcedentem interpretationem ad illa uerba, *cauſa cognita*, non probaueris, recurrendum uideretur ad alium intellectum ut ſcilicet cauſæ cognitio ibi referatur ad clauſulas conductionis. Et dicamus ſentire I. C. longum tempus non ſtatim eos effectus inducere, niſi iuuetur ex qualitate conuentionis, attendendo ſcilicet quam poteſtatem locator conductor concedat, in ipſa enim locatione poterit addi clauſula continens aliquam ſpeciem dominii, & in eo diceretur uerſari cauſæ cognitio, quę verba dicto §. exire uidentur. Sic igitur pro hac noua ſententia contra gloſ. & omnes retorquetur, uel ſaltim reiicitur allegatio. tex. in d. §. quod autem: in quod etiam induci poteſt textus in l. qui fundum. 35. ff. loc. ubi I. C. refert locationem in plures annos, eamque ſimplicem cenſet, nec ius reale ex ea transferri, & uerba illa, *in plures annos*, decennium longiuſve tempus compræhendunt, nec ſine diuinatione a glo. & Doct. reſtringuntur. Nec parum mouere debet, quod in longo exactoque tractatu de locato, nec I. C. nec Imperatores, eam temporis differentiam tradiderunt, imo omnē locationem (quod ad tempus attinet) æquare uidentur. Si enim talis differētia uera eſſet, a iuris conditoribus omitti non debuit, eiuſque omiſſio non leuiter arguit eam tutam non eſſe, argu. I. C. in litem apud Labeonem. 15 §. ait pętor ff. de iniur. ibi, *ea enim quæ notabilia ſunt, niſi ſpecialiter notentur, qua ſi neglecta uidentur*, tex. autem in d. §. adeo, Inſtitu. de locatio. non diſtinguit inter locationem modici uel longi temporis, tantumque ſeparat conductionem ſimplicem ab emphyteoſi perpetua; & ita tex. qui male a ſcriben. citatur, in l. fina. C. de locat. præd ciuil. quod alibi uidetur aduertiſſe Cum. in d. l codicillis. §. inſtituto. nu. 3. ff. de leg. ii Iuxta, quam nouam nec incoloratam ſententiam, periclitantur multa quæ ſcribent. incautè cumulāt, ad effectum conductionis longi temporis, eam ex decennio æquantes perpetuæ emphyteoſi, quæ alibi, Deo Duce, explicitè perſequar. Interim uero poſſet ex his comprobari quod in caſu particulari contra plures tentauit Imol.

in

in l.uectigalia.§.i.ff.de public.& uectiga, quem dubitans uidetur ſequi Iaſ.in Authen. qui rem, num. 15. C. de ſacroſ.eccleſ.Hinc etiam iuſtificabitur conſuetudo, quam cōtraſcribentiū opiniones refert. Boer. deciſio ccxxxiiii. ad finem,& quod tradit Tiraq.lib.i.de retract.§.i. gl. xiiii.
67 nu.64.Dixi hanc nouam ſententiam iure ciuili ſuſtineri poſſe,quia non intendo hic miſcere ſingulares nouioreſque,ſanctiones iuris pontifici in rebus eccleſiæ, ut etiam aduertiſſe uidetur Cuma. in d.paragrapho inſtituto l. co dicillis ii.lect.Dixi etiam facile eam ſuſtineri poſſe, quia ſcriben.pro communi dno tantum iura adducunt, nēpe. d.§.quod autem l.i ff de ſuperficieb.cui proxime ſatis fecimus,magisque contra communem induximus. Citant ii.tex.(qui in ore omnium eſt) in l.i.§.qui perpetuum.ff. ſi ager. uel emphyt. peta. ad quem præſens tractatus tendit,agit ibi.I.C.de agro ueſtigali Reipu.nel fiſci, ita enim colligitur ex tota litera, idque ſuadetur ex natura uerbi, quod proprie agros Reipu. uel fiſci, non priuatorum deſignat,ut tradit Alcia.li.iii.diſpunc. cap.x. quem ſequitur Spiegel.in lexic.iur.uerbo. uectigales. Et non citato Alc. idem tradit Connan.lib.vii.folio 533.& Coral.in lege ei qui numero 18.ff.de ſeruitu.Et ſic. patet tex.in d.§.qui in perpetuum totumque titulum illum.ff.ſi ager uectigal.lo qui de conducenta fundum Reipub. & conſequenter nō recte trahi ad agros priuaturum, iuxta uulgarem regu.c. nonne, de præſumpt. Quo præhabito aduertendum eſt contra omnes ſcriben.quod tex.in d.§.qui in perpetuum, etiam ſi loqueretur de conductione habita a priuato, nō probaret communem allegationem, non enim loquitur ſimpliciter de locatione ad longum tempus, ſed de cōductione in perpetuum,nec unquam finienda,quam diu uectigal ſoluatur, uerba enim illa, *in perpetuum feudum* iure adaptari non poſſunt ad conductionem.x.uel xx.annorum,ſed in perpetuum,ut ſonant,quod aperte probat tex. in l viii.ff.de uſufr.lega ibi,*perpetuo*,& ibi, *unde centum annos*,& in l.an uſusfructus.lxiii.ff.de uſuf ibi,*ne perpetuus fieret*,& ibi,*centum annis*. quibus iuribus fortius probatur etiam ex ſpatio tantum annorum, proprie non dici quid

perpetuũm,ut bene ponderat Barb. conſi.xx.lib.iiii.Rip. in l.ij.col.i.ff.ſolut.matri.licet alibi aliter ſumatur,ut per
¶ glo l.i ff.pro ſocio Sed magis conuincitur error commu nis allegationis, attenta l.iii.eiuſdem titu.ff.ſi ager uecti. ubi idem I C Paul.qui in d.§. dixerat, ex conductione in perpetuum competere in rem actionem,ſubdit idem eſſe ſi tempus locatio fiat, quandiu enim conductionis tem pus finitum non ſit,idem ius competet cõductori,& ſic pa tet in terminis illius titu. nõ eſſe differentiam inter loca tionem ad longũ modicumue tempus, cuius rei ſtatim ra
¶ tionem explicabimus. Nec enim teneri poteſt interpreta tio gl.in d. l.iii. dum illa uerba tex. *ad tempus*: intelligit nõ modicum,quo etiã dixit gl.in c. i. uerbo.alienationes de cap.Corrad.licet enim ibi nemo aduertat,ſecure dicẽ dum eſt.I.C in uerb.*ad tempus.* plane ſentire de conductio ne ad modicum tempus,diuinatorium namq; & ineptum eſſet ſubaudire non modicum,tum ex proprietate uerborum,tum aperte ex I. C.in d.l.i.§. quod autem.ff. de ſuper ficie.ibi.*ad tempus*, ubi illud uerborũ neceſſario ſignificat modicum,etiam per.gl.Bar.& omnes,male in hoc ſibi cõ ſtantes.Qui ẽt debuiſſent aduertere,quod I.C.in d.titu.ſi ager uectig.ad effectum utilis dominii, actioniſq; in rem æquiparat conductionem longi & breuis temporis,quod ibi durum uidebatur gl.& Doct.exiſtimantibus,nec in eo caſu, nec in alio procedere poſſe talem æquiparationem ſemperq; retinendam illam temporis differentiam,quod
¶ alibi melius aduertũt,ut ſtatim deducam.Verus igitur in tellectus ad d.§.qui in perpetuũ l.i & l.iii.totumq; tit.eſt, ut ibi temporis dĩa nõ fiat, ſed cuicunq. conductori agri uectigalis a fiſco uel Republ.actio illa in rem detur, quaſi tũc aliquod dominium ei acquiratur, etiam ex cõductio ne modici temporis, idq; ſpecialiter ſtatuitur in conducẽ te rem fiſci uel Republic. Quod non ſolum ut uerius,ſed etiam ut receptius aſſerimus,tex enim in dicta leg. prima §.quod autem. ff. de ſuperficieb. dum in ſuperficiario di ſtinguit,inter conductionem longi & modici temporis, trahi non debet ad conducentem a fiſco uel Republic. & ita limitatur neceſſario ex dict. leg. prima & ultima. ff. ſi
ager.

ager uectigal. Quod efficaciter probatur ex leg. prima. ff. de loco publ. fruen. ubi ita aduertit gloſ. in uerb. conduxerit, ibi, *huic ad modicum tempus conducenti, dari in rem actionem, ut priuato ad magnum*, & ita Barto. & Alberic. ibi, melius idem Bar. in dicto §. quod autem, numero 4. & ibi Angel. idemque ſentit Angel. in l. vectigalia. §. i & ibi Imo. ff. de publica. & uectigal. ubi Barto. tangit, & ita apertè Pau. in l. in prouinciali. § ſi ego, ad fin. de nou. oper. nuntiat. Areti conſil. 55. nu. 3. in fin. Bald. in l. i. nume. 5. uerſic. tertio. C. de iure emphyt. idque ut receptum tradit Alex. in l. diuortio. § ſi fundum. nu. 2. ff. ſolut. matri. & ibi Iaſ. Idem ſecurè tradit Martin. Lauden. in tract. de fiſco, concl. 114. & Loaz. in l. filiusfam. § diui. nnmer. 170. in princ. ff. de le. j. idem uidetur probare Fulgoſ. d. l. i. ff. ſi ager vectiga. in fi. licet litera ſit corrupta, & ita ſentit Bal. in l. emptorem, nume. 4. in fin. C. loca. Vides igitur receptius eſſe, ut actio in rem detur conducenti a fiſco uel republic. tam ad breue quam ad longum tempus, cuius receptæ ſententiæ ſæpe immemores ſcribent. ſibi ipſis aduerſantur, ut conſtat ex proxime dictis, magisque conſtabit ea ſtatim dicendis.

¶ Vltra Doctor. autem ratio differentiæ inter locationem fiſci uel reipub. & locationem priuati, cõſiderari poteſt, tũ ex maiori poteſtate locantis, tum ex fide quæ a principe & Republi. maior quam a priuato requiritur, maior enim poteſtas eius a quo res habetur, faciliorem firmioremque acquiſitionem facit, n. colligitur ex Barto. & Pau. in l. Cæſar. ff. de publica. & Iaſ. in l. quoties, colum. ſecunda. C. de rei uendic. & in prælud. feudor. num. 72. Ripa. in d. §. diui, num. 92. Couarru. lib. ii. reſolu. cap. 9. nu. 3. Maior etiam ueritatis obſeruatio in principe uel Repub. quam in priuato exigitur, iuxta illud Cæſaris apud Saluſt. *in maxima fortuna minima licentia eſt*, & illud Iuuenal. *Omne animi uitium tanto conſpectius in ſe crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.* Vt omittam quę Bald. & noſtri ſæpe dicunt de fide & conſtantia principis in actibus ſuis, ut per Dec. cõſil 689. numero 18. Curr. iun. conſil. 170. ad finem, & in

68 in propoſito conſiderat Bal. in l. emptorem. 5. oppoſ. C. loca. Probata ſic ęa dr̃ia inter conductionem a fiſco uel

Republ.& conductionem a priuato,inferuntur aliqua me moratu digna,Et j.poſſet nouè induci tex in d.§.& l.ul.ff. ſi ager vectig. ad opinionem quam ſupra tentaui contra omnes, ut regulariter non ſit differentia inter locationẽ ad longum uel breue tempus. Infertur ſecunda retenta differentia quam ſcribent. ubique tradunt inter eas locationes, ibi eſſe caſum ſpecialẽ, quo talis diſtinctio ceſſat: parque ius competit conductori modici temporis,ac con ducenti ad longum tempus.Infertur tertio ex dic.§.qui in perpetuum, non probari communem opinionẽ & allegationem,ad quam ubiq; citatur,quod conductio ad longũ tempus transferat utile dominium actionemque in rem. Non enim allegaretur text. ille a ſcribent. ſi aduerterant. I.C.in l iii.& ul.eod.tit. idem ius tribuere in ea ſpecie cõ ductioni ad modicum tempus, de quo argui poſſent omnes, qui in iure ciuili & pontificio hucuſque ſcripſerunt. Infertur.iiii.(ut ex innumeris aliquos in ſpecie notemus) tex.illum male citari a gl.in l. emptorem uerb.colono.C. locati & ab eadem gl. d.c.i.de capi, Corra. in eodem etiã labitur Bar.in l.codicillis.§ inſtituto.ff.de leg.ii.& ibi Alber.Imo.Cuma.& Paul.Bart.in l.qui fundum.num.11.ff. locat.& ibi Saly.Pau.in l.non ſolet,n,3.eo.Saly.in d.l.em ptorem.nu.2.Fab.& alii.in §.item finitur. Inſtit.de uſufr. Fab.& Ang.in §.adeo Inſt.de locat. Rom. in l.ſi conſtãte, §.quoties.nu.30.ff. ſolu.matr.Alex.in l.ſi filio.§.ſi uir.nu. 23.ff.eod.& conſi.112.num.3.lib.i. & cōſiſi.17.nu.5.libr. iiii.Corne.conſi.ccxliii.num.4.lib.3, Iaſ.in l.naturaliter, nu.14.ff.de acqui.poſſ Iaſ.in l.manumiſſiones, num.6.ff. de iuſt.& iur.Aret.Dec.Socin.Cardina.Pariſ. Alex. Iaſ. in conſiliis citatis ſupra, dum referebam, qualiter apud ſcribent.dicatur locatio ad longum tempus, Boer. deciſ. ccxxxiiii Tiraq. de retract.lib.i § j glo. 18. nu.80, ubi alios citat,& Afflic.c.i. in princ.nu.61.de prohi.feud.alien.per Feder.Infertur v.non poſſe ex illo tex.fundari multorum opinionem,quæ habet cum glo.in d.l.emptorem deciſionem illius.l.non procedere in cõductione longi tẽporis, quod tamen receptum eſt cum Bar.in d.l.qui fundũ.ff lo cat.ut per Alex.in d.l.ſi. filio.§.ſi uir a quo transferunt no

tiores in uariis locis, & inter eos Salmanticenſis Doct Pe tr.a Duen. in reg.ccxl.ubi multa adducit ad ornatum & li mitationem d.l.emptorem,eā tamen opinio æquitatē ha bet. Infertur vi.ex illo §.non poſſe fundari duram & ini quam opinionem multorum aſſerentium,Emphyteotam locantem ad longum tempus incidere in commiſſum, ac ſi omnino rem alienaret ſine conſenſu domini. Minus e- tiā inde fundabitur,quòd deterius plures dicunt,quinqua geſimā domino ſoluendam fore,ſi emphyteota rem ad lō gum tempus locauerit,ut per Iaſ.in l.fi.C.de iur.emphyt. nu.2.& nu.112.Alex.conſi.cxix.libr.3.Deci.conſil ccciii. Afflict.c.i.in prin.nu.61.de prohi.feud. alien. per Feder. Fel.in c.quæ in eccleſiarum,nu.78.de conſti.Tiraq.d.lo- co de retract nu.82.Boer.d.deciſ.ccxxxiii. In quo contra rium melius aduertere uidetur Molyn.ad Alex in d.conſ. quem ſequitur C. Couarru.lib.2.reſol.c.xvi. col. 3. & ita nemine citato,Hiſpan.Anton.Gomeſ.lib.de contract.ca. de locat.nume.11.ad finem fol.28.col.ii.Infertur vii. ex uero intellectu.d.§ & recepta differentia inter conductio nem a repub. & conductionem a priuatis,ad caſum Deci. conſil.ccxcii.ubi agit de quodam conductore a repub.Flo ren.uideturque immemor prædictæ diſtinctionis, quum debuiſſet reſpondere,ſufficere tūc conductionem modici temporis. Infertur viii.non ſatis memorem huius diſtin- ctionis. Alex. in l.ſi finita.§.de uectigalibus,col.i.ff.de dā no infect. (quū tex. ibi agat de fundo uectigali Reipub. ſecundum glo. & alios) ſuperuacuo tunc exigere condu- ctionem ad longum tempus.Infertur. 9. contra Bald. nō ſolitum allegari,in ca.literæ,num.4. de dilatio. ubi tan- quam inuicem aduerſantes citat I.C.in d.§.qui in perpe- tuum, & in l.ff.de loco publ.fruen. dicens alterum exige re longum tempus,in conductore Reipub. alterum nō di ſtinguere inter conductorem ad longum uel modicū tē- pus,ſed utrique idem ius tribuere,quam anxietatem Bal. euaderet,ſi ad ſupra dicta aduertiſſet.Infertur.x. ſolida ra tio ad receptam opinionem quæ habet, particularem ſuc ceſsorem fiſci,non poſse expellere colonum.etiam modi- ci temporis gloſs. Barto.per text.ibi,in l.fi.ff.de iure fiſci.

gl. Cyn. Bart. Bald. Salic. in l. emptorem, C. loca. Bar. in l. cognouimus, per tex. ibi, C. de mancip. & colon. & Alber. in l. defuncta, in princ. ff. de uſufruct. Ioan. Plat. in l. ſi tẽpora, in fine. C. de fide inſtrumen. & iure haſ. fiſca, Roma. in l. ſi filio, §. ſi uir. num. 10. & Paul. num. 4. Alex. n. 5. ff. ſolut. matri. Iaſ. in l. diuortio, num. 36. eod. tit. Guid. Pap. deciſ. cccclxxx. Ratio igitur erit ultra ſcribẽt. quia in cõducentẽ a fiſco transfertur ius in re, quod regulariter ceſſat in alio cõductore. Vbi autem ius reale acquiritur conductori, ceſſat d. l. emptorem, ſecundum omnes ibi Pau. in d. §. ſi uir. nu. 5. Bart in l. qui fundum, ff. loca. quæ ratio doctis forſan magis placebit, quam alia quæ communiter traditur a gl. & ſcribent. de fauore fiſci. Infertur xi. lapsũ in hac re fuiſſe doctiſſ. Alex. in d. §. ſi vir, col. 3. num. v. ubi fatetur proximum ſpeciale in conducente a fiſco, negatq; illud in conducente a Repub. contra Roman. Sed debuit aduertere ad reſolutionem ab eo probatam in d. l. diuortio, § ſi fundum, ex qua reſultat neceſſario in cõducentem a Repub. transferri ius in re, & ideo tunc non procedere regu. d. l. emptorem, ſecundum communem traditionem cum iis, quæ notat Plat. in d. l. cognouimus, C. de mancip. & colon. Infertur xii. ad opinionem Roman. in d. §. ſi uir, num. 13. qui in conducente ab eccleſia, ſimiliter limitat regulam d. l. emptorem, ut tunc ſucceſſor particularis teneatur ſtare colono, quod uoluit Bart. in d. l. cognouimus inferẽs de fiſco ad eccleſiam. Alex. autem contradicit in d. §. ſi uir. num. 5. improbãs fundamentum Roma. qui arguebat de Republ. ad eccleſiam, per l. ſi. C. de ſacroſ. eccl. dicitq; Alex. in Repub. id non inueniri, & ſic negabat antecedens, in argumentatione Roman. Sed in hoc labitur Alex. non enim id bene negat, attentis iis, quæ dicimus in præcedenti illatione, meliusq; reſpondiſſet non inueniri ſcriptum, in conducentem ab eccleſia ad breue tempus, tranſire ius in re, ut tranſit in conducentem a ciuitate, vel a fiſco, qua ratione opinionẽ Alex probat Curt. ſeni. cõſ. x. Sed nõ putarem recedendũ ab opinione Bart. & Roma. ob ſuperius tradita de fide in cõuentionibus fiſci, uel Reipubl. quæ magis militant in eccleſia, ne conductor ſe frau

datum

datum conqueri poſſit, iuxta c.per tuas,cum gl.de donatio.Et hoc contra Alex ſequitur Hieron.Crat.conſil.xcv. numero.23.lib.j.Argumẽtatio autem Roma.a ſimili uel æquiparatis fragilis eſt,ubi dari poteſt ratio diuerſitatis, ex traditis a Felyn. in cap. tranſlatio, numero 10. de conſtitu. & in c.2.n.9.de ſponſ.latè.Nicol.Euerard.in centuria legali, c.x.ubi in ca. 26. tractat arg. de fiſco ad eccleſiam, & Panorm.in c.auditis,nu.x.& ſeq.de in integ.reſti. Bal. in l.1.C.ſi propt. publi. penſitat.Nec omitto quod ratio noſtra ſup. circa conductorem fiſci uidetur non negligenda,quia Rom. ſtatim allegandus,& alii afferunt,illud ſpeciale non probari in d.l fi.ff.de iur.fiſ.quod ſi ita eſt,minus quidem id probatur in d.l.cognouimus, quam Rom. extollit in ſingula.lxii.Alexan.& alii in dictis locis. Sed illa l. loquitur de colonis antiquiſſimis, non autem indiſtincte de quolibet colono,ut a ſcribent. citatur. Temporis autem antiquitas in omnibus grandes inducere effectus notiſſimũ eſt,de qua re extat curioſus tractatus Aymon. Crauet. Vnde contra Barto.& alios in d.l.cognouimus,contra Roman.d.ſingula. uerius puto,pœnam priuationis,quam.l.illa irrogat ſucceſſori repellenti antiquiſſimum colonum,non extẽdendam in ſucceſſorem eccleſiæ uel Reipubli.uel fiſci, expellentem alium colonum,licet concederetur extenſio eiuſdem.l.quo ad principalem concluſionem,ut ſatis ſit ne colonus expellatur,non autẽ quod ſucceſſor contra faciens re ipſa priuetur.cũ potuerit iuſto colore moueri,ex regul.d.l emptorem,& d.l.qui fundũ.C. & ff. locat. Faciunt quæ ſupra diximus ex Ioanne Andrea, & magis uiris,de non extẽdenda pœna legis. Maxime quia dicta l. cognouimus,non uidetur comprehendere ſucceſſorem ex cauſa onerosa, ibi, *meruerint*: nec emptor ita aſtringi debet conuentis a uenditore, ſicut donatarius a donatore. Tandem ex prædictis nemo inferat quod conducens a fiſco uel Republ. ad breue tempus: æquetur emphyteotæ, cum præiudicio locantis, puta ne expellatur non ſoluendo, niſi poſt tempus quo expellitur emphyteota. Contrariam enim uerius eſt, imo quod ſtatim poſſit expelli,ut ſimplex conductor

ſecundum Paul.& Imo.in l. uectigalia.§.i.ff. de publi. & uectigal. per tex. ibi ſentit Bart.in l.j.C.de admi.Reipub. & ibi Plat. & Firmia.de gabel.2.par.num.15.Bald. in c.litetæ.nu.i.ad fin.de dilatio. licet uariet gl & Ang.in dict. l.uectigalia,& Bal.in l.i.C.ſi prop.public.pēſitat.Quę om
69 nia quotidiana ſunt,nec alibi ita explicata. Ex prædictis infertur, an pater in aduentitiis filii poſſit ſeruitutem cō ſtituere quod regulariter negandum eſt ſicut in aliis fructuariis, ut deduximus in præcedenti parte, explicando tex.in l. ſed & ſi quid.19.§.ſi. cum.l.ſeq.ff.de uſufruct. notat Paul.in l.2.ff.in fi de ſeruitu. Ideoque ſuadetur ex l. C.ibi,quatenus habet,ſeruitutem conſtitui non poſse niſi a plene domino.tex.in l.unus ex ſociis.34. ff.de ſeruitu. ruſtic. prædior.Probatur etiam, quia patri interdicitur alienatio in hac l. eſset autem alienandi ſpecies ſeruitutem conſtituere,ut inquit gl.in cap.i §.quid ergo,de inueſtit.de re alien.quæ potuiſset adducere uulga.l.fina C. de reb. alie. Suadetur etiam quia patri conceditur adminiſtratio ad utilitatem filiorum,ſecundum Bald.hic in fine, & probat tex.in l.generaliter,uerſi.neg.C.de ſecund.nup. Eſſet autem detrimētum manifeſtum,conſtitutio ſeruitutis.l.ſtipulatio iſta habere licere.§.ſi quis forte, ibi, *minuitur*.ff. de uerbo.oblig.Si tamen pater iuſta cauſa ad utilitatem filii, uendendo uel permutando,ſeruitutem cōſtituerit, ſuſtinebitur illa ſeruitus; ſicut totali alienatio rei ex iuſta cauſa patri permittitur abſque decreto; ſecundū re-
70 ceptiorem opinionem quam ſup. plene defendimus.Sed ex ſcriptis noſtrorum in uariis locis, uidetur idē reſoluendum in patre, quod omnes reſoluunt in fructuario,feudatario, emphyteota & ſimilibus, ut ſcilicet conſtitutio ſeruitutis nō ualeat in pręiudicium domini directi, maneat tamen durante uſufructu, iureque ipſius emphyteotæ & ſimiliū,per tex. in d.§ quid ergo, de inueſtitu.de re alien. ubi imperator id aperte ſtatuit in feudatario, & ibi Bald. nu.2.dicit eum text.ſingu. & continere ius cōmune,ideoque comprehendere emphyteotam. quod etiam uult idē Bal.in leg. & in prouinciali,num.3.C.de ſeruitu.& aqua. & ibi Sayce.& Pau citantes dict.§.quid ergo: & tex. in l.
lex

lex uectigali.ff.de pignor. ubi ita reſoluitur in habente fundum uectigalem, cum obligante, inquit enim tex. hypothecam durare quandiu durauerit ius emphyteotæ, & ita gl. & Ange. ibi; idque ut receptum tradunt Aluaro. & Præpoſ. in d.§. quid ergo. & Afflict. nu.3. & nu.34. & Iaſ. hoc cõmendans. in l. fin. nu. 118. C. de iure emphyteo. qui debuiſſet in hanc ſententiam adducere authoritatem Bar. eam clare probantis, in l. j. §. fi. ff de ſuperfi. & ita in prædictis ut receptum tradi. Cæpo. de ſeruitut urba. c. xiiii. Afflict. deciſio. ccclxxx. nu. 2. & ſequen. Curti. de feud. quæſtio. xiiii. tradit Alex. conſil. clxxiii. numero 1. libro 2. tradit Cardina Pariſ. conſil. xcviii. numero 11. libro 2. late Boer. deciſ. clxxxi. In eandem partem citatur gl. quæ idẽ aperte uult in l. 3. ff. de ſeruitut. dicens emphyteotam & ſuperficiarium poſſe ſeruitutem conſtiruere, tanquam utiles dominos, & ita Alberi. & Pau. ibi generaliter id probantes cum prædicta diſtinctione: & latius ibi Pau. Caſt. nu. 2. & ſequen. & illam glo. ad hoc extollit Iaſ. in d. l. fi. nu. 118. quæſtio viii. C. de iure emphyteo. idem Iaſ. in l. 3. §. ex contrario, nu. 66. ff de acqui. poſſeſſ. latius idem Iaſ. conſi. 123. libro. 4. Addunt etiam plures poſſe emphyteotam cõſtituere uſumfructum duraturum quamdiu emphyteoſis durauerit notat Bald. in l i. §. item in fundo. ff. quib. modis uſusfruct. amit. per tex. ibi: idemque probat Barto. in l. 3. §. ex contrario, col. fin. num. 12. ff. de acquir. poſſeſſ. & ibi Alex. nu. 30 & 36. ibique Iaſ. nu 64. & cum ſolo Bald. ubi ſup. idem Iaſ. in d. l. fin. nu. 118. C. de iur. em phy. & cum eodem Bal. Coraſ. in d. l. iii. nu 25. ff. de ſerui. & ita Albe. non relatus, in d. l. i. ff. quibus mod. uſusfru. amit Iaſ. cõſi. Ex his (ut ex multis aliis) depræhenditur quam ſit dolenda confuſio ſcriben. in hac iuris facultate: Iaſ. enim d. §. ex cõtrario, nu. 66. citat gl. Bal. & alios, in c. i. de c Corad. & alios alibi contradicentes, imo ꝙ feudatarius uel emphyteota nõ poſſit uſumfructum conſtituere, & ita putat ſcribent. inuicẽ aduerſarii, ita etiam Curt. de feud. iiii. par. quæſt. xv. putat eoſdem ſcriben. ſibi contrarios, miraturque nimis quomodo apud eos communis ſit opinio, ut uaſallus & emphyteota poſſint ſeruitutem

conſtituere, nō autem uſumfructū. Nec ibi meminit Bar. Bal.& aliorū in locis hic relatis, qui uſumfructum in hoc æquiparant aliis ſeruitutibus, aſſerentes indiſtinctè poſſe emphyteotam & uaſallum uſufructum omnemque ſeruitutem impunè conſtituere. Et ultra eos inuenies Roma. ſingu.326. apertè tenētem contra Bal.ꝙ. emphyteota vel vaſallus non poſſit uſumfructum conſtituere: idemque tranſcribendo uerba Rom. tradit Cremenſ.notab.85.ubi bene reſpōdent ad tex.in d.l.ff.quib.mod.uſusfruct.amit. ibi, *conſtitutus*, In quo etiam aduertendum eſt, ꝙ Alex. conſil.xviii.lib.5.(malè citatus a Iaſ.in d.§. ex contrario) plane ſentit non poſſe emphyteotam uel uaſallum uſum fructum conſtituere, atque ideo in caſu de quo ibi conſultus fuit, probat non fuiſſe uſumfructum,ſed obligationē perſonalem, circa fructus rei, quod libere fieri poteſt,ſecundum ſcriben ibi allegatos, cum traditis a Iaſ.in l.filiuſ fami.§.diui,in ii.lectur.num.83.cum ſeq.ff.de lega.1.Qua in re Alex.Iaſ.& ij quos citant,aperte uolunt.quando agitur de fructibus tantum, nihil referre inter conceſſionem uel locationem ad longum tempus, eandemve ad modicum,quia tunc ſemper militat illa ratio obligationis perſonalis diuerſa a iure reali, iuxta.l.fin.§.fin.ff. de contrahend.empt.cum multis quæ tradit Palat.in c.§.trigeſimo octauo, & latius Tiraq.de retract. ligna.§.i.gl.7. ex num. 46.Vt hinc obiter caueas ab Afflict.lib.iii. conſtitut. Rubr.5.nu.19.ubi & in iis terminis incaute diſtinguebat inter longum & breue tempus, in quo melius ſentit idem Afflict.in c.in princip.nu.30. cum Iſer.ibi,de probat. feu.
71 alien.per Fede.in hac ſcriben. confuſione mutuaque pugna,quam Cur.miratur.Iaſ.uero ægre concordat (qui tamen quanta ſcriben. uarietas ſit non uiderunt) aduerto Iaſ.ipſum in dict.§.ex contrario, nu.66.in fin.tandem intelligere gl.& Doct. in c.i.de capit.Corradi.ſecundum diſtinctionem ſuperiorem,ex c.i.quid ergo,de inueſtitu. de re alien. Vt ſic concordentur gl. & Doct.& ita Afflic. in d.cap.§.præterea,colum.i.num.5.de capitu.Corrad.ſecure intelligens gloſſ. & Doct. ibi, ut uſusfructus a feudatario conſtitui nequeat in præiudicium domini, bene tamen

men cum damno ipſius feudatarii,durante iure ſuo.Curr. autem dict. quæſtio. xv. in 4. part. de feud. aperte tradit gloſſ. & Docto.ſibi ipſius aduerſari, nec prædictam cōcordiam admittere,ideoque miratur, cur in uſufructu, gloſſ. & Doctor. negant, quod in alia ſeruitute permittunt. Et uere gloſſ.d.capitulo.i.uerb.alienationes,de capit. Corra. prorſus negat feudatario facultatem conſtituendi uſumfructum, eamque ut receptam citat Alexand d.§. ex contrario,nu.37.ubi hoc inuolutum relinquit. Ego aduertebam ultra omnes,dici poſſe glo.ſibi nō aduerſari, quia in ¶ l.3. ff. de ſeruitu.loquitur de emphyteota , cui concedit poteſtatem cōſtituendi ſeruitutem,recteque a Doct.intelligitur durante iure ſuo glo. autem in dict. c.j.de capitu. Corra.loquitur de feudatario,in quo ſi diligenter feudorum iura inſpiciantur maiori rigore alienatio prohibetur,idque depræhendetur,conferendo deciſionem.l.fi.C. de iur. emphyte cum prohibitione. dict.c.1.de capi. Corra.& magis.c.i.§.i.de prohib. feudal. alien. per Federic. & ibi gl.& Doctor.Poteſt autē ratio differentiæ conſiderari, quia in feudo maior eſt gratia domini, cui magis ſubiicitur perſona uaſalli,cū & fidelitatem iuret,at emphyteota ſolam penſionem debet,non ius clientelæ,ideoq; in propoſito nō uidetur ſatis tuta æquiparatio emphyteotæ & feudatarii,quā faciunt Bal. & omnes in dict.§.quid ergo; & in aliis locis ſup. citatis.Pro extricanda etiam ſcribent. cōfuſione aduerto,quod tam emphyteota, quam feudatarius nō punirentur concedendo uſumfructū alii,quia tūc rē ipſam proprie non alienat,nec etiā totū ius ſuum. unde nō recte applicaretur pœna cōmiſſi, quamuis domino daretur ius reuocandi talē alienationem feudatarii,nō ideo pœna priuationis applicanda eſſet. ſecundum ea quæ ſu- ¶ perius diximus ex Ioan.Andre. & aliis.Addo etiam ſecure dicendum fore contra uerba.gloſ.d.l. 3. ff. de ſeruitu. contra Bart.Bald.Iaſ. & alios ubi ſupra emphyteotam nō poſſe conſtituere uerum uſumfructum : uerus enim uſuſfructus perſonæ habentis inhæret, non alterius, hic autē ius tranſlatum ab emphyteota,nō poteſt nō pendere a uita & iure transferentis, & conſequenter nō eſt verius uſusfructus

fructus,quod probatur in terminis ex d.l.lex uectigali.ff. de pignorib. & in ſimili ex l. neceſſario,§.fi.ff de peric. & commo.rei uen. Valebit ergo ea conceſſio emphyteotæ, ſed non transferet uerum uſumfructum. Hinc deducitur, retenta communi opinióe,par ius eſse in emphyteotá & fraudatario,ut conſtituto uſusfructus alteriusq; ſeruitutis impune fieri poſset,maneatq; quandiu durauerit ius conſtituentis.Circa pœnam uero priuatoris, facilius reuocabitur tranſlatio feudatarii quam emphyteote. probata autem fraude reuocabitur alienatio etiam cum pœna priuationis.ut in c.i j §.calidis de prohi.feu.alien.per Feder. Ex his infertur utilis reſolutio ad tex. in d. l fin.C.de iur. emphyt.ſimiliterq; ad tex. in l.j §.itē fundo.ff.quib.mod. uſusfr.amit.ad tex.etiam in d.c.i.§.quid ergo, de inueſtit. de re alien.Infertur ēt reſolutionem quam ſup.tradimur, circa emphyteoſim uel locationem ad lōgum tempus, factam a poſseſsore maioratus,ne obliget ſucceſſorē,nec ui res habeat ultra uitā poſſeſſoris locantis, quod ultra ibi citatos,apte confirmabit ex Curt.de feud 4. part. q. xiiii. ad mediū.Infertur etiā cōtra duā opin.euidentemq; ſcribentiū repugnantiā,dum alibi uolunt emphyteotā locantē ad longum tēpus incidere in cōmiſſum,quod ſup.damnauimus,manifeſteq; cōuincitur ex hoc quod ipſi ſibi aduerſantes permittūt impune,ut emphyteota poſſit uſumfructū & ſeruitutē concedere,quod plus eſt,quā ad longū tempus locare,ut cōſtat ad ſenſum, & ex Bal.Nouel. infr. citando,iuncta.l.v.ff.de fund.dotal.Probaturq; fortiſſime argu.fructuarii, cui indiſtincte permittitur rē locare, ſine temporis differentia.l.arboribus.xiii §. uſufructuarius. ff. de uſufr. Ex eiſdē infertur comprobatio ad id quod tradit Bal.Nouel. de dote.vii.par.priuile.i.limi.xvi.poſſe uirum longum tempus locare fundum dotalem,ut tamen locatio tantum maneat durāte iure ipſius mariti, quod etiam probat Ioann.Boſch. de legit. nup.5.par.nu.57.in 5.uol. tracta.cuius rei tunc utilitas erit, ut maritus nec uxoris nomine reſcindere poſſit talem locationem,licet alias rei dotalis alienationem a ſe factam ,ſaltem uxoris nomine reuocare poſſit, ex gloſſ. & Docto.in princip.Inſtit.quib.

alien.

alien. licèt. de quo proximè dicemus. Ex eiſdem infertur ad poſſeſſorem maioratus, ut ſecurè dicamus poſſe eum ad vitã ſuam conſtituere uſumfructum & ſeruitutem, non autem duret poſt eius mortem, nec ut ſucceſſorem obliget, quod directe & neceſſario ſequitur ex d. §. quod ergo: de inueſtit. de re alie. ex dictis a Bar, Bald. & aliis ubi ſup. maximè ex Bal. l iii. nu. 3 C. de ſeruitu. probatur ſatis in ſimili ex gl. in c. ueniens, de tranſact. uerb. inter, & ibi Panorm & ex Paul notabiliter in l. in concedendo, nu. 4. uerſicul. idem in hærede. ff. de aqua. plu. arcend. Et a fortiori in hoc caſu id dicendum eſt, cum hic poſſeſſor maioratus durãte ſuo iure, ſuperiorem in his bonis non habeat nec ius ſucceſſoris interim tanti momenti eſt, maximè cũ ei nullum præiudicium fiat. Poſſeſſori autem quatenus ſolum diſtraxerit, quod reſpicit fructus ſui tẽporis, non põt interdici uſus bonorũ, ut merito reiicienda ſit contraria opin. docti Hiſpani Anto. Gomet. l. Tauri, quadrageſimo. nu. 65. qui cũ pro hac parte benè arguat, male ab ea receſ-

72 dit. Ex prædictis tandẽ infertur ad deciſionẽ ac uulgarem allegationem. d. l. ex uectigali. ff. de pignor. cum qua allegari poteſt tex. in c. nuper a nobis, de don. inter uir. & ux. & quæ tradit Deci. in l ſi ſocius. nu. 6. ff. ſi cer. pet. Non tñ perpetuo tenet illa regula, ut finito iure dantis, finiatur ius accipientis, aliquando enim diuerſum obſeruatur, ut nouiſſimè tradit Coraſ. l. iii. numero 17. pag. cxlviii. ff. de ſeruit. Eandem regul. d ll. ex uectigali. notabiliter in ſuis terminis limitat Alex. conſ. cclxxxiii. nu. 5. libr. ii. aliter etiam limitat Afflic. in c a. i. §. ſi quis de manſo. nu. 80. cum ſeq. de controuer. inueſtit. Vtilior limitatio ad illam l. eſt, ut procedat tantum quando res redit ad dominum ex neceſſaria conſolidatione, proprioq; iure domini, quale eſt ex commiſſo felonia, uel fine generationum. Si eſt actu ex uoluntario donationis, uel ſucceſſionis ex teſtamento uel ab inteſtato, tunc enim res non redit liberè ad dominum, ſed potius dicendum eſt durare hypothecam, aliaque onera impoſita ab emphyteota uel feudatario, ut dixit Petrus a Bellapert. & Ioan. Reynal. quos refert Curt. de feud. iiii. parte, quæſtio. xviiii. ad finem Guid. Pap. de-

ciſio

ciſio.585.& Guiliel. Benedic.in c.Raynucius, uerb.& uxorem.num.561.Boer.deciſio.181.Coraſ in dic.l.3.nume. 26.in fin.ff. de ſeruit. Molin. in conſuetud. Pariſ §.13.in gloſ.5.numero 26.Tiraq. de retract. ligna.§ 34.glo.i.numer.9.Nec omitto quod ex regu.d.l. aptè funditur opin. Ripæ & Tiraq.quam non bene improbat Molin. d.lib.1. §.30.nume.85.Aliqua etiam utilia ad illã l. tradit Alc. in l.debitorum,num.11.C. de pact. & alia Iaſ. in l.iii.nu.67. uſque ad nu.71.C.de iur.emphyt. latius Tiraq. de retrac. ligna.§.i.gl.9.num.26.trib.ſeq Ex eadem l. eſt contentio Bar.& Bal. ad grandẽ quæſt. in materia l.ii.C. de reſcind.
23 uenditio.ubi aliquando,Deo duce,dicemus.Circa eandẽ prohibitionem huius.l. interdicentis patri alienationem aduentitiorem filii,quæſtionis eſt, an pater ipſe alienans poſſit rem uendicare ab eo in quem alienauit? Videturq; non admittendus, ex regu.uulgari.l.poſt mortẽ,ff.de adoption.ubi gl.& Doct.notant, quod nemo audiatur cõtra factum propriũ, & ita tex.in l. cum profitearis.C. de reuocand.donatio.Poſſet etiam obiici alia regula trita, quem de euictione tenet actio,eundem agentem repellit exceptio.l.uendicantem.ff.de euiction. Quæ uulgaria nõ obſtant, magiſque dicendum eſt patrem alienantem contra prohibitionem huius.l. ex ea admittendum ad irritãdam alienationẽ,& rẽ uendicandã nomine filii.ſecundũ gl.expreſſam Bal.Salyc.& alios in l. cũ a matre.C. de rei uend. argu.l.quemadmodum.C.de agric. & cenſit. quam notat glo.in dic ll.pro earum limitatione,ut non procedant qñ alienatio fuit contra legem,& ita Alberic.in d.l.uendicãtem,& ibi Saly. ita etiam Bal.in l.I.C. de libera. cau. & alios referens tradit Iaſ. in l. iuſiurandum. §. procurator. nu 30.in fi ff.de iureiuran. nec putet aliquis d.l.uendicãtẽ,loqui etiam de alienatione nulla (ut uulgus putat, qñ uenditur res aliena)nam de iure talis uẽditio cenſetur ualida,iuxta tex. in l. rem alienam 28.ff.de contrah.empt. tradit notanter Afflic. Deciſ.369 ut hinc colligas magis reſiſtere legem alienanti rem filii, cuius adminiſtrator eſt, quam ſi uendat rem alterius, contra Bal.in leg.i.in iii.oppo.C.ad exhib. Melius etiam retorquetur argu.d.le.

uen-

uendicantē,& alia quæ obiici poſſent, nam ibi repellitur uenditor ſi ueniat iure proprio contra alienationem,quā fecit prætendens forte ſi ex noua cauſa dominium aſſequutum; hic autem pater obligatus ex ſua perſona reuocat iure & nomine filii,ut eius adminiſtrator,quod generaliter licet,ſecundum Salyc.in d.l.uendicantem.Alberi. in d.l.poſt mortē,col.iii.uerſ.ii.& Alex.conſi.cix.nu.4.li. iiii.qui adducit arg. ex gl in princip.Inſtitu quib.alie.lic. in uerb.interdicta.quæ habet,uirum alienantem rem dotalem contra iuris prohibitionem, poſſe rem auocare etiam conſtante matrimonio,& idem uult.gl.l.unç.§.& cū lex C.de rei uxo. acti. in uerb.alienare, & eſt recepta opinio,ſecundū Ange.Aret.in d princ.col.ii.& ibi late Riminal.& ita aſſerit Bal. Nouel. de dote vii. parte priuil i. limita.xii.Cape.de dote.4.quart.q.xx.Ant.Gomet.l. Tauri,l.nu.63.& hoc probat Bar.in l.cum uir.nu.13. ff. de uſucap.& ibi Imol.contra gl.ibi de qua tamen cōcordāda agit Nicel.concordan.cxx. Sic in caſu notabili,circa alienationē extra familiā contra prohibitionē teſtatoris,notat Paul.in l.filiusf.§.diui nu.3 in fi.ff.de leg.i.de quo infra.Idē probatur magis ex c. ſi quis presbyterorum, ſecūdum cōe intellectum, de reb. eccleſ. non alien. recte adductum á gl.in d.prin.Inſtitut.quib.aliena.licet,ibi enim prælatus alienans rem eccleſiæ contra iuris præcepta, poteſt eandem rem uendicare nomine eccleſiæ, quia tunc cenſetur altera perſona,ſecundum Imol.& alios ibi,& nouisſime Bero.num.46.ubi ita generaliter limitat reg. d. l. Vendicātem.quod in terminis decidit.q.noſtrā, & ita ceſſant,quæ ex aliis tradit Tiraq.de retr.ligna.§ xxvi. gl. ii. ex nu.7.facit tex not.in l.tutorē.ff.de iis quib. ut indign. ibi,*diſcreta iura,quāuis plura eandē perſonam*, & ibi, *non ſuæ perſonæ iure,ſed pupilli*,notat Areti. in l. in pluriū ff. de acquir. hæred.ubi aliqua tradit,de publici qualitate in eadē perſona,& notabiliter Deci.in c.ex literis, col. pe.de probatio.ex nu.14.ad l.ſi conſul.& Bar.ff.de adopt.facit tex. in c.a collatione, de appella. in vi. ubi in eadem perſona dantur diuerſæ qualitates,Epiſcopi & Canonici, expēdit Dec.in l.i.in ii.lectu.nume.90.C.de admit.Ad idem ſolet

ne-

notari tex.in l.binus.C. de aduoc. diuerſo.iud.ubi Bal.in fi.tradit,poſſe quem duplex ſalarium percipere, ſi duplex officium gerat.idem Bal.in l.ſi duobus.ff. de conditio.&c. demonſtr.Bald.in l.fin.C.de appellatio. Roma.conſ xxv. Fely.in c.cum olim col.ii de re iudica.Benedic.in c.Raynucius,in trac.de fideicommiſſ.ſubſti nu. 10.Ioã Plat.in l. maior.C de dignit.nouiſſimus Hiſpa.de Auendano, cap. iiii.fol.48.Sed illa.l. ad hoc male citatur a multis ex i js & aliis, non enim loquitur de uno habente duplicem qualitatem,duplexue officium, ſed de pluribus habentibus idẽ officium cum æquali prærogatiua, ut conſtant ex litera, ibi,*paribus dignitatis & priuilegiorum inſignibus*: idque contingit ſæpe in curia Romana,nec minus frequenter in curiis principum, ut eiuſdẽ qualitatis exerceantur plura officia æqualia,ut alibi inquit tex.in l.ſ.d & milites.x.ff.de excuſ.tuto. ibi,*coequalitas enim honoris militiæ*. Sed an filius admittatur ad irritandã alienationem aduentitiorũ a patre factã,uideturq; nõ admittẽdus,cũ ante finitũ uſumfructũ patris,ius agẽdi non ipſo filio, ſed patri cõpetat in aduentitiis,& filiusfa.regulariter nõ agit iuxta l filiusf. viii. ff.de act.& obli.cum traditis in l.fi.§.neceſsitate,infr. ri.j. nec quis ante diẽ agendo auditur.l.i.§. dies. ff. quan. dies uſusfr.lega.ced.Hoc aperte probari uidetur in l.i.in fi.infra.de annal.excep. & ita in terminis notãt Bar. & plures quos refero in Authen.ſequent. nu.44. & 45. Sed iis non obſtantibus contrarium probo in dic.Authen.cum Bal.&
5 paucis quos ibi refero,facit gl.in l.ſi quis.§ fin. ad fi.C. de ſecun.nup. ibi,*fraude alienando*.facit Bal.hic.ad fi dum intelligit poteſtatẽ patris quoad cõmoda filiorum,facit etiã quod generaliter, tradit a multis,adminiſtratore contra legem alienãte,admitti dominium aduerſus alienationẽ at per Bero.in c.ſi quis preſbiterorum numero 37.de reb. eccleſ Iuuatur enim hæc opin. ex his quæ diximus in ſecunda parte, ut pater remoueri poſsit ab adminiſtratione, ſi aduentitia filii citra cauſam utilitatis alienet, tunc enim cenſetur pater fraude agere, ut not. Bal.in c.i. §. hoc quoque numero. 4. de ſucceſ. feu. Interdum nam que parentes, uel inſtigationibus aliorum, uel iniquitate

pro-

propria,etiam in filios inique & fraudulose uerſantur,ut in l.iiij.ff.de inoffic.teſtam.Cõfirmatur etiam ex deciſ. l. Imperator.ff.ad Trebell.ibi enim auditur filiusfa. contra iniquam alienationẽ patris.in bonis in quibus ſpem, nõ dominium habet a fortiori ergo in aduẽtitiis, ſecundum Pau.& Alexan. ibi. & ita alias in alienatione feudi ſtatim admittitur filius,ut in c.j.§.Titius,ſi de feud.fuer.contro. inter dom.& agna.& conſultius eſt ut filius quam primũ audiatur,ne lapſu temporis difficilior fiat reuocatio, ma-
75 xime cum glo & & Docto.dicãt, mortuo patre filiũ hęredem non admitti contra alienationem,ut infra.In hanc partem conducit opinio. Bal.in l.ii.ad fin.nu.j.C.ſi quid in fraud. patro.ubi ſcripſit, ex æquitate ſuccurrendum filiis,quando pater bona diſſipat,ut ex his aliqua ſeparentur pro alimentis & legitima,idq. probat Paul. ibi id extollens,nu.6 idem Pau.in d.l.Imperator, & ibi. Alex. nu. 13.ibi ẽt Hiſpan.Segura,num. 118.& Claud.ibi & Iacobi. a S.Georg.in l.lis nulla, nu.3.ff.de iudi. & in l. patronus, nume.5.ff.de probation.& in d.l.lis nulla, citat ad idem Roman.& ita Palat in repetit.C §.xvii.nume.14. Fabian. in authen.nouiſsima,num 83.C.de inoffic.teſtam.& non citato Bald.tradit Cagno.in l.fin.in fine.C. de pact. Contra uero citatur,idem Bal.in l.non poteſt.ff.de adoption. quem ſibi contrarium putauit Alexan. in d. l. Imperator. Iacobi.ubi ſupra Iaſ.& nouiores infra citandi.Et hanc partem contra Bal.in d.l.ii.magis probat Iaſ.in §.item ſi quis in fraudem,numer.4. Inſtitutione de actionib.& in l.ſi is qui temporali.§.ſed & ſi quis, numero ſexto. ff. de iureiurand.& in lex.Cornelia, numero. ſexto. ff. de uulgari. & pupillari.dubitat idem Iaſon in dicta Authentica, nouiſſima.numero octauo. Et ita Chaſſa.in conſuetudine, Burgun. Rubrica ſeptima,paragrapho ſecundo,nume. quarto.folio 230.& hoc contra Baldum,in dicta l.ſecunda dubitans probare uidetur Cacialup. in l.frater a fratre, nume. centeſimauigeſimaſecunda,ubi dicit uarie in hoc iudicatum uidiſſe. Ex numer.autem ſcribentium receptior uidetur opinio Baldi in dicta l. ſecunda & Iaſon. in contrarium citatus, magis dubitari quàm aſſerere uidetur

quicquid contra dicere uideatur non indiligens Peres ad
¶ Segur. ubi ſupra. Qua in re nunquam uel difficillimè in praxi obtinebit opinio Baldi. quoad legitimam,ut bene ſentit Salycetus,in dicta.l.ſecunda,ad finem.C.ſi quid in fraudem patroni, meliusque Cacialup. ubi ſupra. refragentur enim iura, eorumque rationes, quibus firmiter conſtituitur, legitimam nullo modo deberi filio uiuente patre, nec potens eſt authoritas Doctorum ad inducendam tam exorbitantem deciſionem, quia tunc moderatum remedium a iure datur, ut patri diſſipatori interdicatum bonorum adminiſtratio, eique detur curator iuxta.l.primam in fine.ff.de curato.furio. ubi exprimitur ut filius ipſe potius quam alius curator detur. Sic igitur ſufficiens remedium ordinarium excludit extraordinariũ & exorbitans,maxime quod pater,poteſt mores emendare,ideoq; non ſtatim tractandum eſt de legitima,quę etiã certa eſſe non poſſet ante mortem patris.Atque ita reſoluo ut ex prodigalitate uel ſiniſtri moribus patris,nõ ſtatim ex bonis illius aſſignetur legitima filio.Nec ad hunc caſum trahi poteſt. longè diuerſa ſpecies dictæ.l.Imperator, loquentis tantum de bonis relictis patri cum onere reſtituendi filio, & in hãc partem induci poteſt l.penultima.ff.de curator. furio. Ad caſum uero alimẽtorum,cum a patre uiuente magis debeãtur, totius procedet traditio
76 Bal. in d. l. ii. Ex his infertur ad quæſtionem patris alienantis ex cauſa oneroſa,an & quomodo filius admittatur aduerſus alienationem, ſi enim pater alienauerit donãdo uel ſimili cauſa lucratiua, notum eſt competere querelam inofficioſæ donationis,per totum. C.illo ti.& in l.Titia.lxxxix.§.Imperator.ff.de legatis ſecundo,de qua re ultra ordina.extat curioſus tractat.Carol.Molyn. In hoc autem articulo dixit gloſſ.in l.prima ad fin.C. de inofficio. donatio.non poſſe filium reuocare niſi donata,non autẽ alienata titulo uniuerſo, in quo dicit meliorem eſſe cõditionem patroni, qui reuocare poterit alienata etiam ex cauſa oneroſa,in quo etiam ſcribent. in §. item ſi quis in fraudem,Iuſtitutione de action. uolũt melioris conditionis eſſe patronum,quam uerum creditorem, ut tradit Iaſon.

ſon.ibi,numero.33.cum aliis,aſſerens quod patronus pro ſua legitima reuocat alienata titulo oneroſo, licet contrahens cum liberto fraudis particeps non fuerit, quod re quiritur in alienatione debitoris, ut a creditore reuocetur, & ita in filio,ne ullo modo admittatur contra alienationem ex cauſa oneroſa, tradunt Bald & Paul. in l.ii.C. ſi quid in fraud.patro.& Paul. in Rubric.C. eodem ad fin. Alexand.conſi.55.numero.1.lib.i.idque receptum aſſerit Molyn.in conſuetu.Pariſ.§.9.gloſſ.iii.nume.18.& D.Couarru.in c.Raynutius §.x.num.9.qui omnes in hanc partem citant authoritatem Barto. poſt Dyn. in l. hæreditarium.ff.de bon.authori.iud.poſſide. Iidem etiam ſcriben. maxime Bald.Paul.Alexand.& Iaſ.ubi ſupra citantes tex. in dicta.l.fi.ff.ſi quid in fraud.patro.ubi I.C.ſignificat poſſe reuocari generaliter alienationem a patre factã, intelligunt tam ex cauſa oneroſa quam lucratiua, idque aſſerunt ſpecialiter procedere in caſu illius tex.in filio impubere arrogato,ex cõſtitutione diui Pij, quẽ dicunt in hoc melioris eſſe cõditionis,quam filium ex iuſtis nuptiis procreatum, eo quod tali arrogato magis ex contractu legitima deberi uidetur,ſecundum eos,& ita Molyn.& Couarru.ubi ſupra idemq; ſentit Alberic.in l.ii.in fin.ff.ſi quis a paren.fuer.manumiſ. & ita Alexã.d.conſi. Iaſ. in dicta.l.ſi arrogator, Socin.coſi.108.nume.8. libro primo. In his

77 tamen,quæ,tot uiri doctiſſimi aſſerunt,multa ſunt emendanda.primo, contra gloſſ. Molyn. & alios qui communẽ opin.in eo ꝙ dicunt, patronum melioris conditionis eſſe quam filium,in reuocandis alienatis ex cauſa oneroſa,contrarium enim verius eſt,receptiusq; uidetur,in quo ſufficeret ſola ratio naturalis, quæ non patitur patronum filio præferri l.inteſtato.ff.de ſuis & legit.hæred. Deinde aduertendum eſt quod ſi cauſa uerè eſt oneroſa, & ſine fraude,patronus non poteſt contra eam admitti,ut colligitur ex diſcurſu totius.l.i.& titu.ff.ſi quid in fraud.patro. & ita probat textus in §. ſi quis in fraudem dicta l. prima, quem a Doctor.in contrarium adduci dolendum eſt, idẽ probat text.in l.patronus.vi. ff. de probatio. quod melius uidetur aduertiſſe Gomet.in dicto.§.item ſi quis in frau-

dem,num. 19. Inſtitu.de action. Vbi igitur alienatio uere eſt ex cauſa oneroſa abſque fraude, uides patronum non admitti:& ita l.quarta ff ſi quid in fraud. patro. ibi. *dolo malo alienatum* : uides etiam I C. in d.l. prima.§. ſi quis in fraudem,cum præced. & ſeq. tunc admittere patronum, quando cauſa oneroſa erat extrinſecus,intus autem fraudem donationemque continebat,ut alibi inquit C. in l.ſi ſponſus.§ §circa uenditionem. ff. de donat. inter uir. & uxo. Quo præhabito circa patronum,iã neceſſario ſequitur quod diximus eũ non eſſe melioris conditionis, quã filium,ſi enim fingas patrẽ alienare ſimili fuco,ut extrinſecus cauſa uideatur oneroſa,intus autem contineatur donatio in fraudem filii,non poterit quidem filius a iure reuocandi excludi, per d. iura, iuncta regula iuris, quę habet effectum ueritatemque attendi,non colorem uerborum l.inſulam ff.de pręſcr.uerb.cum ſimi.& per totum C. plus ualere quod agi,Nec Doct.hoc negarent,quia in fortioribus terminis filium admittunt ubicunq; aperte non probatur cauſa onero a, quamuis pater eam fateatur etiã cum iuramento,ut probat Barto.in l. cum quis decedens. §.codicillis.nume.4.ff.de legat.tertio.Iaſo. in dicta Auth. vnde ſi parens. Idem in l.i.colu.i.ff. de eo per quem fact. erit,idem in dicta.l.ſi arrogator,numero.25.& plures per Tiraq.de retract. ligna.§.i.glo.18. numer.80. faceturque D.Couarru.in d.c.Raynutius §.10.col.penul.Igitur ſi Docto.hęc maturius aduertiſſent, nec ſibi ipſis contrarii forent, nec ſcriptum reliquiſſent patronm reuocare alienata ex cauſa oneroſa, nec in ea re filium deterioris conditionis feciſſent,quod melius contra eos ſentit Barto.in l. iii.ſi quis a paren, fuer. manumiſ. quem plures ex ſup. citatis inepte reprehendunt, ſequentes Bal.in d. l.ii. Vnde ceſſat labor gl. & Doctor. circa rationem commenticiæ differentiæ inter patronum & filium, cum uere talis differentia iuri contraria ſit. Hinc.ii.iam infertur,in hac re circa alienationem ex cauſa oneroſa, non eſſe patronum melioris conditionis quam uerum creditorem, contra opinionem quam Iaſ. ut communem tradit, in d.§. item ſi quis in fraudem,nu.33. Quo ad reuocandum uero alie-

nata

nata ex cauſa lucratiua, filius & patronus facilius admittũtur quàm uerus creditor, ut eleganter notat Molyn. d. §. 8. glo. tertia, numer. 20. uerſic. quamuis; fol. 127. colum. ii. Infertur iii. in ſpecie, ad caſum. quem notat Barto. in d. l. ii. ff. ſi quis a paren. fuer. manumiſ. quãdo ſcilicet pater in fraudem filiorum uendit, emptorque. ſoluit, ſed de fraude participat; tunc enim contra Docto. communiter dicendum eſt, non minus admittendum filium quam patronum. Infertur quarto, in eadem ſpecie emptoris participantis de fraude, nõ minus admittendum filium ex iuſtis nuptiis procreatum, quam impuberem arrogatum ex conſtitutione diui Pii, ut recte ſcribit Bart. in dicta. l. non uſque adeo. ff. ſi quis a paren. fuer. manumiſſion. cõtra Bal. & Paul. in dicta. l. ſecunda. C. ſi quid in fraud. patro. contra Alexand & dos quos refert, conſil. 55. num. 1. & ſequẽ. lib. i. contra Iaſ. in dicta. l. ſi arregator, numer. 23. & denique contra opinio. multorum, quam communem appellat, Rubr. in l. Titia. §. Imperator, numer. 33. ff. de legat. ii. qui male præferebant talem arrogatum uero iuſtoque filio. Infertur. 5 neceſſario contra eos omnes, circa intellectum. l. fina. ff. ſi quid in fraud. patro. maxime contra Bal. in dicta l. ſecunda contra Alexand. & contra Socin. d. conſil. contra Iaſo. in dicta. l. ſi arrogator. Nam ea lex ſimpliciter uidetur æquare arrogatum patrono, nec permittit reuocationem alienationis, niſi in fraudem factæ, ut patet ex litera, ergo non concedit reuocationem ubi cauſa uere fuerit onerosa, & ſine fraude, nec text. ibi in effectu reuocandi alienata aliquid ſpeciale tribuit arrogato, contra ſupra citatus pro Barto. in dicta. l non uſque adeo. Qua in re non eſt tam deſerta opinio Barto. ut Iaſon Rube. & plures putant, idem enim uult Cyn. in l. i. q. 7. C. de inoffic. donatio. & ibi Alberic. ad fin. & ibidem Paul. col. fi. ad fin. Fulg in l. ii. C. ſi quid in fraud. patro. col. fi. & ibi Cyn. & ſecure Hiſpan-Xuar. in l. quoniam in priorib. 16. ampliatiõ. fol. mihi. 45. col. ii. qui cum Bart. tradũt, nõ minus in hoc tribuit uero filio quã arrogato, & opinionem Barto. dicit receptiorem Oroſcius in l. ſi arrogator. nu. 81. ff. de adopt. in quo iam uides Albe. & Paul. ſibi contrarios,

trarios, ſi repetas authoritates ſupra adductas. Infertur 6. in eadem ſpecie emptoris ſoluentis patri. ſed in fraudē participantis non eſſe caſum deciſum a I. C. in d.l.i. ff. ſi quid in fraud.patr.in aliisq;locis ſupra adductis,Illa enim iura loquuntur quando pretium non ſoluitur, uel minus iuſto ſoluitur, ut in toto uel parte cauſam lucratiuam habeat emptor,quod tradit Fulg.in l.i.ad fi.C.de inoffic.do. ſed ea iura extendit Bar.in d.l.non uſq; adeo,ad hanc ſpeciem, ut tunc ob fraudem emptoris detur filiis ius reuocandi:in quibus terminis raro inuenies qui ſecundum ius ciuile Barto. ſequatur, 2. enim quos proxime dixi contra plures probare opinio.Bar.loquuntur tantum circa.l. fin. ff. ſi quid in fraud. patro. ſcilicet ne arrogato plus concedatur quam uero filio. In hoc autem articulo communis opinio eſt contra Bar. ut aſſerit Rube. in d. §. Imperator. nume.33.& Moly. in dicto loco,poſt Iaſ.in dicta l ſi arrogator,nume.23 & ſic hi duo articuli longe diuerſi ſunt, licet eos non ſeparet D. Couarru. in dicto §.x.cap. Raynutius,num.9.ubi ipſe Bar. ſequitur, & Molyn. ubi ſupra nō bene tamen citant Alexan.ad Bald.in d.l.i.eoſdem terminos tam diuerſos confundunt etiam Rub.& Moly.in allegatis locis. Pro Bar. non adducitur urgens fundamentū, quia dicta iura(ut dixi)loquuntur in diuerſis,terminis,vbi cauſa uere eſt lucratiua,hic aūt uere fuit oneroſa,cū præſupponamus emptorem ſoluiſſe iuſtum pretium,unde cōtra Bar. uideretur quod illa iura ad hanc ſpeciem trahi nō poſſint,maxime attenta iuris regula (cuius illi patres in pr opoſito meminiſſe debuerant)quæ habet nemine cenſeri prædonē qui pretium numerauit.l.nemo prædo.196 ff de reg.iur. Nec facile dabitur caſus in quo emptor ſoluens iuſtum pretium,dicatur fraudis particeps.quod Doc. illi non ſat aduertunt. Nec pro Bar. eſt Panor.in d. c. Raynucius,nu.24. licet enim ad id referat Mol.quia Pano.nō citat Bar. in d.l.non uſq; adeo,nec loquitur in eius terminis,ſed tm̄ circa gl.ibi,uerb. deducendas,dum glo.agit de uenditione ſimulata & frauduloſa magisq; ex uerbis Panor. uidetur loqui iuxta terminos.d.l.i.§.ſi quis in fraudē. ff.ſiquid in fraud.patro.Si tamen contigerit talis caſus,ut

¶ emptor ſoluens fuerit particeps fraudis, iuſtam putarem opinionem Bart. ut filiis tunc detur ius reuocãdi pro quãtitate legitimæ, ne fraus ementis ſit impunita: & ita applicetur doctrina Panor.in dicto cap. Raynucius, numer. 23. notabiliter diſtinguentis inter fraudẽ & ſimulationẽ facit ratio Bald. in lege ſecunda, numero.3.colum.i.uerſ. item cum emptor.C.ſi quid in fraud. patron. Exemplum autem eius fraudis erit, ſi emptor ſciens uenditorem liberos habere, ſciebat etiam illum ſtatim diſſipaturum fore pretium in fraude filiorum, nõ enim emptor tunc fraude caret reſpectu filiorum uenditoris, nec parum peccare uidetur contra humanitatem & proximitatem, quæ inter mortales mutua eſſe debet, quod iuuatur ex I. C. in lege ſi uero non remunerandi §. ſi adoleſcens.ff.manda.ex leg. quod ſi cum ſcires.ff.de dolo; nimiſque iuuaretur ex com muni intellectu.l.ſi quis cum ſciret.ff.de uſucap. pro empto.de qua alibi Rip.& Zaſ.ut fortaſſe dicam in l. fi.infra eod. Nec obſtabit.d.l. ſi quis cum ſciret, ſecundum alium intellectum, quo emptor bonæ fidei cenſetur, non enim cõſideratio liberorum uenditori, ibi habetur, nec de iis mẽtio ullo fit, in quorum fraudem tunc uenditio cedit, ſecũdum terminos noſtræ quęſtionis. Infertur ſeptimo cõtra Bald.Paul. in dic.l. 2.C.ſi quid in fraud. patro. contra Paul. in Rub.eod.titu.contra Hoſtien. & alios quos referunt, non eſſe in hoc differentiam inter ius Ciuile & Canonicum, ipſi enim putãnt ius Canonicum magis ſuccurrere liberis, ut reuocent etiam alienata ex cauſa onero-

¶ ſa. Si enim fingas uenditionem fuiſſe ſine fraude ex parte emptoris ſoluentis iuſtum pretium non debuit, nec potuit ſacroſanctum ius pontificium, iuſto emptori nocere: nec aliquid obſtat.d.cap.Raynucius, licet a multis præpoſtere obiiciatur, ſi autem emptor fraudis particeps fuit, iam uides ius ciuile ſuccurrere in d.l.i.§. ſi quis in fraudem. ff. ſi quid in fraud.patro.d.l.fi.ff.eod. Bar. in d.l.non uſq; adeo & ratio titu. ff. de dolo, cum notatis a Bal.in Rub.C.de reuocan.iis quæ in fraud.cred. Et ſic magis cauendum eſt a Iacobi.de S. Georg.in l.patronus, num.7.ff.de probation. ubi eam differẽtiam inter utrunq; ius deterius ſcribit. In-

fertur viii. in prædicta ſpecie emptoris participantis de fraude, non fuiſſe Bart. ſibi contrarium, licet cõtra putet Iaſ. in d.l.ſi arrogatur, nu.23. Molin.ubi ſup. & plures ex ſup. & citatis, nam Bar. in d.l.non uſque adeo, hoc caſu li beris fauet, nec contrarium dicit in l.hæreditarium.ff.de bon.authorit.iud.poſſid.ibi enim nõ loquitur niſi de frau de uel iniqua uoluntate patris, non de ulla fraude empto ris: imo ex Bart. ibi ubiq; approbato nimis confirmantur quæ hic tradimus. Alia autem ad d.l.nõ uſq; adeo, & mul ta in propoſito tractamus in cometar. de inoffic. teſtam.
78 Et proxime dictis circa ius filiorum uiuente patre in bonis nullo uinculo affectis, infertur ad quæſtionẽ in bonis maioratus, quã tractat Hiſpa. Xuar. alleg. iiii. an filius agere poſſit, ut declaretur, quod mortuo patre ad ſe ſpectat ſucceſſio maioratus: in qua.q. Hiſpan. ipſe cõtendit filiũ admittendum, in idq; inducit principaliter duo fundamẽta. Contrarium autẽ probat Anton Gomet. (quem olim præceptorem habuimus) leg. xl. Tauri, nu. 78. non reſpõdens fundamentis alterius Hiſpani, aliqua tamen argu. nõ contemnenda pro hoc adducit, per alia etiã longe meliora idem iudicatum uidi ab inſigni uiro maximoq; I.C. Antonio Soraio, ab aliiſq; doctis ſenatoribus. Idemque Hiſpan. dict. alleg. fatetur contra ſuam opinionem iudicatum fuiſſe, ut ſic plurium grauiumque iudicium conſenſus præualere debeat ſingulari opinioni. Pro hac parte facit iuris axioma, tractum tẽporis ad iudicẽ nõ ſpectare.l. non quemadmodũ:ff.de iud. quod ultra Docto. ibi ornat Ange. Areti. in §. præiudiciales, col. penultima & finali, Inſtit. de action. Maria. in cap. ſignificantibus, ex num. 7. de libel. oblat. Nicel. in concor. gl. cxv. urget etiam ratio tex. in l.i.§.ſi impuberi.ff.de collat.bono. ne tam præmatũra petitio admittatur, facit tex. in l.ſi ita ſcriptũ.§.i. ff. de lega. 2. ibi; *nec pertinet ad nos antequam dies ueniat*. Ad idem urgent uerba tex. in l.ſi filius qui patri.xlii.§.cum filius.ff de bon. libert. ibi; *qui ſequentis gradus ſunt, non admittuntur interim*, & ibi; *differri controuerſia debebit*. ſtringit etiã uera conſideratio quæ oſtendit incertiſſimum eſſe ius filii uiuente patre, ob incertitudinem uitæ & mortis, ut ele

gan-

ganter colligitur ex l.C.in l.ſenatus paragra.mortis.ff.do na.cau. mort.ibi,*ſi quidem terra marique tam in pace,quam in bello, tam domi,quam militiæ, multis generibus periculum metui poteſt*, & illud Senecæ in traged. *Nemo tam duos habuit fauentes Craſtinum ut poſſit ſibi polliceri*. Nec ius admittit intempeſtiuas has petitiones ante tempus, niſi ex iuſta cauſa,prout ex diſſipatione uel alienatione. tex. in l.Imperator.ff. ad Trebel.l.peto.§.fratre.ff.de l.2.in quibus termi nis limitatur hæc concluſio, ſaluaturque opinio Xuar. d. allega. Nec obſtant quæ adducebat. d. Hiſpa. Et j. tex. l. in lege Aquilia ſi deletum.xli.ff. ad leg. Aquil.ubi con tra delentem chirographum conditionale,agitur ad æſtimationem damni,ut ſequuta conditione exactio condẽnationis fiat. Nec uerum eſt quod ibi ſentit Bar.& exprimit Florian.n.4.dicentes poſt gl. in caſu eiuſdẽ.l. ius eſſe de præſenti, licet exactio fit de futuro, ſi enim reſpicias principale debitũ chirograho contentu,nullo modo præſens dici potuit,cũ conditionale eſſet,iuxta l. cedere diẽ, ff.de uer. ſig.cũ uulgar.eſt igitur expendendũ in ea l.delẽtem chirographũ cõuenire ex culpa propria.hic autẽ nulla datur in patre,cauſamque tunc quodãmodo neceſſariã ibi urgere, ut teſtibus probetur quod in chirographo cõtinebatur,ne ex ualetudine uel ſenectute teſtiũ facile probatio pereat, qua ex cauſa teſtes ibi ante tẽpus aſſumuntur, in quo eſt text. notab. & melior de iure ſecundũ Bal. in c.quoniam frequenter,nu.5. ut lite nõ cõ teſ.Fely.in c. ſignificauit.nu.6. de teſtib. ubi Bal.nu.3.uerſi.modo non meminit filius.l.per quam tamen cõſul. it idem Bal. cõſi. clxxxi.col.final. lib.iiii.De materia autem teſtium ad perpetuam rei memoriã,ad quam l. illa notatur,ultra Floria. & alios in d.l.& Canoniſtas in dictis locis, maxime in d. c.quoniam freqũeter, vi. Iacobi.in l.cum 2.§. tranſactionis. ff.de tranſactio.& in leg.quęrent.ff.de teſtib. Afflict. in conſtitu. Neapol.lib.2.Rub.xxxiiii.Corn. conſi. clxxii. lib.2.Anton.Capit. deciſio.cxxiii.Capel. Toloſ. q. ccccl. xxv.Papien. in praxi, pagina mihi. cxxv. Rebuf. 3. tom. pag. cccxciiii. Nec obſtat aliud fundamentum Hiſpan. in dic. allega.ex doctrini. Bar.in l.fi.finita.§.e legãter,col.fi.

num.

num.6.ff. de dam.infec.ubi inquit admittendam actionẽ iuris de futuro,loquitur enim Bar.quãdo actio certa eſt, nec effectu carere poteſt, & ita explicat Alex. conſi. xcv. nu. 3. uerſi. præterea,li.i. ita intelligens quæ notantur in l.i. & ſequen.C.de ſenten.quę ſine cert.quant.At ius filii pendens a morte patris, aliique caſibus nullam certitudinem præſtat ad agendum de præſenti, taliſque ſpes cen ſetur uana,ut notat Barto. in leg.fin.in fine.i.lectu.C. de pact. nec producit effectum conſiderabilem regulariter, ut explicat Bart.in l.is poteſt.nu 7.& 9.ff.de acqui.hæred. Eodem modo ceſſat argu.ex c. cum ſuper, de conceſ.præ ben. quod obiici poteſt pro Hiſpano in d.allega.iiii.quaſi in illo.c.admittatur iudicium pro iure incerto de futuro, nam ultra id quod tex.in uarie intelligitur ab Innocen.& aliis(adeo ꝙ aliqui dicunt, ibi illum cui dirigũtur uerba. S.Pontificis non egiſſe,ſed conuentum fuiſſe)conſtat illũ potuiſſe allegare ius de præſenti ex receptione præceden te in canonicum,ut bene ſentit Imol.ibi.col.v.uerſ.tu po tes, & Pano.nu.6. qui actus induxit ueram obligationem in perſonis recipientium, ut ſic potuerint recte cõueniri, & ſententia lata contra eoſdem uiuentes effectum habere poterit, an in caſu noſtro pater nulla obligatione tene tur filio, nec ex ſententia executio unquam fieri poterit contra partem ideoq; nõ eſt admittendum inane iudiciũ arg.l.hæc ſtipulatio.§.diuus.ff.ut legat.ſeu fideicõmiſ. nõ
79 nom. caue. Inter limitationes huius le. ut præcipuam & utiliorem tradunt ſcribent. hic & ubique,eam, quam hic ſenſit gl.in ulti.ſcholio,ex l cum a matre.C.de rei uendi. ut ſcilicet quãuis hæc.l.indiſtincte permittat filiis reſcindere alienationẽ aduentitiorum a patre factã, non procedat, cũ mortuo patre filius eius hæres efficitur: tunc enim factum patris impugnare non poteſt,ſed ei non parere te netur,ex d.l.cũ a matre,vbi ita in terminis notat gl.Bart. Bal.Salyce. Paul. & reliqui ſcribent. gl. & Bartol. in le.fi. §. in computatione,nu.6.C.de iure delib.& ibidem Bald. Paul. Alex. & Iaſ. numero. 9. cum ſequen. Quæ recepta concluſio confirmatur ex regu. l.ex qua perſona.ff.de re. iur. confirmatur etiam ex uerbis tex, in ſecundo §. ex his,

ff.de

ff.de uerb.oblig.ibi, *ex perſona hæredum non mutatur:* Ad idē urget tex.in l.ſi patri tuo.C.de donat.in illis uer. cōditionalibus, *ſi hæres nō exitiſti* &c, l.ſi ab eo. C. de libera.cau.ibi maxime, *ab hærede eius*, & ibi, *reſpectu tamen aditæ hæreditatis*, & in filio hoc probat tex.in l.filiū.xxxi, ff.eod. titu. de libera.cau.ubi apertè deciditur, filium hæredem patris nō poſſe in ſeruitutem uocare ſeruum, quem pater manumiſerat, nec in ea re aliquid eſt ſpeciale in libertate, ut probat tex.in l.ſi ſeruo alien. ff. qui & a quib. de quo infra in limitationibus ad hanc rem reg. Imo libertatis cauſam in propoſito deterioris conditionis cenſebant antiquiores, ut refert. Bar.in leg.cum uir. nu. 7. & ſeq.ff. de uſucap.tradit Paul.in l.rem alienā, col.iii.poſt.princip.ff. de pignor. act.uerſ ex prædictis Bal.in d.l.cum a matre.nu.9.ibi, *quia loquitur in libertate.* Antequā uero ad alia inferamus in noſtro artic. dicebat Paul.Caſt.in d.l.cum a matre, nu.5.hāc concluſionē & limitationē tunc procedere quando pater rem filii ſimpliciter alienauit ſecus ſi expreſſit rem filii eſſe, eamq; ut adminiſtrator alienauit, tunc enim putat filium etiam patris hæredem admittendum contra talem alienationem quaſi factam hac lege reſiſtente, idque colore non caret, ſed mirandum eſt inſignem Caſtrenſem non aduertiſſe gl.ibi contrarium non obſcure uelle, priuſque adduxiſſe fundamenta, quibus Paul. amplia.folio mihi. xx. col. iiii. cum ſequen. & eleganter Rum. conſil. xlii.numer. 3. lib. v. Quod efficaciter confirmatur ex eadem gloſſ. in dicta.l.cum a matre, in princip.ibi, *etiam in caſu, quando non præſtatur euictio*, ubi gloſſ. ab omnibus recepta (ut per Socin.iunior.in l.iiii.§ Cato, nume.221.ff. de uerb.oblig.) intelligit eam. l. & hanc concluſionem, etiam ſi ex uenditione non teneatur pater de euictione, ut quia uendat emptori ſcienti rem eſſe filii uel alterius, & conſequenter nihil emptoris, quę tamen ei non illa, quod pater uendit rem filii, unde enim nihil aliud reſultat quam certioratio emptoris, quæ tamen ei non nocet, ſecundum gloſſ. illam receptam. Sic eleganter declarata. lege ſi fundum. C. de euictione, ut ſcilicet euictio emptori ſcienti non debeatur, extraneo tunc

euin-

euincente, non tamen uenditor uel eius hæres contra factum ſuum audiatur, ut bene ſentit Bal.in d.l.cum a matre, numer. 7.uerſi.ſolutio, ceſſatque præcipuũ fundamẽtum Paul.attento quod in filiũ hæredem non tranſit, nec cadit qualitas legitimi adminiſtratoris, quæ erat in patre. Vnde nõ eſt inconueniens potuiſſe patrem admitti nomine filii, non uero filium ſuum hæredem, quia pater duplici perſona fungebat, ut ſuperius probauimus, n.72. & ſeq. filius autem hæres ſolum patrem repræſentat, atque ideo nec ut hæres contrauenire poteſt, refragantibus iuris regulis, nec etiam nomine proprio, eo quod res ſua fuiſſet, ut habet dict.l filium.ff. de libera. cau & dic.l. cum a matre; probatque.l.iii.C.de reb.alien. Cum igitur ex iuris regulis, ex gl.& ſcriben.in terminis uideas, filium hæredem patris non poſſe reſcindere alienationem aduentitiorum a patre factam, conſultius eſt, ut uiuo patre filius agat, quia tunc locum non habent.d. iura filium excludentia ex nomine hæredis, quod ceſſat patre uiuente, idque non obſcure colligi poteſt ex Bal.in l.fi.§. cõputatione.nu.7. C.de iur.deliber. ubi inquit patrem tunc cogendum conſentire filio agere uolenti, licet iurauerit nõ cõtrauenire, & ibi Corne.nu.6.& Iaſ.conſi.56.col.iii.lib.iii.uerſi.confirmatur, & uerſicu.ii.iamque ſuperius.num.74. probauimus, filium uiuo patre alienante, admittendum ob fraudem alienationis, quod contra aliquos repetemus in authen.ſequen.& ita pulchre deducitur, aliquando plus poſſe filium uiuente patre, quam eo mortuo, ad limitationẽ multorũ iurium, maxime.l.i.§.ſi impuberi.ff.de collat.bonor. Eadem concluſio excludens filium hæredem intelligitur tantum pro portione hæreditaria, ut ſi ſolus hæres fuerit in totum excludatur, ſi cum altero, pro dimidia, ſi cum duobus, pro tertia, & ita de ſingulis, ut colligitur ex eadem l.cum a matre, ibi. *pro qua portione*, & ibi, gl.mag.ad fin.& gloſſ.expoſitiua, uerb.portione, & communiter ſcriben.ibi, & in dicto § in computatione, ubi Bald. numero 14.& Cor.numero 6.uerſicul.quartus caſus, Hiſpa.dicta l. quoniam in prioribus, fol.20.columna tertia, facit l. prima.C.ſi certum petatur, ibi, *pro portionibus hæreditarijs*, &

l. ſe-

l.ſecunda,& l.ſex a,C.de hęredita.actio ibi, *infra eam portionem in qua ſucceſſit petitio non confundatur*, ſimilis tex.in l.ſi uxor.C.de bon.author.iudi.poſſid.l.licet.C. ad leg.Falci. generaliter enim receptum eſt, hæredem non repræſentare defunctum,niſi pro quota qua hęres eſt,quo ad alias autem partes extraneus cenſetur. ſecundum gl. receptam le.2.ad fin.ff.de prætor.ſtipu.& ibi Bart.& oēs,idem Bart. in l.auus.ff.de pact.in l.continuus § ſi ff.de uerb.oblig.& quā plures alii, qnos citat Tiraq.de retrac.ligna.§.32 glo. 1.numero.50. Et in propoſito hoc receptiſſimum tradit Io.Nicol.in l.generaliter numero 120.C. de ſecund.nup. Ex qua declaratione infert.Iaſ.in l.ſi ita quis §. ea l.num. 6.ff.de uer. obli. intellectum ad tex.ibi,quem ultra alios notat pro illa gl.dū tex habet, Seiā hæredē agere aduerſus cohæredē in id quod intereſt, de quo fortaſſe dicemus inf.Ex eadē declaratione infert Soc.in l.iiii.§. fin ad fi.ff.de uerb.obl.bon recte aliquādo iudicatum fuiſſe contra filiū, pro dimidia hęredem patris, qui rem ipſius filii alienauerat,defenſionem promiſerat, & iudex filiū prorſus excluſit, contendit enim & bene,Soci. filium excludi debuiſſe, niſi pro dimidia, & ſic iuxta portionem hæreditariam, quod probat idem Soci. in l. frater a fratre.num. 19.ff.de condi.indeb.ubi egregie expendit literam.d.l.cū a matre.Eadem concluſio pro hæreditaria portione intelligitur,ut quāuis portio plus utilitatis ualoriſq; contineat quā pars rei de qua agitur, nō tñ teneatur filius uel alius hæres ultra portionem hæreditariam, ut ſi fundus filii hęredis ualeat quingenta, & portio hæreditatis ualeat mille,ſintq; alii cohæredes, non tenebitur,nec repelletur filius uel alius hæres,niſi pro portione hęreditaria, puta ex portione dimidia uel tertia hæreditatis, tenebitur uel repelletur pro dimidia uel tertia rei,de qua agitur.Et ēconuerſo,ſi res ualet plus quam portio hæreditatis, tenebitur uel repelletur filius uel alius hæres pro parte correſpondente quotę hæreditariæ, puta pro dimidia uel tertia rei, licet in ea maius ſit pretium quam in portione hæreditatis, quod colligi poteſt ex gl. ad fi.in d.l. cum a matre, & ibi Bal.Saly.Paul.& ſcriben.cōiter,& in d.l.fi.§.in computatio-

tatione tradit Arelatan.in d.l.generaliter, nume.123.C. de ſecund.nup.licet omnes confusè tractent. In hunc ſenſum intelligunt ſcribentes in d.l.cum a matre,& dicto §. in computatione illa uerba quæ docendi cauſa fingunt,ut non inſpiciatur quantitas, ſed quotitas non facto inuentario. Et ita Hiſpa.in d.l.quoniam in prioribus,fo.20.col. iii.Arelatan.ubi ſup.quod ſequor, quia congruit uerbis legum loquentiū de portione uel pro portione hæreditaria,nō habito reſpectu quantitatis, ſed quotæ,ut alias tradit Bar.in l. qui uſumfructū.ff. de uerb. obl. De parte autem quota & numerali tractat D. Auguſtinus de Ciuitate Dei,lib.11.ca.30.& aliis relatis Cardin.Bariſ.conſilio 61. libro i.Prædicta autem ex gloſſ.dic.l.cum a matre. procedunt quando filius uel alius hæres hodie ſuccedit,non facto inuentario, eo enim facto inſpicitur, quātitas nō quotitas.quæ uerba non ſatis clara, confuſe ſcribuntur ab omnibus.in d.l cum a matre.ubi Bal.col.fi.n.10.& ab omnibus in d.§.in computatione,ubi idē Bal.nu.12. uerſ. quia ubi,& Alberi.col.i.in fi.Alex.nume.8.ad fi.uerſi.remanet. Corn.nu.7.uerſicu.operatur, Iacobi.nu.11.Boer. deciſio. 23.num.17.Arelatan.d.l.generalıter, nu.124. Vere enim beneficium & effectus inuentarii a Iuſti.introducti,quantitatem & emolumentum hæreditatis reſpicit,exemplum autem huius traditionis erit,ex mente Fulg.in d.l. cum a matre,ad fi.Si fingas patrem uendiſſe rem filii, quæ ualebat centū, poſteaq; deceſſiſſe ſuperſtite filio cum alio cohærede, & bona patris ualere.l. ex quibus filius conſequitur.xxv. pro portione hæreditaria, tunc facto inuentario nō repelletur pro dimidia rei uenditę, & ſic non pro l.ſed pro quantitate ſuæ portionis, & ſic pro xxv.cum alias non facto inuentario filius propter dimidiā hęreditatis in qua habet 25.repellendus eſſet a dimidia rei uenditæ,quæ dimidia ualet.l.quia ſine inuētario habetur ratio portionis quotæ,nō quantitatis, & ex quota hęreditatis fit æqualis deductio ex quota rei,licet quātitatis ſit inæqualis, iuxta gl.& receptam ſententiam proxime explicatam,ad quem
80 modum in his fieri debet computatio. In hac re ſemper habenda eſt ratio legitimæ filii, quę ſibi iure debetur, & ali-

aliqualiter ſeparanda eſt ab hæreditate, unde dicebat gl. in d.§.in computatione,quod ſi filius cuius rem pater uendidit.non habet poſtea,niſi legitimam in nihilo repellebtur a uendicatione rei ſuæ, cum uere non cenſeatur portionẽ hæreditatiam conſequi, quod reprobãt omnes huc uſque ſcriben.in d.§.in cõputatione,ubi poſt Bald.Salyc. Pau.hoc tradunt.Alex.Iaſo. Corne. Iacobi. & Hiſpa. d. l. quoniam in prioribus Arelat.d. l generaliter,nume.128. qui omnes inſiſtũt filium,tunc repelli ut hæredem,& cõtra gl.quaſi peremptorio fundamento nituntur,quod emptor tunc creditor, eſt regula autem iuris habet, æs alienũ legitimã excludere, creditoresque filijs præferri,iuxta l.Papinianus.§.quarta autem.ff.de inoffic.teſta. Ego autẽ contra ſcriben.puto gl.recte ſenſiſſe,& in hoc articulo uitandam eſſe ut erroneam & pernicioſam receptam opin. quæ filiis magnum incõmodum,iudiciis autem magnam confuſionem afferret,ideoque dicendum eſt cum Bart.in l.ſecunda nume.7.C.ſi quid in frau. patr. & alibi ut infra, quod ſi filius ex hæreditate nihil habeat præter legitimã, poterit totã rem ſuam a patre alienatam uendicare, tunc enim legitimam a lege non a patre habet,iuxta. l. ſi arrogator.ff.de adoptio. cum aliis,& in propoſito in legitima filii ex neceſſitate legis notat Pau.Caſt. cõſi.ccccxlvii. ad fi.li.ii.Tho.Gram.deciſ.xciii.nu.12.Affli.in c.ſi Titius.nu. 16.ad fi.ſi de feu.fue.contr.inter dom. & agn. eſſetq; lõge iniquum compellere filium ut dimittat rem ſuam, cõtra regu. l. id quod noſtrum.ff. de regu. iur. nec tunc militat obligatio ex nomine hæredis, nec ratio portionis hæreditariç, nec l. ex qua perſona.ff.de regu.iur.Alibi autem in cõmẽtariis de inofficioſo teſtamẽto,latè tractamus, an legitima filii ſit quota bonorũ uel hçreditatis,& de effectibus huius inſpectionis. Nec obſtat argumẽtatio quç ſcri. decepit,ut gloſſ.inique improbarent, fateor enim emptorem tunc creditorem cenſendum, fateorque prius deducendum æs alienum quam legitimam, ſed hæc conſideratio id tantum euincit ut alio rem ſuam uendicante, emptori detur actio ad præcium & intereſſe euictionis, ſolutioq; emptori facienda hæreditate, eandẽ minuat,& con

ſequẽ-

ſequenter legitimam filii poſtea deducendam, atque ita regulæ iuris ſeruantur, ut æs alienum deducatur ante legitimam, filiusque re ſua non priuetur, cum a patre ex hæreditate nihil habeat, & ſic abſque perplexitate in iudicio ius ſuum unicuique reddetur, cum ex communi traditione, ingens oriatur cōfuſio, adeo quod inſignes iuri Caſt. & Fulg. in d.l. cum a matre, ad fi. fateri uideantur, ſe non percipere. qualiter exemplum in hoc fingi poſſit in filijs.

¶ Ex quo iam ſequitur filium nihil præter legitimam habentem, indiſtincte admittendum ad uendicandam rem ſuam, ſecundum Bar. ubi ſupra & in l. filiusfam. §. cum pater. in fin. ff. de leg i & ibi Ang. & Cuma. non tantū quando maiorum ſuorum res fuerint aliud ve intereſſe prætendat, ut pūgebat ſolus Alber in d. §. in computatione, col. ii. uerſi ſi autem, & prope fin. d. col. ibi, *niſi ſua interſit*, præpoſtere citans ſpecialem deciſionem minorum, de qua in l. ſi in emptione. xxxv. ff. de minorib. hinc etiam cōfirmo quod in ſimili ſcribit Afflict. in cap. i. num. 6. an agna. uel ſi qui opinionem ſuam parum fundabat, nec obſtantibus reſpondebat.

¶ Hinc uerius puto contra omnes in dictis locis, gloſſ. in d § in computatione, non eſſe contrariam iis quæ dixerat d.l. cum a matre, atque fortaſſe ob id inſignis Bar. in d. §. in computatione, non tam accerbe glo. repræhendit, ſimiliter Paul. Caſt. in dicta l. cum a matre, ad fin. ſentire uidetur gloſſ. non ſibi contrariam in hoc fuiſſe, & tandem Bar. ubi ſupra ſecure probat id quod gloſ. uoluit. Aliud etiam memoratu dignum cenſeo in his, contra id quod communiter ex ſcriptis noſtrorum colligi poſſet, quod ſi filius facto inuentario cum aliis hæredibus, ſuccedunt ultra legitimam, nō ſemper teneatur uel repellatur a uendicanda re ſua pro quantitate uel emolumento, ut Docto. indiſtincte ſcribunt in caſu inuentarii: Sed potius dicendum ut attendatur portio quotitatiua uel quantitatiua (iuxta terminos ſcrib.) pro ut filio utilius fuerit, nā ante ius nouum quo inuentarium fuit introductum, attēdebatur quota hæreditatis, non quantitatis & ex portione dimidia uel tertia hæreditatis, repellebatur filius aliusque hæres a ſimili quota rei ſuæ, licet ualor utriuſq;

quotæ

quotæ inæqualis eſſet,ſecundum glo. & ſcrib. in d.l. cũ a matre,ut ſupta diximus.Quæ computatio etiam hodie,facto inuentario,poterit eſſe utilior filio,quam ſi fiat reſpectu quantitatis, & propter rei obſcuritatẽ exemplum fit, ſi fingas hæreditatem longe maioris pretii eſſe, quã rem filii a patre uẽditam,ut dimidia hæreditatis pluris ualeat, quam dimidia rei uenditæ, & ſic filius habens centũ forſan in quantitate portionis hęreditariæ,non repelletur a ſimili quantitate ualoris rei uenditæ a patre, ſed tantum repelletur pro dimidia uel tria, ſimiliue quota rei,idemq; conducet ubi fuerint quatuor uel quinque hæredes, ut filius hæres in v. uel vi.quota, in qua magna quantitas cõtineatur ob opulentiam hæreditatis, repellatur tantum a v.uel vi.quota rei uenditæ,in qua longe minor quantitas ſit, quæ computatio filio utiliſsima eſt. Si autem repelletur pro quantitate & emolumento, eſſet manifeſtum incommodũ,quia quantitas portionis hæreditariæ opulentæ,abſorbebit ualorem totius rei,de qua filius agit, quod ſenſiſſe uidetur Albe. in d.§ in computatione,col.i.in fi. nec alius aduertit, magiſque omnes indiſtincte loquẽtes contradicere uidentur,quod efficaciter probatur,quia ius nouum introduxit inuẽtarium in fauorem hæredum, nõ autem ullo pacto tollere intendit beneficium iuris diuidentis obligationem pro portionibus hæreditariis,ut cõſtat ex.l.fi. C. de iure delib. igitur non debet in odium retorqueri, iuxta iuris regu.quod magis fulcitur ex doctrina.I.C. in l. 3.§.ſi emancipatus, ff. de bonor.poſſ.cont.tabu. ibi, *quo magis admittatur,non quo minus*, ſicut igitur ante ius nouũ fiebat computatio ex portione hæreditaria,non ex quantitate portionis,idem hodie dicẽdum eſt,quando filio aliive hæredi utilius fuerint,nec tũc fit iniuria creditori, cum ius ſuum ab hæredibus conſequi poſſit: iuxta l.3.ff. famil. erciſ.Quæ omnia frequẽtiſsimè contingunt, & conſequenter longe commẽdanda ſunt, maxime quia a ſcribenr. nihil in hoc perſpicuum traditur, in eoque laboraſſe & defeciſſe alta ingenia, agnoſcit Fulgoſ. d. §. in computatione, ut iure a candidis peritiſque bonam gratiam ſperemus,illudq; Lucretii dicere poſsit, quod refert

Picus Miran.ad Politia . *Ornari res ipſa negat contenta doceri.*
Ex his autem magna utilitas deducitur,ut concurrente a-
lio hærede , magiſque pluribus exiſtentibus hæredibus ,
¶ frequentius tota res filio applicabitur, cum enim pro hæ-
reditaria portione tantum ſit repellendus(ut ſupra)ini-
quum eſſet,ut emptor ob dimidiam uel minorem rei par
tem totam retineat, magiſque iuris ex præceptis filius ip-
ſe uerus priorq; dominus, totam rem euincet, ne inuitus
in ſocietatem incidat;cũque iuuat proprii cauſa dominii,
iuncta deciſione& ratione.l.ſi in emptione ff.de minor.l.
i.§.& alias.ff.& ſi quid in fraud.patr.ibi, *affectionem oportu-*
tatis uel vicinitatis , uel zeli , quod illic educatus , facile enim
res ad ſuam originem trahitur.l.ſi unus,§.pactus,ad fin.ff.
de pact.& alibi in ſimili multa tradunt ſcribent,quæ omit
to.Id ſuadet ratio arbitrij, quæ ſeruari iubetur in iudiciis
diuiſoriis,idq; clarius ubi filio maior pars manſerit, argu.
tex.& Bal.in l.ſancimus §.ne autem.C.de don.text.in l.5.
ff.fam.erciſ.late Tiraq. de primog.q.60.nu. 15 & ſeq. Iaſ.
in l.final.in prin.C.commun.de lega. Ipſe autem filius in
pecunia & æſtimatione ſatis faciet emptori patrẽ non eui
ctam,ſeu quæ apud emptorem manere poterat.argu. illo-
rum iurium,& l.ad officium.C.commu.diu §.fin.inſtit.de
offic. iud. quod in propoſito magis deduci poteſt ex text.
& Doct.in l.ſi tibi.C.de euict.& magis a Dec.in ſimili.cõ-
ſil.185.nume.6.ab Afflic.deciſ.278. numer.5.& ita uides
notabilem limitationẽ ad d.l.cum a matre, ut filius hęres
uendicet rem a patre alienatam.Ea autem regula ut hæ-
81 res non admittatur contra factum defuncti, ampliatur j.
ut uides in d.l.cum a matre, etiam ſi res alienata a defun-
cto erat ipſius hæredis,quod poſtea ſuccedens non poteſt
alienationẽ reſcindere. ut ibi , & in l.iii.C. de reb.alien.
& in l.filium.31.ff.de libera. cau. Vnde non oportuit du-
bitare Barto.in l.cum uir.ff. de uſucap. nec debuit uariare
glo.in l.ſi ab eo.C.de libera. cauſ. maxime cum ita aper-
tè ꝓber tex.in l.i.in princ.ff.de excep.rei uend. ibi , *ſed &*
ſi dominus fundi hæres uenditori exiſtat . Ampliatur ii. etiam
ſi defunctus non teneretur de euictione,quia ita conuen
tum fuiſſet, uel emptori ſcienti rem alienam uendidiſſet ,

ut uult gl. recepta in c.l.cũ a matre, ſcrib. in d.§. incõpu tatione, & communis opinio, ut patet ex ſupra allegatis, aſſerit Tiraq. lib.i. de retrac.c.i gl.ix.nu.47.Soc. Nepos, in l.iiii.§.Cato,nu.221.Fulg.conſi.lxvii.col.2.Ampliatur 3. contra Pau.Caſt. in d.l.cum a matre,ut ſup.tradidi,etiã ſi defunctus uenderet expreſſim nomine filii uel alterius qui poſtea fuerit hæres, ut melius colligitur ex gl.& Bal. ibi,traditque Hiſpan.in d.l.quoniam in prioribus.xvii.am pli.Carol.Ruin.d.conſi.xlii.lib.5. ubi eleganter explicat, Pau.non contradixiſſe,niſi cum defunctus uendiderat no mine filii:tunc enim putabat Paul.uenditionem fieri lege reſiſtente,ideoq; filium licet hæredem admitendum con tra alienationem,quod dicere non potuit ubi ſimpliciter res alterius uẽdita fuiſſet a defuncto,cũ uenditio rei alie næ magis ualere,quam contra legem fieri dicatur, ut in l. rẽ alienã.ff.de contrah. emph.Ampliatur 4.regula.d.l.cũ a matre,cũ ſimil. vt procedat ẽt in hæredibus & ſucceſſo-ribus primi hæredis, quaſi ſequentes cenſeantur ẽt hæres defuncti, qui rem alienauit, quod ẽt in feudalibus tradit Sigiſm.Lofred.conſ.i.nu.169.& ſeq.& Soci.Nep.cõſ.cviii. nu.41.lib.2.& Card.Pariſ.conſ.xvi.nu.38.lib.2.Bertr.cõſ. viii.nu.2.lib.3. Cur.iun. conſi.clxxi.nu.8.& prius conſul-uit Pau.quem ſequitur Boer. deciſ. xxiii.nume.20. tradit Ruyn. referens plures,conſ cviii. nume.12.lib.v. Idq; ſua detur ex regula illa antiqua de qua in l.fi.C.de hæred. in ſtit.& l. qui per ſucceſſorem.clv.ff.de reg.iur.ubi late Ca-gnol. & Rip.in l.i ff de uulg.& pupil.Bellon.li. 4.ſupput. cap.16. Alci.in l.hæredis appel.lxv.de uerb.ſign.Tiraq.in lib.de mortuo ſaiſit.2.parte. 5.declarat. quæ memoraſſe oportuit, ne quis decipiatur ex Dec.in l.hæredẽ.nu.8.iun cto.nu.4.ff.de reg.iur.quẽ ſequitur Tiraq. de retrac. con-uen §.i.gl.6.nu 19.in fi Ampliatur.v.ex traditione Andr. Iſern. & feudiſtarum,quod etiam hæres alienantis feudũ non poſſit reſcindere alienationem licet prætẽdat illud ſi bi deferri citra uoluntatem alienantis,ut tradunt Doct.al legati in proxima amplia. ubi plures referunt & Bal. in c. j.§.hoc quoque col.fi nu.20.de ſucceſ.feu.Alex. conſ.28. lib.v.& Ruyn.conſi.i.num.3.lib.i.& conſi.42.nu.12.eod.

lib. & conſil.xxv.nu.11.lib.2.Afflic. libr.3.conſtitu.rub.v. nu.9. Crot.in §.diui,num.146.& ibi Loaz.nu. 191. Curt. de feud.4.part.nu.148.& 152 & alii per Tiraq. de retrac. lignag.§.i.glo.9.nu.49.Ex ea.de pac.n.227.ſed in hoc mi
¶ re uariant ſcrib vt inf.Ampliatur vi. in reb.etiam familię relictis, alienariq; prohibitis, hæres. n. alienantis non poteſt uenire cōtra alienationem,quāuis ſucceſsio tunc ſibi deferatur ex diſpoſitio.primi inſtituētis,hoc probat apertè tex. ſumme notandus in l. filiusfa.§.cum pater ff.de le. i. ubi excluditur filius hæres,admitturq; filius exhæredatus,& ita notant Bar.Alb.Ang.Cuma.Imo.Pau.idem ſentit Bar.in l.peto.§.prædium,in fi.ff.de leg.2.& ad hoc illū tex.dicit ſing.Hiſpan.Xuar.in d.l.quoniam in priorib.17 amplia. fol. 16.col. 4. Contra quem text. loqui uidentur alibi plures Doct. ut proxime deducam. Ampliatur vii. d. l.cum a matre,& regu. ſup.tradita,etiam facto inuētario, nam quatenus bona hæreditaria ſufficiunt, confundetur actio hæredis,nec ei permittetur impugnare factū defuncti,quia inuentarium tantumprodeſt ne teneatur ultra uires hæreditarias,ut colligitur ex ſcribent. in d.§. in computatione, notat Roma.conſi.xviii.numero 5.Fulgo.conſil.lxvii.col.2.Et tanquam receptum tradit Deci. in l. debitori,num.20.C.de pact. citans Imol.& alios,idem Dec. & Cagnol. in l.ex qua perſona.ff.de re.iur.Alexand.conſ. xxx.num.7.lib.6. Afflict. libr. 3. conſtitu.Rub.v.nume.9. Boer,deciſio.xxiii.nu.20.Soci,nep.conſ.cviii.nu.42. li.2. Aymo.Crauet.conſi.ccxxv.nu.12.Hiēr.Grag.conſi.9.nume.18.libr.i.& ita multorum allegationem uidetur bene intelligere.Ex ea de pact.num.227.ucrſ. ita ſublimitatio.
¶ Quod notabis contra errorem multorum qui putant inuentarium ad plura prodeſſe,quam herbam teothonicam atque inde erronee tradunt facto inuentario,admitti hæredem contra factum defuncti,in quo.errore fuerunt nō raro graues Doct.Cardina, Pariſ. conſ. 100.nu.8.& 9.lib. 4. Iaſon.conſ.6.col.5.uerſic.4. reſpondetur, lib. 3. Rayn. conſ xxxviii.nu.15.& nu.21. & conſ.xlvii.nu.9.li.i. Ant. Rub conſi.lxxxiiii.nu.7.Cauendum etiam eſt in hoc a uarietate Dec.conſ.clxxxv. ubi male reſoluit in fine.n. 5. ea

uendum

uendum magis a Curt.de feud.iiii.par.nu.148. ubi incautè ſolo inuentario facto, permitti putat hæredi uenire cõtra factum defuncti. Inde cauebis etiam ab Alexã. conſil. 33. ad fin. nu. 5. lib. iii. ibi, *ſine beneficio inuentarÿ*: cauebis etiam a Thom.Gramma.deciſ.93. nume. 10. ubi deterius

82 loquitur. Ex prædicta regu.& ampliationib. (antequam ueniamus ad limitationes) inferuntur aliqua nõ negligẽda, & j. infertur ampliatio ad regu.l.vendicãtẽ.ff.de euict. quæ loquitur de alienante qui ex noua cauſa effectus dñs uolebat reſcindere alienationem, eumq; lex excludit, ut procedat etiam,ubi rei dñs ſuccedit alienanti.licet maior ratio excludat ipſum alienantem, ut dicebat Ioan. Imol. l.cum uir, numero 5. uerſic.& ſic iuſtius.ff. de uſucap. hac duo tamen ex præceptis iuris æquantur in propoſito, ut conſtat ex d.l.cum a matre,& l.iii.C. de reb. aliena. & ibi gl.& l.filium.31.ff. de liber.cau.melius in l.i.in princip. & uerſ.i.ff.de excep.rei.uend. Infertur ii.cõtra illa iura receptamq; ſentẽtiam loqui Alc.in l.filiusfa.§ diui,ad fi.ff. de

§ leg.i.dum ſcribit, hæredem non repelli ab impugnãdo facto defuncti,niſi quando uellet admitti iure hęreditario, ſecus ſi iure proprio uel aliunde habito. Verius enim eſt ex illis legib.gl.& communi ſententia, hæredem indiſtinctè excludi, & ita cauendum eſt a Tiraq.bis decepto. lib. de retrac.ligna.§.i.gl.9.nu.52. in fi.& ab eodẽ in fine eiuſdẽ li.i.nu.163.Sed magis caueas a Pau.Caſt.in l.Lucius, in fi.ff.ſol.matr.Cauebis etiam ab inſigni Dec.conſi.445.nume.55.uerſic.ſed reſponderi, oſtenditur hoc etiam ex gl. & cõmuni ſententia,de qua ſup.latiſſime diximus,de filio hærede patris qui rem eius alienauerat, & tamen filius repellitur in totũ ſolus ſuccedit, uel pro portione hæreditaria,iuxta ſup.reſoluta. Et ita cauebis a Iaſ. conſi.56.col. v.uerſic.ii.lib.iii. & eodem errore contra hæc iura loquitur Crot.in l.ſi is qui pro emptore, nume.11. uerſic.2.Infertur iii.ex eiſdem iuribus & maxime ex adductis ſup. in 6.amplia.erraſſe aliquando graues Doct. aſſerentes hanc regu. non procedere in bonis, de quibus defunctus alienans non poterat liberte diſponere, quod patet, cũ illa iu

§ ra id ſtatuãt in rebus alienis,& in bonis alienari prohibi-

tis familiæque relictis, in quibus prohibetur alienatio, & ſucceſſor nõ capit a proximo poſſeſſore, ſed a primo inſti tuente.l.unũ ex fam.§.i.ff.de lega.ii.l.iii. de interd. & releg.cum aliis,& tñ in eiſdem hæres alienans, qui ſuo iure ſucceſſurus erat,non auditur contra factũ defuncti,ut cõſtat ex illis iuribus, maxime ex d.§. cum pater.l. filiusfa.ff. de leg.i.Et ita liquet,contra illa iura rñdiſſe Panor.& aliũ Doct.inter conſilia Pau.Caſt.conſi.cxcvii.nu.1.uerſic.tñ illa regula, & uerſi.adeo quod non potuiſſent,lib.ii Et eo dem errore labitur ipſe Paul.Alexã.Iaſ. Corn. quos refert ſequitur diligens & doctus uir, Aymo.Craue. conſ. ex nu. 7.& Tho.Gram.deciſ.cciii.num.1. & ſeq. nec bene ſenſit Grat.conſ.xci.nu.36. lib.i. male citans Soci. Infertur iiii. ex dictis iuribus hãc reg. procedere in bonis alienari pro-
¶ hibitis,tam ex contractu,quam ultima uoluntate: in omnibus enim par ratio eſt, ut hęres alienantis nõ audiatur contra alienationẽ,& ita patet non recte rñdiſſe ingenioſum Ruyn.conſi.cxii.lib.iiii.ubi.nu.13.præpoſtera ſubtili tate conatur cauillari tex.in d.§.cum pater.l.filiusfa.ff.de leg.i.contendens eum ſpecialiter procedere in prohibitio ne ex teſtamento, cum a fortiori idem magis dicendũ ſit, in prohibitione ex contractu,hęc enim non tã potens eſt: illa autem magis impedit alienationẽ,faciliorem q;acqui ſitionẽ praſtat uocato,ſecundũ Bar.& omnes in d.l.filiusf. §.diui,Bar.& oẽs in l.ſi ita quis §.ea lege ff.de uerbo.obl. Infertur 5.ad intellectum textũ in l.Seia.lxxiii.ff.de euic.
¶ ibi, *proprio non hæreditario*, uideretur enim ea l. obſtare multis iuribus, ſupra adductis, confirmareq; multorum dicta ſupra confutata, eiusque colore poterat aliqualiter ſe excuſare. Alci.in d.§.diui ad finẽ, & aliquos citauimus in ii.iii.illati proxi.& ita ex illa.l.bis deceptus fuiſſe uidetur Tiraq.in d.lib.de retrac.ligna.ſed ex aliis iuribus apertiſſimis, & iuris rationibus intelligi debet.l.illa, ut nec ex iure proprio,uel aliunde habito audiatur hæres contra alienationem defuncti. oportet enim iura iuribus concorda-
¶ re, nec uno uerbo obiter prolato iuris reg.derogari igitur ex illis uerbis non ſentit I.C.poſſe hæredem iure proprio admitti contra alienationem defuncti, ſed eo admiſſo,ex-
primit,

primit, quatenus ſuccuratur emptori euictionem paſſo hoc enim principaliter tractat. Sequuta autem euictio in telligi debet, quia conuẽtus exceptionẽ non oppoſuit ex regũ.d.l.nõ uẽdicantem & l.cum a matre, cum ſimilibus de quibus ſupra & ita bene explicat gl.ibi, colligiturq; ex aliis legibus dicentibus, eſſe tunc electionem conuento, uel excipiendo cõuentum repellere uel euictionem pati, & de euictione agere, ut inquit tex. in d.l.iii. C. de rebus alien. Quod ſi inſtes ex uerbis.d.l.Seia. ibi, *iure proprio, non hæreditario controuerſiam facere*, facile reſpondetur eſſe differentiam inter ius proprium & hæreditarium, quia ſi res erat hæredis non potuit acquiri dominiũ emptori cau ſam habenti a defuncto nõ domino. quoad hæredem ue ro exceptione repellendũ ex hac reg. par ius eſt in utroq; caſu, ut colligitur ex traditione Bal.& aliorum in d.l.cũ a matre ex l.i.ff.de except.rei uend.& ſpecialiter ad dictam l.Seia.tradit Salicet. in dicta. l. tertia. C. de rebus aliena. idque conſonum eſt iuris principiis. Infertur ſexto ad em phyteoſim a patre alienata, quam filius hæres uelit re uocare, dicens forte ex tenore conceſſionis ad ſe pertine re, de quo per Lodoui.Goza.conſi. lxxv.in ſpecie autẽ cõ tra hæc iura receptamq; ſententiam reſpondiſſe uidetur Soci.conſi.50.col.ii.num.4.lib.i.cum inquit, filium hære dem poſſe reſcindere alienationẽ uel renuntiationem a patre factam, maxime cum loquatur, quãdo pater erat pri mus qui acquiſiuit emphyteoſim, eamq; ipſi domino uel eius cõſenſu alienauit, in quibus terminis filius hæres ma gis repelitur, ut infra circa feuda. Nec obſtat ratio Socin. arguentis, filium ſuo iure, non hæreditario tunc uenire, quia & ſuo uel aliunde non admittitur hæres contra factũ defuncti. per iura illa expreſſa, ad quæ Soci. debuiſſet aduertere. Infertur vii. aliqua lux ad tenebras. ſcriben. in materia fundali, in qua depræhenditur, mira dolendaque confuſio, ut non tantum alii aliis ubiq;, ſed idem ſibi ipſis ſæpius aduerſentur, quod colligitur ex Iſer. Bal. Afflic.& aliis ſcrib.in cõſuetudinibus feudorum, ex Curt.& aliis in trac.eiuſdem materiæ, ex Alex. Iaſ. Deci. Ruy. Cur. Rub. Sigiſm.Gra.in cõſ.ſupra citatis, & aliis citandis. Qui om-

nes meminiſſe debuiſſent tex.in dicta.l.filiusfam. §. cum pater.ff.de leg.i.nihil.enim aptius adducere potuiſſent ad bono uinculo reſtitutionis effecta.maxime cum tex.ibi a gat etiam de filio exhæredato, & ipſi nō adducentes illū §. tractet quæſtio. an filius exhæredatus excludatur a feu do.Cur. de feu.iii. par. nu. 6. & ſeq. ſed hoc de feudis &
83 maioratu poſt limitationes adducemus.Pro maiori orna tu & utilitate.d.reg.& d.l.cum a matre, notandæ ſunt ali quæ limitationes,quarū.i eſſet ex opin.Pau.ibi,cuius au thoritas,colorataque argumenta,nō paucos decipere poſ ſent.Sed contrarium uerius eſſe, probauimus ex gloſſ. & Bal.ibi,cum Caro Ruyn.& Hiſpan.Xuar. ut ſupra in ampliationibus.Limitatur.ii. ex tex. difficili in l. ſi ſeruo.xx. ff.qui, & a quibus ubi libertas ſeruo alieno data non con firmatur,etiam ſi manumiſſor domino ſerui hęres extiterit, qui tex.grandem difficultatem fecit Accur. Plumbi. ubi uidetur enim repugnare iuris rationibus. Ideoq; Bar. in l.cum uir.nu.7.ff.de uſucap.dicit difficilimū eſſe cōtra rium.d.l.ad alia iura.Et ibi laborat Cuma. nu.5.Imo.eod. nu.Bal. in d.l.cum a matre,nu.9.uerſi.quia loquitur,circa
¶ quod laborat etiā gl.in l.ſi ab eo.C.de liber. cauſa. in qua difficultate cogitabam dici poſſe.d.l. nō eſſe contrariā de ciſioni.l.filium.xxxi.ff.de liber.cauſa.& d.l.ſi ab eo.In his enim iuribus,nec iure proprio,nec hæreditario quis audi tur cōtra libertatem datam ab eo,cui hæres eſt, quod nō negat.d.l.ſi ſeruo, ſed tantum dicit, libertatem non fiat, confirmari. Nec repugnat, ut manumiſſus liber non fiat, quæſtio tamen ſeruitutis moueri nequeat a manumitten te uel eius hærede, quicquid gl.Bar. Bal.& alii contra ſen tiam.In his enim exceptio datur ad repellēdum hæredē agentē,eumve,qui alienauit uel manumiſit, ne quis eorū ueniant cōtra factum ſuū,uel defuncti, nō tamē dominiū prorſus aufertur ab eo,cuius erat, ut tradit. Pau. Caſtr. in l.rem alienam.nu.7.ff.de pign.actio. nec mero iure actio impeditur,ut probat d. l.i. ff.de except. rei uendi. l. Seia. lxxiii.ff.de euicti.Et eodē modo cōciliabitur reg.d.l.cum a matre,cui (ſic intelligendo) non aduerſatur d.l ſi ſeruo quam ita neceſſario accipimus ob d.l. filium, & d. l. ſi ab

eo,

ꝯo, argumēto a fortiori, quia dominus ſuccedēs idem manumiſſor ſuccedens domino, quā dominus ſuccedens manumiſſori, iuxta tex. in d. l. rem alienam. antep. & difficili pignor. action. Limitatur. iii. ex text. notabil. & difficili in dicta. l. rem alienam. xli. uerſicu. non eſt idem, ubi tex. negat creditori actionem pignoratitiam in re hæredis a defuncto obligata. Ex qua l. Pau. Caſt. in dict. l. cum a matre, nume. 4. uerſicu. *nec obſtat*, colligit differentiam reale obligationem perſonalem cum exceptione, & ius reale. Sed meminiſſe debuit, quod in pignore & iure reali contra. d. l. rem alienam, ſtare uidetur. l. ſi Titio. ff. de pignor. In quibus conciliandis laborant gl. & ſcriben. ibi & Alci. li. vii. parerg. cap. xiiii. & nouiſſimè Connanus lib. iiii. fol. 290. & Duaren. lib. ii. diſput. c. iiii. a quo caue. dum ſcribit. d. l. rem alienam, eſſe Papiniani, cui aliquid. additum putat a Modeſtino in dicta l. ſi Titio, idque coniicit innouatum fuiſſe poſt tempus Papiniani. Sed d. l.

¶ Pauli eſt, ut indicant libri communes & emendati ad exēplar Florentinum. Paulus autem & Modeſtinus, ut colligitur ex hiſtoria iuris) æquales fuerunt, uterque Papiniani diſcipulus. Attamen ex eo l. colliges, magis quem teneri ad conſeruandum factum proprium, quam defuncti cui hæres eſt, pro Imo. in d. l. cū uer. n. 5. uerſ. *ſic iuſtius*, Inde etiam limitabitur regu. l. hęredem. ff. de regu. iur. & l. cum hæres. ff. de diuer. & tempo. præſcrip. ad aliaq; multa iura temperamentum infertur. Limitatur. etiam d. l. uariis modis per Iaſo. conſi. vii. quorum plura dicta reproba num. 15. lib. i. & Thomas Grammat. deciſ. xciii. ex nu. 10. Aymon. conſil. cc. nume vii. quorum plura dicta reproba ui ſupra in ampliationibus & illationibus. Sic etiam reprobaui aliam limitationem Ruyn. conſi. cxii. nu. 13. lib. iiii. Ideo tales limitationes ſigillatim non ex primo. Limitatur. v. d. l. ut non procedat in præſcriptione rerum feudalium uel ſimilium, quæ ſucceſſoribus ex tenore conceſſionis deferuntur. Tunc enim præſcriptio completa contra unum, non excludit eius hæredem, cui citra ius hæreditarium ſucceſſio feudi uel maioratus defertur, quia tū non uenit contra factum defuncti, nec militat ratio. de

cum

cum a matre,ut eleganter tradit Rip. in l.filiusfam.§.diui nu.116.ff.de leg.i.de quo ſcribo plenius in authen.ſeq. Limitatur.vi.quādo, uere datur cōuentio & factum defuncti,ſecus ubi is ſimpliciter cōſenſit,quia tunc non impeditur hæres, ueniens ſaltim non iure hęreditario,ſed aliunde,ut notat Fulg.quem Iaſ.ſequitur, in l. quotiens. C. de fideicom.idem Fulg.conſi.lxvii.col.ii.ad finem, ſed prius Bal.in c.i.§.hoc quoque ad fin.num. 20.de ſucceſ.feud.Afflict.in c.i.nu.35.qui ſucceſ.tenean.Curt.de feud.iiii.par. nu.152.& alii,quos citat Tiraq.de retrac.lign.§.i.gl.9.nu. 54.Limitatur.vii.per Carol.Ruyn.conſi.xlii.nu. 17. lib.i. ubi cum non nullis aſſerit,quod hæres poſſit uenire contrā factū defuncti, qui taxatiue promiſerat de facto ſuo, quod maiorem indaginem exigit, ex traditis ab Alexan. Areti.& Iaſo.in l.ſtipulatio iſta habere licere in princ.ff. de uerborum obligationibus.Molinæ.ad Alex.conſ.xviii. ad fin.lib.v. de quo alibi agimus ad intellectum tex. in d. l.ſtipula.iuſta,& l.ſi neceſſarias.§.de uēdendo ff.de pigno. act.l.non ſolum.§.tale. ff. de libe.lega. pro Ruyno autem facit Bald.in l.qui ſe patris.nu.12.ibi,*de ſe tantum*. C.unde liber.Limitatur.viii ſecundum Bald. in d. l. cum a matre, num.4.in fin.ne procedat in actu defuncti ex quo nō deſcendit obligatio in hæredem, ad quod extollit glo. in l. quæſitum.§ ſi ff.de preca.quæ aliud dicit, ibiquæ eam notant Alber & Ang.Sed limitatio hæc Bald.nihil noui nobis adfert. id enim eſt, quod quęrimus quando obligatio non afficiat hæredum. Limitatur. ix. ex text. in l. Lucius xxxix.ff.ſolut.matri.ubi gl.eam.l. expendit ad limitationem regu.d.l cum a matre,nec procedat quando ex facto patris alteriuſve defuncti,non reſultat actio uel exceptio: tunc enim hæres admittetur cōtra tale factum defuncti. Et ita exemplificabitur obſcura traditio Bal. proxime relata, ad hoc inquit Pau.nu.3.in dicta l.Lucius,gloſſ.ibi ut ſingul.ſemper commendari, eamque extollit Hiſpan d.l. quoniam in prioribus.vii.amplia.fol.18.col.i.Omiſſa autem uarietate gloſſ.Barto. & Cuma.ibi, (quam Alexand. ibi ſup.l.præced.refert.nec ſatis componit) aduertendum eſt,quod in ea.l.pater contrahebat ſponſalia nomine filii

& ſic

& ſic nec filium nec ſe obligabat,non filium, quia is actus perſonalem cõſenſum exigit, non ſeipſum,quia nihil ſuo nomine faciebat,nec de ſe promittebat. Nurus etiam aliique contrahentes nihil de patre conqueri poſſent, cũ uideant rem totam a conſenſu filii pendere, & ſic eſt caſus longe diuerſus a materia alienationis & d.l. cum a matre,quia in alienatione rei propriæ uel aliene, datur obligatio & ius euictionis, iuxta totum tracta.de euictio.& l. ſtipulatio iſta, cum § i. & ſeq.ff de uerborum obligatio. Limitatur. 10.quando actus eſſet nullus ut faciens contra eum uenire poſſet,ita enim admittetur hæres, quia ceſſat diſpoſitio.d.l.& iurium ſimilium, nec magis debet hæres repelli quam originarius faciens, ut ſentiunt gl. Bald. & alii,in d.l.cum a matre,per l.quemadmodum.C.de agric. & cenſit.notat Aret.conſi.cxxiii.ad fi.num.7. Soc. conſil. lxxix.num.47.lib.iiii.Grat.conſi.xci.nu.25.lib.i. Ex ea de pact.nu.229.Curt.iun.cõſi.cxxx.nu.20.in fi.Thom.Gramma.deciſio.xcii.nu.8.& 7. ubi alios refert, Afflict.deciſio. ccxl.nu.8.& lib.iii.conſtitu. Neapo. Rub.5.nu.7.& in c.i. §.ſi Titius,nu.15. ſi de feu. fuer. controuer. Quod tamen fallit aliquando ut uidimus ſup.quando pater uendit rem filii prohibente hac lege,& tamen filius hęres repelletur, ſecundũ gl.& receptã ſententiam.Limitatur.xi.d. regu.excludens hæredẽ, ut procedat tantũ pro portione hæreditaria,ſecundũ ius antiquum & nouũ non facto inuẽtario, iuxta ea quæ utiliter ſup.reſoluimus. Hodie autem facto inuentario etiam ſi unicus hæres ſit,nõ tenebitur ultra ui res hæreditarias.l.fi.§ & ſi præfatam.C. de iure delib. hoc enim inducit inuentarium ſecũdũ,Bar.& omnes,in computatione eiuſdẽ.l.& ſcrib.ſup. citati,in vii.amplia. tradit Bar.in l.cũ uir,nu 14.ff de uſuc.dicit cõem opi.Affl.ct. in prælud.feu.nu. 176.Syl.cõſ.2v.nu.39.Limitatur.xii.in caſu.l.ii.C.ſi quid in frau.patr.ubi patronus hæres liberi,reuocat alienata in fraudẽ ſui, & Bar.ibi per eam l.limitat hanc reg. ne procedet qñ hæres ſuccedit ex neceſſitate iuris,prout ibi patronus. Idemq; in filio reſpectu legitimæ, ſecundum Bart.ibi,nu.7.Bart. in l. filiusfam.§. cum pater. ff.de le.i.Bart.in l.Titia.§.Imperator, n.4.ff.de le.ii.Iaſ.in

Authen,

Auth.unde ſi parens, num.2.C.de inoffi. teſta. licet Bald. & aliqui.d.l.ii.uariẽt,intelligentes eam l.ſpecialiter in patrono quod ſuperius reiecimus.& ita colliges ex Pau. in l. 2.numero 3.C.de inoffic. donat. ex eodem Paul.conſilio 448. ad final. libr.ii Iaſ.conſil.vii.num.7.uerſi.tertio,lib. 3.Curt.Seni.conſi.i.ad fi.Grat.conſi.91.nu.25.lib.i. Thó. Gram.deciſ.93. nu.12. Ex quibus patet receptius eſſe.d.l. ſecunda, non ſpecialiter procedere in legitima patroni, contra Xuar.in d.l.quoniam in priorib.vii.amplia.fo.20. col.i.uerſ.ego, Contra Rube.in d.§.Imperator,nu.205.In quem ſenſum pro Barto.expendo text. notab.in l.dotale. 13.§. finali.ff. de feuda. dote. cuius deciſio memorabilis eſt,cum eo tempore non eſſet beneficium inuentarii.Eandem.l. ſecundam, notant alii, ut hæres reſcindere poſſit quod defunctus fecit in eius fraudẽ, & ita Molinæ.in cõſuetudi. Pariſien.§. octauo,gloſ. tertia,num.22. Tiraq.de retract.ligna.§. primo,glo. nona numero 57. Ex quorum aſſertione nouè poſſet intelligi ratio tex.quem ipſi adducere debuerunt, in l.ſi ita quis, §. ea lege.ff. de uerborum obligationibus, quatenus.l.C.ibi indiſtinctè habet,hæredem admitti contra alienationem rei quam defunctus diſtraxit, aduerſus prohibitionem olim impoſitam ab ipſo hærede, quod Iaſ intelligebat pro portione hæreditaria tantum, textus uero ſimpliciter loquitur,Limitatur.xviii. ex text.difficili in l final. C. de euictio. ubi hæres eius qui fideiuſſit in uenditione, agit efficaciter contra emptorem, cum fideiuſſor ipſe repellendus eſſet, iuxta.le. exceptione.11.C. eod. Et ita admittitur hæres, cum defunctus repelleretur, quod agnoſcit gloſſ.ſed rationem non aſſignat, in dicta l.cum a matre, & l.iii.C.de reb. alien. difficilè autem erit rationem aſſignare, cum repugnent iura hanc regu.probantia,& ideo gl.uariat in d.l.fin.& Bar.ibi dicit eam l.ſing.& alibi ſe eam neſcire, & ita etiam Bald. ibi eam.l. mirabilem dicit, & de ea cogitandum fore, & ita Iaſ.in l.ii.§.ex his, num. 3.ff. de uerb.obli. dicens ex ea lege limitari.l. uendicantem.ff. de euictio. eandemque.l. extollit Iaſ.in l. legatarius pro parte, numero 2.ff.de legat.i.eam dicit ſingu. Alex.in l. ſi mihi & tibi, ad fin.ff.de

leg.i.

leg.i.mirabil. appellat Bero. in c. ſi quis præsbiterorum, nu.41.de reb. eccl.notab. Deci. conſi.clxxxv.nume.ſingu Crot. in l. ſi is qui pro emptore nume. 11.Curt.iun.conſ. clv numero 10.Eandem uero.l.ad contrarium eius quod dicit, incaute citat Afflic.lib.3.& Rub.5.nu.9.Circa ratio nem uero & intellectũ illius.l. uariarunt antiquiores, ut colligitur ex gl. ibi prçmebantur enim difficultate regulæ, quæ nimis aduerſatur, iuncta l. emptione, & l. ſi ob cauſam, eodem tit. ibi, *uel qui in eius locum ſucceſſit:* nec ualet ratio Petri & Cyni, quos referunt & ſequuntur Alberic. Salycetus,& Fulgoſius in dicta l. final.qui dicebant ſi deiuſſorem tunc non audiri, quia conſenſit; hæredem autem audiri, quia non conſit, idemque ſequitur Baldus.in dicta l.cum a matre, numero 4. Salyc. dic.le.3. C.de reb. alien. Fulgo.dicta l. exceptione & conſilio lxvii.colum. 2 ad fin.Quæ ratio ſatisfacere non poteſt,iura enim quibus hæc regu.probatur, apertè loquuntur ubi defunctus conſenſit,hæres autem nullo modo,atque ita ſolus conſenſus defuncti,excludit hçredem nunquam conſentientẽ,contra eos. Minus placere poteſt quod inquit Fulg. in d.l. exceptione, & d. conſi. quod fideiuſſor non tenetur de euictione. ſed ex conſenſu nihil enim refert.Inter hæc,maxime cum d.l.exceptione,in fi. apertè contradicat,probans fideiuſſorem tunc de euictione teneri. Videretur igitur aliquo colore dicendum ultra Doct. eſſe diuerſam rationem inter uenditorem & fideiuſſorẽ, uenditor enim rem ut ſuã uendit, unde nec ipſe,nec hæres debet rem ab emptore auocare, quia eſſet euidens repugnantia,quæ ſemper uitanda eſt,fideiuſſor autẽ accedit pro intereſſe,ſecuta euictione, & rem non ſuam eſſe magis fateri uidetur, unde eius hæres facilius ad rẽ uendicandã admittitur. Id aũt cum tẽperamento,ut tunc non admittatur hæres iure hæreditario,ſi allegaret rẽ fuiſſe fideiuſſoris cui ipſe ſuccesſit,ſed tñ iure proprio,ut probat ea l. gl.Ang Salyc.& Fulg.ibi inem Fulg.in d.conſ. ubi alia tentat,parum tuta ad eam l.Limitatur xiiii.per Corn. conſ.ccci.n.10.& 11. lib.i.ut procedat,quando defunctus uendidit nomine ſuo ſecus ſi nomine eius cuius res erat, idq; ſine mandato, licet

cet enim dominus rei hæres extet uẽditori, poterit cõtrauenire, quia alienatio ex defectu mandati fuit nulla, nec uenditor id fecit nomine ſuo, ut ſic maior ſit culpa empto
84 ris, quod cõfirmatur ex dictis ſupra x. limita. Diximus ſupra mirã eſſe uarietatem ſcribent. circa materiam feudalẽ in propoſito huius reg. & d. l. cũ a matre, ut vere chaos appellari posſit. Idq. non tm̃ inter Doct. & interprætes, ſed ẽt penes conſuetudines ipſas feudorũ, quæ in partẽ iuris ſcriptæ habẽtur, poſt duodecimum Cod. librum. Qua in utilis erit labor, maxime Italis, Germanis, Gallis, apud quos frequentisſima eſt materia feudorum: Hiſpanis ẽt vtilis erit, quia inde multa inferuntur ad emphyteoſim, & maioratus, ut infra. Omisſis autem aliis diuiſionibus feudorũ, pręcipua ad propoſitum eſt ea, quã Doct. conſtituũt inter feudũ hęreditarium, & feudũ, quod appellant, ex pacto & prouidentia, ut diſtinguunt Iſer. nu. 1. & alii in cap. primo. An agna. uel fil. ubi Afflict. numero 13. & in c. i. §. hoc quoque de ſucceſ. feud. & in c. i. §. Titius, ubi Afflic. numero 5. ſi de feud. fuer. contro. inter domi. & agnat. tradit Curt. de feud. i. par. 8. q. numero 19 & ſequen. Alex. in l. quod dicitur. ff. de uerb. & in uariis conſiliis, maxime conſ. xxvi. nu 4. & conſ xxviii. numero 18. lib. v. Afflic. li. 3. Conſt. Neapo. Rub. v. nu. 11. & præced. Dec. conſ. cccxc. nu. 5 & conſil. clxxxv. Cur. Iun. conſi. i numero 11. & cõſ. cxxxviii. nu. 23. Ruyn. conſi. i. nu. 15. libro primo. Gozad. conſi. xxviii. Anto. Capyt. deciſ. lxiiii. nu. 8. Aymon. conſ. cxcvii. numero 5. Pariſ. conſi 2. numero 22. lib i. & conſ. 5. num. 2 eod. lib. perſpicue Soci. nep. conſ. cxii. nu. 6. li. 2. & conſ. lxxvi. nu. 75 & ſequen. lib. i. Afflic. in c. i. num. 3. & ſequent. de eo qui ſibi & hæred. late Lofred. conſ. i inter cõſilia feudalia. Apud quos omnes & plures alibi grandis contentio eſt circa exempla & effectus huius diuiſionis, ut ſtatim deducam. Omnium tamen in eo cõcors opinio eſt, ut feudum ex pacto & prouidentia dicatur, quando conceditur alicui pro ſe deſcendentibus, ſeu coniunctis de familia non facta mentione hæredum, ut autem nihil prorſus maneat pacificum in hac materia, contra hanc receptisſimam concluſionem inſiſtit Syluan, conſilio xxx.

num.

nu.12. & numero 17.nitens probare, quod etiam tunc dicatur feudum hæreditarium. Mire autem diſcordant ſcribent. circa feudum hæreditarium, quod tamen a præcedenti crebrius diſtinguũt in eo, quod hoc dicunt exigere, ut ſuccedens ſit hæres, ut per eos oẽs ubi ſupra, ſed Bal. in l.cum uirum.nu.21.C.de fideicom.appellat feudum familiare, ſeu de familia, quod omnes ubi ſupra appellant ex pacto & prouidentia: & cum eo Soci.nep.conſi.cxiiii.nu.10.lib.2.Iaſ. in præludi.feud.col.fin.num.128.Pro quibus expendo tex. in l.v.ff.de reli. & ſumpt. fun.cuius ſunt verba in propoſito ſumme notanda, *familiaria ſepulchra dicuntur quæ quis ſibi, familiæque ſuę conſtituit hæreditaria autem, quę quis ſibi, hæredibuſque ſuis conſtituit*. quem tex. in materia feudorum debuiſſent ſcribent. expendere, in alio autem propoſito eum notant. Rom. Alex. ut per Iaſ. in l.cũ filio, num.88.& ibi Rip.num.48. de leg.i.Nec eſt tex.qui probet receptisſimum illud nomen feudi ex pacto & prouidẽtia, quo Do.ubiq. utuntur, ut fatetur Afflic.in prælu. feu.nu.169.verſ. præmittendum, & nu.178.uerſ.patet, re-
§ ferens ad id Bal. Vltra quos reiiciendum omnino uidetur illud nomen & differentia, quum & feudum quod hæreditarium appellant, non aliunde quam ea tenore conceſſionis id nomẽ habere poſſit, & ſic omnia feuda ęqualiter appellarentur ex pacto & prouidentia, cum a conceſſionis tenore pendeat nomen & effectus feudi iuxta ca.i.de duob. fratri, ibi, *propter tenorẽ inueſtiturę*, cũ ſimilib. Ex hoc nouè & uerè damnatur cõmẽtitium nomẽ illud feudi ex pacto & prouidentia. hucuſq; ab omnibus receptum, potiusq; ex d.l.v.appellari debet feudum familiare. Quia tamen eo nomine utuntur omnes ſcribent. eodem nos utemur, ut conſtet tali appellatione feudi ex pacto & prouidentia ſignificari feudum liberis & cõſanguineis tantum deferendum. Quanta autem ſit differentia inter feudum hæreditarium & hoc familiare, colligitur ex Bart. Paul. Alex.in l.ſi patron.ff.ad Treb. ex Bar. in l.vt iuſiurã li.§.ſi liberi.ff.de oper. liber. Alex.conſ.xliiii.lib.i.late Afflic.& alii in dictis locis, & plene docteque D. Couarru. l. libro
15 reſol.2,cap.xviii. Quæ differentia filijs utilior eſt in em-
phy-

phyteoſi, & in alijs quam in feudo, in aliis enim cum deſcendentes uocant iure ſanguinis tantum. fatentur omnes ſcribent.cũ Bart.poſſe filium repudiare hæreditatem, retinereq; rem pro liberis conceſſam, in feudo autem mira in hoc controuerſia eſt circa intellectum.c.i. an agna. uel fil. plures enim aſſerunt,non poſſe filiũ,repudiata hæreditate,retinere feudum etiam pro filiis conceſſam,& in eo deterioris eſſe cõditionis filios,quam agnatos,qui tũc repudiata hęreditate feudum retinebunt. & Ita Math. Afflict. in dicto capit.nu.1.& numero 31.qui id ut receptius tradere uidetur, inquit tamen numero 7. aliquo, contra dicere & ita hoc ſequitur Anto.Capy.deciſ. xcvii. num.2. Loffred.conſil.i.numero 68. inter conſ. feud,Soci.nep.cõſil.cxiiii.numero i. libr.3.accuratè magis Curt.iun.conſi. clv. & ita intelligit Syluan.conſ xxx.n.19.ita apertè Bart. in dicto paragrapho ſi liberi.n.4.ff.de oper. libe.idq. receptius aſſerit D.Couarru.d.cap. xviii. num.4.lib 2.reſol. & Areti.conſi.xiiii.num.13. & 14. & uere litera.d.c. fortiſſime iuuare uidetur hanc ſententiam, dupliciter inducendo.1.in princip. dum text.loquitur in agnato,permittens ei ut feudum retinere poſſit repudiata hęreditate. Deinde in ſecunda parte id indiſtincte negat filio uaſalli.& ſic ſatis uidetur loqui in feudo conceſſo alicui & familiæ. Si enim eſſet feudum hæreditarium, non diſtingueret inter filios, & agnatos,nec agnatis permitteret, ut repudiando hæreditatem feudum retineant, quia ſecundum traditionem omnium ſcribent.in feudo hæreditario neceſſarium eſt hæredis nomen omnibus ſuccedere uolentibus.Idque ſpeciali conſuetudine ſummoque rigore in feudis introductum uidetur,quilibet enim conſultus ex ratione naturali,iuriſque principiis,contrarium diceret ideoque, gl. ibi magis inclinat, ut deciſio illius text. non trahatur ad emphyteoſim, & alia extra feudum,idque receptius uidetur ex Afflicto, ibi. nume.57. ex Bart. in dicto §.ſi liberi. num.5.ex Alex. in d.l.quod dicitur,& ibi Iaſ. num.39. ff. de uerb. oblig.& in terminis tradit Couarru.d.loco.uerſi. ſeptimo. Inde cauebis ab æquiparatione Bal.in l.3.col.2. C.de fideicom. Sed cum in feudo conceſſo alicui & libe-

ris

ris citra nomen hæredis,duriſsima foret deciſio illius ca. & filios inique grauaret,ſi eos inuitos hæredes faceret,cõtrarium intelligunt & probant quam plures alii ſcribent. adeo ut hęc uideatur receptior opinio.Ita enim Bal. in d. c.An agna.nume.8 & Aluar.nu 9. Præpoſ.nume.6. verſi. 6.lim. Iacob.a S. Geor. de feud. uerb.& cum pacto de nõ alienando.num.36.Iaſ. in d.l.quod dicitur num.33.ff.de uerb. oblig.Vbi in feudo & emphyteoſi hoc dicit cõmuniter approbari; & ita idem Iaſ. in l. ſi non ſortem.§.libertus.num.33.ff.de condic.in d.Alexã.ad Bal. in l.qui ſe patris,col.6. litera b.C.vnde lib.Lauren.Calca. conſ. lxxiiii. nu.4.& 5.hoc etiam cõmuniter ſentire Doct.fatetur Syluan. ubi ſupra. idemq; aſſerit receptum Rube.in l.Gallus §.quidam recte.nu.181.hoc ſecure tradit idem Rube.con ſil.lxxxv.Curt.iun.conſ.lxxviii.nu.4.Carol. Ruy.conſil.i. nu.15. idem uult Iaſ. conſ.lvi.lib.iii.ex princi.Aymon.cõ ſil.cclvi.num.3.idem apertè uult Alb.Brun.cõſi.feu.lxxx. nu.12. & ſeq. Pariſ. conſi.xxiii.num.187.li.i.Bellon. cõſ. xxxiii.nu.4.& ſecure Zaſ.de feud.viiii.par.nu.6.uerſ. cæterũ, hoc ẽt uult apertè Pau.Caſt. in auth.poſt fratres C.de legit.hæred.idẽ Pau. in l.pro hęrede.§.i.ad fi.ff.de acq.hære.Pau.in l.idẽ.Iuli.§.ſi quis alicui.n.4.& clarius. idẽ Pau. in l.ſi poſt mortẽ.ff.de leg.i.quorũ nume. æquior hæc opinio,receptior manere uidetur,ita mitigetur rigor.d.c.An agna.Vt etiam in feudis eo caſu nõ prorſus recedatur a iuris regulis, quibus in ea forma conceſsionis ita ius liberis acquiritur ut neceſſarium eis non ſit nomen hæredis, ex l.3. cũ Bar.ff.de interd.& releg.ex l.quodcunq; xlv.§.ſi qs ita.ff.de uerb.obl.ibi,*licet hæres non exiſtat*.& ibi notãt Pau. & nouiores,ex l.ſi poſt mortem.71. ff. de leg.i.ibi. *An patri hæres extiterit,nec ne*, & ibi Pau.Caſt.nu.3.expreſsim notat. & cum Bal. reſpondet ad literam d.c.quorum intellectum probant alii ſequentes hanc partem.De ratione autem differentiæ,quam tex.in d.c.facit inter filios & agnatos,ingenioſe ait Bal. ibi.num.6.tradit etiam Syluan. d. conſ.30.num.21.& nouisſimus Franciſ.ſonsbe.de feu.par. ix.pa.76.nu. 171.Idẽ dicendũ eſt in feudo conceſſo proſe & ſuis hęredibus,uenient enim deſcendentes tm̃ ut tã

quam receptũ tradit Alex.in d.l.quod dicitur.n.26.uerſ. & ſi bene.ff.de uerb.obl.loquẽs generaliter de re, quę ſui natura non uenit ad extraneos, ut colligitur ex traditio. Bar. & aliorum.in l. Gallus §.etiam ſi a parente. Sed tunc oportebit,ut deſcendentes ad ſucceſsionem feudi,uel emphyteoſis,hæredes ſint,ex Iaſ & aliis proxime citatis,traditq; Afflic.in c.i.nu.11.de alie.feu.patern.æquiparãs has formulas *pro ſe hæredibus,& pro ſe uel hæredibus*. Idẽ etiam ꝙ tunc liberi debẽt eſſe hęredes, tradit Loffred.d.conſ.i. nu.64 & nu.132. & 207.cum ſeq. & 210. & ſeq. Feudũ ẽt hæreditarium appellant aliqui in ea forma,*pro ſe & hæredibus legitimis*, quaſi ea qualitas non totũ ſanguini tribuat prępondereteq; nomen *hæredibus*.ita Cardi.Pariſ.conſ 65. nu.7 libr.3.citans Alex.& alios. Sed contrarium non obſcure probat Dec.conſi.cccxcv.nu.7.Gozad.conſ. 26. nu. 30.Soc.nep.conſi.cxii.n.8.li.2.qui hoc dicunt, ubi feudũ ſimpliciter conceditur pro hæredibus, a fortiori ergo id ſentiũt,vbi additur uerbum,*legitimis*.Verbum enim.*hæres*, ſimpliciter prolatum a facilius extraneos compręhendit quam ubi additur qualitas illa legitimorum,iuxta l. iii.§. de illo. ff. pro ſoc. ſed hęc componentur ex diſtinctione proxime tradenda. Maior ſcribẽ.uarietas eſt,quando feudum uel emphyteoſis ſaltim eccleſiaſtica conceditur alicui pro ſe & hæredibus, quæ uarietas ſatis colligitur ex proximè dictis,& ita inquit Afflic.in c.i.num.4.de eo,qui ſib. & hæred. mireque uariauit celebratiſſ.feudiſta Andr. Iſern.ut curioſè notat Lofred.conſi.i.ex nume.97. per 5. col.tradit etiam Afflic.in cap.i.nume.13. An agna.uel fil. & tamen receptior uidetur opinio,ut tunc dicatur feudũ hæreditarium, ex Afflict. ubi ſup. & deciſ.cxii.num.3.Couarru.d.loco,Alex. referens plures conſi.28. numero.18. libro primo Curt.iun.conſi. i.numero 12.& conſilio.138. numero.23.& in tract.de feud.i.part.q. viii.nume.19.Aymon Crauet.conſi.cxcvii.nu.5.Pariſ.conſi.3.nu.8.libro i. Grat.conſi.iiii.numero 42.lib.colligitur.ex Iaſo.in dic.§. libertus.numero 35.Quo notabiliter ampliat Curt. iun. conſ. 3.etiam ſi nomen liberorum uel deſcententium tãtum apponatur in principali diſpoſitione,& nomen hære

dum

dum,adiiciatur poſtea incidenter.Adhuc enim concludit feudum manere hæreditarium, ut ſucceſſor debeat eſſe hæres, ſed non ſatis reſpondet regulę Clem.i.de præben. quod uerba incidenter uel executiuè prolata, non alterãt diſpoſitionem.de qua agit Iaſ.in l.ex pupillari.ff.de uulg. & ego ſoleo expendere tex.in l.pater. filium.36.§. fundũ. ver.ita enim ff.de leg.iii. & ita contra Cur. tradit. Ex ea de pact.numer. 220. & in terminis contrarium tradit Iaſ. conſi.56.col.2.& col.fi.lib.iii. Ex qua opinione,cum rece ptior ſit cauendum eſt a multis & grauibus uiris, qui in materia feudali & ſimili,generaliter tradere ſolent,nomẽ hæredis,idem omnino inducere, ac ſi cõceſſio fiat pro ſe & liberis,ad quod innumeræ authoritates citari poſſent. Ex quibus memoro Alexan.ſibi contrarium conſ.30.nu. 1.lib.i.& conſi.29.nu.3.lib.5.Deci.d.conſil.395. nume.7. Goza.d.conſi.29.num.30.Afflic.ſibi contrarium in ca.i. nume.13.de feud.non hab.prop.natur.Iaſ.in d.l.Gallus.§. ¶ etiam ſi parente.nu.15.uerſi.ii.fallit. Et tamen diſcordia ſcriben.circa has formas conceſſionis poteſt conciliari,ut feudum non dicatur tunc prorſus hęreditarium, nec omnino familiare,ſeu ex pacto & prouidentia,potiusque ap pelletur mixtum,quaſi de utroq; participians,quia ad tale feudum non admittetur extraneus hæres.Deſcendens aũt uel agnatus, qui tantum tunc admittuntur, non poterunt repudiata hæreditate feudum accipere, idque magis conducit in agnatis,liberi enim,in feudis etiam omnino de familia,non poſſunt hæreditatem repudiare, feudum uero retinere, ex d.c.i. An agna. uel fil. ut ſupra receptius diximus.Extra feuda autem utilior manet reſolutio hæc, ut tunc liberi uel agnati, ſi in eam rem ſuccedere uelint, non poſſint hæreditatem repudiare,quæ conciliatio colligitur ea Dec.cõſ.185.& cõſ.218.nume.26.& ſeq. apertè & perſpicuè eã probat Afflic.d.c.i.An agnat.uel fil.nu.10. & ſeq.Et c.i.nu.4.de eo qui ſibi & hæred.& lib.iii.conſtit. Neap.Rub.24.num.74.tradit Car.Pariſ.conſ.65.ex num. 19.& nu.24.lib.iii.Soci. neap.conſi. 76.num.75.lib.i.& conſi.112.num. 10.lib.2.& conſi.114 col.4.eod.lib. Ex
87 qua cõcordia & reſolutione infertur,i.ad ſimilem ſpeciẽ

conceſſionis pro ſe & hæredibus maſculis,uel pro ſe & hæredibus ex corpore ſuo deſcendentibus. Nimis enim uariant ſcriben.& plures ſibi ipſis aduerſantur, ut colligitur ex diffuſo conſ.1. Loffred. vbi. inuoluit nec ſibi cõſtat Afflict. in c.i.§.hoc quoque nu.85.de ſucceſ.feud.& in c.i.n. 10.& ſeq.de alien.feud.pater,& in c.i.nume.4.de eo, qui ſibi & hæred.Variauit conſulendo Rube. Nam in conſil. 84.& ſeq. aſſerit tale feudum nullatenus dici hæreditarium,ſed omnino ex pacto, uel de familia. At conſil.18. contrarium ut magis commune tradit.Ex præcedenti autem concordia uidetur dicendum, ut qualitas illa adiecta hęredum non tollat, quin deſcendentes hæredes eſſe debeant, quod magis probat D.Couarru.d.lib.ii.reſolu.ca. 18.col.6.& ſeq.& uidetur ſatis colligi ex Bart. in d.§.ſi liberi.nu.3.uerſi.ſed ſi.ff. de oper. lib. dicit ita iudicari Afflict.deciſ.ccxcv.nu.7.& clarius deciſ.cxl.& hanc dicit magis communem opinionem Sylu.conſ.30.nu.11.& ſeq. & nu.24.ubi plures citat,& ita cõtra Dec tradit Cur.cõſ.clv. & cum eo Grat.conſ.iiii.nu.48. & nu.55.lib.i. & Rube.in l.Gallus §.quidam rectè.nu.191. Ego autem puto ueriorẽ & receptiorem eſſe ſententiam,ut in ea forma feudum dicatur tantum de familia,ac ſi nomen hęremis adiectũ nõ fuiſſet,& ita Dec.cõſ.cccxcv.n.6.& ſeq. magis in cõſ.135. Pariſ.cõſ.10.nũ.7.li.i.Soc.nep.cõſ.72.nume.27.lib.i.Alb. Brun.relatus a Soc.in d.conſ.nu.28.& ita Afflic.li.3.cõſt. Rube.24.nu.74.idem Afflic.ſumme Dec.laudans,in ca.i. nu.11.An agna.uel fil.idem Afflic.deciſ.240.n.10.ſed ibi magis refert ſpecialem regni conſuetudinem ſicut etiam lib.iii.conſti.Rub.34.nume.68. & allegando Dedi. idem probare uidetur Moly.in conſue.feud.§.22.num.85.Soci. nep.(citans ſolum Afflic.)conſ.cxii.nu.14.lib.2.idem uult Gozad.d.conſ.26.num.30.Franciſ.Zoane.de reb.quotid. c.iii. & Bellonus conſ.33.num.2.dicens opinionem Decii communem,quæ etiam colligitur ex traditione Alex. Arct. & aliorum quos refert Iaſ. in d.§. etiam ſi parente. Gallus.nu.22.ita Cremen.notab.i.§. eademq; opinio fuit Rayner.ut referunt plures ex his, & tradit Iaſ. conſ.118. col.iii.lib.iiii. idem non obſcure colligi poteſt ex Bald.in l.cum

l.cum uirum.nu.21.C.de fideicom.apertius Bal.in l.liber. ti.col.fi.nu.37.C.de oper.libe.& ita hæc opinio receptior uidetur, licet uariauerit Rube. ubi ſupra, ſicut etiam uariauit Aymon Craue.qui conſi.cclvi.nu.3.contra Dec.tenet,idem tamen ſibi contrarius,Dec ſequitur cõſil.cxcvii. nu.2.uariauit etiam Parıſ.qui ubi ſupra conſi.Dec.probat ſed idem contradicit conſ.ii.nu.23.li.i.Pro hac parte quã nouiores.Dec.tribuunt,non parum urget a fortiori auth. gl.& Pau.Caſ.in l.ex facto.§.ult.ff. ad Treb. ut tunc ex ſubiecta materia nomen hæredum,de liberis tantum intelligatur, maxime addita qualitate illa maſcularum uel ex corpore deſcendentium.Vrget etiam nimis uſus loquendi, qui ante oculos haberi debet etiam reiecta proprietate uerborum,ut docet I.C.in l.non aliter §.i. ff. de leg.iii. ſolent autem homines in negotiis,ſimilibus,hæredes appellare deſcendentes & agnatos quos ſucceſſuros ſperant perpetuo in feudo uel maiotatu,de quo agitur,non attendentes ad alia bona,nec ad nomẽ hęredis. Facit etiam regula iuris,ut conſideretur ratio naturalis, non accidentalis.l.iii.ff.de tutel.& cauſa sãguinis,non alia extrinſeca. l. tutor.xxxi.§ i.ibi,*ut filius promeruit*. ff. de excuſ.tutor.Nec obſtant argu.Rube.in d.§.quia ſi maturè attẽdas,ſatis colligitur mens concedentis uel accipientis, ut tunc ſanguinis tm̃ ratio habeatur,ſi enim de aliis hæredibus ſentirent non diſtinguerent inter maſculos uel fœminas.Hanc tamen opinionem quam ex Bal. & aliis magis communem dicimus.limitat Iaſ.d.cõſ.cxviii.col.iii. uerſ. nec obſtat li. iiii.niſi cum qualitate maſculi addatur ſignum uniuerſale quod apertè uult.Bal.in l.cum uirum,nu.21.C.de fideicõ. confirmaturque ex multis per Iaſ. conſ. cxxiiii.col.pen.& fi.lib.iiii.ex late traditis per Aldobr.in prin.Inſti.de excu. tutor. ex n.61. Sed fundamentum illud ex dictione generali in feudalibus,non eſt omnino tutum, poſſetq; cõtrouerti ex traditis per Iacobin. de feu. uerb. quibuſcunque: melius per Rip.in l.ex facto.§.fi.num.16.ff.ad Alex.conſ. quo nimis uariare ſcriben. aduertit Moly. ad Alex. conſi. xxx.lib.i.Aflict.in c. in generali,num.20. ſi de feud.fuer. controuer.tradit Deci.in c.in præſentia,nu.48 de probat.

89 latius Tiraq.de retrac.lign.§.i.gl.7.nu.21.& n.27.Ex eiſ-
dem infertur ii.ad aliam ſpeciem cõceſſionis, ſi forsã feu
dum uel quid aliud ſimile concedatur alicui & ſuis hære
dibus, non enim intelligitur de iis,quibus tantũ cõgruit
ius ſuitatis,iuxta.§.ſui. Inſt. de hæred. qual.& differen.ſed
potius in feudis & emphyteoſi eccleſiaſtica, intelligitur
pro deſcendentibus,in aliis uero, quæ ad extraneos tran-
ſire ſolent, intelligitur, quibuſcunq; hæredibus, ut ex I-
mo.reſoluit Alex.in l.quod dicitur.nu.36.ff.de uerb.obl.
idẽ Alex.conſ.26 li.v.tradit.Rube. in l. Gallus.§. quidam
recte.nu.75. Hiero.Schur.cõſ.feu.126.nu.1. Sylua. conſ.
lib.nu.1.notat Præp.in d.c.j.An agna.3. uerb. ſed qñ, cũ
ſeq.& nu.5. colligitur ex doctri. Bart.in d.l.Gallus.§.etiã
ſi parente.nu.4.& ibi Iaſ.nu.13.& Soci.nep.conſi. lviii.li.
ii.Idq;iudicandum eſt ex cõmuni uſu loquendi, ut notan
ter tradit Guid.deciſ.cccclviii. & ita diſtinguit in propo
ſito.idem Guid.deciſ. 230. non ita in deciſ. cccvi. Sed in
hac ſpecie ex mente ſcriben.in d. locis, cẽſendũ erit feu-
¶ dum hæreditarium,ad effectum,ut deſcendẽtes & agnati
non poſſint feudum retinere, hæreditatem repudiãdo:de
familia autem cenſebitur, quia extranei admittendi non
ſunt. Ex ita hæc ſpecies iudicabitur iuxta diſtinctionẽ feu
di mixti,de qua ſup. nõ ſecundum præcedentẽ de maſcu
lis,quod planè concedent omnes tenentes in caſu proxi-
mo feudum eſſe hæreditarium,nec contradicit alteri opi
nioni, quã ibi probamus, quia in hac ſpecie uerba non tã
præcisè rationi ſanguinis adhærent.ut prorſus excludant
generale nomẽ hæredis.Et ita in hac forma, pro ſe & ſuis
hæredibus, non poterit agnatus repudiare hæreditatem
& feudũ retinere,ſecũdũ ſcrib.cõiter in d.c.i.An agn.ubi
Præpoſ. notat colũ. iii. licet contradicat nouiſſimus. Frã.
Sonsbe.de feu.ix.par.nu.105. cuius opinio nõ inepta eſt,
nec æquitate caret maxime ex iis,quæ inf.proximè trado
90 num.91.Sed nunc loquor iuxta ea quæ receptiora ſũt in
hac materia.Ex prædictis.iii.ſecurè inferri uidetur,in for
ma cõceſſionis,pro ſe & deſcendentibus, nihil immutari
per adiectionem, *ex corpore*. Eadem ratio eſt, ad effectum,
ut feudum iudicetur hæreditarium uel familia,licet Do-

cto.

ſto.ubi ſupra,tractãtes de illa forma, ſemper addant qualitatem illã,*ex corpore*.ſed lex rebus, nõ uerbis imponi debet.l.2 C.commu.de lega.Ex eiſdem.3.inferri poteſt,non eſſe differentiam inter conceſſionem,pro ſe & ſuis hæredibus,& cõceſſionẽ,pro ſe & ſuis, ſimpliciter, licet quoad alia uideat aliquid inter hæc differre, ex Emil.Ferret.cõſ. 3.ut ſic feudum ſub hac forma dicatur hæreditarium, ad hoc ut ſucceſſor hęreditatem non repudiet,licet extranei tunc non admittatur, & ita cenſebitur mixtum ſecundũ reſolutionem ſuprà traditã, ex mente ſcriben.in d.c.i. An agna. Inde etiam infertur.5. ad ſpeciem ſupra traditã de conceſſione,pro ſe & liberis & hæredibus, ut magis procedat cõis concluſio,de qua ibi, quando uerbum,hæredibus eſſet adiectũ ſimpliciter ſine copula,quia tunc magis qualificat præcedentia, ut ſucceſſor feudi debeat eſſe hæres: ex doctri.Bart.in l.prætor §. erit. ante.nu.1.ff.6.bon.rap. *qualitas* & nu.1.ibi, *intelliguntur repetita*: Bart. in l. Seiæ §. Caio.ff de fund.inſtruc. Infertur etiam.6. ad ſpeciem cõceſſionis,tibi & generi tuo uel poſteris,hæ enim cõſtituũt omnino feudum familiare ſeu ex pacto & prouidẽtia, nõ hęreditarium, cum in iis nihil de hæredibus dicatur,totũ uero ſanguini detur, quod ſuadetur ex tex & Bart.in l.iii. ff.de interd.& releg.ex Affl c & feudiſtis in locis ſupra citatis,& in ſpecie voluit Bal.in c.i § fi.nu.j quæ fu.pri.cau. & Curt.de feu 5.par num.5.Infertur.7.ad q. conceſſionis in ea forma, *ibi & filijs & hæredibus*, in qua diximus receptius,ut feudum tunc cenſeatur hæreditarium, quod limitat Affli.in c.i.§. hoc quoq; nu.85 .de ſucceſ.feu.niſi in ea ſucceſsione addatur, ut ſeruetur ſexus & ætatis prærogatiua, uel ꝙ in eo ſuccedatur iure Francorum, tunc enim contendit Afflic.feudum cenſendum eſſe de familia, ſeu ex pacto, ut uocant, non hæreditarium quod improbare uidetur Loffred.in prolixio cõſi.1.ſi eius principium cum reſolutione conferas. Sed pro Afflic. urget, quod ea conceſſio in effectu ſucceſſores ſanguinis tantum reſpicit, Ideoq; concluſio tantum attendi debet,& non præcedentia uerba,ut generale eſt in omni diſpoſitione. Dec.in l.ſi ego nu.3. ſi cer.pet.Iaſ.in l.i.nume.17.ff.de eden. Afflict.

deciſ.ccclxxv.num.5.& opinio hæc Affliɑ.iuuatur authoritate Cor.conſi.cxcix.n.68.lib.ii & Bal.in l.in l.libert.n.37.C.de oper.liber. In his autem dicitur feudum iure Frācorum,quando primo genitus reliquos excludit,ut uolūt omnes feudiſtæ,& ita Affliɑ.deciſ.cxii. & deciſ. ccxlviii. Infertur.viii.ad ſpeciem cōceſſionis, *tibi & generi*, uel *tibi & proli uel poſteris*,ut uere dicatur pro familia nō hæreditaria,ex ſupra dictis,& iis quæ tradit Affliɑ.in c.i.nu.132. & ſeq.de ſucceſ.feu. facit l.i.§.fi. ff. de iure immuni. Cur. de feu.iii.par.nu.29.Infertur.ix.ad q. conceſſionis. *in cunctam generationem*, ut tunc ratio ſanguinis non hæreditatis habeatur.ex Bal in l.ii.ubi Iaſ.nu.clxvil.C.de iur. em-
91 phyt.In prædictis autem libentius in dubio amplecterer eā opinionem, quæ magis inducat ut feudum dicatur ex pacto ſeu prouidentia, quam hæreditarium, ut magis faueatur deſcēdētibus & agnatis, ex ratione tex.in l.i. §. largius. ff. de ſucceſ. edic.ibi, *honorē ſanguinis*, Imo ſi mea ualeret ſententia, uerius putarē cōtra, omnes fere ſcribent. in multis ſupra traditis,ut feudū non dicatur hęreditariū, ſed omnino de familia,quamuis adiiciatur,uerbum hæredes,ſaltim poſt mortē primi acquirentis.Ei.n.tantum debent ſucceſſores (quia ab eo habere dicūtur) nō aliis poſt eum.cum ab aliis nihil accipiant, ut colligitur ex multis iuribus & Doctor.& notat Alexand. in conſi. cvii. & præced.lib.iiii.Aymon.conſil. cxxxv. nume. 8. & ſequen.Ad quod moueor fauore ſanguinis,nec nō ex ſubiecta materia,quæ proprie poſteros,non extraneos admittit, ut omnes agnoſcunt in materia feudali. Nimirū igitur ſi hæredis nomen tunc non ad hæreditatis aditionē,ſed ad rationē ſanguinis referatur, ex ſententia gl. in leg. etiam. xix. ff.ſolu.matr.tex.optimus in c.i.de aliena.feu. ibi. *ſine hærede maſculo, quod in feudis intelligitur ſine filio.* Moueorq; magis, quia nec concedens nec accipiens aliquid præcēdere poſſunt,ex eo quod poſteri ſuccedentes,hęredes,aliis ſint nec ne.Vnde extra rigorem.d.c.i.An.agna.nunquam onerarem deſcendentes uel agnatos, qui ratione ſanguinis admitti poſſent,ut alterius hæreditatem adire teneantur argu.l.iii cum ibi notatis a Bart. ff. de interd. & releg. &

quæ

quæ notant Paul.& alii in l.pro hærede. §. ſi quid tamen. ff.de acqu. hæred. & forſan hoc ſenſit antiquus Doctor a Bal.relatus in capit.i.nu. 3. de eo qui ſibi & hæred. cuius opinionem dicit communiter reprobari Syluan.conſ.xx. nume.33 Pariſ.conſil xxxiii.nume. 167.lib.i.Ad. prædicta omittendum non fuit,quod tradit Curt.Iun.cõſi. cxxviii. n.24. uerſi. præmiſſis,col.ult.ubi mirabiliter inquit quod ſi in conceſſione feudi antiqui, ad quod uocantur deſcendentes & agnati, fuerit adiectum uerbum,*hæredibus*, non ſufficiet,ſucceſſorem deſcendere a primo acquirẽte, nec ab eius hæredibus, niſi immediate hæres ſic ultimi poſſeſſoris,quod durũ eſt,poſſetque multos decipere. Sed contra Curt.) qui neminem refert.) uidetur ſtare multorum reſponſa imo.quod ſufficiat deſcendere ab hæredibus primi acquirentis,& ei longo etiam medio hęredem eſſe,ut per Pariſ.cõſi.ii.nu. 25.li.i.& cõſi.lxv.nu 31.li.iii.Soc.nep. cõſi.lxxii.nu.29.lib.ii.idemq;probat Alex.conſi. xxvi n.8 li.v.ibi, *tamẽ erat in effectu hæres primi uaſalli, qui feudum recuperat pro ſe & hęredibus*, & ita ſecurè cõcludit Alber. Brun. conſil.feud.xviii.nu.14 ubi alios citat, & contra Curt.ita aduertit Syluan.conſi. xxx.nu.20. dicens hanc eſſe cõem opinionem,facit tex.in c.i.de nutu ſucceſ.feud ibi. *ex illa linea ex qua iſte fuit*. Hæc omnia pro uirili reſolu a tã longo repetita principio nemo proxilitatis notet, quia nõ ſolum multis utiliſſima erũt, ſed omnino neceſſaria ad propoſitum,d.l.cũ a matre, nec ſine iis intelligi poſſet articulus quotidianus huius tractatus, an filius uel alius hæres admittatur contra alienationẽ à defuncto factã in feudalibus & rebus maioratus, quo nihil frequẽtius:à Doct. autem tã confusè tractatum ut nullã lucẽ nullamq; reſolutionem, ſed denſiſſimam caliginẽ Cimmariaſque tene-
12 bras ſcriptis ſuis reliquiſſe uideatur. In hoc frequentiſſimo articulo uariæ ſunt ſententiæ à nullo, quem uiderim,collectæ,in quo alii aliis, omneſque ſibi ipſis aduerſantur. Variauit ex morte Bal. ut referunt Alex. Iaſ. Dec. in locis infr.citandis.Variauit Alex.ut colligitur ex Dec. conſ.clxxxv.& cõſil.28.& Curt.iun.conſil.138.nume.21. Variauit Dec.tradit Aymon.conſ.cclvj. num. 3. ad med.

&

& fi. Variauit Pariſ. ut conſtat ex dictis per eũ conſi.iii. ex nu.18.cũ multis ſeq. & conſ.2.n.23.uerſi.& ſic cũ ſeq. lib.i.& conſi.x.nu.7.eod.lib. & conſi.lxv.nu.10.cũ tribus ſeq. lib.3. uariarunt alii ſecundum Ruyn.cõſi.i.nu.16.lib. i. Variauit Aymon. modo Decium ſequens, modo ab eo recedẽs,ut conſtat ex eo. in conſi.cxcvii.n.3.& conſi.256. nu.3.Variauit Rube.modo cum Dec.modo contra,ut patet ex conſi.xviii.& conſi.lxxxiiii. & ſeq.nemoque ex ſcri ben.ferè ſibi conſtat,ut patet ex ſupra traditis, magisque liquebit ex ſtatim adducendis, cum traditis a Syluan.cõſ. xv.In quo etiam uariaſſe Iſern. colligitur ex Afflict in uariis locis,magis ex Sigiſm.Loffre.conſi.i uariauit Alex.ut colligitur ex Grat.conſi.iiii.nu.39.dum argumẽtantur, & nu.41.dum concludit.Variauit idem Grat. ſi benè conferantur quæ ſcribit in d.conſi iiii.nu.48.& 50.cum iis quæ ſcribit conſi.xci.nume.26.lib.i.Nec ſatis ſibi conſtat Afflict.in c.i.§.hoc quoque, ex nu.69.de ſucceſ.feu.inuoluit idem Afflict.in cõſt.Neap.lib.iii.Rubr.v nu.7.& 9. In hac perniciosa miſerandaque repugnantia, prius de numero agemus referendo ſcripta aliorũ;deinde contra eos quod uerius putamus explicabimus. Igitur ſcribunt aliqui,nunquam admitti hæredem contra alienationem & factũ defuncti etiã in bonis feudalibus,quamuis talia ſint, in quibus ſuccedat inuito defuncto ex tenore antiquæ conceſſionis, ita indiſtincte ſcribit Martin. Silima de feud. nu. 199.in xiii. uolum. tracta.Ruyn.conſi. xxv.nu.10. & ſeq. lib.2.Bald in ca.i.§.hoc quoque,col.fin.nu.20 de ſucceſ. feud. Alii indiſtincte ſcribunt filium, aliumue hæredem admittendum fore contra alienationem defuncti in feudalibus, aliisue, ad quæ hæres ipſe admittitur ex antiqua conceſſione, ut uariando tradit Iaſ.conſi. vii.& conſ.56. libro tertio, dum reſpondet ad le.cum a matre. Variando etiam idem tradit Thom. Giamma. deciſione nonageſimatertia ex numero 8. Dec.conſi.cccclxv.num.55.Et ita uariando reſpondet Bald.conſi.ccxv.in j.dubio.li.2.Alij diſtinguũt, an filius uel alius hæres maiorem, uel æqualem quantitatem conſequatur ex bonis defuncti, & tunc non admittatur contra alienationem feudalium a defun

cto factam:ſi autem minus habeat, admittatur pro rata, quod tradit Afflict.in c.j.§.ſi totius. n.16.ſi de feud.fuer. contr.inter dom. & agn. & tanquam receptum id tradit Curt.de feud.4 par.nume.150.uerſicu 2.in fine.Alij ſcribunt eſſe ſolum aduertendum,an filius aliuſve hæres inuẽtarium fecerit nec ne,quaſi eo facto indiſtinctè admittatur contra alienationem feudalium ſimiliumve bonorum:quod tradit Iſern.in cap. j. An agna. & ibi Aluar.& Præpo.col.penul.ad finem,nume.6.uerſicu.undecimam. Et ita Alexand.aliquando ſcripſit & alii, quos citat Grat. conſi.iiii.nume.39.lib.i.Pariſ.conſi.x.numero. 7 lib. i. & & cõſi.lxv.nu.47.& ſeq.lib. iii. ubi plures refert. Et ita ex uigore inuentarii ſcribit Thom.d.deciſ. xciii.num. 10.& Grat.ſibi contrarius.conſ.xci.nu.36.& 37. Deci.conſi.ccccxlv.nu.56.& ita indiſtinctè in quocunque feudo hæreditario uel de familia, apertè tradit Bal. (licet uarie allegetur) in l. qui ſe patris,nu.11.C.unde lib. & tanquam re
93 ceptũ hoc ſcribit Curt.de feu.4.par.n.148.& Zaſ. de feu. ix.par. nu. 2. Alii tandẽ, & plures ex ſupra citatis reſoluendo diſtinguũt inter feudũ hæreditarium, & feudũ de familia ſeu ex pacto & prouidentia, ut noſtri uocant. Nã in hæreditario concludunt indiſtincta repellendum hære
¶ dem,nec in eo prodeſſe inuentarium. In feudo autem cõceſſe expreſſim pro liberis & deſcendentibus, totam uim huius articuli inuentario tribuunt, ut eo facto poſſit filius aliuſue hæres reſcindere alienationem feudalium à defuncto factam,& hæc eſt magis cõis opinio noſtrorum Et in hunc ſenſum reducuntur omnes in præcedenti uerſ. adducti.Ita ex Iſern.& aliis ut receptum tradit Alex.cõſi. xxviii.numero 18.libro.v. Dec.conſil.ccviii.Iaſ. conſi.vii. col.viii.in princip.& conſil.lvi.col.v.in princip.libro.ii.& Soci.nep.conſi.cxii.numero.14.libro.ii.Pariſ.conſi.ii.numero.32.& conſi.iii.num 18.& conſi cvi.numero.43.lib. i.& Ruyn.conſi.i.ex numero.12.eod.libro.& conſi.38.numero 5.& numero 12. libr.i.& conſili. 25. numero. 10. lib.ii.Aymon.conſi.cclvi.col.Curt.iun conſi.138. nume. 20.& conſil.clv.col.i. Rube. conſil. 18. & in l. Gallus.§. quidam rectè,nu.190.Syluan.conſ.30.numero.33.& 34.

ubi

ubi hanc dicit communem opinionem, & D.Couarru.d. c.xviii.libro ſecundo.reſol.uerſi. viii. & Iacobin de feud. uerb. & cum pacto de non alien.nu. 35. Sigiſmun. conſi. xiiii.nu.46.Grat.d.conſ.iiii lib.i. Afflic.deciſ. cxii.& li.ii. conſt.Rub.v.n.11.& Rub.xxiiii.nu.74.& in d.§.hoc quoque.nu.72.& 74.de feud.ſucceſ.ubi hanc dicit commun & in c.i.ex nu.8.de alien.feu.pater.& in c.i.§.ſi Titius,nu. 5.& 13.ſi de feu.fuer.controu.& in c.i.nu. 4. & ſeq.An agna. Nec quiſquam incuſet tam curioſam allegationem, nimiamq; ſolicitudinem in numerandis doctorib. quum ad ea tempore eamque miſeriam deuenerit iuris pruden tia, ut ſententiæ magis numerentur, quam ponderentur maxime cum hæc,de quibus agimus, maximi ſint momẽ ti,ſæpeque inter magnates contingant,& iis (ut uides)mi rè uarient ſcribent.quorum authoritas ſæpius capit igno rantes, uel iniquos iudices. Ex iis patet commune eſſe opinionem ſcribent. ut in feudo hæreditario nihil iuuet inuentarium,ut tanquam receptum tradit Alex.in d.cõſi. xxviii.n.18.lib.v.Ruin.dicto.conſi.xxxviii.num.15.lib.i. Afflict.d.deciſ.cxii.nu.3.& deciſ.ccxl.num.11.& Aymon. referens plures.conſi.cclvi.nu.3. Sigiſmun.conſi.xiiii.nu. 43.Grat.conſi.iiii.nu.50.lib.i.Rube.conſi.xviii. Afflic.li. iii.conſt.Rub.v.nu.9.Curt.iun.conſi.cxxxviii.nu.16.& 20 Pariſ.conſ.iii.nu.18.lib.i.& conſi.xvi.nu.43.eo.lib.in quo cõtrarium non obſcure ſcribit idẽ Pariſ.conſi.lxv.nu. 47. & 49.lib.iii.Inde neceſſario inferunt idem Doct.quod vbi feudum eſt hæreditarium, indiſtincte repellitur hæres alienãtis ſecuraque manebit alienatio, & factum poſſeſſoris ſemper nocebit poſteris, eo quod non poſſunt ſucce dere,niſi ut hæredes,ſecundum eos, & communiter ſcrib. & ita Affli.deciſ.cxciii.Ant.Capy.deciſ.lxiiii.n. 2.Syluan. conſi xv.n.46.Pariſ.conſi.xvi.nu.34.li.i. & fatentur Alex. & omnes proximè citati ad communem opinion.in hoc articulo.Et ita Zoane.de reb.quotid.ca.iiii.Hinc maxime ampliatur reg.d.l. cum a matre, extenduntur que alia iura ſimilia, de quibus latiſſimè ſupra.Ex quibus agnoſcent periti omnino neceſſaria fuiſſe quæ ſupra deduximus, ad notitiam feudi hæreditarij,& de familia, quum in altera

ſpe-

ſpe.nunquã admittatur hæres cõtra alienationẽ defuncti. In altera autem admittatur facto inuẽtario, ſecundũ cõe ſententiam. Ex eiſdem infertur ad caſum, in quo conſuluit Dec.conſi.28. & conſi cccxcv. latius in conſi.clxxxv. apud nouiores celeberimo, qñ feudum conceditur alicui & eius hæredibus maſculis. Si enim tale feudũ cenſeatur ex pacto feude familia, nec Dec. nec alius ex multis citãdis dubitat, deſcendentẽ, uel agnatum ſuccedentẽ in feudo, ſimul hęredem alienantis aliquid feudale poſſe reſcindere alienationẽ, admittique contra factum defuncti, ſaltim cõfecto inuentario. In quo Dec.concludit hæredẽ tũc admittendum, & ita limitandã reg.d.l.cum a matre. tum quia, ut ipſe opinatur, tale feudum non hæreditarium, ſed ex pacto & prouidentia appellari debet, tum quia in ea ſpecie non poteſt ſuccedere extraneus, & ſecundum Decium id ſatis eſt, ut hæres audiatur, nec feudum omnino hæreditarium appelletur, quod probant aliqui recentiores ſupra citati. num.87.uerſi. Ea tamen, in qua ſpecie pro Dec.probauimus ſupra.num.88.uerius receptius uideri, ut feudum tunc omnino de familia dicatur, quo retento neceſſario ſequitur (iuxta proximã diſtinctionem receptã) hæredẽ facto inuentario admittendum contra alienationẽ & factũ defuncti. Et ego Decii opinionẽ ueriſſimam puto, non tam ex ſuis fundamentis, quam ex aliis infra adducendis, eandemq; opinionẽ magis cõmunem puto licet aliqui Decio contradicant, quos ſequi uidetur D. Couarru.d.cap.18.conſi.6. In quo mirè uariãt nouiores, & cõtra Deciũ maximè inſiſtit Cur.iun.conſ.clv.& Sylua. conſi.30.nu.11.& ſeq. Aliqui ẽt, ſecum pugnantes, modo Deciũ ſequuntur, modo ab eo recedunt. Rube. enim cõſi. 84. Decium non ſequitur, idem uero in conſi.18. contra dicit Eodem modo Hiero.Grat.conſi.iiii.nu.48.& num. 55.libr.i. Dec. opinionem falſam eſſe ſcribit, idem uero conſi.91.nu.26.eo. lib. Decium ſequitur. Sic Pariſ. uariat modo pro, modo contra ut patet ex conſi.ii.nu.23.& conſilio.10.nu.7.lib.i. Sic (quod magis miror (Soci.nep conſilio 68.ad fi. lib.ii. apertè probat opinionem Curt. iun. quem citat, reiecta opinione Decii, quem tacet, Sed idem

Soci.ſæpius opinionē Decii probat,ut patet ex cōſ.72.nu
mer.28.lib.i.& conſil.112.nu. 14.lib.ii.ſic cōtra Dec. ſcri
bit Aymon .conſi.cclvi.nu.3.idem tamē cum Decio eum,
in cōſ. 197.nu. 2.At opinionē Decii probat & ſummè lau
dat Math.Afflict. in c.i.nu.11.An agna uel fil.& in conſt.
Neapol.lib.iii.Rub.24.nume.44 Zaſ.de feud par.viii.nu.
61.Ex de pact.nu.228.Zoane.de reb. quoti. capitu. iiii. &
Decium referendo ſequitur Molin.in conſue. Pariſ.§.22.
numero.21.& Bellon. conſi.33. numero.2. ubi commu-
95 nem appellat opinionem Decii. Retuli quam potui dili
genter & fideliter,quæ in his arduis articulis ſcripta inue
ni, nullibi collecta. Sed omnibus maturè penſatis, in ea
¶ ſum ſententia, contra oēs ferè ſcriben. curioſè ſupra cita-
tos, ut hæres alienantis rē feudalē, ſuccedēs in feudū ex te
nore cōceſſionis abſq; facto & uolūtate alienantis,admit
tatur contra alienationē factūq;defuncti,& hoc non ſolū
in feu.familiari,ſeu ex pacto & prouidētia, ſed ēt in hære-
ditario,quod tamē ad extraneos trāsferri nequit,idq; etiā
nō facto inuētario.Pro qua opinione facit.i. quod in iuri
bus feudalibus ſæpe legimus,factū unius uaſalli uel poſſeſ
ſoris ſibi ſoli, non ſucceſſori, nec domo nocere poſſe.c.i.
§.quid ergo,de inueſtitu.de re alien.fact.melior tex.in c.
i.in princi.de feu.ſucce.ibi,*nulla ordinatione defuncti in feu-
dis ualente.*Iuuatur.2.hæc opi.ex c.1.§ Titius,ſi de feu. fue.
cōtro.int.do.& agna.dupliciter inducendo.i. dū loquitur
de proximore agnato , quē inquit reuocare poſſe aliena-
¶ tionem feudi mortuo alienāte. Veriſimilius autē eſt,ꝙ ꝓ
ximior agnatus hæres erit defuncto, & ita frequentius
contingit, ſuadeturq; ex l.cōficiuntur.ff de iur.cod. Cum
ergo tex.ille indiſtinctè loquatur de agnato proximiore,
qui ſępius ex teſtamento, ſemperq; inteſtato hæres eſt ſi
uelit,eundēquē dicat poſſe alienationē feudi reuocare,ab
ſurdum & diuinatoriū eſſet reſtringere tex.ad caſum inſo
litum,nec tam uerisimilē de proximiore non hærede. In-
ducitur ii.tex.illē dum loquitur de filio,& inquit, ēt uiuo
patre alienante,poſſe filium reuocare alienationē:ubi ex
pendenda eſt implicatio uerbi,*etiam*,innuit enim,mortuo
patre planè admitti filiū,& ideo exprimit ibi caſus maio-
ris

tis dubii, ut etiã uiuo patre filius admittatur. Nec ſanum eſſet intelligere caſum patris mortui in filio non hærede, cum id ferè nunquam contingat, manifeſteque iura repugnent: ut in l.cum ratio.ff de bon.damna. Roboratur tertiò, urgenti ratione, quia feudum cenſetur honor familię qui citisſimè aboleretur ſi proximioribus hæredibus & ſucceſſoribus ius reuocandi negaretur, fieretq; iniuria primo acquirendi, cui poſteri omnes ſuccesſionem feudi debẽt, maximè præſupoſito quod dominus alienationis nõ conſenſit. Tunc enim magis admittẽdus eſſet ſucceſſor, arguẽdo de feudatario emphyteotam & fructuarium: per ¶ Iaſo. in l.ſecunda, nume.18 C.de iur.emphyt. ut dicamus uero feudatario competere ius agendi pro domino, quaſi ab eo mãdatum habeat ſicut in uſufructuario, in l.prima. §.fina.& l.ſecunda, ff.uſufruc.quemad.caue. Et ita ſucceſſor tũc agens nomine domini, minus repelli poterit, ſi ei obiiciatur nomen hæredis replicabit enim de his & aliis exceptionibus ad regulam, magisque intentione tenebitur ex perſona domini, argum.l.tutorem.ff de his quibus, ut indig.cum iis quæ ſup.diximus, nume.72.& ſeq. Iuuatur iiii.hæc opin. contra Doct.ex altera parte communis opi. de feudo conceſſo alicui & liberis, quo caſu cõceduntomnes, ut ſaltem facto inuentario, posſit hæres reuocare alienationem. puerile enim & abſurdum uideretur, totum effectum huius rei pẽdere a leuisſima uerborum differentia, cõtra.l.ſecundam.C.commu.de lega. Quod ergo permittunt liberis quando feudum pro liberis conceditur, idem permittendum eſt quãdo pro liberis & hæredibus, ut nonnulli aliquando bene ſentiunt. Et hanc ſententiam cõtra communem apertè probat gloſ. ad quam ſcribent. non aduertunt, in cap. primo uerb. inueſtire, de feu. ſucceſſ. ubi indiſtinctè inquit, hæredem alienantis ſimulque ſucceſſorem antiqui feudi, poſſe reuocare alienationem fulcieturque eadem opin ex iis quæ ſtatim adducemus in ſequenti. maioratus. Aſtringit magis hoc argu. quia poſt aditam hæreditatem nihil intereſt inter formam conceſſionis feudi uel emphyteoſis, pariterq; militat obligatio hæredis, & reg.dicta l.cum a matre. Nec obſtant in feudo

ea

ea quæ ſcriben. adducuntur, nihil enim facit cap. primo, an agna. uel filii. imo retorquetur in prima parte, dum loquitur de agnatis quos uocat ad feudum abſque neceſſitate aditionis hæreditatis; nec obſtat in ſecunda parte dũ agit de filiis, loquitur enim tantum de reſpõdendo creditoribus paternis, nihil uero de non reuocanda alienatione; imo cum tex. ibi, & in cap. primo. §. filius, de capita. qui curi. uendi. grauet filium: ut hæreditatem non repudiet ſi feudum uelit, magis inducere uidetur ut alienationẽ feudi uel pactis reuocare poſſit; tũ ex regu. qui in uno grauatur, tum ex proprietate uerbi, feudũ enim intelligi debet de integro, iuxta §. i. l. ſi defenſor. ff. de interro. act. Minus obſtat tex. quem alii pro communi adducunt, in cap. primo, de not. feud. uerſic. item hæres, quem in ſpecie notat Ioan. de Amicis, conſ. tertio, nu. 20. uerè enim tex. ille cõtra Doct. retorquetur, & noſtram ſententiam confirmat, habet enim: *item hæredes neceſſe habent tenere firmam inueſtituram, quam pater fecit:* quibus uerius tex. non aſtringit hæredes ad conſeruandam alienationem, ſed ad firmam tenendam primam conceſſionem: quæ tunc firma tenetur, quando bona feudalia non alienãtur, omniaque ad tenorem inueſtituræ continuantur. Ad regulam autem l. cum a matre, quæ magis obſtat, reſpondetur ex prædictis fundam. huius opin. quibus regu. illa limitatur, cui etiam ſatisfit ex limitationibus ſup. ſeriatim ad eam. l. adductis, magisque adducendis in ſeq. q. Reſponderetur magis ex eo quod plures ſcribunt in propoſito, non ualere alienationẽ in præiudicium ſucceſſoris per d. §. Titius, ſi de feu. fue. contr. & alia iura ſup. citata. Et ideo alienantem poſſe uenire contra factum ſuum, ex l. quemadmodum. C. de agric. & cenſit. & ita eius hæredem, iuxta limitationem ſupra traditam ad l. cum a matre, & ita ex Bal. & aliis tradit Rube. conſi. lxxxiiii. nu. 7. & colligitur ex Afflict. deciſ. ccxl. nu. 8. & in conſti. Neap. libro 3. Rub. v. num 7. Ex his autem inferuntur. i. elegantes interpretationes ad uaria iura feudorum, reducendo ea ad rationes & regulas iuris, contra receptas Doct. traditiones, ut ex prædictis facilè colligi poteſt. Infertur. 2. contra omnes ferè ſcriben.
96

ſup.

ſup. citatos.nu.93.uerſi. inde non eſſe indiſtinctè verum quod illi indiſtinctè affirmant,factum poſſeſſoris ſemper nocere poſteris in omni feudo hęreditario, ſolumq; ſuccurrunt hæredi & ſucceſſori in feudo conceſſo alicui & liberis.Contrarium enim conſtat ex prædictis,maximè reſpectu agnatorum,ex c.i.an agna.iuxta intellectum plurimorum, de quo ſup. nu.85. & ita cauebis a duriſsima illa generaliq. traditione,in qua ultra ibi citatos, eſt Alexan. conſ.xiii.nu.11.li.v.Cur.de feud.iiii.part.nu.132. in fi. Infertur 3. ſi cum iudicio aduertas,quando agitur de reuocanda alienatione, nihil curandum eſſe inuentario: in quo ſcriben. omnes incautè totam uim huius negotii cõſtituunt,ut conſtat ex Bald.& innumeris ſup.citatis,num. 93.& præced. Quis enim non uidebit inſpectionem inuẽtarii impertinentem hic eſſe, cum eius effectum ſit ne hęres ultra uires hæreditarias teneatur, ut antiquo iure tenebatur, nõ uero ut confecto inuentario hæres liberetur ab obiectione.dict.l.cum a matre,cuius regula ſemper militat, etiam facto inuentario, quatenus bona hæreditaria ſuppetunt,ut diximus ſup. in ampliato.ad eam.l.ſic etiam non facto inuentario,non debet in iis repelli hæres quẽ iuris rationes, & illius regu. exceptiones tunc admittunt. Infertur iiii. quod ubi agitur de reuocanda alienatione inuentarium utile erit, non ut ex eo detur ius reuocandi alienata, ſed reſpectu pretii quod ſoluendum eſt emptori iuxta tex.gl. & Afflic. in d.c.i.§.Titius,ſi de feud.fuer.cõtrou. & Afflic.notãter deciſ.cclxxviii.nume.3. & ſequen. ut ex quantitate hæreditatis dignoſcatur,an ſucceſſor hæres teneatur ad totum pretium.ad hoc enim aptè cõgruit confectio inuentarii non ad effectum reuocandi alienata quod ſcribent. non aduerterunt. Infertur. v.longam eſſe differentiam an tractetur de repellendo ſucceſſore feudi uel maioratus a reuocanda alienatione, an uero de eo aſtringendo ad ſolutionem æris alieni creditoribus defuncti:quæ duo ab omnibus ſcriben.in propoſito minusbene æquipatantur, ut uidere eſt apud ſupra citatos,& in ſpecie Afflic.d. deciſ.ccxl.nume.10.& 11. & libro tertio.conſtit. Neap. Rub.v.col. 3. num.9. & ſequen.& contra citatos a

Couarru.d.c.xviii.uerſi.viii.ibi, *eadem ratione*. Infertur 6. attento effectu & beneficio inuentarii, quod etiamin feudo hæreditario ſuccedẽs ex tenore conceſsionis, ſimulq; ¶ hæres confecto inuentario, ſi bona hæreditaria non ſufficiant non tenebitur ex fructibus feudi ſatisfacere creditoribus defuncti, ut bene tradit Albe. Brun. in conſi. feud. 8. nu. 16. citans Alexand. & aliquos in hoc uariantes & inde caueb is ab Afflict. d. deciſ. cxl. nume. 10. ad fin. & ita notabiliter declarat tex. in d. l. i. an agna. cum Præpoſ. ibi: & Afflic. nume. 11. feudum enim quamuis tunc exigat hæredis nomen, nõ accipitur a defuncto, ſed a cõcedẽte & primo acquirente, ut ultra ordinarios doctè probat Moly. in cõſuet. Pariſ. §. 32. nume. 83. & 85. Infertur 7. contra plures & graues Doct. qui indiſtinctè ſcriptum reliquerũt in feudo hæreditario nihil prodeſſe inuentarium: quod ut receptum tradit Afflic. lib. 3. conſtit. Rub. 5. nu. 9. deciſ. cxii. Et ex aliis D. Couarru. d. li. 2. reſo. c. 18. colum. x. uerſ. 8. & Pariſ. conſi. xvi. num. 43. lib. i. & Curt. iun. conſi. i. & nu. 12. Aymo. conſi. cclvi. nu. 3. Vides enim inuentarium tũc prodeſſe quo ad æs alienũ, ne ſucceſſor feudi teneatur ultra uires hæreditarias, quod nimis inuoluit Afflict. in c. i. §. Titius, nu. 16. ſi de feud. fuer. cõtro. & in c. i. n. 7. an agna. ubi cogitandum relinquit. Infertur viii. contra plures quo ad reuocandum alienationem feudi uel rei feudalis tunc impediri ſucceſſorem hæredem alienantis quando feudũ eſt omnino hæreditarium, ut poſsit uenire ad quemcunq; uoluerit poſſeſſor, non ubi poſſeſſor id auferre nequit deſcẽdentibus uel agnatis uocatis in conceſsione, ut prudenter aduertit Dec. conſ. ccviii. col. 3. & ſequen. & conſ. 185. & 345. & cum Deci. Pariſ. conſ. 10. n. 7. lib. i. & conſ. 65. n. 37 lib. 3. & Sylu. conſ. 15. nu. 45. & cõſ. 30. n. 35. in quo Pariſ. fuit ſibi contrarius, ut patet ex conſ. ſup. proximè citato, & cõſ. 2. nu. 21. & 23. lib. i. Quod etiam colligi poteſt ex Bal. in l. cũ uirum, n. 21. C. de fideicõ. Et ita ſaluo Dec. a nouioribus malè damnatũ, inter quos maximè Cur. conſ. clv. Aymo. conſ. cclvi. nu. 3. Gra. conſi. 4. libr. i. Rub. conſ. 18. Infertur 9. ut in feudo quo deſcendentes uel agnati uocan ¶ tur ſine, uel cum nomine hæredũ ſuccedens & hæres alie

nan-

nantis,etiam non facto inuentario, reuocare poſſit alienationem.Hoc aũt nouum pro contra omnes, & contra eũdẽ Dec.dictis cõſ.ubi inuentarium exigebat,& Pariſ. & Sylu.ubi ſup.& Afflic.in d.c.j.nu.11.an agna.Ratio patet ex ſup.dictis,quia tunc ius ſucceſſoris non pendet ab inuẽtario,ſed ab aliis longè diuerſis, quæ uigent ẽt non facto inuentario cuius beneficium his non adaptatur.Hęc autẽ in fauorem ſucceſſoris hæredis tutius procedunt,ubi alienatio fuit ſine conſenſu domini,quia tunc uerè dicit̃ nulla,nec nocere põt ſucceſſori,iuxta c.i.de feud.ſucceſ.& c.i. de alie.pater.feud.Si uero alienatio fiat conſenſu domini mirè uariant ſcrib.ut patebit ex ſtatim adducendis, patet ex Ana.in diſpu.feud.poſt ſcripta Bal.ad tit.de prohi.feu. alie.per Feder.& pungit Iaſ. conſ.vii.col 9. uerſi.3.lib.iii. & dicit hoc eſſe fortiſſimum dubium Afflic. in c.i.nu.19. de alie. feud. pater. In hoc ſcribunt plures indiſtinctè in feudo hæreditario, alienationem cum conſenſu domini, nocere ſemper ſucceſſoribus,ut tradit Affli.in Conſt.Neapol.li.3.Rub.5.nu.8.& deciſ.240.ex n.7. & latè Pariſ. cõſ. 2.ex nu.32,& conſi.16.nu.43.lib.i.Alii autem frequenter ſcribunt diſtinguẽdum eſſe inter primum acquirẽtem & alium ſucceſſorem, ut primus acquirẽs indiſtinctè cũ cõſenſu domini nocere poſſit ſequentibus, quod ut receptũ tradit Aymo.conſ.135.num.8.ubi plures citat, & Afflict. deciſio.112.nu.6.& Pariſ.parum ſibi conſtans,conſil.2.n. 9.& conſi.iii.nu.16.lib.i.Sed receptior opi.eſt ut etiam in feudo nouo,& in perſona primi acquirentis,diſtinguatur inter feudum hæreditarium, & feudum ex pacto ſeu pro liberis,ut in hæreditario nouo poſſit primus acquirens cũ conſenſu domini excludere futuros ſucceſſores, nõ autẽ in feudo de familia,quã opi.probat Afflic.in c.i.n. 15. & ſeq.de feudi ſucceſ.& communem dicit idem in c.j.n.74. de prohib.feud.alien.per Fede.latius hoc tractat,ſed inuolutè, in c.i.ex nu.18.de alie.pater.feu. & hanc dicit cõmunem reſolutionem Alex. conſ.16.nu.8.& conſ.ſeq.lib.4. idem Alex.conſi.13.nu.11 lib.5.Molyn. ad Alexan. conſ. 8. numer.15.lib.3.ubi refert Cor. uariantem, & ita Pariſ. iterũ uarians,conſ.3.ex nu.16.& conſ.5.ex nu.15.lib.i.eã-

dem dicit communem Hieron.conſi.feud.136.num.6.& Syluan.conſi.15.num.40.Cur.iun.conſ.55.nu.7.Iaſ.conſ. 56.col.5.lib.3.Soci.nepos conſi.67.nu.35.Loffred.conſi. feud.10.nu.24.lib.i.Zoane.de reb.quotidia.ca.5. idemq; vult Bald.ita diſtinguens, in cap.i.§.hoc quoque. nu.4.& nu.14.de ſucceſ.feu.& eodẽ modo diſtinguunt hi omnes in emphyteoſi,ita Pau. Aret.in l.idẽ Iulianus §.ſi quis alicui.ff.de lega.1.Iaſ.in l.2.ad fi.num.213.C.de iur.emphy. Ex qua communi reſolutione ſequitur neceſſario etiam in feudo nouo ſeu exiſtente penes primum acquirentẽ, non nocere ſucceſſori factum poſſeſſoris,niſi in feudo hę reditario. Cauendum eſt igitur a multis cui contrarium indiſtinctè ſcripſerunt in feudo hæreditario,ut Ruyn.cõſil.i.nu.13.lib 1 & conſi.25.nu.12.lib.2. ſæpe Pariſ.& plures ſup.citati. Et ita confirmatur,quod ſup.diximus contra plures, oſtenditurq; ſcribent.in his ferè ſemper ſibi cõtradicere.Et in hunc ſenſum reducenda eſt glo.ca i.§. hoc quoque uerb.inueſtire,de ſucceſ. feud. Inde etiam ſequitur facilius tũc ualere refutationem, ſeu renuntiationem in ipſum dominum, quia tunc uerè concurrit conſenſus domini,inquo fundatur principaliter hæc communis opinio ex doctrina Bart.in l.qui Romæ.§.Flauius.ff. de uerb. oblig. Inde ſequit᷑ quod in feudo & emphyteoſi pro ſe, & liberis contra communem opinionem eius immemores reſponderunt aliquando Alexan.& alii,& cum ei Gozad. conſi.75.nume.12.& 13.aſſerentes,quod etiam tunc poſſit patens nocere liberis. Sed mihi placere non poteſt receptior hæc opin.i.quia non eſt ſufficiens ratio quam ſcriben conſtituunt in tam leui uerborum differentia,ut ſup. dixi;maximè cum uſus loquendi eam nõ obſeruet.2. quia fundamentalis ratio in hac re eſt, ut ſucceſſori & ſic tertio non conſentiẽti, ius ſuum nõ adimatur.d.ca.i. de ſucceſ.feud.& d.c.i.de alien.pater. feud. cum aliis iuris regulis, quæ ita urgent in feudo uel emphyteoſi, per illa uerba, *tibi & liberis*:ut per illa,*tibi & liberis & hæredibus*: cum utroque caſu deſcendentibus & agnatis tantum ſucceſſio
98 deferatur,ſecundum omnes. In ea igitur ſententia ſum, ut reiecta uerbali differentia, ſola ratio rei attendatur,

quæ

quæ urgere uidetur, ut primus acquirens ſibi & poſteris, uel liberis, poſſit conſentiente domino ſeu cōcedente re futare uel renunciare feudum uel emphyteoſim, etiam in conceſſione quæ familiarem non hæreditariam ſucceſſio nem inducat contra omnes, maxime Pau. & Aret. in d. §. ſi quis alicui, & contra alios ubi ſupra. Non enim uidetur tunc fieri iniuria futuris ſucceſſoribus, cum res non exijt à primo acquirente cui dominus conſentit, idq; ſuadetur fortiſſimè, utroq; caſu ex doctrina Bar. in dicto §. Flauius, quam ſcriben. in his adducūt, quæ uerior & receptior eſt, licet plures controuertant, ut aliquādo latiſſimè, Deo du ce, deducam poſt Alexand. Socin. Iaſ. Dec Benedict. Exe. Couarru. Xuar. & alios. ad l. quoties. C. de dona. quæ ſub. mo. quæ ratio non militat in alio poſſeſſore poſt primū acquirētem, nec eſt periculoſum hanc facultatem tribue re primo acquirenti, quia ueriſimiliter abſq; magna cau ſa deſcendentibus non nocebit, iuxta l. ſcripto. §. fi. ff. un de libe. Hoc autem tutius procedit quando feudum uel emphyteoſis acquiritur re, uel pecunia patris, tunc enim fatentur Doctores quod etiam ſi conceſſio fiat pro libe ris citra mentionem hæredum poſſit pater alienando uel renuntiando liberis nocere, ut notabiliter tradit Baldus in lege prima. in fi. C. per quas perſonas nob. acquit. quē ſequitur Aretin. in dicto §. ſi quis alicui, ad fin. & Alexan. in dicto conſilio cvi. & cvij. libro quarto. Corne. & alii quos refert & ſequitur Gozad. d. conſil. lxxv nume. 14. Ex quibus colligitur quod ſi concedens feudum uel emphy teoſim æqualiter moueretur ex ſeruitiis & meritis libe rorum ipſius accipientis, non poſſet poſtea ius illis quæſi tum adimi, quod uidetur probare Afflict in capit. primo, numero. 20. de alien. pater. feud. & Iſern. in capi i. ad fin. princip de ſucceſ. feud. Inde ſequitur quod ubi liberti prę ſentes æqualiter acceptarent tempore conceſſionis non poſſet eis poſtea auferri ius perfecta donatione quæſitū iuxta l. perfecta. C. de don. quæ ſub mod. probaturque ex receptis limitationibus ad doctrinam Bar. in d. §. Flauius. Ex eiſdem maturè penſatis oſtenditur aliud, quod nullus ¶ ſcriben. in hac re percepiſſe uidetur, eſſe magnam differē

tiam inter hanc quæſtionẽ, & illam, an poſsit parens feudum uel emphyteoſim unis ex liberis prælegare, ratio differentiæ patet, cum hic agamus de alienatione patris, cũ authoritate domini, quæ non parum poteſt ibi autẽ ſola patris uoluntas datur, licet omnes ſcribentes has quæſtiones pariter tractent, ut uidere eſt per Iaſ. in l. ii. ex nume. 207. C. de iur. emphy. & num. 213. ubi refert. innumeras authoritates & uarietates ſcribent. & late Curt. de feud. iiii. parte, ex num. 131. Tiraq. de retract. lign. §. 11. gl. vi. num. 24. cum præceden. & ſequen. Quæ anxietates & diſcordiæ Doc. ceſſabat. hodie apud Luſitã. in omni emphyteoſi, & rebus coronæ, in quibus sũt claræ & æquiſsime leges Regiæ lib. iiii. titu. lxiii. & titu. lxxvii. §. penul. & uult & lib. ii tit. xviii. §. ii. Tandem ex prædictis infertur ad quæ
99 ſtionem utiliſsimam, uſu frequẽtem, ſed rariſsime a Doc. tractatam, an ſucceſſor bonorum maioratus (ut uocãt,) ſimulq hæres alienantis rem aliquam eiuſdem maioratus, poſsit alienatam rem uendicare? Et cõtra hæredem urget d. l. cum a matre, & regula. l. uendicãtem, cum aliis ſup. adductis in ampli. & illatio. d. l. Obſtant etiam authoritates eorum qui hęredi ſucceſſori feudi, negant ius reuocandi alienata a defuncto, & expræſsim in rebus familię relictis alienariq; prohibitis, ne hęres reuocet alienata, quaſi ſine dubio ſcribunt Crot. nume. 146. & Loaz. nume. 191. uerſicu. quod tamen. in d. §. diui. l. filiuſfam. ff. de le. i. idemq; nõ obſcure colligi poteſt ex Cuma. Paul. Imo. in l. peto. §. prędium. ff. de lega. ii. quos ſequitur. Rip. in d. §. diui, num. 53. & ita Hiſpan. Xuar. in d. l. quoniam in prioribus. vii. an pri. fol. 16. col. iiii idemq. ſentit. Anton. Gome. l. Tauri. xl. num. 84. ibi, *ſi non eſt ſucceſſor uniuerſalis*. Et pro his fortiſsime ſtare uidetur text. in d. l. filiusfamil. §. cum pater. ff. de lega. i. ubi I.C. reſpondet, in rebus familię relictis, alienarique prohibitis filium hęredem alienantis non admitti contra alienationem, cuius tex. in propoſito nõ meminerunt Cuman. Paul. Imol. Crot. Rip. Loza. ubi ſupra nec meminit Curt. in toto ſuo tracta. de feu. neque ullus alius (ni fallor) ex innumeris ſupra citatis, conſulentibus in materia feudali circa reuocanda alienata ab anteceſſore

meminit

meminit tamē illius tex. in propoſito, dicens eum ſingul. Xuar. ubi ſupra & Tiraq. de retrac. ligna. §. i. glo. 9. nume. 49. alibi autē notantur ad aliud quod hic non ſeruit. Sed pro ſucceſſore, eodemque hærede alienantis, ut reuocare poſſit alienata ex bonis maioratus, urgent multa. deniq; in eius fauorem aperietur communis opinio. Iuuatur autem j. quia maioratus inſtituitur ſemper ad honorē familiæ, & memoriā defuncti, ut re ipſa conſtat, probatq; tex. in l 7. §. ad authoritatem. ff. de annum. lega. & l. regula. §. penultim. ff. de iur. & fact. ignor. ibi, *gloriam repræſentat*: quę omnia citiſſimè abolerentur, ſi poſseſſore alienante, ſucceſſor repelleretur a reuocāda alienatione, cum fere sēper ſucceſſor maioratus proximior ſit, & hæres pręcedētis poſſeſſoris, eoque excluſo nemo eſt qui admittatur, & conſequenter breuiſſimè extingueretur maioratus. Facit 2. argumen. ab abſurdo uitādo, quod magnum eſset, ut cōſtat ex precedenti fundamēto. & ita in propoſito arguit Rub. conſil. lxxxiiii. num. 7 & Afflic. in cap. i. nu. 4. in fin. de eo qui ſibi & hæred. Iuuatur 3. ratione uitandæ fraudis, quæ facillime a quocunq. poſſeſſore fieri poſset ſucceſſorib. niſi eis detur facultas reuocandi alienata, fraudibus autē ſemper occurendum eſse iura uolunt. Facit iiii. fauor publicę utilitatis, ut defunctorum ultimę uoluntates non fruſtrentur, iuxta leg. i. C. de ſacroſ. eccleſ. gloſ. l. Gallus. §. ſi eius, cum aliis, maximè tam ſeria ſolennisque uoluntas inſtituentis maioratum. Fulcitur. v. ex tex. in capit. conſtitutus, de in integrum reſtitutione, ubi filius mortuo patre (& ſic ueriſimiliter eius hæres) admittitur ad reuocandā uenditionem factam a patre, ex conſuetudine admittēte proximiorē de familia, & ibi hoc notat, Henric. Boic. (nō Panorm. nec ordinarii) idque extollit Ioan. Nico. in l. generaliter, nu. 130. C. de ſecund. nupt. & Tiraq. de retrac. ligna. §. i glo. 9. numero 52. ubi alios refert. & ita Afflict. de iur. protho. & cum eo Hiſpan. Ciſonta. l. lxx. Tauri. quęſtio. 20. Facit 6. ratio qua fundantur Boic. & pręcedentes, quod tunc hæres auditur ut proximior de familia, & ſic ut diuerſa perſona, quod ſatis congruit ſucceſſori maioratus. Pro eodem ſucceſſorē hærere aperio communē opin.

& multorum authoritates, licet plures docti putent hanc quæſtionem nullibi tractari,id autem neceſſario oſtendo ex traditione omnium in feudis,arguendo a fortiori, ita enim uult.gl.in c.i.§.hoc quoque,uerb.inueſtire,de feud. ſucceſ.quam expendit Iaſ.cõſi.lvi.col. iiii.uerſi. iii.lib. iii. idẽ uult Bald.conſi.ccxv.in i.dub.lib.ii. dum reſpõdet ad l.cum a matre.idem probat.Deci.conſi.ccccxlv.nu. 54.& 56.& Rube.conſi.lxxxiii. nu.7. Grat. conſi. xci. numero. 36.lib.i Thom.Gram.deciſ.xciii. nume.8. & ſeq. qui omnes loquuntur in ſucceſſore feudi.de familia,hæredeque alienantis,aſſerentes poſſe eum reuocare alienata. Id magis euincitur ex cõi reſolutione ſupra deducta,qua habetur ſucceſſorem feudi, uel emphyteoſis alicui & liberis, uel familiæ, etiam ſi ſit hæres alienãtis, ſaltim confectio inuentario,poſſe reuocare alienata, quod probant quam plures ſupra citati,nu.93.& in terminis Afflict. in capitulo primo,n.4.de eo qui ſib.& hæred.& Dec. conſ. clxxxv. Gozad.conſi.xxvi.numero.54.Sigiſmond.Loffred.conſi. x.numero 24.& conſilio xiiii. nu. 43 Curt.iun.conſilio clv.Alexan.conſi.xix.numero.14. & conſil. xxviii. numero. 18. libr.v. & a feudo ad maioratum ſeu ius primo geniture argumentatur Bald.in l. cum antiquoribus. C. de iur.deli. Quod etiam pro hac parte ſit communis opinio induco recepta traditionem, quæ habet in feudo & emphyteoſi hæreditariis, primum acquirentem tãtum cum cõſenſu domini poſſe nocere liberis & ſucceſſoribus,eundem uero primum acquirentem etiam cum conſenſu domini,ſucceſſoribus nocere non poſſe in feudo, & emphyteoſi conceſsis alicui & deſcendentibus, ſeu familiæ, ſine nomine hæredum. indiſtincte autem nullum ſucceſſorẽ præter primum acquirentem, poſſe nocere ſucceſſoribus tam in hæreditariis quam familiaribus, ut ſupra copioſe deduximus.nu.97.uerſi.ſed receptior,cum Bart.in l.iii.ff. de interd. & relig. cum Paul.in leg. idem Iulianus, §. ſi quis alicui.ff.de lega. i. Quod autem a fortiori id dicendum ſit in ſucceſſore maioratus multipliciter & neceſſario oſtendo, nã in feudo multa oſtant hæredi, quę in maioratu ceſſant,patet,cum ſcrib.ſæpe diſtinguant inter feudum

dum hæreditarium, & feudum de familia ſeu ex pacto,& non ſemel laborent in dignoſcẽdo, cuius naturæ & nominis ſit feudum, ut ſupra late deduxi. At maioratus ſemper eſt pro familia, nec in eo curatur an ſucceſſor ſit hæres alterius, ſolaque ſanguinis & proximitatis ratio habetur,ut docet uſus.& I.C.in l.peto.§.fratre. ff.de lega. ii. ibi *proximus quiſque.* Sic etiam in feudo ſit differentia inter filium & agnatum,quoad ſucedendum ſine uel cum additione hæreditatis c.1.an agn.in maioratu autẽ,nulla inter eos differentia eſt,iuxta tex.in d.§. fratre: & Docto. communiter aſſerentes d.c.i.non trahi extra feuda.Sic. in feudo eſt dominus cuius uolũtas nimium poteſt,ut ſup.quod ceſſat in maioratu, in quo nemo eſt ſuperior poſsidenti, nec unus ſucceſſor plus habet quam alius.Sic in feudo datur primis acquirens, qui multum poteſt, ut ſupra in maioratu nulla ratio habetur primi acquirentis,ſed totũ pendet a uolũtate inſtitutionis l.unum ex familia.§. i.de leg. ii.ideoq; rectè dicimus facilius admittendum ſucceſſorẽ maioratus, ad reuocanda alienata. Quam ſententiam ut ęquiorem amplector, ſed difficile eſt obiectis reſpondere,obſtat enim d.l.cum a matre,& regula.l. uendicantem cum ſimilibus & l.ex qua perſona ff.de reg.iur. quibus nõ bene reſpondet Dec.d.conſi.ccccxlv.nu.53.Rub.d.conſi. lxxxiii.Thom.d.deciſ xciii.Iaſ d.cõſi. & alii. ſup. citati dicentes, quod hæres in his non ſuccedit iure hæreditario, ſed aliũde ex tenore cõceſsionis,quod eſt manifeſte contra d.l.cum a matre,& l.iii. C. de reb. alie. & cõtra alia iura de quib.ſup.in amplia. ad d.l. Quibus pater hæredẽ nõ admitti contra factũ defuncti, etiã iure proprio uel undecunq;quęſito.Et in terminis cõtra eos eſt tex.in d.§. cum pater.l.filiusfa ff.de le.i.de quo ſtatim. Melius ergo reſpõdebitur ad illa iura (except.§.cum pater) ex cõi limitatione de qua ſup fol.146.qua habetur regula.dic.l.nõ procedere, ubi actus fuit in fraudem hæredis & ſucceſſoris, ut ſup.diximus cum Iaſ.conſi.lvi.col.vi. in princip. lib. iii. & Afflict.in c.i.§ hoc quoque num.35.de ſucceſ.feud.quod generaliter probat Molin.in conſuet.Pariſ.§. viii. nu. 22. Tiraq.d.§.i. gl.nu. 57. Fraus autem ſatis probatur alie-

nando

nando rem feudalem, uel maioratus, quam alienās ſcit perpetuò familiæ relictam, ut conſtat ad ſenſum, & tradit Bal. in d. §. hoc quoque, nu. 4. verſi. præterea, de ſucceſ. feud. Ad eadem iura poſset etiā reſponderi ex alia limitatione, de qua ſup. d. fo. 146. uerſ. limitatur. x. qua cōiter traditur hæredem admitti contra factum defuncti quod nullum fuit, lege ei reſiſtente, ut in propoſito notant Rub. d. conſi. lxxxiiii. nu. 7. citans alios, & Afflict. deci. ccxli. n. 8. quæ limitatio rectè hic applicatur, quia alienatio contra prohibitionem teſtatoris inſtituentis maioratum, eſt nulla, ſecundum gl. & omnes in l. ea lege. C. de cōdi. ob. cauſ. & in d. § diui. & alibi ſæpe. Et ideo inquit Paul. in l. fin. §. ſed quia, n. 2. C. commu. de lega. alienationem, tunc adeo eſse nullam, ut nec obliget alienantē, niſi ad reſtitutionē pretii. ſequitur Thom. d. deciſ. xciii. nu. 3. & idem alienans poteſt contrauenire, ſecundum. Pau. in d. §. diui. nu. 3. ad fin. & cum eo alii, quos ſequitur Tiraq. de retract. ligna.
100 xxvi. gl. 2. num. 6. Sed hęc (quæ alibi ſcriptis meliora uidentur) difficultatem patiuntur ex tex. fortiſſimo in d. §. cum pater. l. filius fa. ff. de lega. primo. ad quem (ut dixi) non ſolet aduerti, ibi enim erat res familiæ relicta, & alienari prohibita, & conſequēter alienatio nulla, ſecundum gl. Bart. & omnes, & tamen filius hæres non poteſt uenire contra alienationem, etiam ſi ſit de uocatis ad fideicōmiſſum, admittunturque exhæredati, & ſic uidetur tex. cōtra præcedentes receptas limitationes, & cōtra quàm plures graues Doctor. ſupra citatos, dum reſpondet ad l. cum a matre, quod alibi expenſum non uidi. Coniicio aliquos reſponſuros tex. illum procedere ſecundum ſua tempora, ante beneficium inuentarii inductum a Iuſtiniano, cuius uigore cōiter ſcriben. fundant hæredem in his admittendū contra factum defuncti, quod mihi placere nequi, qui ſciam aliud reſpicere beneficium inuentarij, & rem aliun de pendere, ut ſupra dixi. Ob æquitatem uero huius opinio. & authoritatem tot patrum, a quibus ea colligitur, & ob uitanda abſurda contrariæ opinionis, potius ad dictū §. cum pater, tranſeundum eſset conniuentibus occultis. cum ibi ultra filium hæredem erant alii forſan non rectè

ex hære-

exhæredati,qui tamen ut de familia admittantur, & per eos ſatisfit uoluntati teſtatoris hic autem uiolaretur excluſio hærede. Nec ualet argu. ab eo tex. de relicto familię ad maioratum,in hoc enim magis conſeruatur memoria defuncti,cum in perpetuum tẽdat eius effectus, & uni tantum proximiori deferatur, ſine facto ullius ſucceſſoris,at relictum familiæ non tam perpetuũ fauorabilemq; effectum inſtituenti habet, nimisq; pendet a facto & electionem reſtituere debẽtis,qui,& plures ſimul eligere poteſt,ut in l.unum ex familia.ff. de leg.ſecundo, & aliis tractantibus de fideicõmiſſo familiæ. Prædicta autem fundamenta pro ſucceſſore maioratus hærede alienantis,magis urget quando maioratus inſtituitur in teſtamento, cum expreſſa prohibitione alienationis, quia tunc alienatio magis irritatur, tutius etiam admittetur hæres quando non fuerit ſolus, ubi enim plures ſunt, non repellitur ſi pro quota uel portione hæreditaria,quod ſemper obſeruandum eſt,ut dixi ſupra in filio,ad dicta l.cũ a matre, folio. Eadem etiã euincuntur hæres admittatur eo caſu cõtra alienationem, etiam ſi defunctus promiſerit ſe nunquam contra uenturum,nõ enim attenditur tunc promiſſio uel obligatio defuncti, ut per ſcriben.ubi ſupra quod non percepit Maſuer. relatus a Tiraq. nec ipſe bene reſoluit dicto lib.de retract. ligna.§. i gl. ix. nu. 53. & 55. cum ſeq. Et ita contra eos amplio tex. in dicto. c. conſtitutus, de in integrum reſtitutione, ut procedat in filio & cõſanguineo hærede alienationis q promiſerat ſolẽniter firmitatem alienationis. Sed ultra eos aduertendum eſt, quod in capitu. ratio conſuetudinis uigebat tantũ in patre rei alia enim patris ipſorum filiorum uidebatur,ex litera tex. d gl.ibi uerb. *utrique communes*: licet Imol. ibi. nu.3. ſcribat,totam rem filiorum eſſe, quibus tamen exiſtentibus hæredibus patri alienati magis uigebit tex. ille in fauorem hæredis ſucceſſoris ad reuocationẽ enim ſanguinis. Eademque opin.admittentes ſucceſſorem feudi & maioratus hæredem alienãtis, non habet iniquitatẽ in fraudem emptori, cui pretium ſuum reſtituetur,iuxta gl. c. i. §.Titius,& ibi Doctor.ſi de feu. fuer. controuer. Afflict.

decis.

deciſ.cclxxviii.ad fi. Et repectu petierit utile inuentariũ ,
ut ſup.dixi. Quæ omnia a peritis & candidis ſperamus uti
liſſima cēſenda,ut merito prolixitati ignoſci debeat, ma
101 xime cum hæc nullibi hucuſq; ita fuerint explicata. Ad
reg. huius.l.cum patri interdicit alienationē, addēda eſt.
amplia etiam ſi pater uelit dotare filiam, non enim id fa
cere poteſt ex aduentitiis aliorum filiorum ut tradit Bal.
in l.fin.§.fin.tit.ſequē.quod memoro, ne parum prouecti
fallantur ex multis ſpecialibus inductus fauore dotis,uel
ex eo quod ea cauſa alienādi neceſſaria uidetur in patre.
Sed ultra Bal.aduertendum tunc eſt,an pater inops ſit,fi-
liaq;aliunde dotari nequeat,tunc enim induci poſſet ſen
tentia gl.in l.cum plures.§.fina.ff.de adminiſ.tuto.ubi uo
luit inopem ſororem germanam ſeu ex eodem patre na-
tam,à fratre dotandam eſſe, quæ opi.recepta eſt apud ſcri
ben.eamq;ut cōem tradunt,Benedi.in c.Raynutius,uerb.
dotem.nu.71.Iacobi.à S.Georg.in l.profectitia.§.ſi filius.
ff.de iur.do.cōmunis ſecundũ Pala.ſeu.Io.Lup.in repet.c.
§.mihi.lxxvi.nu.3.& ſecundum plures,quos refert Rip. in
l.i.nu.83.ff.ſolu.matri.& Xuat.in l.quoniam in prioribus
ii.limita.fol.63.col.iii Nouel.de do: vi par.priuil.xvi.nu.
5.Anto.Gome.l.xl.Tauri.num.75. tradit & probat Guid.
Papien.deciſ.439.Afflict. libro iiii. conſtitu. Neap. Rub.
xiiii.in fine. & deciſ. ccclxxi.nu.3. late Boer. deciſ.cxxix.
& Tiraq.de primoge.q.lxvii.nume.3.quos omnes refero,
quia caſus eſt quotidianus,nec dubio carens, ut latius de-
102 ducā (Deo dante) in commentar.tit.ſeq.Ex hac amplia
tione cauſæ dotalis infertur ad quæſtionē utilem an poſ-
ſidens maioratũ poſſit eius bona alienare cauſa dotandi
filiam,maxime ſi aliunde dotare nequeat, quod tangit &
inuoluit Hiſpa Palat.in Rub.§. xvi. ubi uidetur id permit
tere,quando nō adeſt expreſſa prohibitio alienationis, &
ſic diſtinguit inter expreſſam & tacitam prohibitionem,
cũque ſequitur Tiraq. de primog. q.lxi. idem ſentit Ant.
Gom.l.xl.Tauri.nu.87.Sed Pala.ſeu .Io. Lup. aliter intel-
lexit hanc differentiam quam Tiraq. putauerit. Tiraq.e-
nim intelligit expreſſam prohibitionē in propoſito,quā-
do ſpecialiter prohibetur alienatio, etiam cauſa dotis:ſed
Pala.

Pala.intelligit expreſſam, ad differentiam tacitæ, appellans tacitam quādo bona ſubduntur reſtitutioni, non ad dita expreſſa prohibitione alienationis, ſecundum traditionem gloſſ.l.cum pater.§.libertis,ubi notanter Pau.nu. 4.ff de leg.ii.ſed talis differentia inepta eſt,ut melius aduertit Alci.ſtatim citandus. Sed receptiſſima conſuetudo totius Hiſpaniæ obſeruat indiſtinctè, ut nec cauſa poſſit poſſeſſor alienare bona maioratus, quod etiam aſſerit D. Couarru.lib.iii.reſolut.cap.6.in fin.quem uſum ego cenſeo iuri conſonum: cui nihil obſtat tex.in l.mulier.§.cum proponeretur.ff. ad Treb.ibi enim agitur de filia teſtatoris. cui dos & legitima debetur,ideoque fideicommiſſum ei nocere non poteſt, ut ſatis colligitur ex tex. & ſcriben. ibi.Magis uideretur obſtare deciſio authē.res quæ C. cōmu.de lega.arguēdo a bonis ſubiectis reſtitutioni ad maioratū,iunctis iis,quæ ibi late tradunt Iaſ & Cur.Iaſ. cōſ. clvii.lib.ii.Dec.conſ.377.& conſ.519.Soci. conſ.75.lib i. Soci.nep.conſil.119.lib.ii.& latiſſime Ant.Gome. & Couarr. ubi ſup. & Guid. Pap. deciſ.96.& ſeq. Tiraq.d.q. Et obſtare uideretur quod in cauſa dotis notat Bar.in l.filius fam.§ diui.nu.10.q ii.ff. de leg.i. ubi Alex.nu.10. Crot. ex nu.44.& nu.165.& Loazes,nu.135.Rip ex nu.70.Alc. nu.23.Sed reſpondeo ultra omnes quod hæc queſtio ſeparari debet a materia.d. Auth. ibi enim tātum fauetur deſcendētibus teſtatoris contra perſonam particularem cuj bona erant reſtituenda, at in maioratu agitur de conſeruanda memoria inſtituentis,quam homines maxime curant, ut tradit Plin.in prologo.7.li. in quo uerſari cenſetur honor & gloria, ut probat tex. in l.7.§.ad authoritatem ff.de annu.leg.in l.Titia.§.fi.ff.de aur.& arg.leg.ibi, *ſubſcriptione nominis mei*,& in l. regula.§. penul. ff.de iur. & fact.igno.ibi.*gloriam repræſentet*.l.legatum.ff.de uſufr.leg. ibi, *conſeruanda memoriæ*: Et manifeſtum eſt eam memoriā reſpicere inſtituentes maioratum, qui frequenter agunt, ut ſucceſſores nomen ſuum ferant, facit l.hoc iure.§ fin. ibi, *nomen meum*.ff. de donat. cum iis quæ utiliter tradit Benedi.in c.Raynucius,uerb. & uxorem, nu.22.Rip.in l. fœminæ numer 44.C.de ſecund.nupt.Sic ergo nouè limitabi-

tabitur deciſ.d.Authen.quæ etiam rarius procedit, quam plures putant, non uiſis declarationibus ſcribent.ibi & in locis ſupra citatis, quibus attentis minus dubitabilis eſt hęc uera opin.& Hiſpaniæ conſuetudo.Alia ampliatio erit ad eandem prohibitionem,ut pater non poſſit repudiare hæreditatem filio delatam minusque legatum, aliud ve relictum,ne quis decipiatur ex l.qui auté.ff. quæ in fraud. cred.nec ex celebri opinio. Federic. Senen. a multis male probata, qui ſcripſit poſſe pręlatum in iis nocere Eccleſiæ repudiando,quaſi tale ius quærendum ſit,non quæſitum. Quibus aliiſque non obſtantibus, ſaltem poſt hãc l.& l.cum oportet, & l. fina.titu. ſequen. indubia eſt hæc ampliatio. In hæreditate autem etiam iure antiquo habetur in l.renitente.C. de iur. delib. cum reg.l. is qui hæ. res.§ fina.& ibi not. Bart. numero 10.ff. de acqui hæred. & in legatis erat tex.notab.in l.ex repudiatione.C. de fideicom. & generaliter not. Bal.in d.l. renitente, aſſerens non poſſe patrem renuntiare ius aliquod filiorum, & ita Alberi.in l.ſed ſi unius.§.filiofami.ff. de iniur. facit quod notat Bal.hic ad fin.poteſtatem patri conceſſam,intelligi ad util.a liberis, argu.l.creditor.§.Lucius.ff.manda.Et ita patre inquit tex.in l.generaliter.C.de ſecun.nu. probatur hoc fortiſſime ex tex.& eius rõne,in l. magis puto.§.fundum.ff.de rebus eorum.In legatis autem, attẽto iure nouo huius,l.& l.fina.infra titu.non eſt dubium, ſecundum gl.Bar.Bal.& omnes in d.l.ex repudiatione, & d.§.fi.imo repudiatio patris tunc operatur, ut res omnino filio acquiratur, Sed difficultas non leuis eſt circa d.l.ex repudiatione,cum fuerit ante Conſtantin. Iuſtin. & tñ dicit patrem non poſſe repudiare legatum filio relictum,& Bal.ibi inquit,magnam fuiſſe rationem dubitandi,ſic Pau.Cor. ibi ideoq; gl.ibidem uariè interpretatur. Augebatur difficultas ex l.legatum.7.ff.de leg.i. ubi dominus repudiat legatum ſeruo relictum,uidebaturq; ante ius nouum idem dicendum in patre,cum legatũ ſtatim acquiratur,cuius cõmodum eſt effectus nec momẽto penes filiũ eſſe poterat. ex l.placet.ff.de acquir.hæred.l.i. ff.ſi quis a paren.fue.manu, ut pro cõi latè probaui in i.par.huius.l.Et ita ratio.d.

§.fun-

§.fundum.l.magis puto iure antiquo urgebat contra hāc concluſionē, ut hodie urget pro ea: ex quibus fundamē-tis communis eſt opin. ſecundum Alex.in d.l. legatū, n. 1.& Iaſ.nu.6. Bapt. in repet.num.5. contra gloſſ.ibi,ut il lo tēpore ante ius nouum poſſe ſolus pater repudiare legatum filio relictum. Eandem dicit communem Cor.in d.l.ex repudiatione, ubi gl. ſibi contraria,hoc apertè ſentit,quā non percepit Bar. in d.l.legatum,cum eā citat ad contrariam opinionem, quam tribuere debuit gl.ibidem & ita patet gl.in hoc uariare,ſed aliter quam Bart.putauerit in dicta l.legatum, quod melius aduertit idem Bartolus in dicta l.is qui hæres.§.final.nu 2.qui etiam, uariauit ibi enim probat hanc communem opinionem, contrariam uero probauit,in dicta l.legatum. Ego autem (licet res hæc nouo iure dubio careat) reiecta uarietate glo. & Barto. uerius puto contra ſcrib ut etiam ante ius nouum pater non poſſet repudiare legatum purè filio relictum, ex text. omni ſolutione maiore, ubi Bald.bene ſentit in dic.l.ex repudiatione, 26. C.de fideico. Nec enim teneri poſſunt uariç interpretationes glo.& Doctor.ibi dummodo ariolātur filium ibi emancipatum fuiſſe,quod diuinatorium eſt,& cōntra præſumptionem iuris,iuxta l. ſi emancipati,C.de collatio.ineptaque eſſet quæſtio legis,in filio emancipato. Neç minus improbabile eſt quod gloſſ. ibi ſubdit de cauſa caſtrenſi, contra literam tex. ut Doctor. ipſi agnoſcunt. Deteriorque eſt. 3. interpretatio gl. quam Doct.approbant magis contra literam diuinando, relictum ibi fuiſſe ſub conditione quæ nō extiterat,quod ultra temerariam diuinationem manifeſtè corruit ex ratione tex. ibi, *qui tibi nocere non potuit*: & ſic patet ibi relictum fuiſſe parum, potuiſſeque a legatario ſui iuris repudiari, ideoque ibi tamen inducitur ratio illa quod pater repudiando non potuit filio nocere. Vnde per d.l.ex repudiatione. potuiſſet gl.in d.l.legatum,apertè probare,q ibi tenuit gl. autem in hoc citabat.d.§ fi.l.is qui hæres,ſed male quia loquitur in hæreditate, in qua eſt longe diuerſa ratio ſecundum Doctor. communiter in illis locis, & in l.2. C. de repud. bon.poſſeſs. Et reiecta cōmuni opin.
(quia

(quia eſt contra d.l. cui non reſpondetur) non obſtat ar gu.d.l.placet,quia locum habet poſt ueram acquiſitionẽ. ita enim procedit regu. iuris qua filius acquirit patri,magiſque rationale erat ut iniqua repudiatio patris filio nõ noceret, ſed ſpectaretur,ut filius liberatus a patris poteſtate,relictum ſibi acquireret, cum & in mult s ante ius nouũ ſibi acquirebat, ut dixi in prima parte huius l. Vltimo loco ad ampliationem uel limitationem huius l.apte adducitur quæſtio,an pater remittere poſſit iniuriam factã filiof. & ſic ei adimere iniuriam actionem. in quo uulgariter quaſi ſine dubio aſſeri ſolet, poſſe patrem id facere: & ita limitari hãc l.& iura proxime adducta, per tex. notab. in l.ſed & ſi unius.xvii §.filiofa.ff.de iniur.ubi expreſſim hoc notãt gl.& Bart.& Albe.notat ẽt gl.in l.in perſonam.xxxi.ff.de pact.Bar. & alii in l. Lucius,ff.ſolu. matri. Bar. Paul.Imol.in l.ſi ſine.§ ſi.ff rem rat.habe.qui omnes ad hoc citant.d.§.filiof. eumq; intelligunt ẽt inuito filio. & ita iudicauit Cape.Thol.quæſtio.cclxi.tradit Catal. de ſindica.nu.128.Iaſ ubi melius de materia in l. contra iuris.§.ſi filius,nu.15.ff.de pact.& Boer. deciſ.cxxi.Qui omnes etiam eam cõcluſionem limitãt,niſi iniuria fiat a coniuncta perſona, quia tunc pater non poterit eam remittere:ita Bar. & omnes in d.l.Lucius, per tex.ibi quem ad hoc ſępiſſimè extollunt ſcriben.ut per Iaſ & alios ubi ſup. & ita Roman.ſingul.xciii.Hipp.ſingu.cccclxxiii.Sed hæc non omnino tuta uidetur. j. quia Azo.in ſumma. C. de iniur. nu.13.verſ.hodie,magis probat,ut hodie attẽta hac l.non poſſit pater remittere iniuriam factam filiof.idem uult Hoſtien. in Summa eo.tit. & Iaco. de Are.qui tenebat,etiam ante hanc l. remiſsionem patris non tollere actionẽ ininriarũ, ſed ſuſpendere eius exercitiũ filio, & ita intelligebat.d.§.filiof.ut refert Alberi. ibi & probat Fulg. in d.§.ſi filius, nu.10.ſed Azo. & alii melius allegarẽt.l.cũ oportet.tit.ſeq. quam hãc l.ibi enim de omni cauſa aduẽtitia agitur,hic ſolũ de bonis maternis. Ego ueriorem puto hanc opin contra cõmunem, iniquum enim(ut Alber. agnoſcit in d §.filiofa.) & iuris regulis contrarium eſſet, ut ſolus pater remittat actionem iniuriarum filio com-

petem-

petentem, cum ea actio ſit è paucis quæ filiofamil. proprio nomine dabantur. l. filiusfa. 8. ff. de actio. & obli. & d. l. ſed & ſi unus. §. fin. ut latius (Deo fauente) trademus, in §. neceſsitate. l fin. tit. ſeq. ubi plenius de intellectu. d. §. filiofa. Sic etiam attenta hac. l. & iure nouiori, tutior uidetur opinio Azon. & Hoſtien. cōtra communem, quia pecuniaria æſtimatio iniuriæ, filio acquirenda eſt, & conſequenter in detrimentum filii eſſet remisſio patris, cuius poteſtas ad utilia reſtringitur, ut incommodum filio inferat, ſecundum iura & rationes de quibus ſupra. Retenta autem iniqua communi ſententia, non dubito falſam eſſe. d. communem limitationem quæ ei aſſignatur ex d. l. Lucius. ff. ſolut matr, quæ id nullatenus probat, ut uidentur ſentire Cuma. & Alex. ibi. Ego autem id oſtendo, quia in illa l. nō erat caſus, in quo competeret actio in iniuriam, ſed irrogabatur uxori pœna uiro applicanda ex iuris ſanctionibus longè ſeparatis ab actione prætoria uel legis Corneliæ: de quib. in tract. de iniur. Nec aſſignatur ſufficiens ratio differentię inter iniuriam a coniunctis uel ab extraneis, nec generalitas regulæ pateretur talem reſtrictionem, iuxta l. i. §. & generaliter. ff. de lega. præſt Et huic ueriori ſententię non obſtat. l. Papinianus, in princ. ff. de inoffic. teſta. quā Docto etiam pro ea limitatione notant. Aliter enim intelligi debet text. ex iis quæ diximus ſupra in i. par. huius l. ad intellectum l. filius. ff. de inoffic. teſtam. & in propoſito aliter illum tex. not. gloſſ. in d. §. filiofamil. Eandem tñ communem limitationem in iniuria coniunctæ perſonę, apertè intelligunt omnes, etiam ſi pater eam remittat expreſſim, non tantum tacitè, ut Alex. malè intelligebat in d. l. Lucius, ſub. l. præceden. quæ incipit, liberta. nu. 8. Alias ineptè omnes ex ea lege limitarent regu. quam colligunt ex d. §. filiofam. Sed primum errorem in colligenda regu. ſequuntur uarietates & abſurda in limitationibus ut ſæpisſimè in aliis articulis. Sic tandem claudantur huius l. commentaria, quorum prolixitatem oblatrabunt liuidi, periti uerò & candidi eam ab utilitate longo interuallo ſuperari agnoſcēt, forſanq; non infimæ laudis cenſebunt ad perfectā tractationem tot articulos excogitaſſe, eosq;

planè & utiliter diſcuſſiſſe, ut nos tueatur prouerbialis ſententia, ſat cito ſi ſat bene.

SVMMARIA.

1 *Authentica nouaque conſtitutio huic titulo inſerta diuiditur & ſummatur*
2 *Explicatur finis l.iiij.tit.ſequen.*
3 *Tentatur unum non negligendum ad declarationem huius text. & agitur de origine præſcriptionis longiſſimæ.*
4 *Agitur de ratione huius tex. & explicantur aliqua iura.*
5 *Circa eandem rationem reprobantur aliqua dicta Scriben.*
6 *Comprobatur opinio contra communem, ut pater legitimus adminiſtrator non excuſatur a conficiendo inuentario.*
7 *Ampliatur hic textus in fauorem liberorum, etiam ſi habens cauſam a patre iuſſe in facto erret, & bonam fidem habeat, cum Fulgoſ. contra Cyn. Alber. Paul.*
8 *Colligitur declaratio ad Authen. malæ fidei. C. de long. tempo. præſcript.*
9 *Aſſignatur notabilis ampliatio ad textum in præſenti, & infertur alia ad d.l. ſi § pen. C. communia de lega & nu.* 10
11 *Tractatur exacte an in caſu huius tex. etiam iure canonico ualeat præſcriptio cũ errore iuris, in quo adducuntur plura utilia: & conciliantur aliqua a noſtris tradita, & nu.* 12. *&* 13
14 *Qualiter probetur mala fides ementis a patre in ſpecie huius textus in quo adducuntur aliqua utilia. & emendantur nonnulla a Docto. tradita.*
15 *Explicatur contra gl & Doct l pen. ff. de uſucap pro empt.*
16 *Tentatur contra omnes non indici malam fidem in emptorem, cui dominus rei uel alius denuntiauit, ne emeret.*
17 *Explicatur contra omnes l. ſi fundum. C. de rei uendic.*
18 *Colligitur unum ex hoc tex. & infertur aliud non negligendum, nume.* 19
20 *Conſultiſſimam fuiſſe declarationem Iuſtiniani admittentis hoc caſu longiſſimam præſcriptionem, & de eius effectu. nu.* 21
22 *Probatur opinio Pau. ad caſum alienationis rei ſubiectæ reſtitutioni, & infertur ad bona maioratus, nu.* 23
24 *Diſtinguitur q. quam ſcriben. confuſe tractant an in prohibitis alienari*

alienari detur præſcriptio.

25 *In eadem q. contra gloſ. & plures probatur, regulariter non tolli uſucapionem ex prohibitione alienationis.*

26 *Probatur in his unum notabile contra omnes fere ſcriben.*

27 *Agitur de intellectu l. ij. C. de uſuca. pro empt.*

28 *Intelligitur contra ſcriben. tex. in l ubi lex. ff de uſuca.*

29 *Explicatur contra gl & ferè omnes, l. alienationis uerbum. ff. de uerb. ſign. & reijciuntur multa a Doct. tradita, circa negligen. eius, contra quem præſcribitur & nu. 30. & 31.*

32 *Explicantur contra plures uerba l. Imperatores. ff. de iure fiſci, & oſtenditur obligationem pœnalem in delinquentem non dari ex conſenſu.*

33 *Limitatur text hic cum Bald. & nonnullis.*

34 *Tentatur alia limitatio ultra omnes, in qua adducuntur aliqua non negligenda, & nu. 35*

36 *Explicatur tex. circa dominum quod acquiritur ex præſcriptione, & uſuca & adducuntur aliqua, nu. 37. & 38*

39 *Agitur de iuſtificatione uſucapionis, & explicantur aliqua iura. numero 40.*

Ad ſecundam partem huius tex.

41 *Agitur de regula, ne impedito agere currat præſcriptio, & ampliatur cum Bal adducunturq; aliqua utilia, nu. 42. & 43.*

44 *Infertur ad Bar. in l ſi conſtante, ff. ſol. matr. & oſtenditur contra plures non probari ex hoc tex. quod filius uiuo patre reuocare nequeat alienationem aduentitiorum, & nu. 45*

46 *Infertur ad c. quia diuerſitatem, de conceſ. preb.*

47 *Traditur notab. declaratio contra Alex. ad l. i. C. ſi aduerſ. cred. in vij. & nu. 48*

49 *Infertur ad q. notabilem, an in bonis maioratus præſcriptio perfecta contra unum, noceat ſucceſſori, & adducuntur multa utilia, uſque ad nu. 54*

55 *Oſtenditur in eo articulo & in rebus in perpetuum familię relictis, nõ recte ſcripſiſſe Bar. & plures, quod præſcriptio uel alienatio dari poſſit regulariter cum conſenſu ſucceſſorum.*

56 *Pro complemento materiæ huius tex. traduntur aliqua circa bonam fidem ad uſucapiendum, & nu. 57*

58 *Tractatur celebris doctrina Bar. an ex ignorantia detur reſtitutio aduerſus præſcriptionem, uſque ad nu. 60.*

HAec authen. annectitur. l. præcedenti, quatenus ibi dictum erat, patre alienante aduentitia filiorum, illa ſuo eorum ius manere, nec eos ulla præſcriptione repellendos a rebus ſuis uendicandis. Quam decißionem maiores noſtri limitari putarunt ex Authen. nouioribusq. Iuſtiniani conſtitutionibus, ideoq; hanc cõtinuarunt; ex authen. de nupt. §. ſed quod ſancitum, col. iiii. ſecũdũ uulgares libros, uel ſecundum emendatos, in conſtit. xxij. de iis qui nupt. inter. §. inſuper. Hæc autem cõſtitutio limitat. l. præceden. circa ſcriptionem admittens longiſſimam. 30. annorum, deinde eam limitationẽ dupliciter reſtringit, ut ſcilicet id tempus non currat filiis, niſi poſtquam exierint a poteſtate patris, nec etiam durãte impubertate ſeu pupillariter. Quæ materia utilis eſt, licet a noſtris parum explicata, ad cuius ingreſſum præmitto ex gl. & omnibus receptiſſimum eſſe, ut originalis authen. loquẽs de lucris nuptialibus utriuſq; parentis, extendatur ad omnia aduentitia, quorum legit. admin. ſit pater, & ita ubiq; ad omnia aduentitia citatur tex. hic, ut per Bal. de præſcrip. i. par. vi. par. nu. 15. Aliqualiter autem dubitarũt antiquiores circa literam, in uerbo *tricẽnale*. Pet. n. & nonnulli legebant triẽnale, ut referunt Cyn. & Albe. Fulg. Corn. ſed in originale apertè ſit mentio præſcriptionis. xxx. annorum, tam in libris uulgaribus, quam emendatis, & ita cõfunditur opinio Petr. quam cæteri marito improbarunt, ut ſic maneat contra Pet. non ſufficere poſſeſſori hoc caſu contra filium ordinariam præſcriptionem, ſed longiſſimam exigi, ſecũdũ oẽs, quod ſuadetur ex l. ſicut. C. de pręſcr. xxx. uel. xl. anno. probaturque ex uerbis. l. præcedent. dum excludit præſcriptionem. intelligitur enim de ordinaria Et ideo hæc conſtitutio admittens tricẽnalem neceſſariò erat intelligenda de 30. annis, quæ ut extraordinaria admittitur, excluſa ordinaria, iuxta. d. l. ſicut. & doctrinam gloſſ. celebris in l. poſtquam, uerb. nulla. C. de pact cum iis quæ infra deducemus

2 cemus. Et hinc uerè intelligetur tex. l. iiii. ad fin. infr. tit. ſ. q. ibi, *nulla temporali præſcriptione obſiſtente*, & ibi, *niſi forte ex continua & inconcuſſa tenentis poſſeſſione, eorum excludatur intentio*, excludere enim uult. lex ibi ordinariam præſcriptionem, non lõgiſsimam. Hinc etiam ultra omnes oſtẽditur, Conſtantinum in l. præcedenti nouum ius induxiſſe, dum uſucapionem uel præſcriptionem tollit, cũ regulariter ante nouũ ius ſufficeret ordinaria præſcriptio, ex bona fide eius in quem alienabatur, non obſtante mala fide alienãtis. l. i. C. de lon. temp. præſc. l. ſi partẽ. C. de uſuca pro emp. l. qui fundũ. §. proc. ff. eo. & ita iuuatur cõis ſententia, quã contra aliquos probaui in i. par. l. præce. ut ea lex nouum

3 ius induxerit. Imo uidetur (ultra omnes) uerè dicendum ꝙ ante Iuſtinianum & nouiores illas conſtitutiones, hoc caſu, etiam filijs poſt pubertatem, & poſtquam ſuę poteſtatis fuiſſent, obſtaret ea præſcriptio. xxx. uel xl annor. ex cõſtitutionib. Hono. & Arca. & Anaſt. in d. l. ſicut, & l. omnes quæ tam generaliter loquuntur ut hanc ſpeciem ſatis cõpræhendant. iuxta regu. l. i. §. & generaliter. ff. de lega præſta. Ex quo ſequitur præſcriptionem. xxx. & xl anorum ante Iuſtinianum introductam fuiſſe, ut patet ex d. l. ſicut, & l. omnes. C de præſcrip. xxx. uel xl anno. Iuriſconſ. tamen incognita fuit, & imperatoribus ante conditores illarum ll. ut annotauit glo. recepta in l. qui occiderit. 30. ff. ad l. Aqui. & in l. Iulianus. xvii. ff ex quibus cauſ maior. & in l. ſi quis emptionis, uerb. ueteres C. de præſcript xxx. uel xl. anno. Bar. in l. in omnibus. ff. de actio. & oblig. & ſcriben. ubiq; ut tradit Corn. conſi. 38. numero. 10. lib. i. quamuis dubitans id uoluat Bal. in ca. uigilanti, nu. 2. de præſcrip.

4 Cur autem in hac ſpecie nõ ſufficiat longum tempus, nec præſcriptio ordinaria reſpondet Pau. hic, & in l. quicunq; infra titu. i. & cum eo Corn. eo ſcilicet, quia lex interdicit patri alienationem, ideoque titulis, lege reſiſtente, nullus eſt. l. quemadmodum. C. de agric. & cenſit. & præſcriptio longi temporis titulũ exigit. l. nullo. C. de rei uendi. l. diutina. C. de long. temp. præſcrip. præſcriptio autem longiſſima non exigit titulum. Ego puto Pau. & alios non percepiſſe rationem & ſenſum horum iurium, nam patre uiſ

dente uel aliter alienante, emptor habet titulum cum bona fide, cum iuſte ignoret rē eſſe filii, & iuſte credere potuit rem eſſe alienantis, iuxta præſumptionem. l. merito. ff. pro ſoc quod in fortioribus terminis notat Bald. in d. c. uigilanti. nume. 5. uerſic. amplius de preſcrip: Ergo talis error iuſtus facti ſufficere debet, cum ſaltem inducat titulum putatiuum, iuſtum ad uſucapiendum longo tempore, ut not. Bar. receptus, in l. Celſus. ff. de uſucap. pro hęre.
§ Nec obſtat d. l. nullo, & dic. l. diuina, quia loquuntur ubi omnino deeſt cauſa uel titulus, quod indicāt uerba earū legum, quę etiam procedunt ubi emptor uel alius in quē fit alienatio, ſciebat prohibitionem iuris, tunc enim idē eſt, ac ſi nullus, ſit titulus cum deſit iuſtus error facti inducens titulum putatiuum, & hoc uere prebat tex. in l. ſi ab eod. xii. ibi, *tu ſcias*. ff. de uſucapio. quem Bar. & alii. ibi nō bene ſummant. nec ſatis expendunt, & hoc reſpic. regu. l. nunquam xxxi. ff. eod hoc etiam probatur ex l. ſecūda. §. ſi a pupillo, & ibi ſcribē. ff. pro empt. & in l. mandatum di
5 ſtrahendorum. lvii. ff. mand. Patet igitur in hac ſpecie, ſecundum iuris regulas, maximè ante Anthē. malę fidei. C. de pręſcrip. long. temp. potuiſſe procedere uſucapionem ordinariam lōgi temporis: ob iuſtum errorem facti, licet de iure alienatio eſſet inualida, cōtra Paul. Corn. & alios. Ex quo ſequitur contra eoſdem, longè diuerſam fuiſſe rationem, cur hæc iura exigunt in hac ſpecie lōgiſsimā præſcriptionem non, quia ordinaria procedere nō poſſet, ſed quia lex uoluit obuiare fraudi patris alienātis bona filij, quia etiā maior erat cauſa fauendi filiis ſub poteſtate patris exiſtentibus, & facultates ſuas ignorantibus cum pater omnia poſsideat & adminiſtret, nec rationem reddat, iuxta. l. fi. §. ſi autem non habet. ibi, *ratiocinijs*, infra tit. i. & ſic facillimè poſſet fraus liberis fieri, quapropter iuſtè lex in hac ſpecie præſcriptionem abrogat, quæ rationes non militant in aliis diſtrahentibus rem alienam. Ex qui
6 bus nouè comprobatur, quod contra communē tentaui
§ ſup. in ſecunda par. l. i. nu. 31. ut pater non excuſetur a conficiendo inuētario aduentitiorum filii, cum id utiliſsimū ſit filio, ut ſciat poſtea quæ ſua ſint, utq; poſsit alienata uēdicare

dicare:patri autem non noceat,nec onus ſit,ut conſtat ad ſenſum.Poteſtq; in id ſubtiliter expendi text. in l. ſi liber tus ſub conditione.20 § exiſtimo.ff.de bon.libert ubi cõ ditio teſtandi cenſetur poteſtatiua & facilius.Ideoq; in pa trono & filio admittebatur, ſecundum Bartol. in l. ſuus quoque,nume.3.ff.de hæred. inſtitu. & in l.ſi pater 2.oppoſit. & ibi Cyn.colum 2.& Iaſon.numero 2.C.de inſtitutio. Sic ergo confectio inuentarii patri remitti non debet,ut periculum & incommodum filii utetur, ſine one-
7 re patris. Inde etiam infertur ſecunda, cum lex iuſtisſime in hac ſpecie faueat liberis,ideoque remouerit ordinariam præſcriptionem,ſolamq; longisſimam admittat, procedere eandem deciſionem etiam ſi is in quem pater alienauit, bona fide rem habuerit,licet etiam iuſto facti errore iuuetur, quo regulariter uſucapio ordinaria procedit. Hic enim eſt fauor quem ex cauſa lex præſtat:filiis in aduentitiis,quæ ſolus pater adminiſtrat, quod bene ſẽtit Fulg.hic,quem ſequitur Corn.Idq; memoro cõtra inſignes uiros Cyn. Alber. & Paul. hic magis contra Paul. in l.quicunque, infra tit ſequen. malè reſtringentes text.ad emptorem ſcientem rem eſſe filii, & ignorantem ius,nõ factum, quod non ſolum diuinatorum eſt,ſed etiã contra ueram rationem tex. qui ita reduceretur ad caſum nunquam ferè contingentem,maximè attẽta regula l uerius.
8 ff.de probat.Infertur 3.(ſi rectè attendatur) notabilis declaratio ad deciſionem Authen.malæ fidei,infra de long. temp. præſcript.ubi mala fides uenditoris nocet emptori bonæ fidei,nec ei proſit præſcriptio ordinaria,ſed requiratur longisſima,non generaliter,ut uulgus male illum tex. citat,ſed tantum qñ rei dominus ignorat.Ex præcedentibus enim bene ſequitur in hac ſpecie malam fidem patris alienantis indiſtinctè nocere emptori,ſiue filius rei dominus,ſciat,ſiue ignoret,ut bene ſentire uidetur Fulg hic voluit enim ius ex prædictis cauſis filius ſuccurrere,qui licet ſciant res ſuas a patre alienari,nõ facilè põt contra factũ patris uenire,non ſolum ob impedimẽtum poteſtatis,ſed etiam reſpectu honoris & uerecundiæ. Et ita nouè declaratur in hac ſpecie deciſio. dict. Authen. ultra notab.

declarationes Paul. ibi,& plures per Ang. Aret. in §. ſed iſtæ quidem, nu.12.Inſtitutio. de action. & in §. furtiuæ, num.3.Inſtitu. de uſucap. latè per Alexand. in l. Pomponius.§.cum quis.ff.de acquir. poſſeſ & Bal. de præſcrip. 2.
9 par.iii.par. quæſt.12. Infertur quarta, quod etiam ſi pater mala fide careat in alienatione aduentitiorum filii, adhuc ceſſet ordinaria præſcriptio, nec filius excludatur
§ niſi per longiſſimam, cum requiſitis huius tex. quia licet ceſſet una ratio ex parte patris, militant aliæ ex parte liberorum,quibus lex ſuccurrere uoluit; ideoque manente altera ratione,lex ſuſtinetur ex uulgari regula.l. ſi non lex.lxxxiii.ff.de hæred. inſtitutio.cum aliis, ut per Iaſ. in l. more,nu.18.ff.de acquiren.hæredita.per.Rip.in l.ſi uentri.§.in bonis.nu.1.ff.de priuileg.cred.per Tiraq.in tract. de cauſa,limi.22.quod tutiſſimũ uidetur,licet ſcriben. nõ
10 exprimant. Infertur.v.ad deciſionẽ.l. fi.§.ſed quia. C.cõmu.de leg.ubi etiã ordinaria præſcriptio longi temporis remouetur in fauorem legatarii uel fideicõmiſſarij cui hæ res reſtituere iubetur, quẽ tex.a ſimili adducit Fulgo. hic, ex prædictis enim ampliatur tex. ille, etiam ſi emptor ſit bonæ fidei cũ iuſtiſſimo errore facti, adhuc enim militat ratio fauoris fideicommiſſarij.Infertur.6. ex Cyn. Alber. Pau. & aliis hic, ſufficere longiſſimam præſcriptionẽ, de qua in hoc tex. cum errore iuris,puta quãdo emptor ſciebat rem eſſe filii,putabatq; patrem poſſe alienare aduentitia filii:quod de iure ciuili dubium nõ eſt, ſecũdũ quod præſcriptio. 30. uel 40.annorum effectum habet etiã cũ mala fide.l.ſi quis emptionis.§.i.C.de præſcrip.30. annorum a fortiori igitur perficietur cũ errore iuris, ea enim præſcriptio tanto tempore perficitur, nec titulum exigit ut reſoluunt omnes in lectur. & conſi. prout latè refert Boer. deciſio. xlii.nu.35.& 38.nec obſtant leges iure cõſultorum quæ dicunt non ualere iuris errorem ad uſucapiendum,quia adhuc non erat cognita præſcriptio lõgiſ-
11 ſima.Sed dubium eſt quid dicẽdum ſit de iure canonico, quod præualet in hac materia,etiam in foro ſeculari, ſecundum omnes, in quo multa hinc inde adduci poſſent. Sed reſolutiuè procedendo uidetur, primo, aſſerendum,
quod

quod ſi is in quem pater alienauit ſciebat ius & factum.j. rem eſſe filii,& alienationem iure prohiberi nullo tempore præſcribere poſſit,quia tunc malæ fidei poſſeſſor eſt,ex mente ſcribent.ubi ſup. & clarius in locis ſtatim citandis. Si autem is in quem pater alienauit, ius ignorabat, ſciens rem filii,& putans patrem poſſe alienare, & ſic nõ fuit in uera mala fide, tunc plures tenent etiam de iure Canonico ſufficere pręſcriptionem hanc longiſſimam cum iuris errore, mouenturque principaliter eo quod cauſa iniuſta & iuris error excuſat a mala fide, licet bonam prorſus nõ inducat,ex glo.l.ſecunda.C.ſi quis ignor rem mino. text. & Barto. in l.ſed & ſi lege.§.ſcire.ff. de petitio. hæred. ita in hac re tenuit Paul. in l.Celſus.col.i ff.de uſucap.& in l. nunquam in fi.eodem titu.& in l.2.§.ſi a pupillo,nume.4. ff.pro empto.& in l. uenditionib. C.eodem. Imol. in d.l. Celſus,& d.l.nunquam. ſequitur Afflict.deciſ.xl.nu.12.& Rube.conſil.lxxv. Eandem opin. probauit Anton. Butri. quem refert.Fely.in c.de quarta,nu.34.de præſcrip. Corne.conſ.cclxxvii.nu.6.lib. 4.quam opi.cõem dicit Rube. ubi ſup. Sed contrarium tenent non pauci, idemque Pau. conſulendo uariauit ut tradit Fely.ubi ſup.n.35.& eſt nimis controuerſum & inuolutum apud ſcribent. ut tradit Balb. in d.l.Cenſus,in 4. nota.nu. 15. tradit D. Couarru. in c.poſſeſſor.2.par.§.7.nu.5.verſ. 2. concluſio.& late Aymon. Crauet.de antiquit. 4 par. ex nu. 161. Apud quem uidebis difficile eſſe diſcernere, quæ ſit in hoc receptior ſententia ex omnibus autem quos uiderim Hiſpan.d.loco.& Aymon & Balb.uidetur melius hoc tractaſſe. Omiſ-
12 ſa uarietate ſcribent in hoc difficili articulo, puto uerius in noſtra materia,etiam iure Canonico,ſecurum fore emptorem ex præſcriptione.30. annorũ, cũ requiſitis huius Authen.etiam ſi ſcierit rem eſſe filii,& iuris errore putauerit patrem poſſe alienare,ex mente Cyn. Alber. & Pau. hic,quia tunc uere non datur mala fides quã improbat.c. uigilanti,& c.fi.de præſcript. Nec erat uero ſimile patrem uelle nocere liberis,arg.l.fin.C.de curat.furio. l. ſcripto. § fin ff.unde libe. Facit pro emptore poteſtas patris, quæ in his maior eſt quàm tutorum uel curatorum,ut proba-

tur

tur ex multis ſupra in diſcurſu. l. i. maximè ex opin. Azon. magis cõi, quod non ſit neceſſarium decretum, quæ opin. iuuatur ex generaliter huius tex. & d. l. quicunque in fine. titu. i. iuuatur ex requiſitis quæ lex exigit hoc caſu, ultra longiſſimum tempus. Ad idem facit tex. in c. per uenit, de emp. & uendi. ubi hoc longiſſimum tẽpus etiam iure põtificio inducit plenũ effectum, ut per Imol. & Hiſpan. Burgenſ. ibi per Hiſpan. Xuar. l. Caſtellæ, de debitis folio 58. Facit quod habemus ex cõmuni opinione præſumi bonam fidem in præſcribente, gl. recepta in l. penul. C. de euictio. Bar. & alii in dict. l. Celſus, ubi Bal. iii. par. nu. 2. Alcia. regu. iii. præſump. v. maximè cum longiſſimo tempore. Boer. deciſ. xlii. nu. 3. Bal. d. l. nu. 10. uerſic. ſit ergo. Quæ opin. poſſet cõtrouerti ex reſolutione quam addunt Couarru. Balb. Aymo. ubi ſupra quod iuris error nõ excuſet etiam in præſcriptione longisſima, quando lex re ſiſtit: ex Bart. in d. l. ſed & ſi lege §. ſcire: & aliis quę adducunt. Reſpondeo tamen quod lex pręcedens non tam apertè, nec tam fortiter reſiſtit, ut perpetuo & indiſtinctè alienatio irritetur, ut conſtat ex limitatione recepta, per l. cum a matre. C. de rei uendic. conſtat etiã ex d. opi Azo. recepta, quod pater ſine decreto poteſt alienare. Procedet autem tutius hæc opi. quando pater fuerit bonis moribus prędiṫus, ſecus ſi emptor ſciat rem eſſe filii, & patrẽ disſipatorem argumen. l. ſi quis cum ſciret, cum ibi notatis. ff de uſuca pro emp. Procedet etiam tutius vbi emptor fuerit perſona ſimplex, ut mulier, ruſticus, minor, argumen. tex. notab in l. cum de indebito, ad med. ff de probatio. Bart. in l. non fatetur, nu. 2. ff. de confesſio. Idẽ tamẽ puto in quocunque non iuris perito, at in iuris perito cõtrarium uidetur dicendum, quia nec ei licet ius ignorare, nec eſt ueroſimilis ignorantia, ideo magis uidetur mala fide emere: iuxta l. profesſio, cum gl C. de muncip. patri. & in hac materia notat Socin. nep. conſilio 69. nu. 4. li. 1. In iuriſperito tamen crediderim etiã procedere hanc opinio. quando aliqua cauſa facti concurrit quæ eum mouere poſſet, puta ſi pater diligens ſignificauerit alienationem eſſe ob cauſam neceſſariam, uel maiorem filii utilita-

litatem argu.l.fin.ff.de uſucap.pro emptore, ubi ad ordinariam præſcriptionem ſufficit color, etiam ſi emptor ſciat rem eſſe alterius.cuius mandato putat eam uendi facit tex.in d.l.mandatum diſtrahendorum,ff.manda.Paul. in l.qui fundum.§ procurator numero.4.ff.de uſucap.pro empto.facit quod notant glo.Bar.& alii per l. ſi uir. ff. de uſucap. pro dona. quando error facti concurrit cum errore iuris.Bald.d.l.nu.23. uerſi.vi. limita latius. d. Couarru. d.§.vii.nu. 10. Puto etiam hanc concluſionem totius procedere in emptione, quã in donatione emptor enim pre¶tium dat,poteſtque ex multis credere licere patri,rem filii uendere non ita donatarius ſciẽs eſſe filii, nõ enim debuit nec potuit credere patrem poſſe donare res filii, repugnat namque ſenſus communis ratioque naturalis & notitia eorum,quæ moribus hominum obſeruantur,quæ omnia inducant non eſſe donãdum de rebus alienis.facit tex.in l.filiusfam.ff.de dona.tex.in l.fi. ff. de cura.furio.in l.contra iuris.§.filius. ff. de pact. Ex quo eleganter limitabitur iuris regu. quę in cauſa emptionis ampliorem bonã ¶ fidem exigit,quam alio titulo leg.ii.in princ.ff.de uſucap. pro empto.& iuuatur quod hic dicimus ex Bar. in l.pe.ad
14 fi.ff. eodem. ubi ſimili plus tribuit cauſę onerosæ. Poſſet autẽ probari mala fides in propoſito,ſi filius ante uenditionem denuntiet emptori, ne emat. iuxta regu. quam notant glo.& ſcriben.cõmuniter per tex.ibi,in l.ſi fundũ. C.de rei uendic.quẽ tex.ut ſingul. extollunt Fulg. & Pau. Caſtr.ibi,nu.2.dicit notab. Balb. in d.l. Celſus, in iii. par. nu. 13.ff.de uſucap.& eſt recepta ſententia, ut per Fely.in c.ii.nu.5.uerſ.fallit.vi.de præſcrip. Matth. Afflict.deciſio. cccIxvi.nu. 10. & pręced. Quæ concluſio cõis probari uidetur ex ea lege ibi, *uel alio modo mala fide contraxit*, quod intelligunt Bart.Bal.Alberi.nu.3.Salyc nu.2.in fin.Fulg. nu.3. in prædictis terminis, quando denuntiatio fit ante alienationem,nam poteſt emptionem & poſſeſſionem,dicunt omnes non procedere eam.l. nec induci malam fidem,per tex.in leg.penult.ff.de uſucapion. pro empt.ubi gloſſ. Docto. ita communiter intelligunt, & conciliant eam.l.cum dict.l. ſi fundum, & ita communiter ſcribent,

ſecun.

ſecundum Felin.& Balb.ubi ſupra. Alex. in l.de pupillo,§. nunciationẽ,nu.12.ff.de nou.oper.nunc.Qua in re aduertendũ eſt,quod Bal.d.l.ſi fundum. Fulg.& Pau.ibi expreſſim notãt,eam.l. procedere etiã ſi dominus rei denuntiãs ante emptionem,nihil oſtẽdat de iure ſuo,& ita ex Imol. & aliis tradit Balb.in repet.l.Celſus,nu.113. uel in paruis iii.par.nu.13.Bar.in l.non ſolum.§.morte.n.43. & ibi Rube.nu.403.ff.de nou. ope nun.in quo labitur doctiſſimus Felin.in d.c.ii.nu.6. immemor huius communis declarationis,maleque in contrarium citans Bart. Ex quo ſequitur incautè loqui plures Doct. dum ſæpe indiſtincte citãt d.l.penult.quod denuntiatio extraiudicialis non inducat malam fidem, debet enim intelligi iuxta prædictam reſolutionem,non autem indiſtincte, ut ipſi per eam l. loquũtur. Sed hæc hucuſque recepta,non uidentur tuta: & ſine dubio affero,gl. Bart.& omnes in d.l.pen.minus bene tractaſſe de cõciliatione earum legum,quæ nullo modo aduerſantur,ſed ineptius gl.Bart.& omnes in d. l. pe. & alii in locis ſupra citatis,colligunt ex d.l.pe.denuntiationem extra iudicialem nõ inducere malam fidem poſt emptionem & poſſeſſionem.Id enim nõ probat, nec probare poteſt text.ibi,cuius ratio & deciſio aliud longè diuerſum reſpicit, nempe quod talis denuntiatio nihil facit an interrumpendam uſucapionem, quod receptum eſt,& bene ad hoc d.l.pen.citatur à Iaſ.in §.pœnales,num.116. Inſtit. de actio.ab Alex. in l. fin. nu. 15. ff. eo, per quem fact. erit. Quod autem in d.l.pen. nullo modo probari poſſit communis allegatio & intellectus.gl.ibi,patet,quia licet ex tali denuntiatione induceretur mala fides,& uere oſtenderetur poſſidenti,rem eſſe denunciantis,non ob id impeditur cõtinuatio uſucapionis, ſecundũ reg. iuris ciuilis, ut l. ii.in fi.eod tit.& in l.unica,C.de uſucap transfor Vt enim colligi poſſet cõis allegatio, oportebat iuris ciuilis axioma eſſe, malã fidem ſuperuenientẽ interrumpere præſcriptionem, cũ aũt contrariũ iure deciſum ſit neceſſario ſequitur quod dicimus,I.C.ibi nihil curare de bona uel mala fide,nec euidentẽ malam fidẽ ibi poſſidenti nocere. Ex quo ceſſat ad eã l.ineptus l abor, Dec. in d.l.uelle nõ credi

tur,

tur,nu.3.uerſ.ſed reſponderi.ff.de reg.iur.hæc quo ad d.l. 16 pe.Quo uerò ad d.l.ſi fundũ,credo cõtra gl.Bar.& oẽs uerius dicendũ,ex denũtiatione ante emptionẽ,non induci malã fidẽ,quæ impediat uſucapionẽ,nec de iure ciuili nec pontificio, & conſequenter in noſtra materia denũtiatio filii minus impediet longiſſimam præſcriptionem habentis cauſam a patre, & puto contrarium incaute a noſtris ſcriptũ, deceptis per d.l.quam abſq; alio fundamẽto adducũt. Moueor.1.ad noſtrã ſpeciem.quia in ea datur ſola præſcriptio longiſſima(ut conſtat ex text.)quæ perficitur iure ciuili etiã cum mala fide, & ſecundũ plures perficitur cũ iuris errore de iure canonico,ut ſupra deduxi Cũ ergo iuris error non impediat hanc præſcriptionem in eo qui ſcit rẽ eſſe filii,minus impediet denũciatio ipſius filii,quæ conſequentia a maiori neceſſaria eſt,ſi maturè attendas. Facit 2.cõtra cõem ratio.& reg. iur.ex l.ſi quis inficiatus, ff.depoſ.quod is cui denuntiatur aliquid,non tenetur credere denuntianti, niſi manifeſte oſtẽdat uera eſſe quę dicit,notat Bart ibi,& in l quod te,n.15.ff.ſi cer.pet.Dec.& Cagno. in l.qui in alterius.ff.de reg.iur.Boer. deciſ.cliiii. & ita in propoſito bene aduertit Fel.immemor cõis opin. in d.c,2.n.6.de præſcrip.Nihil enim ualet quod reſpõdet Bal. in d.l.ſi fundum. 3. opp. ſicut nec alia quę reſpondet aliis obiectioni, ex l.ſi maior.C.de reſcind.uend.ubi talis denuntiatio etiã ante emptionẽ,non tollit bonam fidẽ. Nec eſt ratio differẽtiæ an denuntiatio fiat a domino,an ab alio,quoad credulitatẽ eius cui denunciatur. Facit iii. quod uidemus iure noſtro improbari credulitatem l. i. & ibi late Iaſ.ff.de eo per quẽ fac.erit,Quod fortius militat quãdo denuntians ſe dominum dicit, minus enim ei credendum eſt,cum loquitur ad ſuam utilitatem l exemplo. C.de probatio.Vrget quarta fortiſſimè quod alibi tradũt ſcribent. immemores huius cõis opinio,non induci malã fidem,nec impediri præſcriptionẽ,ſi quis emat a poſſidente rẽ ut ſuam,licet fama publica & generalis ſit eam rem eſſe alterius, ita enim Bald.in dicto c uigilanti,nu. 5.de pręſcrip.& cum eo Fely. in c. ſi diligenti,n.5.eod.titu. & Afflict.deciſ.clxxviii.nume,11.Faciuntque nimis fundamenta,

menta,quæ Bald.ibi bene adducit. Ad ſenſum autem cō-
ſtat quod plus deberet obſtare fama publica generalis,
quam particularis uox loquentis ad proprium commodū
& conſequenter titulus uel cauſa excuſans ementem con
tra famam generalem,magis excuſare debet ementē con 18
tra leuem denuntiationem particularis pſonæ,quod iuua
17 tur ex Bart. in l. Celſus,num. 18.ff.de uſucap. Nō dubito
pluribus placituram hanc ſententiam, cuius fundamenta
iuridica ſunt,ſed difficultas eſt in reſpōdēdo ad d.l.ſi fun-
dum, quia ſcribent. mouentur, ſed cum ratio naturalis &
plures iuris rationes ſtent pro hac parte contra commu-
nem, cogitaui eam l aliter intelligi poſſe, quod ubi ultra
admonitionem aliud concurrebat,quo emptor cōſtitutus
fuit in mala fide, idque non omnino uiolat uerba tex.ibi 19
per denuntiationē admonentibus: iunctis uerbis inferioribus
ibi,non recte,ut ſic inferiora uerba nō inducant conſequē
tiam malæfidei ex ſolis prçcedentibus,ſed potius in facto
aliquid addant, quod magis colligi poteſt ex aliis uerbis
tex.ad fin.Vel melius intelligatur ibi nō poni regu. gene
ralē contra ementes admonitos,nec ullo modo ea l.ex ta
li admonitione cenſeat inductam malam fidem,quæ uſu
capionem impedire poſſit: nec de hoc reſpondet ibi Im-
perator, licet omnes ſcribent. inaduertenter contrarium
colligāt,imo ſi ibi fuiſſet quæſtio poſt completam uſuca-
pionē, ex præcedentibus rationibus & iuris regu. uero ſi-
militer reſpondet Impera.talem admonitionem non no
cere:ibi autem rei dn̄s ut diligens fuit in admonendo, ita
& in agēdo antequam tempus præſcribēdi compleretur.
Nec obſtat ſi inſtet aliquis quos ibi poſſeſſor condemna-
tur ex mala fide ad reſtituendos fructus, & ſic uidetur in-
ducta uera mala fides, quia facilius excuſatur reſtitutio
fructuum quam admittatur uſucapio, ſecundum omnes
per gl.l.2.C.ſi quis ignor.rem min. & ſi l.§ ſcire. ff.de pe-
tit.hæred.iuncta.l.nunquā.ff.de uſucap.Reſpondeo enim
ex ſupra dictis, quod in d.l ſi fundū,non aperitur ex ſola
denuntiatione inductam fuiſſe malā fidem & condemna
tionem fructuum, idque magis cōgruit uerbis.l.ubi poſt
caſum denuntiationis,additur alius in uerſic. *uel alio mo-*

do

do: deinde quo ad fructus additur cõditio, ibi, *quos mala fide percepiſſe probatum fuerit*, quaſi non ſufficiat denuntiatio, alias incõgruè ſtaret cõditio probandi malã fidem. Quælibet etiam reſponſio potius admittenda eſt, ne iuris regu
18 læ offendantur. Notandum autem eſt ex originali huius Authen. prius dici, alienationem aduentitiorum a patre factam nullam eſſe, adiecta clauſula quam noſtri appellãt decreti irritãtis, ibi *erit nec geſtum, nec ſcriptum quod factum eſt*, quibus uerbis non obſtantibus admittitur præſcriptio hæc longiſſimi temporis. Ex quo poſſet confirmari quod plures tradunt in variis locis, excluſa præſcriptione, non remoueri longiſſimam, 30. uel 40. anno. ut per Chaſ. in locis ſtatim citandis, per Boer. deciſio. 42. num. 35. & 38.
19 In ſpecie autem ex hac conſideratione poſſet comprobari opi. gl. in c. præterea de capitu. Corra. ubi cum in feudalibus tex. dicat nullam præſcriptionem obſtare, glo. intelligit de ordinaria, non de longiſſima, quam non obſtantibus illis uerbis admittit, & ita intelligit ſimilem tex. in c. 1 §. i. ibi, *nullius temporis præſcriptione*. de prohib. feud. aliena. per Feder. Qua in re mirè uariant ſcribent. ut per Balb quem uide in tracta de præſcription. 4. par. quæſtio 12. ubi de hoc agit per octo quæſt. & latè Molin. in conſuetu. Pariſ. § 8. fol. 108. Nimis autem in eo articulo feudali uariaſſe Doct. patet, quia Matth. Afflic. in d. c. de capi. Corra. nu. 29. dicit gl communiter reprobati. Iaſ. uero in l. i. nu. 43. C. de ſeru. fugit. dicit eam gloſ. notab. & communiter approbari, & ita Chaſſan in conſuet. Burg. Rubr. 3. §. i. num. 16. fol. 100. & rub. 4. §. 18. ad fin. nume. 2. fol. 186. Sed contra gl. eſt Soci. (malè a Chaſ. citatus) conſil. 36. numer. 8. lib. j. circa quam gloſſ. variauit Soci. Nepos, qui eam probat conſ. 115. nu. 34 li. 2. quã reprobat conſi. 79. nu. 29. lib. j. qua in re ſæpe a noſtris citatur tex. in c. i. §. ſi quis per 30. titu. ſi de feu. fuer. controu. int. dom. & agna. ſed text. ibi magis agit de præſumptione quàm de præſcriptione, nec loquitur ubi feudum alienatur cõtra prohibitionem, & tandem habet quod poſſeſſio & uniformis recognitio per. xx. annos ſufficiat pro inueſtitura uel titulo, ut alias per gloſ. & Doct. in l. ii. C. de iur. emphy. Sed

hæc maiori examine indigebant. Ego autem puto Impera.prudenter declaraſſe, hoc caſu admitti præſcriptionem longiſſimam, cum enim in l. præced. magisq́ue in origi. Authen.alienatio in hac ſpecie omnino irrita dicatur, & præſcriptio indiſtinctè excludatur,tutius erat intelligere, etiam longiſſimam præſcriptionem excludi, ut uerbis legis ſeruiamus, iuxta in l.i.§.ſi is qui nauem.ff.de exercitio actio.& regul.l.j.§.& generaliter.ff.de lega. præſtan. Idq; maximè iuuatur attento quod Iuſtinia in dicta Authen. loquitur poſt leges illas quæ præſcriptionem longiſſimã introduxerunt iam ſibi notiſſimas, quibus non obſtantibus reiiciendo omnem pręſcriptionem, ſentire uideretur etiam de longiſſima. Idq; iuuatur ex multorum traditione,qua habetur ubi remouetur omnis pręſcriptio, nullam admitti niſi centenariam,ut per Felyn.in rubr.de pręſcriptio. ad fin. Afflict.lib.iii. conſtitut. rubr.31. numero 18. Capi.deciſ.iii.numer.20. faciunt plures caſus quibus omnis præſcriptio etiam longiſſima remouetur, per Chaſſan. in dicto libr. rub. 13.§.8. latius per Balb. in j. part.7.
21 par. in princ. De effectu tamen longiſſimæ præſcriptionis,qua omnis actio tollitur,notãda ſunt uerba tex.in d.l. ſicut,& d.l.omnes,quibus etiam iudicis officium tollitur. ſecundum gloſſ.dicta l.ſicut,uerb. *perſecutionem*, quam extollit Bald. ibi: & in l.ii.numero 8.C.de execut.rei iudic. Iaſ.in § rurſus, numero 12. Inſtitut. de actio.latius Balb. de præſcript.4.par.4. par.quæſt.30. quod in iure adeundi & immiſcendi & petendi legitimam, & in iure dicendi nullum, & in multis aliis, plenè & vtiliter ad ornatum earum legum, tradit Tiraq. de retract. ligna.§.36. gloſſ. 2.ex numero.37.cui in reductione ad arbitrium,adde Afflic.deciſ.133.& in decreto Afflic. deciſ.cccxlv. & in ſententia eandem deciſ. clxxviii.numero 5.& Rebuf.3 tom. pag. cccvii. numero 5. & aliqua per Boer. deciſ.cccxxix.
22 Ex deciſione huius tex & ex ſupra dictis infertur tutius procedere quod tradit Paul. in l. fi.§ ſed quia,col.j.& col. 4.C.commu.de lega. ut in re ſubiecta reſtitutioni alienariq; prohibita,nõ excludatur pręſcriptio longiſſimi tẽporis: tex. enim ibi non generaliter, nec indiſtinctè om-

nem

nem præſcriptionem excludit, ſed longi temporis tãtum, & ita Iaſ.ibi,& in conſ.57.col.pen.lib. i.& eſt recepta opinio.ſecundum Corn.conſ cxvii.lib.i.& conſ.ccxciii.ad fi. libri.iii.Balb.de præſcrip.v.par.v.par.q.iiii. nu. 4. uerſ.ſed Paulus, Anto.Gomet.l.Tauri.xl. nu. 90. Gratus conſ. xxj. nu.36.lib.ii.Rip.in d.§.diui.nu.113.Crot.nu. 140. Loaz. nu.191.Alcia.nu.47.Cor.conſ.38.nume.10. lib.i. & glo. conſue.cathalo.pag.ccxl col.ii. Ex qua reſolutione ſaluatur.& in præſciptione longiſſima, receptior manet opin. Bart.in d §.diui,col.fi.nu.22.ut in materia text. ibi,in bonis familiæ relictis,alienareq; prohibitis, nõ tollatur pręſcriptio longiſſimi temporis, licet nimis id uoluant ordinarii.& repetentes ibi.Alex.nu.28.Iaſ. i. lectu.nu.114. & in ii.lect.nu.& alii ubi ſupra. Et ita uitabitur quod contra Bart.in d.loco,notat Imol.in l.ubi lex.ff.de uſucap.In
23 de utiliter infertur ad quęſtio. an in bonis maioratus, ut uocãt,uel ſimilibus perpetuo familiæ relictis, ſecuta alienatione,detur præſcriptio,in qua d. Hiſpan.in d.l.Tauri. xl.nu.90.cum Pau.ubi ſup.reſoluit nõ procedere præſcriptionem ordinariam,admitti tamen longiſſimam.Quod ultra eam ſatis colligitur ex Corn. Iaſ.Rip.& nouioribus ſupra,nu.præced.& ita reſoluit Soci.conſ.xlvii.nu.16. lib. iii.cum ſolo Bart.in d.§.diui.& cum Socino Tiraq. de primog. q. 30. Qua in re cauendum eſt a multis, qui in hac q.confundunt ius primo geniturę & proximitatis,cum inſpectione rerum uel bonorũ,cum inter hæc longa ſit differentia,ut colligitur ex Tiraq.d.q.ad fi.& melius aduertit Molin.in conſuetu.Pariſ.§.viii.glo.iii.q.v.nu.29. ad fi. confirmaturq; ex doctrina Bart.in l.is poteſt,col.ii. nu. 8. ff.de acquir.hæred.Et ex his quæ dixi ſupra in ii.part. Ru-
24 bric.fol.26.Sed hoc magis infra declarabitur. In quibus aduerto non poſſe non eſſe maximam difficultatem & uarietatem,ut eſt apud ſcriben.omnes, qui uix ſe explicant, dum generice tractant,an prohibita alienari, poſſint uſucapi uel præſcribi, quæ generica tractatio ſemper periculoſa eſt in iure potiuſq; deſcendendum eſt ad particularia, & in ſingulis rationẽ inueſtigare,quę aliquãdo euincet,ut prohibita alienatione impediatur uſucapio, prout

vbi datur fraus uel mala fides, maximè attento iure canonico: vel durante minore ætate alienantis contra prohibitionem iuris: vt in l. iij. C. quibus non obiicia. long. tēp. præſcipt. & in l. j. C. ſi quis ignor. rem min. cum traditis à glo. in l. j. C. ſi aduerſ. vſucap. Aliquando autem ratio prohibendæ alienationis, non compræhendit alienationem legalem ex vſucapione vel præſcriptione, ſed tantùm ex donatione vel alio contractu, vt ſtatim multis oſtendam.

¶ Aliquando prohibitio alienationis irritat titulum, vt tollatur præſcriptio ordinaria, non longiſſima, pro vt in noſtro tex. & in caſu. d. l. ſi §. ſed quia. C. commu. de leg. cum ſupra adductis. Et hæc reſolutio addenda eſt iis, quæ bene tradit Bal. in l. prima, nume. 19. C. de ſerui. fugiti. Salyc. in l. fi. ad fin. C. in quib. cauſ. in integr. reſtit. non eſt neceſ. Panorm. in c. cum non liceat, nume. 7. de præſcrip. Balb. in d. tract. v. part. q. iiij. Ex quibus inferri poſſet in ſpecie ad q. in qua Doctor. variant, an impediatur uſucap. rei eccleſiaſticæ alienatæ ſine ſolennitate, contra iuris prohibitionē? per Felyn. in c. de quarta, nume. 35. de præſcrip Nec tutū eſt quod in ea q. quaſi receptum tradit Aymō. Crauet. de antiq. iiij. par. num. 164. vbi ſcribit non impediri tūc præſcriptionem, ſufficereq; iuris errorem: ſed contrarium tenent plures ut per D. Couarru. in capitulo, poſſeſſor, ſecūda part. §. vij. & Balb. in l. Celſus j. par. n. 15. in quo articulo non eſt omittēdus tex. in l. ij. §. ſi a pupil. ff. de uſuc. pro

25 empt. In eadem q. generice tractata, mihi uerior uidetur opi. Bar. in d. §. diui, nu. 22. cōtra gl. in multis locis, & contra quàmplures citandos infr. nu. 29. ut prohibita alienatione, regulariter non prohibeatur uſucapio uel præſcriptio, ex his quæ Bar. ibi adducit licet ſibi contrarius fuerit in l. ubi lex. ff. de uſucap. moueorque i. quia uidemus rem litigioſam alienari non poſſe. l. i. cum ſequē. C. de litigio. eadem tamen poſſe uſucapi. ut in l. i. C. de præſcrip. long. tem. & ibi Pau. ad fi. agnoſcit gl. in l. alienationis uerbū & in hanc partem hoc cum aliis argumentis expendit Tiraq. de primoge. quæſtio. xxx. nume. 3. Facit ii. pro hac opi. text. in l. iii. ff. de diuerſ. & tempor. præſcriptio. ubi aliqua prohibita alienari, uſucapiuntur longo tempore: cui l. nō

ſatisfa-

ſatisfacit Imo.in d.l.ubi lex, Fulcitur iii. quod uidemus Iuſtinianum in multis, quibus ante eum erat prohibita alienatio, nouè introducere, ne longi temporis præſcriptio cum habeat, ut in d.l.fin § ſed quia.C.commun.de lega.& in l.fi.C. in quib. cauſ. in integ. reſti.quaſi manifeſtè docet prohibitionẽ alienationis ſolam nõ impedire præſcriptionẽ.neceſſumque fuiſſe id nouè addi. Iuuatur 4. quia vſucapio & ſi aliquando cenſeatur ſpecies alienationis, a lege tamen introducitur, & neceſſitatem iuris habet, vt in l.j.& 3.ff de uſucap.Ideoq; neceſſaria appellari debet, & cõſequenter non tollitur, licet generaliter alienatio prohibeatur, iuxta tex.& Alb.in l.alienationes decimotertio. ff famil.erciſcund.l.i.ff. de fund.dotal. cum iis quæ tradit Afflict in capit.primo notabi.12.de prohib. faud.alie.per Federic.ex numero 73.& latè Tiraq. de retract.lib primo §.primo gl.14.ex numer.8.& Aymon.conſil.cxv. Iaſ.cõſi. xliiii.libro primo, & notabiliter Hiſpan.Auendan. reſpõ. 13.Probatur quinto, quia res minorum concurrente bona fide.tituloque cum errore facti, uſucapi poſſunt, ſaltim poſt quam ceſſat minor ætas, ut in dic.l.i.C. ſi quis ignorem minor.& in d.l.3.C.quib.non obiic.long.temp.facit tex.& Paul.in d.l.ſecunda, §.ſi a pupillo.ff.pro emp In ſpe-
27 cie autem ex his infero ad bona ſubiecta reſtitutioni, ut
¶ non ſolum hodie in eis admittatur præſcriptio lõgiſſima, ſecundum Pau.& alios ſupra citatos, ſed noue contra omnes dicendum ſit, quod ante Iuſtinia.in d.l.fin.§.ſed quia C commu.de lega.concurrẽte titulo bona fide neceſſario procederet ordinaria uſucapio uel præſcriptio, quod ſatis colligitur ex multis legibus.ff. de uſucap.& de uſucap.pro empt. cum Iureconſulti regulariter ex uenditione rei alienæ, uel ad alium pertinentis, cum bona fide emptoris uſucapionem admittebant, idq; ſuadetur ex regu.l.Claudius lege Clauibus.ff. de contrahen.empt. Maximè cum ante ius nouiſſimum mala fides alienantis nõ nocebat emptori, ut nouiſſimum eſt, & ſupra diximus.Et in terminis pro
¶ hac ſententia uidetur ſtare text. (cuius non uideo meminiſſe ullum ex ſcriben.in tot locis ſup.citatis) in l.Sticho. xxxvi.ff.de uſufr.lega. ubi in fortioribus terminis hæres lo

gatarij bona fide poſsidens, uſucapit rem quæ ex præcepto teſtatori mortuo legatario, alteri reſtituenda erat, & ſic pro Bart.in dicto §.diui,nu.22. qui tamen ſecũdum ea quæ allegat,non percepit eſſe in hoc agnoſcendam diffe-
27 rentiam inter Iuſtinianum & Iureconſultos. Quibus retentis, non obſtant iura quæ contra Barto. adducuntur a multis in d.§.diui: Imo.in d.l.ubi lex, & alibi ſæpe. Inter quæ citatur.l.ii. C.de uſuc. pro empto. quã ibi in cõtrariũ generaliter ſummat Paul. poſt alios, nã ad eam l. nõ malè reſpondet Bar.& aliter intelligitur, ut per Iaſ.in d.§.diui, nu.21.& Rip.nu.35.& ibi nouiores, & Affli.deci.cccxxxi. ad fin. poteſtque l. intelligi. ſecundum alia iura ſupra adadducta de præſcriptione in rebus minorũ, ut nõ obſcurè ibi glo.in ultimo ſcholio ibi, *item quia pupilli*: prorſusque reijciendum eſt quod ex ea l.malè notabat Bald.in cap. ſi diligenti, num.8. de præſcrip.colligens ex prohibitione teſtatoris, omnem emptorem cõſtitui in mala fide, quod naturali rationi, & iuris regulis aduerſatur. Emptor enim ignorans talem prohibitionem teſtatoris, uerè eſt in bona fide, ut patet ex.d.l.Sticho.ff de uſufru.lega. & ex reg. l.quod uulgo.ff.pro empt. ſolaq; prohibitio teſtatoris nõ potuit impedire effectum legis,ex regu.l.nemo poteſt.ff.
28 de legatis primo,ut bene aduertit Aemil.Ferret. in dicto §.diui,numer.127. Minus obſtat tex. qui ubiq; malè citatur, in l.ubi lex.ff.de uſucap.ubi gl. Bart. & alii malè colligunt conſequentiam, ut prohibita alienatione impediatur uſucapio, & ita ſæpe ſcribe. ut per Corn. conſ.ccxciii. num.9.lib.3.Alc.in l.alienationis uerbum, & ibi nouiſsimus Brech.ff.de uerb ſig. in quo errore ſunt & alii, ut colliges ex allegatione Tiraq. de retract. lib.i.§.i.gloſſ.9.nu. 247.& cum his Anto.Gome.d.l.40.nu.90 in prin.glo.ad conſue. cathalo. pag. ccxl. col.ii. quam allegationem erroneam eſſe patebit ex litera dicta.l. cuius ſunt uerba, *ubi lex inhibet uſucapionem, bonas fides poſſidenti nihil prodeſt.* Vides igitur ibi non probari conſequentiam, ex prohibitione alienationis impedi uſucapionem, ſed tutum diſponi,ubi lex inhibet uſucapionem, intelligendum eſſe uſucapere nõ poſſe etiã poſſeſſorẽ bonæ fidei, ut in multis in

qui-

quibus poſſeſſio cum titulo & bona fide & omnibus re-
quiſitis,nõ prodeſt ad uſupapiendum,per Balb.i.par. ſexta
parte.Chaſ.inconſuetu.rub.xiii.§ octauo,folio 375.quaſi
dicat.I.C.quod cum poſſeſsor malæ fidei non uſucapiat,
ex regulis iuris notiſſima ineptum eſſet putare, legẽ ali-
quo caſu ex profeſſo inhibentem uſucapionem, referen
dam fore ad eam quę ſine tali prohibitione procedere nõ
poſſet. Et ita cauendum eſt a uulgati allegatione illius. l.
29 quam melius citat gl.in l.ſi fundum.ff.de fund.dota.Nec
obſtat tex. qui deterius intelligitur & allegatur in l. alie-
nationis uerbum.xxviii.ff.de uerborũ ſignificatione, quã
ſemper notauit gloſſ.ad erroneam illam conſequentiam
ſup.confutatam, ut patet ex glo. in d.l.ubi lex.& in l.fi.C.
ex quib. cau. in integ. reſti. gl.in l. 3. C.quib. non obiici
long.temp.præſcrip.gl.in l.i.C.ſi quis ign.rem min.Alex.
& oẽs in d.§.diui.Pan.in d.c.cũ nu.7.Dec.cõſ.cccclv. nu.
28. Affli.deci.xiii.nu.5.plures per Tiraq. de retract.lign.
§.i.gl.9.nu.246.& ſeq.& ferè nemo eſt ex iis qui hucuſq;
in ius ſcripſerunt qui eam l.ita nõ citet,ut prohibita alie-
nationem,prohibeatur uſuc. quaſi ſpecies alienationis,ꝙ
tñ uerum non eſt, ut conſtat ex iuribus & rationis ſup.
¶ adductis. Nec eã l. intelligit debet negatiuè,ut negatã a-
lienatione tollatur uſucapio. Verius igitur ſenſus illius.l.
eſt iuxta tenorem literæ, ut negligentes & patiens cõtra
ſe perfici uſucapionem,dicatur quodammodo alienare &
conſentire in amittenda re ſua,idq; non ſemper,ut cõſtat
ex uerbis illius.l.ibi, *uix enim eſt ut non uideatur alienare,qui patitur uſucapi*, , quod ibi dicitur contra negligentes, ut
etiam inquit tex.ubi not.Ange.in Authen.de tempo. nõ
ſolut.pecu.in princi.colla.vii. *ſi tacere elegerit palam eſt nol-
uiſſe*; facit tex.in l.ſi ea quæ.C.qui accuſ.non poſſ. & in l.
i.§.quibus & §.ſequen. ff.de ſucceſſor. edic.ibi, *noluerit,uel
diebus ſtatutis*, & ibi, *tempore uel repudiatione*: Ita enim iu
ſtificat lex pœnam, qua afficit negligentes, faciunt quæ
tradit Afflict.deciſi.xiii. Tiraq. de retra.conuen.§.primo,
30 glo.2.n.49. Patet igitur in d.l.alienationis,nullo modo
probari prohibitiua alienatione,prohiberi præſcriptionẽ
ſed tantum exaggerari negligentiam patientis uſucapio-

nem: Nam & talis negligens non conſentit in amittēda re ſua, idque negari nō poteſt in ignorante, ut conſtat ad ſenſum, & regu. l. ſi per errorē. ff. de iuriſ. om. iu. not. Alex. in §. diui. nu. 28. Aemil. Ferre. in l. 3. nu. 6. ff. de uſuc. ſed ēt ſciens & negligens uerè non conſentit, nec effectus præſcriptionis ex conſenſu ipſius inducitur, ſed magis a lege iuſtis de cauſis, ideoq; cum conſenſum fictum appellat gl. in l. 2. in fi. C. quæ ſit long. cōſue. Alb. in l. ſi pupillus ff. de adminiſtra. tuto. Areti. in l. Clodius, col. 2 in fin. ff. de acq. hæred. Et ideo Docto. parum in hoc ſibi conſtantes, alibi ſæpe tradunt, eum contra quem præſcribitur, nullo modo conſentire, cum glo. in l i. §. fi. gl. fi. ff. de dolo: quam extollit Bald. in c. ad audientiam, nu. 3. de præſcript. & in l. cum quis, nume. 10. C. de iur. & fac. ignor. dicit ſingul. Iacob. a S. Georg. in l. unica, in fi. C. ſi commu. eademq; cau. & plures per Tiraq. de retract. lignag. §. i. gloſſ. 9. numero 250.
§ Sed & in negligente adiecit I. C. temperamentum in illis uerbis, *uix & uideatur*: ut ſignificet non eſſe uerum conſēſum, nec ſemper in negligētia fundari uſucapionem: quia ea etiam contra ignorantem perficitur, ut in l. fina. C. de præſcri. long. temp. & ita ſentit Bal. hic, tradit Balb. de præſcrip. i. par. q. v. num 3. & 5. uult Bar. in l. ſi ab hoſtibus. §. fi. col. 6. nume. 11 ff. ex quib. cauſ. maio dum hanc. l. uitat: &
31 Iaſ. in § rurſus. nume. 22. Inſtitu. de action. Nec in ea reprobabilis eſt reſolutio quam tradit Bald. in l. i. C. de in integr. reſtitut. ubi inquit, quod in admittendo iure non quæſito, præſumatur conſenſus eius contra quem uſucapitur, non autem in iure quæſito: & ita Pau. Alex. & Areti. ibi, ut ita intelligantur iura ſup. citata, maxime. d. l alienationis & ita Alex. ad Bart. in l. bonorum. ff. rem rat. habe. addit Dyn. in regu. ratihabitionem. Sed hi patres inaduertenter id ſcripſerunt, quia licet potentius ſit ius quæſitū,
§ quam quærendum illa tamen l. & alia iura, apertè loquūtur de iure quæſito, & de re propria amittenda ex uſucapione. Ex quibus prorſus reiicienda ſunt aliqua in propoſito tradita a Ioan. Haniba. in Rubr. ff. de uſucap. num. 37
32 & 39. & ſequen. Quæ interpretatio ad l. alienationis, confirmatur ſimili exaggeratione tex. in l. Imperatores 34. ff.
de

de iure fiſ. ibi, *tu te huic pœnæ ſubdidiſti*: quæ uerba male a multis percipiuntur, quaſi.I.C.ibi ſignificet pœnam imponi ex conſenſu delinquentis: quod falſum eſt, ut patet ad ſenſum, ſentit Bar.in l.i.num.11 ff.de cōdic.ex leg. notat Pau. & Iaſ.in l.ſi tibi decem.§.quædam.ff.de pact. Bald.in Authen.ad hæc col. 4. nu.9.C.de uſur. & tanquam receptum id tradit Hiſpan.Pala.in repet.& rub.§.lxvi.n.24.& Balb.de præſcrip.i.par.q.vii.& pract.Cancel.pag.mihi.88. & latè tractat Fort.in l.legitima.ff.de pac.Gome.in §.omnium, Inſtitu.ne actio.Richer.in Rubr.ff.de uerbo oblig.
¶ nu.118.Vides igitur ibi allegari conſenſum delinquentis ad iuſtificationem pœnę legalis, ut etiā notat Aldobrā. in §. ius autem, nu.22.Inſtit.de iur. natur.nō autem quod delinquens uere conſentiat pœnæ legali, uult enim delinquere, ſed non pœnam pati, ut not. Pau, in l.quam Tuberonis.§.fin.ff.de penul.& ita intelligi debet tex.in l.fin.C. ad le.Iul.maieſt.ibi *quodammodo ſua mente punitur*: ita etiā intelligi debet glo.quę a multis non benè citatur, in l.i.§. beſtias, uerb. onerari, ff de poſtul. Vt merito damnanda ſit traditio eorum qui ex uerbis d.l.Imperatores, & d. gloſſ. ineptè ſcribunt contra ſupr. dicta, & contra communem
¶ ſenſum, delinquentem conſentire pœnæ legali. Vnde cauendum eſt a Fabr.in §.furioſorum, Inſti.de oblig.quæ ex delic.naſ.ab Aret.in §.ius autem.num.7.Inſtitit de iur.natura.a Floria.in l inde Neratius.§.fi.ff ad le. Aquil. a Bar. in Authen.de non alien aut permut.§ quia uero. 2. a Iaſ. in l.i.§.ſublata, in utroq; lectu.ff.ad Treb.ab Alciat.regul. 3.præſum xxxiii.nu.4.contra quos poteſt etiam induci.l. i.ff.de bo.cor.qui ant.ſenten.ſed clarius.l.4.in prin. ff.de act.& obl.ubi ex maleficio, non ex conſenſu reſultat obligatio pęnalis, magna quidem ratione, ut inquit tex.in l.ſi a reo § illud ꝙ uulgo. ff. de fideiuſſo facit tex. in l. bona fides.ff.de poſ.*nam male meritus*:& ibi notat Pau.ut ſic ratio naturalis & utilitas publica pœnam inducant contra uoluntariè delinquentem, pœnæ autem nullatenus conſentientem, & ita ſanius intelligetur Bar. in l. ex hoc iure, n.
33 15.ff.de iuſt.& iur. Dū tex.hic exigit præſcriptionē lōgiſſimam, nec breuiorem admittit contra filium, cuius aduē

 titia

titia pater alienauit, intelligitur in rebus in quibus pater habet uſumfructum: quia tūc militat ratio excuſans filiū, quia agere non poteſt, cum uero pater uſumfructum non habet, ceſsat ea ratio, ſecundū cōem traditionem in §. neceſsitate. l. fi. tit. ſeq. ubi late, Deo dāte, tractabimus. In his igitur in quibus patri uſusfructus negatur, admittitur contra filium ordinarie uſucapio, ſeu præſcriptio & ita notat Bal. hic ante nu. i. & idem ſentit aperte idē Bal. in l. i. nu. 71. oppo. 21. C. qui. admi. quo non relato, idē tradit Bal. de præſcrip. i. par. 6. nu. 15. in prin. cū Bart. qui hoc probat in l. 3. §. uſuras. ff. de contra. iudi. tit. & ita Pariſ. in c. ex tranſmiſsa. nu. 17. de præſcrip. & hæc opin. uidetūr ſatis iuuari ex tex. hic, dū continuatur ad l. præce. in qua ſolū agitur de rebus, in quibus pater habet uſumfructum & conſequenter in aliis obſeruanda erit reg. iuris admittens or-
34 dinariam præſcriptionem. Poſſet etiam ultra omnes tentari alia limitatio ad hūc textum ut ordinaria præſcriptio ſufficiat contra filiū, poſtquā exierit a poteſtate patris, cū tex. hic exigat præſcriptionem lōgiſsimi temporis, nume-
5 rādum a tempore quo ſui iuris factus eſt. Quæ limitatio applicari poſse uidetur, quando is qui a patre cauſam habet, in alium alienauerit, in quo concurrant neceſsaria ad uſucapiendum. Verba enim huius tex. ſolum reſpiciūt eū qui a patre alienante immediate cauſam habet, unde nō uidetur trahi poſse ad ſpeciem hanc, non ſolum quia diuerſitatem facti, ſed quia diuerſam rationem continet, quod patet, quia pater alienans rem filii, doloſe id facere cenſetur, unde titulus & poſseſsio habentis cauſam ab eo, aliqualiter uitio afficitur, & hoc iure nouiſsimo mala fides uēditoris nocet emptori, ut nō poſsit præſcribere niſi longiſsimo tēpore. d. Auth. malæ fidei. C. de præſcriptio. long. temp. At bona fide emēs ab eo qui etiam bona fide emit a patre, facilius uſucapere debet. cum in eo ceſset diſpoſitio. d. Auth. malæ fidei. Cuius reg. ita limitatur a Pau. ibi, num. 3. limit. 4 quē ſequūtur Aret. & alii ſupra lati. nu. 8. notat Bar. in l. Pōponius, §. i. nu. 2. ff. de acqui. poſs. ibi, *item loquutur de primo emptore qui emit a malæfidei poſſeſſore*. & eſt recepta declaratio ſecundū Bal. de præſcr. 2. par.

3. par q. 12. nu. 7. limi. 3. Quod etiam confirmatur ex eo quod alibi tradunt Doc. circa bona ſubiecta reſtitutioni, in quibus uidimus ſup. nu. 22. Iuſtinianum excludere ordinariam ſeu longam præſcriptionem, & ſcribentes ſolã longisſimã admittere, & ita Pariſ. in c cum non liceat. n. 18. de præſcrip. Grat. conſi. 21. nu 36. lib. 2. ſed hoc intelligunt in emptore & alio habente cauſam immediatè ab hærede, tertius enim habens cauſam ab alio etiam habentem rem ab hærede, ordinariæ uſucapiet, ut not. Bal. in l. 2. in princ. C. de uſucap. pro empt. clarius tradit Pau. in l. fi. § ſed quia, col 3. uerſ. aduerte, C. commu. de lega. quem ſequitur Iaſ. ibi, & alii quos refert & ſequitur Balb. de præſcrip. v par. v par. q. v. Eandẽ opin. probat Pariſ. cõſi. lxxxi. n. 44. lib. 2. Crot. in rep. §. diui, n. 143. alii ibidẽ, & Rip. nu. 15. col. pe. licet cõtradicat Hiſpa. Anto Gome. l xl. Taur. nu. 90. per tex. (qui parum urget) in l ſi fundũ, ff. de fund. dota. & pro hac cõi declaratione urget tex in l. 3 C. quod me. cau. ibi. *ſi modo qui ſecundo loco cõparauit, longa poſſeſſionis præſcriptione monitus nõ fuerit*, iuncto principio ibi, *ſi ui uel metu*: & ibi, *emptor eum alij uendidit*, ubi tamen gl. & D cto. id inuoluũt: tradit aptè Tiraq. de retract. ligna §. i. gl. x n. 14. Sic alibi uidemus reſtitutionẽ, actionemque fac lè dari minori læſo, cõtra eũ qui eo cõtraxit, non ita aduerſus tertiũ habentẽ cau. ab eo cui minor uẽdiderat, tex. in l plané. xv. cũ præce. ff. de minor. tradit Alex. conſi lxvii. lib v. extollit Hiſpa. Xuar. allega. 21. ad fi. explicat Couarru. li. i. reſolu. c. 6. num. 7. Ex quibus ſatis fundari uidetur noua hæc limitatio, ſed liberũ cuique ſit fauore filiorũ ab ea re-

36 cedere Habet tex. hic, præſcribentẽ cõſequi dominiũ, ut patet ex illis uerbis quo poſſeſſor dominus fit uariarũt antiqui & nouiores. Marti. (cuius opiniones ſæpius reiciuntur) tenuit indiſtinctè ex uſucapione uel præſcriptione acquiri dominium directũ, ſed antiquiores crebrius contra dixerunt, ut refert gl. hic, & in aliis lo. & licet hic aliqualiter inuoluat, alibi ſæpè apertè diſtinguit inter uſucapionẽ mobilium. in quo fatetur acquiri dominium directum & uſucapionem ſeu præſcriptionem immobilium, ex qua in quit ſolum utile dominium acquiri, ut ſic directum nõ au

feratur

feratur a primo domino, quam diſtinctionem probat glo. hic, & in l. traditionibus ſupra de pact. & in prin. Inſtit. de uſucap & ita Bar. hic, & alibi ſæpe, & hæc eſt cõis opin. maxime Italorum, ut aſſerunt Iaſ. Dec. Cur. Alcia. in d. l. traditionibus. Felyn. in rub. de præſcrip. nu. 3. & ibi latiſſimè Bero. ex nu. 15. Bald. de præſcrip. 2. par. 2. q. ubi repetit plenè ſcripta a Fely. ubi ſup. & ibi tradit effectus huius inueſtigationis Verè enim parũ referre uidetur directũ an
¶ utile dominium præſcribenti acquiratur, ut tradit Alci. in rub. de preſcri. nu. 30. Et ſatis colligi uidetur ex doctrina. I.C. in l. act. xlix. ff. de nego. geſt. ibi. *nec refert an directa quis, an utili agat*, & ibi, *cũ utraque actio eiuſdem poteſtatis eſt eunãeque effectũ habet*, quã. l. ornat. Gerar. nota. xxxix. For-
37 cat. dial. lxiii. Mãtua. in enchirid. c. cclvi. Opinionẽ uero Mar. ut pſcriptione acquiratur dominiũ directũ, frequentius probarunt Docto. Galli, maxime Pe. a bella pert. cuius opin. nõ diſplicet Cyn. hic, eamq; ſequitur Fulg. nu. 3. eandemq; de iure ueriorẽ putat. Imol. in l. iii. ff. de uſuca. & Corn. hic. Faber. Stepha. & aliqui, in d. prin. Inſtit. de uſucap. & Curt. in d. l. traditionibus, n. 14. & nu. 18. Dec. nu. 9. idẽ Dec. in l. fi. col. i. & ii. C. de edic. diui Adri. toll. & eandẽ ueriorẽ dicebat Cuma. ut refert Anto. Nicel concord. gl. lxxxiiii. & ita uere Cuma. in d. l. iii. ff. de uſuca. nu. 1. ubi etiam addit modici eſſe effectus eam Doct. controuerſiã: & hanc partẽ cõtra gl. & cõem, late probat Ioan. Igne. in l. cõtractus, ex nu. 117. & nu. 132. ff. de regu. iur. & multis urgentibusque fundamẽtis Aemil. Ferret. in d. l. iii. ex nu. 20. ff. de uſucap. & prolixe Ioã Hanib. in rub. ff. de uſucap. ex nu. 82. & hãc opin. magis probat Alcia. in d. l. traditionibus, & in d. rubr. de præſcrip. & in commenta. de quinque ped. præſcrip. ſed apertius eam probat in l. ut ſunt ccxxx. ff. de uerb. ſignifi. Coraſ. in miſcella. & in lectu. de ſeruitu. Mota in d. l. traditionibus. Baro. in d. prin. Inſtitu. Conra. de contrac. & hos iiii. extenſius refert. D. Couarru. in ca. poſſeſſor. iii. par. in princip. nume. 2. uerſi. cæterum, ubi pro hac parte multipliciter cum iudicio arguit. Ex quibus hæc pars ratione ſuperior, numero etiã autho-
38 rum nõ inferior uidetur. Mihi ueriſſima uidetur opinio

Mart.

¶ Mart.contra glo.i.quia ratio & poteſtas.l. inducentis uſu cap.manifeſte ſuadet præſcribentem.omnino fieri dominum,nec aliud dominium manere penes eum contra quē præſcribitur,aliter enim maneret adhuc aliqua incertitudo & cauſa litium contra l fi.ff.pro ſuo 2. contra gloſ. & Bar.& ſequaces urget,nam fundamenta quæ ab eis adducuntur ut ex pręſcriptione immobiliū nō detur dominiū directum neceſſario idē euinceret in uſucapione mobilium,in qua fatentur gl.Bar.& omnes dominiū directum acquiri. Ergo idē dicendum eſt in præſcriptione immobilium.iii. pro hac parte urget,nullam,l.adduci pro contraria,quæ præſcribenti tribuat utile dominiū,nec ea differentia utilis & directi dominii ſatis tuta eſt. 4. urgent multa iura quæ habet per uſucapionē mobilium & immobilium dominiū acquiri.l.3 .ff. de uſucapio. l. acquiritur. x.§.non ſolum.ff.de.acquir.rer.domi.quæ iura,& alia,ſimpliciter loquuntur de dominio quod ſecundum uulgares traditiones, directū intelligitur per l.i.§.qui in perpetuū. ff.ſi ager uecti.peta.v.ſtringit.d.l.3. quia apud Iureconſultos uſucapionis uerbum mobilia & immobilia cōpræhendit,ut omnes fatentur,& melius nouiores cum Alcia. probatq; inſignis D.& præceptor meus M. Azpil. Nauar. in ſuo excellentiſſimo Manuali confeſ.c.xvii.nu.85.& tamē d.l.effectū dominii pariter tribuit uſucapioni in utroque caſu:vt ſic reiiciendo ſit inepta differentia gl.& ſequacium inter uſucapionē mobiliū,& præſcriptionem immobilium. 6. idem fundamentum magis ſtringit in §.i. Inſti. de uſuca. ubi tex. inquit,pariter circa mobilia & immobilia uſucapione acquiri dominiū. Ergo non minus directū in una quam in alia ſpecie,ne unum idemq; verbū ad duo pariter relatum, diuerſimode intelligatur,iuxta tex. & ibi Bart. in l.fi.C.de ſentē. ibi,*cum enim ſimul utrumque nocabulū*,& uulgarem reg.l.iam hoc iure.ubi Iaſ ff. de uulga. vii. ſtringit etiā tex.d.§.ex uerb.*peioribus dominus*, quaſi dicat ꝙ poſt præſcriptionem nō ſunt domini qui erant,ſed qui uſucapiunt. viii.facit. quia ubi lex noluit uſucapientem fieri dominū,id expreſſit unico caſu in præſcribente longiſſimo tempore mala fide,cui tunc ſolam exceptionem,

non

non dominiũ nec ius agẽdi tribuit.l.ſi quis emptionis.§.i. C.de præſcrip.xxx.xl.an 9.vrget quod iura dicunt ita acquiri dominiũ ex præſcriptione ſicut ex cõtractu.d.l. traditionibus, præſuppoſito quod proximè dixi uſucapionis uerbũ ad mobilia & immobilia pariter referri & hic cadit eadem inductio §.i.Inſtitu.de uſucap. x. pro hac parte urget quod iura habent,ita ſecurum fieri præſcribentem,ſicut habentẽ aliam cauſam nimis legitimã;& ita finiri dubia & ius primi domini ex uſucapione,ſicut ex iudicio vel cõtractu, ut colligitur ex l.ut ſunt.ccxx.ff.de uerbo. ſigni. l.ſi pupillus.xlv.in fi.ff.de admi.tuto.Si aũt teneatur opin. gl. (quæ receptio cenſetur) ex limitationibus ad eam traditis,notabilis eſſet ea,quam ſcribit Bal. hic,ut procedat quando uſucapitur contra ignorantem,quod ſi præſcribatur.cõtra ſcribentẽ,fatetur Bal. tunc acquiri dominiũ directum, idq; probat Fely.in d.rub.de pręſcrip nu.4.ubi refert.Imo. dubitantẽ: & ita Iaſ.in d.l.traditionibus, nu.15. extollit Balb.in d.2.q.num.5.Afflic.in c.i.in v.notab.ſi de feu.fue.contr.int. domi. & agna.lib.3.feud.fol.23. nu.4. quam declarationem dicit cõem Ferret. in d.l.3. nu.24. ff.de uſucap.Sed mihi non placet,nec in hoc diſtinguo inter ſcientem uel ignorantem,ex his quæ uerius ſup. diximus ad l.alienationis uerbum,& ex dic.l traditionibus & aliis iuribus tradentibus effectum uſucapionis, quæ procedũt etiam contra ignorantem,per tex.apertũ in l.fi. C. de longi tempo.pręſcrip.ut bene ſentit Imol. cui non bene reſpondet Pariſ. in rub.de præſcrip.nu. 14. & ibi Bero. nu.35.adducentes effectum longè diuerſum circa reſtitutionem aduerſus præſcriptionẽ. Ex prædictis colligi po-
19 teſt,uſucapionẽ iure ciuili inductã fuiſſe,ut tradit Balb.i. par.q.iiii.& fatetur ab omnibus receptum ineptè id impugnans Hannib. in rub.ff.de uſucap.nu,16.quod probat ex l.3.ff.eod.titu.ibi. *temporis lege definiti*: notat glo. in l.i. uerb. ciuitatis.ff.de acquir.rer.domi. dum enumerat modos acquirendi iure ciuili,quã extollunt Doct. ut per Iaſ. in §.omnium,nume.72.Inſtitu.de acti.& in l.ex hoc iure, nu.40.ff.de inſti.& iur.notat Areti. in l.3. col.fi. de teſta. Sed quamuis uſucapio a iure ciuili introducta fuerit, uidea-

deaturque rigorem continere, dum rei domino etiam ignoranti dominiũ aufert, iuſtiſſimis tñ de cauſis, & Reip. utiliſſimis inducta fuit moribuſque gentiũ ubiq; recepta, & tandem a ſacroſancto iure pontificio approbata, & de eius cauſis habetur per Anchar. in cap. poſſeſſor, poſt Io. Andre. de regu.iur.in vi.Fely.in d.rub. de præſcriptio.nu. 11.& ſequen.Alci.ibi,nu.8.& in lib.de quinq; pedum præſcrip.nu.28.latè Balb.d.i.par.q.5. maximè.nu.7. Ideoq; I.C.in l.i ff.de uſucap.dixit uſucapionẽ introductã fuiſſe bono publico,ne rerũ dominia ſemper incerta eſſẽt de quibus uerbis amplè agit Alci.d.lib.de quinque ped.pręſcrib. ſed in effectu non plus dicit quã glo.& Pau.in d.l.i. Datur ẽt utilitas publica, ut aliqualiter litibus finis imponatur, ut inquit gl.ibi,per l.fi.ff pro ſuo,ne ſcilicet inquietentur longi tẽporis poſſeſſores, quod in cõe pernicioſum eſſet; ut prudenter tradit Cice.lib.ii. offic. quẽ refert Couarr. in d.c. poſſeſ.i. par.§.i. & in prin. in prin.iii. colum. & prius Franc.Baldui.in rub.Inſti.de uſuca.Iuſtificatur igitur uſucapio.& præſcriptio fauore publico in vniuerſum,licet noceat particulariter iis, contra quos uſucapitur, ſecundum ſcrib.in d.locis,maximè D.Couar. in d. initio.3.par. cum gl.c.ius naturale.i.diſt. & ultra ſup.citatos reſoluit Fer. in l iii.col.i.& iii.ff.de uſuc.notabiliter Reuerẽdus & doctiſſ. F.Alfonſus a Caſtro, li.ii. de lege pœna. Quibus omnibus addo conducere ad hæc prudẽtẽ rationẽ I. C. in l.vi.ff. de excep.rei iud.ibi, *probabili ratione placuit ne aliter modus litiũ multiplicatus. ſummam & inexplicabilem faciat difficultatẽ.* Idem etiam ſentit tex.in l.litibus.C.de agric.& cenſit.melior tex.in Auth. hæc conſti. inno. col.8.ibi, *multa negotia cõmota ſunt.* & ibi, *uelut antiquorum uulnerum obductæ cicatrices patuerũt,ſed eorum ſanitas prouenire non potuit*, & ibi, *per tantũ tẽporis ſpacium, nec actus fides, nec documentis integritas, nec ætas teſtibus ualet ſuffragari*. Addo ẽt aptiſſimè morabilẽ ſententiã Cor.Taci.annal.lib.14.in hæc uerba: *habet ali-*
¶ *quid ex iniquo omne magnũ exemplum, quod contra ſingulos utili-*
40 *tate publica repẽditur:* Ex quibus infert ad tex.in §.habeat, in auth.ut ecc.Ro.col.2.ibi, *nec iniquis hominibus impiũ maneat præſidium, & tutus peccandi locus etiam ſcientibus relin-*

qua-

ligatur idem eſſe in præſcribēte ignoranter,& ſic cum bona fide. Sed in hac difficultate aduerto ꝙ principalis deciſio illius authen. fauorem eccleſiæ, procedebat etiam in præſcribente cū bona fide:nec id negant Fely. Ang.Bald. Balb.licet Paril & alii contrarium putent, quod apparet ex eiuſdem in aliis locis, ut inferius deducam. Similiter contra prædictam ponderationem uerbi *etiam*,ſtat manifeſta ratio.Exprimeret enim caſum clariſſimum, & implicaret caſum dubium,cōtra naturam eiuſdem uerbi, quod ſemper iūgitur caſui maioris dubii, ut implicet minus dubium,perpetuumque eſt in uerbo, *etiam*, quando ſtat implicatiuè,exprimi cum eo caſum magis dubium; quod in ratione illius tex. dici nō poteſt. Cum enim ſciētes & malæ fidei poſſeſſores,improbos appellet,nō erat intelligendum ex uerbo,*etiam*,idē ſentire tex. in caſu implicato, nō expreſſo,de poſſeſſore ignorante & bonæ fidei. E conuerſo autem, qñ tex. ibi aut alibi uellet indiſtinctè appellare iniquū remediū pręſcriptionis potius cū uerbo,*etiam*,exprimeret poſſeſſorem ignorantē, ſeu bona fide præſcribētem,& tunc uerbū, *etiam*, apte ſtaret, nēpe exprimēdo caſum maioris dubii,& implicando minus dubium. Ad ſenſum enim conſtat poſſidentem ſcienter.rem alienam, mala fide uſucapere uellet. & tūc præſidiū præſcriptionis iniquū,eſſe,maxime contra eccleſiā,de qua tex. ille agit. Patet igit᷑ uerbū,*etiam*,in illo tex. nō implicare caſum bonæ fidei poſſeſſoris, quia repugnaret natura uerbi, magisq; repugnaret ueritas iuris, qua probatur & receptū eſt præſcriptionē cū bona fide nō iniquā, nec odioſam cēſeri, ex ſupra dictis & ſtatim dicendis. Verior igitur intellectus uerba,& rationem.dic.§.colligi uidetur ex Corn.conſilio cclxxvii.nume.6.lib.iiii.quem ſequitur Soci.nep.conſilio cxlv.n.90.li.i.Ego uero magis explicabo,ut.ſ. Iuſtinia.ibi uolēs eccleſiæ fauore,nō admittat cōtra eā, niſi cētenariā præſcriptionē in omni poſſeſſore, ut habet principalis deciſio,& tūc pro rōne ponun᷑ uerba ſup.relata in prin. huius. n. ibi,*ne iniquis hominibus*,& ibi, *etiam ſcientibus*, quaſi ſignificet,ideo ibi id ſtatui in omni poſſeſore,ne admiſſa breuiori præſcriptione ignorantis ſeu bona fide poſſidentis,

tis,iniqui etiam poſſeſſores & ſcientes, eodem præſidio
præſcriptionis ſe tuerentur, & defenſionem illam impro
bam redderent,quod facilę euenire poſſet,quum ſcientia
non præſumatur difficillimeq; probaretur, maxime poſt
longum tempus. Quæ interpretatio in ſe uera ſatis con-
gruit uerbis d.§. & tituli; de quo circa principalē deciſio-
nem latius infra. Et ita manebit ex illo §. non cenſeri im
probum uſucapionis præſidium,niſi quādo eſt cum mala
fide, aliquando tamen & cum bona fide non admitti, ne
ſcienter & iniqui poſſidentes eodem præſidio utantur. Ex
41 quibus patet regulariter præſcriptionē non dicendam o
¶ dioſam,nec repugnare æquitati naturali,contra gloſ.in l.
nam hoc natura,ff.de condictio.indeb.contra Bal.in l an
cillæ,col.iii.uerſ.quia præſcriptio C. de furt.Inde etiā ca-
uendū eſt a gl.in l.i.ff.de neg.geſt.dum inquit,in præſcri
ptione ineſſe iniuriam,ſeu aliquid cōtra ius,licet eam ibi
commendat Ange.& Crauet.conſ.cci.num.37.Sic cauen
dum eſt multis alibi indiſtinctè appellantibus præſcri-
ptionē iniquum & odioſum remedium, quod ex Dyn.
dicebat.Pariſ.conſ.cxiiii.num.24.lib.i.& Chaſ. conſ. lxvi.
num.61.male citans Bald.& Ang. idem Chaſ.in conſuet.
Burg.rub.xiii §.viii nu & quidam ſubſcribens conſ. Soci.
nep.cxxviii.nu.27.lib.i.Curt.iun.conſ.lx. in fi.Meliusque
reſoluendū eſt præſciptionem cum bona fide, iuſtam ex
ceptionem cenſendam eſſe, non odioſam, neque iniquā
ex d.l.i.ff.de uſucap.cum aliis ſupra adductis, & ita ſentit
Felyn.d rub.nu.2.cum Imol.quem citat, & ibi uariat Be-
ro.ex num.10.idem probat Soci.nep.d.conſ.cxlv.nu.90.
lib. i idem probat Pau. Caſt in l. fi. §. uerſic. reſtat.ff.rem
rat.hab Balb.i.par.q.v.num.9.& nu.13 probat melius Co
uarru.d princip.iii.part.& bene Duare.in l.i.ff de pact.ita
Bald.& Ang.proxime citandi.Bal. in l.i.§.initium,ad fin.
ff. de poſtulan. Infertur etiam q. illam, quando arbitra-
tori committitur cauſa dirimēda ex æquitate circa iuris
rigorem, an poſſit reiicere præſcriptionem, in quo uaria
uit conſulendo Iaſ.ut tradit Crauet. ubi ſupra. Fely. autē
in d.rub.nu.2. refert Ange. in l. i. C.de preſcrip. xxx. uel
xl.anno.& in l.ſequitur, §, fi. ff. de uſucap. dixiſſe, quod
tunc

tunc reiici debet exceptio præſcriptionis quaſi iniqua: idemque tenuiſſe Roma. Lanfr. Corn. & Soci. refert Alci. in d. rub. nu. 9. Sed Alci. malè citat Rom. & aliquos qui potius contra ſentiunt, ſicut etiam Fely. malè citatur Ange. in dic. locis, qui apertè loquitur tantum in præſcriptione malæ fidei, ut bene aduertit Balb. d. j. par. q. 5. num. 9. uerſi. ſed malè, & ita apertè Bal. in d. l. j. num. 3. & num. 4. C. de præſcrip. 30. uel 40. quod miror non aduertiſſe. D. Couarru. d. 2. part. §. 2. num. 4. dum iniuſtè repræhendit Bald. & Ang. uolẽtes idem quod ipſe probat. Et ita in pręſcriptione cum bona fide, non ſolum uerius, ſed etiam receptius eſt, ut ea admitti debeat, nec reiici poſſit coram arbitro, uel arbitratore, uel alio iudicãte ex æquitate, ut uult Bar. in gl. extrauag. ad reprimendum, uerb. videbitur ad fi. Mathæſi. Areti. Crotus, Cota, Roma. Felyn. quos refert & ſequitur Couarru. ubi ſup. idemq; uolunt Ange. & Bal. ſi rectè intelligantur, ubi ſup. & Soci. nep. d. conſi. 145. nu. 91. lib. & Lanfrã. de arbi. 6. mẽb. nu. 64. idẽ uult Pariſ. d. rub. de præſcrip. nu. 8. ad fi. & ibidẽ Alci. num. 10. ad fi. citans pro hac parte Rom. conſ. 149. ubi hoc dicit. nu. 3. Et ita cauendum erit a Corn. contrariũ rñdente. conſ. 251. nu. 5. li. 3. quem ſequebatur Soc. nep. ſibi cõtrarius, conſ. 141. in fi. li. 2. Vides igitur cõmunem opi. in hac q. ut diſtinguatur inter præſcriptionem bonæ, & præſcriptionem malæ fidei. Sed ſubtilius aduertendo, dicendum eſt, nec inter iudices uel arbitros eſſe differentiam, nec inter qualitatẽ præ- ſcriptionis, ſed an de iure effectum habeat, ut in omni iudicio admittatur, nec miſcẽda eſt præſcriptio malæ fidei, quæ ſecundum ius canonicum (quod attendi debet,) ſine effectu eſt, & ita nõ ſolum coram procedentibus ex æquitate, ſed nec coram aliquo iudice admittetur, & conſequẽter ubiq; repelli debet. quod prædicti patres aduertere debuiſſent, in quo bene ſentire uidet Aemil. Ferre. licèt ſcribentes in hac re non ſatis uerè citet. in d. l. 5. num. 8. ff. de
42 uſucap. Ex 2. parte tex. colligunt omnes hic, & in uariis locis uulgare axioma. ut non ualenti agere non currat præſcriptio, & ad hoc citatur tex. hic quotidie cum l. j. ad fi. de anna. exceptio. ubi ea regula expreſſim traditur in noſtra-

materia,& ita Bal.in l.præce.col.2.nu.6.idem Bald.in l.in rebus,nu.3.C.de iur.doti.Balb.de præſcr.j.par.6.par.num. 15.& ubiq; ſcribē.Sed hæc regu.communiter intelligitur qn̄ eſt impedimentum iuris negantis alicui ius agendi,ut hic negatur filiofam.in aduentitiis,tūc enim præſcriptio ceſſat ut hic. quod ſi impedimentum facti ſit etiā ex cauſa iuſtiſſima præſcriptio non ceſſat,ſed ex cauſa reſtitutio datur,ut reſoluit Bar.in l.S.C.nu.2.ff.ſi quis cautio.Bar.in l.j.§.ſi quis autem.ff.de itine.actuq; priua.Balb.vbi ſup.idē Bal.in l.fi.§.donec.nu.2.C.de iur.delibe.Bald.in l.ſicut.in fi.C.de præſcrip.30.uel 40.anno. Bald.in l.j.in 22.oppo. nume.22.C.qui admit. Bald. notanter.in l. quoties.C.de prec.imp.offer.Pau.in l.ii.§.ſi quis in iudicio.nume.4.ff.ſi quis cautio.Afflict. de iur. Prothomiſ.§.2.nu.22.Et eſt recepta diſtinctio ut tradit Bald.d.i. par.6. part. caſu.22.ex nu.16.Iaſ.§.rurſus,nu.24.Inſtit.de act.Boer.deciſ.40.nu.3. Iacob.a S.Georg.in d.l.fi.§.donec.nu.3. Panor. Fely.Pariſ. in c.ex tranſmiſſa,de præſcrip.Chaſ.in conſuetu.Burgun. rub.i.§.8.nu.26. fol.84. qui omnes in impedimento iuris citant hunc tex.& magis d.l.i.in fi.infr.de annal. excep.In impedimento autem facti adducunt tex.in l.& Atticilinus 35.in fin.ff.de ſeruit.ruſti.prædi. & ita Dec.in d.l.1.C.qui admit.in utraq;lectu.Grat.conſil.137.ad fin.lib.2.Et hanc diſtinctionē bene ſentit gl.quam illi non citant, in auth. de ſanctiſs.Epiſco.§.reuerendiſſimi, uerb.ſi uero,quā not. Afflict.in c.i.§.quoniam,nu.15.de prohibi.feud. alien. per Lotar.Non autem idem vult.glo.in d.l.& Atticilinus,nec ita apertè in d.l.Senatuconſu.licet eam ad hoc notet Bal. in d.l.i.§.fin.C.de annal.excep.Ad quam differentiam ali quando non aduertunt plures, generaliter adducentes regu.ad impedimentum facti, cum ſolum procedat in impedimento iuris. Vnde cauēdum eſt ab allegatione Pariſ. conſ.cj.nu.92.lib.i.& ab allegatione Tiraq.lib. de retract. ligna.§.3.gloſſ.3.num.5.quod melius ſenſit idem Tiraq. libr.ſequen.de retract.conuent.§.3.glo.i.numero.78.Nec uidetur aduertiſſe Oldendorp.de uſucap.§.quan quam.nu. 18.& ſequen.a Ioan. Monac. in cap.quam ſit, nume.7.de 43 elect.in 6.a Bruno etiam conſil. feud.45.numer. 4.Quæ

regula ut præſcripto non currat ei, qui ex iuris impedimento agere nequit, ampliatur ex Bald. hic, etiam ſi lege uel ſtatuto præcisè tempus apponatur, uel præcisè, & per uerba generalia excludatur qui intra tempus non fecerit, ſemper. n. excepitur is qui iuris impedimento agere nequit, quia pro eſt ratio naturalis in qua fundatur hæc regula. Et ita cũ Bal. cõiter doct. ut per Bald. ubi ſup. Deci. conſ cccclxv. nu. 48. Curt. iun. conſ. clxxxi. col. ii. nu. 5. Aymo. conſ. cxvi. n. 8. Deci. in l. i. in. i. lect. n. 27. C. qui admit. Chaſ in conſuet. Burg. rub. xi §. ii. nu. 42. Ampliatur ii. ea regu. in nonnullis impedimentis facti quibus ſpecialiter idem tribuitur, ut in eis præſcriptio non currat, ut notant Panor. & Fely. in d. c. ex tranſmiſſa, de præſcri. Boer. deciſ. xl. nu. 3. & nu 9. Ampliatur iii ſecundum oẽs. ut in impedimento iuris non oporteat mittere procuratorem, cũ alias in impedimento facti id ſępe exigatur, quando cauſa ardua non eſt, ut per Bar. Paul. Alexã. Iaſ. Iacobi. in d. l. ii. §. ſi quis in iudicio. ff. ſi quis caution. ſcribentes in cap. querelam, de procurato. Afflict. deciſ. xxix. plene & utiliter tradit Rebuf. iii. tom. cõſti. Gallic. tit. de excuſ. pag. clxxxviii. ¶ cum ſequen. a quo tamen caue. num. lxxxviii. dum etiam in cauſa ardua uult de iure canonico mittendum eſſe procuratorem. contrarium enim aperte ſentiunt Doctor. vbi ſup. & ſpecifice canoniſ. in d. c. querelam, per. tex. ibi, Fely. in c. cum R. nu. 2. uerſ. iii. de off. de lega. Bal. in l. ſed ſi per prætorem, l lec. ff. ex quib. cau. maio. Et ſpecialia in cauſis arduis notat Fel. in c. fi. nu. 4. de off de leg. Barb. cõſ. xviii. lib. ii. late Afflict lib. ii. conſtitu. rubr. xxi. nu. 18. Et quãdo cauſa dicatur ardua, tradit Rebuf. ubi ſup. ex nu. 79. Addendum etiam eſt, quod cauſis non arduis, ita demum culpa imputetur non mittenti procuratorem, quando cũ idoneũ facile inuenire poſſet, ut not. Bar. per. text. ibi, in idemq. erit, ff. pro ſoci. commendat Roma. in l ſi uero. §. de uiro, in x. fallen. uerſ. iiii. Iaſ. in l. ii. nu. 10. ff. de ius uocan. Dec. in c. intelleximus. nu. 7. de iudi. & ibi Fely. Deci. conſi. 632. numero. 3. & conſil. ccccclxii. nu. 12. facit gl. d. l. ſed & ſi per prætorem. xxvi. §. ii. uerbo. permittere, ibi, *facile*, & tex. in l. qui cum maior, ff. de bon. lib. ibi, *non facilis*.

Ampliatur iiii.ut iure impeditus non teneatur proteſtari, ut colligitur ex hoc tex.& ex d.l.i.C.de annal. exce. & uo lunt omnes ubi ſup. At impedimento facti plures exigunt poteſtationem, nec aliter excuſant impeditũ. Alij diſtin guunt,ut per Fely.in d.c.ex tranſmiſſa, nu 5.& nu.6.& ibi Pariſ.nu.14 Imo.in c.ſi.de appel Affli. d.deciſ. xxix. & de ciſ.50.nu.3.& nu.5.Rebu.ubi ſupra ex nu.51.Boer.deciſ. xl.Pariſ.conſ.cj.nu.94.& conſ.xxxiiij num.20.lib.i.tradit Alex.quod uideri debet,in l.de pupillo.§.ſi quin ipſi prȩto ri.nu.9 & nu.27.ff de no.ope.nunt.& ibi Iaſ.late nu.2.ubi aſſerit plures eſſe authoritates, & tutius fore in praxi, ut proteſtatio regulariter neceſſaria ſit in impedimento fa cti.declarando ut per eũ,& Alex.ibi,per Fely. Pariſ. & Re buf ubi ſup. qui regulam ponunt & limitãt, & omnino p Sylua.de feud.q.lxxxvi.in xiij.vol.tract fol.54. licet Hor mano.Dec in §.Cato,n.386.ſimpliciter & indiſtinctè pro teſtationem exigat Mihi aũt ex iuribus in hac materia ue rius uidetur quod dicit Alex.in l.ii.§.quod diximus, ad fi. ff. ſi quis caution. ut regulariter proteſtatio neceſſaria nõ ſit,ſufficiatq; impedimẽtum ad excuſationem,& ita Aret. conſ.cxli.Alex.conſ.cxij.li.i.ubi etiam ſine proteſtatione reſoluunt excuſari debitorem,qui tempore ſolutionis nõ inuenit creditorem cui ſoluere, ita intelligendo tex. in l. iiij.in fi.ff.de leg.cõmi ibi, *ſi non habeat cui offerat, poſſe eum ſecurum eſſe*.Idem probat Dec.conſi.cccccl xvi.nu. 5. tradit Iaſ.in l.ad diem.ff.de uerb.obl.contra Pau. in l.ſi reus paratus.ff.de procur.& cõtra aliquos relatos à Syluano, ubi ſup.& de hoc clarius per.Tiraq.de retract.ligna.§. ix. glo. iii.nu. 20. notat Gozad. conſ lxvi. 8. idem not. Areti. in l.gerit,col.7.ff.de acq.hære.Iuſtitia enim excuſandi, non in uerbis proteſtatis, ſed in cauſa impedimenti conſiſtit, nec uerba addunt uel minuunt rei ueritatem l.ſicut C.ad leg.Corne.de falſ.Et ita hæc uerior opi.generalius tenen da eſt,non tam ſtrictè,ut ſcribit Afflic.in c.i.§.in gl. n.40. de pace iurament.firman.Ex quo etiam infero, in impedimento facti, proteſtationem nõ poſſe tollere quin præ ſcriptio curat, reſtitutioque neceſſaria ſit, quia uerba par tus non poſſunt tollere iuris diſpoſitionem.l.nemo poteſt

ff.de leg. i. quod notandum eſt contra Afflic.& aliquos refert in c i. ii. notab. nu.10. ſi feu. fuer. controuer. int. dom & agna. Ampliatur.v.eadem regu. ut ſicut nõ currit tempus ei qui omnino a iure agere impeditur, ita etiã nõ currat ei cui legitima exceptio obiici poteſt, ut conſuluit Ancha.quem ſequitur Felyn.in d.c.ex tranſmiſſa,colum. fi.nu.9.& Dec.in l.i.in.i.lectu.nu.27.& in ii.lectu. nu.68. C.qui admit.& in c cum inter,nume.23.de except.& in l. non uidetur cepiſſe.nu.2.ff.de regu.iur.Balb.de præſcrip. d.i.par.vi par.nu.10.& Chaſ.in conſuetu.rub.xxii.§.ii. nu. 39.fol.353.facit tex. in l.is.cui,§.ff.de actio. & oblig. ibi,

44 *ſic tamen ne exceptione excludantur*. Conſtat igiť ex Bar. Bal. & omnibus in locis ſup.citatis, dũ allegant hunc tex. nul lo modo poſſe filium,ſaltim dum eſt ſub patris poteſtate, reuocare alienationem aduẽtitiorum a patre factã, intelligunt enĩ omnes nihil aliud hic probari niſi quod filius agere non poteſt, atque ideo ob impedimentũ iuris præ ſcriptionem ei nõ currere,quod magis probat ex d. l. i.in fi.inf.de anna.excep. & ita Bar.in l.ſi conſtante,nu.73.ff. ſolu.matr.& ibi Cro.ii.lect.nu.118.Bello.conſ.xxiiii. nu. 5.Ex ea de pac.nu.214.Mihi autem mirum uidetur ſi hęc iura expreſſa ſunt, quibus Bar. & alii hoc tradunt,quomo do hoc putet dubium Fabi.in auth. nouiſſima. nu.239.& ſequen.C.de inoffi.teſta.& Pariſ. in c.i. nume. 24. de præ ſcrip.ubi enim eſt deciſio legis poteſt de ratione , non de ueritate dubitari.Ego ultra ea quæ dixi in iii.par.l.præce. nu.74. aduerto plures ex his non recte proponere. q. nec recte filio negare ius reuocandi uiuente patre. impedimẽ tum enim iuris tantum eſt ex poteſtate , nõ ex uita patris. Aduerto etiam ꝙ tex.hic fauet liberis,nec durante patria poteſtate,præſcri.currat,ſed eis non adimit facultatẽ agẽ di contra.alien Sed dices cum Bar.in d.l.ſi cõſtãte, id pro bari in originali auth.de nup.§. ſed quod ſancitũ, & aper

45 te in d.li.in fi. de annal.excep. Reſponderi tamen poſſet ultra omnes.ꝙ in d.auth.proprie non agitur de aduẽtitiis quæ priori loco filiis ex facto ſuo, uel liberalitate alterius, uel fortuna deferuntur, ſed agitur de certis bonis pa renti acquiſitis, quæ ob ſecundas nuptias a lege liberis re

ſeruantur,in quibus iam patet non eſſe tantum rationem admittendi filios ipſos uiuente patre. Sic etiã rñ.deri poſſet ad d.l.i.in fi.de annal.exce.dum.n. tex. ibi inquit filiũ agere non poſſe,non exprimit patrẽ alienaſſe aduentitia filii,põtq; intelligi de præſcriptione circa aliqua ad filiũ ſpectãtia,quæ ab aliis detinentur, nec æquũ eſſet ut patre alienãte aduẽtitia filii, nõ poſſet filius eo uiuẽte admitti, Contrariũ.n.recte tradit Bald.in l.fi.§.in cõputatione,n. 7.C.de iur.delibe.quæ referunt Pariſ. & Fab.ubi ſup.eũq; ſequitur Corn.ibi.nu.6.& Iaſ.conſ.lvj.col.iii.lib.iii. uerſ. confirmat,probat in Bal.in d.loco,filium audiendũ,& patrem cõpellendum conſentire filio, licet pater ipſe promiſerit ſe nunquam uenturum contra alienationem.Et ſuſtinendo doctrinam Bal.quæ æquior & utilior eſt,poteſt nouè & eleganter intelligi tex.in d.l.i.in fi.de annal.exce.ut ibi uerba illa, quę aliis poteſtatẽ agendi negare uidentur non præcisè nec omnimodo negent.Obſtaret enim equitas & ratio uitandæ fraudis,obſtaret ẽt deciſio.i.Imperat. ff.ad Treb.unde uerba.d.l.i.in fi.poſſunt referri ad regu.§. neceſſitate,l.fi.tit.ſeq. ſecundum communem intellectũ ut dicatur filius agere non poſſe,quia uon poteſt regulariter ſine conſenſu patris cuius eſt adminiſtratio , & ius agẽdi in aduentitiis,ex reg.l.præce.& l.cum oportet, tit. ſeq. ſatisq; uerificantur ea uerba attenta reg prohibente filiũ agere attenta ẽt difficultate, quia filius premitur ex ptãte patris,argu.tex.in l.in coniunctione C. de nupt.ibi, *cultu uerecundiæ propriam noluerit uoluntatem depromere*, tex. & gl. l.i.§.quæ oneranda.ff.quar.rer.act.non det.quibus attẽtis ſatis dicit nõ poſſe,quod ſine magna difficultate fieri nequit.ex tex.in l.qui cũ maior.§.i.ff.de bo libe.ibi,*non facile impetratur*,notat Pau.in l.i. C. de uſu aliæ, Iaſ. in l.adu. Iulia.§ conſtat.nu.13.ff. de lega.i. & reſpectus pudoris facit ut aliquid dicatur fieri nõ poſſe.l.x.in fi.ff ex qui. cau. maior.l.viii.in fi.& ibi Bar.ff.de alimen.lega ibi, *neceſſitas uerecundiam aſtringit.* Iuuatur hæc interpretatio attẽta magna poteſtate patris in aduentitiis,cũ abſque decreto alienare poſſit, ſecũdum ueriorem & receptiorem ſententiã: ut late deduximus in tertia parte.l.præceden. ex num.21.

46 Ex prædictis infertur ad tex. in capitulo quia diuerſitatē, de conceſ. præben. ubi in Epiſcopo ſuſpenſio ſubdit text. *ſic tamen ut tempus ſuſpenſionis in ſex menſibus non computetur*. deinde inferius ſubdit, *tempus etiam, quo ad Apoſ. ſed acceſſit, & apud illam permanſit intra ſex menſes nullatenus computetur*: quem tex. ad duo extollunt plures Doƈto. primo ut impedimentum excuſet, ēt ſi eius origo prouenerit ex culpa impediti, nec enim abſque culpa potuit ibi Epiſcopus ſuſpendi, & tñ excuſatur iura tempus ſuſpenſionis, in quo eum extollebat Anani. & cum eo Iaſ. in §.rurſus.num.26. Inſtit. de aƈtio. & ibi Gome.nu.15. Bal.i.par.6. par. caſu. xxii.nu.21.dicit ſing. Ale.cōſ.lviii nu.6.li.v.igne. in l.2.§. ſi cōditioni,n.85.ff.ad Sylla. notat Chaſ.rub.xi.§.2. n.38. fo l. 353. eundē.tex.dicit ad hoc nota Dec.in l.i.in i. leƈt. n.27.C.qui admit.& in ii.leƈtu.n.68.extollit Pariſ. conſi. ciiii.n.146.li.i.notat Aymon Crauet.cōſ.cci.nu.29. Et ratio eſt, quia culpa ibi non fuit ordinata ad caſum impedimēti, aliter enim impedimentū ex culpa ad illud ordinata, nō excuſaret, ut multis probat Deci.in c.quæ in eccleſiarum.n.30.col.pen.de conſtit. Aymon.cōſ.ccxlvii. ad fi. facit tex. in l. quauis.ff.ſol.mat.& ibi not.Alex.col. 2.ver. non obſtat.tex.ēt in l.iiii §.illud ff ſi quis cautio.ubi ēt accuſatu & in uinculis detentus excuſatur. Et tex.in l.ſuccurritur & l.ſeq.ff.ex q cauſ.maio.ſic in ſimili reſoluit Alex. in l.Marcellus §.res quę,nu.3 ff.ad Trebel. Alex. in l. recuſare.§.fi.nu 6 ff.eo.idem Alex.conſ.i.n.27.li.iiii.Sic. in paupertate procedit glo.notab.in c.ſacrorum.xii.q.2.quā extollit Dec.in c.paſtoralis.§.uerum,nu.9. de appella. Ex quibus infertur ad q.emphyteotæ incarcerati non ſoluētis, de qua per Iaſ.in l.2.nu.72.C.de iur.emphyteo. Infertē etiam magna comprobatio ad opin. Alex. quæ mihi uerior uidetur contra communem in d.§ res quæ,& d.l.quāuis.ad ampliationem tex. in authē.res quæ.C.commu.de lega. ubi Iaſo.nume.20.authoritates refert:& Crot. in §. diui,numer.64.& ibidem Loaz.nume.142.Sed his omnibus non parum uidetur obſtare tex.in l.pen.in princip. ff. ſolut. matrimo.ubi culpa etiam non ordinata ad caſum nocet, ſeu caſus ex culpa ad eum non ordinata, non excu

ſat:de quo alibi agimus intellectu.l.Papinianus.ff.de mi-
47 nor.Notantur.2.tex.in d.c.quia diuerſitatem ad differen-
tiam iuris canonici & ciuilis,ut ſicut de iure ciuili nõ cur
rit præſcriptio ubi datur impedimentum iuris, nec eſt ne
ceſſaria reſtitutio utſup.ita de iure canonico ubi datur im
pedimentum facti,quod tentat Imo.ibi,nu.5.& ad hoc il
lum tex.extollit Iaſ.in d.§.rurſus,n.25.& ibi Gome.n. 14.
uerſi.ſecũda cõcluſio:& ita Zanet id extollens in differen.
utriuſque iur. lxxxvi. cum Imo. quem ſolum refert, & ita
Pariſ. in c.ex tranſmiſſa.nu.23.& nu.26. de præſcrip. Sed
in hoc aduertendum:eſt ꝙ in i. par. illius.c.ſcilicet in tẽ-
pore ſuſpenſionis erat impedimentum iuris ſecũdum oẽs
& ita non poteſt inde probari talis concluſio. Et ita Bal.,
d.i.par.vj.par.nu.21.qui tamen non aduertit in 2. par. d.
c.agi.de impedimẽto facti,circa eundum & redeundũ: &
tamen eo caſu idẽ dici,quod dictũ erat impedimẽtum ſu
ſpenſionis,ut ibi aduertit Panor.nu.4.Et ita uidetur tex.
æquiparare impedimentum iuris & facti, atque eo pacto
probare quod prædicti Docto. colligunt ad differentiam
utriuſq; iur. quod non ſatis expendit Imo.ibi,nu. 9. uerſi.
in gl.dũ generaliter diſtinguit inter ea impedimenta, cũ
¶ tex. in ſuo caſu ea ęquiparet.Quia in re notandum eſt,dif
ferentiam illam utriuſq; iur.a paucis tentatam, crebrius
a Doc.nõ teneri,ut patet ex Panor.& aliis ibi,qui nullam
mentionem faciunt talis differentiæ;imò apertè æquipa
rant deciſionem utriuſque iur. Ita etiam apertè Panor. &
Fely.in d.c.ex tranſmiſſa. Balb.ubi ſup.Deci.in d.l.j.utra-
que lectu.C.qui admit.& alii ſup. citati. Nec Imo. in d.c.
eã differẽtiã probat,licet eam tenet, quia tandẽ utrumq;
ius ęquiparat,& tex. ibi intelligit, ne generaliter proce-
dat,nec tollat regulã iuris ciuil. ſed impedimentum facti
æquipararis iuris impedimẽto in caſibus a iure expreſſis,
pro ut ibi,& in d.c.ex tranſmiſſa,& in nõnullis aliis,quod
etiam probat Panor. in d.c.ex tranſmiſſa,nu.13. ad fi.ibi,
niſi ubi contrariũ reperitur expreſſum: & Fely. ibidem num.8.
ibi,*niſi contrariũ*;quod etiã probat Bero.deciſ.xl.nu.3. Nec
uidetur admittẽda differentia inter utrumq; ius,cum tex.
in d.c.quia diuerſitatẽ,nullatenus id probet, contrariũq;
in

in propoſito magis colligitur ex.c cum nobis de preſcrip. ibi, *Tam legali quã canonica*, & ibi *ſecundum iuris ordinem*. Tex. etiã in d.c. quia diuerſitatẽ, non rectè a Doct. allegatur ad præſcriptionẽ, quia de ea non loquitur: nec enim ibi agi¶ tur de auferẽdo iure in futurũ, quæ eſt natura præſcriptionis, ſed tantum de iis quæ facta erãt tẽpore impedimenti: nec mirũ ſi tũc nõ tractetur de reſtitutione, quia ſatis eſt in iis impedimentũ probare, ut in materia probat I. C. in l.2 §. ſi quis in iudicio, & §. quod diximus & l.iiii. §. illud. ff. ſi quis cautio. & in l. qui comeatus. ff. de re milit. per Deci. in c ex ratione, nu.2 de apella. & alibi ſæpe, nec abſurde dicitur tẽpus nõ currere quando in effectu nõ nocet, ut nec nouũ nec mirum ſit, in d.c. quia diuerſitatem, & in aliis, ſolam cauſam impedimenti deduci, abſq; mentione
48 reſtitutionis. Ex eiſdem, etiã infertur ad notab. q. Alex. cõſ. lviii. lib.v. ubi ex hac reg. ne impedito currat præſcriptio, egregie limitabat l. i. C. ſi aduer. credit. lib. vii. dum ibi habetur, tertium poſſeſſorem ad quẽ peruenit res obligata, cũ titulo & bona fide præſcribere longo tẽpore contra creditorẽ, & ita tolli actionẽ hypothecariam. Contendit enim Ale. ꝙ cũ hodie actio hypothecaria ĩ effectu nõ detur cõtra tertiũ poſſeſſorem, niſi excuſſo debitore principali iuxta auth. hodie. C. de pigno. non curet creditori tẽpus illud præſcriptionis, niſi poſt eam excuſſionẽ, & ſic poſtquã agere poteſt aduerſus tertiũ poſſeſſorẽ in idq; ma¶ xime inducit tex. in d.c. quia diuerſitatem. Sed uir doctiſ. aliqua affectione, longe deceptus, eſt, pernicioſamq. opi. inducebat. licet enim nouo iure excuſſio illa debitoris neceſſaria ſit, in poteſtate tamẽ creditoris eſt, qui agere poterit qñ uoluerit, iuxta. l. purè. §. fi. ff. de dol. excep. & conſequenter non cenſetur impeditus qui poteſt tollere impedimentum, iuxta tex. in l. qui poteſt facere. cxxxv. ff. de regu. iur. & ibi gl. & Deci. te. & Panor. in c. ſi. de electio. bonus tex. in l. quibus diebus ff. de cõditio. & demonſtratio. ibi, *nec per te ſtet quo minus agendo eum ſubmoueas*, & ibi notant Albe. Bal. Pau. colligentes, non excuſari impedimentum qui ad eundo iudicem, potuit impedimentum remouere, & illum tex. extollit Rube. in l. non ſolum. §. morte,

num.

nu.30.de noui operis nuntia. tradit multa Fely.in d. cap. ex tranſmiſſa,col.i notat.Alexan.conſil.lxxii.nu.13.libr. iii.& in ſimili not. Paul.in l.2.ff.de iudic.& ibi Iacobi. n.
§ 8.Et inde infertur in praxi,non excuſari litigantem cuius teſtes noluerunt teſtificari, niſi adierit iudicem ut eos compellat,quod utile eſt ad leg. Regiam,lib. iii. titu. xlii. §.fin.& eod.lib.titu.xlvii.in princip. ibi, *por naon quererem teſte mumhar.* Sic in propoſito negligentia creditoris non agentis contra debitorem.nõ poteſt impedire præſcriptio nem actionis hypothecariæ terrio poſſeſſori rei obligatę: quo fundamẽto & aliis,opin.Alex.falſam dicit Balb. iiii. par.iiii.par.ii.q prin.ubi multa aptè adducit:& cũ eo Neguz.de pig. 6.par.2.mẽb.n.3.Dec.in l.i.C.qui admit.& in c.cũ inter,n.23.de excęp.& Pariſ.in d.c.ex trãſmiſſa.ad fi. & Soci.nep.conſi.xvii.lib.2.& Molin.ad Alex. in d.conſi. & ita ſecundum hanc ueriorem opin.contra Alexan.iudi
§ catum uidi.Satisq; probatur apud Luſitanos lege regia, lib.iiii.titu.xxxiii.§.ii.ibi, *contados do primiero dia que a couſa for a poder do poſuidor con titulo,e boafee.* Ex quo cauebis ab Affli.deciſ. cxxxix.nu.7.ubi incautè ſequitur d. conſil. Alexan.Cauebis etiam a Chaſſ. in cõſuet.Burgu.rubr. xi. §.2.nu.36.uſq; ad nu.42.ubi in effectu probabat opin.Alexan.eodem erroneo fundamento imaginarii impedimenti quod retorquetur ut ſupra.& ita gl.recepta in d. c.quia diuerſitatem uerb. ſuſpenſionis,ibi, *intellige eum non eſt negligens in petenda abſolutione*, & ita contra Alexand. reſoluit Aymon.conſi.cclxiii. col.fi.in princip. ubi refert eundem Alexand. ſibi contrarium. Ex eiſdem infertur ad q.
49 utiliſſimam an in bonis maioratus,perpetuò familiæ relictis, præſcriptio alicuius rei ipſius maioratus, perfecta cõtra poſſeſſorẽ,noceat ſucceſſori(Superius enim nu. 22. cũ Pau. & multis uidimus talẽ alienari prohibitam) poſſe uſucapi longiſſimo tẽpore,contra poſſeſſorem maioratus. Sed q. eſt, an ea pręſcriptio effectum habeat contra ſucceſſorem:Ex iis autẽ quæ ſcripta inuenio recepta uidetur opi. ꝙ præſcriptio perfecta contra poſſeſſorem non noceat ſucceſſori maioratus uel bonorũ,in quib.ſimile uinculũ apponitur, & Docto.ſtatim citandi id maximè pro-

bant

bant ex regu.huius tex & d.l.i.de anna.excep.impedito agere præſcriptionem nõ currere: ſucceſſor autem uel quia non natus,uel quia præceditur a præſente poſſeſſore, non potuit agere contra tertium, ad quem peruenit res maioratus: & conſequenter ob impedimentum iuris & facti,arguunt Doct.præſcriptionem contra eum non currere: & & ita in ſpecie aſſerit doctus Hiſpa.Xuar.allega.iii.ubi in princip.dicit id uidiſſe reſponſum in quodã conſ.Pau.Caſtr.quod etiã tradit Curt.iun.neminem citans, conſ. 181. nu.5. in fine conſ.idem probat Deci.conſil.445.num. 47. & cum Dec. Rube.conſil.84. num.6.& Grat.conſil.21.nu. 37.& conſ.101.nu.42.li.2.& ita Lofted.Neopolita.cõſ.x. nu.22.& Socin nep.conſ.126.nu 27. lib.i.Pariſ.conſil.23. nu.199.lib.i idem Pari.in c.cum non liceat,nu.18.in fi.de præſcrip.citans Anani.conſ.46.quod etiam uult Iacobin. a S.Georg.neminem citans,in l.fi.ad fi.C.qui admir.idem uult Crot.in repet.§.diui. nu.146.& ibi Rip.nu.116.& Loaz.nu.191.Claudi.& Alcia.ibi,ad fi. Balb.4. par.4. q.12. in fi.nume.20. & ultra eos Bal.conſil.215.lib. 2. & in feuda lib.id uoluit Iſern.(quem plures ex ſup.citatis nõ allegãt) & cum eo Math.Afflic.in c.j.§.quid ergo,nu.20.de inueſ. de re alien. Ex quibus patet hanc eſſe cõem ſententiam cõtra quem eius immemor,loqui uidetur Cur.Seni. conſ. penul.col.iii.uerſic.quia ad iſta.Ex quo etiam cũ iudicio legendus eſt Soci.conſ.xlvii.nu. 16. lib. iii. dum in bonis maioratus expræſſim cõcludit, longiſsimi tẽporis præſcriptionem locum habere, ſecurumque præſcribentem efficere, id enim ſecundum cõem opin. reſtringitur ad præſentem poſſeſſorem maioratus, nec extenditur contra ſucceſſorem cui ea præſcriptio non nocebit, & ita attente legẽdus erit Tiraq. de primog. q. xxx. qui huius recepta opi-
50. nio: meminiſſe debuit. In quo articulo aliud etiam eſt
¶ memoratu dignum, quod ea cõmunis opinio fauens ſucceſſori maioratus procedit etiam ſi ipſe ſucceſſor hæres ſit eius, contra quem præſcriptio completa fuit, quia tunc ceſſat ratio. l. ex qua perſona. ff. de regulis iuris, & l.cum a matre.C.de rei uendicatio.ut probaui ſupra, in iii.par.l.præceden.folio.145.columna iii.uerſicul. limita.

quinto,

quinto,is enim contra quem uſucapitur, ſolum negligit, non uerò contrahit,nec aliquid facit quod hæredem obliget.Et in terminis ita notat Rip. in d.§. diui,nume. 116. & ibi Alc.ad fin.Deci.& Rube.in conſiliis ſupra allegatis: colligitur ex Fulgoſio,& Iaſon.in l.quoties.C.de fideicō miſ. notat Pariſ conſil. 23.nume. 202.& 203.lib.i. in quo
51 labitur Crot.in d.§.diui.nu.146.uerſic.primus caſus. Qua in re ultra ſupra citatos,eſt mirabile conſil.Pau.44.colum. fi.li.2.ubi in feudalib.& ſimilib.inquit deterioris eſſe conditionis filios eius, qui expreſſim alienauit, uel tacitè: & ponit exemplum in eo qui patitur contra ſe uſucapi;filios enim (non alios ſucceſſores) perpetuò remouendos putat,ex alienatione uel præſcriptione.Sed ne Pau.authoritas obſtet attendendum eſt ipſum loqui, qñ feudum erat eius qualitatis, ut poſſeſſor renuntiare uel diſponere poſſet in præiuditium liberorum, quod regulariter non pōt ad maioratū applicari,cum in eo nullus poſſeſſor aliquid diſponere poſſit contra ſucceſſorem, qui non ab eo,ſed a primo inſtituente capit,iuxta.l.unum ex familia.§.i.ff.de leg.ii.cum aliis,ut plene deduximus ſupra ad fi.iii. part. l.
52 præceden.dictis cauendum uidetur a Paul.in d.conſil.Ex qua reſolutione colligitur in propoſito differentia inter præſcriptionem & rem iudicatā:hæc enim ēt in feudalib. & maioratu, perpetuo excludit condēnatum & eius ſucceſſores,ut plene & utiliter probauimus ſupra in iii. par.l. præced.nu.49.Hinc ēt colligitur ex mēte omnium, quot ſup. citamus circa præſcrip. eos uelle, ut præſcrip. reguletur ſecundum iura & regulas, quæ loquunt de alienatione,ut ſic accedat naturæ actus uoluntarii, qui ſucceſſoribus in his negotiis non nocet,ut late deduxi ſup. in d.iii. par.& docet Pau.in l.factā.§.ſi hæres,nu.2.in fi.uerſi. cum non fiāt.ff.ad Trebel. & ita plures ex ſup. cuius in hoc artic.præſcriptionis arguūt ex.l.alienationis uerbum. ff.de
53 uerb.ſig.Sed ea ratio multorū uera non eſt, neque enim d.l.alienationis uerbū.recte adducitur, ut ſup. late probaui,nu.30. Et manifeſte ea argumentatio non habet locū quando præſcribitur contra ignorantem, ut frequentius contingit enim non poteſt argui, quod conſentire uel
alie-

alienare uideatur. Nec etiam in hoc articulo præſcriptionis, tutum eſt aliud fundamentum quo utuntur plures ex ſupra citatis, arguentes quod prohibita alienari (ut bona maioratus) uſucapi nequeant. Contrarium enim regulariter uerius eſt, imo prohibitionem alienandi non tollere uſucapionem, ut plene cum Bart. probauimus ſupra nu. 25. Et ita patet in hac q. præſcriptionis, a Doct. in fauorē ſucceſſoris, nihil firmum adduci, præter regulam huius tex. & dic. l. i. in fin. de anna. exceptio. ut nō ualenti agere non curat præſcriptio, quæ etiam currere non ſolet ante actionem natam, ſecundum Bald. d. l. in rebus, col. ii. n. 3. C. de iur. dot. Bar. & Paul. in l. pignoris. ff. de uſucap gl. in l. ſicut, uerb. ſeruanda. C. de præſcrip. xxx. anno Balb. i.
54 par. num. 16. Cum autem bona maioratus & ſimilia perpetuo familiæ relinquantur, iam patet ēt naſcituros poſteroſq; in omne tempus uocari, ut ratio & uſus indicant, facitque tex. in l. pronuntiatio. xcv §. familiæ. ff. de uerb. ſign. ibi, *nepotes, & neptes & deinceps*, & ibi, *omnes qui ex eadem domo & gente proditi ſunt*, & ibi, *quaſi a fonte quodam me*
¶ *moriæ*. notat Bar. in l. ſi cognatis in fi. ff de rebus dub Qua ueriſſima conſideratione attenta, neceſſario ſequitur, in iis rebus, ēt ex conſenſu tacito uel expreſſo uiuorum ſeu præſentium rem in perpetuo firmiterque alienari non poſſe, reſtant enim naſcituri quib. præſentes nocere nequeunt, iuxta ſupra dicta, & leg. iii. de interd. & releg. & conſequenter nunquam erit uerum dicere in alienatione uel uſucapione harum rerum conſentire omnes de familia, uel oēs quorum intereſt: tū res ultra uiuētes ad futuros extendatur, quod nō perceperunt plures grauiſſimi uiri ex ſupra citatis, nec Bart. ipſe in d. §. diui, numer.. 22. quæſtione penult. & ibi Alex. & alii, tradentes in hac re firmari alienationem conſenſu aliorum de familia. Et ita limitandum eſt, quod aliquando legitur de ultimo familiæ, id enim procedit quādo intra certas perſonas uel certas generationes diſpoſitio terminatur, non ubi in perpetuum confertur, quod memorabile eſt ad tex. in l qui ſolidum. lxxx §. prædium. ff. de leg. ii. cum iis quæ ibi notantur, & per Iaſ. in dicto §. diui, ii. lectu. numero. 82. Paul.
conſi.

conſ.i.lib.i.Iaſ.conſ.iiii.lib.i.& cõſi.clxiii.col. iii.lib.iiii. Patet igitur ex ſupra adductis communem uideri opin. quod præſcriptio longiſſima in re maioratus uel feudi noceat tantum præſenti poſſeſſori ipſius feudi uel maioratus, non uero poſteris uel ſucceſſoribus, ut per multos ſupra citatos maxime Iſern.& Afflict.numero 20.in cap. primo paragrapho.quid ergo, de inueſti.de re alien. Dec. dict.conſil.ccccxlv.numero.47.Pariſ.d.conſil. xxiii.num. cxcix.& numero.203.libro.i. Bald.d.iiii.par.iiii. par.in fi. q.xii.principal.nu.20.Cuius opinionis aliqua fundamenta adducũtur,quæ nihil faciũt,ad ea quę ſupra,reiecimus. nec alio fuicitur ea opinio,niſi ex hac reg.nec ei,qui agere nequit currat præſcriptio, maxime ante actionem natam.Sed contra tot grauiſsimos patres ſupra citatos, uidetur tendandum, quod habens titulum & bonam fidem in re maioratus, præſcribenſq; cõtra pręſentem poſſeſſorem maioratus, ſecurus maneat etiam quoad ſucceſſorem eius,cõtra quem præſcripſit.Quod j.iuuatur ex rõne legis inducẽtis uſucapionem,quæ non minus militat hoc caſu,quam in aliis, de dominia rerum ſint incerta ne ẽt lites ſuſcitentur d.l.fin.ff. de uſucap. & denique ratio publ. util.d.l.i.ff.eo ti.quæ ſingulorum utilitati pręfertur, ut ſup.deduxi. Maxime ii. cum in his ſubiectis reſtitutione ſecundum cõem opin.requiratur longiſsima præſcriptio, nec breuior ſufficiat,ut diximus ſup.nu.22.& ſequen.poſt tempus autem lõgiſsimum execratur lex inquietate poſſeſſorem. d. authen. hæc conſtitutio innouat collationẽ octauam.Facit.iiii.nam Doct. in propoſito arguunt a multis quæ contra eos retorquentur,quod oſtẽdo, quia adducunt pro regul. quod prohibita alienari, prohibentur uſucapi.Sed nos ſupra,nu. 25. contrarium uerius probauimus,idque numero 26. oſtẽdimur ſpecifice in re ſubiecta reſtitutioni,per tex.in l.Sticho.ff.de uſuf.legato. Iuuatur iiii.quia ſiue dicas maioratum fuiſſe cõſtitutum in cõtractu,ſiue in teſtamento,nõ eſt poteſtas in teſtatore, nec in contrahente, ad tollendam uſucapionem tertio habenti titulum & bonam fidẽ, ut ſupra probaui.Facit. v. nam effectus & natura uſucapionis eſt reddere præſcribentẽ tutum

tum in futurum.l.j.& 3.ff. de uſucap. Ergo non tñ contra præſentem poſſeſſorem maioratus, ſed ẽt contra ſucceſſores: Iuuatur 6. quia ex cõi opi.hoc caſu reſultat abſurdum.cum Doct.concedunt, ut præſcriptio effectum habeat contra præſentem poſſeſſorem, non contra ſucceſſores:eſſet enim diuidere effectum præſcriptionis, contra l. cum qui ędes ff. de uſucap. Facit.7. nam conceſſa uſucapione contra poſſeſſorem maioratus,concediturpræſcribẽtem effici dominum rei, at dominium ſemel iure quæſitum,nõ poteſt ſine facto partis offerri, uulgar.l.id quod noſtrũ,ff.de reg. iur.l.ſi quis.6.§. differentia.ff. de acquir. poſſeſ. Nec uideretur deciſio iuriſprudentię conſentanea præſcribenti concedere dominium ſtatim ei auferendũ, contra.l.fin.§.fin.infr. tit.j. Probatur.8. hæc opin. in feudalibus, authoritate gl.in c.j.§. præterea, de capit. Corra. dum enim gl.aſſerit in rebus feudi, dati præſcriptionem. 30.uel 40.annor.planè ſentit effectum præſcriptionis fore perpetuum, non tantum contra præſentem poſſeſſorẽ: ¶ quod Iſern. Afflic.& alii non aduerterunt.Nec docto.ſibi ipſis cõſtare uidentur.dum eam gl.ſequuntur:id enim nõ aliud eſt, niſi fateri præſcribentem ſecurum manere etiã in ſucceſſores eius cõtra quem præſcriptio completa fuit: & regulariter opin.dict.glo.receptior eſt.ut dixi ſupra nu ¶ mero 19.& eam ſecurè ſequitur Brun.conſil.feuda.67. numero 9. idem colligitur ex Balb.4.par.4.par.q.12. principa.& ita Cur.ſen. conſil.82.col. prima. & ſequen. ubi columna tertia. uerſi.quia, dicit hanc opinionem communem, & ita Chaſ.conſi 4.numero 9.colligitur ex Panor. in capitu.ad audientiam,& ibi Felyn. numero 18.de præſcrip.tradit ut receptum Molin.in conſuetud.Pariſ.§.7.numer.8.fol.109.Nec his aduerſatur quod interdum notant aliqui exigentes in feudis præſcriptionem centenariam, quia loquuntur ſecundum legẽ particularem regni Neapolit.quando agitur de præſcribendo contra Regem:inter priuatos enim uel longiſſimampręſcriptionem admittunt, ut per Afflict.deciſ.ccliii.latius per eum in cõſtitu. Neap. libro 3. rubr.3i. capitu. conſuetudinem, folio mihi.308. Sic igitur in feudalibus poſſet contendi contra

tra

tra quamplures, hanc opinionem uideri receptiorem ex gl.d.§.præterea, quæ tam loquitur contra ſucceſſores quã contra præſentem poſſeſſorem, quod aperte tradit Curt. ſen.d.conſil.pen.col.iii.ubi id minus dubitabile cenſet in præſcriptione 40. annor. per l.omnes C. de præſcrip.30. anno. Retenta autem hac opi.contra tot patres, reiectoq; argumento a feudalibus. reſpondendum reſtat ad principale fundamentum cõis opin.ex reg. huius tex. & d.l.j.de annua.excep. ne impedito agere & ante actionem ei natã currat præſcriptio. Reſponderi autem poſſe uidetur quod tex.hic,& d.l.prima,loquitur quando in initio ipſius præſcriptionis datur tale obſtaculum,pro ut hic in filio rei domino agere non valente:uel in muliere conſtante matrimonio.l.in rebus §.omnis.C.de iur.dot.& alijs ſimilibus, & ubi lex reſidit initio, magis impeditur effectus.l.j.& ibi Bart. numero 11.ff. de reg. Cato. At in feudalibus uel rebus maioratus pręſens poſſeſſor cēſetur dominus, ut probaui in ſecunda par.l. præced. numero 5. & conferendo ius ſuum ad ſpem ſucceſſorum, longè plus habet præſens poſſeſſor quam quilibet futurus ſucceſſor, ut conſtat ad ſenſum. Atq; ita nihil eſt quod obſtet initio præſcriptionis,cuius finis a lege induci firmum perpetuumque effectum, ut præſcribens ſecurus reddatur contra præſentem poſſeſſorem:& inde cõtra ſucceſſores, conſequentiam, ex natura uſucapionis,& rõne legis, ſecundum ſup. deducta. Nec nouum eſt, ut quod ſeparatim & principaliter fieri nequit fiat in conſequentiam, iuxta tex.in l.quædam.62. ff.de acqui.rer.dom.l.j.ff. de author. tuto.ex ijs cogitabã ſuſtineri poſſe nouam hãc opinionẽ, quæ doctis fortaſſe non diſplicebit. Diximus ſupra ad limitationem & materiam huius tex. communi ſententia, ſtandum eſſe iuri canonico in materia præſcriptionis, ui nullo tempore uſucapi poſſit cum mala fide, per c.vigilãti & c.fi.de præſcrip.& ibi Docto. & ubique, & Alexan, ubi uide Molin.conſilio 5c.x. libro 4. Et ita hodie ceſſat etiam ius illud excipiendi quod reſultabat ex pręſcriptione cum mala fide, ſecundum leges Imperatorem.l. ſi quis emptionis.§. primo, C. de præſcriptione. 30. annor. quod Iureconſulti non admit-

mittebant, exigentes ueram bonam fidem l. nunquam.
xxxi.ff.de uſucapionibus. Sic hodie non uſucapiet hæres
ſciens rem alienam, licet defunctus inceperit cũ bona fi-
de, abrogata regula lege ſecundæ, paragrapho ſi defun-
ctus.ff.de uſucap. pro empt. Sic etiam ceſſabit quod iure
ciuili ſtatutum erat, non nocere malam fidem ſuperue-
nientem, ſi præſcriptio incepit cum bona fide.l.unica.C.
de uſucapione transforma. nam ſcientia rei alienæ quo
cunque tempore ante completam præſcriptionem, eam
impediet.d.cap.fin.& ibi communiter Doctor. Paul. in l.
nullo. C .de rei uendic. Balb. ii. par. iii. quæſtione. ſepti
ma & octaua. Sic etiam ceſſabit quod plures notabant, iu
¶ re ciuili poſſe incipere uſucapionem cum mala fide, quã
do cauſa uel titulus erat cum authoritate rei iudicatę uel
decreti per textum quem Balb. ibi extollit, in l.& genera
liter ff.de noxa. Paul. in l. prima, nume.5.C.de acquir.poſ
ſeſſ. Id autem ceſſare attẽto iure canonico, neceſſario cõ
ſequitur ultra Doct.ex aurea doctrina tex.in l. obligatio-
57 nes quæ xxvi.ff. de action.& obligat. In hoc articulo præ
ſcriptionis quæ aliquando cum mala fide ab Imperatori-
bus permittebatur, iterum agendum eſt de intellectu. §.
habeat,& totius conſtitutionis in authen.ut eccleſ.Rom.
colu.iii. Non dubito enim ſcriptores utriſque iuris ſæpe
lapſos fuiſſe circa eam conſtitut. aliaſque Iuſtiniani in eo
propoſito. Diximus ſupra.nu.40.in d. auth. iniquum prę ſi
dium appellari præſcriptionem malæ fidei: probauimus
tamen principalem deciſionem illius authen. licet ſolum
in præſcribente cum bona fide,& ratio. d. auth. licet ſolũ
tendat contra malæ fidei poſſeſſorem, indicat deciſionẽ
principalem procedere in omni poſſeſſore, idque rece-
ptius eſſe colligitur ex ſupra adductis d. nume.40. cum id
exprimant plures ibi relati, nec negent alii qui rationem
illius text. intelligunt in ſolo poſſeſſore malæ fidei, quod
multi non percipiunt. Non nullis autem uideri poſſet d.
auth. ut eccleſia Romana, loqui in ſolo poſſeſſore malæ
fidei, ex uerbis d.§. habeat, quaſi ſatis eſſet, cum ab aliis
Imperatoribus prę ſcriptio longiſſima admitteretur gene
raliter, etiam cum mala fide. Iuſtinia. id ibi tribuere ec-

cleſiæ, nemo cum mala fide aduerſus eccleſiam præſcri-
¶ bere, niſi per c. Sed mihi placet receptio interpretatio, ut deciſio. d. auth. fauens eccleſię procederet etiam in pręſcriptione bonæ fidei, in qua proprie congruit fauor ille; quod maximè ſuadet ex ſimili deciſione. l. fin. C. de ſacroſ. eccl. ubi & Iuſtinian. in eodem fauore eccelſię indiſtinctè loquitur in omni poſſeſſore facit. uulg. reg. l. de pretio. ff. de publica. Maior difficultas eſt circa d. authen. communiter enim intelligitur ſpecialiter in eccleſia Romana, nõ in aliis eccleſijs, & ita ubique citatur in lecturis, tractatibus, & conſiliis, quod facile innumeris allegationibus oſtendere & poſſem, quas conſulto omitto. Vnde etiã crediderunt plures quod cum idem Iuſtiniã. in authen. hę cõſtitutio, col. vii. (ſe ipſum expreſſim corrigendo) generaliter contra eccleſiam admittat præſcriptionem, xl. annorũ abrogato priuilegio præſcriptionis cẽtenarię, hęc nouior deciſio non procedat in eccleſia Romana, ſeu in his quæ particulariter ad eius patrimoniũ ſpectant, quaſi lex noua generaliter loquens, non trahatur ad caſum anteriori lege ſpecialiter prouiſum, iuxta doctrinã gl. in l. ſciendũ. ff. qui ſatiſda cog. & in auth. offeratur. C. de lit. cõteſt. & ita in terminis huius articuli tradit gl. in rub. d. auth. hæc cõſtit. col. viii. Inde effectũ eſt ut Irneribus ordinator authẽticorũ quę lib. C. adiectæ leguntur, hoc ita intelligẽs poſt d. l. fi. C. de ſacroſ. eccle. adiecerit authęn. quas actiones per uerba quæ in aliis eccleſiis generaliter ad nittũt præſcriptionem. xl. annorum in eccleſia autem Romana ſolam centenariam. Inde etiam manauit, ut poſteriori iure pontificio, eadem recẽta opinione, expreſſim (quaſi ſine dubio (referatur, contra eccleſiam Romanam nõ ſufficere præſcriptionem niſi centenariam, contra alias uero ſufficere quadragenariam, ut in ca ad audientiam & ibi om-
¶ nes, & in cap. de quarta, de præſcrip. ut iam attente iure canon. hoc in dubium trahi non poſſit. Ego autem cõtra omnes non dubito uerius eſſe. Iuſtinian. ſemper in hoc ęquiparaſſe omnes eccleſias, nec aliquid ſpeciale tribuiſſe eccleſiæ Romanæ, & ſic intelligo contra glo. & omnes utriuſq; iuris ſcrib. quod in d. authen. ut eccleſia Romana,

priuile-

priuilegium illud centenariæ præſcriptionis nõ indulge batur ſpecialiter eccleſiæ Romanæ, ſed omnibus eccleſiis. Gloſ.autem & omnes decepti uidentur ex ſono uerborum.d.rub.loquentis de eccleſia Romana,omiſſiſq.argumentis hoc oſtenditur ex uerbis Iuſti.in d.auth.§.quod igitur quæ ita habẽt, *quod igitur noſtra æternitas ad omninipotentis Dei honorem, uenerandæ ſedi ſummi Apoſtoli Petri dedicauit hoc habeant omnes terræ, omnes inſulæ totius Occidentis:* hoc etiam patet ex prin. auth. ibi, *in totas catholicas eccleſias* & ibi, *& ſit totius Occidentis. nec non Orientis lex propria ad honorem Dei conſeruata* & ibi *nos ſacroſanctas eccleſias* & in d. §. habet,ibi, *hanc legem catholicis totius Occidentis eccleſias profuturam & in orientales partes propagandam. in quas aliquid ſacroſanctæ noſtræ eccleſię poſſident*. Quibus uerbis manifeſtè oñditur ibi nihil ſpecialiter concedi ſoli eccleſiæ Romanę,ut ſcioli non obiiciant alia uerba eiuſdem auth. inferius,quæ de Romana eccleſia loquũtur. Hoc ẽt ſatis patet ex eodem Iuſtini.in d.l.fi.C. de ſacroſ. eccl. ubi idẽ priuilegium cẽtenariæ præſcriptionis,eccleſiis cõcedebat generaliter,non autem ſpecialiter eccleſiæ Romanę,ut patet ex litera.d.l.per quã ita neceſſario intelligitur conſti. d.auth.ut eccle.Roma.quod mirum eſt ſcribentes nõ aduertiſſe.Eadẽ ueritate retente,poſt.d.l.fi.& poſt.d.auth.ut eccle.Rom.idem Iuſti.in d.auth.hæc cõſtit.col.viii.ſeipſum expreſſe corrigens,inquit,ꝙ poſt conceſſum eccleſiis illud priuilegium centenariæ præſcriptionis, experimẽto cognouit eſſe illud reipub.pernicioſum, multaſq; inde lites ſuſcitari,maximaſq; difficultates. Vnde concludit abrogatis legibus ſuis, hodie generaliter contra omnem eccleſiam ſufficere præſcriptionem.xl. ann. Quæ ueritas neceſſario etiam conuincitur ex alia poſteriore conſti.eiuſdem Iuſti.in auth.de eccleſia.tit.coll.ix. ubi in §.pro temporalibus,ſecure & indiſtincte habet.ſufficere contra omnem eccleſiam,præſcriptionem.xl.anno.Nec rñdeat quis eã nouiorem ſanctionem non trahendã ad caſum quẽ uocant ſpecialem eccleſiæ Ro.id enim non patiuntur repetita & uniuerſalia uerba tex.ibidẽ,ſed ne tergiuerſatiõi locus,ſit,hoc oñditur ex d.auth.poſt prin.uerſ.*ideoq;*ubi loq

tur de Papa, & eccleſia Rom. in ſpecie. hoc aũt poſterius bene ſenſit Accurſ.in d. auth. quas actiones,in ulti.ſchol. ubi concludit ꝙ per d.Authen.hæc conſtitut.non diſtin. guitur Romana eccleſia ab aliis. & ſic ꝙ ſecundum Iuſti. in poſteriore conſtit.etiã cõtra eccleſiam Romanã admittatur præſcriptio quadragenaria, quod probauit Petr. & bene ſequitur Sal.ibi.nu.1.contra alios, imo contra omnes ſecundũ Bar.ibi.nu.2. in quo uariauit gl. contrarium enim ſcribit in Rub.d.auth.hæc conſtit.nullibi autem gl. nec alius aduertit quod proxime diximus ad d.auth.ut eccle.Roma. ſemperq; putabat gl. & omnes in d. authenti. ſolum agi de eccleſia Romana,nõ de aliis, & inde dubitabant an generali deciſio.d.authenti. hæc conſtitu. colla. viii. traheretur ad caſum ſpecialẽ eccleſiæ Roma. in quo bene ſcribit gl.in d. auth. quas actiones, quod d. authen. conſtitut.eundem caſum cõpræhendebat,cũ Inſtin.ibi dicat ſe corrigere conſtitutionem, quam nuper promulgauerat, quæ uerba planè referuntur ad d. auth. ut eccle. Rom.nec eſt alia ad quam apte referri poſſint, & ita manifeſtè oſtenditur, ꝙ d.auth.ut eccleſia Rom. loquebatur etiam in aliis eccleſiis.Et quocunq; modo loquetur,patet eam expreſſim abrogari per poſteriorem conſtitutio. d. authen.hæc conſtitutio,quæ eam refert & corrigit,ut manifeſtis nõ ſit opus cõiecturis. Ex quibus ueriſſimè (ni fallor) probatis, infertur ut ſeruata debita reuerentia ſummis Pontificibus,ſacroſanctoq; iuri canonico, dicendum ſit de iure ciuili ex nouioribus etiã cõſtitutioni. Iuſtinia. nihil ſpeciale in hac re tribui eccleſiæ Roma. imò omnes eccleſias in id æquiparari,& ita non ſolum d.authen.hæc conſtitu.ſed etiam d.authent.ut eccleſ. Roma. pariter loqui in eccleſia Romana & aliis,ut ſic priuilegiũ Romanę eccleſiæ a ſummis pontificibus primo inductũ dicatur,cõtra omnes in ca.ad audientiam,de præſcriptio.cõtra Bar. Bal Albe.& omnes in d.authẽ. quas actiones. Infertur.ii. ꝙ d.auth. ut eccleſ. Roma. ſuo tempore pariter loquebatur in omnibus eccleſiis, nõ ſpecialiter in rebus immediatè eccleſiæ Romanæ,contra gl. & omnes in d. auth. quas actiones,contra Bal.in l.ſicut,nu.18.de præſcrip.xxx. an.

cōtra Imo.in l.ſequitur.§.ſi uiam,nu.19.ff.de uſuca. cōtra Iacobi.a S.Georg.in rub.ff.de rei uendi.n.30.contra omnes ubique ſecure relatis a Balb. de præſcript.i.par. v. par. in prin.ad nu.1.uſq; ad nu.27. contra Ferre.in l.iii.nu.7. ff de uſucap.contra Boer.deciſ.xxxix.nu.7.& contra omnes utriuſq; iuris interpretes in uariis locis. Infertur . iii. priuilegiū illud particulare Roma.eccleſ. probandū fore tantū authori ate iuris canonici;ex d.c.ad audientiā,cum ſimilibus,& ita intelligēdū quod Bar.præſupponit in l.cū ſponſus §.in uectigalibus.ff de publ. in rem actio.& alii quos citat Carol. Ruyn,cōſ.cxcv.n 1.lib.2.Infertur quarta,hinc conſtare cur.Iuſtini.in l fi.C.de ſacroſ.eccle. in eo priuilegio nihil ſpeciale tribuat eccleſiæ Roma.ſed indiſtinctè loquitur de omnibus eccleſiis,pro ut in d. authen. ut eccle.Roma.id autem corrigi poſteriore conſtitu.d.auth.hæc conſtit.a qua bene ſumpta fuit prima pars.d.auth. ¶ quas actiones.Infertur.v.ꝙ d.l. fi. quoad præſcriptionem centenariam de qua ibi,procedebat nō ſolum in relictis, donatione,& emptione,de quibus loquitur,ſed etiam in omni actione ex quacunque alia cauſa. Idque neceſſario oſtenditur ex eodem Iuſtinia.d.authen.ut eccleſ. Roma. contra plures ibidem:quod inuoluit gl. ibi,in uerb. cētū Bal.& Iaſ.& alii quorū aliquis tres caſus,alii quatuor , alii plures ea lege cōtineri dicebant,Infertur. 6. recte dixiſſe gl.in d.authen.quas actiones,& Saly.ibidē,ꝙ Irnerius errore lapſus,adiecit ultimam partem rex.ibi, contra originale.d.auth e hæc conſtitu.in cuius rubr.gl. ſibi contraria cum aliis errauit: quæ omnia inter doctos ut nō uulgaria forſan commendabuntur,nō enim alibi de intellectu eorum iurium tam exacte tractatur. Inde etiam colligitur ¶ manifeſta confeſſione Iuſtinia. in d. authen. hæc conſti. ipſum aliquando leges ſuas aliis poſterioribus abrogaſſe, ut comprobetur,quod ſcribenter notant in l.omnimodo C.de inoffi.teſtam. per Iuſtinia. ibi ſufficere pro forma teſtamenti aliquid relinquere filio,etiam titulo particulari nō inſtitutionis,poſtea uero nouiori ſanctione contrariū deciſum ab eodē Iuſtinia.in auth.ut cum de appellat. cognoſ.§.aliud quoq; capitulū,ubi inſtitutio uel ſolēnis ex-

hęredatio requiritur. Sic Iuſtin. in multis legib.C.præſup ponit impuberem etiam infantē & poſthumū poſſe exhę redari,querelamq; neceſſariam eſſe,ut in l.ſi quis in ſuo.§. legis.C.de inoff.teſta in l. cum quidam.C.de lega.in l.ma ximum uitium,ad fi. C.de libe.præter. Hodie autē ex cau ſis neceſſariis ad exhæredandum expreſſis ab eodem Iuſt. in d.auth. colligitur,poſthumum& infantem exhæredari non poſſe,nec impuberem regulariter,ſecundum gl.& cō munem opinio.in d.locis, quicquid aliqui contradicant,
58 plenius alibi tracto. Quibus explicitis reſtat utiliſſimus difficillimuſq; articulus, an in caſu huius tex.& aliis, poſt completam longiſſimam præſcriptionem,is contra quem uſucapitur,poſſit ex cauſa iuſtæ ignorantiæ aduerſus præſcriptionem reſtitui,quem articulū dicit notab.& difficilem Aret.conſi.ciiii.& Soci.in l.cum filius §.in hac, nu.8. ff.de uerb oblig. & difficiliorē quam unquā uiderit Boer. deciſ.xxxix. Qua in re aliquid eſt diuerſum in eccleſia & minore a maioribus & priuatis,ut inferius, plures etiā in hoc ſeparant præſcriptionem.xl. annor. a præſcriptione. 30. in quo mire uariant ſcrib. ut ſtatim. Magis communi ter autem reſoluere uidentur in præſcriptione cētenaria nullam reſtitutionem admitti,ex iuſta ignorātia. Quoad præſcriptionē. 30. anno. nonnulli Bar.alii glo. tribuunt opinionem affirmatiuam,ut ex cauſa iuſtæ ignorantiæ,o mnibus detur reſtitutio contra eam præſcriptionem: citatur Bart. qui id aperte ſcribit in l.i §.ſi quis propter. ff. de itin.actu.priua.per tex.ibi, quem Bar.& plures notant; & in ſpecie Afflic.deciſ.cccxxix.nu.6. & Couarru.c.poſſeſſo. iii.part.§.iii.col.2.Citatur etiam ab Alex.Panor. & aliis, ad idem gl.in l.ſi partem.ff.quemad.ſeruit. amit. & gl.l.i. C.de patr.poteſ.& gl.l.2.in fi.C. iur. emph. ſed hæc aliud uult,ut infra nec gl.d.l.i.ſatis probat,glo.autem.d. l.ſi par tem,uerbo. non utendo, melius id probat expēdendo, ꝙ ęquiparat cauſam iuſtæ ignorantiæ, de qua ibi,cauſæ iuſtiſſimi impedimenti,de qua in l.& Attilicinus.ff.de ſeru.
59 ruſti. præſt. ubi in fi.ea reſtitutio conceditur.Eſt tamē ad uertendum,gloſſ.in d.l.ſi partem, (licet reſtitutionē con cedat)non loqui in præſcriptione longiſſima,quæ tempo

re illius l.cognita non erat:ſecundum communem ſentẽtiam, ut ſupra diximus.nu.3. Vt autem prius,conſtet quid in his receptius ſit, non dubitatur communem eſſe opi. Bar.in l.j §.ſi quis.ff.de itin.act.priui.ut ex cauſa ignorantiæ detur reſtitutio aduerſus præſcriptionem decem uel uiginti uel triginta annorum, & ibi eſt ampla additio Alexand. plures referentis: probat idem Alexand.in l. cum filius §.in hac,numero quarto.ff. de uerborum obligationibus, ubi refert gloſſ.in dict. locis:& prius id fecit Rom. dicens opinio. Bartol.communem eſſe, conſil. 149.in fi. Eandem opin.ſequitur & extollit Panormita.in c.uigilanti,num.3.de præſcripti.ubi Felyn.numer.1.eam dicit communem: & ibi Pariſ.nume.3.& Iaſ.in §.rurſus,nu.59.Inſtitu.de actio.Eandemq; dicit communem Dec.conſ.36.nume.9.Conarru. in d.§.3.num.1.latiſſime Bal.de præſcrip. 4.par.4.par. vbi citat plura conſi.Alexã. pluresq; authoritate, & ita Boer.latiſſima d.deciſ.39.& ita Pau.in l. fina. num.3.C.de long.temp. præſcrip. idem Pau.in l. unus ex ſociis.ff.de ſerui.ruſti.præd. Alex & Moly. conſil.71.libr. j.Grat.ubi dicit communem, conſi xci.nu.55.lib.i.Alciat. lib.1.de uerbo.ſign.Et quamplures citat Tiraq. de retrac. ligna.§ 35.glo.4.num.35.& 36.Et opinionem Bar ex ordinariis ample & ingenioſe defendit Socin.in d.§.in hoc nu.8.col.4.cum tribus ſeq. & ita Soci. nep. conſi.cxxviii. ex num.147.lib.i.eandemque opin. dicit communem Afflict.lib.3.feudo.titu.ſi de feud.ſeu.controuer.int.dom.& agna.ii notab.nume.12.& 4.notab.numero 4. & ita cum Bar iudicatum tradit Afflict. deciſi. cccxxix. Contrarium uerò tenuerunt nonnulli magni nominis, imo ꝙ præſcriptio firmum effectum inducat contra ignorantem, adeo ex cauſa ignorantię, non detur reſtitutio: ita Bal.in l.prima,nume.24.C.qui admit Ancha.conſi.clxx. num.3.Cuma.& Ange.quos referunt Alex. Soci.Fely. ubi ſup. & ita contra Bar. Cur.ſen. conſ. lxxxii.col. ad fi. Et hanc opin. magis probat Areti. conſil. ciiii. Qua in re Ioan. Inc.in l. 3.§.& ſi conditioni,nu.126.ff.ad Syllan.inaduertenter intelligat Bar.in longa præſcriptione, non triginta annor. contra expreſſa uerba Bar.cuius opin. authorum numero

longè ſuperior eſt, ut conſtat ex ſupra dictis, licet dubitauerit Iacobi. a S. Geor. in l.fi.col.pe.C. de tẽpo.in integr. reſtitu. pet. Maior varietas eſt inter ſcribentes circa præſcriptionem quadraginta annorum an aduerſiis eam detur reſtitutio ex dict. cauſa ignorãtiæ in quo articulo alii aliis, pluresq; ſibi ipſis aduerſantur, ut difficilè diſcernatur, quæ ſit receptior opin. Bar.autem in d.loco ſolum loquitur de præſcriptione.30.annor. Alexan.uariauit, ut pũgit Fely.in d.c.vigilanti, nu.2.in j.limi. & Bal. in d.4.par. 4.par.nume.3. & 4.uariarunt etiam Dec. Soci.Gozad.Rube.ut tradit Aymon. Crauet.de antiq.4.par.num.187.idẽ conſi.201.nu.34.Ob quam varietatẽ inquit Couarru. ubi ſupra vix digniſci, quid in hoc receptius ſit,& ita ex conflictu opinionum fluctuat Bertrã.conſ.15.nu.43.& ſeq.in nouo uolu.Alex.etiã in dict.§.in hac,nu.4.& Soci. ibi, ad fi.in hoc articulo magis dubitant quam aliquid firment. Vnde quo ad diſcernendũ quæ ſit in hoc receptior opin. ſeparanda eſt præſcriptio.40. annor. a præſcriptione.30. Et ita patet non rectè eas æquaſſe Tiraq.ubi ſupr. neque plures ex iis quos citat ad concedendam reſtitutionẽ, id dicunt in præſcriptione quadraginta annor. Cum autem Alex.& Soci.in lectu dubitent,conſulendo autem uariẽt, parum in hoc facit eorum authoritas. Nec ſatis firmat Fely.in d.c.vigilanti. Panor.tamen ibi,nu.3. apertè vult etiã in præſcriptione.40.annor.procedere opinionem Bart.& reſtitutionem ex ignorantia dari,& ibi Pariſ. num.4.dicit hanc eſſe magis communẽ opinionẽ.Idem aſſerit Boer. d.deciſi.39.numero.6.Soci.conſi. 80.col.fin.lib.3. & eandem opinionem magis probat Crauet.dict. lib. de antiq. ubi ſupra,maximã ex nume.188.d.4.par. Et ita concludit Balb.dict.4.par.4.par.quæſtion.29. numero 7. cum Imol. in cap.fin. de præſcrip. & ita Afflict. deciſi.xxxvii.colum. 2. & deciſ. cccxxix. quibus in locis omnino in propoſito æquiparat præſcriptiones, & dicit ita fuiſſe iudicatum. Et ita Ruyn.conſil.xxvi. ad fin. libr.j.& Loffred. Neapol. conſil. feuda.xvi.ad fin.& Syluan. conſi.4. ad final.& Rebuf. in conſtit. Galli.tom.2.tit.de reſtit. arti.1.numer.26. pag.cxix. Horum autem pręcipua ratio eſt in æquiparanda

da utraque longiſſima præſcriptione, quia militat eadem ratio, nec eſt aliqua. l. quæ apertè tunc reſtitutionem neget. Contrarium uero non ſemel tenuit Alex. ſibi contrarius ut ſup. imo quod opinio Bart. non extendatur ad præſcriptionem. 40. annor. & ita Soci. ſibi contrarius conſil. 30. in fin. libr. 3. & conſi. cxciiii. num. 6. lib. 2. ita etiam reſoluit Dec. conſi. 29. Curt. ſeni. conſi. penul. lib. 3. Soci. nep. conſi. cxlix. & latius conſi. 145. nu. 77. lib. j. ubi diligenter tractat, & dicit hanc eſſe cõmunem ſententiam, idem cõſi. 115. nu. 43. lib. 2. & Ioan. Dilec. de arte teſtand. titu. de acquir. hered. cautè. viii. Couarru. in d. c. poſſeſſor. 3. par. §. 3. Gome. in §. rurſus, colu. 4. ad fin. Inſtit. de acti. Dec. in l. 2. C. qui admit. Galiau. in l. 2. §. & harum, nu. 39. & ibi Alcia. nu. 72. ff. de uerb. oblig. Anto. Rube. conſi. xcvii. Zoan. de reb quotidia. capi. 54 num. 1. & ita Barb. & Gozadi. & Iaſ. in conſil. relatis a Tiraq. d. §. 35. gloſ. 4. nu. 7. Et ſic uides miſeriam iuriſprudentiæ, ex tanta ſcribentium uarietate, non parum Reipub. pernicioſa: horum autem præcipuum fundamentum eſt ex uerbis. leg. omnes. C. de præſcrip. 30. anno. quæ geminatè inquit pleniſſimam ſecuritatem parari ex præſcrip. 40. annor. pleniſſima autem ſecuritas excludere uidetur reſtitutionem in integrum, per ea quæ citant. Quam conſiderationem inquit Curt. ſeni. d. conſi. pen. col. 3. cum magna lætitia vidiſſe, in conſi. Alex. quem aureum Doctorum appellat, immemor quam uariè in hoc loquutus fuerit idem Alex. nec memor illud fundamentum (quod magnificat) fuiſſe Bal. in l. fi. nu. 5. ad fi. C. tex. quib. cauſ. maior. quem refert Areti. ubi hanc partem magis probare uidetur. cõſi. 104. num. 3. & ſeq. Hæc
59 de numero authorũ non ſine improbo labore, de iudicio autem, & electione, uerius puto, ut cõtra præſcriptionem. 40. anno. non admittatur talis reſtitutio, ne offendantur uerba generalia & geminata, ampliſſimæ ſecuritatis. d. l. omnes, maximè cum ea præſcriptio non incipiat contra aliquem, niſi poſt pubertatem, ut in l. ſicut. de præſcrip. 30. anno. & in noſtro tex. in fin. Et ſic longior ſæpe manet quã eius uerba ſonent, unde poſt tantum tempus, pernicioſum eſſet lites ſuſcitare, uetuſtiſſimosq; poſſeſſores
inquie-

inquietare:contra tex.in d.auth.hæc conſtitu. collat.viiii. Idq; mihi maximè comprobari videtur ex deciſione iuris inducentis efficacem præſcriptionem ex lapſu.40.annorũ contra eccleſiam.c.de quarta & c.illud de præſcrip.& authen.de eccleſiaſtic. titu.§. pro temporalibus, coll.6. Sed cõtra Bar.& cõem opin.etiã in præſcriptione.30 annorũ & in lõga pſcriptione,ueriorẽ puto opinionẽ Bal.& paucorum,quos ſupra retuli,ut reſtitutio non detur contra præſcriptionem,quod etiam probat gl.c.auditis, uerb. eccleſ. de in integ.reſt.ad fin. *uerius uidetur, quod contra præſcript. non detur reſtitutio, ne fruſtra, iura, loquentia de præſcriptione, ſint ſtatuta,*& hanc partem magis probare uidetur Couar. iu ad finem.dict.c.poſſeſſor. Pro qua opinione urgẽt multa quæ adducit Ancha.dict.conſi.quibus non ſatisfacit Soci.in dict.§.in hac,nec Fely.in dicto cap.uigilanti,nec alii ſequentes opinionem Bar.Verè enim nimis urget deciſio & ratio.l.fi.C.de præſcrip.long.tempo. ubi apertè ea præſcriptio tam datur contra ignorantem quam contra ſciẽtem: & tex.in auth.malæ fidei.C.de præſcrip.long.temp. quod omnes agnoſcunt, ſed cauillando reſpondent,non ideo negari reſtitutionem,quod infr.reiiciam.Obſtat magis ratio eiuſdem.l.quæ ſtare non uideretur, ſi reſtitutio admittatur,ibi, *nulla ſcientia uel ignorantia expectanda,ne altera dubitationis inextricabilis oriatur occaſio.* Vrget.2.ratio iuris inducentis uſucapionem ad bonum publicum,quod pręferri debet utilitati & cauſæ ſingulorum, ut ſic effectus uſucapionis non reſcindatur ex ignorantia partis, iuxta ea quæ ſup. deduximus.nu.39.& ſeq.3.facit quod uerè inquit Ancha.d.conſi.ſi reſtitutio tunc concedere,inania ferè reddi omnia iura quæ effectũ uſucapionis & præſcriptionis tradunt, contra reg.leg.2.C.commun. de lega.4. vrget quod uidemus in iure noſtro,reſtitutionem dari abſenti uel iuſtè impedito,& de iis cauſis uaria exempla tradi,nunquam uerò de ignorante, mẽtionem fieri,ut patet ex l.1.cum ſequẽtib.ff.ex quibus cauſ. maior.v. fortiſſimè urget ponderatio.l. vnic. C. de uſuca. transfor. quam refert Soci.cauilloſe reſpondens in d.§.in hac col. v. & eam tradit Pariſ.in d.c.vigilanti,uerba enim d.l.in uſucapione

iure

iure completam, nullum recurſum admittunt, ut patet, ibi *nullus ad eas reſeruabatur regreſſus*, & ibi, *neſcientibus dominis* vi. Iuuatur hęc pars ex qualitate & natura rei: ius enim pro conſtanti habet eum contra quem uſucapitur, ignorare, & tamen uſucapionem admitti, ob rationes de quibus ſup. Quę euincunt ne contra tã ſolennem iuris deciſionem reſtitutio detur, idq. ſatis probatur in caſu huius tex. ubi pater omnia facit filio ignorante. & tamen præſcriptio cũ ſuis requiſitis admittitur. vii pro hac parte poſſet noue induci, quod probatur de iure canonico, in d. c. vigilanti, in fi. & alijs locis, ubi ſcribentes fatentur præſcriptionẽ induci contra ignorantẽ, ſed reſpondent quod dabitur reſtitutio ſicut impedito. Quæ cauillatio nõ poteſt ſtare, ſi teneatur opinio eorum qui ſcribũt iure canonico potius nõ currere tẽpus impedito, etiam impedimento facti, nec eſſe neceſſariam reſtitutionem, ut ſup. nu. 47. Ita enim eodem iure canonico ignorãti nõ curreret præſcriptio, nec oportet ſpectare reſtitutionẽ. viii. contra cõem urget ratio, ut uitentur multa abſurda quæ reſultarent ex tali reſtitutione cõtra præſcriptionẽ, maxime longisſimã facillimè enim deduceretur cauſa ignorantiæ, quę etiã iure præſumitur, ſecundũ cõem allegationem. l. uerius ff. de probat. Nec erat uero ſimile quẽ pati rem ſuam uſucapi, ſi id ſciret, quotidie igitur reſcinderetur uſucapio & præſcriptio fruſtratoriaque redderentur oĩa iura tã ſerio tractantia effectũ uſucapio. in infinitũque procedere illa cã ignorantiæ. Quę abſurda ſequuntur neceſſario ex cõmuni opin. ut negare nõ poſſunt eam tenentes, Boer. d. deciſ. Aymon. d. iiii. par. de antiqui. nu. 196. & ſeq. Grat. d. conſi. cxxv. ad fi. lib. i. & conſi. xci. nu. 54. eod. uolu. & Zoane. d. c. liiii. in fin. ix. Probatur hæc opin. arguendo a repugnãtia omnium Docto. in propoſito: ipſi enim dicunt ignorantẽ reſtitui aduerſus ordinariam & longisſimam præſcriptionem. darique quadriennium ad petendam reſtitutionem: illud autẽ quadriennium nunquam incipere contra ignorantes, ſed demum a tempore ſcientiæ, ut notat Bal. in l. falſam. C. ſi ex falſ. inſtrum. & eſt recepta opin. ex Pan. in c. i. in fi. & ibi Fely. nu. 9. de pręſcrip. extollit Alex. conſi.

lxix.

lxix.nu.6 lib.3. & in conſ. lxxxi.in fi.lib.v Bald.d. 3.par. q.xxix.ad fi.Dec.conſ.xxxvi.nu.9.Areti.conſ.15.ad fi. Soci.nep.conſ cxxviii.nu.169.lib.i.Iacobi.a S.Georg.in l. fi. nu.7 C.de temp. in integ. reſtit. Hyppol.ſingu.cccclxxii. Iaſ.in §.rurſus,nu.74.Inſti.de acti.Rubc.conſ.xcviii. nu.3. & alibi ſæpe ſcribentes, ut tradit. Tiraq. d.§.xxxv. gl. iiii. nu.43.& Couarru.ubi ſup. ſecundum quod nec lapſus cē tum annorum,nec immemoriale tempus ſufficeret contra ea quæ dicunt idem Doct.non aduertēs quā ſibi ipſis repugnent.x.impugnatur cōis opin. quia ſecundum prædicta ex cauſa ignorantiæ, ita poſt longiſſimum tempus reſtitueretur quilibet priuatus, ſicut eccleſia,in qua in minore Doct. ipſi inaduertenter dicunt eſſe longiſſimum tēpus præſcriptionis detur reſtitutio; ut per gl. in auth. quas actiones, uerb.excluduntur, & ibi Iaſ.nu.33.eam dicit communem opinionem, & Dec.d.conſil.29 & conſi. cclxxv.ad fin.Soci.nep conſ.lvi.col fi.lib. 2.Roma.conſi. cxxiii.numero 4.Dec.conſi.36.num.9. Affl. in conſtit. Neap.libr.3.rubr.32. in fi. & ſaltim ex cauſa ignorantiæ par ius eſſet priuati & eccleſiæ, ut colligitur ex Aretin. conſi.15.ad fin. Tandem hæc opinio contra Bar.communem magis fundatur reiiciendo reſponſionem,qua utuntur Bart.Alex.Soci.& oēs ad iura clariſſima, quæ habent, præſcriptionē perfici contra ignorantem:maxime d. l. fi. C.de præſcrip long. Ipſi enim reſpondet ex uerbis præciſis & generalibus non excludi reſtitutionem, tanquam remedium extraordinarium,per gl.l.poſtquam liti,uerb.nulla.C de pact.Qui reſpondendi modus non ſolum cauilloſus eſt, legemque uerbis non rebus impoſitam redderet, ſed etiam manifeſte corruit ex uerb.dicta l.omnes. C. de præſcrip.30. anno. Magiſque reiicitur attento quod doctrina gl. in d.l.poſtquam liti. & alia quæ de reſtitutione adduci poſſent, procedunt quando lex loquitur generaliter de aliquo actu, contra quem neminem admittit,tunc enim ea generalitas non excludit reſtitutionem minoris uel aliam in iure expreſſam, quia l. tunc manet utilis & efficax regulariter in omnibus aliis, nec iuris ratio patitur, ut uerba generalia excludant beneficium alibi in

iure

iure ſpecialiter conceſſum, iuxta glo. celebrem in l. tertia. C. de ſilentiar At in dicta. l. fin. & in noſtra materia indiſtinctè appro.atur præſcriptio contra oẽs, etiam ignorantes, & contra eccleſiam, & contra eos qui minores fuerũt & qui olim agere non poterant, cum moderamine tamen ut præſcriptio non incipiat niſi poſt pubertatem, poſtquã agere poteſt is contra quem uſucapitur, ut in noſtro tex. & in aliis de quibus ſupra. Poſt quæ omnia ſi adhuc ex cauillationibus ſcribentium daretur reſtitutio qua reſcinderetur præſcriptio, inania redderentur ipſa iura. quatenus de præſcriptione contra ignorantes loquuntur: non enim omiſſum cẽſeri poteſt id quod ſpecifice exprimitur, & ita retorquetur argumentatio ex glo. dicta l. poſtquam liti. Nec obſtat tex. in dicto paragrapho ſi quis propter l. i. ff. de itin. actu. priua. & alia iura quæ pro communi opi¶nione adducuntur, non enim loquũtur de ignorante, ſed de impedito iuſto impedimento, ut fatetur Soci. in d. §. in hac, numer. 8. ad fin. cui addo quod tex. in dic. §. loquitur tantum de eo qui unico anno iure ſuo non utuntur propter ineuitabile impedimentum, uereque non loquitur in præſcriptione, nec eſt par ratio tam breuis temporis, ad longum uel longiſſimum. In tempore namq; unius anni, uel alio ita breui, ceſſant abſurda & incõmoda quæ reſultarent ſi longi temporis uſucapio reſcinderetur. Ideoque apud ſcribent. receptum uidetur, ut tam modicum tempus ignoranti non currat: quod ex multis tradit Tiraq. d. §. 35. glo. 4. num. 22. Ex his (quorum plura noſtra ſunt) probabilior & Reipu. utilior uidetur opinio contra Bartolum & communem, ut ex cauſa ignorantiæ non detur reſtitutio aduerſus præſcriptionem iure completam, ne aliter inextricabilis cõfuſio odioſaque litium occaſio reſultet, contra d. l. fin. C. de long. temp. præſcrip. & l. fin. ff. de uſuca. pro ſuo, contra tex. notabi. in authen. hæc con-
60 ſtit. col. viii. contra rationem l. vi. ff. de excep. rei iudi. Retenta autem opinione Bart. & communi, ut contra præſcriptionem detur reſtitutio ex cauſa ignorantiæ, reſtringenda eſt aliquibus modis, per Felyn. in d. c. uigilanti, & Balb. in d. q. 29. maxime cum Imo. quem referunt, quod

igno-

ignorantia tunc debet eſſe iuſta & probabilis,& ita Alex. ad Bar.in d.§.ſi quis propter, Alex.& Soci.in d.§. in hac, Pariſ in d.c. uigilanti.nume.6.Boer.d.deciſ. 39. ad fi. & fere oẽs in locis ſup.citatis Roma. & alii quos citat Deci conſ.cclxvi in fi & in l.2.C.qui admit.Præcipuumq; iuſtę ignorãtiæ exemplum traditur in hærede, uel alio ſucceſſore, ſi in hæreditate documenta iuris ſui non extent, ex uulg.l.qui in alterius. ff.de reg.iur.ut per Alex. & Soci. in d.§.in hac,& Afflict.deciſi.37.num.2.Grat.conſ.225. nu. 5.lib.i.alias non excuſaret ignorantia, ſi adhibita diligentia poſſet rei notitia haberi ſecundum Doc. ubi ſupra Aretin.conſi.15 ad fi.plene Tiraq.d.§.35.gl.4.nu.33. facit tex.in l.quibus diebus.ff.de conditio.& demonſtr.Ex quo infertur, ꝙ cum ignorantia hoc caſu debeat eſſe iuſta & probabilis,nõ ſufficiat dubitatio,licet alibi dubius & ignorans æquiparentur.l.fin.C.de condi.indeb.l.fin.§.i. & ibi Bart.C.de furt.bonus tex.in l.ſcriptus.ff.de Carbon.edic.

† Infertur etiam ex ſupra dictis,contra fere oẽs ſupra citatos, quo ad cauſam ignorantiæ non eſſe ſpeciale ius in eo qui minor fuit, cum præſcriptio longi uel longiſſimi tẽporis non perficiatur niſi multo poſt quam is effectus eſt maior.Infertur etiam,communem opinio.tutius procedere,qñ in uſucapione contra ignorantẽ ageretur de actione perſonali: puta alicuius legati uel debiti, cuius notitiã non habuit is cui ſoluendum erat,quia tunc uſucapiẽs uere non habet cauſam ſeu titulum uſucapiendi,nec militat tunc ratio tuẽdi antiquum poſſeſſorem.l.litibus. C. de agric. & cenſit.Multo tutius procedet communis opin.qñ ſoluere debens, non haberet iuſtam ignorandi rationem puta,ſi hæres habens penes ſe teſtamentum:non præſtiterit in eo relicta, tunc enim inique ſe præſcriptione tueretur,neque condemnationem uitaret ob præſumptã malam fidem, ex Panor.conſi.19.ad fin.lib.2.facit l.qui cum tutoribus.§. qui per fallaciam. ff. de tranſactio. Tiraq. §. 35.glo.4.num.29. Ex quo nouè & eleganter ſuſtinebitur glo.penul.in d.l.ſi partem.ff.quemad.ſerui.amit. dum intelligit tex.ibi.qui loquitur in relicto ab hærede præſtando,quod legatarius ignorabat:unde nimirum ſi in ea ſpecie

cie

cie ius legatarij ſaltem reſtitutione ſeruetur, quod Doct. non aduertunt. Tandem ex ſupra dictis infero neminem ex ſcriben. rectè accepiſſe gl. quam pro communi opin. ci-
§ tant (ut) in l. ſecunda, in fi. C. de iure emphyte. dum excuſat hęredem emphyteotæ, qui iuſte ignorans qualitatem rei, nõ ſoluit debitam penſionem, id enim proprie nõ eſt reſtituere contra præſcriptionẽ. Nec tunc militat præcipua ratio inquietandi uetuſtos poſſeſſores, cum idẽ hæres poſsideat nec offenditur ratio. l. prima, ff. de uſucap. & l. fina. ff. de uſucap. pro ſuo, ſatisq. eſt hęres emphyteotæ poſtquam nouerit rei qualitatem, præteritas penſiones ſoluat, in qua gloſ. eſt communiter approbata, ſecundum Iaſ ibi nume. 184. & dicta l. cum filius §. in hac, numero 7. ff. de uerb. oblig. & ibi Alex. & Areti. conſilio ciiii. uol. i. Et de his hactenus ad deciſionem huius authen.

SVMARIVM.

1 *Ex hac l. ij colligitur ampliatio ad l. 1 ſup. eodem.*

2 *Ex eadem l. declaratur prohibitio alienationis, ut hypothecam comprehendat.*

3 *Expenditur litera ad aliud, quod tractatur in l. 1.*

4 *Ex litera agente de ſucceſſione ex teſtamento, & ab inteſtato aliqua inferuntur.*

5 *Agitur de intellectu. l. iij. §. de illo. ff. pro ſocio & l. lege obuenire ff. de uerborum ſignifi.*

6 *Reijciuntur ſcriptæ interpretationes ad ea iura, probaturque contra Alcia. Bud. & plures, non eſſe differentiam inter iuſtam & legitimam hæreditatem, uſque ad nu. 8.*

9 *Infertur ad utilem q. de emphyteoſi accepta pro ſe & ſuis hæredibus, uel pro ſe & legitimis & nu. 10. & adducuntur alia utilia in ſimili, uſque ad nume. 12.*

HÆC l. ij. ampliat deciſionem. l. i. ut ibi dixi in j. par. nume. 68. probat enim, quod ibi ſtatuebatur in bonis a matre uenientibus, locum habere in bonis uenientibus ab auo uel auia pro auo uel pro auia, lineæ maternæ, ut in eius pater pater ſolũ uſumfructũ habeat, alienare,

re,autem nequeat. Quæ extenſio tempore huius. l. neceſſaria erat ſecundum Bald.& alios hic, quod latius probaui in d.loco, ubi etiã ex l. alia deduxi pro recepta ſenten
2 tia contra aliquos. Ex litera huius.l. ibi, *alteri obligare*, colligo, hic expreſſim probari quod trado, in tertia parte l. primæ.nu.18.dum iura prohibent, ne pater alienet aduẽtitia filiorum, uerbo alienationis, compr i hendi pignus & hypothecam, ut ſic propoſito ceſſent, qu e antiqui & nouiores cõtrouertunt ex l.in quorum, ff de pignor. cum
3 l.fi.C.de rebus alien. Colligo etiam ex litera huius. l.ibi, *donatione, uel alio titulo largitionis*, hic aperte probari, quod contra aliquos annotaui in tertia part.l.i.fol.128.uerſ.in fertur.29. uere & proprie libertatem donationem appellari, quæ liberis, ſeu deſcendentibus fit, nec minus donationẽ appellari eo quod ſucceſſio bonorũ neceſſario eis a lege poſt mortem donantis deferatur, quod ibi elegan-
4 ter tractatur. Habet etiam hæc l. non eſſe in propoſito differentiam inter ſucceſſionem ex teſtamento, uel ab inteſtato. Ex quo ornatus & utilitatis gratia infero ad intellectum & cõciliationẽ tex. in l. lege obuenire. cxx. ff. de uerb ſigni.cum l.iii.§.de illo.ff pro ſocio, in quibus cõciliandis torquentur ſcriben. Vlpianus enim inquit, *lege obuenire hæreditatem non improprie quis dixerit etiam eam quæ ex teſtamento defertur, quia lege.iij. tab. teſtamentariæ hæreditates confirmantur* Pau.autem in d. §. de illo. ſpeciem proponit, in hæc uerba: *de illo quæritur: ſi ita ſocietas coita ſit, ut ſi qua iuſta hæreditas alterutri obuenerit, communis ſit, quæ ſit iuſta hæreditas, utrum quæ iure legitimo obuenit, an etiam quæ ex teſtamento? Et probabilius eſt ad legitimam hæreditatem tantum hoc pertinere.* gl.autem.in d.l lege obuenire, ſcribit, ibi regulam, in d §. particularem cauſam tradi, quę interpretatio nullius momenti eſt quum difficultatem non tollat. nec exprimat cur deciſio. d. §. deuiare uideatur à regula dictæ.l. Iaſ uero Deciſ. Curt. & nouiſſimè Cagnol. nimis circa ea iura laborant in le.unica. C. quando non peten. par. de quo etiam agunt Alc. & Bellon. alijque ſtatim ci-
5 tandi. Alber.autem in dict.l. lege obuenire, diſtinguit inter diſpoſitionem legis, & hominis ut in priori procedat
regu.

regu; dict. l. & legitima uel iuſta hæreditas dicatur etiam ex teſtamento, in ſecunda ſtrictius intelligatur de ea, quæ tantum ab inteſtato defertur, & ita procedat deciſio ad §. quod ſequitur Iaſ. in d l. unica. nume. 8. Sed Deci. ibi in vtraque lectu. acriter hoc impugnat. & Alcia. in dicta. l. lege obueniri. & lib. iiii. Par. ad. capit. ſeptimo. crebrius autem intelligunt & conciliāt ſcribent. ut Vlpian. in dict. l. loquatur ſecundum latiorem, ſignificationem & quaſi per extenſionem. Pau. autem in dict. §. loquatur magis ſecundum propriam & ſtrictam ſignificationem, ut per Deci. Cur. in dicta. l. unica, & ibi hoc dicit receptius Hiero. Cagno. & Bellon. lib. tertio, ſupputa. capite. vii. quod tradūt Bar. & Fulgo. in d. §. de illo, & ante eos omnes notauit gl. (quam omittunt) in l. legitimam viii. ff. de petitio. hære ditat. ex quo poſſet magis impugnari differentia Alber. & Iaſ. inter diſpoſitionē legis & hominis. uerba enim legis magis accipienda uideretur ſecundum propriam ſignificationem uerba autē homnis facilius trahuntur ad abuſiuam ſignificationem. l. non aliter. §. primo. ff. de legatis tertio. Ego puto uerum quod glo. Bar. & communis traditio habet, ut in d §. de illo, deciſio conſonet propriæ ſignificationi, nec tam proprie iuſtam uel legitimam hæreditatem apellari ex teſtamento, nec obſtat quod alibi obiiciunt ex uerbis Vlpia. in dicta l. ibi, *non propria*. cui obiectioni ſatisfaciunt Deci. Curt. & Cagno. ultra quos obſeruari poteſt ex multis legibus illius titu. de uerbo. ſignifi. ibi non ſemper tradi propriam ſtrictamque ſignificationem, quod in ſpecie probaui in auth. præceden. ad l. alie-

¶ nationis uerbum. ff. eodem. Sed illa communis reſolutio (uerum continens) non tollit difficultatē, nec aperit cur Vlpia. Pau. in eadem quæſtionem uerborum diuerſimode reſpondeant, adhuc enim manet hæſitatio cur aliter iuxta latiorem ſignificationem, alter, iuxta magis pro-

6 priam reſpōdeat. Vnde Alci. in d. l. & d. c. putat longe aliter ea iura intelligenda, & ſcribentes ex imperitia linguæ latinę non percipiſſe ſenſum iurecōſultorum in dictis locis, reſoluit igitur, differentiam eſſe inter iuſtam, & legitimam hæreditatem, & Paulus in d. §. tantum agere de iu-

citur, quæ ſolo reſcripto principis uxor fit, refragante lege,& diſſuadente honeſtate, ut patet ex l. ſi ſenatori. 30. ff. de rit. nupt. Sic in iure noſtro iuſtum appellatur, quod extrinſecus formam ſolennẽ habet, licet ob iniquitatẽ reſcindi poſſit. l. ſi ciues. C. de appell. Et ita neceſſario accipitur apud I.C. in l. i ff. de teſtam. & in l. iuſtè poſſidet. ff. de acq. poſſeſ. de quo uerbo alia tradit Mantua enchyrid. cap. cexlix. Sed interpretatio Alcia. Bud. & aliorum manifeſtè confunditur ex eodem §. de illo: cuius uerba ſi aduertiſſent, nunquam eam interpretationẽ ſcriptam reliquiſ-
¶ ſent, ex uerbis. n. illius tex. ſup. relatis conſtat, quæſtionẽ uel caſum proponi per uerbum, *iuſta*, & dubitari quæ tunc dicatur iuſta hæreditas: I.C. uero reſpondere ea uerba excludere ſucceſsionem ex teſtamento, ad ſolamq; legitimã hæreditatem pertinere. Et ſic patet ibidem omnino æquari iuſtam & legitimam hæreditatem, & manifeſte ſignificari, idẽ reſpõdendum ſi conuẽtio ibi fuiſſet de legitima hæreditate communicanda, quod ſentit Deci. conſ. 258. nume. 8. colligitur ex Bar. & aliis in l. 3. ff. de lega. i. ſentit Iacobi. a S. Georg. in l. ſi arrogator, nu. 11. ff. de adoptio. Et ita reiicitur interpretatio Alci. Bud. Ripæ, Coſtal. quã etiam probabat Hubertin. in l. fin. nume. 152. C. de edict. diu. Adri. toll. Nec teneri poteſt alia interpretatio Hubertin. Zuchar. in d. l. fin. C. de edict. diu. Adri. toll. nume. 150: dum intelligebat dict. §. de illo, ſpecialiter procedere in contractibus, quod ridiculum uidetur, cum in cõuentionibus frequentius eadem interpretatio ſumatur, quæ ſumitur in aliis diſpoſitionibus. Nec erat diuinandũ quod traditio Vlpiani in d. l. lege obuenire, ſcripta fuerit non pro contractibus, ſed pro aliis diſpoſitionibus, quod
7 magis ſuadetur & conuincitur ex ſtatim dicẽdis. Reiectis igitur ſcriptis hucuſque interpretationibus, uerius intelligendum uidetur, nullam eſſe contrarietatem in illis iu-
¶ rib. Vlpianumq; in dicta. l. tantum loqui delatiori ſignificatione uerbi, quaſi inter peritos ita poſſint accipi uerba illa, *iuſta uel legitima hæreditas*, non uero ut inde inferatur ad deciſionem cauſarum, de qua re agit Paul. in d §. Sic enim uidemus apud Vlpia. nomẽ filiarum ſine dubio in

poſthumas cadere, ut in l.nomen filiarum.clxiii. ff.de uer bo.ſign.Hoc autem quoad uim uerbi, cæterum in deciſio ne caſus occurrentis, in relicto filiabus regulariter non compræhendi poſthumas,tradit idem Vlpia. in l.qui filia bus, ſecundum communem intellectum.ff.de leg.i. Quo genericè pręmiſſo, magis in ſpecie ad ea iura dicendum eſt, uerum eſſe quod magis cōiter tradunt gl.& Doct.ubi ſupra ex ſtricta & magis propria ſignificatione, legitimã uel iuſtam hæreditatem intelligi, quæ a ſola lege ab inte ſtato defertur, latiori autem ſignificatione, & qua extēſiuè legitimã hæreditatem dici ex teſtamento,ut bene probat Dec.Cur.& Bellon. ubi ſupra maximè ex ratione Vlpia.in d.l.arguentis a confirmatione legis.Quo ſignificat ſucceſſionem teſtamentariam nō immediatè, nec omnino propriè a lege deſcēdere,ſed tm̃ ab ea confirmatã fuiſſe: iuxta.l.uerbis.120.ff.de uerb.ſignifi.de qua agunt repe ten.in rub.ff.de lega.i.Poſſetque ea confirmatio legis no uæ expendi, ad id quod tradit gl. in l. illa inſtitutio.32. ff.de hære.inſtit. ut ſcilicet neceſſaria fuerit confirmatio ſucceſſionis teſtamentariæ,quia de rigore, diſpoſitio teſtatoris irrita uidebatur, cum de bonis diſponat, conferēdo uoluntatem ad tempus inhabile,nempe poſt mortem, quo iam nullum ius in bonis habere poteſt:tradunt Iaſ.& Dec.in rub.C. qui teſta. fac poſſ. quod authoritate Ezechiel. (quem malè citat) probat Loriot.de aditione, axiom.vii.de quo aliter Vigl.in §.ſed prædicta,nume.12.Inſtitu.de teſtam.Ad Paulum in dicto §.de illo, uerus ſenſus colligitur,eo quod ex uerbis conuentionis apertè ſignificabatur,contrahentes noluiſſe,ut omnis hæreditas cōis eſſet. Si enim id uoluiſſent, conueniſſent per uerba uniuerſalia,*omnis uel quæcunque hæreditas* uel ſaltem per infinita, *ut hęreditas alterutri obueniens communicetur.* Contrahendo autem per uerba illa qualificata, *iuſta uel legitima hęreditas*, plane ſignificant,non omnem hæreditatem communicandam,ſed eam tm̃ cui qualitas illa iuſtæ uel legitimæ hæreditatis cōgrueret, iuxta reg.uulg.l.cum prætor.ff. de iudi.cap.non ne,de pręſump.Ideo in d §.I.C.memor eiuſdem traditionis. quę habetur. in d.l.lege obuenire, inde

ſu-

ſumit rationẽ dubitandi, qua non obſtante reſpondet in ea ſpecie, conuentionem intelligi tantum de hæreditate legitima ſeu ab inteſtato. Quia licet ex vi uerborum poſſet compræhendi hæreditas ex teſtamento, præualere in contrarium debet uero ſimilis mens contrahentium col lecta ex qualitate conuentionis, ut proximè colligendũ oſtendimus. Quod ẽt comprobatur, quia cum ex conuentione conſtabat, contrahentes a communicatione aliquã hæreditatem excludere uoluiſſe, neceſſarius fuit ex pro priori ſignificatione uerborum excludere hæreditatem teſtamẽtariam, quæ non tam proprie, nec immediate a lege eſt Nec ſolum ex hoc iuſtificatur deciſio. d. §. ſed ẽt ex frequentiſsimo iuris uſu, quo ſæpiſsime uidemus legitimã hęreditatẽ accipi tñ pro ea quæ defertur ab inteſtato, & ubique proponi ut diuerſam a ſucceſsione ex teſtamẽto: ut tradit Caſt in l. ſi ita quis. § ea lege, ad ſi ff. de uerb. obl. patetque ex innumeris ius locis. ff. & C. de ſuis & legit. hæred. ff. & C. de teſtam. & legit. tutel. ex l illud. 76. ff. de acqnir. hæred. ex l. ſi quis ita hæres inſtituatur, ſi legiti mus. 82. ff. de hæred. inſtit. ex l. qui fundum 86. §. qui filios ff. ad leg. Falcid. ex l. mater. decedens. ff. de inoff. teſtam. ex l. in arenam. C. de inoffi. teſtam. Idemq; colligitur ex Cornel. Tacit. li. xviii. pagi. mihi. cccclxxix. ubi ſucceſſionem ex teſtam. ut diuerſam ponit a legitima ſucceſſione. Prudẽtiſſimè igitur I. C. in d. §. de illo. ad quæſtionẽ reſpondet ex magis propria ſignific. uerborũ, ex uero ſimi li mente contrahentiũ, ex uſu iuris. quo inualuit ea uerba tñ accipi pro hæreditate ab inteſtato. Inde enim aptiſsimè colligitur mens loquentium, iuxta tex. notab. in l. in conuẽtionibus. ccxix. ff. de uerb. ſign. & uulgatem regu. l. librorum. l. § quod tñ Caſsius. ff. de lega. iii. Multa enim ex ui uerborum poſſunt cõpræhendi, quę excluduntur ob defectũ intentionis, ut probat tex. & ibi Bart. in l. Quintus xxix. §. i. ff. de aur. & argen. lega. l. ſi quis ita 16. § ſi quis cũ ff. de teſtam. tutel. ibi, *quia de ipſo non ſenſiſſet*, & ibi, *licet nomen filiorũ ipſum nõ admittat*. Hæc ſunt quæ magis probãda exiſtimaui ad ea iura. Eſt aũt notabilis deciſio. d. §. de il lo: ſecundum Bald. ibi, melior de iure ſecundum Iaſ. in

d.l.unic.n.4.C.qñ.nõ peten.par.& Benedict.in c.Raynucius, uerb. & uxorem nomine, nume.74. plures enim cõtrarium eo caſu reſponderent. Et fortaſſe ſi talis conuentio hodie uulgari ſermone fieret, contrarium iudicaretur ex uſu loquendi,qui præualet,ut ſupra.conſtat.n.inter homines legitimam uel iuſtam hæreditatem nõ diſtingui ex cauſa teſtati uel inteſtati,ſed accipi pro ea quæ abſq; fraude defertur,quod uulgo,de bono titulo,appellatur. Vnde ſecundum loquendi uſum,quem iura obſeruari iubent,uideretur abſq; offenſione Iureconſulti in d.§.de illo, iudicandum,ut in tali ſpecie hodie compræhẽdatur quęcũq; hæreditas etiam ex teſtamento ſine fraude obueniens.Decifio autem.d.§.de illo,eleganter intelligitur ex Bar. in l. 3.nu.2.ff.de lega.i.ut legitima uel iuſta hæreditas in ea conuentione,intelligatur etiamteſtamentaria,quando in teſtamento uocantur qui ab inteſtato ſucceſſuri erãt,quæ ſententia receptior eſt ſecundũ Alex. & Iaſ. ibi,quicquid refragentur Aret. & alii, & cum Bar. Deci.& Curt.in d.l. unic.Et pro Bar.urget gl.in l.pater.xxxvi.§ Iulius.ff.de lega.iii.recepta ut per Iaſ. in §.diui,in prima lectu.nu. 102. ff.de lega.i.Solet aliud colligi ex d.§.de illo, ad limitandam regu. prohibentem pactum de hæreditate uiuentis. ut per Dec. & purpur.latius Cagno. in l.fi.ex nu.53.C.de
9 pact Ex prædictis autem infertur Iaſ.Dec.Curt.in d. l. unic.C.quan.non peten.par. & nouiores.ubi ſup. ad q. emphyteoſis conceſſę alicui pro ſe & legitimis hæredibus. Conſuluit enim Alex.Imo.tunc uenire proximiores quibus ſucceſſio defertur ab inteſtato,quaſi nullo modo admittantur extranei ex teſtamento,ut per eum cõſi.lvi.nu. 4.lib.2.ubi principaliter citat d.§. de illo. Et cum Alex.eſt Iaſ.in d.l.unic.nu.5.& ibidem Curt.qui,nu.11.ad fin.eam dicit communem ſententiam,ſequitur Benedict. d.uerb. & uxorem,nu.75.& Dec.conſi.32.num. 2. & conſulendo Soci.quem refert Ripa in l.ex facto.§ fin.nu.10.ff. ad Trebel. ubi ipſe dubitat.Contrarium autem probat Alci.in d. l.lege obuenire.ff.de uerb.ſign. & d.li. paradox.ca.vii.neminem citans. & cum eo Coſtal. in annotat. ad pandect. pag.cccv.idem ſcripſit. Deci.in d.l.unic. in utraq; lect. Et
ſic

ſic uariant prædicti patres, alij admittentes tantũ uenien tes ab inteſtato. alij quoſcunque inſtitutos: Cagnol. autẽ in d.l.unic.col.iii.durius ſcribit eo caſu non uenire extra neos inſtitutos, quia legitimi non ſunt, nec eis uerba conceſſionis congruunt, nec etiam uenire proximiores conſanguneos: quia licet legitimi dicantur ex qualitate uerborum hæres, tamen non ſunt cum alii ex teſtamento uocantur, iuxta reg.l.quandiu,§.i.ff.de acquir.hære. quod ſcripſiſſe uidetur Cagnol. ex eo quod alibi tradunt ſcrib. in conceſſione ſub illis uerbis exigi, ut deſcendentes uel legitimi debeant ſimul hæredes eſſe, nec aliter emphyteoſim uel feudum ita conceſſum admittantur ſecũdum Barto.in l.iii.§.ſi liberi.ff.de oper.libert. Paul.& alios, in l.apud Iulianum.§. ſi quis alicui,ff.de lega. i. dixi late ſupra in tertia parte l.i.ex numero. 85. cum multis ſequen. Quo etiam argum.Dec. recedit ab opinione Alex. agnoſcens non poſſe admitti proximiorẽ qui ab inteſtato ſuccederet, cum facto teſtamento alius hæres ſit, Dec.tamen in ea ſpecie excludens legitimum, admittit inſtitutum, contra Alexan.Cagno.autem utrumque excludit, contra

10 omnes. Ego autem puto huic argumentationi Deci. & ¶ Cagno.bene ſatisfacere Curt.in d l.unic.num.11.Quando enim ex qualitate cõceſſionis in feudo uel emphyteo ſi requiritur, uel legitimus ſucceſſor ſit hæres, intelligitur ne ſi inſtituatur, repudiare poſſit hæreditatem & feudum uel emphyteoſim accipere. Si autem alius inſtituitur, tũc quia per eum non ſtat, non excluditur a feudo uel emphyteoſi, ſecũdum Bal.& Afflict.in c.j.an agna. uel fil.Bal.in l.iij.col.ii.C.de fidei commiſ.Deci.conſi ccviij.in fin.Syluan.conſil.lij.nu. 13.Iacob.de feud. uerb.*ita quod ipſi*, numero 5.Anton. Capyt. deciſ. lxiiii. numero 7. & deciſio. xcix.numero ſecundo, quę opinio utilis eſt, & æquitatem habet ut nullo pacto teneatur, quod dure ſcribebat Ca-

¶ gnol.excludens legitimo & inſtitutos. Sed in ea quæſtione opinio Dec.in d.l. uni & Alcia. in dictis locis, uidetur regulariter probabilior, ut in emphyteoſi ita cõceſſa, legitimi hæredes intelligantur ex teſtamento, cum affectio ex perſona accipientis, non concedentis tunc inſpiciatur. Ut

get etiam, nam cum in ea ſpecie non agatur de conſeruanda familia. ſatis eſt de iis hæredibus intelligere, quos primus acquirens uel ſucceſſor ſibi hęredes elegerit. Namque & iuris reg. qua omnis cõtrahens hæredibus ſuis conſule recenſetur. l. ſi pactum, in finali. ff. de probationibus, præcipuè uiget in hęredibus ex teſtamento, ſecundũ ſcribent. ubique, quorum aliquot in ſpecie citamus numero ſequeni. Iuuaretur nimis hæc opinio ex uſu loquendi; maxime in ſermone uulgari, ex quo colligitur intentio agentis & deciſio iuris, ut ſupra expendi. num. 8. & infra num. 12. Diuerſum autem dicendum erit ubi concedens ſpeciali affectione familiæ accipientis conſulere uoluit, uel ubi teſtatori de conſeruanda familia cogitauit: tunc enim uigebit opinio Alex. ut conſanguinei proximiores, nõ alii inſtituti admittantur. quod fatetur Alcia. in dicta l. lege
11 obuenire. Hodie autem apud Luſitanos lege Regia, libro iiii. titulo ſexageſimo ſecundo in principio. & in §. 2. pulchre deciditur, in emphyteoſi conceſſa alicui pro ſe & eo quem nominauerit, nulla ſequuta nominatione, uenire indiſtincte inſtitutos hæredes. etiam extraneos, quã ex generali nomine hæredum, ſpecialiter ad emphyteoſim nominati cenſeantur. Ab inteſtato autem nõ indiſtinctè omnes tunc ibi admittãtur, ſed tantum deſcendentes vel aſcendentes quibus deficientibus, emphyteoſis ad dominum reuertetur, quod aliqualiter deuiat a communi traditione ſcribentium, qui indiſtinctè admittunt omnem hæredem ex teſtamento uel ab inteſtato Docto. par l. iiii. C. de contrahen. ſtipu. Alex. conſi. ccxxxii. n. 3. libr. 6. Iaſ. in l. ſtipulatio iſta, §. ſi quis ita, n. 2. ff. de uerb. oblig. Soci. in l. i. §. per procuratorem, nu. 5. ff. de acquir. poſſeſ. Deci. conſ. ccccccxliii. n. 3. Hippol. Singul. ccccclxxx. poſt Bal. in
12 l. i. in fin. ff. de pact. Pro opinione etiam Dec. dum in d. q. magis admittit hæredes ex teſtamento, facit de iure communi, quod tradunt plures in ſimili ſpecie emphyteoſis cõceſſæ alicui pro ſe & ſuis hæredibus: ueniunt enim quicunque ex teſtamento uocati, uel ab inteſtato proximiores. Nec ea uerba, *ſuis hæredibus*, referuntur ad qualificatos illos hæredes ſuos, de quibus in l. in ſuis ff. de liber. & poſthu.

ſtho.& §.ſui,Inſtitu de hæred. & quali. & differ. ut tradit Alex.in l.quod.dicitur,nu.29 ff de uerb.oblig.Alex.conſ. 26.lib.5. Dec.in cap. in præſentia, numero 48.de probat. Id autem principaliter fundatur ex communi uſu loquendi,quo ſui hæredes intelliguntur pro quibuſcunque ex teſtamento,uel ab inteſtato in bona ſuccedentibus,non ſpectata qualitate illa ſuitatis, ut benè tradit Guido Papa, quæſtione ccccccxlviii.& dixi ſupra in iii.part.l. prima.nu. 89 Non ergo tunc intelligitur de ſolis conſanguineis,ſeu hæredibus iure ſanguinis. Vt caueas ab Aemil. Ferret. conſ.3.num.v.uerſi.ſed ſi de ſuceſſione. Hoc autem probatur d.lege, Regia,libr.4.titu. ſecundo.§. fin. iuncta alia lege (ad quam ſe refert) eodem lib. titu. lxxvii §. penul. vbi in emphyteoſi pro ſe & ſuis hæredibus, ueniunt qui cum effectu hęredes ſunt, ex teſtamento vel ab inteſtato. Dum autem leges illæ loquuntur de conceſſione emphyteoſis pro ſe & hæredibus,& ſucceſſoribus, memorandum eſt quod ſcribit Ioã.Imo.in d.l.quod dicitur,col.x.nu.14. ff.de uerb. oblig. Non obſtante ea geminatione uerborũ nõ cõpræhendi particulares ſucceſſores, ſed tantum uniuerſales, ſint iure ciuili ſiue prætorio ſuccedentes: & ita Alex.in l.quędam.§.nihil,& ibi Iaſ.nu.4.ff. de edend. Deci.conſi.ccviii.num.7.Rip. lib.2.reſponſ. cap.29.num.17. Curt.ſen. conſil.82. ſeu conſil. penul.col.4. Quod plures intelligunt,niſi addatur ſignum vniuerſale *quibuſcunque*, ut tunc ueniant particulares ſucceſſores, Alex.in d. quod dicitur, nu.26.Iaſ.in d.§.nihil, num.4 Alex.in l.ſtipulatio iſta.§. ſicut autem, nu.6.ff.de uerb.oblig.Iaſ.in l. 2. nume. 198.C.de iur.emphyt.Sed eſt opinio Imo.uera eſt,hæc limitatio dubio nõ caret, nec enim dictio uniuerſalis ita mutat rei naturam.ut tradit Iacobi.a S.Georg. de feudis, uerbo, & *quibuſcunque hæredibus*, late Tiraq. de retrac. ligna.§.1.gl.7.nu.27.Et pro hac parte urget tex.ad.quẽ nõ aduertit Alex.in d §.ſicut autem.l. ſtipulatio iſta:ubi uerbum, *quicunque ſucceßores*, non cõprehendit particulares,
13 ſecundũ gl.& omnes ibi,ex iuris principiis conducunt nimis quæ ſcripſi ſupra in rub. ad fi.1.par. Dixi proxime non carere ſcrupulo limitationem Alex. & aliorum, ſi opinio Ioan.

Ioan.Imo.uera eſt. Ego enim eam ueram non puto. Sed magis crederem, in cõceſſione facta alicui & hæredibus & ſucceſſoribus regulariter (niſi aliud impediat nõ exclu di particulares ſucceſſores, aut idem ſatis probat tex. (ad quẽ aduerti non ſolet) in l. in conuentionibus.219.ff.de uerbo. ſig.id iuuatur etiã, quia tunc non agitur de conſeruanda familia cõcedentis, uel accipientis, nec uertitur ullũ incõmodum domini,cui a quocunque ſucceſſore penſio ſoluenda eſt, nec ei admittitur aliquid ex iis quæ ſibi competunt ex l.ſi C. de iur. emphy. nec obſtant iura quæ in cõtrarium adduci ſolent,quia loquuntur,ubi qualitas rei aliud ſuadet, uel ubi agitur de conueniendo ſucceſſore, : actio enim non datur contra particularem, ſecundum iuris regulas, ſed de his alibi latius.

SVMARIVM.

1 *Diuiditur & colligitur principalis concluſio huius l. & nume.2.*

3 *Aſſignatur ratio ſpecialitatis ad deciſionem huius l.*

4 *Oſtenditur, lapſos fuiſſe aliquos in allegatione huius.l.nu.5.*

6 *Colligitur altera concluſio memorabilior ex hac lege,& nu.7.*

8 *Agitur de glo.l.3.C.de uſufruc.*

9 *Suſtinetur glo.hic contra plures.*

10 *Colligitur alia concluſio, & inferuntur aliqua memoratu digna.& numero 11.*

12 *Aſſeritur uſus contrarius principali deciſioni huius.l.*

13 *Traditur aliud ad literam huius.l.*

14 *Explicatur aliud contra Cyn & Pet.& Soci nep.*

15 *Aſſeritur aliud non negligendum, ut deciſio huius.l. non cenſeatur correcta nouiori iure.*

16 *Tangitur & omittitur illatio ſcriben.ad quæſtio.celebrem.*

17 *Infertur ad l.filius ff.de ſuis & legiti.hæred.contra Alcia.& nume 18.*

19 *Infertur ex uerbis ex huius.l ad articulum notabilem & quotidianum,& explicantur aliqua utilia.*

20 *Limitatur quod lex hæc dicit,& agitur de l.fi.C.de natur. liber. & nume.21.& 22.*

23 *Traditur fauor filiorum primi gradus.*

Infertur

24 *Infertur ex uerbis huius l. ad caſum memorabilem: & explicantur aliqua utilia ex ſcribentibus ad l.i.C.de condi. in ſer. & l. cum accutiſſimi. C.de fideicom. & nu.25. & 26.*

27 *Probatur noua opinio contra ſcrib. in re magni ponderis.*

28 *Traditur alia illatio ſcriben. ex uerbis huius l.*

29 *Infertur a d.l.i.uerſi. ultim.ff.de iure immuni. & traduntur aliqua utilia uſque ad nume. 34.*

1 Leg. hæc Theod.& Valēti.longā literam habet, ſecundum Fulg. & uno uerbo dici potuit quod multis eius lineis cōtinentur, vt aduertit gl.hic, uerb.in nepotibus. Principalis autem deci. huius.l. ſing. eſt ſecūdū Cy.Bar.Bal.Pau.Ful.Cor.hic. habet enim caſum nouū in quo patri & auo acquiritur p filios uel nepotes emācipatos,& ita hūc tex.extollit Rauē. in alphab. iuris fol. 14.litera b. & dicit ſingu.Ang. in authen.itaq; ſup.tit.i.poſſet autem.l.hęc in plures partes diuidi iuxta lōgitudinem literę, ſed iuditio meo attenta eius ſubſtantia,cōmoda diuiſio erit in duas partes, ut poſt primam,altera incipiat in uerſ.*quod ſi nepotes*. ubi ponitur mirabilis deciſio, cui magis refragari uidentur iuris regulæ, mirūq; eſt ſcribent. ferè nunquā aduertiſſe ad deciſionē. d.uerſi.
2 ut infr. Singularem hanc.l.appellant ſcrib.eo ꝙ in eius deciſione citra ius patriæ poteſtatis liberi aliquid acquirunt patri uel auo,cum ex iuris regulis contrariū aſſeuerandū foret.l.i.ff.ſi quis a pat. fuer. manumiſ. Caſus autem ſeu ſpecies huius.l.eſt,qn̄ decedit uxor marito ſuperſtite:tunc enim ſi etiā ſuperſint filii uel nepotes emancipati a patre uel auo in uita uxoris.matris uel aliæ eorum, ſtatuit hæc. l.ut patri uel auo acquiritur pro uirili portio uſusfructus. Non habebit igitur portionē proprietatis, ſed repræſentabit perſonam deſcendentis, ut cum liberis iudicetur
3 quaſi unus ex illis ad uirilem portionem in uſufructu. Id autē ſpeciale eſt ſecundū gl.uerb.præſcripta,ſecūdū Fabr. & oēs hic,eo ꝙ in hac ſpecie agitur de bonis uxoris ipſius patris uel aui, cui ea uirilis portio uſusfructus acquiritur, quod probat tex.ibi, *poſtea mater* & ibi, *ſin uero mulier et ibi*

mari-

maritus defunctæ, & magis ibi, *ut maritus qui uxore mortua*. Quæ ſpecialitas ratioñe habet ſecundum gl.d.uerb. præſcripta, & Bal.nu.4 Pau.nu.1.quia in illis bonis is pater, uel auus maritusq; defunctæ, conſtante matrimonio dominus cenſebatur, iuxta l. doce ancillã. C. de rei uendica. Facit etiam iuris ratioq; reſpectũ habet ad honorem matrimonij bene tran acti.l.vnũ ex familia.§ fi.ff. de leg. 2.
4 not.Bal.in c.iurauit ad fi.de proba. Errant igitur qui hãc l.citant generaliter ad omnia aduentitia, cum ſpecialiter procedat in bonis quæ vir aliquado ut dominus poſſidebat ratione matrimonij.Vnde cauendũ erit a Roma. generaliter hãc l.intelligẽte, & eam ut ſingu. cõmendante, notab.cxlvii. Hinc etiã patet longe differre deciſionẽ huius l.a nouiori deciſione.§ cum aũt, l.cum oportet, inf.tit. quãuis gl.hic uerb.præmiũ:& Alber.ibi, hos caſus æquare uideãtur.Differentia aũt eſt, quia ibi generaliter agitur de omnibus aduẽtitiis, hic de unica tantũ ſpecie proxime dicta. Ibi etiam agitur de aduẽtitiis acquiſitis ante emancipationẽ filii uel nepotis, in quibus ibi reſeruatur medietas uſusfructus parenti emancipanti hic uero agitur de aduentitiis maternis delatis poſt emancipationem ibi etiam ſemper medietas obſeruatur, his uirilis portio, pro numero liberorũ, inter quos parens ipſe quo ad eum
5 effectũ, cõnumeratur. Ex predicta declaratione ad rõnẽ huius l. conſequitur, eius deciſionẽ non fundari principaliter ex beneficio emancipationis a parẽte in liberos collato, ſed magis in ſolatiũ amiſſæ uxoris, & ne omnino priuetur his bonis, quæ modo ut dominus poſſidebat, idque ſignificat text.poſt princi.ibi, *quoniam omni cõmodum deſtruitur*, quod euidenter oſtenditur ex eadem l.uerſ. *quod ſi nepotes*, ubi idẽ diſponit de nepotibus quos auus non emancipauit nec habuit unquam ſub poteſtate, ut ſtatim explicabo. Et conſequenter lapſi uidentur fere omnes ſcribentes hic, & alibi ſummantes, intelligentes & allegantes hanc l. quaſi ſolũ loquatur de remunerando parente, ob beneficium emancipationis, totamq; uim ipſi emancipationis tribuentes, Cum ex litera conſtet, idẽ tribui auo ex nepotibus quos nunquam habuit in poteſtate. Mirabilis
vt

ut dixi, magisq; notãda eſt deciſio huius l.in d.uer. *quod ſi nepotes.* ubi prima deciſio de liberis emancipatis, & ſic in quos parens beneficiũ cõtulit, ampliatur ad nepotes filio emancipato poſt emancipationem natos, & ſic qui nunquam fuerunt ſub poteſtate aui: & conſequenter beneficium emancipationis ab eo conſequi non poterant. Sed quod longè maius eũ, idẽ diſponit tex.in eo uer.in nepotibus ex filia qui nec fuerunt, nec extitiſſe potuerunt ſub poteſtate aui, utpote qui familiam patris non matris ſequantur, ſecundum iuris principia, quod rarisſimè notatur. Aduertit tamen Corn. meritoq; in hoc dicit tex. eſſe
7 mirabilẽ. Infertur igitur, ut dixi, contra ferè omnes hic, parentẽ hoc caſu admitti cum liberis, etiã in quos nullũ beneficiũ cõtulit, non tantũ cũ his, quos emancipauit: in quo etiã contra hãc l.in d. uerſ. loquuntur ſcriben.in l. 1. ſup.unde uir.& uxor. Ex eodẽ uerſ. dum lopuitur de nepotibus ex filia, cauendũ eſt a gl.in l.ſup.du uſufr.quę ex hac hac l.in d.uerſ.limitat.tex.ibi, quatenus habet, per mortẽ proprietarii niſi finiri uſumfructũ, & ſecundũ terminos illius l.quam gl.ex hoc uerſ.uult limitare, ſentit aperte diuerſum intellectũ, uidelicet ꝙ in hoc uerſ.agitur de patre qui habebat uſumfructũ, in bonis filii emancipati, ut moriente cum liberis filio proprietario pater amittat uſumfructũ, ſuccedatq; in uirilẽ eiuſdem uſusfructus, cum nepotibus ex filio. Sed talis interpretatio a nemine ibi ſpecifice probata, nec reiecta, teneri non poteſt, quia text. in hoc uerſ. nõ tantum de filio emancipato, ſed etiã de filia loquitur, nec agit uſufructu, quẽ pater habebat uiuo filio, ſed de acquirenda uirili portione nouè cũ nepotibus. et deniq; falſum eſſet dicere, ꝙ pater morte filij aliquid amittat de uſufructu quẽ habebat eo uiuente, etiã ſi filius cũ liberis decedat, ut diximus ĩ ampliationib. l.i. in i. part. per iura clara in l.ſancimus ſupr.tit.i.& in l.fi §. ſin uero.
9 ſup ad Tertul. Infertur etiam ex eodem uerſ. reſolutio ad vnũ quod uariè tradunt ſcriben. hic nam Bal.& Salic.hic, nu.3. Corn.nu.1, Salic.in l.C. unde uir & uxor. dicit ꝙ in caſu huius l.uir. non ſuccedit uxori ſed per liberos acquirit illã uirilem portionem uſus fructus, contenditq; Cor.

non

non poſſe in hac ſpecie appellari ſucceſſionem uiri, contrariũ uerò colligit gl.hic,uerb. præſcripta,in fi.ibi *nota caſum in quo uir ſuccedit uxori in aliquo*. Ita etiã Fab. hic Cyn. Pan.Ful.ante.n.1.Ang.in auth.itaq; col. 1.ſup.tit.i.gl.l.C. vnde uir & uxor,& ibi ſcriben. Dyn.in tract. ſucceſſio. ab inteſt.nu.25.Pro Bal.Salyc.Cor.poſſet expẽdi continuatio huius.l.ad præceden.quæ loquitur de acquiſitione per liberos, non de immediata ſucceſsione parentis. Pro ijs etiã poſſet argui,quod ſi uir ipſe ſuccederet, nõ uideretur ſucceſſio reſtringenda ad portionẽ uſusfructus, ſed conſequeretur portionẽ hæreditatis, cum pleno iure ſuæ portionis,cum hæres dominus ſit,l.cum hæredes.ff. de acqui. poſ.§.fi.Inſtit. de hærede quali. & differ. Sed uerior uidetur ſententia glo. quæ receptior eſt. ut conſtat ex ſup. dictis, quod probatur ex d.uerſi. *quod ſi nepotes*, ibi enim datur ea portio auo paterno cum nepotibus ex filio emãcipato, natis poſt emancipationem, & ſic quos auus non habuit in poteſtate,nec in eos beneficium contulit. Datur ẽt eadem portio auo materno cum nepotibus,quos nec habuit nec habere potuit ſub poteſtate, & ita pater auum hæredum, maritumq; defunctæ ſuccedere ex beneficio legis, nõ aũt per nepotes id acquirere, cum eos nunquam habuerit in poteſtate,deficiatque illud neceſſarium poteſtatis fundamentum,quo parenti per liberos acquiri ſolet. Quæ ſucceſſio ut nimis exorbitans,ideo modificatur ut tantum ſit in portione uſusfructus, ad uitam aut, maritique defunctæ, in quoddam ſolatium, ut ſupra. Facit illud quod dicit tex.in prin.Inſti.de Senatuſconſul.Tertul. Ex quo ver. ita explicato cum glo.reſultat mirabilis caſus, in quo uir in aliquo uxori ſuccedit, ſtantibus liberis eiuſdem cui ſucceditur ad limitationem, §.cum filius, Inſtitut. de hæredita. quæ ab inteſta. defer. & authenti. de hæredita. ab inteſtat.uenien.§. primo. Inde reſultat memorabilis declaratio, ad antiquum & nouum ius.ff. & C.und.uir & uxor. ut hoc caſu in d.portionem uſusfructus ſuccedat uir etiam ſtantibus liberis, non diſtinguendo an ſit pauper, cum regulariter non admittatur coniunx, ſtante ullo cõſanguineo. Hinc etiam limitatur generaliter regula.l.

affinitatis,ſupra,tit.i. Hinc reſultat quod uir ſuccedit uxori in hanc portionem ſtantibus liberis neceſſariis hæredibus defunctæ,qui non ſuccederet ea defuncta ſine liberis,manentibus aliis coniũctis. Nec enim,l. hæc tã exorbitans extendi poteſt ultra caſum ſuum,ſecundum receptas ſententias, & ita conſequitur mirabiliter magis excludi uirum a tranſuerſalibus,remotioribusq; defunctæ, quam ab eius liberis neceſſariisq; hæredibus, contra regulam ſi
11 uinco uincentem re,a fortiori &c. Hinc reſultat caſus in quo uir uxori,ſuccedit de iure ciuili, nempe ex deciſione huius. l. cum regulariter ea ſucceſſio ſit prætoria, exigatque bonorũ poſſeſſio ſecũdum ſcrib. in l. certum.C. unde legit. Matheſ. de ſucce. ab inteſt. iiii. artic. princ.& Hubal. in eo.tract.iiii.par.in princ. Quæ omnia neceſſario deducuntur ex d. uerſ. ſecundum literã quę inuenitur in omnibus liberis. Licet his aũt refragari uideantur iur.reg. ſatis eſt ita legẽ ſcriptã fuiſſe iuxta. l. proſpexit.ff. qui & a qui-
12 bus. Illud aſſerere audeo, uſu & praxi hanc mirabilẽ deciſionẽ non ſeruari ſed potius contrariũ, nec enim in aliquã portionẽ admittitur auus maternus cum nepotibus in ſucceſſione auiæ eorum, uxoriſq; ipſius aui, & eadem rõne non admittitur eodem caſu auus cum nepotibus ex filio emancipato. Qui uſus magis conſonat regulis iuris: maritus enim extraneus eſt, nepotes autem legitimi neceſſariiſq; hæredes,per ſupradicta,& authen. in ſucceſſione.C. ſuis & legitimis hære. maxime cum uir id ius non haberet uxore defuncta ſine liberis, manentibus aliis cõ-
13 ſanguineis,ut ſup. deduxi. Ex ſupra dictis colligi uidetur quod deciſio huius.l.cõgruẽtibus ſtaret ſub.tit.unde uir & uxor uel in proximioribus de materia ſuccedendi. Similiter ex litera & ſupra dictis colligitur hanc. l. procedere ex teſtamento & ab inteſtato,nec enim l.diſtinguit, eiuſque beneficium parem rationem habet in utraque ſucceſſione,nec aliquis põt legis beneficium auferre.l. iiii. §.ſi quis condẽnatus.ff.de re iudic. Bal.in authen. hunc locum,nu.
14 1.C.ſi ſecund. nup. mul. Iuxta prædictam explicationem huius. l. colligo in eius caſu ſeu ſpecie, poſſe rectus. uerificari quod generaliter poſt Petr.tradit Cy. in l.ea lege, col.iii.

col.iii.uerſi.*& ideo*.C. de condict. ob cauſ. dicens quod vſusfructus qui patri per filiumfam acquiritur, eſt irregularis.id enim regulariter nō rectè dictum uideretur, cum ea acquiſitio ſit ex iuris regula, & ui patriæ poteſtatis. In caſu autem huius. l.congruentibus appellabitur irregularis.vſusfructus cum acquiratur contra iuris regulas, ut ſupra licet dictum Cyn.indiſtinctè ſequatur Soci.nep.conſ.
15 cxxiiii.nu.4.lib. ii. Cum autem conſtet ex ſupra deductis deciſionem huius l. continere caſum ſpecialem,conſequi ¶ tur eam ſtare hodie, nec correctam eſſe legibus poſterioribus,generaliter deſcendentibus, ut ſoli deſcendentes aſcendentibus ſuccedant. Idem enim iure antiquo conſtitutum erat.C. & ff. de ſuis & legitimis hæredibus l. nam & ſi parentibus. ff. de inoffic. teſta. Et tamen, l. hæc. non obſtāte regula. ſpecialiter hoc caſu cum liberis admittit auum eorum, maritumque defunctæ in portionem uſusfructus,ut ſic deciſio hæc tam ſpecialis,non cenſeatur correcta.Facit quod ſępe dicunt ſcriben.cum gl.l. ſciendum. ff.qui ſatiſd cog. & gloſ. auhen. offeratur. C. de lit.conteſta.& ita ſentit Fulg.hic. nu. 5. & Cor. qui uere dicūt hāc deciſionem alibi non reperiri,potuiſſentque addere rariſſimè haberi memoriam huius l. in prædicto articulo ſucceſſionis, hæc quoad literam, l. quæ nullibi hucuſque ita explicata fuit. Ex aliis uerbis huius. l. ibi *deteriores eſſe nepotibus filij non ſinantur*, inferunt ſcriben.hic ad celebratiſſimam difficillimamq; maioratus quæſtionem, quæ uulgo de filio & nepote appellatur, de qua re extant integri tractatus,iuſtaque uolumina, quibus aliqua non contemnenda addere potuiſſem ex multis, quæ in ſcholis perlegi. & foro in magnis cauſis tractaui,ſed quia ea tractatio pro rei dignitate plures chartàs exigebat, opus uero hoc in maius uolumen accreuit quam putaram,conſultius duxi eam quæſtionem ad alium locum reſeruare. Illud tamen noto,quòd uerba huius.l. nō tam filium nepoti præferunt quam ei nepotem præferendum negant, & ſic de
17 ciſio magis neutralis eſt quam alteri parti fauens,contra plures in eadem quæſtione. Ex prædictis uerbis huius text. dum probat neminem debere filiis potiorem eſſe, in-

infertur ad uerba Modeſtini, in l. filius.12.ff.de ſuis & legitimis hæred. cuius litera cõiter ita habet, *filius patri agnatus proximus eſt*, & ita legitur affirmatiuè in libris emendatis ad exemplar Florentinum, ut caueas a nonnullis, quib. erroneè habetur negatiuè, ſcilicet *agnatus non proximus eſt*, Circa quam legem lapſus uidetur doctiſſimus Alci. li. 3. parerg.25. qui legit *agnatus proximus non eſt*, ubi tamen rectè improbat literam præcedẽtem, *agnatus non proximus* : putans' ita communiter literam haberi cũ tamen frequentior ſit prima, quam ueram dicimus. Cõtendit igitur Alc. cum ſua litera negatiua, filium patri uel reſpectu patris agnatum non dici. in idq; adducit a remotis argumentũ quoddam ex Plinio, adducit etiam argumentum ex.l.ſcripto.ff.unde lib.ubi.l.C.aliud longe diuerſum continet.ut periti facile agnoſcent, & ſcribo in cõmentar.C. de inoffi.
10 teſtam. Sed ex I.C. prorſus reijcienda eſt interpretatio ¶ Alcia 1.ex tex.quem ibi adducit in fi. ubi proximiores ex agnatis ſui dicuntur. Id enim nihil aliud eſt quam filium patri agnatum dicere, cum filius ipſe maxime ſuus ſit, inxta.l.poſthumorum.ff.de iniu.rup.ii.contra Alc.ut filius patri agnatus dicatur, probat tex.in l.1.§ ſed uidendum.ff.de ſucceſſo.edict.quem notat Dec.in l.qui ſe patris,n.23.C. unde lib.eſt etiam tex.in l.I.C.§.1.ff.de gradib.& mihi uidetur tex. apertiſſ.in l. pronunciatio, exer. uerſ.2. de uerbo.ſignific. ubi refert uerba.l.17.tab. *agnatus proximus familiam habeto*, quæ uerba magis filio congruunt. Nec erat cur filius agnationis caput, agnatus non diceretur, qui etiam proximus cognatus dicitur.l.filiusfam.ff. unde libe. Nec uerum eſt quod Alcia.ſcripſit.gl. & Doct. legiſſe negatiue, nam contrarium conſtat ex gl.in §.fi.Inſtitu,de legit.agna.ſucceſ.ubi illum tex.citat ſecundum literam affirmatiuam, ut filius agnatus proximior dicatur, & aperte gl.in d.l.Iureconſ.§. 1.uerſ.ſui,glo.etiam in l.2.§.ſi quis ex liberis,uerb agnoſcitur.ff. ad Tertul. Et ſecundum eandẽ literam affirmatiuam uere illam.l.citat And. Iſern.in c.1. an agna.uel fil.nu.4.& Math.Afflict.in c.1.§. præterea ducatus,nu.45.de prohibi.feud.alien.lib.3, feudo. fol. 145. col.2.in princip.& in conſti.Neapo,lib.3.rub.v. num.21.

& nemine citato ſine dubio aſſerit filium patri agnatũ di ci: Soci.nep.conſi.4. numer.10.lib.2. quod olim publicè docui, anno. Mccccxliiij. & contra Alcia. poſtea uidi Adobrandi. in §. ſunt autem Inſtitu. de legit.agna. tutel. Sic etiam ex Cicer.pro Cecin. filium agnatum patri dici, tradit Duare.li i.diſput.c.xli. Et ita ſecurè ex Bal. & aliis, filium patri proximiorem agnatum eſſe tradit Boer.deciſ.
19 cxxxviij.ad fi.Ex eiſdem uerbis huius.l. infert Paul. Caſt. in l.Gallus.§.tunc de lege, col.fi. nu.6. ad articulum quotidianum circa bona maioratus uel emphyteoſis, vel feudi, in quibus ſæpe excluduntur fœminę, uel ſaltem maſculi eis prę feruntur, ut ex uerbis huius.l. confirmetur traditio multorum qui ſcribũt in his ſucceſſionibus excluſa fœmina non eſſe admittendum filium, uel alium ex ea deſcẽdentem, & ex eiſdem uerbis huius.l. idem notat Alcia.neminem citans, in l.liberorum.220 ff.de uerb ſig. nu. 11. quod aliis fundamentis probat Bar.in d.l.liberorum, col. pen.nu.14.& 16.& in l.2.§.videndũ, in fi.ff ad Tertul. Idqꝫ receptius aſſerit Brun.in tracta.de ſtatut. exclud. fœmi.6. art nu.89.& 12.art..nu.235.Natam in eod.trac.q.2.prin. nu.38.& Campeg.de dot.v.par.q.41.Iaſ.in l.1. nu.161.C. de iur.emphyt.Corn.in l.1.col.3.uerſ.*prout*.C.de cond.inſer.Dec.conſ.85 in fin.& conſ.399. num.8. & conſ. 488. numer.2. & conſil.589. nume. 6. Curt.iun.conſ.5. Cirier. de primoge.li.1.q.23. Laurus de Palat.in tract. eiuſdẽ ſtatut.num.134.Moder.in conſi.feud.conſi.9.Chaſ. in conſuet.Burg.rub.3.§.5.nu.71.fol.mihi.113.col.4. & Molyn. in conſuet.Pariſ.§.16.nu.1.fol.192.ubi aſſerit omnes tenere deſcendentem ex fœmina, excludi ab eo gradu & iure, a quo fœmina ipſa excluditur. Quod etiam copioſa allegatione probat Tiraq. de primog.q.12. idem uult Anto. Butri. conſi.46.Hieron.Grat. conſ.4. libr.2.Pala. ſeu Ioan. Lup. in rubr.§.23.num. 14. Paul. in l. qui exceptionem, ff.de condic.indeb. Alex.in l.ſed ſi hac.§. libero. nu. 8.ff.de in ius uocan. ubi expreſſim arguit ex uerbis huius l. Anto.Rubr.conſi.19.nu.13.Roma. conſi. 40.nu.4 Gozadi.conſi.lxxxix.& ita Bal.in l. quoque col.1.C. de ſuis, & legit hæred. ubi inquit, in tali deſcendente ex fęmina,

deficere principiũ gñationis, & medium fœminæ eſſe inhabile, idem Bal. in auth. ſi quas ruinas, prope fin. C de ſacroſ. eccl. & nouiſſime Hiſp. Gome. l xl. Tauri. nu. 41. Quæ reſolutio (licet receptiſſima ſit) aliquas patitur difficultates, ut tractat Brun. doctè uero Molin. omnino uidendus, ubi ſupra tutius uero procedit qñ agitur de cõſeruanda familia, non enim conſeruaretur in deſcẽdentibus ex fœmina, qui patris familiã ſequuntur. non eam, a qua mater orta eſt Paul. Alcia. & alii, non uidentur recte induxiſſe hanc. l. quæ loquitur de materia differenti, in qua eſt libera ſucceſſio filii & nepotibus. In ſtatuto autẽ uel alia diſpoſitione excludente fœminas, poſſet reſponderi pro deſcendentibus ex fœminis, inhabilitatem earũ non debere deſcendentes maſculos excludere ſi alia ra-
20 tio eis non nocet. Sic enim qui legitimam prolem non habet, libere relinquere poteſt nepoti filio naturali, cum eidem filio non ita donare nec relinquere poſſit, ut eſt tex. in l. fin. C. de natur. libe. Vnde apte limitatur hæc l. & datur caſus in quo nepos eſt melioris conditionis quam filius, & limitantur multa ex iis quæ dicunt ſcribẽ. in locis ſupra citatis. Ea autem notab. deciſio. dicta l. fin. ampliatur ex gloſſ. ibi recepta, ad nepotem ex filio ſpurio, ut auus carens legitimis liberis, poſſit eidem donare uel relinquere, ſi eum aliud non impediat, niſi incapacitas patris, quæ eis non nocet, quam ſententiam probat notãter Bar. in l. Gallus. §. quid ſi is. ff. de libe. & poſth. & eſt recepta ex nouioribus, ut per Iaſ. in i. lectu. nu. 19 & nu. 24. & in. ii. lect. nu. 10. dicit cõem idem Iaſ. in l. hæreditas, nu. 8. C. de his quib. ut indign. Alex. & Molin. uidẽdus conſi. lxxiiii. lib. iii. & plures quos citat Couarru. de ſponſal. ii. par. cap. viii. §. v. nume. 13. & Roderi. Xuar. libr. ii. ad leges regni, fol. 94. Ex quibus patet regulã hoc caſu eſſe affirmatiuam in fauorem nepotis, per d. l. fi. gl. & communem ſententiam, & ita canendum erit a Chaſ. in conſuet. Burg. rub. iii. §. v. nu. 70. ubi inaduertenter contrariã regulam ſcribit. per eandẽ. l. gl. & Doc. Hæc aũt deciſio & ampliatio confirmatur ex alia recepta amplia. ad l. ſi is qui ex bonis. ff. de uulg. & pu. ubi. I. C. notabiliter habet, poſſe

patrem impuberi filio pupillariter ſubſtituere ad omnia bona filij eum cui ex bonis proprijs non poſſet ultra certam quantitatem relinquere:quod Bar. & omnes ibi exẽplificant in filio naturali, ampliatq; in filio ſpurio,cui pater nihil omnino relinquere poſſet, quod receptũ eſt, ut per Alex.& Iaſ.ibi,num 3.ex gl.in auth.quib. mod.natural.effi.ſui:ad fin.§.ulti,uerb,participium in fi.Et eſt recepta ſententia ſecundum Rip.in l.Lucius,nu.3.ff. de uulg, & Bened.in c.Raynu.uerb.& uxorem,num.690. tradit etiam Hiſpan.Duer.has regu. 366,nume.12.& in 2.limit.
22 eiuſdem regul.ubi plures citat.Qua in re cauendum eſt a multis ex ſup.citatis & alijs,qui in q.d,l.fi. & glo.ibi,circa auum relinquentem nepoti ex filio naturali uel ſpurio,exigere uidentur,ut nepos tunc ſit legitimus, quaſi nõ poſſet auus aliter ei relinquere,quod erroneum eſt:nepos.n. cenſetur iure extranei,ut ita ei relinqui poſſit ſicut extraneo eiuſdem qualitatis,Imo facilius tunc poterit auus donare uel relinquere nepoti legitimo ex filio ſpurio,quam nepoti legitimo ex tali filio:cum enim legitimus eſt,erit ſub poteſtate patris, & ei uideretur acquirere rem uel uſumfructum, quod eſſet in fraudem legis prohibentis ne pater filio ſpurio donet,At de nepote non legitimo ſecuri ſumus ne quid patri acquirat deficiente patria poteſtate, quæ nõ datur niſi in procreatis ex legitimis nuptijs, ut in ea re melius ſenſit Bar,in d.l.Gallus.§.quid ſi is.Facit text. in l.quæritur.ff.de bon,liber.ubi ſi pater excluditur ob ſui culpã a bonis uel ſucceſſione alicuius,non poteſt per obliquum admitti ex perſona filij:ideoq; Bar,ubi ſup.& ſcrib, magis communiter reſoluunt, hoc caſu nõ acquiri uſum fructum patri;tradit Hiſpa.Xuar.in d.loco,& ſcribo in au
23 then.ſequen.infr.titu.j.Ex prædictis uerbis huius l.infer tur ad alios caſus,in quibus filius primi gradus aliquid habet ſpeciale,quod negatur nepotibus;ut in l.iubemus. C. ad ſenat.cõſul.Trebel.& in alijs,per Alcia.in l.filii 84. & in l.liberorum 220,ff. de uerbo.ſignif. & apud Luſitanos eſt caſus in lege regia, libr. 4. titu.62.§.4. ubi in emphyteoſi filius uel filia præfertur omni nepoti, etiam nato ex filio primogenito:in quo uariabant Docto.ut per Ti-

raq.

req. de primoge.q.xl.nume.19.& nu.185.Couarru.in quæſtio.practi.q.ulti.ad fin. ſed hic multa omitto, quæ facile adduci poſſent ex uariis locis, cum adductis ſup. ad finem
44 l.par.l.i.nu.69.& ſequen. Ex eiſdem uerbis huius l.inferebat Fulgo in l.i.ad fi. ſupra de conditio.inſert.egregiā limitationem ad tex.ibi,cuius deciſione habetur, fideicommiſſum ab inſtituto relictum ſub conditione,ſine liberis deceſſerit,deficere, ſi inſtitutus decedat ſuperſtite nepote etiam ex filia,idemq; receptius eſt ex ſcriben. ibi,ſi conditio fuiſſet per uerbum,ſine filus. Id autem argute limitat Fulg.per hanc l.niſi teſtator habens filiam,& filios,alterū ex maſculis alteri reſtituere roget. ſub ea conditione,ſi ſine liberis deceſſerit,inquit enim Fulgo.ꝙ tunc ea cōditio intelligitur de liberis maſculis tantum.ut tunc filia uel nepos ex ea,uel neptis ex filio,non faciat deficere conditionem,ſed ſubſtitutus admittatur, quaſi teſtator ſenſerit de conſeruanda agnatione.Maxime ne neptis ſit melioris cōditionis quam filia:quam teſtator habens,eam non ſubſtituit,præferens in ſubſtitutione maſculum, & ita generalius Pau. ibi,ad fi. expreſſim inducens uerba huius.l. & ita Corn. ibi,ad fi.ſic etiam per uerba huius.l.id refert Soc.in l.cum auus nu.80 ff.de condi.& demonſt Dec.conſ xv.n.5.& in conſ.cccclxxi.nu.2.ubi etiam ſpecificè inducit uerba huius.l. & conſi.ccccxv.& cōſi.cccccxlv. & conſ. ccccl xviii.Idq; procedit ubicunque ſubſtitutus filio, eſſet aliquis agnatus, in cuius perſona poſſet dari conſeruatio agnationis, ut conſuluit Pau.quem ſequitur Deci. ubi ſup. & in conſi.ccclxii.Idq; ut receptum tradit Couarru. in c. Raynaldus.in princ.nu.2.de teſtam.& Grat. citans plures in conſi.54.nu.14.lib.ii.Et notabiliter tradit Goza.conſ. 89.ubi nu.5.expreſſim etiam inducit prædicta uerba huius.l. Et eandem opin.Fulgo.& Pau probare uidetur Cæpol.conſi.ciuii.xlix.nu.7.& aperte Iaſ.conſil.i.uolum.2.& conſi.ſequen.ubi pleniſſime id defendere conatur.Et memorandum eſt ꝙ Pau.in d.l.i.illud exemplificat,cum ſubſtituitur pia cauſa,& ita Iaſ. in d. conſi.& Curt.iun.conſi. 35.numer.6.& ſic non tantum ubi agitur de conſeruanda agnatione imo Pau.& plures dū arguunt ex uerbis hu

ius l.non obſcure ſignificant, quemcunq; ſubſtitutũ tunc
preferri filię uel nepti inſtituti,etiã ſi in ſubſtituto ceſſet
ratio agnationis,quaſi ſufficiat ad colligendam mentem
teſtatoris,ipſum cum haberet filiam, ei prætuliſſe alium
in ſubſtitutione,ut eundẽ præferre etiã uideatur nepti ex
filio grauato,ne magis dilexiſſe uideatur neptẽ quam fi-
liam, & ita Deci. in l.fœminæ.nu 98.ff.de reg.iur.& Soc.
nep.conſ.i.nu.114.lib.i.quę ratio generalis eſt,& non pa
rum urget cõtra D.Couarru.in d loco. Cuius tamen de-
claratio æquior eſt, & aperte eam probat Fulg. & Corn.
in d.l.i.& magis communiter alii ſup. citati,dum intelli-
gunt eam opinio.quãdo ſubſtituitur filius uel agnatus in
quo militet conſeruatio familiæ, & ideo cauendum eſt a
Curt.iun.conſ.35.qui dure generalius excludebat filiam,
uel neptem filii inſtituti grauati ſub ea conditione,præfe
rens ſemper ſubſtitutum etiam extraneum,eo ſolo reſpe-
ctu,quod teſtator habẽs filiam, eam non ſubſtituit,quod cõ-
trouerſum eſſe tradit Cozad.ubi ſupra,nu.9. dicens opin.
Pau.& Fulg. receptiſſimã, ubi ſubſtitutis talis eſt, in quo
agnatio conſeruetur. Et ita apertè diſtinguit Deci.d. con
ſil.cccclxx.col.2.quem ſequitur Couar. ubi ſupra.& Grat.
26 conſ.lxviii.nu.12.lib.i.Ex quo mihi ſuſpecta eſt amplia-
tio illa Pau. & Iaſ.ad cauſam piam,quia licet cauſa pia fa-
uore digna ſit,iniquum forſan eſſet excludere tunc legiti
mã ſobolem teſtatoris,licet fœmineam.Sic enim in caſu.
ſimillimo l.cũ auus,& l.cum acutiſſimi,in conditione illa
ſubaudita,ſi filius grauatus ſine liberis deceſſerit,receptũ
eſt ea iura procedere etiã ſi cauſa pia ſubſtituta ſit, & ſic
liberi ipſius filii grauati,excludũt cauſam piã ſubſtitutam,
ut uult Bal.& Paul. in d.l.cũ acutisſimi,probat Alex. in l.
facto.§.ſi quis rogatus,col.iiii.in prin.ff.ad Treb. Soci. in
d.l.cũ auus,n.42.Bened. in c. Raynu.uerb.ſi abſq; liberis,
nu.1.n.23.& ſeq.& hãc dicit cõem opi.Dec. conſ. cccxci
in fi. & Soci.nep.conſ.cxxv.nu.28.lib.1.& Carol.Ruyn di
cens cõem opi.pro liberis contra piam cauſa, conſil. 72
n.8.lib.2.Quam ſententiã tenuerunt alii quos hi citant
& plures aliis,quos refert Tiraq. in l.ſi unquã,uerb.liber-
tis,nu.64. Vnde cum hęc ſit uerior & receptior ſententia

cauen-

§ cauendum eſt a Iaſ. in l. generaliter,§.cum autem.2.ampliа.col 2.C.de inſtitut.& ſubſtitutio.magisq; cauendum eſt ab eodem Iaſ.conſil.c..l.col ſi lib. 2. cauendum etiam a Ruyn ſibi cõtrario,conſ.3.nu.23.eodem lib.2. licet in hoc dubitet Hiſpa.Xuar. in l.quoniam in prioribus in i.limita.f l. 59.& uariét alii citati a Tiraq. ubi ſupra. nu.69. Certum autẽ eſt,quod illa iura ad mittunt filiam uel nepotem filii grauati,ut in d.l.cum acutiſſimi,& ibi oẽs.Imo

27 ſi mea ualeret ſententia regulariter opin. Fulg. Pau. & aliorum,de quibus ſupra penitus reiiceretur: fragile enim

§ eſt eorum præcipuum fundamentum ex uerbis,huius l. ꝙ teſtator grauans filium ſub conditione,ſi ſine liberis decedat,uidetur intelligere de ſolis filiis maſculis, & excludere fœminas fauore ſubſtituti,eo reſpectu, ꝙ cum filiam haberet eam non ſubſtituit. Dum enim uerba teſtatoris concludenter talem uolũtatẽ non inducant,iniquũ eſſet eius legitimã ſobolẽ licet fęmineã, excludere, cõtra d.l.cũ acutiſſimi cõtra uerba teſtatoris, iuncta d.l.1.C. de condi.inſert & regu.l.ſi ita ſcriptum.xlvi.ff.de lega.2. & l.quiſquis,cxvi ff.de uerb. ſignifi.Maxime quando non agitur de maioratu uel bonis ſimili uinculo in perpetuum affectis, in quibus poſſet conſiderari conſeruatio ſanguinis & honoris familiæ, in aliis autem ſimpliciter relictis abſq; uinculo, non cadit ratio conſeruandæ familiæ. Et conſequenter tutius uidetur cõtra omnes ſupra citatos, teſtatoris nepotem,uel nepotem ex filia: excludi non debere. Nec in ea ſpecie eſt ratio,quæ tam urgeat, ut periculosè diuinando recedatur a deciſione,d.l.i. & d. l. cum acutiſſimi: nec iuriſprudentia patitur, ut facile a regula recedetur.l.diuus,ibi,*nihil facile mutandum.* ff. de in integ. reſtitu. cũ aliis per Dec.in l.i.ff.de reg.iur. Facit pro hac ſententia,quod inquit Imperator in probãdo differentiã inter maſculos & fœminam,in l. maximum uitium.C.de liber. præter. facit etiam quod in iure habetur, non ſufficere coniecturam cum uerba teſtatoris,maxime non in uãt.l.quidam.xlvi.& ibi Bal.ff.de hæred.inſtituen.Bal. in l.unic.n. 10.C.de his qui ant.aper.tab.extollit Iaſ.in l.iii. in i. limita. C.de liber. præter. idem conſil,xxiii.libr. iii.

notat Dec.conſi.ccccIxv.nu.8.& conſi.cccccccxxxv. & plu res per Tiraq. in dict.l.ſi unquam,uerb.libertis nume.18. Nec tanta uis erat ex illa argumentatione, ne uideatur plus diligere neptem quam filiam. Quis enim nouit men tem defuncti,cum uariæ ſint hominum uoluntates l.quia poterat.ff.ad Trebel. potuit forſan teſtator putare ſatis eſ ſet filiæ id quod ei relinquebat,uel eam ſuperſtitem non futuram filio qui alium ſubſtitutum dedit,uel forſan filiã non tamdiligebat,uel non tam benemeritam putabat. Po tuit etiam magis uelle cõſulere liberis filii grauati, ut ſæ pe contingit: ideoq. uerius & æquius puto contra omnes ſupra citatos, ut neptis ex filio uel alius legitimus deſcen dens eo caſu faciat deficere conditionem, nec ullo modo excludatur ab eo cui bona erant reſtituenda. Cui opinio ni nihil obſtat hæc lex, quæ ad alıud longe diuerſum obi ter dixit nepotes nõ debere melioris eſſe cõditionis quã

28 filios, nõ ut inde arguatur cõtra æquitatem & iuris ratio nes. Ex eiſdem uerbis huius. l. aliud ſimile præcedenti conſuluit eleganter Cuma. quem refert & ſequitur Iaſ.in l.tres fratres.nu.8.& 15.ff.de pact.idq; ſequor, licet in pręcedenti articulo contra ſcriben.tenuerim: ibi enim iuris rationibus & euidenti æquitate noſtra fundatur opinio. At pro Cuma.in ſpecie qua cõſuluit, magna eſt æquitas, & ſic eius opinio ſeparanda eſt a traditione Pau. & Fulg. & aliorũ, quam proxime improbauimus, licet utrumq; ca ſum incaute coniungat Dec.conſil.cclxx.nu.v. Ex iiſdem uerbis inferunt plures ex ſupra relatis, num. 19. quod ubi excluditur filia dotata, excludantur etiam deſcendentes ex ea, idque ut receptum tradit Rube.conſi.xvi.nu.13.vbi utitur d.argumentatione. Sed aduertendum eſt quod ſcri ben. in eo articulo loquuntur tantum de deſcendentibus ab ipſa filia excluſa at hæc.l.loquitur indiſtinctè de nepo tibus reſpectu filiorum, ſiue ab eis deſcendant ſiue non.

29 Ex prædictis infertur ad illud quod ſcripſit Pau.in l.ma ritus.C.de procurato.ubi tradit conceſſa emphyteoſi ali cui & liberis ſeu deſcendentibus per lineam maſculinam non comprehendi filiam accipientis, quaſi contrahẽtes id ſenſerint, ut excluſis ramis lineæ fœminæ, excludatur

caput

caput eiuſdē lineæ, fœmina enim appellatur caput, & fi-
nis ſuæ familiæ.l. pronuntiatio.cxcv. in fi. ff. de uerborū
ſignificatio.Eamque opinio.ſequitur Alexan.in l. Gallus
§.nunc de lege, nu.3.& ibi Soci.num.4. ff.de libe. & po-
ſthum.Alexand.conſilio xliii.libro tertio,idem Alexand.
conſilio liii num.6 lib.6.& Curt. iun.in l.i.n.21. C. unde
vir.& uxo.idem in l qui ſe patris,nume.77. C. unde libe.
idem in tract.feud.3. par. numero 28.Curt.Sen..conſ xl.
nume.12.Aymon.conſilio ccl.nume.3.Socin.nep.conſil.
i.num.117.libro.i & latius conſi.clxxxvi. numero 14. lib.
2 & Crot.dicens ita communiter teneri,in repeti.§. diui,
nu.10.in fi. & ibi Loaz nu.67.& Pariſ. conſi. xxii. nu. 44.
li.iiii.ubi eam dicit cōmu.opi.Sed cōtra Pau.nō inepte ar-
guit Iaſ.ex uerbis huius. l.in d.l.Gallus.§.nunc de.l. in. i.
lec nu.14 aduertens ꝙ ſecundum opinionē Pau.neptis ex
filios eſſet melioris conditionis quā filia,contra uerba hu
ius.l ita etiam Iaſ.in d l maritus,idem in l.2.q.20.i.num.
206.C.de iur. emphyt. & hoc magis probare uidetur So-
ci.nep.conſi. 30. nu.49.lib.i.ita etiam Aemil.Ferret.in l.
una.nu.12.C,de manda.princip.hoc etiam uerius aſſerit
§ Molin.ad Alexan.d.conſi.liii.lib.6. Et hæc opi.cōtra Pau.
uerior & æquior uidetur,ſaltim quando nō ſuperſunt filii
maſculi,ex iis quæ not. Alex. in l. ſed ſi hac.§.liberos. nu.
5.uerſi.fortaſſe tamen.ff.de in ius uocan.faciunt etiā quæ
ex uerbis huius.l.in multis articulis tradunt ſcriben. ſup.
eſtati,oſtendendo,melioris eſſe conditionis liberos primi
gradus.& contra Pau.aduerto, non ualere conſequentiā,
ut excluſis deſcendētibus ex filia,eadem filia excludatur.
Contrarium enim colligitur ex ſup. adductis, magisq; ex
l.i.ff.de iur.immun.de qua ſtatim nu. ſeq. Aptior autē eſt
argumentatio.ut excluſa filia excludantur deſcendentes
30 ex ea, non econuerſo. Ex quibus etiam infertur utiliter
ad intellectum & materiā l.i.ff.de iur.immuni. ubi Vlpia.
in hæc uerba habet,*perſonis datæ immunitates,hæredibus non relinquuntur,ſed & generi poſterisque datæ cuſtoditæque, ad eōs qui ex fœminis nati ſunt, non pertinent.*Quem tex. ad contra-
rium eius quod litera habet citat Anto.Rube. conſi. xvi.
nu.12.Deciſio autem.d.l.notabilis eſt, quia uerba priui-
legii

legij eo caſu ſecundum propriam ſignificationẽ contine-
bant deſcendentes ex fœminis,ut patet ex iuribus & ſcri-
ben.infr. & probat Dec. in l fœminæ,ex nu.71. ff.de reg.
iur. & late per eum conſili.ccxxiii. & multis id probat Ti
raq. de retrac.lign.§.1.gl ix.nu.ccxxxix. idem circa illam
l.tradit Alex.conſi.clx libro 2.Catell.Cot. in memorab.
uerb.immunitates, eandem l. adducit Iaſ.dicens articulũ
difficilem in l. Gallus. 2.lectu.nu.33. Ante alia uero colli
gimus(quod proximus eſt præcedentibus) ex uerbis illius
l.excludit tantũ deſcendentes ex fœminis, non ergo filias
ipſas,iuxta uulgaré regulam capit.nõ ne, de præſumptio.
& ita uidetur inducere Alexan.in l.cum quædam puella,
n.14.ff.de iuriſdictio. omnium iudicium,& cum eo Fely.
in c. ſuper eo,nu.3.de teſtib. Vltra quos induco tex. in l.
¶ filii.xxii.§ Senatores.ff.de municip.ibi, *Senatores & eorum
filij filiæque* & ibi, *item nepotes & pronepotes ex filio*. Et ſic
tex.nõ tantum filium ſed & filia admittit,eius,cui honor
uel priuilegium conceditur, deſcendentes autem tantum
ex filio,non ex filia Hinc autem cauebis a gl.in l.4. ff. de
iur.immunit.quæ nimis generaliter citat.d.l.1.ad excluſio
nem fœminarum,cum uerius ſit ſibi filias non excludi.li-
cet deſcendentes ab eis excludantur quod urgentur com
probatur ex gl.recepta in dic.l.Gallus §. nunc de lege,ubi
late ſcriben.Pariſ.conſi.xxiii.nu.45.lib.i.Dec.conſ. ccviii.
facit quod notanter tradit Ioan.Lup.in repet.rubr.§.lxix.
31 nu.24.Circa tex. notab.in dic.l.1.ff de iur.immunit.mul
ta hic memoranda adducere uolui,quia plura ex iis, præ-
cedentibus,noſtræ.l.diſſimilia non ſunt. In primis autem
pro intellectu illius (cuius uerba.nu.præced. retulimus)
aduertẽdum eſt,quod eadem deciſio, locum habebit,ſiue
illa uerba, *poſteris & generis*, & ſimilia ponantur copulati
ue in cõceſſione,ſiue eorum quodlibet ſeparatim,ex men
te ſcriben. ubi ſupra, & infra. Eadem enim ratio eſt in ſin
gulis, ſub ſimplicibus autem mixta continentur, ſecundũ
iuris reg. Nec mutat rerum ſubſtantiam uerborũ multipli
catio, l. pediculis.§.Labeo.ff.de aur.& argen.lega. Cum
autem d.l.loquatur de priuilegio,etiam per uerbum *gene-
ri*,patet non procedere ſpecialiter in uerbo *poſteris*, & ita
bene

bene conſentiunt ſcribent.cõiter, & par ratio parque effectus eſt in uerbis ſimilibus,ut per Dec.conſilio cclii. nu. 4.& in ſimili idem tradit Afflic. in præluđ.feudo.nu.122. cum ſequen.Curt.iun conſilio.v.numer. 40.latius probatur ex citatis a Tiraq.de retract ligna. paragraho primo, gl.ix.nu.cxvi & cxcviii & ccii.& in ſpecie ad illam .l. nu. 239 Et ita cauendum ab Albert. in dicta l. prima. qui cum Petr. male intelligebat eam l. procedere ſpecialiter
§ in uerbo poſteris.Cauendum magis ab Alex. dicto conſi. clx.nume.4. libro ſecundo. qui idem cum Petr. aſſerebat. & ita cõtra Alexandrum melius aduertit Dec in dicta l. fœminæ,numero.69.uerſi.iii.& ſequen.Cauendum etiam a Boer.in hoc errante,deci.ulti col.i.labitur etiam in eadem re Alberic.in l.non ſolum,ff.de in integ.reſtit.cõtra quos etiam ſtat Bart. improbans Petr.in l. quia tale, ad
32 finem num.5.ff.ſolu. matri. Cum igitur ſupra dictis conſtet deſcendentes ex fœminis non improprie inter liberos & poſteros, contineri, non caret difficultate deciſio dict.l. dum excludit deſcendentes ex fœminis. Ideo Dec. in d.l.fœminæ. ex numero. 65. refert aliquos intellectus qui ad eam. l. aſsignatur, ſed nullum approbare uidetur cum tandem nume. 71.cõcludat, ideo ibi excludi deſcendentes ex fœmina,quia lex ita expreſsim,ne ſatis explicat idẽ Dec.d.conſ.ccxxiii.Sed illud quærimus,cur lex ita ibi expreſsit. Vnde receptior intellectus eſt, ut deciſio illius l.ex ratione particulari ſpecialiter procedat in priuilegio
§ immunitas, quod cenſetur contrarium cõi utilitati, cum excuſet priuilegiatum a muneribus publicis,ita intellexit gl.in l.ſi ita ſcriptum,xlvi.uerb.uocabulo, in fin.ff. de lega.ii.& ibi Imol.& alii.Alberic.in d.l.i.Bar.in liberorum, nu.7.ff.de uerb.ſignifi Paul.in l.maritum.Alex.in l. quia tale.ff.ſol.matri.Dec.in c.nouit,nu. 3. de iudi. idem Dec. conſi.32.nume.5.& conſi.cccclxviii.nu.31.Rip. lib.ii.reſponſor.cap.26.numero.19.plures per Tiraq. d.§. i.glo.ix num.240.Curt.Sen.conſ.lxxiii.nu.4. Syluan.conſi.iiii.n. 15.Conarr.in c.Raynaldus, in fine princip. Afflict. in c.i. nu.131.de ſucceſ.feu.Curt. de feud. iii. par.nu. 29. Anto. Rube.in l.Gallus,quidã recte,nu.113. Ratio autẽ odii in

eo priuilegio,colligitur ex mēte ſcriben. ex eo, quod tūc uidentur grauari alii conciues uel incolæ, qui ad munera publica compelluntur,omnis enim inæqualitas inducit o
§ dium & diſcordiam . Sed non recedendo à cōi intellectu addendum ei uidetur,deſcendentes ex fœminis ibi exclu di,non ſolum quia priuilegium uidebatur contra publicā utilitatem, ſed ēt quia agebatur de re honorifica . Honor aūt non conſeruatur, nec uerſari cenſetur niſi in poſteris per lineam maſculinā, in qua repræſentatur nomen & fa milia illius cui honor conceditur,non in deſcendentibus ex fœminis.l.familiæ.cxcvi.ff.de uerb.ſigni.l.liberos.ff.de ſenat. notat in terminis Paul.in l.i.n.4.C.de cōdi. inſert.
§ Et ita intelligendus eſt tex. in l.vacatio.xiii.ff. de mun.& honorib. ubi.I.C.in uacatione & immunitate alicui & li beris poſteris conceſſa, liberos tm̄ admittit qui eius fami- liæ ſint: & ita ſatis excludit liberos diuerſæ familiæ , qua- les ſunt ex fœminis deſcendentes. Et ſic d.l. uacatio pro- cedit ex qualitate rei ſeu honoris congruentis tantum fa miliæ,non ex qualitate uerbi poſteris,ut male ſcripſit A- lex. dicto conſil.clx.n.4.libro ſecundo.quem alio funda mento reprehendit Dec.in dicta l.fœminæ. nu. 69. Hoc autem addendum putaui communi intellectui,d.l.prima quia priuilegium immunitatis non ſemper eſt contra v- tilitatem publicam,ut patebit infra.p l.unicam.C. de im pon.luciati. deſcrip. & l.i.in principio.ff.de uacat.mune. ibi, *ſua æquitate nititur.* Ex quo patet ſecundum hanc com- munem interpretationem,d.l.nō procedere in beneficiis quæ diuerſo iure cenſentur a priuilegiis, ut notant Imol. & Paul. ubi ſupra Dec.& alii in dictis locis Alex. d. conſi. clx.lib.2. facit doctrina Bar. in l. prima numero 13.C.de iur.& fac igno.Infertur ii.nō eſſe communem intellectū ūs tex.ille procedat in omni priuilegio, ſed in eo tantum quod Reipub. incommodum affert,quod non ſatis aduer tiſſe Decium comperies, ſi eum attente legas in dicta l.fœ minæ,numero 65. & ſequen.& num.68.Infertur.iii.in a- lio priuilegio non damnoſo reipub. per eadem uerba comprehendi etiam deſcendentes ex fœminis, ut colli- gitur ex ſcriben.citatis ad communem intellectum ; & in

ſpecie

ſpecie Catell.Cot. in d.uerb.immunitates in i.limi. & Couar.ubi.expreſſim Rip. d. loco Syluan. & Curt. ſen. in d. conſiliis,& ita nemine citato tradit Crot. in repet.§.diui, nu. 12 Infertur quarto deciſionem illius text. non conſiſtere in uerbo *poſteris*, ſed ex qualitate priuilegii, contra Petr.& Alberic. ubi ſupra nume. præceden. contra Alex. dicto conſilio, quem pro communi intellectu ad illum textum non bene citant Decius & plures ſupra allegati & Catel.Cot.dicto loco,& Tiraq.d.numer.240.Infertur quinto iã attento communi intellectu, non obſtare tex. illum opinioni Specu.quam probat Paul in l.prima.num. 4.C.de condi. inſert.ut emphyteoſi conceſſa alicui & deſcendentibus uel poſteris, ueniant etiam deſcendentes ex fœminis,probat Dec.in dicto capitulo nouit, nume. 3. de iudic.& Molin.ad eum.litera.Et idem Molin. in cõſuetu. Pariſ.§.xii.numero.3.Couarru. in dicto. cap. Raynaldus, nu.13.licet contradicant plures ut per eos & alios quos citant. Infertur ſexto ad tex. (qui præcedentia comprobat) in l.ii.§.prætor ait,ff.qui ſatiſda.cog. ibi, *liberos & ex fœmineo ſexu deſcendentes*,loquitur enim de iuris beneficio, omnibus communi, non de priuilegio afferẽte odiũ uel in qualitate, ut patet ex qualitate rei de qua ibi,& ex uerbis tex.ibi,*hoc beneficium*.Infertur ſeptimo ex dicto cõmuni intellectu, notabilis limitatio ad multa, quæ habent regulariter in quacunque materia admittendum eſſe omne quod ex uerbis concipi poſſit.l.Gallus,paragrapho primo.in fine legis cum lege.uigeſimo ſexto.ff.de teſtamentis l prima, uerſiculo prætor enim, ff. de aleę luſ. Qua regula non obſtante, contrarium iu ea ſpecie. decidit dicta l.prima ſpeciali ratione, quæ in iure totum facit,& ita ceſſant quę cõtra communem intellectum pungit Dec.in dicta l.fœminæ,nume.97.Ea enim tantum reſpiciunt argumentationem a proprietate uerborũ.Infertur viii.ex Imol.aperte in d.l.ſi ita ſcriptum,cum gloſ.ibi, & ex aliis ſupra citatis ad communem intellectum,ab eis omnibus conſtitui differentiam inter priuilegium & beneficium,non autem inter uerba quibus beneficium conceditur, ut caueas a Cot. in dicto uerb. immunitates, in

iii.limit.

iii.limit,ubi Imol.Alex. & Dec. malè citat,deteriusq. re-
præhendit.Infertur.ix.deciſionem d.l.i.non minus proce
dere quando conceſsio eſſe per uerba, *& hæredibus, uel le
gitimis hæredibus*,adhuc enim uigent rationes quæ ad com
munem intellectum aſsignãtur, & alia quam addidimus;
nã cum ea uerba *hæredibus*,tunc ponantur in materia quæ
de ſe non eſt tranſitoria ad hæredes, per eandẽ. ibi *hæredi
bus non relinquantur*,& reg.l.quia tale.ff. ſolu. matrimo.ne
ceſſario conſequitur ut intelligãtur pro liberis ſeu poſte
ris ſecundum receptam doctri. Bar.in l. Gallus, §. etiam ſi
parente quod referendum putaui, ut, caueas a Dec.male
§ contradicente conſ.32.ad fi.contra quem in terminis eſt
Bart.(ſi recte intelligatur) in d.l.quia tale,ad fi.nu.5.ibi
mihi non placenti: dum reprobat declarationem Petr. & hoc
uerius tradit idem Dec. in d. conſ. ccxxiii. ad fi. nu. uerſ
non obſtat. Infertur.x.eandem l.i.attenta ratione ſuæ de-
ciſionis æque procedere in priuilegio conceſſo per uerbũ
¶ *liberis*,reiecta inepta differentia uerborum,quam ad eã
l.ſentire uidetur Crot.in d.§. diui, num. 10. & ibi Loaz.
numero 67. quã etiam (nemine citato) nouiſsimè trade
bat Iacob.Curt.Burgenſ.libro primo. coniectura.cap.xlv.
contra quos eſt ratio illius l.& mens omnium ſcribent.in
locis ſupra citatis,& apertè Paul.in l.i.num.4.C.de cond.
in ſer,dum æquiparant uerbũ,*liberis*, & uerbum *poſteris*, &
alia ſimilia uerba,ut ſupra.Et magis in ſpecie eſt tex. in l.
uacatio,xiii.ff.de muner.& honor.de qua ſup. Nec obſtat
tex.in l.fin.ff.de pollicit.ubi inter liberos nepos ex filia
continetur, id enim nemo negat,uulgatiſsmumque eſt
per l.liberum.ff.de uer. ſig. & l i.C. de cond. inſer. Quo
tamen non obſtante ex ui rationis bene tradunt Paul. &
communiter ſcribent.contrarium decidi in ſpecie d.l.i.ff.
33 de iur.immunit. Sic etiam non obſtat differentia inter
uerbum *filius*,& uerbum *liberis*, quam in diuerſo caſu tra-
dit Alex.in l.ſed ſi hae,§ liberos,n.2.ff. de in ius uoca. ubi
ſequitur cele rem opin. Archid. in emphyteoſi pro ſe &
filiis,non uenire filias, quam magis communem dicit i-
dem Alex.in l.quod dicitur,numero.24.ff.de uerb.oblig.
Iaſ.in l.ii.nume.193.C.de iur.emphyte. Iaſ. in l.ſi quis id

quod,

quod,num.23.ff.de iuriſd.omni.iud. & communem dicit. Loaz.in dict.§.diui,num.68.ff.de lega.i. & plures citati a Tiraq. de retract.ligna.§.i.gloſ.9.num.181.Zoane.de reb.
§ quotidi.ca.3.Sed ea opin.iuri, rationi, & æquitati omnino contraria uidetur,ideoq; rectius tunc filia admittetur: ut melius uoluit Salyc. in d l.ii. C.de iur.emphyte. quem ibi refert.Iaſ.numero 164. probatque urgentiſſimè Molin.in conſuet.Pariſ.§.12.nu.4.idem ad Dec.in c. pra ſentia,nu.46.litera.Et de proba idem ad Alex.conſi.51.lib.i. & hoc uerius putat Tiraq. ubi ſup.nu.206.Dec.in l.fœmi næ,nu.180.uer.*poſtremo*,ff.de reg.iur.Alcia.in l.1 ff.de uerbo.ſigni.Et bene probat D. Couarru. libr.2 reſol.cap.18. col.1.& Soci.nep.conſ.ciii.nu.7.lib.2.Pro quibus, contra fundamentum Archid. & Alex. dum nimis reſtrictè accipiebãt uerba cõtractus, eſt mihi tex.in l.in cõuentionibus 229.ff.de uerb.ſigni.& ita contra opinionem Archid. ob ſeruare uidetur uſus generalis eo caſu filias admittens, ſaltim in defectum maſculorũ.Et ita apud Luſitanos probat lex regia,lib.4. titul.63.§.*eſſendo*, Duram uero opinionem Archid notanter limitabat Gozad. conſi.20.ex nu. 7.Soci.nep.d.cõſ.Chaſ.in conſuet. Burg rub.4 §.2.fo.34. col.i.Infertur.11.ex communi intellectu.& ratione.dicta l.1.ratio & intellectus ad l. unic.C. de impon. lucra. deſcrip. ubi priuilegium immunitatis extenditur ad omnes deſcendentes etiam ex fœminis, circa quem tex. laborat
§ Dec.in d.l.fœminis, nu.69.Sed ex ſup. dictis ratio conſtabit, quia ibi agitur de immunitate omnibus conceſſa in iis quæ capiunt ex donatione uel ſucceſſione parẽtum, ut tũc ceſſet dura exactio, quæ aliis acquiſitionibus imponebatur, & ſic non erat ibi priuilegium contra publicam utilitatem, nec agebatur de re quæ magis cõgrueret ſexui maſculino quam fœmineo. Vnde nimirum ſi in materia indifferenti, uterque ſexus æquetur, ſecundũ doctrinã Panor.in c.diiecti,num. 11.de arbitr. & ita eleganter intelligetur dict.l. vnic.de qua etiam ſupra l. prima.folio.124.
34 uerſi. infertur uigeſimono. Infertur duodecimo ex d. l. prima. dum fœmiuas non excludit, ſed deſcendentes ex fœmiuis, (ut ſupra expendimus) reſultat maximum arg.

argu.pro ueriori ſententia, contra Bar.in l. quoties. C. de priuil.Scholar.ubi ſcripſit priuilegium conceſſum alicui, & deſcendentibus, etiam fęminis, non dari fęminis nuptis. quia per matrimonium tranſeunt in alienam familiam, & ita Ange. & Plate.ibi.Roma.& Iaſ.in l eum quædam puella.ff.de iuriſdi. omnium iudi. Iaſ.in l.1. in fin.ff. de conſtitu. princ Hippol.de fideiuſ.nu.13.& in l uni.n. 220. C.de rapt.virgi. Natam, & Laurent. quos refert Tho. Ferra.caute.29.ad fi.& ita Campe.de dote.5.par.q.71.nu. 1.Gozad.conſ. 24. num.15.Martin. Lauden. de priuileg. arti.lxxxii.Curt.de feud.3.par.nu.31.& conſ.5.numer.40. Rip.& alii in locis citatis a Tiraq. in 1.l.connub.nu.34.& Syluan.conſ.1.numer.50. idemque nō citato Bar. probat Curt.ſeni.conſi.40.num.16.Vnde hæc opinio, ex nume. ſcriben.crebrior uidetur,ut ait Soci.nep.conſil.167.num. 57.lib.2.Sed fundamentum eorum omnium falſum eſt, ut melius probant alii ſtatim citandi, & ideo priuilegiū in ea forma expreſſim etiam fœminis conceſſum, nō debet negari nuptis, ut uerius probat Alex.in d.l.cum quædam,num.14.& ibi Deci.nu.6.idem Deci.in d.l.fœminę, num. 92.& conſi.223.col.2.idem Dec. notabiliter in l.1. nume.17.C.Vnde uir.& uxor.ubi ad idem adducit Corn. idem Dec.in c.nouit.col.3.numero 4. de iudi. & ita conſuluit Maria. Socin.de quo infra refert Fely.in d.c.nouit, nume.2.idem Felyn.in ca. ſuper eo, in 2.col.i.de teſtib.& Chaſſ.in conſue.Burg. rub.4.§.i.nume.4.plures refert Tiraq.in 1.l.connub.nume.37.Cott.in memorab.& nouiſſime Cagnol. in d.l.cum quædam.Quorum opinionem ueriorem eſſe non dubito,ſed contraria,numero præualere uidetur, licet Dec. in d.conſi.& Cagno. hanc magis communem dicunt. Pro his autem urgent quæ ipſi adducunt urget forma priuilegii dum expreſſim fœminis & deſcendentibus ab eis conceditur,iuncta reg l.1.ff. ad municip. & c.ſi Papa, de priuil.in 6.Viget magis d.l.1.ff.de iur. immunit.dum excludendo deſcendentes a fœminis, eas admittit indiſtinctè,& ſic etiam nuptæ ſint quod iuuatur ex l.cum te.C.de nupti. Vrget magis text. in l.uoluntas.4.C. de fideicommiſſ. ubi filia & ſoror indiſtinctè dicuntur

de fa-

de familia, ut per Rip.in §.diui,nume.2.ff de lega.1.Deci. conſi.287.num.12.poſt Soci.conſi.227. numer.4.lib.2.Sed de his ſatis.

LEX QVARTA, ET VLTIMA,

C. de bonis maternis.

SVMARIVM.

1 *Colligitur principalis concluſio ex litera huius l.*

2 *Tractatur illatio Bal. & probatur contra eum & plures lucrũ a lege delatum coniugi, ſeruandum eſſe liberis prioris matrimonij.*

3 *In ea re explicatur l.19.Tauri, cõtra plures eius cõmentatores.*

4 *Colligitur cum ſcriben.alia concluſio, in uiduitate repræſentari matrimonium præcedens.*

4 *Tractatur illatio ſcriben. an vidua alenda ſit ab hæredibus viri? & probantur aliqua utilia contra receptas traditiones, uſque ad numer.8*

9 *Tractatur opinio Pau.Caſtr. circa uiduas, an ex ſtupro dotem admittant? probaturq; opi. negatiua indiſtincte contra quam plures, uſque ad nu.11.*

12 *Infertur ad effectum memoriamque priſtinæ dignitatis, & adducuntur aliqua non negligenda, & nu.13.*

14 *Impugnatur opin Bal. & multorum, de eo qui ex culpa ab officio priuatus, illud exercet.*

15 *Probatur concluſio quam Ful.alibi colligit ex hac l.ut pater per ſequenter nuptias non amittat tutelam liberorum, contra Ange.& aliquos, & reiicitur argumen. de matre ad patrem nume.16*

17 *Infertur ad traditionem Pau Caſtr. probaturque iure nouo in maſculis uiduis non reijci conditionẽ impedientem nuptias.*

18 *Infertur ad l. his ſolis.C. de reuoc. donat. & tractantur aliqua de parentibus in honeſte uiuentibus & numer. 19*

20 *Infertur ad l. & mulieri.ff. de curat. furio. pleneque tractatur de eius intellectu, adducunturque aliqua utilia, uſque ad numero 24*

HÆ c. l.ampliat effectum acquiſitionis paternæ,ut ſcilicet pater non amittat uſumfructũ per tranſitũ ad ſecundas nuptias, & hoc eſt quod principaliter ſtatuit hęc l. Leonis,quã approbat Iuſtinia. in authentica de nuptiis. §. quoniam omnino. Dicit autem Impera. hic, ſe hoc expreſsiſſe, ut omnis ambiguitas ceſſaret, ſignificans boni & prudẽ tis eſſe principis, ea decidere quæ inter ſubditos lites afferre poſſunt, ut ẽt inquit Imperator in l. ſi quis filium.C.de inoffic.teſta.& in l.optimã C.de contrah.ſtipul.

2 Ex hac autem principali deciſione tex.infert Bal.hic quod ſi ex ſtatuto uel conſuetudine maritus mortua uxore lucretur partem dotis,id lucrum non amittat, trãſeundo ad ſecũdas nuptias, quod extollit Cor.hic, & Hiſp.Segu.in tract.de lucr. conſtan.matr.Hiſpani ẽt Caſtil.Ant. & Fernan. Gom.in l. 14.Tauri. & Hiſpa.Mõtaluus lib.3. foro leg.l.13.ad fin.& alii ut infra. Qui oẽs & plures ſtatim citandi, cõiter intelligunt uoluiſſe Bal. ꝙ tunc nõ teneatur pater tale lucrum reſeruare liberis prioris matrimonii, quia a lege; non a coniuge illud habet. Sed Pau. hic intelligit Bald. ut tunc locum habeant iura quæ ſtatuũt ut parentes lucra reſeruent liberis prioris matrimonii: & ita Ctem.notab.vlti. Quicquid autem ſenſerit Bald.hic, illud uerius & receptius dicas in ea ſpecie, lucrum bonorum ſeruandum eſſe liberis illius matrimonii:cuius occaſione coniux lucrum illud habuit etiam per legẽ uel conſuetudinem,ut aperte notat idem Bal.in authen.ex teſtamento,col.3.num.9. C. de ſecun.nup.ſequẽs Doctorem quendã, cuius nomen ſe ignorare dicit, & hoc ſequũtur Salyc.Roma.Soc.Pau.& plures,ut tradit Ioan.a Garro.id receptius aſſerens in d.authen.nu.83.& ſeq. dicit etiam cõmunem Rip. in l.fœminæ.nume.59.q.22.& num.63. q.23.C.de ſecund.nup. probat Deci. in l. 1.eodem tit.& Ioan.Nico.Arela.in l.generaliter,nu.49.cum ſequen. C. eodẽ. ubi etiam dicit cõem contra Bal.hic;& hoc magis probat Bertran.in l.hac edictali,numero 41.eodem titu. Couar.de ſponſ.2.par.cap.3.§.9. numero 7. & 8.& Alc. lib.1.de uerb.ſignifi & Chaſ.in conſuet. Burg.rub.6.§.1. nume-

numero 3.fol.211.quod inuoluebat Pala.Ruu.in rub.§.l.
3 numero 35.Quã in re memoratu dignum eſt contra ferè omnes commentatores.l.Tauri.ſupra citatos, opinionẽ Bal.hic,non approbari hodie per eam l. in regno Caſtellæ, & conſequenter vigere pro liberis cõem opinionem, ut parens teneatur eis reſeruare lucrum a lege uel conſuetudine ei delatum in terminis, de quibus ſupra.Ea autem.l.Tauri,non loquitur in lucro alteri coniugi tantum delato, ſed de communicatione acquiſitorum,conſtante matrimonio,in quo par ferè ratio eſt pro utroq; coniuge, nec tunc propriè agitur de lucro, ut probaui ſup.in i.par. l.i.nu.37. quod bene ſentit Couarru. ubi ſup. optimeque colligitur ex Rip.in d.l.fœminæ,d.q.22.& 23.& ita cõponendum eſt, quod inuoluit Pala.in d.§.l.nu.35.& in commenta.d.l.14. Tauri.
4 Colligunt Cyn. Bar. Alberi. & oẽs hic ex uerbis huius, l.ibi. *ſiue in priori matrimonio permanere noluerit,ſiue nouercam filiis ſuper induxerit*, uirũ uel mulierem,dũ ad ſecundas nuptias non tranſit, cenſeri ſub præcedenti matrimonio eſſe.& ad hoc.l. hæc ſæpiſſime allegatur, ut per Tiraq.de nobili. cap.18.nu.9.Pau. in l.cum quædam puella, nu.4.& ibi Alex. Iaſ. Deci.ff. de iuriſdic. omnium iudic. Vnde inferunt oẽs, uiduam potiri priuilegio honoris & fori, quod habebat uiuente uiro,per.l. fœminæ,in fi.ff.de ſenato.melius probat.l.filii.22.uerſi.uidua.ff.ad municip.notat Bart.in l.fin.nu.2.C.de uerborũ ſignificationi.Felyn.in c.ex parte, col.i.de foro compet. apud Luſitanos.l.reg.libr.2.titu.43.ad fin. Quod tamen ultra alios eleganter limitat Roma.in l.i.§.ſi uir.ff.ad Syllan.limitant etiam omnes ut tale priuilegium non detur uiduę inhoneſte uiuenti, per l.his ſolis.C.de reuoc.dona. de qua infra.Et ita ut receptisſimum tradit Alexan.in d.l. cum quædam,nu.9.Hyppo.in l.unic.nu.55.C.de rap.uir. & quamplures citati a Tiraq. de nobil.c.18.num.23.quorum numerus & authoritas nõ deterruit Fulg. qui contra dixerit, aſſerens priuilegiũ uiduarum ẽt inhoneſtis non denegandum:idque ſequi uidetur Deci. in d.l. cum quædam, numero. 12. Et aliquando diſtinguendum putabã inter famoſam palam inhoneſtam, & eam quæ non omnino

nino caſtè uiuit, illa enim notoriè indigna nõ ſine offenſione reipub. priuilegiis frueretur; de hac autem conſultius eſt non inquirere, poteſtque id iuuari ex doctri. gloſ. diſtinguentis inter publicum & occultum, in l. cum lege, in fi.ff. de teſtamen. quam ſing. dicit Imo. ibi, & Bald. in l. i. col. i. ad fi. C. de ſenten. tradit Felyn. in c. teſtimonium,
5 nu. 16. de teſtib. Ex eiſdem uerbis huius l. inferebat generaliter Ricar. uiduam alendam eſſe ab hæredibus ut uiri, ſicut alenda erat a uiro, arguitque ex eo, quod durãte uiduitate cenſetur eſſe ſub præcedenti matrimonio: & ita Cy. & Alber. hic, & Hippol. in l. unic. num. 217. C. de rap. uirg. quorum opi. iure & ratione deſtituitur, regulariterque contrarium dicendum bene probat Bal. hic, quem ſequuntur Paul. Fulgo. Cor. concludentes, diſtinguendũ eſſe, an uidua habeat unde ſe alere poſſit. Et ſic uidetur reſoluere, uiduã inopem omni tempore alendam eſſe ab hæredibus uiri, quod ex Cum. & Roma. ſequitur Alex. in l. diuortio, num. 28. ff. ſolu. matrimo. immemor. Bal. & alio
6 rum hic. Ego aduerto Bald. & alios hic, non bene adduce
¶ re gl. in l. unic. §. exactio, ſupra de rei uxor. actio. gl. enim ibi, & in d. l. diuortio, uerb. facto, id tantũ tribuit uiduæ inopi, intra annum ſeu tẽpus reſtituendæ dotis, non autẽ loquitur gl. de alio tẽpore uiduitatis, & in illis terminis reſolutio gl. recepta eſt, ſecũdum Alex. & Iaſ. in d. l. diuortio, n. 18. & Rebuf. in i. Tom. ad leges Gallicas, tit. de ſenten. prouiſ. arti. iii. gl. i. nu. 10. & plene Anto. Gom. l. Tauri
7 num. 48. notabiliter Anto. Capy. deciſ. xxiiii. In eadem re
¶ aduerto, quod ẽt intra annum, non poteſt applicari quæſtio gl. ubi nulla eſt dos quæ reſtitui debeat, ut conſtat ad ſenſum licet inuoluat Aret. conſi. xcviii. nu. 3. Bene ẽt in eadem re aduertit Iaſ. in d. l. diuortio, n. 18. uerſ. dico oẽs fere Doc. incautè in q. gl. arguere ex uerbis huius l. Quod enim dicitur uiduam cenſeri ſub matrimonio, non tm̃ cõ
8 gruit primo anno, ſed toto tempori uiduitatis. Tãdem in
¶ ea re non dubito uerius eſſe contra ſcriben. ſupra citatos, hæredes uiri non teneri alere uiduam etiam inopem, extra terminos gloſſ. ub ſupra cum nulla lex id ſtatuat, nec res tanti ponderis in onus & grauamen hæredum leuibus argumen-

argumentis eſt inducenda.Et mihi contra Doct.eſt autho ritas gl. in d.locis,dum ea aliméta tm̃ tribuit.uiduæ intra tempus,quo ſibi dos non reſtituitur.Vnde nõ obſcurè cõtrarium uult extra eos terminos, imo & tunc cõtra cõem nõ ineptè arguebat Iaſ. ubi ſupra,dubitauitque Fulg.hic, Contra Docto. etiam ut regulariter hæredes uiri non te neantur uiduam,urget doctrinam Vlpia.in l.2.affinitates ff.de poſtn. & ita uſu obſeruatur.Ex eiſdem uerbis huius. l.durius inferunt alii, inter quos additio Bart.hic,ad cele brem opinio.Paul.in l.ſororem.C.de his quib.ut indig.& in l.fideicõmiſſum,ad fin.C.de fideicommiſſ.ubi argum. gloſſ.ſcripſit,uiduam amittere dotem ex ſtupro,ſicut amit tere ex adulterio conſtáte matrimonio,quaſi tanta ſit of fenſio in uirum defunctum,quod ſequuntur quamplures, & ita Belezin.ad Panormita.in capitu.pletumque, & ibi Præpoſi. de dona.inter uirum & uxorem.Fely.in c.paſto ralis,col.iii.uerſi.mulier,de iudic. & eiſdem uerbis Iaſ. in l.2.nume.6.ff.ſoluto matri. & Gerard. notab.xlviii. Hyppo. in l.unic.nume.58.C.de rap.uirg.& ſingul.ccxxxiii.& ccccxvi.& conſil.xiii.Crot.in §.Cato.i.lect.nu.139. ff.de uerborum obligationibus, & Pala. Ruu. ſeu Ioan.Lup.in repeti.rubr.§.lxvii.nume.6.arguens ex hac.l.& in §. final. eiuſdem rub.nu.6.Idemque tradit Neuizan.in ſylu. nup. libr.2.ti.ſeni. non eſt nubendum.citans Maria.Soci.Ang. Areti. & alios ſequentes opi.Pauli, quam etiam ſequitur Tiraq.de nobili.cap.xviii.nu.7.& ita Montal.foro leg.tit. 2.ad fin. & cum Pau.Bernar. a Luco, in repert. Pala.uerb. dos:& Ant. Gomel.liii.Tauri, in fi. & opinionem Pau.di cit cõem Bell.in rub.C.de edend.nu.82.dicit etiam cõm munẽ Boer.deciſ.cccxxxviii.Sed contrarium melius probarunt non pauci, imo quod uidua nunquam ex ſtupro dotem admittat, Alex.in dicta l.ſororem Iaſ.in d.l.fidei-commiſſum.Dec.in c.paſtoralis,col.fi.de iudi.& in l. cum quædam puella,nume.13.ff.de iuriſdi.omni.iud.& Moli. in conſuet.Pariſ.§.30. nu.142. Mainer. & alii quos citat & ſequitur Couarru.de ſponſal.2.par.cap.vii.§.vi. numer. 10. Petr.Duaren.reg.12.& Rip.in l.2.nu.8.ff ſolu. matri. & Boer.d.deciſ.& Chaſ.in conſuet.Burg.rub.iiii.§. vi. nu.

24. & Hiſpa. Anto.Gome.ſibi contrarius l.lxxx.Tauri. n. 70.notanter Aymon Crauet.cōſi. ccv & hoc regulatiter ſequitur Ioan.Garro.in authen.eiſdem.C.de ſecund.nup. Et Duaren.in d.l.2.uerſ.ſecundus caſus.ff.ſolu.matr.quod etiam regulariter uerius putat Alci. reg. 2. præſumpt.ix. nu.5.& ita iudicatum fuiſſe tradunt Chaſ.& Boer. ubi ſupra.De qua re dubius eſt Catel. Cot. in memoria. uerb.
19 mulier. Hæc ſententia contra Paul. urgentiſſime probatur ex tex.quem adducit Rip.in auth.de reſtitu.& ea quæ par.§. fin. ubi uidua ex ſtupro intra annum punitur tm̃ in admittendo lucro,quod habitura erat ex bonis uiri, ergo non admittet dotem propriam, iuxta differentiam illam iuris de qua in l.fi.ad fin.C.de codicil.ii.contra Pau. urget reg.gl.c.fi.de iure patro.nō eſſe noſtrum legales pœnas extendete,nullam autem.l.talem pœnam contra uiduas ſtatuit,facit tex.notab.in l.at ſi quis.uerſi.diuus.ff.de reg. & ſumpl.fun. ibi, *non rectè facere,p ænam tamen in eam ſtatutam non eſſe*.iii.urget.tex. in l. ſi uxor .xiii.uerſi.quāuis. ff.ad leg.Iul. de adul. ibi,*ſi uidua eſſet,impune in eam ſtuprum committeretur*. Et text. in ſequenti. §. diuus eiuſdem.l.ibi, *matrimonium nec ſpem matrimonij uiolare permittitur*. Pœna igitur tunc non infertur ob matrimonium finitum:& ita
11 praxis obſeruat. Ex rationibus autem proxime adductis contra Pau. & ex litera tex.in d.authen. de reſtit.uidetur indiſtincte tenenda opin.Alex. reiecta diſtinctione quā ſenſit Alci.d.loco. & probauit Couarr. ubi ſupra.num.11. & prius Ioa.Garro. in authen.eidē pœnis.nu.21.C.de ſecund.nup. ſaluantes opinionē Paul. in uidua peccante intra annum: & ita indiſtinctè contra Pau.concludit Anto. Gome.in d.l.30.n. 70. ad fi. & Duen. ubi ſup.prius Ioan. Crot.in d.§.Cato,in 2.lect.nu.78. Nec aliquid obſtat inepta argumentatio multorum a uerbis huius l.& ſimilium, quæ in uiduitate cenſent repræſentari præcedens matrimonium, loquuntur enim in fauorem coniugis, non pœnalibus,quod fatentur Doc.ipſi,ut per Fely.in d.c. ex parte,colum.i.in 3. limi. de foro compet. non aduertentes quam in hoc ſibi ipſius repugnent. Qua in re aduerto ſcriben.fere omnes in locis ſup.citatis,non rectæ in uidua

æquaſ-

æquaſſe.q.illam amittendæ dotis ob ſtuprum, & q.auferendi relictum a uiro, cũ ſit diſpar ratio, ex ſup. dict. Nec etiã ex opinione Alex. apte excuſabitur uaſallus peccans cum uidua defuncti domini, quia tunc alia eſt ratio cõtra uaſallum, de quo ultra alios uidendus eſt Ioa. a Garro. in
12 l.i.nu 68. & 76. C. de ſecund.nupt. Ex eadem repræſentatione matrimonij, infertur ad l.fi. ff. de decur. ibi, *in memoriam prioris dignitatis*, ubi qui dignitatẽ habuit ob eius memoriam nõ torquetur, facit tex. in l. nõ parum. C. de aſſeſſo. ibi, *poſt depoſitum*, de quo uidendus eſt Dyn. in c. decet. de reg. iur. in vi. tradi Dec. in l. in omnibus cauſis id obſeruator, nu. 1 . ff. de reg. iur. Fely. in c. quæ in eccleſiarũ, nu. 81. de conſtit. Hippol. ſingul. cvii. latius & melius Tiraq. de cauſ. limit. xv. Effectum autem priſtinæ dignitatis, ampliat notab. Guid. deciſ. ccclxxvii ad eũ qui iuſſu regis dignitate priuatur per tex. quem citat in l. eam legem. C. de excuſ. muner. ibi, *quandiu dixerint*, intelligendo tamen cum adit. ibi, niſi priuetur ob ſordes, per ea quæ allegat, probat tex. in l.fi. in fi. ff. de pœnis, & l i. C. ubi Senato. uel clariſſ. & ita ſentit Fely. ubi ſup. Eundem effectum dignitatis priſtinæ ampliat Boer. deciſ. ccxlvi. col. pen. citans aliquos, ut procedat etiam in conſiliario uel ſimili, qui uoluntarie dignitatem dimiſit, & ita eleganter intelligetur Bar. (quẽ non citat) in l.i. C. de auoc. diuerſ. iud. ubi tex. id bene iuuat, ibi. *tempore quietis fructum præteritorum*
13 *laborum conſequantur.* Sed d.l.fi. & effectum priſtinæ dignitatis, limita ut ſup. (qñ dignitas aufertur ob demerita) Limita. ii per Plate. in l.i. nu. 3. C. de præpoſt. ſacr. cubi. Limita. iii. per eundẽ Plate. in l. uniuerſi, per tex. ibi. C. de lega.
¶ tio. quẽ dicit ſingul. idẽ Plate. in d. l. eam le. ad fi. C. de excuſa. muner. cuius traditio tuta non uidetur, dum limitat ſup. d. ne procedãt in officiis uel dignitatibus obtentis per ſuffragia, nam & in his terminis procedere uidetur. d. l. fi. ff. de decur. nec deſinit honorificũ inter homines haberi ꝙ ſuffragiis ſeu uotis conceditur, imo nec quod precibus & ambitu. Ex prædictis inferendũ uidetur cõtra Pau. in l. nec patronis, nu. 2. C. de oper. libert. dum ſcribit, Notarium, uel ſcribam effectum Rectorem, poſſe cõpelli finita

 dignitate

¶ dignitate,ad operas quas antea locauerit, quod durum eſſet,& contra mentem.d.l.fin.cum ſupra aduct.ut etiam caueas ab Hippol.in l.unic.nu.23.uerſ.& faciunt.C. de rap.
14 uirg.Ex eiuſdem infertur ad Bald in l.data opera,n.74.C. qui accuſa.non poſſ.ubi ſcribit eum qui nunquam fuit Tabellio puniri pœna mortis, ſi ut Tabellio ſcribat, ſit mitius aliquando Tabellio fuit, licet poſtea priuatus ſit, mitius puniri, quia iuuatur primordio ueritatis:& cum Bal. Hippol.ſingul.35.& in l. eiuſdem, nu.6. ff. de ſicar.ubi alios citat,& Fely.in dict.cap.quæ in eccleſiarum,nu.82. Iaſ. in l.ſciendum.§.fin.num.10.ff qui ſatiſd.cogan. Niconit. in c.quoniam contra,fol.55.num.174.de probat.ſolentque in id adduci uerba Papinia.in l.cum filius. lxxviii. §.hæres. ff.de lega.ii.ibi,*nec in totum falſum uideri, quod iuuaretur primordio ueritatis*.Sed contrarium olim legendo docui, gaudeoque id nunc uidere apud Tiraq.in d.lib. de cauſ.limit. xv.ad fin. idque contra prædictos ſine dubio ſeruabitur in
¶ praxi. quia non minor ratio eſt contra eum qui ob delictum priuatus fuit, imo maior ſi maturè attendatur, facilius enim decipiat,magiſque nocebit is, qui aliquando officium habuit.Argumētatio autem ex ſup.dict. cū nō pro priſtinæ dignitatis,retorquetur ex ſup. dict. cum non procedat in priuato ob demerita.Nec obſtant uerba.d.§ hæres,ibi enim durabat debitum, licet cauſa eſſe mutata, ſe
¶ cus ſi omnino eſſet extinctum,ſecundum gl.& ſcriben.ibi & ita tex. ille retorquetur. Facit quod communiter traditur contra allegantes lege correctam, per tex. in l.fi.ff.ad leg.Cornel.de falſ.facilius autem poſſet ſuſtineri opi. Bal. in ſuſpenſo non in priuato, quia tunc officium adhuc du
¶ rat.& ita in his terminis melius inducerentur uerba I. C. in d.§.hæres,& quod tradit Rip.in l. iiii. § condemnatum
25 n.15.ff.de re iudi Ex principali deciſione huius.l. colligit Fulg.in l.iubemus,nu.6.C.ad Trebel:& ita Corn. nu. 4.patrem non admittere tutelam filiorum,licet tranſeat ad ſecundas nuptias,& ita Ioan.Imol.in l.ex facto,nu.16.ff.de uulg.& pup.& Hiſpa: Anto.Gome.l.40.Tauri, nu.15. Sed hæc.l.non probat neceſſario, cum loquatur de uſufructu & legitima adminiſtratione, quæ non parum differt atu-

tela:

tela,ut tradimus in ii. par. l. j. ſup. eod. Licet autem filiis patrem habentibus non detur tutor regulariter, datur aliquando ſi pater eos emancipet.l.ſi infanti.C.de iur.delib. & ibi Bar.& alii.l.pupillorum. §. ſi pater. ff. de reb. eor. & Inſti.de legi.paren.tute.Quæ opinio Fulg. Imol. & Corn. omnino tenenda uidetur contra Ang. in authen. de non eligen.ſecund.nuben. §. quia uero numero 16. ubi ſcribit patrem manere legitimum adminiſtratorem, quod debuit probare ex hac l.iuncta reg.gloſ. & ſcriben.in authē. excipitur infra tit. ſequen. ſubdit tamen Ange. diuerſum fore circa tutelam uel curam, a quo tunc patrem remouendum putat,ſicut matrem;quod non citato Ange.ſcribit.Chaſ.in conſuet Burg.rub.vi.§.viii.nu. 2. in fin.& nu. 7.& 8.fol.224.male citans Paul.& aliquos, qui non de patre,ſed de matre loquuntur. Et ita cauendum eſt a Rip. in l.fin.q.xxvi.C.de reuoc.donat. ubi. Ang. citat & ſequitur generaliter, nec minus cauendum erit ab Ange.in authē.
16 de nupt.§. ſi uero expectet.n.28. Nec ualet argumētatio a legib.loquentibus de matre ſecundo nubente, quia amor paternus maiori firmitate iudicio roboratur, non ita in fœminis, quæ ſæpe nouis non iuris ſolum res filiorum, ſed etiam uitam addicunt, ut inquit tex. in l.ex quæ tutores. C. de admin. tutor. Sic in fæmina minus honeſta eſt pluralitas nuptiarum ſecundum hominum opinionem,ut ex Valer.Max.bene tradunt Bal.& Soci. in l. hæc cōditio. ff.de condi. & demonſ. Maior etiam honeſtas in fœminis requiruntur, maiorque in illis eſt qualibet macula impudicitiæ,ſecundum gl.l.palam.ff.de rit.nupt. quam extollit Dec.in l.fœminæ nu.63.ff.de reg.iur.gl.etiam in c. debitum.de biga. quas debuit adducere Hipol. ſingul. cccccclxxxviii.eas uero ornat Tiraq. in li. de legib.connub.in j.
17 l.numero.45.De quo alibi latius ſcribo. Ex qua differentia maſculorum & fœminarum, infertur ad traditionem Paul.in l.fin.num.5.C. de in dict. uidu. tollen. ubi ſcribit etiam hodie in maſculo reiiciendam fore conditionem impedientem ſecundas nuptias, quod uidetur ſentire Salyc.in authen.cui relictum,col.ii.eod.tit. Sed contrarium probare uidetur tex.in d. auth. & ibi gloſ. & Iaſ. ad fi. Idque

que receptius dicit Ioan. a Garro. in rub.C.de ſecun. nup. 21. Et pro hac parte contra Paul. uidetur tex. in auth. de nup.§.ſi uero uſus,uerſ.ſed & ſi aliquis extraneus, iũcto §. præceden.uerſ.unde ſancimus,& ita ceſſat dubitatio Pau. a monte pico.in repet §. Titia cum nuberet. 166. ff. de le
18 ga.ii.quod aliquando in praxi uidi controuerſum. Ex ea dem differentia infertur ad l. his ſolis.C.de reuoca. dona. ex qua colligunt cõiter ſcrib. pœnam impoſitam mulieri ſecundo nubenti.locum habere in uidua inhoneſta, extol lit.Ang. Are.in §.fi.in fin.Inſtit.de legit. patro tute. Ripa in l.fœmina.nu.31.C.de ſecund.nupt.Pala.in rub.§.lxvii. nu.3.& nu.14. Hyppol.in l. unic.nu. 54.& 56. C. de rap. urg.Arelatan.in l.generaliter,nu.20.C.de ſecund.nup.Id autem bene probat ea l. qua non adducta idem not. Panor.in c.uxoratus,nu.2 de conuerſ.coniug. Ex quo inferunt communiter ſcrib.quod fœmina inhoneſtè uiuẽs teneatur ſeruare liberis, ut tenetur ſecundo nubens, licet cõtra cõem in hoc teneat Anto.Gome.d.l.xiii. Taur. nu. 16.Inferunt etiam magis cõiter,quod mater impudice ui uens,ita priuabitur tutela & cura liberorum, ut alii nubens,gl.authen.matri & auiæ, & gl.authen.ſacramentum, C.quand.mult.tute.offic.probat.l.fi.ibi,*pudicitiam.* C. eod. cuius uerba expendit Hiero.Grat.conſi cxv. nu.6. lib. ſed prius Pau.Caſtr.in l.omnem,nu.2. C.ad Tertul. licet ali-
19 qui contradicant, ut per Ioa. Garro.in auth. eiſdem. nu. 22.& 23.de ſecund. nup. Ex eadem differentia inter patrẽ & matrẽ,in iis quæ ſpectant ad continentiã. infertur cauendum eſſe a Rip.in d.l.fin. q. 26. C. de reuoc. dona. dum indiſtinctè utrumque parentem æquiparat,id enim non procedit quoad quæſtionẽ morũ uel pudicitiæ, nec quo ad tutelam & curã ut ſup. Et ita cauẽdum eſt a Ioan. Nicol.in l generaliter, nu. 22.cum ſeq.C. de ſeud. nupt. Cauendum etiam eſt ab Hiſpa.Gifontano.l.xv.Tauri, ad fin. Contra quos uel contra id quod ſonant eorum uerba puto uerius, leges loquentis de patre tranſeunte ad ſecundas nuptias non habere locum in patre libidinoſo uel habente concubinam, ea enim extenſio ſolum reperitur in matre,per d.l.his ſolis, & in matre tantum loquitur

Roma.

Roma.conſi. 172.num. 1.& nu.3.& Soci.conſi.114.num. 7.lib.4.quos male allegat Rip.d.loco ſic etiam Dec. cōſ. 85.num. 2.qui tandem loquuntur quoad reſeruationem faciēdam liberis prioris matrimonii ſecutis aliis nuptiis, ſecundum terminos.d.l. generaliter & gloſ.l. fœminæ;§. illud.C.de ſecund. nupt. & ita. l. regia.lib.iiii. titu. lxxv. Nec obſtat argum.quod adduci poſſet ex illo uulgari, ne plus habeat luxuria,quam matrimonium.§.fi.in authen. de reſtitu.reſpondeo enim eſſe rationem differentiæ quæ urget ut magis ſuſpectus fiat pater liberis prioris matrimonii per nouas nuptias,quam ſi cōcubinam habeat, uel inhoneſtè uiuat. nā in priori caſu timetur nimia dilectio ad ſecundam uxorem & liberos ex ea, quod ceſſat in patre incontinente,ita enim uidemus improbari donationē inter legitimos coniuges,ualere autē inter cōcubinarios uel alios ex illicita affectione.l.3.uerſ. diuus.ff. de dona. int.uir.& uxo.l.donationes.32. ff.de donatio. ſic non ualet donatio a patre in filium ex iuſtis nuptiis,ualet autem in non legitimum,quatenus capere poteſt ſecundum iu-
20 ris ſanctiones ; & receptam ſententiam . Ex prædicta differentia maris & fœminæ, infertur ad intellectum & materiam text. in l. & mulieri. ff. de curato.furio. in qua l.C.Paul.habet in hæc uerba ; *Et mulieri quę luxurioſè uiuit,bonis interdici poteſt.* gloſſ. ibi in prima expoſitione intelligit de fœmina libidinoſa,ut ei curatori dari poſſit,& ita Cuman.ibi.Panormita.Barb.Felyn.Deci. in capit.paſtoralis,de iudi.Rip.in l.is cui bonis,numero 16. ff.de uerborum obligationibus. Ex qua interpretatione inferunt plures notabilem cautelam ,ut legitimi hęredes faciant curatorem dari, & bonis interdici, meretrici ; ne teſtari poſſit, iuxta regu.l.is cui lege.ff.de teſtamen. Alias enim meretrix & libidinoſa fœmina teſtari poteſt ,cum id nullo iure prohibeatur, ut nota. Bal. in l. prima, C. de condict.ob turp. cauſ.Iaſ.in l.miles,numero 17 ff de re iudic. Dec.in l.prima.numero.6.C.de ſecund.nupt. Alber. in l. ſi quæramus.ff.de teſtamen.idem Alberi. in l. qui uas.§ fi. ff.de furt. Quam cautelam ad negandam facultatem teſtandi fœminæ luxurioſæ, ex d. l. ſcribit Bald. in c.cum

deco-

decorem,de ætat.& qualit. Iaſo.in l.iiii.§.ſed quod meretrici,nu.2.ff.de condict. ob turp. cauſ. Ferret.& cautel.6. Dilect. de arte teſtan.tit. i.cute.12. Seguir.in l.imperator ff.ad Trebell.Addi.ad Bald.in l.ea lege,numero 20.C.de
21 condict.ob cauſ. Sed antequam ueniam ad articulum,ob quem eam l.adduxi, admoneo lectores(ſi qui forſan hæc noſtra legerint) eam cautelam omnino reiiciendam fore nec teſtandi facultas iure permiſſa iis cauillis adimi debet, maxime cum teſtantes multas ſæpe diſponant, quæ conducunt ad ſalutem animarum. Nec uerũ eſt, quod gl. Cumen. & Felin. ubi ſupra,dicunt, fœminam impudicã cenſeri prodigam bonorum,id enim poſſibile eſt,non neceſſarium, ideo non ſufficit, iuxta regul.l. nec natales.C. de probat. imo ſæpe meretrices auarę ſunt, iuxta illud ſacræ pag. Ezechiel.cap.16. *meretricibus dantur mercedes*, Contra iniquam illam cautellam facit etiam, quod iure uidemus meretrices diſſimulari, ut maiora mala uitantur C. inter opera,de ſponſa. Vnde tutius eſt contra Doctor.non poſſe meretrici curatorem dari, & cõſequenter non ei negandam facultatem teſtandi, quod magis affe
22 ritur ex ueriori ſenſu illius. l. Reiecta enim præcedenti expoſitione intelligi debet ea l.de fœmina prodiga, quæ luxurioſe uiuere dicitur, cum immodicè expendit, nec ſumptibus parcit, iuxta gloſſ.in d.oppoſit. ubi ad eã citat aliqua iura, & iuxta Aretin.in d.l.is cui bonis,ad finem. id ſubtiliter colligit ex litera d.l.Idque magis comprobat C.Anto. Auguſti.lib.iiii.emendat. cap. 11. & ſecuti ſunt aliqui, ut per Rip.in d.l.is cui bonis, nu. 17. & Iodoc. de patrocin. pupil. Cicero i. offic. parſimoniam luxuriæ opponit,& in eo ſenſu ſæpe utitur Quint.Curt.traditq; Spiegel.in lexic.iur. uerb.*luxuria*. Qua in re circa uiduas prodigas,uel immodice expendentes eſt apud Luſitanos pru
23 dentiſſima conſtitutio lib.iiii.tit.10.Ex quo infertur miſere lapſum fuiſſe Hiſpa. Segur. in l. Imperator,ad finem ff.ad Trebell. qui ex d.l. ſcripſit, uiro incontinenti & libidinoſo curatorem dandum, arguens ex dictione, & quaſi I. C. implicare uelit, ut non ſolum maſculo luxurioſo, ſed etiam fœminæ curator detur. Sed ex præcedenti
de-

declaratione patet in d.l.nõ agi de fœmina impudica, & ſic non poteſt ad maſculum colligi,quod Segura putabat qui tamen ſe excuſare poſſet authoritate Bald. in l. ea lege, nume. 20.C.de condict. ob cauſ.Ripa in d.l.is cui bonis,numer.18.maxime quod etiam ſi alibi loqueretur de fœmina libidinoſa,non ualeret argumen.ad maſculũ, ex
24 ſupra deductis. Ideoque uiro incontinenti & Venereo(ni prodigus ſit), curator non dabitur, quod non ſolum uerius,ſed & receptius eſt ex Specul. titul.de acto.§.i. numero 12. quem malè citabat Segur. ubi ſupra. & ita melius Alber.& Cuman. in d.l.is cui bonis, ad fin. Felin. & Dec. in d.c.paſtoralis,Palat. in c. per ueſtras §.lxx num.25.fol. mihi.152 ſecundum Lugdunenſem impræſſionem;& ita Boer.conſ.i.poſt conſuet.Anto.Gomel. xiiii. Tauri, nu-
¶ mero 14.Fernan.Arias.l. xiii. col.i. Ex quo etiam cauendum eſt a gl.in l.ſi quis cum ſciret.ff. de uſucap. pro emp. & a gl.in l.i.uerb.furioſis.C. de curat.furio. Nec erat omnino ocioſa dictio, *&*, in d.l.quia in fœmina prodigaliter uiuente dubitari poterat an ei curator daretur, quaſi in caſu omiſſo,& non ſperato ob præſumptam auaritiam
25 fœminarũ,l.4 ff.ad Velleian.Et ex iis ceſſat labor ſcrib. ad d. l. procedat in fœmina nupta? quod retento etiam communi intellectu ad eam l. bene negabat Ioan.Andr. quem ſequitur Segur. ubi ſupra.idq; uerius eſt, licet contradicant. Barb.Felin.Dec.in d.c.paſtoralis, Rip.in d.l.is cui bonis,numer.20.Palat.in c.per ueſtras. d.§. 70. Boer. d.conſ. quorum opinio multa afferret incõmoda,eſſetq; contra honeſtatem in Repub. Nec enim matrimonia inquietari debent, ut in l.i.ad finem. ff. de liber. exhib. ſoliuſque mariti eſt. uxoris mores caſtigare.l. rei iudicatæ. 16.ff.ſolut.matr.l.quamuis, C.ad leg.Iul.de adult. quod magis ſuadetur ex legib. Luſitaniæ, totiusq; Hiſpaniæ; idque obſeruat uſus. Faciunt tradita a Iaſ. in l. plerique ad fin.ff.de in ius uocan. Hippol. ſingul. 279. His denique huic legi & libro finem imponimus, lectores autem admonitos atque rogatos uelim, ut in his noſtris prius ſummaria(quæ legibus & earum partibus præmittuntur)attentè legant ac expendant,comperient enim,exijs

quæ

quęad rem pertinebant, non ſolum uihil omiſſum fuiſſe, ſed etiam tot tantaque a nobis addita, excogita, atque adeo diſcuſſa, ut a nemine alio hactenus ad pręſentem titulum ſcriptum aliquid uideri poſſit. Quæ uero inciderunt, plenius etiam tractauimus, ut maior inde utilitas iuris ſtudioſis reſultaret: utque ex appoſita uarietate, docti coniiciant quid in iure pręſtare poſſimus.

F I N I S.

REGESTVM.

† †† *A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii KK.*

Omnes ſunt Quaterniones.

Digitized by Google